STEPHEN KING

TAS

ANTRA KNYGA

Stephen King

TAS

Romanas
Antra knyga

Stephen King. Rinktiniai raštai, 15 tomas

IT
New York, Signet Books, 1987

ISBN 9986-97-002-3 (Antra knyga)
ISBN 9986-97-001-6 (Dvi knygos)

3 DALIS

SUAUGĘ

Smukimas
laiptais nevilties
ir neišpildytų troškimų
naujas pažadins svajones:
bet jos tebus vien atspindys
nusivylimo.
Nes po neišsipildžiusių troškimų,
po meilės prarastos,
apviltojo laukimo
vėl neišvengiamas smukimas -
nebesulaikomas, be pabaigos.

Viljamas Karlosas Viljamsas
"Petersonas"

Negi tai neprivers tavęs grįžti namo, ką?
Negi tai neprivers tavęs grįžti namo?
Visi Dievo vaikai galiausiai pailsta klajot.
Negi tai neprivers tavęs grįžti namo?
Negi tai neprivers tavęs grįžti namo?

Džo Soutas

Dešimtas skyrius
SUSITIKIMAS

1

Bilas Denbras ima taksi

Suskambo telefonas, ištraukdamas iš miego, per gilaus, kad sapnuotų. Bilas sugriebė ragelį nepraplėšęs akių, pusiau miegomis. Jeigu ryžtingas plerpimas tą momentą būtų nutilęs, jis ramiai vėl būtų nugrimzdęs į užmarštį, nuslydęs taip lengvai ir greitai, kaip kadaise čiuoždavo Makerono parke rogutėmis nuo kalnelių: įsibėgėji, užguli ir leki garso greičiu. Suaugęs tam nesiryžtum, - sveikos vietos nelikdavo.

Pirštai užsiropštė telefono disku, nuslydo, vėl ropštėsi. Denbras neaiškiai nutuokė, kad čia turėtų būti Maikas Henlonas, Maikas Henlonas iš Derio, pranešantis, kad jis turi grįžti namo, turi prisiminti, turi vykdyti pažadą, kurį davė visi, kai Stenas Urisas įpjovė delnus šuke nuo kolos butelio...

Bet visa tai jau buvo.

Jis atvyko vakar dieną, tiksliau, jau pavakare, šeštą. Jeigu Maikas skambino jam paskutiniam, visi turėjo pasirodyti skirtingu laiku, kai kurie galbūt laukia jau visą dieną. Bilui nesinorėjo matyti nė vieno. Todėl jis tiesiog užsiregistravo, nuėjo į savo kambarį, užsisakė maistą, kurio paskui negalėjo net paragauti, ir krito į lovą. Be sapnų išsimiegojo iki dabar.

Bilas praplėšė vieną akį, suieškojo telefono ragelį. Tas iškrito ant stalo, ir Denbras galutinai išsibudino. Galvoje buvo visiškai tuščia, maitinimas išjungtas, vos kvėpsi seni elementai.

Šiaip taip sugaudė ragelį. Pakilo ant alkūnės ir prikišo prie ausies.

- Alio?

- Bilai? - tai tikrai Maikas Henlonas, bent tiek jis neklydo. Dar praeitą savaitę jis visai jo neprisiminė, o dabar užteko žodžio pažinti. Žavu, ką ir sakyti, klaikiai žavu.

- Taip, Maikai.

- Pažadinau tikriausiai?

- Aha. Niekis, - ant sienos virš televizoriaus kabojo terlionė: žvejai geltonais apsiaustais ir jūrinukėmis traukia tinklus su langustais. Žvelgdamas į paveikslą, Bilas prisiminė, kur esąs: "Derio" viešbutukas Meino gatvėje. Už pusmylio Besio parkas... Bučinių tiltas... Kanalas. - Kiek valandų, Maikai?

- Ketvirtis po devynių.

- Kokios dienos?

- Trisdešimtosios, - Maikas atrodė truputį sumišęs.

- A. Gerai.

- Surengiau nedidelį susitikimą, - pasakė Henlonas. Dabar jo balsas pasidarė visai drovus.
- Tikrai? - Bilas nukėlė kojas ant žemės. - Visi atvažiavo?
- Visi, išskyrus Steną Urisą, - atsakė Maikas. Dabar jo balse buvo dar kažkas, ko Bilas nesugebėjo iššifruoti. - Bevė atskrido paskutinė. Vakar vėlai vakare.
- Kodėl sakai paskutinė? Stenas gali pasirodyti šiandien.
- Bilai, Stenas negyvas.
- Kas? Kaip? Ar jo lėktuvas?..
- Nieko panašaus, - pasakė Maikas. - Klausyk, jei tu ne prieš, palauk, kol visi susirinksim. Bus geriau, jei papasakosiu visiems iš karto.
- Tai susiję su visu šituo?
- Manau, taip, - Maikas patylėjęs pridūrė: - Įsitikinęs, kad taip.
Bilas vėl pajuto pažįstamą sunkumą ant širdies. Ar prie to reiks netrukus priprasti? Ar tas sunkumas visad slėgė jo krūtinę, tik jis neprisiminė ir nebejautė jo, kaip nekreipė dėmesio į neišvengiamą faktą, kad kada nors teks mirti?
Denbras paėmė cigaretes, užsidegė vieną ir užgesino degtuką.
- Vakar niekas nesusitiko?
- Ne, nemanau.
- O, tu mūsų dar nematei.
- Tik kalbėjau telefonu.
- Gerai, - pasakė Bilas. - Kur susitikimas?
- Ar pameni, kur kadaise buvo Kitčenerio fabrikas?
- Žinoma, Ganyklos kelias.
- Tu atsilikęs, seni. Dabar tai Molo kelias. Ten dabar stovi trys didžiausi valstijos prekybos centrai. Keturiasdešimt aštuoni prekybininkai po vienu stogu jūsų patogumui.
- Skamba baisiai a-a-amerikoniškai.
- Bilai? Ar gerai jautiesi?
- Taip, - bet Bilo širdis mušė taip tankiai, kad virpėjo cigaretės galiukas. Jis mikčioja. Maikas išgirdo. Po pauzės Maikas tarė:
- Tuoj už universalinės rasi restoraną "Rytų nefritas". Jame yra uždaros salės pobūviams. Susitariau dėl vienos šiandienai. Galėsim likti iki vakaro, jei norėsim.
- Manai, kad viskas užtruks tiek ilgai?
- Nežinau.
- Taksi žinos, kur važiuoti?
- Žinoma.
- Tvarka, - pasakė Bilas. Jis užrašė restorano pavadinimą į bloknotėlį prie telefono. - Kodėl ten?
- Todėl, kad jis naujas, - tyliai ištarė Maikas. - Man atrodė, jog... na, nežinau...
- Neutrali dirva? - padėjo Bilas.
- Taip. Tikriausiai.

- Kaip maistas?
- Nepasakysiu, - atsakė Maikas ir pridūrė: - O tavo apetitas?
Bilas išpūtė dūmą ir pusiau nusijuokė, pusiau atsikosėjo.
- Ne kažkoks.
- Taip, - nutęsė Maikas, - suprantu.
- Dvyliktą?
- Gal geriau pirmą. Leiskim Beverlei snustelti.
Bilas patraukė cigaretę.
- Ji ištekėjusi?
Maikas sudvejojo vėl.
- Viską išsiaiškinsim.
- Visai kaip per mokyklos susitikimą po dešimties metų, ar ne? - pasakė Bilas. - Ateini pasižiūrėti, kas pastorėjo, o kas nupliko, kas jau turi v-vaikų.
- Gerai būtų, jei taip, - atsakė Maikas.
- Aha. Man irgi norėtųsi. Labai norėtųsi.
Bilas padėjo ragelį, ilgai stovėjo po dušu ir užsisakė pusryčius, kuriuos tik paknaibė. Ne, jo apetitas tikrai nekoks.

Paskui paskambino taksi kompanijai ir užsisakė automobilį be ketvirčio pirmai, pagalvojęs, jog penkiolikos minučių visai pakaks pasiekti Ganyklos kelią (jis negalėjo prisiversti vadinti jį Molo keliu), bet neįvertino piko valandos mašinų srauto... ir dabartinio Derio dydžio.

1958-aisiais jis buvo miestelis, ne daugiau. Derio miesto ribose gyveno apie trisdešimt tūkstančių žmonių, o prieigose - dar kokie septyni tūkstančiai.

Dabar jis tapo miestu, žinoma, ne Londono ar Niujorko masteliu, bet pagal Meino standartus, kur Portlendas, didžiausias valstijos miestas, galėjo pasigirti vos trimis šimtais tūkstančių, atrodė visai rimtai.

Kai taksi lėtai slinko Meino gatve ("dabar mes virš Kanalo, - pagalvojo Bilas, - nematom jo, bet jis žemai, srūva tamsoje") ir pasuko į centrą, pirma Bilo mintis buvo visai suprantama: kaip čia viskas pasikeitė. O ją sekė nelauktas nusivylimas. Jis prisiminė savo vaikystę čia kaip baisų, nervingą laikotarpį... ne vien dėl 58-ųjų vasaros, kai septynetas jų patyrė tikrą siaubą, bet dėl Džordžio mirties, dėl gilaus sapno, kuris apėmė abu jo tėvus po jaunylio žūties, dėl nuolatinių pašaipų iš jo mikčiojimo, Bauerso, Haginso ir Kriso persekiojimų po akmenų mūšio Barense

(Bauersas, Haginsas ir Krisas, o siaube! Bauersas, Haginsas ir Krisas!)

ir to jausmo, kad Deris šaltas, Deris atšiaurus ir jam nė motais, ar kuris iš jų gyvas, ar miręs, ir kad jie nugalėjo klouną Penivaisą. Derio žmonės susigyveno su Penivaisu ir visais jo pavidalais... ir galbūt nepaaiškinamu būdu net ėmė jį suprasti. Mėgti, netgi ilgėtis. Mylėti? Galbūt. Taip, gal ir mylėti.

Tai dėl ko tas nusivylimas?

Tikriausiai todėl, kad pasikeitimas atrodė toks niūrus. Arba todėl, kad Deris neteko savo tikrojo veido.

"Bižu" kino teatras dingo, jo vietoj buvo parkavimo aikštelė (TIK SU LEIDIMAIS, - skelbė užrašas virš vartų. - PAŽEIDĖJAI BUS IŠVILKTI TRALU). Batų krautuvės su Bailio užkandine irgi nelikę. Jų vietoje iškilęs Šiaurinio nacionalinio banko filialas. Švelniai pilko statinio fasade švietė tablo su valandomis ir temperatūra Farenheito ir Celsijaus skalėse. Centrinės gatvės vaistinė, misterio Kyno irštva, kurioje jis gavo vaistų Edžiui nuo astmos, taip pat išgaravo. Ričardo alėja virto kažkokiu keistu hibridu, "minicentru". Taksi sustojo priešais šviesoforą, ir Bilas galėjo įžiūrėti muzikos įrašų parduotuvėlę, natūralaus maisto skyrių ir žaislų krautuvėlę, kuri skelbė VISŲ POŽEMIŲ GYVENTOJŲ IR DRAKONŲ išpardavimą.

Taksi truktelėjo iš vietos.

- Užtruks truputį, - pradėjo vairuotojas. - Kad nors tie sumauti bankai pakeistų savo pietų valandas. Atleiskit, jei įžeidžiau religinius jausmus.

- Nieko tokio, - atsakė Bilas. Lauke buvo apniukę, keli lietaus lašai užtiško ant stiklo. Radijas bumbėjo apie kažkokį pavojingą psichinį ligonį, kuris pabėgo iš ligoninės, ir "Red Sox", visai nepavojingą. Iš ryto nežymus lietus. Po to giedra. Kai Baris Manilovas ėmė dejuoti apie Mendę, kuri atėjo ir davė be žodžių, taksistas išjungė radiją. Tada Bilas pasiteiravo:

- Kada jie suklestėjo?

- Kas? Bankai?

- Aha.

- O, tarp septintojo ir aštuntojo dešimtmečio, dauguma, - atsakė vairuotojas. Jis buvo drūtas, storu kaklu. Vilkėjo raudonai ir juodai languotą medžiotojo striukę. Ant galvos pūpsojo keturkampė plakatinės oranžinės spalvos kepurė. Ji buvo išterliota tepalu. - Gavo lėšų miesto atnaujinimui. O atnaujino, vadinasi, viską nugriaudami. Tada pasipylė bankai. Matyt, tik jie įkando. Miesto atnaujinimas, sako. Šūdas, atsakau. Atleiskit, jei įžeidžiau religinius jausmus. O kiek taukšta apie senamiesčio atgaivinimą! Ir ką gi, atgaivino kaip reikiant. Nušlavė senąsias parduotuves ir pritupdė bankų su stovėjimo aikštelėmis. Ir žinot, negali rasti tuščios vietelės mašinai pasistatyti. Mielai pakabinčiau visą Miesto tarybą už dešrigalių. Išskyrus tą moteriškę, Polok. O ją - už papų. Nors dabar prisiminiau, kad ji jų neturi. Plokščia kaip sumauta lenta. Atleiskit, jei įžeidžiau religinius jausmus.

- Įžeidei, - atsiliepė Bilas išsišiepdamas.

- Tada lipk iš mano taksio ir čiuožk į bažnyčią, - atšovė taksistas, ir jie abudu pratrūko kvatotis.

- Ar seniai čia gyveni? - paklausė Bilas.

- Visą gyvenimą. Gimiau Derio ligoninėj ir atiduosiu savo sumautus kaulus Mount Houpo kapinėms.

- Neblogas kontraktas, - pastebėjo Bilas.

- Na, taip, - sutiko šoferis. Atsikrenkštė, atsuko langą ir spjovė neįtikėtinai didelį geltonai žalią gumulą į orą. Jo elgesys, prietaringas, bet kaž-

koks patrauklus - netgi pikantiškas - buvo geros nuotaikos šaltinis. - Tam, kuris jį pasigaus, nereiks sumautos gumos visą savaitę. Atleiskit, jei įžeidžiau religinius jausmus.

- Ne, ne viskas pasikeitė, - tarė Bilas. Slogi bankų ir aikštelių rikiuotė liko užnugary, kai automobilis lipo Centro gatve. Ant kalvos, už Pirmojo nacionalinio jis galėjo įsibėgėti. - "Aladinas" tebestovi.

- Aha, - sutiko taksistas. - Per plauką. Tie suskiai ir jį norėjo išmėžti.

- Dar vienam bankui? - paklausė Bilas; jis nustebo, kad dalis jo priešinasi tokiai idėjai. Jis negalėjo įsivaizduoti, kad sveiko proto žmogus gali norėti nugriauti tą pasigėrėtiną kupolą su tviskančio stiklo sietynu, su spirale į balkoną sukančiais laiptais iš kairės ir dešinės, milžiniška uždanga, kuri ne paprastai prasiskirdavo prasidėjus seansui, o kilo klostydamasi į dailiausias bangas, užlieta raudonų, mėlynų ir geltonų šviesų. "Ne, tik ne "Aladinas", - išrėkė mintyse pasipiktinusioji jo dalis. - Kaip jie išdrįso pagalvoti, kad jo vietoj turi stovėti BANKAS?"

- Taigi, o kaipgi, bankui, - atsakė vairuotojas, - velniai jotų, pataikėt. Atleiskit, jei įžeidžiau religinius jausmus. Penebskoto Prekybinis į "Aladiną" dantis pakabinęs. Norėjo nušluoti ir užrioglinti kažkokį "kompleksinį bankų miestelį". Gavo visus popierius iš Miesto tarybos, "Aladinas" buvo pasmerktas... Tada saujelė vietinių, tų, kurie nuo seno čia gyvena, suorganizavo komitetą, rašė peticijas, marširavo, rėkavo, galiausiai išsireikalavo Miesto tarybos posėdžio šituo klausimu, ir Henlonas sudirbo tuos pienburnius, - taksistas kalbėjo švytėdamas.

- Henlonas? - susidomėjo Bilas. - Maikas Henlonas?

- Aha, - sutiko žmogelis. Jis grįžtelėjo į Bilą apvalų grubų veidą su raginiais akiniais, ant kurių kojelių matėsi senų baltų dažų taškučiai. - Bibliotekininkas. Juodukas. Pažįstate?

- Pažįstu, - atsakė Denbras prisimindamas, kaip susitiko Maiką 1958-ųjų liepą. Aišku, vėl Bauersas, Haginsas ir Krisas... Bauersas, Haginsas ir Krisas

(O Dieve)

kur bepažvelgsi, visur atlieka savo vaidmenį, neprašytų saitų, sujungusių jų septynetą vis smarkiau ir smarkiau, vaidmenį. - Žaisdavom kartu vaikystėje. Kol neišsikėliau.

- Tai va, - pratarė taksistas. - Sušiktas mažas pasaulėlis, atleiskit...

- Jei įžeidžiau religinius jausmus, - pabaigė kartu Bilas.

- Tai va, - ramiai pakartojo vairuotojas, ir valandėlę važiavo tylėdamas, kol pasakė: - Taip, Deris pasikeitė. Bet daug kas liko. Miesto taryba, kur įsėdot. Vandentiekio bokštas Memorialiniame parke. Prisimenat tą vietą, misteri? Kai buvau vaikas, galvodavom, kad ten vaiduokliai gyvena.

- Prisimenu, - atsakė Bilas.

- O čia, žiūrėkit, ligoninė. Pažinot?

Iš dešinės pro juos praslinko Derio ligoninė, už jos Penebskotas skubėjo susitikti su Kenduskegu. Po užrukusiu pavasario dangum upė dungsojo kaip švinas. Ligoninė, kuri įaugo Bilo atsiminimuose (dviejų spar-

nų pastatas su baltomis sijomis, trijų aukštų), liko, nors dabar grūdosi su visu tuzinu priestatų. O kairėje driekėsi aikštelė bent penkiems šimtams automobilių.

- Dieve švenčiausias, čia ne ligoninė, o sumautas studentų miestelis! - šūktelėjo Bilas.

Taksistas prunkštelėjo.

- Aš nereligingas, atleidžiu. Taip, dydžiu vargiai nusileidžia Rytų Meino ligoninei Bengore. Atsirado rentgeno laboratorijos, terapijos centras su šešiais šimtais palatų, nuosava skalbykla ir dar galai žino kas. Senoji tebestovi, tik ten administracija susikrausčiusi.

Bilas pajuto savyje kylant keistą dvigubą jausmą, panašų į tą, kurį jautė pirmą kartą žiūrėdamas trijų dimensijų filmą. Bandymą sujungti du vaizdus, kurie ne itin dera. Gali apgaudinėti savo akis ir smegeninę kiek tinkamas, bet viskas baigiasi galvos skaudėjimu... kaip tik dabar tas prasidėjo. Naujasis Deris, nuostabu. Bet senasis vis dar čia kaip ir medinis Derio ligoninės pastatas. Senasis Deris palaidotas po naujomis konstrukcijomis... bet akis nejučiom gręžiasi į jį... ieško jo.

- Stoties irgi neliko, tiesa? - pasiteiravo Bilas.

Taksistas vėl nusijuokė patenkintas.

- Kaip išsikraustęs vaikystėje, turite neblogą atmintį, misteri, - Bilas pagalvojo: “Būtumėt susitikęs mane prieš savaitę, mandagusis bičiuli.” - Vis dar ten. Tiksliau, griuvėsiai ir surūdiję bėgiai. Sąstatai seniai nestoja. Vienas tipas norėjo nupirkti sklypą ir užstatyti pasilinksminimų centru, - žinot, su nakvyne, atrakcijom, minigolfu, knaipėm su videožaidimais ir visa kita, bet įvyko nesusipratimas dėl žemės savininko. Tikriausiai gaus, ko nori, atkaklus vaikinas, o dabar tąsosi po teismus.

- Ir Kanalas, - sumurmėjo Bilas, kai taksi išsuko iš Centro gatvės į Ganyklos kelią, kuris, kaip Maikas sakė, pasitiko žaliu ženklu “MOLO KELIAS”. - Kanalas ten pat.

- A-ha, - nutęsė vairuotojas. - Tas tai, matyt, ir liks čia per amžius.

Dabar, kai Derio prekybos miestelis driekėsi Biliui iš kairės, jis pajuto tą patį susidvejinimo jausmą. Kai jie buvo vaikai, čionai tęsėsi begalinė žalia ganykla su vešančiomis saulėgrąžomis-milžinėmis ties šiaurine Barenso riba. Už jos, vakarų pusėn tįso neprestižiniai Senojo Iškyšulio rajonai. Jie tyrinėjo šį lauką, stengdamiesi neįsmukti į Kitčenerio fabriko rūsio angą, vienintelę 1906-ųjų metų Velykų sekmadienio sprogimo liekaną. Pieva buvo prisėta senienų, o jie tyrinėjo viską taip iškilmingai kaip rimti archeologai Egipto griuvėsius: plytas, kaušus, geležies gabalus su rūdžių išėstais varžtais, stiklo duženas, neaiškaus skysčio, kuris atrodė baisiausias nuodas pasaulyje, butelius. Netoliese, žvyro karjere šalia sąvartyno, atsitiko kažkas negera, o kas, jis kol kas negali prisiminti. Atmintyje likęs vien vardas, Patrikas Hoksteteris, ir dar kažkas, susiję su šaldytuvu. Šmėsčioja neaiškus atsiminimas apie paukštį, kuris persekiojo Maiką Henloną... Kokį?

Bilas Denbras papurto galvą. Fragmentai. Vėjo gūsiai. Tik tiek.

Pievos nelikę. Kaip ir fabriko liekanų. Staiga jis prisiminė didžiulį jo kaminą. Kokliniu paviršiumi, anglimi apaugusiu smaigaliu jis gulėjo aukštoje žolėje it gigantiška pypkė. Jie kabarodavosi ant jo ir vaikštinėdavo žvygaudami, išskėtę rankas tarytum akrobatai ant lyno...

Bilas krestelėjo galvą, tarsi norėdamas atsikratyti šito bjaurių dėžių su "SEARS", "J.C. PENNEY", "WOOLWORTH" reklamomis miražo. Kelias šakojosi į automobilių aikšteles. Bet prekybos centras nedingo, nes nebuvo vien akių apgaulė. Kitčenerio fabrikas išnyko, kaip išnyko pieva su jo griuvėsiais. Prekybininkų miestelis, o ne prisiminimai, buvo realybė.

Tačiau jis kažkodėl tuo netikėjo.

- Štai mes ir vietoj, misteri, - pasakė taksistas. Jis įsuko automobilį į aikštelę priešais statinį, kuris priminė didžiulę plastikinę pagodą. - Kiek pavėlavę, bet geriau vėliau negu niekad, ar ne?

- Jūsų teisybė, - sutiko Bilas. Padavė penkis. - Grąžą pasilikit.

- Čia tai dalykas, kad tave galas! - neišlaikė vairuotojas. - Reikės pavežti, sukit į "Big Yellow" ir klauskit Deivo. Tiesiog vardu.

- Aš tiesiog prašysiu religingo vaikino, - pasakė Bilas šypsodamasis. - Kuris iškloja savo pažiūras apie Mount Houpą.

- Teisingai, - nusijuokė Deivas. - Geros dienos, misteri.

- Tau irgi, Deivai.

Bilas pastovėjo lietuje žiūrėdamas, kaip lėtai nuvažiuoja taksi. Tada suprato norėjęs paklausti vairuotojo dar kai ko ir pamiršęs... veikiausiai tyčia.

Jis ketino paklausti Deivo, ar jam patinka gyventi Deryje.

Netrukus Bilas Denbras pasisuko ir nužingsniavo į "Rytų nefritą". Maikas Henlonas laukė hole, pintoje kėdėje. Jis pašoko ant kojų, o Bilą užliejo nerealumo banga. Paskandino. Susidvejinimas grįžo nepalyginamai stipresnis.

Jis prisiminė penkių pėdų ir trijų colių gyvą tvarkingą berniuką. Prieš jį stovėjo penkių pėdų ir septynių colių vyras. Liesas. Drabužiai, rodės, kabėjo ant kūno. Veido raukšlės - kaip smarkiai perkopusio keturiasdešimt, o ne trisdešimt aštuonerių metų vyro.

Bilo sutrikimas turėjo atsispindėti veide, nes Maikas tyliai ištarė:

- Žinau, kaip atrodau.

Denbrą užliejo raudonis ir jis pasakė:

- Kalta ne tavo išvaizda, Maikai, tiesiog aš prisimenu tave vaiką, tik tiek.

- Tikrai?

- Atrodai kiek nuvargęs?

- Aš esu nuvargęs, - sutiko Henlonas. - Niekis. Tikiuosi, - jis nusišypsojo, ir šypsena nušvietė jo veidą. Prieš Bilą vėl stovėjo tas berniukas, kurį jis pažinojo prieš dvidešimt septynerius metus. Kaip Derio ligoninę užgožė stiklo ir gelžbetonio blokai, taip Bilo vaikystės draugas dangstėsi neišvengiamais brandos aksesuarais: raukšlėmis kaktoje, pražilusiais smilkiniais, dviem giliom raukšlėm nuo lūpų kampų iki pat smakro. Bet ligoninė niekur nedingo, niekur nedingo ir berniukas, kurį Bilas pažinojo.

Maikas ištiesė ranką ir tarė:

- Sveikas sugrįžęs į Derį, Didysis Bilai.

Nekreipdamas dėmesio į ranką, Bilas apkabino draugą. Maikas stipriai apglėbė, ir Bilas pajuto šiurkščius garbanotus plaukus prie kaklo.

- Kad ir kas būtų, Maikai, mes susitvarkysim, - pasakė jis. Balsas buvo kimus nuo ašarų, bet Bilas nekreipė dėmesio. - Nugalėjom kartą, n-nugalėsim ir v-v-vėl.

Maikas atsilošė, atsitraukė per rankos ilgį; jis šypsojosi, bet akys labai jau blizgėjo. Išsitraukęs nosinę, Maikas perbraukė jas.

- Žinoma, Bilai, - pasakė, - o kaipgi.

- Džentelmenai, ar malonėtumėt eiti paskui mane? - paklausė šeimininkė. Tai buvo besišypsanti rytietė dailiu rausvu kimono, ant kurio raitė ir sukiojo uodegą siuvinėtas drakonas. Tamsūs moters plaukai buvo susukti į kuodą ir prismeigti dramblio kaulo šukomis.

- Žinau kelią, Roza, - pasakė Maikas.

- Puiku, misteri Henlonai, - šeimininkė nusišypsojo abiems. - Atrodo, jūs džiaugiatės susitikę.

- Tai jau taip, - sutiko Henlonas. - Čia, Bilai.

Jis nuvedė Denbrą tamsiu koridoriumi pro pagrindinę salę iki durų su karoliukų užuolaida.

- O kiti? - pradėjo Bilas.

- Visi čia, - atsakė Maikas. - Visi, kurie galėjo atvažiuoti.

Bilas sekundę patrypčiojo priešais duris nelauktai išsigandęs. Kokia priežastis - jokios paslapties, visai natūralu; tiesiog supratimas, jog esi penkiolika colių aukštesnis negu buvai 58-aisiais ir išbarstei didžiąją dalį savo ugninės ševeliūros. Staiga pasidarė nejauku - netgi baisu - nuo minties, jog vėl visus pamatys, pamatys vaikų veidus, taip giliai užslėptus, kaip ta ligoninė, palaidota tarp priestatų. Išvys varganus suolus ten, kur buvo statomos pasakiškos vaikystės pilys.

“Mes užaugom, - pamanė Bilas. - Mes negalvojom, kad tai atsitiks, tik ne tada ir ne mums. Taip atsitiko, ir jei aš įžengsiu, tai virs realybe: dabar mes visi suaugę”.

Denbras pažiūrėjo į Maiką, drovus, sutrikęs.

- Kaip jie atrodo? - išgirdo jis neryžtingą savo balsą. - Maikai... kaip jie atrodo?

- Užeik ir pamatysi, - atsakė Maikas švelniai ir įleido Bilą į nedidelį jaukų kambarį.

2

Bilas Denbras pamato

Tikriausiai dėl iliuzijos, kuri truko dalį akimirkos, kalta prietema, bet Bilui vėliau kilo abejonių, ar tai nebuvo ženklas: likimas kartais būna švelnus.

Tą akimirką pasirodė, jog nė vienas iš jų nesuaugo, kad draugai kažkaip pasinaudojo Piterio Peno patirtimi ir liko vaikais.

Ričis Tozijeris, atsilošęs kėdėje, kad beveik rėmėsi į sieną, kažką sakė Beverlei Maš, kuri prunkštė į delną. Ričio veide spinduliavo puikiai pažįstama orios personos šypsena. Bevei iš kairės sėdėjo Edis Kaspbrakas, o priešais, šalia vandens stiklinės - plastikinis butelis su pistoleto formos kamščiu. Įrenginys patobulintas, bet tos pačios paskirties: aspiratorius. Stalo gale trijulę stebėjo Benas Henskomas, kurio veide buvo po lygiai smalsumo, nustebimo ir dėmesio.

Bilas pajuto norįs kilstelėti ranką prie galvos ir su gailesčiu suprato prieš sekundę vos nepatikrinęs, ar ant plikės stebuklingai negrįžo plaukai - raudoni tankūs gaurai, kurie ėmė slinkti jau antrame koledžo kurse.

Iliuzija išsisklaidė. Ričis be akinių, pastebėjo Bilas ir pamąstė: "Tikriausiai su kontaktinėm linzėm. Žinoma. Jis nekentė tų akinių". Vasarinius marškinėlius ir velvetines (nenumaunamas) kelnes pakeitė kostiumas ne iš parduotuvės lentynos - Bilas iškart įvertino gero siuvėjo darbą už devynis šimtus dolerių.

Beverlė Maš (jei ji dar vadinasi Maš) virto pritrenkiančia gražia moterimi. Vietoj įprastos uodegos jos plaukai - visai tokio atspalvio kaip jo kadaise - prislopinto vario kriokliu krito ant baltutėlės palaidinės. Dienos šviesoj, įsivaizdavo Bilas, jie suliepsnotų ugnimi. Jis įsivaizdavo, kaip panardintų pirštus į tuos plaukus. "Istorija, sena kaip pasaulis, - šyptelėjo mintyse. - Myliu savo žmoną, bet dievai mato..."

Edis - neįtikėtina, bet tiesa - užaugo ir kažkuo priminė Antonį Perkinsą. Jo veidas buvo be laiko raukšlėtas (nors judesiais atrodė jaunesnis už Ričį ir Beną), metų pridėjo akiniai be rėmelių, kuriuos lengvai įsivaizdavai ant kokio anglo advokato nosies, jam prieinant prie teisiamųjų suolo per apklausą. Plaukai trumpi, apkirpti senamadiškai: tarp šeštojo ir septintojo dešimtmečio tokia šukuosena buvo vadinama "Aivi lyga". Vilkėjo rėksmingą languotą sportinį švarką, it būtų prasisukęs per nukainotų rūbų parduotuvę... bet ant riešo buvo "Patek Pfilippe" laikrodis, o dešinės rankos mažylį puošė rubinas. Akmuo atrodė labai jau vulgariai ir iššaukiančiai, bet buvo tikras.

Benas buvo vienintelis iš tikro pasikeitęs, ir žiūrint į jį vėl apėmė tas nerealumo pojūtis. Veidas tas pats, net plaukai, tiesa, ilgesni ir jau žilstelėję, buvo atkakliai sušukuoti į dešinę. Bet Benas smarkiai sulyso. Jis laisvai sėdėjo kėdėje, pro atsagstytą odinę liemenę matėsi mėlyni marškiniai. Benas vilkėjo siaurus "Levi's" džinsus, kaubojiškus aulinius, liemenį juosė platus diržas su kalto sidabro sagtimi. Drabužiai laisvai kabėjo ant liekno kūno siaurais klubais. Ant vieno riešo Benas nešiojo stambiagrandę apyrankę, ne auksinę - vario. "Jis sulyso, - pagalvojo Belas. - Liko savęs paties šešėlis, taip sakant... Senis Benas sulyso. Stebuklams nėra galo".

Tarp šešeto įsitvyrojo tyla. Tai buvo keisčiausias momentas, kurį Biliui Denbrui teko patirti per gyvenimą. Steno kartu nebuvo, bet septintasis dalyvavo vis tiek. Šitoje atskiroje restorano salėje jo egzistavimą Bi-

las juto labai aiškiai, kone fiziškai, - bet tai nebuvo balta figūra su gobtuvu ir dalgiu ant peties. Tai buvo balta dėmė žemėlapyje, kuris apėmė 1958-1985 metus, vieta, kurią tyrinėtojai galėtų pavadinti Didysis Nežinau. Bilas svarstė, kas gi vis dėlto ten. Beverlė Maš su trumpučiu sijonėliu, kuris vos slėpė jos ilgas stamantrias kojas, Beverlė su visko mačiusiais batais, skyrimu per vidurį ir sulaižytais plaukais? Ričis Tozijeris, tampantis šūkį "KARUI STOP" ant nugaros ir "ŠIUKŠLES IŠ STOVYKLOS" ant krūtinės? Benas Henskomas su geltonu cilindru, ant kurio užlipdyta vėliava, važiuojantis buldozeriu į palapinę, su išsipešusiais marškiniais, kurie vis švysteldavo nukarusio ant kelnių juosmens pilvo? Ar tas septintasis buvo juodaodis? Nieko panašaus į H.Repą Brauną, kitaip Meistrą Blyksnį, tik ne į jį; anas vilkėjo paprastus baltus marškinius ir išblukusias plačkelnes, sėdėjo Meino universiteto bibliotekoje ir rašinėjo apie išnašų kilmę ar ISBN numerių pliusus kataloguojant knygas, kai demonstrantai žygiavo už lango ir Filas Ochsas skandavo: "Ričardai Niksonai, pasiieškok sau kitos tėvynės", o žmonės mirė išsprogdintais viduriais už kaimus, kurių pavadinimų nesugebėjo ištarti; jis sėdėjo palinkęs virš savo darbo (Bilas tiesiog matė), užlieto blyškia žiemos šviesa, iškilmingu ir susikaupusiu veidu, nes žinojo, jog tapti bibliotekininku - tai prisliūkinti kaip nieks kitas arti amžinybės mašinos vairuotojo sėdynės. Ar jis pats buvo septintasis? Jaunuolis priešais veidrodį, žiūrintis į rausvų plaukų prisivėlusias šukas, stebintis, kaip auga kakta ir kyla sąsiuvinių krūvelė ant stalo, sąsiuvinių, kuriuose atsirado pirmojo romano "Džoana" juodraštis, po metų išvydęs dienos šviesą kaip knyga?

Kažkas, visi ir niekas iš paminėtųjų.

Ir apskritai, nesvarbu. Septintasis buvo čia, ir tą akimirką visi tai pajuto..... ir suvokė tą kraupią jėgą, sugrąžinusią juos atgal. "TAS gyvas, - pagalvojo Bilas stingdamas. - Akys tritono, uodega drakono, Likimo pirštas... kas tai būtų, TAS yra Deryje vėl. TAS".

Staiga Bilas suprato, kad TAS yra septintasis; kad TAS ir laikas kažkaip pakeičia vienas kitą, kad TAS turi visų jų veidus, kaip ir tūkstančių kitų, kuriuos išgąsdino ir nužudė... ir mintis, jog TAS gali būti jie, buvo užvis klaikiausia. "Kokia mūsų dalis čia buvo likusi? - siaubu sukaustė Bilą mintis. - Kokia mūsų dalis niekada nepaliko latakų ir kanalizacijos, kur TAS gyvena... ir maitinasi? Ar todėl mes pamiršom? Todėl, kad dalis kiekvieno iš mūsų niekada neturėjo ateities, niekada neužaugo ir nepaliko Derio? Ar todėl?"

Draugų akyse atsakymo nebuvo, tik to paties klausimo atspindys.

Mintys kilo ir lėkė milijoninių sekundės dalių greičiu, sukūrė savito lauko rėmus, ir visa tai užtruko vos penkias sekundes.

Tada atsilošdamas Ričis Tozijeris nusišypsojo ir mestelėjo:

- O jūs tik pažiūrėkit - Bilas Denbras kaip kulnas. Ar seniai vaksuoji savo smegeninę, Didysis Bilai?

O Bilas, neįsivaizduodamas, ką ruošiasi sakyti, išsižiojo ir išgirdo save atšaunant:

- Kad tu prasmegtum su visu arkliu, Plerpa!

Po mirksnio kambarys sprogo juoku. Bilas įlėkė į vidurį ir ėmė spausti rankas. Tai, ką jis dabar jautė, buvo baisu ir kartu kėlė palengvėjimą: jis namie ir amžiams.

3

Benas Henskomas lieseja

Maikas Henlonas užsakė gėrimus, ir, lyg norėdami atsigriebti už tylą, visi suklego iš karto. Paaiškėjo, kad Beverlė Maš dabar yra Beverlė Rogan. Ji pasakė, kad Čikagoje ištekėjo už nuostabaus žmogaus, kuris apvertė jos gyvenimą ir kažkokiu stebuklu sugebėjo paversti žmonos pomėgį siūti į klestintį madų biznį. Edis Kaspbrakas turėjo limuzinų kompaniją Niujorke. "Mano supratimu, žmona kaip tik dabar galėtų būti lovoje su Al Pačinu", - šypsodamasis pareiškė jis, išjudindamas visą kompaniją.

Jie visi žinojo, ko pasiekė Bilas su Benu, bet Bilui dingojosi, kad niekas nesiejo tų pasiekimų su vardais, kuriuos pažinojo vaikystėje, iki dabar. Bevės rankinėje atsirado "Džoana" ir "Juodieji slenksčiai", ir ji paprašė autografo. Pasirašinėdamas Bilas pastebėjo, jog abi knygos naujutėlės, tarsi iš aerouosto knygynėlio.

Panašiai Ričis pareiškė Benui susižavėjimą BBC ryšių centru Londone... nors akyse švietė keistos ugnelės, lyg jis neįstengtų susieti to pastato su šituo vyru... ar nuoširdžiu storuliu, kuris pamokė juos užtvenkti pusę Barenso nukniauktom lentom ir surūdijusiomis automobilio durimis.

Ričis dirbo diskžokėjumi Kalifornijoje. Jis prisipažino esąs vadinamas Tūkstančio Balsų Žmogumi, o Bilas išsišiepė:

- Žinai, Riči, visi tavo balsai tokie siaubingi.

- Su meilikavimu toli nenuvažiuosi, ponas, - atšovė Ričis.

Kai Beverlė jo paklausė, ar jis nešioja kontaktines linzes, Ričis tyliai pasakė: "Prieik arčiau, brangute. Pažvelk į akeles". Beverlė priėjo. Pasirodė, kad Ričis nešioja "Hydromist" linzes.

- Ar biblioteka vis tokia pat? - paklausė Benas Maiko Henlono.

Maikas išsiėmė piniginę ir ištraukė bibliotekos nuotrauką iš paukščio skrydžio. Judesys buvo toks pat orus kaip žmogaus, kuris ištiesia savo vaikų nuotraukas, paklaustas apie šeimą.

- Nupliekė vienas vaikinas iš savo lėktuvėlio, - paaiškino, kai nuotrauka ėmė eiti per rankas. - Bandžiau rasti lėšų Miesto taryboj ir privačių rėmėjų, kurie padėtų išdidinti ją ant sienos Vaikų bibliotekoj. Daug pastangų, o išėjo šnipštas. Bet nuotrauka nebloga, a?

Visi su tuo sutiko. Benas palaikė ją ilgiausiai ir įdėmiai tyrinėjo. Pagaliau pabaksnojo į stiklinį koridorių:

- Tau nieko neprimena, Maikai?

Tas nusišypsojo.

- Tavo ryšių centrą, - visi pratrūko juoktis.

Buvo atnešti gėrimai. Draugai susėdo.

Tyla, staigi, slogi, vėl pakibo ore. Jie žvalgėsi vienas į kitą.

- Na? - paklausė Beverlė meiliu, kiek dusliu balsu. - Į ką geriam?

- Į mus, - iškart atsakė Ričis. Šypsenos veide neliko, jo akys susitiko su Bilo, ir nežmonišku, nepavaldžiu niekam greičiu Bilas prisiminė juodu vidury Neibolto gatvės, verkiančius vienas kito glėbyje, kai tas pusiau klounas, pusiau vilkolakis išnyko. Kai Denbras pakėlė savo taurę, drebanti ranka šliūkštelėjo gėrimo ant staltiesės.

Ričis iš lėto ėmė stotis. Paskui jį visi kiti: Bilas pirmas, paskui Benas, Edis, Beverlė, galiausiai Maikas Henlonas.

- Į mus, - tarė Ričis. Jo balsas drebėjo kaip Bilo ranka. - Į 1958-ųjų nevykėlių klubą.

- Nevykėlius, - truputį sutrikusi pakartojo Bevė.

- Nevykėlius, - pasakė Edis. Už akinių jo veidas buvo blyškus ir susenęs.

- Į nevykėlius, - sutiko Benas. Lūpų kampučiuose slėpėsi skausminga šypsena.

- Į nevykėlius, - tyliai ištarė Henlonas.

- Į nevykėlius, - baigė Bilas.

Stiklai susitiko. Visi išgėrė.

Vėl stojo tyla, tik šįkart Ričis jos netrikdė. Ji buvo neišvengiama.

Susėdus Bilas pasakė:

- Klok, Maikai. Papasakok, kas čia dedasi ir ką galim padaryti.

- Pavalgykim pirma, paskui pakalbėsim, - pasiūlė Maikas.

Jie taip ir padarė: valgė ilgai ir su apetitu. "Kaip tas senas anekdotas apie kalinį", - pagalvojo Bilas, bet pats jau seniai neprisiminė šitaip stiprinęsis... nuo vaikystės, atrodo. Maistas nebuvo aukščiausios klasės, bet tikrai neblogas ir daug: šonkauliukai, troškinti vištos sparneliai, įdaryti kiaušiniai, kaštonai, susukti į bekonienos griežinėlius, jautiena, kepta ant pagaliukų.

Ričis rado žavų vaikišką užsiėmimą skrudinti visko po truputį virš liepsnos puodo ant padėklo stalo viduryje, kuriuo jie dalijosi su Beverle, įskaitant kiaušinį ir keletą raudonųjų pupelių.

- Flambe* ant mano stalo, aš dievinu jį, - kalbėjo jis Benui. - Suvalgyčiau šūdą ant pagaliuko, jeigu tai flambe.

- Taip tikriausiai ir atsitiko, - pastebėjo Henskomas.

Beverlė taip prajuko, kad turėjo išspjauti, ką kramtė, į savo servetėlę.

- O Dieve, aš, atrodo, plyšiu, - pareiškė Ričis Dono Pardo balsu, ir Beverlė nusikvatojo skaisčiai nurausdama.

- Baik, Riči, - pasakė ji. - Perspėju.

- Perspėjimas priimtas, - atsakė tas. - Stiprinkis, širdele.

Roza pati atnešė jiems desertą - kalną "aliaskų", kurias pastatė stalo gale, netoli Maiko.

---

* flambe - paprastai brendžiu apliejamas ir uždegamas prieš patiekiant į stalą patiekalas.

- Dar flambe ant mano stalo, - sučiulbo Ričis prabudusio rojuje balsu. - Čia geriausi pietūs per mano gyvenimą.
- Na, žinoma, - patenkinta atsakė Roza.
- Jeigu aš užpūsiu, ar išsipildys mano noras? - paklausė jis.
- "Rytų nefrite" visi norai išpildomi, sere.
Ričio šypsena nevyto.
- Aš visom keturiom už sentimentus, - pasakė jis, - bet, matot, mažai tikiu tikrumu.
Jie šiaip taip įveikė "aliaskas". Kai Bilas atsilošė, atleisdamas įsiveržusį į pilvą diržą, pastebėjo taures ant stalo. Šimtus taurių. Tada šyptelėjo prisiminęs, kad išdžiovino porą martinio ir galai žino kiek "Kirin" alaus butelių prieš valgį. O ir kiti neatsiliko. Bet girtas jis nesijautė.
- Nesu taip valgęs nuo vaikystės, - pasakė Benas. Visi į jį sužiuro, privertę nežymiai nurausti. - Tiesiogine prasme. Čia didžiausi pietūs nuo antro koledžo kurso.
- Laikeisi dietos? - pasiteiravo Edis.
- Taip. Laikiausi. Laisva Beno Henskomo dieta.
- Kas tave privertė? - susidomėjo Ričis.
- Tik nesakykit, kad norit išgirsti visą tą istoriją nuo tvano... - nepatogiai pasimuistė Benas.
- Nežinau kaip kiti, - įsiterpė Bilas, - bet aš noriu. Nagi, Benai. Klok. Kas pavertė Kupetą į žurnalo modelį prie mūsų stalo?
Ričis prunkštelėjo.
- Kupeta, na, žinoma. Visai pamiršau.
- Ne kažin kokia čia istorija, - pradėjo Benas. - Tiksliau, visai ne istorija. Po tos vasaros, 1958-ųjų, mes likome Deryje dar dvejus metus. Tada mama prarado darbą, ir mes išsikraustėme į Nebraską, kur gyveno jos sesuo, pasiūliusi priglausti, kol mama vėl atsistos ant kojų. Nebuvo ten rojaus. Mamos sesuo, teta Džina, buvo niekinga šliundra, nenutylanti aiškinti, kur tavo vieta pasaulyje ir kokie mes laimingi, kad mama turi seserį, kuri paremianti, ir nereikia eiti su terba ir t.t. Mano storumas kėlė jai šleikštulį. Ji negalėjo nusiraminti. Benai, tau reikia daugiau sportuoti. Benai, gausi širdies smūgį nesulaukęs keturiasdešimties su tokiu pūzru. Benai, pasaulyje vaikai badauja, turėtum gėdytis savo pilvo, - Henskomas nutilo gurkštelti vandens.
- Bet reikalas tas, kad ji prikaišiojo badaujančius vaikus, jei mano lėkštė nebuvo išlaižyta.
Ričis nusijuokė ir palingavo.
- Tai va, šalis tik pradėjo keltis iš krizės, ir motina visus metus nerado nuolatinio darbo. Bet prieš tai, kai persikraustėm iš tetos Džinos į namus Omahoje, aš dar užmečiau apie devyniasdešimt svarų. Ir, atrodo, kaip tik dėl tetulės.
Edis švilptelėjo.
- Tai susidaro apie...

- Apie du šimtus dešimt, - niūriai pasakė Benas. - Kaip ten būtų, aš lankiau mokyklą Omahoje, ir su fiziniu buvo... na, prastai. Vaikai vadino mane Uzbonu. Ne šiaip sau, suprantama. Viskas tęsėsi apie septynis mėnesius, ir vieną dieną, rengiantis po pamokos, pristojo du ar trys klasiokai ir ėmė... plekšnoti per pilvą. Jie tai vadino "taukų gnaibymu". Prie jų prisijungė dar keletas, paskui dar, ir galų gale visas būrys vaikė mane po persirengimo kambarį, pliaukšėjo per pilvą, užpakalį, nugarą, kojas. Išsigandau ir ėmiau verkti. Likusieji iš to juokėsi susiriesdami.

- Suprantat, - pasakė Benas, nudelbęs akis į lėkštę ir dėliodamas stalo įrankius, - tai buvo paskutinis kartas, kai aš prisiminiau Henrį Bauersą. Tą košę užvirė toks kaimietis su rankom kaip kočėlais, ir kai jie mane persekiojo, prisimenu, galvojau, kad Henris grįžo. Manau - ką ten, žinau - tada visai supanikavau. Jie vijo mane koridoriumi pro spinteles, kuriose sportuojantys laikė savo daiktus. Buvau nuogas ir raudonas kaip vėžys. Praradau savigarbos jausmą... ar net save. Nesupratau, kur aš. Rėkiau pagalbos. Berniūkščiai lėkė iš paskos rėkaudami "Taukų puodynė! Taukų puodynė!" Pasimaišė suolas...

- Benai, neišgyvenk viso to iš naujo, - staiga nutraukė Beverlė. Jos veidas pasidarė pilkas. Žaisdama vos neapvertė savo stiklinės.

- Leisk pabaigti, - pasakė Bilas.

Benas minutėlę pažiūrėjo į jį ir linktelėjo.

- Gale koridoriaus stovėjo suolas. Aš nusiverčiau per jį ir susitrenkiau galvą. Vaikai kaipmat mane apspito, ir tada pasigirdo balsas: "Gerai. Pakaks. Žygiuokit persirengti". Tai buvo treneris. Jis stovėjo tarpduryje su sportiniais šortais ir baltais vasarinukais. Sunku pasakyti, kiek jis ten stovėjo. Berniukai atsigręžė į jį. Kai kurie išsišiepę, kiti susigėdę ar abejingi. Paskui išsiskirstė. Aš apsižliumbiau.

Treneris stovėjo sporto salės tarpduryje ir žiūrėjo į mane, pliką storulį nužnaibyta raudona oda, storulį, verkiantį ant grindų. Paskui pasakė: "Po velnių, Beni, užčiaupk savo sumautą srėbtuvę". Aš tiesiog suakmenėjau, išgirdęs taip kalbantį mokytoją. Jis priėjo ir atsisėdo ant suolo, už kurio buvau užkliuvęs. Treneris pasilenkė taip, kad švilpukas jam ant kaklo kaukštelėjo man į kaktą. Iš pradžių pamaniau, kad jis pabučiuos ar dar ką, ir loštelėjau. O jis čiupo man už krūtų ir suspaudė. Paskui nusivalė rankas į šortus, lyg palietęs šlykštynę. "Tikiesi, kad paguosiu? - paklausė jis. - Nesitikėk. Tu šlykštus jiems, šlykštus ir man. Priežastys skirtingos, bet tik todėl, kad jie vaikai, o aš ne. Jie nesupranta, kodėl esi šlykštus. O aš žinau. Todėl šlykštus, kad laidoji nuostabų Dievo duotą kūną lašiniuose. Ir viskas dėl kvailos savimylos, kuri mane vemt verčia. Dabar klausykis, Beni, nes daugiau nesiruošiu kartoti. Aš treniruoju futbolo ir krepšinio komandas, lengvaatlečius, dar gavau plaukimo grupę. Todėl pasakau kartą ir visam laikui. Tu nutukęs čia, - ir pabaksnojo man į kaktą, kur tik ką stuktelėjo tas prakeiktas švilpukas. - Čionai visi lašiniai. Pasodink tai, kas tarp tavo ausų, ant dietos, ir numesi svorį. Bet tokie kaip tu niekada nenumeta".

- Koks šunsnukis! - pasipiktino Beverlė.

- Taip, - atsakė Benas šypsodamasis. - Bet jis nesuprato, kad toks yra - košės makaulėje trūko. Jis, matyt, šimtus kartų matė Džeką Vebą filme "D.J" ir šventai tikėjo, kad daro man malonę. Paskui pasirodė, jog taip buvo iš tikro. Nes tada aš kai ką sugalvojau. Sugalvojau... - Benas susiraukė ir įsmeigė akis į vieną tašką, o Bilui pasirodė, kad iš anksto žino, ką draugas pasakys.

- Jau sakiau, kad paskutinį kartą prisiminiau Henrį Bauersą, kai vijosi berniūkščiai. Ir kai treneris pakilo eiti, aš paskutinį kartą pagalvojau, ką mes padarėme 58-ųjų vasarą. Pagalvojau...

Henskomas susvyravo, nužvelgė kiekvieno veidą, tarsi tirdamas. Ir atsargiai tęsė:

- Pagalvojau, kaip gera mums buvo kartu. Prisiminiau, ką padarėm ir kaip, ir staiga mane nutvilkė mintis, kad kažką panašaus išvydus trenerio plaukai išbaltų kaip popierius ir nelyginant senas žadintuvas nustotų tiksėjus širdis. Taip nebūtų, aišku, bet tada man taip atrodė. Toliau buvo visai paprasta...

- Tu supykai, - pasufleravo Bilas.

Benas šyptelėjo.

- Taip, tu teisus, - pasakė jis. - Sušukau: "Treneri!". Jis atsigręžė. "Sakot, treniruojat lengvaatlečius?" - paklausiau. "Sakau, bet tavęs tai neliečia", - atšovė mokytojas. "Tai klausyk, paskutinis avigalvi, - pasakiau, o jo žiauna taip ir atvipo. - Būsiu pasiruošęs prisijungti kovą. Ką pasakysi?" - "Pasakysiu, kad prikąstum liežuvį, kol neprisišaukei bėdos", - atsakė treneris. Pasakiau jam, kad aplenksiu visus, ką jis išstatys. Nurungsiu greičiausią. O tada jis turės manęs atsiprašyti. Žmogelio kumščiai susigniaužė, jau pagalvojau, kad turėsiu progos išmėginti savo kailiu. Bet jis susitvardė ir mestelėjo, kad galiu taukšti, kiek noriu. Liežuvis be kaulų, girdi. Bet tą dieną, kai aš aplenksiąs greičiausius, jis grįš į laukus skinti kukurūzų.

- Ir numetei svorį? - paklausė Ričis.

- Na, taip, - pasakė Benas. - Bet treneris klydo. Viskas prasidėjo ne mano makaulėje, o nuo mano mamos. Tądien grįžau namo ir pareiškiau, kad noriu numesti svorio. Viskas baigėsi mirtinu pykčiu, abu verkėm. Ji pradėjo savo seną giesmelę: aš nestoras, tiesiog stambių kaulų, o stambus berniukas, kuris užaugęs bus stambus vyras, turįs daugiau valgyti. Tai buvo savotiška apsauga. Jai buvo baisu vienai auginti berniuką. Be išsilavinimo ir didelių įgūdžių, vien su begaliniu troškimu sunkiai dirbti. Todėl, kai ji galėjo duoti man antrą porciją... ir žiūrėti per stalą į solidų sūnų...

- Jautėsi laiminti mūšį, - pabaigė Maikas.

- Aha - Benas ištuštino savo alų ir ranka nubraukė putos "ūsiukus". - Todėl suprantate, kad didžiausias mano priešas buvo ne kakta, o motina. Jį tiesiog negalėjo su tuo susitaikyti ilgus mėnesius. Nesiaurino man drabužių ir nepirko naujų. Tada aš bėgiojau, bėgau visur ir visada, kartais taip

mušančia širdim, jog netikėjau išlaikysiąs. Po pirmų mylių vėmiau ir praradau sąmonę. Paskui tik vemdavau. Netrukus tik prilaikydavau kelnes bėgdamas. Aš įsidarbinau laiškanešiu ir skuosdavau su krepšiu ant kaklo, nes rankos buvo užimtos kelnėmis. Marškiniai pasidarė panašūs į bures. O vakarais, kai grįždavau namo ir suvalgydavau tik pusę viso to, kas buvo mano lėkštėje, mano mama pratrūkdavo raudoti, kad aš marinu save badu, žudau, daugiau jos nebemyliu ir nenoriu suprasti, kaip sunkiai ji dėl manęs dirba.

- Viešpatie, neįsivaizduoju, kaip tu tai ištvėrei, - burbtelėjo Ričis, prisidegdamas cigaretę.

- Aš tiesiog neleidau sau užmiršti trenerio veido, - pasakė Benas. - Užmiršti jo išraiškos, kai jis sugriebė mano krūtis koridoriuje priešais berniukų rūbinę. Ir viskas. Įsigijau keletą naujų džinsų už laiškanešio atlyginimą, o apatinis kaimynas prabadė man naujas skylutes dirže, jei gerai pamenu, penkias. Pirmasis kartas, kai man teko pirkti džinsus už savus, buvo tada, kai Henris nustūmė mane į Barensą, ir jie tiesiog suplyšo ir nudrisko ant manęs.

- Taip, - ištarė Edis šypsodamasis. - Tada tu man pasakei apie šokoladinį pieną. Atmeni?

Benas linktelėjo.

- Tada tą prisiminiau, ir vėl viskas išgaravo. Maždaug tuomet pradėjau lankyti "Sveikatos ir maitinimosi" kursą ir sužinojau, kad galima valgyti visokias žalias daržoves ir netukti. Taigi vieną vakarą mama prikrovė man salotų su špinatais, obuoliais ir trupučiu kumpio. Niekad nebuvau dobilėlių mėgėjas, bet tada sušlamščiau tris porcijas ir išsijuosęs gyriau mamos vakarienę.

Tai buvo išeitis. Motina nelabai kreipė dėmesį į tai, ką aš valgau, jeigu valgiau daug. Ji paskandino mane salotose. Kimšau jas trejus metus. Kelis kartus net ėjau pasižiūrėti į veidrodį, ar nosis neėmė trukčioti.

- O kaip baigėsi su treneriu? - paklausė Edis. - Išėjai į maniežą? - jis palietė savo aspiratorių, lyg mintis apie bėgimą būtų jį priminusi.

- Taip, išėjau, - atsakė Henskomas. - Į dviejų šimtų ir keturių šimtų metrų distancijas. Buvau praradęs septyniasdešimt svarų ir ištįsęs per du colius, todėl kas liko, geriau pasiskirstė. Per pirmas lenktynes palikau kitus užpakaly. Tada priėjau prie trenerio, kuris iš įsiūčio buvo pasiruošęs nagus nusigriaužti, ir pasakiau: "Ar tik ne metas prisiminti kukurūzus. Kada trauksit į Kanzasą?" Netaręs nė žodžio, jis šniojo man ir patiesė. Paskui liepė nešdintis, nes tokių šunsnukių nepakęs savo komandoje. "Net jei prezidentas Kenedis asmeniškai prašytų, nesulauktum", - atsakiau šluostydamas kraują iš praskeltos lūpos. "Kad jau pastūmėjai mane, už šitą nepykstu... bet kitą kartą, kai sėsi prie kukurūzų lėkštės, prisimink mane". Tada treneris prisiekė, kad jei tučtuojau neišsinešdinsiu, daugiau bėgioti neteks, - Benas kalbėjo su šypsena... bet nieko malonaus joje nesijautė ir juolab nostalgiško. - Taip ir pasakė. Visi matė, net tie, kuriuos nurungiau. Jie atrodė nejuokais susirūpinę. Todėl aš tiesiog pasakiau: "Da-

bar klausykis, treneri. Šįkart leidžiu išsisukti, nes esi niekingas pašlemėkas, kuriam per vėlu ko nors mokytis. Bet dar kartą paliesi pirštu, aš pasistengsiu, kad daugiau nesivargintum šitame darbe. Nesu tikras, kad pasiseks, bet nuoširdžiai pasistengsiu. Aš numečiau svorio, todėl turiu teisę į pasitikėjimą savimi ir ramybę. O dėl to verta pakovoti".

Bilas tarė:

- Gerai skamba, Benai... bet rašytojas manyje negali atsistebėti, kad vaikas galėjo šitaip kalbėti.

Benas linktelėjo. Keistas šypsnys nedingo iš lūpų kampučių.

- Aš ir pats nemanau, kad kitas vaikas, neišgyvenęs to, ką mes kartu išgyvenom, galėtų. Bet aš pasakiau tą... ir buvau pasiryžęs pažadą vykdyti.

Bilas susimąstė. Linktelėjo.

- Gerai.

- Treneris stovėjo įsispendęs rankas į šonus, - tęsė Benas. - Išsižiojo, paskui užsičiaupė. Niekas net nešnipštelėjo. Aš nuėjau sau, ir tai buvo paskutinis kartas, kai turėjau reikalų su treneriu Vudlajumi. Kai mano auklėtoja gražino man pažymių lapą, kažkas buvo išspausdinęs "atleistas" šalia "fizinio lavinimo" grafos, o jis pasirašė.

- Tu nugalėjai jį! - šūktelėjo Ričis ir papurtė sukabintas rankas sau virš galvos. - Štai taip, Benai!

Henskomas tik gūžtelėjo.

- Man rodos, aš nugalėjau tik save. Treneris mane paskatino... bet tik mintis apie jus, vaikinai, mane iš tikro palaikė. Ir aš laimėjau, - Benas kukliai truktelėjo pečiais, bet Bilas tarėsi pastebėjęs smulkyčiais prakaito lašeliais nusėtą jo kaktą. - Išpažinties pabaiga. Tik alaus dar norėtųsi. Kalbėjimas - troškinantis užsiėmimas.

Maikas pakvietė padavėją.

Visi užsisakė dar po vieną ir ėmė šnekučiuotis apie viską ir nieką, kol gėrimai buvo atnešti. Bilas žiūrėjo, kaip taurės stiklu kopia alaus burbuliukai. Pasidarė nejauku ir baisu pagalvojus, jog kuris nors iš jų pradės pasakoti savo istoriją apie tuos metus. Kad, pavyzdžiui, Beverlė papasakos apie tą nuostabų žmogų, už kurio ištekėjo (net jei jis didžiausia nuobodybė, kokie paprastai būna visi nuostabūs žmonės), arba Ričis Tozijeris pasidalys juokingais atsitikimais iš radijo studijos, ar Edis Kaspbrakas pareikš savo nuomonę, kas iš tikro yra Tedis Kenedis, o kiek arbatpinigių palieka Robertas Redfordas... gal net pasvarstys, kodėl Benui pavyko atsikratyti lašinių, o jis ir toliau pririštas prie aspiratoriaus.

"Ir viskas tik todėl, - suprato Bilas, - kad Maikas bet kada gali pradėti kalbėti, o aš nesu įsitikinęs, kad noriu tai išgirsti. Mano širdis kažkodėl ėmė skubėti ir rankos atšalo. Tik todėl, kad jau dvidešimt penkeriais metais esu per senas šitaip bijoti. Ir ne aš vienas. Tai netylėkit, pasakykit ką nors. Pakalbėkim apie savo karjerą ir sutuoktinius arba apie jausmą vėl susitikus vaikystės žaidimų bendrus. Kalbėkim apie seksą, beisbolą, naftos kainas, Varšuvos pakto šalių ateitį. Bet ką, tik ne apie tai, ko čia susirinkom. Nagi, kas nors, pasakykit ką nors".

Tas kas nors atsirado. Tai buvo Edis Kaspbrakas. Bet jis prabilo ne apie Tedį Kenedį ar Redfordo arbatpinigius, juo labiau ne apie "Edžio čiulptuką", kaip Ričis kadaise vadino aspiratorių. Jis paklausė, kada mirė Stenas Urisas.

- Užvakar. Kai visiems paskambinau, - atsakė Maikas.

- Ar tai susiję su tuo... su tuo, dėl ko mes čia?

- Galiu tik pasakyti, kad niekas nežino atsakymo, nes jis nepaliko raštelio, bet sprendžiant iš to, kad tai atsitiko tuoj po mano skambučio - visai tikėtina.

- Jis nusižudė, tiesa? - niūriai paklausė Beverlė. - O Dieve, vargšas Stenas.

Kiti žiūrėjo į Maiką, kuris baigęs gėrimą tarė:

- Taip, nusižudė. Kiek žinau, po pokalbio nuėjo į vonią, prisileido vandens ir persipjovė riešus.

Bilas nudelbė akis; aplink stalą staiga liko tik blyškūs veidų ovalai, - ne kūnai, tik veidai, balti balionai, mėnuliai, surinkti į krūvą seno pažado.

- Iš kur sužinojai? - paklausė Ričis. - Rašė vietiniai laikraščiai?

- Ne. Ne pirmi metai užsisakau laikraščius tų miestų, kur jūs gyvenat. Turiu kalnus komplektų.

- Aš - šnipas, - Ričio veidas buvo susirūpinęs. - Ačiū, Maikai.

- Toks mano darbas, - paprastai atsakė tas.

- Vargšas Stenas, - pakartojo Bevė. Ji niekaip negalėjo susitaikyti su ta žinia. - Bet tada jis buvo toks drąsus. Toks... ryžtingas.

- Žmonės keičiasi, - pastebėjo Edis.

- Argi? - nesutiko Bilas. - Stenas buvo... - Denbro pirštai bėgiojo staltiese, jis ieškojo tinkamo žodžio. - Jis buvo tvarkos mėgėjas. Iš tų, kurių lentynoje turėjo būti atskirta fantastika nuo kitos literatūros... ir viskas abėcėlės tvarka. Prisimenu jo žodžius - nežinau, bent jau kol kas, kur buvom ir ką veikėm, bet tai buvo prieš atomazgą. Jis pasakė, kad gali pakęsti baimę, bet ne nešvarą. Tai buvo Steno esmė. Ir kai Maikas paskambino, to buvo per daug. Jis matė dvi išeitis: likti gyvam ir susitepusiam arba mirti švariam. Galbūt žmonės tiek nesikeičia, kiek mums atrodo. Galbūt jie tiesiog... tiesiog sumedėja.

Po pauzės Ričis pasakė:

- Gerai, Maikai. Pasakok, kas vyksta Deryje.

- Kai ką papasakosiu, - pradėjo Henlonas. - Galiu apsakyti, kas darosi dabar arba pakalbėti apie jus. Tik neįstengsiu priminti, kas atsitiko 1958-ųjų vasarą, net ir nemanau, jog reikia. Kada nors prisiminsite tą patys. Bijau, kad prasitarus anksčiau, negu jūsų sąmonė pasiruošusi prisiminti, tai, kas atsitiko Stenui...

- Gali atsitikti mums? - tyliai paklausė Benas.

Maikas linktelėjo.

- Taip. Kaip tik to aš ir bijau.

- Tai papasakok, ką gali, Maikai, - pasiūlė Bilas.

- Gerai, - sutiko bibliotekininkas. - Klausykit.

4

Nevykėliai sužino

- Žmogžudystės vėl prasidėjo, - tiesiai pasakė Maikas. Jis nužvelgė sėdinčius aplink stalą ir sustojo prie Bilo.

- Pirmoji iš "naujų žmogžudysčių", jei leisit taip pavadinti, prasidėjo ant Meino gatvės tilto ir baigėsi po juo. Auka - vaikiškas gėjus Adrianas Melonas. Sirgo sunkia astmos forma.

Edžio ranka nuslinko iki aspiratoriaus.

- Tai atsitiko praeitą vasarą, liepos dvidešimt pirmąją, per Kanalo dienų uždarymą, tokią šventę... a...

- Derio ritualą, - tyliai padėjo Bilas. Ilgi jo pirštai lėtai masažavo smilkinius, ir nesunku buvo atspėti jį galvojant apie brolį Džordžą... Džordžą, kuris pradėjo aną žmogžudysčių aukų seriją.

- Ritualą, - pašnibždom pakartojo Maikas. - Taip.

Jis trumpai apsakė, kas atsitiko Adrianui, be ypatingo malonumo stebėdamas, kaip plečiasi draugų akys. Papasakojo, ką paskelbė "News" ir ko ne... įtraukiant Dono Hagarčio ir Kristoferio Anvino parodymus apie kažkokį klouną, kuris kaip pasakų trolis slėpėsi po tiltu ir, anot Hagarčio, atrodė kaip Ronaldo Makdonaldo ir Bozo hibridas.

- Tai jis, - gergždžiančiu ligonio balsu išspaudė Benas. - Tas prakeiktas Penivaisas.

- Yra dar kai kas, - pasakė Maikas, neatitraukdamas žvilgsnio nuo Bilo. - Vienas iš tardytojų - tas, kuris ir ištraukė Adrianą Meloną iš Kanalo - yra miesto policininkas, vardu Haroldas Gardneris.

- O Viešpatie, - drebančiu balsu išsprūdo Bilui.

- Bilai? - Beverlė uždėjo ranką jam ant peties. Jos balse skambėjo nuoširdus susirūpinimas. - Bilai, kas yra?

- Haroldas tada buvo maždaug penkerių, - pasakė jis. Jo akys laukė Maiko patvirtinimo.

- Taip.

- Kas yra, Bilai? - paklausė Ričis.

- H-H-Haroldas Gardneris yra Deivo Gardnerio sūnus. Deivas gyveno kaimynystėje, kai nu-nužudė Džordžą. Tai jis priėjo prie Dže-Dže... prie mano brolio ir parnešė jį namo, susuktą į u-užtiesalą.

Jie sėdėjo tylėdami. Beverlė pakėlė ranką prie akių.

- Viskas per daug sutampa, tiesa? - pagaliau pasakė Maikas.

- Taip, - tyliai pritarė Bilas. - Sutampa.

- Ilgus metus vedžiau visų jūsų bylas, - toliau pasakojo Henlonas, - bet tik tada aš ėmiau suprasti, kodėl tą dariau, koks viso to tikslas. Bet aš laukiau, kaip įvykiai vystysis toliau. Suprantat, jaučiau, kad turiu visiškai įsitikinti, o tik tada... kištis į jūsų gyvenimus. Ne devyniasdešimt, net ne devyniasdešimt penkiais procentais. Reikėjo būti tikram šimtu procentų.

Praėjusį gruodį Memorialiniame parke buvo rastas berniuko Stiveno Džonsono lavonas. Kaip ir Melonas jis buvo siaubingai sumaitotas prieš mirtį ar iškart po jos, bet panašu, kad vaikas galėjo mirti tiesiog iš siaubo.

- Išprievartavimas? - paklausė Edis.

- Ne. Tiesiog išdarkytas.

- Kiek iš viso? - pasiteiravo Edis, nors neatrodė iš tikro susidomėjęs tuo.

- Blogai, - pasakė Maikas.

- Kiek? - pakartojo Bilas.

- Devyni. Kol kas.

- Negali būti! - išrėkė Beverlė. - Būčiau skaičiusi laikraštyje... mačiusi per televizorių! Kai tas beprotis policininkas pjovė moteris Kasl Roke, Meine... ir Atlantoje nužudyti vaikai...

- Žinoma, - atsakė bibliotekininkas, - aš daug mąsčiau apie tai. Ir visa labai susiję su tuo, kas čia vyksta. Bevė teisi, tai turėtų būti sensacija. Palyginimas su Atlanta mane nugąsdino baisiausiai. Devynių vaikų lavonai... turėtų sulėkti televizijos korespondentai, visokio plauko psichiatrai, “The Atlantic Monthly” ir “Rolling Stone” reporteriai, žodžiu, informacijos kapstytojai.

- Bet nieko panašaus neatsitiko, - pastebėjo Bilas.

- Taip. Visiškai, - pasakė Maikas. - Tiesa, buvo užsiminta Portlendo “Telegram” sekmadieniniame priede, dar Bostono “Globe” parašė. Bostono televizijos programa “Laba diena” įtraukė į vasario mėnesio neišaiškintų žmogžudysčių skyrių, bet ekspertai, aišku, nepasidomėjo, kad panašus nusikaltimų protrūkis buvo 1957-58-aisiais bei 1929-30-aisiais.

Galima surasti objektyvią priežastį, žinoma. Atlanta, Niujorkas, Čikaga, Detroitas - dideli miestai, tokie įvykiai ten kaip sprogimas. O Deryje net nėra vietinės radijo ar televizijos stoties, jei neminėsim aukštosios mokyklos radijo taško. Bengoras irgi informacijos užkampyje.

- Išskyrus Derio “News”, - įsikišo Edis, ir visi nusijuokė.

- Bet tai nepateisinama šiandieninio pasaulio mastu. Komunikacijos tinklas yra ir čia, todėl istorija negalėjo nenuskambėti per visą valstiją. Ir vis dėlto nenuskambėjo. Galiu sugalvoti tik vieną priežastį: TAS to nenori.

- TAS, - pakartojo Bilas, daugiau sau.

- TAS, - patvirtino Maikas. - Jeigu jau norim pavadinti tai kaip nors, geriausia vadinti TUO. Matot, aš imu manyti, kad TAS buvo čia tiek ilgai... kad ir kas iš tikro būtų... kad virto Derio dalimi, tokia neatskiriama kaip vandentiekio bokštas, Kanalas, Besio parkas ar biblioteka. Tik TAS - ne geografinė sąvoka, suprantama. Gal kada nors ir buvo, bet dabar TAS... viduje. Kažkokiu būdu įsilydė. Tik taip aš sugebu paaiškinti visus tuos kraupius dalykus, kurie čia vyksta, kurie teoriškai paaiškinami, praktiškai - ne. 1930 metais supleškėjo negrų klubas, vadintas “Juodąja vietele”. Dar prieš metus Kanalo gatvėje vidury baltos dienos buvo išpyškinta grupelė atmatų.

- Bredlio šutvė, - pasakė Bilas. - FTB prikirpo juos, tiesa?

- Taip rašoma vadovėliuose, nors skiriasi nuo realybės. Kiek man pavyko išsiaiškinti, - ir aš tikrai tuo tikiu, nes myliu šitą miestą, - Bredlio šutvė, visas septynetas, buvo sunaikintas dorų Derio piliečių. Kada nors apie tai papasakosiu.

Per velykinių kiaušinių ieškotines 1906 metais Kitčenerio fabrike įvyko sprogimas. Tais pačiais metais užfiksuoti nežmoniški gyvulių suluošinimo atvejai, kurie pagaliau atvedė pas Endrių Ruliną, dabartinio Rulino fermų savininko senelio brolį. Atrodo, kad jis buvo pribaigtas lazdom tų trijų deputatų, kurie turėjo nutempti jį į teismą. Ir nė vienas nebuvo patrauktas atsakomybėn.

Maikas Henlonas išsitraukė miniatiūrinę užrašų knygutę iš vidinės kišenės ir pasklaidė nežiūrėdamas.

- 1877-aisiais miesto ribose vyko keturi linčiavimai. Vienas iš tų, kurie pakibo ant virvės, buvo pasaulietis metodistų pamokslininkas, kuris kaip kačiukus nuskandino keturis savo vaikus ir nušovė žmoną. Paskui bandė inscenizuoti jos savižudybę, bet nieko neapmulkino. Metais anksčiau Kenduskego žemupyje, savo vagonėlyje buvo rasti keturi medkirčiai, tiesiogine prasme suplėšyti į skutus. Vaikų, visų šeimų dingimai užrašyti senuose dienoraščiuose... ir nė pusės žodžio viešuose dokumentuose. Tai kartojasi, tikriausiai jau pastebėjote.

- Kaipgi ne, - pasakė Benas. - Tai, kas čia vyksta, yra asmeninio pobūdžio.

Maikas užvertė knygutę, grąžino į vietą ir ramiai visus nužvelgė.

- Būčiau draudimo agentas, o ne bibliotekininkas, nupieščiau jums grafiką. Jis atskleistų nenormaliai aukštą visų nusikaltimų procentą, įskaitant žaginimus, kraujomaišą, įsilaužimus bei plėšimus, automobilių vagystes, vaikų tvirkinimą, sutuoktinių kankinimą, grasinimus susidoroti. Čia vidutinis Teksaso miestas, kurio kriminogeninė situacija smarkiai "nurungia" blogąja prasme bet kokį kitą tokio dydžio ir rasinės sudėties miestą. Nesuvokiamą vietinių gyventojų ramybę bandyta aiškinti vandeniu, jame esančiu kažkokiu natūraliu trankviliantu. O čia - priešingai. Deris - pavojingas miestas gyventi įprastais metais, o kas dvidešimt septyneri - nors ciklas nebūna visai tikslus - smurtingumas pasiekia neapsakomas aukštumas... ir niekad nepatenka į nacionalines naujienas.

- Čia kaip koks vėžys, - pasakė Beverlė.

- Ne visai taip. Nesutramdytas vėžys neišvengiamai nužudo. Deris nemirė, priešingai, tarpsta.. paslapčia, niekam negarsinant, suprantama. Tai klestintis miestelis santykinai negausios populiacijos valstijoje, kuriame blogi dalykai vyksta pernelyg dažnai, o kas ketvirtį amžiaus - tiesiog siaubingi.

- Tai vyksta periodiškai? - paklausė Benas.

Maikas linktelėjo.

- Be išimčių. 1715-16-ieji, 1740-ieji iki pat 1743-ųjų (užsitęsęs), 1769-1770-ieji ir taip toliau. Iki šiandien. Mane slegia nuojauta, kad kiekvie-

nas ciklas vis nuožmėja, galbūt todėl, kad jo pabaigoje Deryje pagausėdavo gyventojų, o gal dėl kitos priežasties. O 1958-aisiais ciklas netikėtai nutrūko anksčiau. Mūsų dėka.

Bilas Denbras pasilenkė į priekį. Akys sublizgo.

- Tu įsitikinęs? Visiškai?

- Taip, - atsakė Maikas. - Ankstesnieji savo piką pasiekdavo rugsėjį ir baigdavosi katastrofa. Gyvenimas daugmaž grįždavo į seną vagą apie Kalėdas, Velykas vėliausiai. Kitaip sakant, "blogieji" metai tęsdavosi keturiolika dvidešimt mėnesių kas dvidešimt septyneri metai. O tie, kurie prasidėjo tavo brolio mirtimi 1957-ųjų spalį, staiga nutrūko 1958-ųjų rugpjūtį.

- Kodėl? - nekantriai paklausė Edis. Jo kvėpavimas virto švilpesiu. Bilas prisiminė tą garsą ir žinojo, kad netrukus Kaspbrakas apžios savo "čiulptuką". - Ką mes padarėme?

Klausimas pakibo ore. Rodės, Maikas svarsto jį... bet jis papurtė galvą.

- Prisiminsi, - pasakė. - Ateis laikas, prisiminsi.

- O kas, jeigu ne? - paklausė Benas.

- Tada tepadeda mums Dievas.

- Devyni vaikai per šiuos metus, - garsiai mąstė Ričis. - Jėzau.

- Liza Albrecht ir Stivenas Džonsonas 84-ųjų pabaigoje. Vasarį dingo berniukas, vardu Denisas Torijas. Aukštesnės klasės moksleivis. Kūną rado kovo vidury Barense. Sužalotą. Šalia buvo štai kas.

Maikas išėmė nuotrauką iš kišenės, kurioje nešiojosi užrašų knygelę. Ji ėmė keliauti aplink stalą. Beverlė su Edžiu apžiūrėjo susidomėję, o Ričio reakcija buvo netikėta. Jis išmetė nuotrauką it nusiplikęs.

- Jėzau! Jėzau, Maikai! - jis pakėlė išsprogintas akis. Paskui perdavė fotografiją Bilui.

Denbras paėmė ir pajuto, kaip pasaulis ima plaukti švininiame rūke. Buvo beprarandąs sąmonę. Išgirsta dejonė buvo jo paties. Nuotrauka iškrito iš rankos.

- Kas yra? - pasigirdo Beverlės klausimas. - Ką tai reiškia, Bilai?

- Tai mano brolio mokyklinė nuotrauka, - pagaliau iškošė Bilas. - Tai Dže-Džordžas. Nuotrauka iš jo albumo. Ta, kuri judėjo. Ir pamerkė.

Fotografija vėl nukeliavo per rankas, o Bilas suakmenėjęs sėdėjo stalo gale ir žiūrėjo į tolį. Ten buvo nuotraukos nuotrauka. Joje buvo įamžinta mokyklinė fotografija baltame fone: šypsnys, atidengęs tarpą, kuriame turėjo išaugti nauji dantys (jei neišaugo kape, pagalvojo Bilas ir krūptelėjo). Po Džordžo portretu buvo užrašyta: "MOKYKLOS DRAUGAI 1957-58".

- Ji rasta šįmet? - pasitikslino Beverlė. Maikas linktelėjo ir atsigręžė į Bilą.

- Kada paskutinįsyk ją matei?

Denbras suvilgė lūpas, pabandė atsakyti. Nė garso. Vėl pabandė, girdėdamas, kaip žodžiai aidi galvoje, pranešdami apie mikčiojimą, kovoja su juo, kovoja su siaubu.

- Nemačiau šitos nuotraukos nuo 1958-ųjų. Nuo to pavasario, metai po Džordžo mirties. Kai ketinau parodyti ją Ričiui, b-buvo dingusi.

Pasigirdo traukiamo oro šnypštimas, privertęs visus atsisukti. Edis statė savo aspiratorių ant stalo truputį sutrikęs.

- Edis Kaspbrakas vėdinasi! - linksmai suklykė Ričis ir staiga persijungė į klaikų "MovieTone Newsreel" diktoriaus toną: - Šiandien Deris skuba į astmininkų paradą, renginio žvaigždė - Didysis Edis Snarglys, Naujojoj Anglijoj pagarsėjęs kaip...

Ričis nelauktai nutilo ir siektelėjo ranka veido, lyg norėdamas užsidengti akis, ir Bilas staiga pagalvojo: "Ne, ne to. Ne užsidengti akis, o pataisyti ant nosies akinius. Akinius, kurių seniai ten nėra. Jėzau Kristau, kas čia darosi?"

- Atleisk, Edi, - pasakė Ričis. - Tai buvo žiauru. Nesuprantu, kas darosi prakeiktoj mano makaulėj, - jis nejaukiai nužvelgė kitus.

Maikas Henlonas prakalbo tyloje.

- Aš prisiekiau sau, kai buvo rastas Stiveno Džonsono lavonas, kad atsitikus dar kam nors (jei atvejis nekels abejonių), suskambinsiu visiems, bet tai padariau tik po dviejų mėnesių. Mane tarsi užhipnotizavo tie įvykiai, jų sąmoningumas ir apdairumas. Džordžo nuotrauka buvo rasta prie nuvirtusio medžio vos už dešimt pėdų nuo Torijaus kūno. Nebuvo paslėpta; veikiau priešingai. Atrodo, žudikas norėjo, kad ji būtų rasta.

- Kaip pavyko gauti nuotrauką iš policijos? - paklausė Benas. - Juk ji iš ten, ar ne?

- Taip, iš tikro. Policijos valdyboje yra vienas vyrukas, kuris neatsisako užsidirbti papildomų pinigų. Iš manęs gauna po dvidešimt žalių kas mėnesį - daugiau kišenė neleidžia. Iš jo ir gaunu informaciją. Douno Rojaus lavonas surastas keturiom dienom vėliau už Torijų sūnaus. Makerono parke. Buvo trylikos metų. Nukirsta galva.

Šių metų balandžio dvidešimt trečia. Adamas Teroltas. Šešiolikos. Paskelbta paieška, kai tėvai nesulaukė po bendo repeticijos. Aptiktas kitą dieną netoli tako per giraitę už Vakarų Brodvėjaus. Taip pat nukirsta galva.

Gegužės šešta. Frederikas Kovanas. Dvejų su puse. Nuskandintas klozete, antrame aukšte.

- O, Maikai! - šūktelėjo Beverlė.

- Taip, baisu, - kone piktai atšovė tas. - Manai, nesuprantu?

- Policija įsitikinusi, kad tai negalėjo būti... na, koks nors nelaimingas atsitikimas? - paklausė Bevė.

Maikas papurtė galvą.

- Jo motina kieme džiaustė baltinius. Išgirdo grumtynes, sūnaus klyksmą. Lėkte užlėkė laiptais. Sako girdėjusi kelis kartus nuleidžiamą vandenį ir kažkieno juoką. Tas juokas pasirodė nežmogiškas.

- Ir ji nieko nematė? - paklausė Edis.

- Tik sūnų, - paprastai pasakė Henlonas. - Stuburas sulaužytas, kaušas perskeltas. Sudužusios dušo kabinos stiklinės durys. Visur kraujai.

Dabar motina Bengoro psichiatrinėje ligoninėje. Mano... mano policijos valdybos šaltinis sako, kad ji išprotėjo.

- Ko čia stebėtis, po paraliais, - sugergždė Ričis. - Kas nors pavaišins cigarete?

Beverlė padavė. Tozijeris ilgai nepataikė užsidegti.

- Policija laikosi versijos, kad žudikas įsmuko pro paradines duris, kai misis Kovan džiaustė skalbinius. O kai ji puolė į viršų, tiesiog iššoko pro vonios langą į kiemą, iš kurio ji išbėgo, ir nusiplovė. Tik kad ten langas visai mažutis. Ir septynių metų vaikui sunkiai sektųsi išsirangyti. O šokti reikėjo dvidešimt penkias pėdas ant akmeninio grindinio. Reidmacheris nenori prisiminti tokių smulkmenų, ir niekas iš spaudos - juolab iš "News" - jo neverčia.

Maikas nugėrė mineralinio ir pasiuntė kitą fotografiją. Ši buvo ne iš policijos; tai dar viena mokyklinė nuotrauka. Joje šypsojosi maždaug trylikos metų vaikinukas. Tai progai apsivilkęs išeiginius drabužius, atgramdęs rankas ir dailiai sudėjęs ant kelių... o akyse - velniukai. Juodukas.

- Džefris Holis, - paaiškino Maikas. - Gegužės trylikta. Už savaitės po mažylio Kovano mirties. Rastas Besio parke prie Kanalo. Dar po devynių dienų, 22-ąją, penktaklasis Džonas Fjuris buvo nužudytas Neibolto gatvėje...

Edžiui išsprūdo šaiži dejonė. Jis siektelėjo aspiratoriaus ir per skubėjimą apvertė. Tas nusirito iki Bilo. Edžio oda įgavo nesveiką geltoną atspalvį. Šaltas oras švogždė jo gerkle.

- Duokit jam ką nors atsigerti! - suriaumojo Benas. - Ką nors duo...

Bet Edis purtė galvą. Įsikišo aspiratoriaus pistoletą į burną. Oro kamuolys išpūtė krūtinę. Jis atsilošė pusiau prisimerkęs ir giliai alsuodamas.

- Nieko tokio, - išspaudė. - Vieną minutę, aš klausau.

- Edi, tu tikras? - susirūpino Beverlė. - Gal tau būtų geriau išsitiesti...

- Viskas gerai, - irzliai pakartojo jis. - Tai buvo... šokas. Suprantat. Šokas. Aš buvau visai pamiršęs Neibolto gatvę.

Nė vienas neatsakė; ir nereikėjo. Bilas pagalvojo: "Jau pradedi tikėti, kad visi resursai išsemti, o Maikas ištraukia dar vieną vardą, paskui kitą, tarsi piktas magas su pilnu cilindru triukų, ir vėl leki iš balno".

Pernelyg sunku pakelti visą tą tvindantį nesuprantamą smurtą, kažkaip nutaikytą tiesiai į jų šešetą, - kaipgi kitaip suprasti Džordžo fotografiją?

- Džono Fjurio kojos buvo nutrauktos, - tyliai pabaigė Maikas, - bet teismo ekspertas teigia, jog tai įvyko po mirties. Širdis neišlaikė. Tikra žodžio prasme mirė iš baimės. Rado laiškanešys, pastebėjęs kyšančią iš po priemenės ranką...

- 29-as namas, tiesa? - paklausė Ričis, privertęs Bilą staiga atsigręžti. Ričis žvilgtelėjo į jį, nežymiai linktelėjo ir vėl nukreipė žvilgsnį į Henloną. - Neibolto gatvės dvidešimt devintas namas?

- O taip, - taip pat ramiai atsakė Maikas. - Tikrai 29-as. - Gurkštelėjo. - Ar tikrai viskas gerai, Edi?

Kaspbrakas linktelėjo. Kvėpavimas aprimo.

- Reidmacheris įvykdė areštą jau kitą dieną po Fjurio lavono radimo, - tęsė Maikas. - "News" pirmajame puslapyje iškart pasirodė straipsnis, šaukiantis keršto.

- Po aštuonių žmogžudysčių? - paklausė Benas. - Taip. Logiška. Ką ir besakyti.

Beverlė panoro sužinoti, kas buvo areštuotas.

- Toks vargeta, kuris glaudžiasi savo lūšnoj prie 7-ojo kelio, jau už miesto, Niūporto kryptimi. Savotiškas atsiskyrėlis. Kūrenosi atsitiktiniais lentgaliais, stogą užsidengęs skiedrom ir automobilių ratų diskais iš sąvartyno. Haroldas Irlas vardu. Veikiausiai per metus nesugraibantis nė dviejų šimtų grynais. Žmogžudystės dieną kažkas atsitiktinai pravažiuodamas pastebėjo Haroldą spoksantį savo kieme į žvaigždes. Drabužiai buvo iškruvinti.

- Tai galbūt... - su slapta viltimi pradėjo Ričis.

- Jo pašiūrėj rasti trys išmėsinėti elniai, - atšaldė Maikas. - Kartais jis pabrakonieriaudavo Heivene. Ant drabužių buvo elnių kraujas. Kai Reidmacheris paklausė, ar jis nužudė Fjurį, Irlas atsakęs: "O, taip, aš nužudžiau daug žmonių. Daugumą nupliekiau per karą". Pasipasakojo, jog naktį mato keistus dalykus. Kartais tai būna mėlynos švieselės palei pat žemę. Lavonų ugnelės, pasak jo. Kartais - Bigfutą.*

Jį nusiuntė į Bengoro psichiatrinę. Medikų išvadose rašoma, kad jo kepenų kaip ir nelikę. Mat gerdavo dažų skiediklį...

- O Viešpatie, - atsiduso Beverlė.

- ... ir linkęs į haliucinacijas. Jie laikė jį ligoninėj, kol prieš tris dienas Reidmacheriui netoptelėjo "genealí" mintis, jog Irlas puikiai tinka įtariamuoju. Aštuoni žmonės su lopetom perkasė jo bakūžę, ieškodami galvų, lempų gaubtų iš žmogaus odos ir dar velniai žino ko.

Henlonas nutilo palenkęs galvą. Balsas pasidarė kimesnis.

- Aš laukiau. Bet kai pamačiau šitą, sėdau prie telefono. Dievas mato, reikėjo padaryti tą anksčiau.

- Pažiūrėkim, - tarstelėjo Benas.

- Auka vėl tapo penktokas, - pasakojo Maikas. - Fjurio klasės draugas. Jis buvo rastas šalia Kanzaso gatvės, netoli tos vietos, kur Bilas slėpdavo savo Silverį, kai eidavom į Barensą. Berniuko vardas - Džeris Belvudas. Perplėštas perpus. Tai... tai, kas iš jo liko, gulėjo netoli gelžbetoninės atraminės sienos, kuria prieš dvidešimtmetį buvo sutvirtintas gatvės šlaitas. Šita policijos nuotrauka buvo padaryta pusvalandžiui nepraėjus po kūno išvežimo. Štai.

Jis padavė nuotrauką Ričiui Tozijeriui, tas pažiūrėjęs perdavė Beverlei. Bevė prabėgom žvilgtelėjo ir pasiuntė Edžiui, kuris apžiūrinėjo ilgai ir įdėmiai, prieš atiduodamas Benui. Benas, užmetęs akį, padavė fotografiją Bilui.

---

* Bigfoot arba Sasguatch (angl.)- didžiulis plaukuotas žmogiškas sutvėrimas, kuris, manoma, gyvena JAV Šiaurės Vakaruose ir Vakarų Kanadoje.

Ant cementinės sienos kraipėsi raidės:

GRĮŽKIT NAMO GRĮŽKIT NAMO GRĮŽKIT NAMO

Bilas niūriai pažiūrėjo į Maiką. Jautėsi sutrikęs ir išgąsdintas, bet dabar pajuto pirmas pykčio žiežirbas. Ir jis džiaugėsi. Pykti nėra malonu, bet geriau negu tas sąstingis ir niekinga baimė.

- Ar tai parašyta tuo, kuo aš įtariu?

- Taip, - atsakė Maikas. - Džerio Belvudo krauju.

5

Ričis nupypsėtas

Maikas susirinko savo nuotraukas. Jis tikėjosi, jog Bilas gali paprašyti palikti paskutinę Džordžo mokyklos nuotrauką, bet Bilas neprašė. Kai jos dingo jo švarko vidinėj kišenėj, visi - įskaitant Maiką - pajuto palengvėjimą.

- Devyni vaikai, - tyliai pratarė Beverlė. - Negaliu patikėti. Tai yra... aš tikiu tuo. Bet negaliu patikėti, jog tas galėjo įvykti. Ir nieko?! Visai nieko?

- Ne visai taip, - atsakė Maikas. - Žmonės suirzę, išsigandę... taip bent regis. Neįmanoma atskirti, kas nuoširdžiai tą jaučia, o kas tiesiog vaidina.

- Vaidina?

- Beverle, pameni, kai buvom vaikai, tas vyras tik susilankstė savo laikraštį ir grįžo į namą, nors tu rėkei pagalbos?

Bevės akyse kažkas sumirgėjo, galėjai išskaityti siaubą ir prisiminimą, bet po akimirkos liko tik susirūpinimas.

- Ne... kada tai buvo, Maikai?

- Nesvarbu. Ateis laikas, prisiminsi. Galiu pridurti tik tiek, kad Deryje viskas atrodo taip, kaip turi būti. Susidūrę su tokia žmogžudysčių lavina, deriečiai elgiasi taip, kaip tokiu atveju atrodo reikalinga. Ir ne ką kitaip negu 1958-aisiais. Vėl renkasi Vaikų gelbėjimo komitetas, tik ne Derio aukštesniojoje, o pradinėje mokykloje. Mieste sukiojasi šešiolika detektyvų iš Valstijos teisingumo ministerijos, dar būrys FTB agentų - kiek tiksliai, nežinau - ir, nors Reidmacheris daug kalba, abejoju, ar jis žino. Grįžo komendanto valanda...

- O taip. Komendantinė, - Benas lėtai, bet ryžtingai trynė kaktą. - Ji padarė stebuklus 58-aisiais. Tiek tai prisimenu.

- Susibūrė motinų grupės, kurios vaikšto ir žiūri, kad visi mokinukai iki aštuonių jau sėdėtų namie. “News” vien per pastarąsias tris savaites gavo per du tūkstančius laiškų, reikalaujančių tvarkyti padėtį. Ir, žinoma, vėl prasidėjo emigracija. Kartais man atrodo, kad tai vienintelis būdas iš tikro atskirti, kas nuoširdžiai nori tai sustabdyti, o kas ne. Tikrai susirūpinę išsigąsta ir išvažiuoja.

- Ir žmonės iš tikro kraustosi? - paklausė Ričis.

- Tai prasideda su ciklo pradžia. Neįmanoma pasakyti, kiek tiksliai išvyksta, nes žudynės neprasideda su kalendoriniais metais. Bet skaičiai neapsakomi. Deriečiai išsilaksto kaip vaikai, išsiaiškinę, jog name iš tikro vaidenasi.

- Grįžkit namo, grįžkit namo, grįžkit namo, - pašnibždom pakartojo Beverlė. Paskui pakėlė akis, ne, ne į Maiką, į Bilą. - TAS norėjo, kad grįžtume. Kodėl?

- TAS gali norėti mus susigrąžinti, - miglotai atsakė Maikas. - Žinoma. Gali. Gali trokšti keršto. Pagaliau juk tai mes kartą TAM sutrukdėm.

- Keršto... arba tiesiog grąžinti viską į savo vietą, - pastebėjo Bilas.

Maikas pritarė linkteldamas.

- Matot, jūsų pačių gyvenimai ne visai kaip reikiant. Nė vienas neišvykot Derio nepaliestas... be jo žymių. Visi pamiršot, kas čia įvyko, net dabar tos vasaros atsiminimai lieka fragmentiški. O dar vienas labai įdomus faktas, kad jūs visi turtingi.

- Na jau, baik, Maikai! - atšovė Ričis. - Tai nieko...

- Ramiau, ramiau, - nutildė Henlonas, su šypsena iškeldamas ranką. - Aš nieko niekuo nekaltinu, tik dėstau faktus ant stalo. Jūs turtingi lyginant su miestelio bibliotekininku, kuriam už metus sumokėjus mokesčius lieka 11 tūkstančių, aišku?

Nepatogiai pasijutęs Ričis truktelėjo savo brangaus kostiumo pečius. Benas atrodė atsidėjęs savo servetėlės ardymui. Niekas be Bilo nežiūrėjo Maikui į akis.

- Aišku, nė vienas dar nepriklausot elitui, bet esat turtuoliai net vidutinės klasės mastu. Mes visi draugai, todėl nesikuklinkit: jei kuris nors deklaravot mažiau nei devyniolika tūkstančių pelno 1984-aisiais, kilstelkit ranką.

Draugai slapta susižvalgė, sutrikę kaip visi amerikiečiai prieš akivaizdų savo sėkmės faktą, lyg pinigai būtų kietai virti kiaušiniai, kurių persivalgius neišvengiamai tenka kentėti nepageidaujamų dujų perviršį. Bilas pajuto karštį skruostuose, ir mėginimai susitvardyti pasirodė bergždi. Vien už "Palėpės" scenarijaus apmatus jis gavo dešimčia tūkstančių daugiau. Už kiekvieną papildomą perrašymą, jei reikės, buvo pažadėta po dvidešimt tūkstančių dolerių. O dar komisiniai... ir svarus avansas už ką tik pasirašytą dviejų knygų kontraktą. Kiek jis deklaravo 84-aisiais? Apie 800 tūkstančių, tiesa? Pakankamai, kad atrodytum gigantas varganų Maiko Henlono pajamų šviesoje.

"Štai kiek tau moka už švyturio saugojimą, Maikai, bičiuli, - pasakė sau Bilas. - Jėzau Kristau, tau reikėjo priminti apie atlyginimo pakėlimą!"

Maikas kalbėjo toliau:

- Bilas Denbras - klestintis romanistas visuomenėje, kurioje rašytojus ant pirštų suskaičiuotum, ir tik dalis iš to praminta. Beverlė Rogan, verslas skudurais, kuriame daug pašauktųjų, bet mažai išrinktųjų. Ir, be kita ko, graibstomiausias dizaineris trečdalyje šalies.

- O, tai ne aš, - paprieštaravo Bevė. Ji nervingai sukrizeno ir prisidegė naują cigaretę nuo nuorūkos. - Tai Tomas. Viską Tomas. Be jo toliau būčiau siuvus pamušalus sijonams ir apsiūlinėjus kraštus. Neturiu jokios biznierio nuovokos, net Tomas tai pripažįsta. Viskas... suprantat, Tomas. Ir sėkmė, - Bevė giliai įtraukė ir išpūtė.

- Man manosi, kad ledi daug protestuoti labai, - paerzino Ričis.

Moteris greit atsisuko ir griežtai pažiūrėjo.

- Ką tai turėtų reikšti, Riči Tozijeri?

- Tik nekulti manęs, miz Skarlet! - išrėkė tas aukštu drebančiu Pikaninio balsu, ir tą mirksnį Bilas kuo aiškiausiai išvydo aną berniūkštį, kurį pažinojo. Jis nesidangstė po suaugusio Tozijerio išvaizda, veikiau buvo realesnis už tai, ką matė pašaliečio akis. - Tik nekulti! Leisti man pristatyti dar vieną mėtos kokteilį, miz Skarlet! Kai išgeria, mažu atsiaušina! Kad tik neliestų šitą berniuką!

- Tu nepakenčiamas, Riči, - šaltai pasakė Beverlė. - Turėtum suaugti kada nors.

Ričis žiūrėjo į Bevę, ir tirpo platus žaismingas šypsnys jo veide.

- Kol čia negrįžau, - pasakė, - maniau, kad esu suaugęs.

- Riči, o tu esi vienas iš populiariausių Valstijų diskžokėjų, - tęsė Maikas. - Ką jau ką, o Los Andželą turi savo rankose. O dar - dvi mielai perkamos programos, viena tiesiog nokautuojanti, iš pramogų keturiasdešimtuko viršūnių nenusileidžianti, antra pavadinimu "Keistasis keturiasdešimtukas"...

- Pasisaugok, avine, - suurzgė Ričis Misterio T. balsu, nors skruostus užliejo raudonis. - Aš sukeisiu tavo priekį su užpakaliu vietom, aišku? Pamasažuosiu smegenis kumščiais. Aš...

- Edi, - Henlonas, rodos, negirdėjo. - Tu turi pelningą limuzinų stotį mieste, kuriame per tuos juodus karstus kojos nėra kur pastatyti. Kur per savaitę nueina po velnių po porą panašių kompanijų, o tau - kaip sviestu tepta.

- Benai, vertai pavadinčiau tave geriausiu jaunu pasaulio architektu.

Benas išsižiojo, tikriausiai protestuoti, bet tuoj susičiaupė.

Maikas nusišypsojo visiems ir ištiesė rankas.

- Aš nenoriu nė vieno statyti į nemalonią padėtį, tiesiog turiu iškloti, ką apmąsčiau. Jūs - žmonės, kurie pagavo Fortūną jauni ir ne bet kur, o itin specializuotose srityse - jei nebūtų tokių, kurie savo šansus paverčia pinigais, kiekvienas nuleistų rankas. Jei toks būtų vienas ar du, galėtumėm priskirti atsitiktinumui. Bet juk ne vienas ar du, visi, įskaitant Steną Urisą, kuris buvo labiausiai klestintis jaunosios kartos buhalteris Atlantoje... o tai reiškia, visuose Pietuose. Mano išvada tokia: jūsų sėkmę sudaigino įvykiai prieš dvidešimt septynerius metus. Tai neabejotina, kaip ir tuo atveju, jei tada visi būtumėt prisikvėpavę asbesto dulkių ir gavę plaučių vėžį. Kas nors prieštarauja?

Maikas nužvelgė draugus. Nė vienas neatsakė.

- Visi, išskyrus tave, - tarė Bilas. - Kas atsitiko tau, Maikai?

- Negi neaišku? - šyptelėjo Henlonas. - Aš likau čia.

- Tu saugojai švyturį, - pasakė Benas. Bilas pasisuko į jį ir įdėmiai pažiūrėjo, bet Henskomas nenuleido akių nuo bibliotekininko ir Bilo nepastebėjo. - Jaučiuosi dėl to nepatogiai, Maikai. Tiksliau, jaučiuosi sumautai.

- Amen, - pasakė Beverlė.

Maikas papurtė galvą.

- Jums nereikia jaustis kaltiems, nė vienam. Manot, kas nors klausė mano norų likti ar ne, kaip ir jūsų - išvykti? Po galais, mes buvom tik vaikai. Dėl vienos ar kitos priežasties tėvai išsikėlė, o jūs, bičiuliai, buvot dalis bagažo, kurį jie pasiėmė su savimi. Mano tėvai liko. Ar tai buvo jų pasirinkimas, turiu galvoje, tėvų? Nemanau. Tai kas nusprendė, kam išvažiuoti, o kam likti? Likimas? Laimė? TAS? Dar kas nors? Aš nežinau. Bet tik ne mes. Todėl baikit.

- Tu... tu neširsti? - švelniai paklausė Edis.

- Nebuvo kada širsti, - atsakė Maikas. - Aš ilgai stebėjau ir laukiau... stebėjau ir laukiau daug anksčiau, negu pradėjau suprasti tai darąs. O paskutinius penketą metų sėdėjau kaip ant parako statinės. Nuo tada pradėjau rašyti dienoraštį. O kai žmogus rašo, galva dirba dvigubai arba tiesiog kitaip. Ir vienas dalykas, apie kurį rašiau ir mąsčiau, buvo TO prigimtis. TAS keičiasi, mes tą žinom. Manau, jog TAS gali manipuliuoti ir palikti savo ženklus žmonėse pagal savo prigimtį, kaip kad skunkas palieka savo kvapą, muilu neišnaikinamą. Arba sugautas žiogas palieka delne savo "vaistų".

Maikas iš lėto atsagstė savo marškinius ir atlapojo. Visi pamatė rausvus rando bryžius per lygią kaštoninę odą tarp spenelių.

- Arba kaip nagai palieka randus, - pridūrė.

- Vilkolakis, - beveik suvaitojo Ričis. - O Jėzau, Bilai, vilkolakis! Kai grįžome į Neibolto gatvę!

- Ką? - nesuprato Bilas. Jis atrodė tartum pažadintas iš snaudulio. - Kas, Riči?

- Tu neprisimeni?

- Ne... o tu?

- Aš... beveik... - praradęs pusiausvyrą iš siaubo, Ričis susmuko kėdėje.

- Nori pasakyti, kad tai ne pragariška? - neišlaikė Edis nepaklausęs. Jis kaip užkerėtas spoksojo į randus. - Kad tai savotiškas... gamtos dėsnis?

- Tai nėra natūralus reiškinys, kurį suprantame ir su kuriuo taikstomės, - atsakė Maikas užsisegiodamas marškinius. - Ir nematau priežasties vadovautis kitu pagrindu, o ne tuo, kurį visi suprantame: TAS žudo, žudo vaikus, ir tai yra blogai. Bilas suvokė tai anksčiau už bet kurį iš mūsų. Ar prisimeni, Bilai?

- Prisimenu, kad norėjau TĄ užmušti, - pasakė Denbras ir pirmą kartą savo balsu išgirdo, kad įvardis įgyja savarankiško daiktavardžio statusą. - Bet aš niekad kaip reikiant to subjekto nesuvokiau, jei suprantat, ką noriu pasakyti, - tiesiog norėjau užmušti TĄ, nes jis nužudė Džordžą.

- O dabar?

Bilas apsvarstė šitą klausimą. Žiūrėjo į rankas ant stalo ir prisiminė brolį geltonu lietpalčiu, su užmaukšlintu kapišonu ir parafinu išteptu laiveliu rankoje. Bilas pažvelgė į Maiką.

- L-l-labiau negu bet kada.

Maikas linktelėjo, it to ir būtų laukęs.

- TAS paliko savo atspaudą mumyse. TAS paveikė mus savo valia, kaip veikia visą šitą miestą diena iš dienos, net tais ilgais periodais, kai miega ar dar ką veikia tarp... tarp intensyvesnių metų, - Henlonas pakėlė pirštą. - Bet jeigu TAS paveikė mus savo valia, kažkaip, kažkokia dalimi mes irgi paveikėm TĄ savo valia. Sulaikėme TĄ, neįvykdžiusį plano - esu tuo tikras. Sužeidėm TĄ? Įskaudinom? Ar per plauką nepribaigėm? Tikiu, kad taip buvo. Manau, jog TO galas buvo taip arti, kad išsiskirstėme tuo patikėję.

- Bet šito tu taip pat nepameni, tiesa? - paklausė Benas.

- Taip. Iki rugpjūčio 15-os prisimenu viską beveik be išimčių. O nuo tada iki rugsėjo 4-os ar kurios kitos, kada prasidėjo mokslai, - absoliutus nulis. Ne atmintis aptemusi, ne, - visiškai švariai iššluota. Su viena išimtim: atrodo, jog prisimenu Bilą rėkiant apie kažkokias negyvas šviesas.

Bilo rankos konvulsiškai virptelėjo. Viena užkliudė tuščią alaus butelį, ir tas tėškėsi šimtais šukių ant grindų.

- Neįsipjovei? - paklausė Beverlė kilsteldama.

- Ne, - atsakė Denbras. Balsas buvo kimus. Rankos pašiurpusios. Rodės, kad kaukolė plečiasi; jis pajuto

(negyvos šviesos)

kaip ji spaudžiasi per ištemptą veido odą ritmingais skausmo tvinksniais.

- Aš paimsiu...

- Nereikia, sėskis, - jis norėjo pamatyti Bevę, bet negalėjo. Neįstengė atplėšti akių nuo Maiko.

- Ar pameni negyvas šviesas, Bilai? - tyliai paklausė tas.

- Ne, - atsakė jis. Burna buvo tokia, tarytum dantistas kiek padaugino novokaino.

- Prisiminsi.

- Melsiu Dievo, kad neprisiminčiau.

- Vis tiek teks, - pasakė Maikas. - Bet kol kas... ne. Ir aš ne. O jūs?

Vienas po kito visi papurtė galvas.

- Bet mes padarėm kažką, - tyliai kalbėjo šeimininkas. - Kažkuriuo metu mes įstengėme generuoti tam tikrą grupinę valią. Tuomet mes pasiekėm ypatingą supratimą, nežinau, sąmoningą ar ne, - jis neramiai pasimuistė. - Dievas mato, kaip norėčiau, kad Stenas būtų čia. Jaučiu, kad Stenas su savo loginiu mąstymu turėtų kokią nors idėją.

- Gal ir turėjo, - įsiterpė Beverlė. - Galbūt todėl nusižudė. Galbūt suprato, kad jei ten buvo burtai, jie neveiks suaugusiems.

- Aš kitos nuomonės, - tarė Henlonas. - Bet yra dar vienas dalykas, kuris mus sieja. Įdomu, ar kuris nors iš jūsų galėtų pasakyti.

Atėjo eilė Bilui išsišokti, bet jis tik žioptelėjo.
- Varyk, - paragino Maikas. - Juk žinai. Matau iš akių.
- Nesu visai tuo įsitikinęs, - atsakė Bilas, - bet spėju, kad mes visi bevaikiai. Pataikiau?
- Taip, - pasakė Maikas. - Tas ir yra.
- Jėzau Kristau Visagali! - prakalbo pasipiktinęs Edis. - Kokį ryšį tai turi su Peru kavos kaina? Kas tau sakė, kad visi privalo turėti vaikų? Nesąmonė!
- Ar judu su žmona turite vaikų? - pasiteiravo Henlonas.
- Jeigu sekei mūsų gyvenimus, kaip prisipažinai, puikiai žinai, jog neturim. Bet aš įsitikinęs, kad tai visiškai nieko nereiškia.
- Ar bandėte turėti?
- Mes nenaudojom kontraceptinių priemonių, jei tavę tas domina, - Edis kalbėjo oriai, nors skruostai kaito. - Taip jau atsitiko, kad mano žmona mažumą... Velnias. Ji labai stora. Lankėmės pas gydytoją, kuri pasakė, jog žmona gali išvis neturėti vaikų, jei nenumes svorio. Tai ką, mes nusikaltėliai?
- Ataušk, Edsi, - pasilenkė prie jo ramindamas Ričis.
- Nevadink manęs Edsiu ir nedrįsk žnaibyti mano žando! - suriko Edis pasisukdamas į Tozijerį. - Žinai, kaip to nekenčiu! Visada nekenčiau!
Ričis užsičiaupė mirksėdamas.
- Beverle? O kaip jūs su Tomu?
- Be vaikų, - atsakė ji. - Irgi nesisaugom. Tomas nori kūdikio... ir aš, žinoma, - pabaigė kimiai, permetusi draugus žvilgsniu. Bilui pasirodė, kad Bevės akys per daug gyvos - geros aktorės žvilgsnis. - Kol kas nepasisekė.
- Tikrinaisi? - pasiteiravo Benas.
- O taip, žinoma, - atsakė Bevė ir skardžiai nusijuokė, ar, veikiau, sukikeno. Ir tada, vieną praregėjimo momentą, kuriuo kartais pasinaudoja smalsumu ir įžvalgumu apdovanoti žmonės, Bilas staiga suprato visą tiesą apie Beverlę ir jos vyrą, kitaip Nuostabiausią Žmogų pasaulyje. Beverlė nuėjo tikrintis vaisingumo. O Nuostabiausias Žmogus atsisakė net akimirkai įtarti, kad gali būti bevaisė jo Neįkainojama Sperma.
- O kaip jūs su žmona, Didysis Bilai? - paklausė Ričis. - Bandėte?
Visi žiūrėjo susidomėję... nes Bilo žmona buvo jiems žinoma. Odra neabejotinai buvo garsiausia ar mėgstamiausia aktorė pasaulyje, nors kažkuria prasme turėjo būti dėkinga už tokį įvertinimą tiražuojamam populiarumui, kuris XX amžiaus antroje pusėje neretai užgožia talentą. Jos nuotrauka pasirodė "People" žurnale, kai ji trumpai nusikirpo plaukus ir per nuobodžias gastroles Niujorke (pjesė, kurioje ji ketino suvaidinti Brodvėjuje, patyrė fiasko) savaitę lankėsi Holivude, nepaisydama griežtų savo agento protestų. Odra buvo nepažįstamoji, kurios dailus veidukas buvo nekart matytas. Bilui pasirodė, kad Beverlė atrodo itin susidomėjusi.
- Paskutinius šešerius metus mes tik tuo užsiiminėjome, - pasakė jis. Tiesa, aštuonis paskutinius mėnesius mes užimti savo filmu, "Palėpė" vadinasis.

- Žinot, mes kasdien rengiame laidelę "Žvilgsnis į žvaigždes" nuo septynioliktos penkiolika iki septynioliktos trisdešimt. Ir kaip tik praėjusią savaitę buvo to prakeikto filmo pristatymas. Buvo minimi jūsų abiejų vardai, o man net netoptelėjo jūsų susieti. Nieko sau, ar ne? - tarė Ričis.

- Taip, - pasakė Bilas. - Tai va, Odra pasakė, kad nelabai protinga kviestis gandrą dabar, kai jos laukia įtemptos dešimt savaičių filmavimo aikštelėje. Bet mes tikrai trokštam vaikų. Ir labai stengėmės.

- Darėte vaisingumo testus? - pasiteiravo Benas.

- Aha. Prieš ketverius metus Niujorke. Daktarai aptiko mažulytį gerybinį auglį Odros gimdoje ir pasakė, kad mums pasisekė: nėštumui jis netrukdė, bet galėjo būti negimdinio nėštumo priežastis. Pasirodė, kad mes abu vaisingi.

Edis atkakliai kartojo, kad tai visiškai nieko neįrodo.

- Bet verčia susimąstyti, - karčiai pastebėjo Benas.

- Kaip tavo daržas, Benai? - paklausė Bilas. Jis sutriko pajutęs, jog liežuvis vos nepavadino Beno Kupeta.

- Niekad nebuvau vedęs, visada labai saugojausi ir nebuvo jokių tėvystės problemų, - atsakė Henskomas. - Bet reikia pastebėti, jog žmogus niekad negali būti tikras.

- Norit išgirsti juokingą atsitikimą? - paklausė Ričis. Jis šypsojosi, bet akys liko rimtos.

- Aišku, - pasakė Denbras, - tau visad sekėsi, Riči.

- Tavo veidas mano subinė, - sugriaudėjo Ričis airio policininko bosu. Balsas buvo be priekaištų. "Tu ištobulėjai visose srityse, Riči, - pamąstė sau Bilas. - Vaikystėje policininkas tau neišėjo, kad ir kaip stengeisi. Tik kartą... ar du... kai

(negyvos šviesos)

buvo kas?"

- Tavo veidas mano subinė, įsikalk šyta pa-ly-gi-ni-mą, šaunoli.

Benas Henskomas netikėtai suėmė savo nosį ir sušuko aukštu berniokišku balsu:

- Pyp-pyp, Riči! Pyp-pyp! Pyp-pyp!

Po sekundės juokdamasis Edis suspaudė savąją ir prisijungė prie Beno. Paskui ir Beverlė.

- Girai! Girai! - riktelėjo Ričis, pats prunkšdamas. - Girai, pasidodu!

- Na, žmogau, - krizeno Edis. Jis kretėjo iš juoko savo kėdėje vos neverkdamas. - Šitaip nusodindavom, Plerpa. Gerai tu čia, Benai.

Benas šypsojosi, tik kažkaip sutrikęs.

- Pyp-pyp, - supypsėjo Beverlė ir nusijuokė. - Buvau tą visai pamiršusi. Mes visada tave nupypsėdavom, Riči.

- Jūs, vyručiai, niekad nevertinot tikrų talentų, - maloniai pastebėjo Tozijeris. Kaip ir seniau galėjai išmušti pagrindą iš po kojų, bet jis atsistodavo kaip "timba limba" lėlytė. - Tai tavo kuklus įnašas į Nevykėlių klubą, ar ne, Kupeta?

- O kaipgi.

- Koks vyras! - drebančiu balsu išmekeno Ričis ir ėmė lankstytis virš stalo, nosim kone badydamas arbatos puodelį. - Koks vyras! Rupūs miltai, koks vyras!

- Pyp-pyp, Riči, - iškilmingai pasakė Benas ir pratrūko kvatotis krūtininiu baritonu, tokiu nepanašiu į banguojantį savo vaikystės balsą. - Tu vis toks pats žaltys.

- Tai norit išgirsti tą istoriją ar ne? - paklausė Tozijeris. - Nepagalvokit, kad įsižeisiu neišsiliejęs. Nupypsinkit, jei ne. Pakelsiu įžeidimą. Nes prieš jus stovi žmogus, kartą ėmęs interviu iš Ozio Osborno.

- Papasakok, - paragino Bilas. Žvilgtelėjęs į Maiką įsitikino, kad tas atrodo linksmesnis - daugmaž - negu susiėjimo pradžioje. Ar todėl, kad jis nesąmoningai pajuto tą dabar vykstantį susijaudinimą, lengvą grįžimą į senus vaidmenis, kuris, deja, taip retai pasitaiko tarp senų bičiulių, susitikusių po daugelio metų? Bilas spėjo, kad taip, ir pagalvojo: "Jei yra kažkokios prielaidos, kad tikintis burtais gali juos daryti, tai galbūt tos prielaidos atsiras savaime". Palengvėjimo nekelianti mintis. Būsena kaip žmogaus, pririšto prie nutaikytos raketos nosies.

Tai jau tikrai pyp-pyp.

- Gerai, - pradėjo Ričis. - Galiu paporinti ilgą ir liūdną istoriją arba pateikti "Blondi ir Degvudo" komikso versiją, bet išbandysiu vidurį. Atsikėliau į Kaliforniją, po metų sutikau merginą, ir abu iki ausų įsimylėjom. Pradėjom gyventi kartu. Iš pradžių ji naudojo tabletes, bet turėjo atsisakyti, nes prastai jausdavosi. Ji ėmė kalbėti apie spiralę, bet man ji didelio susižavėjimo nekėlė, - laikraščiuose kaip tik ėmė pasirodyti straipsniai, kad jos nėra šimtaprocentinė garantija. Mes daug kalbėjom apie vaikus ir visiškai aiškiai sutarėm, kad nenorėsim jų net įteisinę savo santykius. Neatsakinga paleisti vaikus į tokį sušiktą, pavojingą ir ankštą pasaulį... ir t.t., ir t.t., nueikim padėti bombą į Amerikos banko vyrų tualetą, o paskui grįžkim griuvėsiuose sušniaukšti hašišo ir pasvaičioti apie maoizmo ir trockizmo skirtumus, jei suprantat, ką turiu galvoje.

O gal aš tiesiog spaudžiau už abudu. O rupke, mes buvom jauni ir ganėtinai idealistiški. Viskas baigėsi tuo, ką Beverli Hilso liaudis "švelniai" vadina laidų atjungimu. Operacija buvo sėkminga, jokių nepageidaujamų pasekmių. O, žinot, pasitaiko. Turėjau bičiulį, kurio kiaušai ištįso iki 1959 metų "Kadilako" padangų dydžio. Jau ketinau per gimtadienį jam padovanoti porą petnešų ir statinaičių - toks dizaino sprendimas, - bet jau neprireikė.

- Viskas pateikta su įprastu tau taktu ir savigarbos jausmu, - mestelėjo Bilas, ir Beverlė vėl prunkštelėjo.

Ričis padovanojo jam nuoširdžią šypseną nuo ausies iki ausies.

- Dėkui, brangusis, už paramos ir supratimo žodžius. Žodis "sumautas" paskutinėj tavo knygoj pavartotas 206 kartus, aš skaičiavau.

- Pyp-pyp, Plerpa, - iškilmingai tarė Bilas, ir visi ėmė juoktis. Biliui buvo sunku patikėti, kad vos prieš dešimt minučių jie kalbėjo apie nužudytus vaikus.

- Varyk pirmyn, Riči, - pasakė Benas. - Laikas bėga.

- Su Sende išgyvenom dvejus su puse metų, - tęsė Ričis. - Du kartus vos nesusituokėm. Kaip pasirodė, mes vėliau išvengėm nereikalingos širdgėlos ir viso kito, gyvendami vien susimetę. Ji gavo pasiūlymą dirbti juridinėje kontoroje Vašingtone beveik tuo pat metu, kai man pasiūlė KLAD'e savaitgalio žokėjaus vietą - ne kažkas, bet vis užkibimas. Sendė pasakė, kad tai jos auksinis šansas, ir aš būsiu pats bukiausias šovinistas Valstijose, kaišiodamas pagalius į jos ratus. O be to, Kalifornija įsiėdusi jai iki gyvo kaulo. Pasakiau, kad ir man pasitaikė šansas. Mes narstėm šitus reikalus vienaip ir kitaip, kol galiausiai Sendė išnarstė į Vašingtoną. Praėjus metams po viso šito, aš nusprendžiau pabandyti pasidaryti vasektomiją. Šiaip, be jokios priežasties, nors buvau skaitęs, kad mano šansai visai skystučiai.

- Tu su kuo nors susitikinėjai? - paklausė Bilas.

- Ne, tai ir juokingiausia, - atsakė Ričis, suraukdamas antakius. - Tiesiog pabudau vieną rytą su šita... nežinau, idėja fiks.

- Tu iš proto išsikraustei, - nusistebėjo Edis. - Pilna narkozė vietoj vietinės? Operacija? Paskui dar savaitė ligoninėje?

- Taip, visai tą patį kalbėjo mano gydytojas, - atsakė Ričis. - Bet aš užsispyriau. Nežinau kodėl. Daktaras paklausė, ar aš suprantu, kad tokios skausmingos operacijos tikimybė - kaip metus monetą. Suprantu, sakau. Jis nusileido, o aš paklausiau kada, mat būčiau linkęs ilgai nelaukti. "Prilaikyk vadeles, sūnau, - sako jis man, - nes pirmiausia reikia patikrinti spermą, kad įsitikintum, jog operacija būtina". Pasakiau, kad išsitirsiu po vasektomijos. Jokių abejonių. Bet gydytojas paaiškino, kad kanalai išsivalo natūraliai. "O mama! - šūktelėjau. - Man to niekas nesakė". Tada chirurgas paaiškino, kad mano šansai beveik lygūs nuliui, bet operacija tokia rimta, jog nekenks įsitikinti. Todėl nulėkiau į vyrų tualetą su "Frederick's of Hollywood" katalogu ir trykštelėjau į indelį...

- Pyp-pyp, Riči, - pasakė Beverlė.

- Taip, tu teisi, - atšovė Ričis. - Truputį nuskiedžiau apie "Frederick'o" katalogą - tokių šedevrų pas gydytojus su žiburiu nerastum. Kaip ten būtų, daktaras paskambina man po trijų dienų ir klausia, ką noriu išgirsti pirma, gerą ar blogą naujieną. Pasakiau, kad klotų gerąją. "Gera yra ta, kad operacijos neprireiks, - sako jis man. - O bloga - kad kiekviena, su kuria gulėjai paskutinius dvejus ar trejus metus, gali pareikšti tau pretenzijas dėl tėvystės." - "Ar aš girdėjau kažką, ar man tik pasivaideno?", - klausiu pritrenktas. "Sakau tau, kad praėjo tie laikai, kai šaudei tuščiais, - kartoja gydytojas. - Tavo spermoje milijonai žuvyčių, ir dienos, kai ari plikom rankom, atrodo, baigėsi, Ričardai".

Aš padėkojau jam ir padėjau ragelį. Tada susukau Sendei į Vašingtoną. "Riči! - sako man ji (ir priešais jau sėdi ne Ričis, o Sendė, kurios jie nėkart neregėjo. Tai buvo ne imitacija ar panašumas; greičiau priminė grupinį piešimą), - kaip gerai, kad paskambinai! Aš ištekėjau!" - "Puiku, - atsakiau, - turėjai man pranešti. Būčiau išsiuntęs mikserį." - "Tu vis tas pats

senis Ričis su savo juokeliais", - atsako ji. Aš pritariu. Ir klausiu: "Beje, Sende, ar išvykdama iš Los Andželo neišsivežei vaikučio ar kokių nors nemalonumų su ciklu?" - "Šitie juokeliai visai nejuokingi", - atsako ji, ir man pasirodo, kad tuoj mes ragelį, todėl iškloju viską, ką turiu. Ji ėmė juoktis, tik šįkart visiškai iš širdies, lyg ką tik būtų išgirdusi patį juokingiausią anekdotą. Kai ji ima atsigauti, aš paklausiu, kas gi ten buvo šitaip juokinga. "Juk taip nuostabu, - atsako Sendė. - Nors kartą galiu pažvengti iš tavęs. Po šitiek metų - iš Ričio Plokštelės. Kiek benkartų paleidai nuo tada, kai išvažiavau į Rytus?" - "Iš to galiu suprasti, kad dar nepatyrei motinystės džiaugsmo", - erzinu. "Ruošiuosi liepą, - atrėžia Sendė. - Dar turi klausimų?" Aš, žinoma, pasidomėjau, kaip čia atsitiko, kad ji pakeitė savo nuomonę apie vaikų paleidimą į tokį šūdiną pasaulį. "Pagaliau sutikau vyrą ne šūdą", - atsako ji ir padeda ragelį.

Bilas ėmė juoktis, kol ašaros nepradėjo srūti jo skruostais.

- Taigi, - tęsė Ričis. - Aš linkęs manyti, kad Sendė pasistengė taip greitai baigti, kad paskutinis žodis būtų jos. Po savaitės aplankiau gydytoją ir paprašiau, kad jis man smulkiau paaiškintų tą nelauktą regeneraciją. Jis buvo svarstęs mano atvejį su kolegomis. Paaiškėjo, kad per trejus metus nuo 1980-ųjų iki 1982-ųjų Medicinos akademijos Kalifornijoje skyrius gavo dvidešimt tris pranešimus apie tokius atvejus. Šeši atvejai tebuvo prastai atliktos operacijos. Dar šeši - bandymai susigrąžinti iš medikų dalį sumokėtos sumos. Tad lieka vienuolika regeneracijos faktų per trejus metus.

- Vienuolika iš kokio skaičiaus? - paklausė Beverlė.

- Iš 28618-os, - atsakė ramiai Ričis.

Kambaryje stojo tyla.

- Štai taip, brangieji, o vaikais pasigirti negaliu. Ką apie tai mąstai, Edsi?

Edis vėl gieda savo:

- Tai nieko neįrodo...

- Taip, - sutiko Bilas, - nieko neįrodo. Bet susimąstyti priverčia. Dabar klausimas: ką mums daryti? Turi kokių minčių, Maikai?

- Aišku, pamąsčiau, - atsakė Henlonas, - bet nebuvo įmanoma nuspręsti, kol jūs nesusirinkote ir neišsikalbėjote kaip senais laikais. Negalėjau nuspėti, kuo baigsis mūsų susitikimas, kol jis neįvyko.

Maikas nutilo ir ilgai tyrinėjo žvilgsniu draugus.

- Turiu vieną idėją, - pratarė pagaliau. - Bet prieš tai turėtume nuspręsti, ar imsimės čia ko nors, ar ne? Ar bandysime padaryti tai, ką jau kartą mėginome? Ar norime pabandyti vėl sunaikinti TĄ? Ar pasidalinsime sąskaitą į šešias dalis ir išsiskirstysim, iš kur atvykę?

- Atrodo, kad... - įsiterpė Beverlė, bet Maikas papurtė galvą. Jis dar nebaigė.

- Turite suprasti, kad apskaičiuoti mūsų sėkmės šansų neįmanoma. Jų nedaug, žinau, kaip žinau ir tai, kad jie būtų didesni, jei su mumis būtų Stenas. Nedaug didesni, bet vis tiek. Su Stenu iširo tas ratas, kurį mes ka-

daise sukūrėme. Aš netgi abejoju, kad mums pavyks sunaikinti TĄ, ar bent atgrasyti kuriam laikui kaip anąkart su iširusiu ratu. TAS mus nužudys, vieną po kito, ir tikriausiai nežmoniškai žiauriai. Būdami vaikai, mes susikibom į ratą, uždarą žiedą, dabar man nesuprantamu būdu. Todėl manau, kad jei sutarsim veikti, teks kurti mažesnį ratą. Nežinau, ar tai įmanoma. Gali tik pasirodyti, kad pasisekė, o tiesą sužinosim, kai bus per vėlu... arba jau yra per vėlu.

Maikas vėl visus nužvelgė įdubusiomis pavargusiomis akimis.

- Todėl, mano manymu, geriausia balsuoti. Likti ir vėl pamėginti arba išsiskirti. Tokios dvi galimybės. Sušaukiau jus čia seno pažado vardu, nors nebuvau tikras, kad jį prisiminsite. Bet jo pagrindu sulaikyti negaliu. Pasekmės bus blogesnės ir daugiau aukų.

Jis atsigręžė į Bilą, ir tą akimirką Bilas suprato, kas gresia. Tas žinojimas stingdė kraują gyslose, buvo nenumaldomas. Tada su palengvėjimu, kurį, matyt, patiria savižudis, atitraukęs rankas nuo švilpiančio lenktyninio automobilio vairo ir užsidengęs akis, Bilas tiesiog priėmė jį. Maikas sušaukė visus čia, išdėstė skrupulingai savo mintis... ir dabar perduoda vadžias. Perduoda vadžias žmogui, kuris jas laikė 1958-aisiais.

- Ką pasakysi, Didysis Bilai? Suformuluok.

- Prieš pradėdamas noriu paklausti, ar visi supranta, dėl ko balsuosim? Tu kažką pradėjai sakyti, Beve.

Beverlė papurtė rausvas garbanas.

- Gerai. K-klausimas toks: ar liekame kovoti, ar viską pamirštame? Kas nori pasisakyti?

Nė vienas už stalo nesujudėjo kokias penkias sekundes, ir Bilas prisiminė aukcionus, kai daikto kaina staiga pašokdavo į neįtikėtinas aukštumas. Tie, kuriems ji daugiau nebuvo įkandama, tiesiogine prasme apsimesdavo statulomis, nedrįsdami pasikasyti ar nuvyti musės nuo nosies, kad varžytininkas nesuprastų to kaip papildomų penkių ar dvidešimt penkių.

Denbras prisiminė Džordžį, Džordžį, kuris niekam nelinkėjo bloga, tik troško ištrūkti iš namų, kur lietaus įkalintas ištupėjo visą savaitę. Rausvaskruostį Džordžį su laiveliu iš laikraščio, mazgantį savo geltono lietpaltuko raištelius, dėkojantį jam... paskui pasilenkiantį ir bučiuojantį įkaitusį brolio skruostą: “Ačiū, Bilai. Puikus laivas”.

Širdyje liepsnojo senas kerštas, bet dabar Denbras vyresnis ir troškimai didesni. Dabar buvo ne vien Džordžas. Galvoje išsirikiavo visa virtinė vardų: Betė Ripsom, rasta įšalusi į žemę, Šerilė Lamonika, sužvejota Kenduskege, Metjus Klementsas, nutemptas nuo triratuko, Veronika Grogan, devynmetė, ištraukta iš latako, Stivenas Džonsonas, Liza Albrecht, visi kiti ir vien Dievas žino, kiek dar nerastų.

Bilas lėtai pakėlė ranką ir tarė:

- Pribaikim TĄ. Šįkart iš tikro pribaikim.

Iš pradžių jo ranka kabojo ore viena kaip geriausio mokinio, kuris draugų neapykantai vienintelis žino teisingą atsakymą. Tada atsiduso Ri-

čis, pakėlė savąją ir tarė: "Po galais, nebus blogiau kaip interviu iš Ozio Osborno".

Beverlė irgi pakėlė dešinę. Skruostus išmušė raudonos dėmės. Ji atrodė nepaprastai susijaudinusi ir mirtinai įbauginta.

Maikas iškėlė ranką.

Paskui jį Benas.

Edis Kaspbrakas sėdėjo atsilošęs. Rodės, troško susilieti su kėde ir išnykti. Smulkus veidukas buvo klaikiai išsigandęs, kai pasisuko į abi puses, paskui į Bilą. Vieną mirksnį Bilas pamanė, jog Edis staiga atstums kėdę, pakils ir neatsigręždamas išnyks už užuolaidos. Bet Kaspbrakas iškėlė ranką, o kita suspaudė aspiratorių.

- Štai taip, Edsi, - nudžiugo Ričis. - Prižadu, kad sugalvosim neblogų gabalų.

- Pyp-pyp, Riči, - atšovė Edis drebančiu balsu.

6

Nevykėliai gauna desertą

- Tai kokia ta tavo idėja, Maikai? - pasiteiravo Bilas. Rimtį nutraukė Roza, šeimininkė, kuri įžengė nešina pyragėliais-siurprizais. Moteris nužvelgė šešetą pakeltų rankų, mandagiai neparodydama smalsumo. Visi lėtai nuleido jas ir nepratarė žodžio, kol vėl neliko vieni.

- Visai paprasta, - atsakė Maikas, - bet gali būti tiek pat pavojinga.

- Klok, - paragino Ričis.

- Manau, kad dabar visi turėtume išsiskirstyti. Kiekvienas galėtų nueiti į tą vietą, kurią Deryje labiausiai prisimena... tik ne Barensą. Galite vadinti tai nedidele ekskursija, jei patinka.

- Kokiu tikslu, Maikai? - nesuprato Benas.

- Negalėčiau tiksliai paaiškinti. Daug kur vadovaujuosi tiesiog nuojauta...

- Ritmas neblogas, ko reikia šokiui, ar ne? - pasakė Ričis.

Kiti šyptelėjo. Tik ne Henlonas; jis linktelėjo.

- Neblogas palyginimas. Pasikliauti nuojauta yra kaip pagauti ritmą ir juo šokti. Vadovautis ja suaugusiems nelengva, todėl kaip tik tą mums reiktų daryti. Šiaip ar taip, vaikai ja pasikliauja aštuoniasdešimčia procentų.

- Tu kalbi apie panirimą į aplinkybes, - pasakė Edis.

- Atrodo, taip. Na, bet tai mano idėja. Jeigu į galvą neateina jokia konkreti vieta, duokit valią savo kojoms ir žiūrėkit, kur jus nuves. Vakare susitiksime bibliotekoje ir pakalbėsime, kas nutiko.

- Jei bus apie ką kalbėtis, - pastebėjo Benas.

- O, aš neabejoju.

- Apie ką, pavyzdžiui? - paklausė Bilas.

Maikas papurtė galvą.

- Visiškai nenumanau. Man dingojasi, kad nutiks kažkas nemalonaus. Neatmetu minties, kad kuris nors iš mūsų gali šįvakar negrįžti į biblioteką. Negaliu nurodyti rimtos priežasties... tik vėl tą intuiciją.

Visi sutiko tylėdami.

- Kodėl po vieną? - pagaliau pasiryžo paklausti Beverlė. - Jeigu mes turėsime viską atlikti kartu, kodėl tu nori mus išskirstyti, Maikai. Ypač, jei rizika tokia didelė, kaip tau atrodo?

- Man rodos, atsakymą žinau, - tarė Bilas.

- Kalbėk, - pasiūlė Maikas.

- Tai prasidėjo mums visiems atskirai, - paaiškino Bilas Beverlei. - Kol kas negaliu prisiminti visko, bet tiek tai pamenu. Nuotrauka Džordžo kambaryje. Beno mumija. Raupsuotasis, kurį Edis matė po prieangiu Neibolto gatvėje. Maikas rado kraujo pėdsakus žolėje Besio parke, netoli Kanalo. Ir tas paukštis... kažkas apie paukštį, tiesa, Maikai?

Henlonas niūriai linktelėjo.

- Milžiniškas paukštis.

- Tik ne toks draugiškas kaip tas iš "Sezamo gatvės".*

Ričis garsiai prunkštelėjo: "Geras! Štai koks klausimas: mes palaiminti ar mes palaiminti?

- Pyp-pyp, Riči, - tarė Maikas, ir Tozijeris užsičiaupė.

- O tu išgirdai balsus iš vamzdžio ir iš kriauklės pasirodė kraujas, - pasakė Bilas Beverlei. - Ričis... - pradėjo ir nutilo sutrikęs.

- Aš esu išimtis, kuri patvirtina taisyklę, Didysis Bilai, - pasakė Ričis. - Pirmą kartą su siaubu - aukščiausio lygio siaubu - tą vasarą man teko susidurti Džordžo kambaryje, kartu su tavimi. Kai abu nuėjome pasižiūrėti atgijusios nuotraukos Džordžo albume. O ėmė judėti ta, su Centro gatve greta Kanalo. Prisimeni?

- Taip. O tu tikras, kad nieko anksčiau nebuvo, Riči? Tikrai nieko?

- Aš... - Ričio akyse kažkas šmėžtelėjo. Jis pradėjo atsargiai rinkti žodžius:

- Na, vieną dieną, prieš pat mokslo metų pabaigą, mane persekiojo Henris su savo draugeliais, vos ištrūkau "Fryzo" žaislų skyriuje. Tada nuėjau į centrą ir prisėdau parke ant suoliuko atsipūsti. Tai, ką išvydau... negalėjo būti niekas kitas kaip tik sapnas.

- Tikrai? Ką? - paklausė Beverlė.

- Nieko, - beveik šiurkščiai atšovė Ričis. - Tai sapnas. Nieko daugiau, - jis atsisuko į Maiką. - Aš ne prieš pasivaikščiojimą. Pratraukim popietę. Vaikštynės po gimtąsias vietas.

- Tai sutarėm? - pasiteiravo Bilas.

Visi linktelėjo.

- Ir susitinkam vakare bibliotekoje lygiai... kada siūlai, Maikai?

- Septintą. Skambtelkit, jei vėluosit. Biblė darbą baigia septintą šiokiadieniais. Taip iki mokinių atostogų.

---

* "Sezamo gatvė" - laida vaikams, kur pagrindinis herojus yra didžiulis paukštis.

- Septinta pats tas, - pasakė Bilas, nužvelgdamas bičiulius. - Ir būkit atsargūs. Turit prisiminti, kad nė vienas iš mūsų gerai nežino, ką daro. Laikykit tai žvalgyba. Jei pamatysit ką nors, nepulkit. Bėkit.

- Aš meilužis, ne karys, - svajingu Maiklo Džeksono valsu užtraukė Ričis.

- Jei jau nusprendėm, reikia pradėti, - pareiškė Benas. Slapta šypsena įsitaisė kairiajame lūpų kamputyje. Greičiau jau karti nei linksma. - Nors tetrenkia mane skradžiai, jei bent įtariu, kur eisiu, kad jau Barensas išbrauktas. Ten buvo geriausia... su jumis, žinoma, - jo žvilgsnis nuklydo į Bevę. - Nesugalvoju vietos, kuri man tiek daug reikštų. Tikriausiai prasitrinsiu aplink, spoksodamas į statinius ir mirkydamas batus.

- Rasi, kur nueiti, Kupeta, - nuramino Ričis. - Aplankyk savo senas pasistiprinimo bazes, pabendrauk.

Benas nusijuokė.

- Mano pajėgumas smarkiai nukrito. Aš jaučiuosi tiek prikirtęs, kad jums teks mane iš čia išristi.

- Gerai. Man viskas aišku, - tarė Edis.

- Palaukit sekundę! - sustabdė Beverlė visus, atsistumiančius kėdes nuo stalo. - Pyragėliai-siurpizai! Nedrįskit pamiršti!

- Tikrai, - nudžiugo Ričis. - Savąjį jau matau. Tuoj būsi sukirstas didžiulio monstro. Geros tau dienos.

Juokdamiesi jie pasiuntė pyragėlių dubenį Ričiui, kuris, paėmęs vieną, paleido indą aplink stalą. Bilas pastebėjo, kad nė vienas iškart neprakando savojo; sėdėjo pasidėję kepurės formos kepinuką priešais save arba laikė rankoje, kol Beverlė paėmė paskutinį. Tada Bilas pajuto, kaip gerklėje kyla ir veržiasi riksmas: “Ne! Nedaryk to, tai dalis TO! Dėk atgal, nelaužk!”

Bet jau buvo per vėlu. Beverlė perlaužė pyragėlį, tą pat darė Benas, Edis prakrapštė kraštelį savojo šakute, ir kai Beverlės šypsena virto siaubo grimasa, jis dar spėjo pagalvoti: “Mes žinojome, kažkaip tai žinojome, nes antraip paprasčiausiai būtume atsikandę savo pyragėlio-siurprizo. Normaliai mes būtume taip ir padarę, bet ne. Matyt, dalis mūsų dar prisimena... viską”.

Tos giliosios pasąmonės pajutimas buvo užvis baisiausia; jis šimtus kartų įtikinamiau už Maiką liudija apie tai, kaip giliai ir smarkiai TAS palietė kiekvieną iš jų... ir kaip šis ryšys nenutrūko per šitiek metų.

Kraujas trykštelėjo iš Beverlės pyragėlio it perpjautos arterijos. Jis nutekėjo Bevės ranka, lašėjo ant baltos staltiesės ir gėrėsi purpurinėmis žvaigždėmis.

Edis Kaspbrakas išgąstingai riktelėjo ir taip smarkiai kojom ir rankom atsistūmė nuo stalo, kad kėdė tik per plauką neapvirto. Tarsi iš kokono įnirtingai luposi lauk didžiulis vabalas šlykščiais geltonai rudais šarvais. Išvirtęs į Edžio duonos lėkštelę, vabzdys nusipurtė pyragėlio trupinius (tas sausas šiurenimas Bilą persekios per pogulio miegą). Kai galutinai išsilaisvinęs padaras sudėjo plonas užpakalines kojas ir išleido sausą duslų

čirškimą, Bilas suprato, jog tai kažkoks klaikus žiogas-mutantas. Jis užsiropštė ant lėkštės ir žnegtelėjo ant staltiesės nugara.

- O Viešpatie! - drebančiu balsu išstenėjo Ričis. - O Viešpatie, Didysis Bilai, čia akis, Jėzau švenčiausias, akis, akis...

Bilas atsigręžė ir išvydo į savo pyragėlį-siurprizą įsispoksojusį Ričį, veide - pasidygėjimo grimasa. Glazūruoto pyrago gabaliukas gulėjo ant staltiesės, o per atsiradusią skylę įdėmiai stebėjo žmogaus akis. Pyragėlio trupiniai užbiro ant nereginčios rudos rainelės, įlindo į lęšiuką.

Benas Henskonas išmetė savąjį. Ne sąmoningai; tiesiog taip sureagavo į bjaurų pokštą. Kai jo pyragėlis-siurprizas ritosi per stalą, Bilas pastebėjo viduje du dantis, patamsėjusiomis nuo sukrešusio kraujo šaknimis. Jie barškėjo kaip žirniukai vaikiškame barškutyje.

Denbras atsigręžė į Beverlę tą sekundę, kai ji įkvėpė klykti. Jos akys negalėjo atsiplėšti nuo padaro iš Edžio pyragaičio, kuris įnirtingai spurdėjo nariuotom kojom, kad atsiverstų.

Bilas atgijo. Veikė negalvodamas. "Intuicija, - šmėkštelėjo galvoje, kai jis pašokęs iš vietos užspaudė Bevei burną, užgniauždamas riksmą. - Na, štai, imu vadovautis intuicija. Maikas turėtų didžiuotis".

Iš Beverlės burnos išsiveržė tik užslopintas "mmm!"

Edis kaip paprastai švokštė. Nieko, pora sriūbsnių iš flakono, ir lyg nieko nebuvę. "Aišku kaip dukart du, pasakytų Fredis Fajestounas", - pagalvojo ir pats nusistebėjo: kodėl panašiais momentais apima tokios idiotiškos mintys?

Bilas skubiai nužvelgė visus ir davė komandą, kuri grįžo iš anos vasaros, pasenusi, bet pačioj vietoj: "Užraukiam! Visi! Nė garso! Tiesiog užraukiam!"

Ričis užsidengė burną delnu. Maiko fizionomija papilkėjo, bet jis linktelėjo sutikdamas. Visi atsitraukė nuo stalo. Bilas nepatikrino savo pyragėlio-siurprizo, bet galėjo matyti, kad jis lėtai pulsuoja - įkvėpt-iškvėpt, įkvėpt-iškvėpt, įkvėpt-iškvėpt - lyg rodytų savo begalinį susijaudinimą rodomu dėmesiu.

- Mmm! - sumykė per jo delną Beverlė.

- Užrauk, Beve, - pasakė Bilas ir atitraukė ranką.

Jos veide, regis, nieko neliko, tik akys. Lūpos trukčiojo.

- Bilai... Bilai, ar matai... - misis Rogan akys nukrypo į žiogą ir įklimpo. Atrodė, kad jis dvesia. Šlykščios akutės nukrypo į Beverlę, ir ta ėmė dejuoti.

- B-b-baik, - niūriai įsakė Bilas. - Grįžk prie stalo.

- Negaliu, Bilai, nepajėgsiu prisiartinti prie to d...

- Pajėgsi! Privalai! - Denbras jau girdėjo lengvus ir skubius žingsnius, artėjančius koridoriumi prie jų. Apžvelgęs visus, sukomandavo:

- Visi! Prie stalo! Kalbėkit, atrodykit natūraliai!

Beverlės žvilgsnis buvo maldaujantis, bet Bilas papurtė galvą. Paskui atsisėdo, prisitraukė kėdę prie stalo, stengdamasis nežiūrėti į savąjį py-

ragėlį. Tas išpampo kaip pūlių pritvinkęs skaudulys. Ir toliau pulsavo. "O galėjau tokio paragauti", - toptelėjo Biluį.

Edis nutaikė aspiratoriaus pistoletą į gerklę ir dabar ilgais gurkšniais traukė į plaučius garus.

- Kaip manai, kas išloš gairelę? - kaip niekur nieko paklausė Bilas Maiko. Tuo pat metu pro užuolaidą išlindo susirūpinęs Rozos veidukas. Akies kampučiu Bilas pastebėjo, kad Beverlė vėl prisėdo prie stalo. "Šaunuolė", - pagyrė mintyse.

- "Čikagos lokiai" neblogai atrodo, - atsakė Maikas.

- Ar viskas gerai? - pasiteiravo šeimininkė.

- Ž-žinoma, - nuramino Bilas. Paskui nukreipė nykštį į Kaspbrako pusę. - Draugui užėjo astmos priepuolis. Vaistai nuslopino ir dabar jis jaučiasi geriau.

Roza susirūpinusi pažvelgė į Edį.

- Daug geriau, - sušvokšdė Edis.

- Ar norėsit, kad nukraustyčiau?

- Vėliau, - pasakė Maikas ir dirbtinai nusišypsojo.

- Patiko? - jos akys įvertino stalą ir abejonės išnyko. Roza, aišku, nematė žiogo, dantų, akies ar pulsuojančio Bilo pyragėlio. Žvilgsnis abejingai nuslydo virš krauju nutaškytos staltiesės.

- Viskas buvo tiesiog nuostabu, - pasiskubino atsakyti Beverlė su šypsena, kuri, verta pastebėti, buvo natūralesnė už Bilo su Maiku. Šeimininkę ji galutinai įtikino, kad jei ir buvo čia kas nors ne taip, tai ne jos ir ne jos virtuvės kaltė. "Nugąsdinom merginą", - pagalvojo Bilas.

- O siurprizai? - pasiteiravo Roza.

- Na, - atsakė Ričis, - nežinau, kaip kiti, bet aš saviškį jau apžiūrėjau.

Bilas išgirdo traškesį. Pažvelgęs žemyn išvydo kojelę, išlindusią iš pyragaičio. Ji šiugždeno į lėkštę.

"Galėjau to atsikąsti", - vėl pagalvojo, bet nepaliovė šypsotis.

- Nuostabūs, - pasakė Bilas garsiai.

Į jo lėkštę dabar žiūrėjo ir Ričis. Milžiniška pilkai juoda musė lukštenosi iš trupančios tešlos. Ir tyliai zvimbė. Gelsvi puvėsiai nutįso iš pyragėlio ant staltiesės. Jautėsi kvapas, sunkus pūvančios žaizdos dvokas.

- Na, jeigu mano pagalbos šiuo metu nereikia...

- Tikrai ne, - pasiskubino patikinti Benas. - Nuostabus patiekalas. Toks... toks neįprastas.

- Tada jus paliksiu, - pasakė Roza ir išnyko už užuolaidos. Mediniai tašeliai vis dar siūbavo ir taukšėjo vieni į kitus, kai visi vėl atšoko nuo stalo.

- Kas tai? - kimiai paklausė Benas, žiūrėdamas į padarą ant Bilo lėkštės.

- Musė, - paaiškino Denbras. - Mutantė. Maloniai sutikus rašytojui, vardu Džordžas Lenglahanas, berods. Jis parašė apsakymą "Musė". Buvo filmas pastatytas, tiesa, nelabai vykęs. O skaitant dantys kaukšėjo. Vėl seni TO triukai. Paskutiniu metu tas veikaliukas su muse nuolat kirba gal-

voje, kadangi ieškojau pavadinimo savo romanui apie vabalus. Sakiau pavadinsiu “Vabalai klajūnai”. Žinau, kad kvailai s-skamba, bet matot...

- Atleiskit, - ne savo balsu ištarė Beverlė. - Man reikia nusivemti. - Ir dingo niekam nespėjus ištarti žodžio.

Bilas ištiesė savo servetėlę ir užmetė ant žvirblio dydžio musės. Neįsivaizduotum, kad kažkas panašaus galėtų išsiristi iš mažučio kinų pyragėlio-siurprizo... bet taip atsitiko. Ji zvimbtelėjo porąkart ir nutilo.

- Jėzau, - sumurmėjo Edis.

- Vyniojam meškeres, - pasiūlė Maikas, - susitiksim Bevę hole.

Beverlė kaip tik išėjo iš moterų tualeto, kai jie stovėjo prie kasos. Atrodė pablyškusi, bet nusiraminusi. Maikas apmokėjo čekį, pakštelėjo Rozai į skruostą, ir visi išėjo į darganotą pavakarę.

- Niekas neapsigalvojot? - pasiteiravo Henlonas.

- Nemanau, - atsakė Benas.

- Ne, - pasakė Edis.

- Tu čia apie ką? - paklausė Ričis.

Bilas papurtė galvą ir pažvelgė į Beverlę.

- Aš lieku, - atsakė toji. - Bilai, ką turėjai galvoje sakydamas, kad tai seni TO triukai?

- Aš ketinu sukurti romaną apie vabalus. Ir tas Lenglahano apsakymas įaugo į mano mintis. Todėl aš išvydau musę. Tu matei kraują, Beverle. Kodėl galvojai apie kraują?

- Tikriausiai todėl, kad prisiminiau tą iš kriauklės, - nedvejojo ji. - Kraują, kuris ėmė tykšti vonioje senаме bute, kai buvau vienuolikos.

Tik ar buvo taip? Beverlė žinojo, kad ne. Nes pirmiausia pagalvojo apie savo kruvinus pėdsakus, kai įsipjovė sudužusiu kvepalų buteliuku. Tomą. Ir

(Beve, aš susirūpinęs tavimi)

tėvą.

- Tau irgi teko vabzdys, - pasisuko Bilas į Edį. - Kodėl?

- Ne šiaip vabzdys. Svirplys. Mūsų rūsyje yra svirplių. Įsivaizduokit, du šimtus tūkstančių kainuojantis namas, o negalime atsikratyti svirplių. Vakare jie varo mus iš proto. Porą naktų prieš Maiko skambutį sapnavau klaikius košmarus. Sapnavau, kad prabundu, o lova pilna svirplių. Bandau iššaudyti savo aspiratoriumi, bet vos tik nuspaudžiu - trakšt - ir nieko. Ir tik prieš pat pabusdamas supratau, jog ir jis pilnas svirplių.

- Šeimininkė nieko nematė, - pasakė Benas, paskui pažiūrėjęs į Beverlę pridūrė: - Kaip ir tavo tėvai nematė kraujo iš kanalizacijos, nors vonia raudonavo.

- Taip, - pasakė ji.

Jie stovėjo ir žiūrėjo vienas į kitą, merkiami smulkaus pavasarinio lietučio.

Maikas žvilgtelėjo į laikrodį.

- Po kokių dvidešimties minučių bus autobusas, o keturis galiu paimti savo automobiliu. Galim išsikviesti taksi. Kaip pageidaujate.

- Aš geriau eisiu pėsčias, - pareiškė Bilas. - Nežinau kur, bet pakvėpuoti grynu oru kol kas atrodo nebloga mintis.
- Einu gaudyti takso, - pasakė Benas.
- Prisijungčiau prie tavęs, jei važiuoji į senamiestį, - tarė Ričis.
- Gerai. O kur tiksliau?
Ričis gūžtelėjo.
- Kad žinočiau...
Kiti nusprendė palaukti autobuso.
- Šįvakar septintą, - priminė Maikas. - Ir būkit atsargūs.
Visi pažadėjo būti atsargūs, nors Bilas nesuprato, kaip galima išlaikyti tą pažadą, turint reikalų su tiek nežinomų faktorių.
Kai ketino prasižioti apie tai, iš draugų veidų suprato, kad jie irgi tą pagalvojo.
Tad jis nužingsniavo, trumpam kilstelėjęs ranką atsisveikindamas. Dulksna maloniai gaivino veidą. Grįžti į centrą tolokai, bet nieko. Yra apie ką pamąstyti. Jis džiaugėsi, kad sąjunga atkurta ir viskas prasideda.

Vienuoliktas skyrius
PASIVAIKŠČIOJIMAS

1

Benas Henskomas atsitraukia

Ričis Tozijeris išlipo trijų gatvių - Kanzaso, Centro ir Meino - sankryžoje, o Benas taksistui susimokėjo ant Ap Mailo kalvos. Vaikinas pasirodė esąs tas pats Bilo "religingas vyrukas", bet Ričis su Benu to nesužinojo: Deivas buvo paniręs į melancholišką tylą. Henskomas galėjo išlipti kartu su Ričiu, bet apsigalvojo ir nusprendė, kad geriau pradėti po vieną.

Jis stovėjo Kanzaso gatvės ir Daltrėjaus akligatvio sankryžoje ir subrukęs rankas į kišenes žiūrėjo, kaip taksi įsilieja į automobilių srautą. Atkakliai laikėsi galvoje mintys iš pietų kinų restorane. Benas neįstengė atsikratyti pilkšvos musės, išsiranganČios iš pyragėlio, vaizdo. Vos spėdavo pasidžiaugti, kad pamiršo, kai tas šlykštus paveikslas vėl stodavo prieš akis.

"Bandau kaip nors tai paaiškinti", - pagalvojo Benas, turėdamas omeny ne moralinę, o veikiau matematinę pusę. Namai statomi pagal tam tikrus gamtos dėsnius; gamtos dėsnius galima išreikšti lygtimis, o jas - paaiškinti. Ar įmanoma paaiškinti tą, kas nutiko prieš pusvalandį?

"Palik tai ramybėje, - ne pirmą kartą pasakė jis sau. - Negali paaiškinti, tad palik, kaip yra".

Tikrai puikus patarimas; visa bėda, kad jis negalėjo juo pasinaudoti. Benas prisiminė, jog kitą dieną po to vakaro, kai jis išvydo mumiją ant Kanalo ledo, gyvenimas tęsėsi kaip niekur nieko. Jis suprato, kad išsisuko per plauką, bet tai kasdienybės nepakeitė: jis lankė mokyklą, rašė aritmetikos testą, per atostogas ėjo į biblioteką ir stiprinosi su įprastu uolumu. Tiesiog įtraukė tą atsitikimą į savo gyvenimą; na, o kad vos galvos nepalydėjo... vaikai visada vaikštinėja skustuvo ašmenimis. Laksto gatvėmis nesidairydami, nusikapsto į ežero vidurį tiek, kad nebeturi jėgų grįžti, krenta ant užpakalio šokdami per kliūtis arba stačia galva iš medžio.

Ir dabar, rasenamas dulksnos priešais metalo dirbinių parduotuvę, kur 1958-aisiais buvo lombardas ("Broliai Fati", rodos, dviguba vitrina visada buvo prikrauta pistoletų, šautuvų, skustuvų ir gitarų, pakabintų už grifų tartum egzotiški gyvūnai), Benas pagalvojo, kad vaikams būtina rizikuoti ir lengva suvokti savo gyvenime nesuprantama. Jie besąlygiškai tiki neregimu pasauliu. Stebuklai, tiek šviesūs, tiek tamsūs, suprantama, suvokiami visiškai rimtai, bet jokiu būdu nesustabdo gyvenimo. Netikėtas perversmas į bloga ar gera niekad netrukdo papildomam sumuštiniui su sūriu per priešpiečius.

Bet kai užaugi, viskas pasikeičia. Nedrebi lovoje, kad kažkas krebždenasi spintoje ar brazdina į langą... bet kai įvyksta kai kas, ko racionaliai negali paaiškinti, grandinė perkaista. Imi nervintis ir purkštauti, išsisukinėti ir apsimetinėti. Fantazija įsismagina groti visais tavo nervais. Ir negali tiesiog paprasčiausiai įvykio suvokti kaip dar vieno patirties momento. Jis nesuvirškinamas. Tavo mintys vis grįžta prie jo ir žaidžia kaip kačiukas su siūlų kamuoliu... kol pagaliau išeini iš proto arba nueini ten, kur visi klausimai išsisprendžia.

"Jei taip atsitiks, - pagalvojo Benas, - aš TO rankose. Mes".

Henskomas nužingsniavo Kanzaso gatve be konkretaus tikslo. Ir staiga prisiminė: *Ką mes padarėme su sidabriniu doleriu?*

Galvoje buvo tuščia.

"Sidabriniu doleriu, Benai... Beverlė išgelbėjo tavo gyvybę. Tavo... O gal ir visų kitų... ypač Bilo, TAS vos neišplėšė man žarnų, o tada Bevė... ką? Ką ji padarė? Ir kaip tai suveikė? Ji nuvijo monstrą, ir mes jai padėjom. Tik kaip?"

Staiga švystelėjo mintyse žodis, nieko nesakantis žodis, privertęs įsitempti raumenis: *Čiudas.*

Akys nukrypo į šaligatvį ir išvydo kreida išpieštą vėžlio siluetą. Pasaulis, rodės, ėmė siūbuoti po kojomis. Benas smarkiai užsimerkė, o kai atsimerkė - toje vietoje buvo paprasčiausios "klasės", išplautos lietaus.

Čiudas.

Ką tai reiškė?

- Nežinau, - atsakė Benas sau balsu, o kai skubiai apsižvalgė, ar kieno nebuvo pastebėtas kalbantis su savimi pačiu, pamatė, kad įsuko į Kostelo aveniu. Per pietus draugams sakė, kad, be Barenso, Deryje nėra šir-

džiai mielos vietelės... bet juk tai netiesa, ar ne? Buvo dar viena. Atsitiktinai ar nesąmoningai jis ir nuėjo ten: į Derio viešąją biblioteką.

Porą minučių pastovėjo priešais, neišsitraukęs iš kišenių rankų. Ji nepasikeitė; linijos žavėjo taip pat kaip vaikystėje. Kaip dauguma akmeninių statinių ji stulbino išmanantį stebėtoją kontrastais: akmens solidumas balansavo su arkų ir lieknų kolonų grakštumu; priminė neįveikiamą, bet dailią nepriekaištingą tvirtovę (na, daili ir grakšti ji buvo neprasidėjus amžiaus statyboms, kai langų dar nekryžiavo grotos). Kontrastai gelbėjo ją nuo bjaurumo, ir Benas labai nenustebo vėl pajutęs statiniui meilę.

Kostelo aveniu mažai pakito. Pažvelgęs išilgai, Henskomas pažino Derio bendruomenės namus ir pagavo save svarstant, ar Kostelo aveniu turgus vis dar ten, kur skersgatvis išlenda į Kanzaso gatvę.

Jis nubrido per pievutę apžiūrėti stiklinio koridoriaus, jungusio vaikų ir suaugusiųjų bibliotekas, nepastebėdamas mirkstančių batų. Koridorius irgi nepasikeitė, ir iš po nusvirusių gluosnio šakų Benas galėjo apžiūrinėti pirmyn ir atgal vaikštinėjančius skaitytojus. Jį apėmė seniai nepatirta palaima, ir pirmą kartą po pietų jis iš tikro pamiršo nemalonius susijungimo įspūdžius. Benas prisiminė, kaip stovėjo toje pačioje vietoje, tik žiemą, vaikas būdamas, kai atklampojo per giliausią sniegą (kai kur iki juosmens) ir rymojo penkiolika minučių. Tada, pamena, temo, o jis stovėjo prirakintas kontrastų, nors sustingo pirštų galiukai ir žliugsėjo batai nuo ištirpusio sniego. Šioje pusėje dangus markstėsi, gaubstėsi purpuriniais žiemos šešėliais, rytuose pelenų pilkumos, gintarinis - vakaruose. Buvo šalta, bent dešimt laipsnių žemiau nulio, o dar su žvarbiu vėju nuo Barenso.

O už nepilnų keturiasdešimties jardų vaikštinėjo žmonės vien su marškiniais, driekėsi ryškios baltos šviesos tunelis. Krizeno vaikai, rankutėm susikibę vaikščiojo mokyklos porelės (jei bibliotekininkė pastebėdavo, liepdavo liautis). Tai buvo stebuklinga, stebuklinga gerąja prasme, ir jis buvo per mažas susieti tai su tokiais žemiškais dalykais kaip elektra ir mazutas. Stebuklas buvo tas šviesos cilindras, jungiantis du tamsius pastatus kaip gyvybės gija; stebuklinga atrodė matyti per tamsius sniegynus einančius žmones, kurių neįstengia paliesti nei tamsa, nei šaltis. Jie atrodė nuostabūs ir dieviški.

Galiausiai jis nuėjo (kaip ir dabar) paradinių durų link, bet paskutinę akimirką, kai akmeninis suaugusiųjų bibliotekos pastato petys užtveria vaizdą į tą grožį, stabtelėjo ir atsigręžė (ką daro dabar).

Sugildytas nostalgijos, Benas užlipo laipteliais, sustojo valandėlei siauroje verandoje po kolonomis, visad tokiom aukštom ir vėsiom net karščiausią vasaros dieną. Paskui patraukė plienu kaustytas duris ir žengė į tylą.

Pirmą sekundę Henskomą apsvaigino atsiminimų lavina. Jausmas buvo ne fizinis - nieko panašaus į smūgį žandan ar antausį. Jis buvo artimesnis tam nepaaiškinamam susidvejinimo pojūčiui, kaip žmonės sako, arba tiksliau - *déjà-vu*. Benas buvo patyręs tokią būseną ir anksčiau, bet ji nie-

kad nesmogė šitokiu dezorientacijos smūgiu; minutę kitą prie durų jis jautėsi visiškai pasiklydęs laike, nebūtų galėjęs pasakyti, kiek jam metų: trisdešimt aštuoneri ar vienuolika?

Čia tvyrojo pažįstama tyla, kartkartėm nutraukiama šnabždesio ar duslaus bibliotekininkės antspaudo dungsėjimo bei švelnaus laikraščių ir žurnalų puslapių šnaresio. Kaip ir seniau jam patiko toks apšvietimas. Šviesa įstrižai krito iš aukštų langų, tokią apniukusią popietę pilkų it balandžio sparnas, ir buvo kažkokia migdanti ir liūdna.

Jis nuėjo raudonai juodu raštuotu linoleumu, kuris buvo beveik išblukęs per tiek metų, atsargiai kaip ir seniau statydamas kojas, nes bet kokį garsą centre esantis kupolas nežmoniškai sustiprindavo.

Sraigtiniai laiptai į saugyklas pasirodė savo vietose, pasagos formos stalui iš šonų, bet ten pat buvo įrengtas nedidukas liftas, jau po to, kai jie su mama prieš dvidešimt penkerius metus išsikraustė. Benas pajuto palengvėjimą, susilpninusį tą troškų *déjà-vu* jausmą.

Jis ėjo kaip kontrabandininkas per sieną, kaip kitos šalies šnipas. Net laukė, kada bibliotekininkė pakels galvą, pažiūrės ir aiškiu, skardžiu balsu, priversiančiu visus skaitytojus atsigręžti, demaskuos jį: "Ei, tu! Taip, tu! Ką tu čia veiki? Čia tau ne vieta! Tu svetimas! Iš praeities! Grįžk, iš kur atėjęs! Nešdinkis, kol neiškviečiau policijos!"

Bibliotekininkė, jauna daili mergina, iš tikro pakėlė galvą, ir vieną absurdo akimirką Benui pasirodė, kad fantazija virs realybe. Širdis nusirito į užkulnius, kai jos akys nukrypo į jį. Paskui jos abejingai nuklydo ir Henskomas vėl atgavo sugebėjimą vaikščioti. Jei jis šnipas, jo dar nesusekė.

Benas nusileido vytais, siaurais iki beprotybės laipteliais į koridorių, vedantį į Vaikų biblioteką, ir nustebo supratęs (po laiko), kad automatiškai pakartojo įprastą vaikišką gestą: žvilgtelėjo viršun, tikėdamasis, kaip tikėjosi vienuolikos, pamatyti nusileidžiančią mergaitę su sijonuku. Jis pamena (jau pamena) kartą be jokios priežasties pakėlęs akis į viršų (tada galėjo būti aštuonerių ar devynerių metų) ir pataikęs tiesiai į žavios panelės rausvas kelnaites. Kaip saulės blyksnis nuo Beverlės Maš grandinėlės paleido kažko primityvesnio už meilę ar susižavėjimą strėlę jam į širdį paskutinę 1958-ųjų mokslo metų dieną, taip sužeidė jį tas aukštesniųjų klasių moksleivės apatinių rausvumas. Benas prisimena sėdėjęs vaikų skyriuje geras dvidešimt minučių ir apmąstęs matyta. Skruostai ir kakta kaito, knyga apie traukinių atsiradimą gulėjo neatversta, o penis, stangrus pagaliukas, regis, išraizgė šaknis po visą pilvą. Jis svaičiojo, kaip abu susituokia, apsigyvena priemiesčio namuke ir užsiiminėja malonumais, kurių jis iki galo nesuprato.

Jausmas išsisklaidė vos atsiradęs, bet Benas daugiau niekad nelipo laiptais, prieš tai nekilstelėjęs galvos. Nieko tokio įspūdingo išvysti vėliau nepasisekė (kartą žemyn atsargiai ropštėsi stora moteriškė, bet jis nusisuko susigėdęs ir pasibjaurėjęs), bet įprotis liko, net ir dabar, kai jis suaugęs.

Jis iš lėto nuėjo stiklinių koridoriumi, pastebėdamas ir kitus pasikeitimus: virš jungiklių buvo prilipdyti geltoni lapeliai su žodžiais: "NEŠO* patinka, kai eikvoji energiją, tad taupyk kiekvieną vatą!" To sumažinto pasaulio, į kurį Benas įžengė, galinę sieną puošė ne Dvaito Eizenhauerio ir Ričardo Niksono, o Ronaldo Reigano ir Džordžo Bušo portretai. Reiganas, kiek Benas atsimena, svečiavosi teatre "Dži" tais metais, kai jis baigė penktą klasę, o Bušui tada nebuvo trisdešimties.

Bet...

Vėl užgriuvo *déjà-vu*. Jis pasijuto bejėgis, apėmė siaubas, lyg po pusvalandžio atkaklių pastangų pastebėjus, kad krantas nė kiek neartėja, o jėgos baigėsi.

Buvo pasakojimo valanda, ir kamputyje spietėsi tuzinas mažylių ant mažulyčių kėdučių. Jie rimtai klausėsi. "Kas ten trypia ant mano tiltuko?" - storu trolio balsu klausė bibliotekininkė, o Benui toptelėjo: "Kai ji pakels galvą, pasirodys, kad tai mis Davis, taip, ta pati mis Davis, nė diena nepasenusi..."

Bet kai bibliotekininkė pakėlė galvą, jis išvydo daug jaunesnę moterį, negu mis Davis buvo tada.

Keli vaikai suprunkštė į delnuką, kiti nenuleido nuo pasakotojos akių, kuriose atsispindėjo amžinas pasakos žavesys: ar pabaisa bus nugalėta... ar ką nors suris?

- Tai aš, ožiukas Bilis Grufas, trepenu ant tavo tiltuko, - tęsė bibliotekininkė, ir išblyškęs Benas praėjo pro ją.

Kaip ji gali sekti tą pačią pasaką? Visiškai tą pačią? Ir aš turiu tikėti, kad tai sutapimas? Tai jau ne, po perkūnais, nesulauksi!

Benas pasilenkė virš keturių pėdų fontanėlio, pasijutęs kaip Ričis, įsijautęs į savo "saliam".

"Turiu su kuo nors pasikalbėti, - apimtas panikos nusprendė jis. - Su Maiku... Bilu... bet kuo. Ar čia iš tikro kažkas makaluoja praeitį su dabartim, ar man jau ėmė vaidentis? Jei ne, nesu tikras, kad esu tam pasirengęs. Aš..."

Henskomas grįžtelėjo į registracijos stalą, ir širdis, rodės, apmirė, prieš pradėdama pašėlusiai daužytis. Skelbimas buvo paprastas, sausas... ir pažįstamas:

NEPAMIRŠK KOMENDANTO VALANDOS
19.00
Derio policijos valdyba

Tą akimirką lyg žaibu būtų kas pašvietęs. Benas suprato, kad visas jų balsavimas - gryni niekai. Nebuvo jokio sugrįžimo. Viskas iš anksto nulemta, įaugę į kraują kaip įprotis, privertęs žvilgtelti viršun lipant laiptais.

---

* Ang. OPEK - Naftą eksportuojančių šalių organizacija.

Čia, Deryje, yra aidas, mirtinas aidas, ir jie tik gali viltis, jog įmanoma jį pakeisti tiek, kad pavyktų ištrūkti gyviems.

- Viešpatie, - sušnibždėjo jis ir smarkiai pasitrynė skruostą.

- Gal galiu kuo padėti, sere? - paklausė balsas ties alkūne. Benas net krūptelėjo. Tai buvo patraukli, kokių septyniolikos metų mergina, sušukavusi auksinius plaukus atgal ir susegusi sege. Bibliotekininkės padėjėja, aišku; 1958-aisiais irgi buvo. Aukštesniųjų klasių moksleiviai padėjo dėlioti knygas į lentynas, aiškino vaikams, kaip naudotis kortelių katalogu, aptarinėjo knygų recenzijas ir rašinius, gelbėjo pasimetusius išnašose ir bibliografijose mokytojus. Atlyginimas buvo simbolinis, bet trokštančių netrūkdavo. Darbas buvo sutartinis.

O dabar, geriau įsižiūrėjęs į malonų, klausiantį mergaitės žvilgsnį, Henskomas prisiminė seniai nepriklausąs šitam pasauliui: jis - milžinas nykštukų karalystėje. Įsibrovėlis. Suaugusiųjų bibliotekoje nesinorėjo būti pastebėtam ar prakalbintam, o čia tai buvo net malonu. Pirma, tai įrodymas, jog jis visgi suaugęs, be to, faktas, kad mergaitė aiškiai neturėjo liemenėlio po plonyte palaidinuke, ramino dvigubai: dabar 1985-ieji, o ne 58-ieji, įrodymas - per ploną trikotažą išsišovę jos speneliai.

- Ne, dėkui, - atsakė Benas, o paskui be suprantamos priežasties pridūrė: - Aš ieškau savo sūnaus.

- A! Kuo jis vardu? Gal mačiau? - auksaplaukė nusišypsojo. - Pažįstu daugumą vaikų.

- Benas Henskomas, - atsakė jis. - Bet čia jo nesimato.

- Pasakykit, kaip jis atrodo, ir aš perduosiu, ko norėjote, jei pamatysiu.

- Na, - pradėjo Benas pasijutęs nejaukiai ir jau keikė save mintyse, kam užvirė šitą košę. - Jis toks kresnas, kažkuo panašus į mane. Nieko tokio, mis. Jei pamatysit jį, tiesiog perduokit, kad tėtis užšoko pakeliui namo.

- Gerai, - atsakė mergaitė ir nusišypsojo, bet šypsena nepasiekė akių, ir Benas staiga suprato, kad ji priėjo ir užkalbino vien iš mandagumo ir noro padėti. Ji tiesiog bibliotekininkės padėjėja mieste, kur per aštuonis mėnesius nužudyti devyni vaikai. Pamatai nepažįstamą vyrą šitame sumažintame pasaulėlyje, kur suaugusieji pasirodo tik dviem tikslais: pristatyti ir išsivežti savo atžalų. Kyla įtarimas... o kaip kitaip.

- Dėkui, - pasakė Benas, suraitė šypseną, kuri turėjo nuraminti, ir išsinešdino.

Grįžo tuo pačiu koridorium į suaugusiųjų biblioteką ir pasuko tiesiai prie stalo, paklusdamas impulsui, kurio nesuprato. Bet šiandien jie susitarė klausyti impulsų, tiesa? Sek jais ir žiūrėk, kur nuves.

Lentelė ant registratūros stalo skelbė, kad simpatiška jauna bibliotekininkė yra vardu Kerolė Daner. Už jos Benas pastebėjo duris su temdytu stiklu; viršuje buvo užrašas: MAIKLAS HENLONAS, BIBLIOTEKOS VEDĖJAS.

- Kuo galiu padėti? - paklausė mis Daner.

- Matot, norėčiau gauti bibliotekos kortelę.

- Tuojau, - atsakė mergina, išimdama blanką. - Ar jūs Derio gyventojas?
- Dabar ne.
- Tada jūsų dabartinis adresas.
- Rural Staro kelias 2, Hemingford Houmas, Nebraska, - jis nutilo, sutrikęs nuo bibliotekininkės žvilgsnio, paskui išpyškino kodą: - 59341.
- Juokaujate, misteri Henskomai?
- Tikrai ne.
- Tai atsikeliate į Derį?
- Ne, neplanuoju.
- Tolokai teks važiuoti knygų, tiesa? Ar Nebraskoje nebėra bibliotekų?
- Čia duoklė sentimentams, - atsakė Benas. Jis įsivaizdavo, kad sakyti tokius dalykus nepažįstamam bus sunku, pasirodo - priešingai. - Matot, užaugau Deryje. Lankausi pirmą kartą po daugelio metų. Vaikštinėjau po miestą, apžiūrinėjau, kas pasikeitė, o kas ne. Ir man toptelėjo mintis, kad čia išgyvenau dešimt metų - nuo trejų iki trylikos - ir neturiu nė menkiausio daiktelio jiems prisiminti. Net atviruko. Kadaise turėjau kelis sidabro dolerius, bet vieną pamečiau, kitus atidaviau draugui. Man norisi vaikystės suvenyro. Jau vėlu, bet, kaip sakoma, geriau vėliau negu niekad.
Kerolė Daner nusišypsojo, ir šypsena dailų jos veiduką pavertė žavingu.
- Tai labai miela, - pasakė ji. - Jei sutiktumėt luktelti dešimt minučių, užpildyčiau jums kortelę.
Benas šyptelėjo.
- Spėju, kad yra kažkoks mokestis. Nevietinis ir t.t.
- Ar turėjote kortelę anksčiau?
- Žinoma, turėjau, - nusišypsojo Henskomas. - Be draugų ji buvo užvis svarbiausia...
- Benai, ar neprieitum? - kaip skalpelis tylą perskrodė balsas.
Benas atsigręžė krūptelėjęs - kaip žmonės, kai jų dėmesį bibliotekoje kažkas ūmai nutraukia. Jis nepamatė nieko pažįstamo... ir netrukus suvokė, kad niekas nesureagavo į tą šūksnį. Senukai toliau skaitė Derio “News”, Bostono “Globe”, “National Geographic”, “Time”, “Newsweek”. Informaciniame skyriuje prie šūsnies bylų ir laikraščių sukišusios galvas skaitė dvi moksleivės. Keli lankytojai vaikštinėjo palei lentynas, pažymėtas “ŠIUOLAIKINĖ FANTASTIKA (septynioms dienoms)”. Senis juokinga šoferio kepure, įsikandęs tuščią pypkutę, toliau vertė Luiso de Vargas eskizus.
Benas atsisuko į susirūpinusią bibliotekininkę.
- Kas nors ne taip?
- Ne, nieko, - atsakė šypsena Henskomas. - Pasigirdo. Pasirodo, skrydžiai lėktuvu veikia daug labiau, negu tikėjausi. Ką sakėt?
- Na, tiesą sakant, kalbėjote jūs. Bet aš norėjau pasakyti, kad jei turėjote kortelę vaikystėje, jūsų pavardė turėtų būti bylose, - paaiškino Kerolė. - Dabar viską saugome skaidrėse. Kitaip nei jūsų vaikystės laikais.

-O taip, - sutiko Benas. - Daug kas pasikeitė... bet nemaža išliko kaip buvę.

- Tad aš galiu žvilgtelti ir išduoti jums antrą kortelę. Be jokio mokesčio.

- Būtų nuostabu, - pasakė Henskomas, ir jam nespėjus pridurti "dėkui", pamaldžią bibliotekos tylą vėl perplėšė balsas, tik šįkart garsesnis ir grėsmingai džiugus: "Nagi, prieik, Benai! Prieik, storas susmirdęs pirdžiau! Čia Tavo Gyvenimas, Benai Henskomai!"

Benas atsikrenkštė.

- Būčiau labai dėkingas.

- Nieko tokio, - mis Daner pakėlė galvą. - Ar lauke atšilo?

- Truputį, - atsakė jis. - Kodėl klausiate?

- Jūs...

- Beno Henskomo darbas! - suriko balsas. Jis sklido iš viršaus, iš saugyklų. - Benas nužudė vaikus! Čiupkit jį! Griebkit jį!

- ... suprakaitavot, - baigė mergina.

- Tikrai? - paklausė jis idiotiškai.

- Tuojau šitą sutvarkysiu, - tarė bibliotekininkė.

- Dėkui.

Ji nuėjo iki "Royal" rašomosios mašinėlės stalo kampe.

Benas lėtai atsitraukė, klausydamas bosinio būgno savo krūtinėje. Taip, jis suprakaitavo, lašai kuteno kaktą, pažastis, krūtinę. Jis kilstelėjo galvą ir išvydo klouną Penivaisą ant kairinių laiptų viršaus, žiūrintį į jį. Veidas nuteptas baltu grimu. Jame raudonavo žudiko šypsnys. Ten, kur turėjo būti akys, žiojėjo tuščios akiduobės. Viena jo ranka laikė krūvą balionų, kita - knygą.

"Ne, ne jo, - pagalvojo Benas. - TO. Stoviu aš, suaugęs vyras, vidury Derio viešosios bibliotekos rotondos vėlyvo 1985-ųjų pavasario pavakarę, ir žiūriu savo baisiausiam vaikystės košmarui į akis. Stoviu akis į akį su TUO."

- Lipk, Benai, - pašaukė Penivaisas. - Aš tavęs neskriausiu. Turiu tau knygą! Knygą... ir balioną! Lipk čia!

Benas išsižiojo surikti "Tu mulkis, jei tikiesi, kad užlipsiu" ir staiga susiprato, kad tada visi sužiurs į jį ir ims spėlioti, kas tas beprotis.

- O, juk tu negali atsakyti, - sukikeno Penivaisas. - Vos neapsukau apie pirštą, ar ne? Atleiskit, sere, ar neturit "Princo Alberto" skardinėje? Turite? Tai paleiskit vargšelį! Atsiprašau, madam, tai jūsų šaldytuvas bėga? Tikrai? Tai lėkit gaudyti!

Klounas užvertė galvą ir ėmė kvatotis. Juokas griaudėjo ir aidėjo rotondos kupole kaip juodų šikšnosparnių pulkas, ir nežmoniškomis valios pastangomis Benas susilaikė neužspaudęs rankomis ausų.

- Lipk čion, Benai, - kvietė Penivaisas. - Pakalbėsim. Neutralioj zonoj. Ką pasakysi?

"Aš neketinu pas tave eiti, - pagalvojo Benas. - O kai ateisiu, tikriausiai nelabai nudžiugsi. Mes tave sunaikinsime."

Klounas vėl nusižvengė.
- Sunaikinsite? Sunaikinsite mane? - paskui staiga klaikiu Ričio Tozijerio balsu (na, ne visai - veikiau kaip Ričis, mėgdžiodamas Pikaninį): "Tik nežudyti mani, masa, aš bus gera negra, tik nežudyti toki joda berniuka, Kupeta". Paskui vėl tas isteriškas juokas.
Drebantis, išbalęs Benas kirto aidintį bibliotekos centrą. Nepakeliamai pykino. Atsistojo priešais knygų lentynas ir ištraukė pirmą pasitaikiusią virpančia ranka. Sustingę pirštai pasklaidė puslapius.
- Nešdinkis iš miesto. Tai vienintelis tavo šansas, Kupeta. Išvažiuok prieš tamsą. Nes imsiu persekioti tave... ir kitus. Tu per senas mane sustabdyti, Benai. Jūs visi per seni. Per seni ką nors pakeisti, išskyrus pasirašyti sau nuosprendį. Nešdinkis, Benai. Ar nori išvysti šiąnakt šitą?
Benas lėtai atsisuko, laikydamas knygą ledinėse rankose. Nenorėjo, bet neregima ranka kilstelėjo jo smakrą į viršų.
Klouno vietoje ant laiptų stovėjo Drakula; ne pažįstamas filmų Drakula, ne Bela Lugocis, Kristoferis Li, Frankas Lengela ar Regis Nalderis. Tai buvo kažkoks iškasena iškreiptu perdžiūvusiu veidu. Lavono blyškumo veidas, kraujo spalvos akys. Nasrai išžiodyti, juose aštrios kaip skustuvas iltys; jie atrodė tiek pat pavojingi, kiek veidrodžių labirintas, kur vienas žingsnelis ne ten - ir tau galas.
- Čiakšt! - susivėrė žandikauliai, ir iš burnos nudriko tamsiai raudono kraujo liežuvis. Suspaustų lūpų gabalai nukrito ant baltų šilkinių marškinių, palikdami kraujo vageles.
- Ką Stenas Urisas pamatė prieš mirtį? - sugriaudėjo vampyras iš aukštai, kvatodamas kruvina skyle vietoj burnos. - Princą Albertą skardinėje? O gal Deivį Kroketą, Vakarų sienos karalių? Tai ką jis išvydo, Benai? Nori pats pamatyti? Ką jis pamatė? - paskui vėl tas isteriškas juokas, ir Benas suprato, kad suriks, taip, suriks, nes ilgiau nebegali išlaikyti. Nuo laiptų aikštelės grasiu lietumi kapsėjo kraujas. Vienas lašas užtiško ant "The Wall Street Journal" skaitančio senuko artrito susuktos rankos. Nematomas ir nejaučiamas lašas nutekėjo tarp jo krumplių.
Benas įkvėpė gurkšnį oro, susitaikęs su mintim, kad kitą sekundę suriks, sudrebindamas šitą snaudžiančios pavasario popietės tylą, apstulbins kaip netikėtas dūris peiliu... ar pilna burna skustuvo aštrumo ilčių.
Bet vietoj paniško klyksmo pasigirdo tylūs kaip malda, drebantys žodžiai: "Na, žinoma, mes padarėm iš jo šovinius. Sidabrinius šovinius iš sidabrinio dolerio".
Džentelmenas su šoferio kepure, nustojęs sklaidyti de Vargas reprodukcijas, staiga kilstelėjo galvą ir tarstelėjo: "Nesąmonė". Dabar žmonės iš tikro pakėlė galvas; kažkas nekantriai ėmė tildyti senuką.
- Atleiskit, - tyliu drebančiu balsu atsiprašė Benas. Jis bemaž suvokė, kad veidas teka prakaitu, marškiniai prilipo prie kūno. - Užsigalvojau balsu...
- Nesąmonė, - pakartojo senasis džentelmenas tyliau. - Negalima perdirbti sidabro dolerių į kulkas. Eilinis nesusipratimas. Išmislas. Visa problema specifinėje gravitacijoje...

- Staiga netoliese atsirado mis Daner.

- Misteri Brokhilai, malonėkit tyliau, - paprašė ji mandagiai. - Žmonės skaito...

- Žmogui negera, - tarstelėjo Brokhilas ir vėl įsigilino į savo knygą. - Paieškok jam aspirino, Kerole.

Bibliotekininkė pažiūrėjo į Beną ir nejuokais susirūpino:

- Jūs sergate, misteri Henskomai? Žinau, kad nemandagu taip sakyti, bet jūs nekaip atrodote.

Benas sumikčiojo:

- Aš... aš šiandien užvalgiau kinų maisto. Atrodo, mano skrandžiui nepatiko.

- Jei norėtumėt išsitiesti, misterio Henlono kabinete yra sulankstoma lova. Galėtumėt...

- Ne. Dėkui, bet ne, - norėjosi ne atsigulti, o kuo greičiau nešdintis iš Viešosios bibliotekos. Jis metė žvilgsnį į laiptus. Klouno nebebuvo. Vampyro irgi. Bet ant turėklo kybojo pririštas balionas. Ant šono buvo užrašas: "VISO GERIAUSIO! ŠIĄNAKT TU MIRSI!"

- Užpildžiau jūsų kortelę, - pasakė mergina, atsargiai uždėdama ranką. - Dar neapsigalvojot?

- O ne, dėkui, - atsakė Benas. Ir įkvėpęs pabaigė: - Atleiskit už visus rūpesčius, kurių pridariau.

- Reik tikėtis, kad tai ne apsinuodijimas maistu, - paguodė Kerolė Daner.

- Neišdegs, - nepakeldamas galvos ir neišsiimdamas pypkės iš burnos, pareiškė misteris Brokhilas. - Gryniausias išmislas. Kulka vartysis.

Nenumanydamas, ką ruošiasi daryti, Benas tarė:

- Šovinius, ne kulkas. Mes iškart supratom, kad nepavyks pasigaminti kulkų. Nes mes tada buvom vaikai. Tai aš sugalvojau pa...

- Ššš, - nutildo kažkas.

Brokhilas atidžiai nužvelgė Henskomą, pasiruošęs kažką sakyti, bet be žodžio grįžo prie eskizų.

Prie stalo Kerolė Daner įteikė Benui nedidelę oranžinę kortelę su Derio viešosios bibliotekos antspaudu viršuje. Benas apstulbo pagalvojęs, kad tai pirmoji suaugusių bibliotekos kortelė jo gyvenime. Vaikystėje jis turėjo kitą - kanarėlės geltonumo.

- Ar tikrai nenorite pagulėti, misteri Henskomai?

- Ačiū, jaučiuosi truputį geriau.

- Tikrai?

Benas pabandė nusišypsoti.

- Tikrai.

- Jūs dabar tikrai atrodote kiek geriau, - pasakė bibliotekininkė neužtikrintai, lyg suprasdama, kad mandagumas to reikalauja, nors tikrovė ne tokia graži.

Tada ji pakišo knygą po mikrofilmų prietaisu, kuriuo dabar žymėjo skolinamas knygas, ir Benas pajuto tiesiog isterišką džiūgavimą. "Čia kny-

ga, kurią čiupau išgirdęs klouną, - mąstė jis. - Jai pasirodė, kad išsirinkau ją skaityti. Imu pirmą knygą iš Derio bibliotekos po dvidešimt penkerių metų ir net nežinau, kokia ji. Ką ten, man net nesvarbu tai. Tik išleiskit mane iš šičia, gerai? To užteks".

- Dėkui, - pasakė jis, suspausdamas knygą po pažasčia.

- Visiškai nėra už ką, misteri Henskomai. Gal tikrai išgertumėte aspirino tabletę?

- Kad ne, - atsakė jis ir padelsęs paklausė: - Gal netyčia žinote, kas atsitiko misis Staret? Barbarai Staret? Ji dirbo Vaikų bibliotekos vedėja.

- Ji mirė, - atsakė Kerolė Daner. - Prieš trejus metus. Širdies smūgis, jei neklystu. Sunku patikėti. Dar buvo palyginus jauna... penkiasdešimt aštuonerių ar devynerių, berods. Misteris Henlonas tą dieną uždarė biblioteką.

- Ach, - atsiduso Benas pajutęs, kaip širdyje atsirado dar viena tuštuma. Štai kas nutinka, kai grįžti, kur gyvenai kadais, kaip toj dainoj dainuojama. Tortas užglaistytas saldžiu kremu, o viduje - pipirai. Žmonės pamiršta tave, miršta ar išbarsto savo dantis ir plaukus. Kartais paaiškėja, kad jie išbarstė sveiką nuovoką. O, kaip gera būti gyvam. Kaip Dievą myliu.

- Atleiskit, misis Staret jums patiko, taip?

- Kuriam vaikui ji nepatiko, - atsakė Benas, pajutęs ašaras balse.

- Ar jums...

Jeigu ji dar kartą paklaus, ar gerai jaučiuosi, aš tikrai imsiu verkti. Arba rėkti.

Henskomas žvilgtelėjo į savo laikrodį ir pasakė:

- Turiu bėgti. Dėkui, kad buvote tokia maloni.

- Viso geriausio, misteri Henskomai.

Kurgi ne. Jei jau šiąnakt mirsiu.

Benas pamojavo atsisveikindamas ir nuskubėjo durų link. Misteris Brokhilas metė įkandin skvarbų įtarų žvilgsnį.

Benas dar kartą pasižiūrėjo į kairiųjų laiptų viršų. Balionas, pririštas prie geležinio turėklo, vis dar buvo ten. Bet dabar Henskomas perskaitė:

AŠ NUŽUDŽIAU BARBARĄ STARET!
- klounas Penivaisas.

Jis nusigręžė, klausydamas padažnėjusio pulso. Atidarė duris ir įaugo į grindinį, nutvilkytas saulės. Debesys išskydo, ir energingai švysčiojo šilta gegužės pabaigos saulė, pavertusi žolę neįtikėtinu smaragdu. Širdyje Benas pajuto palengvėjimą, lyg palikęs ją spaudusią naštą už geležim kaustytų durų... ir tada akis užkliuvo už knygos, kurią atsitiktinai išsirinko bibliotekoje. Dantys mėšlungiškai kaukštelėjo. Tai buvo Stiveno Miderio "Buldozeris", ta pati, kurią buvo paėmęs tą dieną, kai teko bėgti į Barensą nuo Henrio Bauerso ir jo draugužių.

Jei jau prisiminėm Henrį, tai štai jo aulinių batų pėdsakas ant viršelio.

Lamdydamas puslapius, Benas atsivertė knygos pabaigą. Biblioteka įvedė mikrofilmų kontrolinę sistemą, pats turėjo progą įsitikinti. Bet šitoje knygoje liko kišenėlė su kortele. Po kiekvieno bibliotekos antspaudo su grąžinimo data buvo pavardė. Benas perskaitė:

SKAITYTOJO PAVARDĖ	GRĄŽINIMO DATA
Čarlzas N.Braunas	'58 gegužės 14
Deividas Hartvilas	'58 birželio 1
Džozefas Brenanas	'58 birželio 17

Paskutinė eilutė kortelėje buvo įrašyta jo paties vaikiška rašysena:

Benjaminas Henskomas	'58 liepos 9

Ir ant kortelės, knygos priešlapyje bei puslapiuose raudonavo antspaudas: NURAŠYTA.

- O Dieve švenčiausias, - sumurmėjo Benas. Daugiau nebuvo ką sakyti. - Dieve švenčiausias, Dieve švenčiausias.

Henskomas stovėjo saulėkaitoje ir pirmą kartą pagalvojo: kas gi atsitiks kitiems?

2

Edis Kaspbrakas praleidžia įvartį

Edis išlipo iš autobuso Kanzaso gatvės ir Kosuto skersgatvio kampe. Kosuto skersgatvis leidosi ketvirtį mylios nuo kalvos ir staiga nutrūkdavo ant Barenso pylimo. Jis nenutuokė, kodėl užsimanė išlipti būtent čia; nepažinojo nieko, kas gyveno šitoje pusėje. Bet nuojauta atvedė jį čia. Kol kas Edžiui teko tuo pasitenkinti. Beverlė išlipo kažkurioje iš Meino gatvių stotelių. Maikas nuvarė savo mašiną į biblioteką.

Dabar, lydėdamas nediduką juokingą autobusiuką akimis, Edis mąstė, ką jis veikia šitoje nuošalioje nuošalaus miestelio vietoje už penkių šimtų mylių nuo Mairos, kuri neabejotinai verkšlena dėl jo. Akimirksniu Kaspbraką apėmė kone skausmingas svaigulys, bet palietęs striukės kišenę jis prisiminė palikęs dramaminą viešbutyje kartu su kitais medikamentais. O be aspirino nevaikščiojo kaip be kelnių. Tad nurijo porą tablečių neužgėręs ir nupėdino Kanzaso gatve svarstydamas, ar nenuėjus į Viešąją biblioteką arba pasukus Kostelo aveniu. Dangus ėmė giedrytis, ir Edis nutarė pasivaikščioti iki Vakarų Brodvėjaus, vienintelio tikrai prabangių namų rajono. Jis ir vaikystėje ten nueidavo. Tiesiog šiaip sau, pavaikštinėti vaizduojant, kad turi kažkur nueiti. Vitčemo ir Vakarų Brodvėjaus kampe stovėjo raudonas Miulerių namas su bokšteliais iš abiejų pusių ir

aptvertas tvora. Miuleriai turėjo sodininką, kuris įtariai sekdavo pro šalį žingsniuojantį Edį.

Dar toliau, toje pačioje pusėje, už keturių namų stovėjo kitas, Bovių, namas. Tai viena iš priežasčių, spėjo jis, kodėl Greta Bovi ir Selė Miuler buvo neperskiriamos draugės pradinėje. Namas buvo dengtas žaliais gontais su bokšteliais, tik Miulerių bokšteliai buvo kvadratiniai, o čia baigėsi juokingomis smailėjančiomis kepurėlėmis. Vasarą pievutėje priešais namą visada išnešdavo sodo baldus: stalą su geltonu skėčiu, pintas kėdes, tarp medžių ištempdavo hamaką. Ten dažnai žaisdavo kroketą. Edis tą žinojo, nors niekad nebuvo kviestas į Gretos namus. Kartais "atsitiktinai" eidamas pro šalį girdėdavo kamuoliukų kaukšėjimą, juoką ir inkštimą, jei kieno kamuoliukas "pasukdavo į šoną". Sykį Edis pamatė ir pačią Gretą su limonadu vienoje rankoje, kroketo lazda - kitoje, neapsakomai grakščią ir gražią (Edį Kaspbraką tada sužavėjo net saulėje įdegę jos petukai), einančią atsinešti "pasukusio į šoną" kamuoliuko, - jis atšoko nuo medžio ir davė Edžiui progą pamatyti ją.

Tą dieną jis truputį įsimylėjo - jos blizgančius šviesius plaukus, krentančius ant rugiagėlių spalvos suknutės. Greta apsidairė, ir Edžiui pasirodė, kad ji pastebėjo jį, bet vėliau suprato smarkiai klydęs. Kai Edis kilstelėjo ranką pamoti, ji parideno kamuoliuką į pievelę ir nubėgo iš paskos. Edis nuėjo visai neįsižeidęs už neatsakytą pasveikinimą (jis nuoširdžiai tikėjo, kad Greta jo nepastebėjo) ar todėl, kad nebuvo pakviestas nė vieną šeštadienį lošti kroketo: kodėl tokia graži mergaitė kaip Greta Bovi turėtų kviestis tokį kaip jis? Siaurų pečių astmininką priburbuliavusios žiurkės snukučiu?

"Taip, - pagalvojo Kaspbrakas, be tikslo žingsniuodamas Kanzaso gatve, - reikėtų užsukti į Vakarų Brodvėjų ir dar kartą pamatyti tuos Miulerių, Bovių, daktaro Heilo, Trekerių namus".

Jo mintys staiga užstrigo ties paskutine pavarde, nes - sakyk ką nori! - jis pasirodė bestovįs kaip tik priešais brolių Trekerių garažus.

- Tai vis dar čia, - garsiai tarė Edis ir nusijuokė.

Namas, priklausęs Filui ir Toniui Trekeriams, užkietėjusiems senberniams, buvo bene dailiausias iš Vakarų Brodvėjaus pilaičių. Akinančiai baltas Viktorijos stiliaus namas, apsuptas žalių vejų ir milžiniškų klombų, žydinčių nuo ankstyvo pavasario iki pat rudens. Keliukas į kiemą kiekvieną rudenį buvo naujai asfaltuojamas, todėl visad atrodė kaip juodas veidrodis. Stogo čerpės niekada nekeitė savo idealiai žalios spalvos, pasakiškai derėjusios prie gazonų, ir žmonės kartkartėmis sustodavo nufotografuoti įspūdingų senoviškų langų su akmeninėmis pertvaromis.

- Vyrai, šitaip prižiūrintys namą, tikrai yra pedai, - kartą pareiškė neapskundžiamu tonu Edžio motina, ir Edis nedrįso paprašyti paaiškinimų.

Sunkvežimių garažas buvo visiška priešingybė namui. Tai buvo žemas plytų statinys; vietomis plytos trupėjo nuo amžiaus, palei pažemę oranžinė jų spalva persiliejo į purviną juodą. Visi langai buvo vienodai murzi-

ni, išskyrus apvalų lopinėlį kontoros dispečerio lango apačioje. Tą stiklą blizgindavo vaikai prieš Edį ir po jo, nes dispečeris kabindavo "Playboy" kalendorių virš stalo. Joks berniukas nebėgdavo žaisti beisbolo nesustojęs ir nenuvalęs pirštine skrituliuko, kad galėtų paspoksoti į to mėnesio gražuolę.

Garažą iš trijų pusių supo žvyro pylimas. Ilgų distancijų tralai - "Džimi-Pitsai", "Kenvortai", "Rios" - visi su užrašu "BR. TREKERIAI. DERIS, NIUTONAS, PROVIDENSAS, HARTFORDAS, NIUJORKAS", kartais susirinkdavo ten nepraeinamu labirintu. Dažniau tyliai stovėjo atramomis paramstytos priekabos ir konteineriai.

Broliai kiek įmanydami stengėsi laikyti aikštelę tuščią, nes abu buvo prisiekę beisbolo žaidėjai ir mėgdavo kviestis vaikus į komandą. Filas Trekeris pats vairavo krovininę, todėl berniukai retai jį matydavo, bet Tonis Trekeris, retas drąsuolis su rankom kaip kultuvės, tvarkė knygas ir sąskaitas, ir Edis (kuris niekad nežaisdavo - motina užmuštų sužinojusi, kad jis žaidė beisbolą, lakstė traukdamas dulkes į savo jautrius plaučius, rizikavo nusilaužti koją ir dar Dievas žino ką) dažnai jį matydavo. Tonis buvo vasaros atributas, jo balsas dalyvavo žaidime ir buvo Edžiui nuo jo neatskiriamas kaip vėliau Melas Alenas. Tonis Trekeris, didžiulis, bet kažkoks vaiduokliškas su baltais marškiniais vasaros pavakary, kai peteliškės pradeda savo nesulaikomą veržimąsi į šviesą, šaukia: "Turi paliįsti po kamuoliu, prieš jį gaudydamas, Rudi! Paleidai iš akių, Puspinti! Kaip tu atmuši tą prakeiktą kamuolį, jei į jį nežiūri! Mesk, Kanopa! O tu geriau pasipustyk padus, tai jis tavęs niekad nepasieks!"

Tonis nieko nevadino vardais, tik ei, Rudi, ei, Baltapūki, ei, Keturaki, ei, Puspinti. Jis niekad nesakydavo "kamuolys", o "kamolis". "Lazdos" irgi nevartodavo, tik kažką panašų į "basteklį" (Tu niekad neatmuši to kamuolio, jei neatkiši basteklio, Kanopa!)

Plačiai šypsodamasis Edis priėjo arčiau... ir šypsena nuvyto. Ilgas plytų pastatas, kuriame buvo duodami nurodymai, taisomi sunkvežimiai, laikinai saugomos prekės, riogsojo tamsus ir tylus. Piktžolės lapojo per žvyrą, ir nesimatė nė vieno sunkvežimio... tik pamirštas konteineris rūdijo kieme.

Iš arčiau Edis įžiūrėjo raudoną užrašą "PARDUODAMA".

"Trekeriai bankrutavo", - toptelėjo mintis, ir pasidarė liūdna ir tuščia, lyg ką palaidojus. Kaspbrakas net džiaugėsi nėjęs į Vakarų Brodvėjų. Jei broliai Trekeriai, tie patys Trekeriai, kurie atrodė amžini, neišsilaikė, kas liko iš gatvės, kuria vaikystėje jis taip mėgo vaikštinėti? Ir jam visai nesinorėjo sužinoti. Nesinorėjo išvysti Gretą Bovi su žile plaukuose ir nuo per didelio sėdėjimo, valgymo ir gėrimo sustorėjusiomis kojomis ir rankomis; geriau - ramiau - palikti taip, kaip yra.

Taip mums visiems reikėjo padaryti, tiesiog palikti taip, kaip yra. Mums čia nėra kas veikti. Grįžti ten, kur užaugai, yra tas pats, kas daryti beprotišką jogos pratimą: įkišti koją į burną ir praryti save visą, kad

liktų tuščia vieta. Bet tas neįmanoma, ir kiekvienas normalus žmogus turėtų džiaugtis tuo... Kaip manai, kas galėjo atsitikti Toniui ir Filui Trekeriams?

Toniui tikriausiai infarktas: jis tampė nereikalingus septyniasdešimt penkis svarus lašinių. Reikia žiūrėti, kiek įstengia vežti tavo širdis. Poetai kiek tinkami gali apraudoti sulaužytas širdis, o Baris Manilovas dar ir apdainuoti (jie su Maira turėjo visus aliai vieną Manilovo albumus), bet jis asmeniškai labiau pasitikėjo kasmetine elektrokardiograma. Taip, Toniui kiaulystę galėjo iškrėsti širdis. O Filas? Nelaimingas atsitikimas autostradoje, tikriausiai. Edis, kuris pats duoną užsidirbdavo už vairo (ar užsidirbo; pastaruoju metu pats vežiodavo tik per šventes, o šiaip sėdėjo ne už vairo, o už kontoros stalo), prisižiūrėjo nelaimėlių kelyje. Senasis Filas galėjo apsiversti kur nors Niūhampšyre ar Hainesvilio miškuose Meino šiaurėje, kai kelias buvo slidus, arba apsižiūrėti, kad neveikia stabdžiai ant kurios nors pietinės Derio kalvos, merkiant pavasariniam lietui... Tokias ir panašias istorijas dažnai išgirsi sumautame vairuotojų, dėvinčių "Stetsono" skrybėles, folklore. Sėdėti už stalo kartais nuobodu, bet Edis ne kartą pats sėdėjo vairuotojo sėdynėje (su aspiratorium ant prietaisų panelio ir tablečių rinkiniu bagažinėje) ir žinojo, kad didžiausia nuobodybė yra visada purvinai raudonos spalvos priekyje slenkančios mašinos žibintai.

- Kad tave kur, kaip laikas lekia, - pašnibždom atsiduso Edis Kaspbrakas, net nesuvokęs, kad ne mintyse.

Atsipalaidavęs ir nelaimingas - būsena, būdinga jam labiau, negu norėjosi tikėti - Edis apėjo namą, "Gucci" bateliais girgždindamas žvyrą, pažvelgti į aikštelę, kur jo vaikystėje buvo žaidžiamas beisbolas. Tada, rodės, devyniasdešimt procentų pasaulio sudarė vaikai.

Aikštelė mažai pasikeitė, bet pirmo žvilgsnio užteko įsitikinti, kad žaidimai neabejotinai baigėsi kažkuriais metais, kol jo čia nebuvo.

1958-aisiais vidinis laukelis buvo nužymėtas ne grioveliais, bet ištryptais takais. Tie berniukai, kurie čia žaidė beisbolą, net neturėjo tikrų bazių (jie buvo vyresni už nevykėlius, nors Edis dabar prisiminė matęs žaidžiant Steną Urisą; jo smūgis buvo pasigailėtinas, bet skuosdavo kaip patrakęs ir klasiškai atmušdavo), bet kai susirinkdavo komanda vaikų, iš po krovimo platformos už plytų statinio oriai buvo ištraukiami keturi purvino brezento gabalai ir su tokia pačia ceremonija grąžinami atgal, kai vakaras nutraukdavo žaidimą.

Dabar tų išmintų takelių neliko nė pėdsako. Žolė vešliai žėlė per žvyrą. Šen bei ten blykčiojo limonado ir alaus butelių šukės (seniau tokie daikčiukai buvo skrupulingai išrankiojami). Liko nepakitusi tik tinklo tvora gale aikštelės, dvylikos pėdų aukščio ir raudona nuo rūdžių.

"Ten prasidėdavo mūsų teritorija, - pagalvojo Edis apstulbęs. Jis stovėjo, susikišęs rankas į kišenes, toje vietoje, kur prieš dvidešimt septynerius metus stovėjo namo lentelė. - Per tvorą ir į Barensą. Jie vadino tai "automatika", - Edis garsiai nusijuokė ir iškart apsidairė nervingai, tarsi nu-

sijuoktų vaiduoklis vietoj vyruko su šešiasdešimties dolerių kelnėmis, solidaus kaip... na, solidaus kaip...

"Na, baik, Edsi, - tartum girdėjo šnibštelnant Ričį. - Tau toli iki solidaus, o ir krizų per pastaruosius metelius buvo ne marios, a?

- Taip, tu teisus, - murmtelėjo Edis ir paspyrė keletą akmenukų.

Tiesą sakant, jam teko matyti tik porą kamuolių, perskridusių brolių Trekerių tvorą, ir abu kartus juos pasiuntė Raugas Haginsas. Raugas buvo tikras dramblys: dvylikos metų ištįso iki šešių pėdų ir svėrė mažiausiai šimtą septyniasdešimt svarų. Pravardę prilipdė jo sugebėjimas lengvai ir stebėtinai garsiai riaugėti, - geriausiais momentais jis plėšė kaip varlės-milžinės ir cikados hibridas.

Raugas neatrodė storas, tik labai jau augalotas. Matyt, ir Viešpačiui pasirodė, kad jis kažko atseikėjo per daug; jei Haginsas nebūtų miręs tą vasarą, dabar galėtų būti šešių pėdų ir šešių colių. Gal net būtų išmokęs valdyti savo milžinišką kūną mažesnių bendrapiliečių pasaulyje. Galbūt, spėjo Edis, net švelnumą. O šeštoje klasėje Raugas buvo nerangus ir niekšingas, net atrodė bukas, nes judesiai buvo siaubingai lėti ir nekoordinuoti. Jis neturėjo nė šimtosios dalies įgimtos Steno Uriso gracijos; rodės, Raugo kūnas nesusikalba su smegenimis ir egzistuoja atskirame kosmose. Edis prisiminė vieną vakarą, kai kamuolys buvo smūgiuotas tiesiai Raugo pusėn - net nereikėjo pajudėti, tik gaudyk. Tas ištiesė pirštinę kaip gindamasis, ir kamuolys ne įlėkė į ją, o garsiai bumbtelėjo į viršugalvį. Garsas - kaip numetus kamuolį iš trečio aukšto ant "Fordo" stogo. Kamuolys atšoko geras keturias pėdas ir tvarkingai nusileido į Haginso pirštinę. Vienas nelaimingasis, vardu Ovenas Filipsas, susijuokė. Raugas priėjo ir spyrė į sėdimąją taip, kad Ovenas rėkdamas nulėkė namo su skyle kelnėse. Daugiau nesijuokė niekas... bent jau aikštelėje. Būtų ten Ričis Tozijeris pasimaišęs, tikrai neišturėtų, ir Raugas tikriausiai būtų jam išrašęs siuntimą į ligoninę.

Haginsas nepretendavo į bėgimus. Net patys didžiausi lėtapėdžiai jį aplenkdavo. Bet gavęs mušti neapsikiaulindavo. Tiedu kamuoliai, perlėkę per tvorą, buvo tikras stebuklas. Pirmojo taip ir nerado, nors tuzinas berniūkščių iššukavo net šlaitą į Barensą. O antrasis visgi buvo surastas. Jis priklausė kitam šeštokui (Edis neįstengė prisiminti tikrojo jo vardo, tik tiek, kad vaikai jį pravardžiuodavo Snargliu, mat amžiais būdavo persišaldęs), ir su juo buvo intensyviai žaidžiama 58-ųjų pavasarį ir vasaros pradžioje. Iš dailaus balto kamuolio su raudonom siūlėm liko tik prisiminimas: purvinas, pažaliavęs nuo žolės, keliose vietose įpjautas po šimtų skrydžių į užribį. Vienoje vietoje ėmė ardytis siūlė, ir Edis, kuris paduodavo nulėkusius kamuolius, kai astma per daug nekamavo (pelnydamas paprastą "ačiū"), žinojo, kad vieną dieną kuris nors atsivilks rinkę lipnios juostos ir sutvarstys vargšą, kad galėtų pratempti dar savaitę kitą.

Bet ta diena nespėjo ateiti. Vienas septintokas, Stringeris Dedhamas, smūgiavo, jo žodžiais sakant, "keisdamas greitį", Raugui Haginsui. Raugas priėmė smūgį idealiai ir kalė Snarglio senuką tokia jėga, kad ap-

mautas nusklendė ir šleptelėjo balta burna už kelių pėdų. O kamera viena pati pakilo į saulėlydžio dangų. Vaikai nulydėjo, vis dar kylančią, per tvorą, ir Edis prisimena Stringerį pagarbiai tarstelėjus "O rupke!". Kai kamuolys ėmė leistis, gal ir anksčiau, šeši berniukai jau kabarojosi per tvorą, o Tonis Trekeris patenkintas rėkė: "Šitas būtų išlėkęs iš "Jankių" stadiono! Girdite? Iš suknisto "Jankių" stadiono!"

Pūslę surado Peteris Gordonas. Netoli nuo vagos, kurią po trijų savaičių užtvenks Nevykėlių klubas. Tai, kas liko, buvo vos trys coliai per centrą.

Vaikai be žodžių parnešė Snarglio kamuolio likučius Toniui Trekeriui, kuris apžiūrėjo juos tylomis. Berniukai stovėjo aplinkui kaip vandens į burnas prisisėmę. Iš toliau tas vaikų ratas apie dilbą su išsikišusiu pilvu galėjo pasirodyti ritualinis, priminti kažkokio stabo garbinimo ceremoniją. Raugas Haginsas net nebėgo. Stovėjo tarp kitų lyg nesupratstų, kur jis ir ką veikia. Tai, ką Trekeris jam padavė, buvo mažesnis už teniso kamuoliuką.

Edis, paskendęs prisiminimuose, pajudėjo iš vietos, kur buvo "namai", per smūgiuotojo laukelį ("laukelį" sąlygiškai, nes ten ir ankstesniais laikais tebuvo lopinėlis, iš kurio buvo išgramdytas žvirgždas) į užribį. Ten luktelėjo pritrenktas tylos, tada nužingsniavo tvoros link. Dar labiau surūdijusi, apžėlusi kažkokia laukine vynuoge, bet vis ten pat. Už jos žemyn linko agresyviai žalias šlaitas.

Barensas buvo dar panašesnis į džiungles, ir Edis pirmą kartą nusistebėjo, kodėl tokios vešios žemės kampelis vadinamas tyrlaukiu. Ko jau ko, o tyrų net pėdos nerastum. Kodėl ne tankynė arba džiunglės?

Tyrlaukis.

Žodis žadino nejaukų, kone grėsmingą įspūdį, bet galvoje jokiu būdu nekėlė besigrumiančių dėl saulės spindulio augalų įspūdžio; atvirkščiai, asocijavosi su begalinėmis kopomis, suskeldėjusiomis pilko grunto plytomis. Tuštuma. Maikas buvo teisus. Jie irgi tušti, visi septyni. Nė vieno vaiko. Net ir šiais planuojamos tėvystės laikais tai daugiau negu keista.

Jis žvelgė per surūdijusius rombelius, klausė tolimo eismo gaudimo Kanzaso gatvėje, vandens gurgimo ir kapsėjimo apačioje. Upelis blyksėjo pavasario saulėje kaip stiklas. Bambukų stiebai, nesveikai balti kaip žalumą siurbiantis grybelis, vešėjo kaip vešėję. Už jų, klampiuose Kenduskego krantuose, turėjo būti pelkynas.

"Tam šabakštyne praleidau laimingiausius savo vaikystės metus", - pagalvojo Kaspbrakas ir nusipurtė.

Jis jau ketino nusisukti, bet akis užkliuvo už cementinio cilindro su sunkiu metaliniu dangčiu. Benas krizendamas vadino juos "Morlokų olomis", tik akys kažkodėl nesijuokdavo. Jei prieisi arčiau, tas cilindras sieks iki juosmens (vaikui), o ant dangčio puslankiu bus įspaustas užrašas: "DERIO VIEŠŲJŲ DARBŲ DEPARTAMENTAS". Giliai viduje girdėsis gaudimas. Tai kažkokie įrenginiai.

Morlokų olos.

Štai kur mes ėjome. Rugpjūtį. Gale. Nusileidome į vieną Beno morlokų olą, į kanalizacijos šulinį, bet netrukus tai jau nebuvo šulinys. Tai buvo... buvo... kas?

Ten buvo Patrikas Hoksteteris. Beverlė matė, kad jis darė kažką negera, paskui jį pasiėmė TAS. Bevė juokėsi, nors žinojo, kad tai negerai. Dar kažkas dėl Henrio Bauerso, tiesa? Taip, labai panašu. Ir...

Edis staiga nusigręžė ir paspartino žingsnį apleisto garažo link, nenorėdamas daugiau matyti Barenso, gindamasis nuo minčių, kurias jis kelia. Jis norėjo būti namuose su Maira. Tik ne čia. Jis...

- Gaudyk, biče!

Kaspbrakas pasisuko į balso pusę, ir iš ten jau lėkė per tvorą kamuolys. Jis atsimušė į žemę ir atšoko. Edis atkišo ranką ir sugavo jį. Nesąmoningas judesys buvo itin grakštus, sakytum, net elegantiškas.

Edis žvilgtelėjo į savo ranką ir viskas viduje apsivertė. Kadaise tai buvo beisbolo kamuolys. O dabar - siūlu apvyta kamera, nes viršus buvo nuplėštas. Siūlas driekėsi per tvorą kaip voratinklio gija ir dingo Barense.

O Jėzau, Jėzau, TAS čia, čia, su manimi DABAR...

- Gal sulošim, Edi, - pasiūlė balsas iš kitos tvoros pusės, ir Edis apmirė suvokęs, kad tai Raugo Haginso, nužudyto Derio požemiuose 1958-ųjų rugpjūtį, balsas. O štai ir pats Raugas, atgoglinantis šlaitu.

Jis vilkėjo dryžuotą Niujorko "Jankių" beisbolo aprangą, apkibusią sutrešusiais lapais ir išžaliuotą. Tai buvo Raugas, bet kartu ir raupsuotasis, dygus padaras, išsikabarojęs iš drėgnos žemės. Išpurtęs jo veidas ėjo skutais. Viena akiduobė tuščia. Plaukuose virė kažkokie gyviai. Jis turėjo puvėsiais aplipusią beisbolo pirštinę. Pūvantys pirštai įsikibo į tinklo tvoros rombelius, pabrazdino. Edį tas klaikus krebždesys varė iš proto.

- Šitas būtų išlėkęs iš "Jankių" stadiono, - pasakė Raugas ir išsiviepė. Išsigimusi balta rupūžė išvirto iš jo burnos ir šlioptelėjo ant žemės. - Girdi mane? Šitas būtų išlėkęs iš suknisto "Jankių" stadiono! Beje, Edi, nori, parauksiu? Už dešimt centų. Po paraliais, už dyką.

Raugo veidas keitėsi. Liulanti nosis įdubo, apnuogindama du raudonus kanalus, kuriuos Edis prisiminė iš savo košmarų. Plaukai išretėjo ir nuslinko nuo smilkinių, pražilo. Sutrūnijusi kaktos oda perplyšo, išlindo baltas gleivėmis aptekęs kaulas it prožektorius per rūką. Raugo neliko; jo vietoje stovėjo pabaisa iš po Neibolto gatvės 29-ojo namo prieangio.

- Bobis va, už dešimt - bet kada, - kranksėjo sutvėrimas, pradėjęs ropštis tvora. Vielos tarpeliuose likdavo puvėsių gabaliukai. Tvora girgždėjo ir siūbavo nuo jo svorio. Toje vietoje anglėjo ir vyto vynuogė. - Jei norėsi ilgiau - penkiolika prašau.

Edis pabandė surikti. Niekas, be sauso švokšdimo, nepavyko. Plaučiai atrodė kaip seniausia pasaulyje okarina. Jis žvilgtelėjo į kamuolį, ir per siūlus staiga ėmė sunktis kraujas. Jis lašėjo ant žvirgždo ir taškė jo batelius.

Kaspbrakas sviedė jį žemėn ir nevikriai žengtelėjo porą žingsnių atgal, išsproginęs akis ir trindamas delnus į savo marškinius. Raupsuotasis

pasiekė tvoros viršų. Galva dangaus fone - kaip išskobtas Helouvyno moliūgas. TO liežuvis išdriko žemyn, keturių ar šešių pėdų ilgio gyvate.

Praslinko sekundė... antra.

Raupsuotasis neištirpo kaip kino filmo vaiduoklis, jis tiesiog iškrito iš būties. Bet Edis išgirdo garsą, įrodantį jo natūralų svarumą: pop! - kaip kamščiui iššovus iš šampano butelio. Tai buvo oro, užpildančio tą vietą, kur ką tik stovėjo baidyklė, garsas.

Edis apsigręžė ir puolė bėgti, bet nenubėgus nė dešimt pėdų iš po krovinių platformos šešėlių išsklendė keturi siluetai. Jam pasirodė, jog tai šikšnosparniai, ir surikęs užsidengė rankomis galvą. Tada pamatė, jog atlekia keturi brezento gabalai - tie patys, kurie atstojo žaidėjams bazes.

Jie sukosi ir pleveno ore be vėjo. Edis susilenkė, kad vienas jo neužkliudytų. Paskui nusileido į įprastas savo vietas, vienas paskui kitą.

Alsuodamas, dusdamas Edis pralėkė "namus" baltu kaip varškės sūris veidu.

"Bach!" - atmušė lazda nematomą kamuolį. Tada...

Edžio kojas apleido jėgos, iš burnos išsiveržė dejonė. Žemė ėmė keltis tiesia linija nuo "namų" iki pirmosios bazės, lyg gigantiškas kurmis raustų sau tunelį pačiame žemės paviršiuje. Žvirgždas sklido į šonus. Kai iškilumas pasiekė bazę, brezentas pliaukštelėjęs šovė į viršų - taip pliauškina skudurėliu blizgindamas batus vaikas, kai jis geros nuotaikos. Žemė toliau virto tarp pirmos ir antros bazės, brezentas lygiai taip pat pykštelėjo ir nusileido ant žemės, iškilumui jau pasiekus trečią bazę. Paskui atėjo eilė "namams".

"Namų" aikštelė pašoko į orą, ir iš paskos kaip atgrasi vakarėlio siurprizo parodija iš žemės iššoko Tonis Trekeris. Veidas - kaukolė su dar karančiais pajuodusios mėsos gabalais, balti marškiniai virtę trūnėsių marška. Jis išlindo iki pusės ir siūbavo į šonus tarsi išsigimęs sliekas.

- Nesvarbu, kiek tu springsi tuo basteliu, - sugirgždėjo Tonis Trekeris, vaiduokliškai šiepdamas dantis. - Nesvarbu, Astmininke. Mes pagausim tave. Ir tavo draugužius. Sumesim KAMOLĮ!

Edis suklykė ir puolė bėgti. Sutūrėjo ranka ant peties. Jis bandė išsilaisvinti, ranka dar smarkiau susigniaužė, paskui atsileido. Edis grįžtelėjo. Ten stovėjo Greta Bovi. Negyva. Likusioje veido pusėje raudoną mėsą rausė kirmėlės. Ji laikė žalią balioną.

- Automobilio avarija, - tarė atpažįstama jos veido dalis ir išsišiepė. Šypsnys buvo palydėtas nenusakomu traškesiu, ir Edis gavo progą stebėti, kaip juda sausgyslės. - Man buvo aštuoniolika, Edi. Girta per raudoną šviesą. Tavo draugai čia, Edi.

Kaspbrakas traukėsi atatupstas atkišęs rankas. Greta ėjo į jį. Kraujas taškėsi ir džiūvo ant jos kojų.

O už jos Edis išvydo tai, kas jį visiškai pribaigė: Patriką Hoksteterį, atžliugsintį pas jį iš užribio. Patrikas irgi vilkėjo Niujorko "Jankių" aprangą.

Edis pasipustė padus. Greta vėl grybštelėjo, nuplėšusi marškinių apykaklę ir šliūkštelėjusi kažkokio siaubingo skysčio jam už kaklo. Tonis Trekeris ropštėsi iš savo landos. Patrikas Hoksteteris klupinėjo ir svirdinėjo. Kaspbrakas lėkė nežinia iš kur imdamas oro. O priešais plaukė žodžiai, surašyti ant žalio Gretos Bovi baliono:

ASTMOS VAISTAI SUKELIA PLAUČIŲ VĖŽĮ!
LINKĖJIMAI IŠ CENTRO GATVĖS VAISTINĖS.

Edis bėgo. Bėgo nelėtindamas žingsnio, kol nekrito apalpęs šalia Makerono parko. Vaikai, pastebėję jį, laikėsi atokiai, nes Kaspbrakas atrodė kaip vaiduoklis arba kokia baisia liga užsikrėtęs žmogus. Jis galėjo net būti žudikas, ir jie pasitarė, ar nepranešus policijai, bet vis dėlto nepranešė.

3

Bevės Rogan vizitas

Beverlė ėjo Meino gatve iš "Derio" viešbučio, ten persirengusi džinsais ir geltona palaidine, kur akys veda. Kelias ir tikslas jai nerūpėjo. Mintyse sukosi trys eilutės:

Tavo plaukai - ugnis,
Sausio žarijos.
Mano širdis dega.

Ji paslėpė eilėraštį žemutiniame stalčiuje, po apatiniais rūbeliais. Mama galėjo pamatyti, bet tai nieko tokio. Svarbiausia, kad tai vienintelis stalčius, kur tėvas nekišo nosies. Perskaitęs jį, tėvas būtų pažiūrėjęs į ją guviu, beveik draugišku ir visiškai paralyžiuojančiu žvilgsniu ir ramiai pasiteiravęs: "Tu darai kažką, ko neturėtum, Beve? Darei ką nors su berniuku?" Ir nesvarbu, ar atsakymas bus "taip", ar "ne", po mirksnio seks staigus ir stiprus smūgis. Toks stiprus, kad iš pradžių net nepajusi skausmo; reikėjo kelių sekundžių, kad vakuumo vieta juo užsipildytų. O tėvo balsas draugiškai tęs: "Aš susirūpinęs tavimi, Beverle. Aš nejuokais susirūpinęs. Laikas suaugti, tiesa?"

Tėvas ir dabar gali gyventi Deryje. Tebegyveno, kai ji paskutinį kartą gavo iš jo žinutę, o tai buvo... kada? Prieš dešimt metų? Kaip ten būtų, daug anksčiau, negu ji susituokė su Tomu. Bevė gavo atvirlaiškį. Ne paprastą, kaip tas, ant kurio buvo užrašytas haiku, bet specialų, su klaikia plastikine Polo Bunjano statula miesto centre. Statula iškilo šeštojo dešimtmečio vidury, bet šitas gimtinės reliktas nekėlė jokių nostalgiškų prisiminimų; taip pat sėkmingai ten galėjo būti Sant Luiso Vartų arka ar Auksinis tiltas San Franciske.

"Tikiuosi, kad gyveni gerai ir dorai, - buvo užrašyta ant atviruko. - Tikiuosi, kad atsiųsi man ką nors pagal išgales, nes skurstu. Myliu, Beve. Tėtis".

Jis tikrai ją mylėjo, ir iš dalies kaip tik dėl tos priežasties ji beviltiškai įsimylėjo tą ilgą 58-ųjų vasarą Bilą Denbrą, vienintelį iš visų berniukų, skleidžiantį jėgą, kurią Bevė siejo su tėvu... Tik ta jėga buvo kitokia, klausanti. Nei jo žvilgsnyje, nei elgesyje nebuvo nuostatos, kad valdžia laikosi tik tokiu "rūpinimusi"... lyg žmonės būtų naminiai gyvūnėliai, kuriuos būtina glostyti ir dresuoti.

Dėl šios ar kokių kitų priežasčių per pirmąjį jų septyneto susitikimą tų metų liepą, kai Bilas be ypatingų pastangų perėmė vadovavimą, Beverlė beprotiškai, iki plaukų galiukų jį įsimylėjo. Vadinti tai vaikišku susižavėjimu būtų tas pats, kas apibūdinti "Rols-Roisą" kaip transporto priemonę ant keturių ratų, kažką panašų į vežimą. Ji neimdavo rausti ar kvailai kikenti jį pamačiusi, nerašinėjo jo vardo kreida ant medžių, tvorų ar Bučinių tilto. Bevė tiesiog gyveno su jo paveikslu širdyje, su saldžiu, kankinančiu skausmu. Būtų mielai mirusi už jį.

Todėl buvo natūralu viltis, kad meilės eilėraštuką atsiuntė Bilas... nors taip niekad galutinai savęs ir neįtikino. Ne, ji žinojo, kas jo autorius. O ar vėliau, kažkokiu momentu, jis pats neprisipažino? Taip, Benas prisipažino (nors dabar buvo neįmanoma prisiminti kur, kokiomis aplinkybėmis jis ištarė tą garsiai), ir nors jo meilė buvo taip giliai uždangstyta kaip ir jos Bilui (bet tu prisipažinai, Beve, tikrai prisipažinai, kad myli), atidžiam didelės paslapties nebuvo. Jau vien iš to, kad Henskomas rūpestingai stengėsi išlaikyti tarp jų atstumą, užgniauždavo kvapą, jai palietus ranką, išsipustydavo, kai žinojo ją susitiksiąs. Mielas, brangus storulis Benas.

Tas sunkus paauglystės trikampis kažkaip iširo, o kaip, ji negali prisiminti kaip ir kitų dalykų. Beverlei atrodė, kad Benas prisipažino nusiuntęs savo meilės eilėraštį, o ji pasakė Bilui, kad myli jį ir mylės amžinai. Ir tai kažkaip išgelbėjo jų gyvybes... atrodo. Bevė nepajėgė prisiminti. Šitie atsiminimai (ar, tiksliau, prisiminimų atsiminimai) buvo nelyginant salos ar viso labo atskiri koralinio rifo lopinėliai, išlindę iš po vandens ne pavieniui, bet visi kartu. Ir kiekvienąkart, kai ji bandė panirti giliau, iškildavo klaikus vaizdinys: būriai vėlų kovą Naująją Angliją užplūstančių paukščių. Aplipę telefonų linijos, medžiai, stogai, viskas skęsta jų erzelynėje. Tas vaizdas, nykus ir grėsmingas, persekiojo Bevę kaip įkyrus radijo birbimas, numušantis signalą, kurį tikrai norisi išgirsti.

Staiga apstulbusi Beverlė pasijuto stovinti prie savitarnos skalbyklos, kurioje su Stenu, Benu ir Edžiu plovė iš skudurų jiems vieniems regimą kraują. Langai dabar buvo uždažyti, o ant durų švietė ranka išvedžiotas skelbimas: "SAVININKAS PARDUODA". Per nenuteptus plyšius ji galėjo įžiūrėti tuščią patalpą su šviesesniais kvadratais ant purvinai geltonos sienos, - ten kadaise stovėjo skalbimo mašinos.

"Einu namo", - šmėžtelėjo liūdna mintis, bet jos ketinimai nepasikeitė.

Čia nedaug kas pakito. Medžių rečiau, matyt, išvirto senieji gluosniai. Namai atrodė dar labiau pajuodę, ir išdaužtų langų tarsi daugiau. Kai kurie buvo užkalti fanera. Kiti ne.

Na, štai, Meino gatvės 127-as. Ten pat. Per tuos metus, kol Bevės čia nebuvo, iš apsilupusio balto virto apsilupusiu šokoladiniu, bet suklysti neįmanoma. Anava jų virtuvės langas; o čia - jos miegamojo.

(Džimai, tučtuojau eik nuo kelio! Tuojau pat, jei nenori būti suvažinėtas!)

Beverlė suvirpėjo ir sukryžiavo rankas ant krūtinės.

Tėtis gali ir toliau čia gyventi; taip, tikrai. Tik būtinybės prispirtas išsikraustytų. O tu užeik, Beverle. Žvilgtelk į pašto dėžutes. Į tris dėžutes trims butams kaip senais laikais. O jeigu ant vienos bus "MAŠAS", paspausk skambutį, ir pasigirs šlepečių šiurenimas koridoriumi, atsidarys durys, ir galėsi pažiūrėti į žmogų, kurio sperma padarė tave raudonplaukę, kairiarankę ir dovanojo talentą piešti... Pameni, kaip jis piešdavo? Galėjo nupiešti, ką panorėjęs. Jei panorėdavo, aišku. Taip nebūdavo itin dažnai. Jis ir be to turėjo kuo rūpintis. Bet kartą imdavosi, sėdėdavai valandų valandas ir žiūrėdavai, kaip iš rankos išsprūsta katės, šunys, arkliai ir karvės su "MŪŪ" balionėliuose iš snukių. Tu juokdavaisi prajuokindama tėvą, o tada jis sakydavo: "Dabar tu, Beve", ir tu imdavai tušinuką, tėvo padedama vedžiodavai karvę ar besišypsantį žmogeliuką ir uodei jo odekolono kvapą, jautei odos šilumą. Užsuk, Beverle. Paskambink. Tėvas, senas, giliomis raukšlėmis išraižytu veidu, išgeltusiais dantimis, kiek bus likę, ateis ir pasakys: juk tai Bevė, Bevė atvyko aplankyti savo seno tėtušio, užeik, Beve, man taip malonu tave matyti, malonu, nes aš rūpinuosi tavimi, nejuokais rūpinuosi.

Ji iš lėto nuėjo takeliu. Žolės, sužėlusios suskeldėjusio betono plyšiuose, braukė per džinsus. Bevė įdėmiai apžiūrėjo pirmojo aukšto langus, bet jie buvo uždangstyti. Žvilgtelėjo į pašto dėžutes. Trečias aukštas - Stakveveriai, antras - Burkas. Pirmas - jai užėmė kvapą - Mašas.

Bet aš neskambinsiu. Nenoriu jo matyti.

Pagaliau, tvirtas nusistatymas! Sprendimas, atvėręs vartus į turiningą ir pilnavertį savų sprendimų gyvenimą! Grįš tuo pačiu keliu atgal! Į centrą, viešbutį. Susikraus daiktus. Į taksi, lėktuvą. Lieps Tomui nešdintis į visas keturias puses. Gyvens laimingai iki ramios mirties.

Ranka nuspaudė skambutį.

Pažįstamas garsas, visada jai atrodęs kaip nesuprantami kinų kalbos žodžiai: čing-čong! Tyla. Niekas neatsako. Bevė ėmė mindžikuoti, netikėtai užsimaniusi į tualetą.

"Nieko nėra namie, - pagalvojo su palengvėjimu. - Galiu eiti".

Bet užuot taip padariusi, dar kartą spustelėjo skambutį: čing-čong! Jokio garso. Beverlė ėmė sukti galvą, kada ir kaip Benas prisipažino siuntęs tą eilėraštį, ir kodėl jai pasirodė, kad tai buvo susiję su pirmomis jos mėnesinėmis. Ar ji pradėjo sirgti vienuolikos? Tikrai ne, nors krūtys ėmė

kilti kaip tik viduržiemį. Kodėl? Giliau tik tūkstančiai paukščių ant telegrafo stulpų ir kraigų, klegantys į baltą pavasario dangų.

Eisiu jau. Dukart skambinau, užteks.

Bet Beverlė pamėgino dar kartą.

Čing-čong!

Už durų kažin kas pasigirdo: ji neklydo - senų šlepečių šiurenimas. Bevė išgąstingai apsižvalgė ir, kad kiek, būtų pasileidusi kiek kojos neša. Ar neužlindus už kampo, kad tėvas pagalvotų tai buvus vaikiščių pokštą? *Ei, misteri, ar turite "Princą Albertą" skardinėje?..*

Ji staiga įkvėpė ir turėjo sulaikyti kvapą, kad nenusijuoktų iš palengvėjimo. Tai visai nebuvo jos tėvas. Tarpduryje pasirodė aukšta, septintą dešimtį bebaigianti senutė. Ilgi žavūs plaukai buvo beveik žili, tarpais dar žybteldavo gryno aukso gija. Už akinių švietė žydros it fiordų vanduo akys, iš kur veikiausiai kilę josios proseneliai. Moteris vilkėjo violetinį "šlapio" šilko chalatą. Ne pirmos jaunystės, bet dailų. Raukšlėmis nusėtas veidas buvo nepaprastai malonus.

- Kuo galiu padėti, mis?

- Prašau man atleisti, - ištarė Beverlė. Noras juoktis išnyko vos pasirodęs. Ant senutės kaklo ji pastebėjo kamėją. Tai neabejotinai buvo dramblio kaulas, įstatytas į plonyčius, kone nematomus aukso aptaisus. - Būsiu ne ten paskambinusi. "Nes ir norėjau tą padaryti, - šnibštelėjo kažkas jos mintyse. - Ieškojau Mašo.

- Mašo? - moters kakta nežymiai susiraukė.

- Taip, matot...

- Čia negyvena joks Mašas, - pasakė senutė.

- Bet...

- Palaukit... nebent jūs ieškote Elvino Mašo?

- Taip! - atsakė Beverlė. - Tai mano tėvas!

Moters ranka pakilo ir palietė kamėją. Senutė įdėmiai apžiūrinėjo Beverlę, ir ta pasijuto juokingai maža, galbūt kaip skautė su dėže pyragėlių ar gairelių "Paremkime Derio vidurinės "Tigrus". Paskui senutė maloniai ir kartu liūdnai nusišypsojo.

- Kodėl jūsų tiek laiko nebuvo, mis? Nemalonu tai pranešti, nepažįstamoji, bet jūsų tėvas jau penkeri metai iškeliavęs iš šios ašarų pakalnės.

- Bet... ant skambučio... - Bevė žvilgtelėjo dar kartą ir išleido kažkokį garsą, nelabai panašų į juoką. Susijaudinusi ir nesąmoningai įsitikinusi, kad ras tėvą čia, ji Kerš perskaitė kaip Maš.

- Jūs esat misis Kerš? - pasiteiravo ji. Žinia apie tėvo mirtį ją pribloškė. O dėl šitos klaidos buvo nejauku - ta ponia palaikys ją visiška beraštė.

- Misis Kerš, - sutiko toji.

- Ar... jūs pažinojot mano tėvą?

- Pažinojau visai nedaug, - atsakė misis Kerš. Kalbėjimo maniera ji priminė Jodą iš "Imperija smogia atsakomąjį smūgį", ir Beverlė vos atsilaikė prieš juoko kipšiuką. Kada jos emocijos spėjo šitaip įsibanguoti?

Bevė turėjo prisipažinti, kad tokia nuotaika ją apėmė pirmą kartą... jei tik nebuvo panašios kartą prieš daug daug metų. - Jis prieš mane nuomojosi pirmo aukšto butą. Po to mačiau keletą kartų. Išsikėlė į Rovardo skersgatvį. Žinojot tą vietą?

- Taip, - atsakė Beverlė. Rovardo skersgatvis buvo už keturių kvartalų. Ten butai buvo dar mažesni ir smarkiau aptriušę.

- Kartais susitikdavau Kostelo turguje, - tęsė misis Kerš, - ir savitarnos skalbykloje, kol neuždarė. Persimesdavom žodeliu kitu. Mes... mergyte, tu išblyškai. Atleisk, širdele. Eikš vidun, noriu arbata pavaišinti.

- Ne, aš negaliu, - neryžtingai tarstelėjo Bevė, nors tikrai jautė, kad blykšta. Ji galėtų pasinaudoti vaišingumu, pasėdėti, atsigaivinti.

- Jūs galite ir sutinkate,- šiltai tikino misis Kerš. - Bent tiek galėsiu atsilyginti pranešusi tokią nemalonią naujieną.

Nespėjus pasipriešinti, Beverlė buvo įvesta į tamsų seno buto prieškambarį, kuris dabar atrodė daug mažesnis ir saugesnis; saugesnis, matyt, todėl, kad beveik viskas buvo pasikeitę. Rausvo stalo su trimis krėslais vietoje stovėjo apvalus staliukas su dirbtinėmis gėlėmis fajansinėje vazoje. Senas "Kelvinator" šaldytuvas su apvalia kamera viršuje (kurią tėvas nuolat taisė) buvo pakeistas vario spalvos "Frigidaire". Viryklė buvo nedidukė, bet patikima. Virš jos tiksėjo laikrodis šviečiančiu ciferblatu. Ryškios žydros užuolaidos nedengė lauke vazonėliuose augančių gėlių. Linoleumas, kuriuo ji vaikščiojo vaikystėje, buvo nuimtas. Po juo pasirodė beesąs parketas, kuris nuo rūpestingo vaškavimo atgavo blizgesį.

Misis Kerš atsigręžė nuo viryklės, kur kaitė virdulį.

- Jūs čia užaugote?

- Taip, - atsakė Beverlė. - Dabar viskas taip pasikeitę... taip jauku ir švaru... tiesiog nuostabu!

- Kokia jūs miela, - nusišypsojo senutė, tartum atjaunėdama. Veidas net nušvito. - Matot, nesu turtuolė. Bet su draudimu jaučiuosi saugiai. Aš švedė. Atvažiavau į šitą šalį 1920-aisiais, visai jaunutė, vos keturiolikos, be skatiko kišenėje. Sutikite, kad tai geriausias būdas išmokti vertinti pinigus.

- Tikrai, - neprieštaravo Bevė.

- Ligoninėj aš dirbau, - pasakojo misis Kerš. - Daug metų - nuo 1925-ųjų - ten dirbau. Pakilau iki ekonomės. Turėjau raktus savo žinioje. Vyras neblogai investavo mūsų santaupas. O dabar aš susiradau jaukų uostelį. Pasižvalgykite, mieloji, kol vanduo užvirs.

- Ne, kad nepatogu...

- Prašau. Aš jaučiuosi jums kalta. Pavaikščiokit, jei patinka!

Tad Beverlė taip ir padarė. Tėvų miegamasis dabar virto misis Kerš miegamuoju, ir skirtumas buvo stulbinantis. Kambarys atrodė šviesesnis ir erdvesnis. Didžiulė kedro komoda su "R.G." inicialais skleidė švelnų aromatą. Įspūdingas mozaikinis užtiesalas su moterimis, semiančiomis vandenį, bandą varančiais berniukais, šieną į kupetas kraunančiais vyrais buvo užklotas ant lovos. Stebuklas, ne užtiesalas.

Jos kambarys virto siuvinių kambariu. Juoda "Singer" mašina stovėjo ant geležinio stalelio po stipriomis lempomis. Ant vienos sienos kabojo Jėzaus paveikslas, ant kitos - Džono F.Kenedžio portretas. Po juo - nuostabaus darbo etažerė, pilna ne porceliano, o knygų, bet nuo to nė kiek ne prastesnė.

Į vonią Beverlė užsuko paskiausiai.

Ji buvo perdažyta rausvai; atspalvis toks gilus ir malonus, kad negalėjai pavadinti neskoningu. Visa įranga buvo pakeista, bet Bevė priėjo prie kriauklės jausdama, kaip vėl užvaldo vaikiškas košmaras: ji pažvelgs į tą juoduojančią angą ir išgirs šnabždesį, pasipils kraujas...

Beverlė pasilenkė virš kriauklės, sugavusi išbalusį, pajuodusiom akim atspindį veidrodyje, ir įsmeigė žvilgsnį į skylę, laukdama balsų, juoko, aimanų, kraujo.

Kiek ji taip stovėjo, laukdama prieš dvidešimt septynerius metus nutilusių garsų, sunku pasakyti; į realybę grąžino misis Kerš balsas: "Arbata, mis!"

Beverlė atšoko lyg pažadinta iš hipnozės ir išbėgo iš vonios. Jei toje kanalizacijos tamsoje kada nors kiūtojo juodoji magija, dabar ji išsisklaidė... arba tyko.

- O, kad nereikėjo!

Misis Kerš žiūrėjo į ją maloniai, šiek tiek šypsodamasi.

- O mis, kad jūs žinotumėt, kaip retai čia kas nors užsuka, taip nesakytumėt. Berniuką, kuris ateina tikrinti mano vandens skaitiklio, aš dar ne taip pamyliu! Diržas nesueina.

Grakštūs balti puodeliai su melsvais apvadais stovėjo ant apskrito virtuvės staliuko. Šalia - mažulytė pyragėlių ir sausainiukų lėkštutė. Alavinis arbatinukas skleidė ploną garų ir malonaus aromato srovelę. Sutrikusi Bevė pagalvojo, kad čia betrūksta mažulyčių sumuštinių - "tetmuštinių", kaip ji visuomet juos vadino. Jie būdavo trijų rūšių: su tepamu sūriu ir alyvuoge, rėžiuku ir kiaušinių salotomis.

- Sėskitės, - paragino misis Kerš. - Sėskitės, mis, aš įpilsiu.

- Aš ne mis, - pasakė Beverlė ir pakėlė parodyti ranką su žiedu.

Senutė nusišypsojo ir numojo ranka.

- Visas dailias merginas vadinu mis. Toks įprotis. Neįsižeiskit.

- Ką jūs, jokiu būdu, - atsakė Bevė. Bet širdį kažkas nudilgė. Ar tik senutės šypsenoje nebuvo kažkas.. kas? Nemalonaus? Netikro? Pažįstamo? Bet juk tai juokinga, ar ne?

- Man patiko jūsų pakeitimai.

- Tikrai? - pasakė misis Kerš, pildama arbatą. Gėrimas buvo tamsus, drumstas. Beverlė nebuvo tikra, kad nori jo ragauti... ir staiga pajuto, kad nenori likti čia ilgiau iš viso.

"Ten tikrai buvo parašyta "Mašas", - šnibždėjo balsas jos mintyse, ir ji išsigando.

Misis Kerš padavė arbatą.

- Dėkui, - ištarė Beverlė. Arbata tikrai buvo matinė, užtat aromatas - nuostabus. Ji paragavo. Gardu. "Nustok krūpčioti dėl šešėlių", - įsakė sau, o garsiai pasakė: - Ta kedro komoda - nuostabus daikčiukas.

- A, antikvarinis! - nusijuokė senutė. Bevė pastebėjo, kad ji turėjo vieną trūkumą, tokį įprastą šiauriečiams. Jos dantys buvo labai negražūs - stiprūs, bet negražūs. Geltoni, priekiniai užėję vienas ant kito. Iltys ilgos, kaip žvėries.

Jie buvo balti... kai ji šypsojosi prie durų, pati nusistebėjai dėl jų baltumo.

Staiga Bevė jau nejuokais nusigando. Ji norėjo - jai reikėjo - bėgti iš čia kuo toliau.

- Labai senas daikčiukas! - šūktelėjo misis Kerš ir vienu mauku išklіurkė puodelį. Paskui nusišypsojo, tiksliau, išsišiepė viešniai, ir ta pastebėjo, kad ir moters akys pasikeitusios. Kampučiai seniokiškai pagelto, išsiraizgė kraujagyslių tinklu. Plaukai išretėjo, sidabro ir aukso sruogas pakeitė purvini žili kuokštai.

- Baisiai senas, - kartojo senė suktai sekdama Beverlę akių kampučiais. - Atkeliavo su manim iš namų. Pastebėjai inicialus? "R.G."?

- Taip, - misis Rogan balsas sklido iš toli, o galvoje kalė viena mintis: "Jeigu ji nežino, kad pastebėjai pasikeitimą, gal pavyks ištrūkti, jei ji nežino, nepastebi..."

- Mano tėvas, - kalbėjo misis Kerš (tardama "tėfas"), o Beverlė apsižiūrėjo, kad jos chalatas irgi pasikeitė, pasidarė koktus, nutriušusios juodos spalvos. Kamėja virto kaukole su pakibusiu žandikauliu. - Jo vardas buvo Robertas Grėjus arba Bobas Grėjus, geriausiai pažįstamas kaip šokantis klounas Penivaisas. Nors tai irgi nebuvo tikrasis jo vardas. Bet mano tėfas mėgo pokštauti.

Senė vėl nusikvatojo. Kai kurie dantys buvo pajuodę kaip chalatas. Raukšlelės virto giliausiomis raukšlėmis. Rausva oda pasidarė nesveikai geltona. Pirštai rietėsi į nagus. Ji šypsojo Beverlei.

- Vaišinkis, brangioji, - balsas pakilo puse oktavos, bet šitam registre pasidarė gargždus. Taip girgžda netepti kriptos durų vyriai.

- Ne, dėkui. - Beverlė išgirdo žodžius, ištartus atsiprašinėjančio vaiko tonu. Jie ėjo ne iš jos smegenų; atvirkščiai, pirmiau pakliūdavo į ausis, negu ji spėdavo suvokti, ką pasakė.

- Ne? - paklausė išsivėpusi ragana. Jos nagai kibo į lėkštutę ir ėmė abiem rankom grūsti į burną plonyčius sausainėlius su melasa ir nedidelius glazūruoto pyrago gabalėlius. Klaikūs dantys triauškino ir malė, žiaumojo ir smulkino, ilgi juodi nagai prilindo saldumynų, kaulėtas smakras apkibo trupiniais. Iš burnos dvokė puvėsiais. Juokas labiau priminė krankšėjimą. Plaukų veik neliko. Tarpais išlindo kaulėta kaukolė.

- Oi, kaip mano tėfui patiko šitas pokštas! Paklausykit šito, mis: mano tėfas, o ne motina mane pagimdė. Išsiko per savo dugnaskylę! Hi! Hi! Hi!

- Man reikia eiti, - išgirdo Beverlė ploną savo balsą, mergaitės, įžeistos per pirmąjį savo vakarėlį, balsą. Kojos neklausė. Ji jau neabejojo, kad puodelyje buvo mėšlas, skystas mėšlas iš miesto kanalizacijos. Ji išgėrė jo, nedaug, tik gurkšnelį, o Dieve, Dieve, Jėzau švenčiausias, maldauju, maldauju...

Senė traukėsi bežiūrint; beliko kretena su obuolio dydžio galvute, krizenanti priešais net pasisiūbuodama.

- O, mano tėfas ir aš esam vienas asmuo, - kranksėjo ji, - ar jis, ar aš, brangioji, jei turi protelio, bėk, bėk iš kur atvažiavai, tik paskubėk, nes likus bus baisiau negu mirti. Niekas, miręs Deryje, nemiršta iš tikro. Tu žinojai tai anksčiau, patikėk ir dabar.

Kaip sulėtintame filme Beverlė prisitraukė kojas. Tarsi iš šono stebėjo, kaip atitraukia pėdas ir stumiasi nuo raganos paklaikusi iš siaubo ir netikėdama savo akimis, nes dailus virtuvės staliukas buvo ne iš tamsaus ąžuolo, o iš šokolado. Jai matant, kretanti iš juoko pabaisa, nusukusi klastingas akutes į virtuvės kampą, atsilaužė gabalą ir godžiai sugrūdo į juodą kraterį, savo ryklę.

Puodukai pasirodė esą iš baltos žievės, rūpestingai apvedžioti mėlynai. Jėzaus ir Kenedžio paveikslai buvo cukriniai. Bevei bežiūrint, Jėzus iškišo liežuvį, o Kenedis šelmiškai pamerkė.

- Mes visi tavęs laukiame! - suspigo ragana. Jos nagai išarė stalelio paviršių. - Baisiai laukiame!

Virš galvos lempų gaubtai buvo iš karamelės. Kaip ir mediniai paneliai. Beverlė žvilgtelėjo žemyn ir pastebėjo, kad jos batai palieka pėdsakus ne ant vaškuoto parketo, o gryniausiame šokolade. Saldumas vimdė.

O Viešpatie, tai juk Jonuko ir Gretutės ragana, kuri mane labiausiai gąsdino, nes ji rijo mažus vaikus...

- Tavęs ir tavo draugų! - žvygavo senė kvatodama. - Tavęs ir tavo draugų! Į narvą visus! Kol įkais krosnis!

Beverlė puolė prie durų, bet visi judesiai buvo kaip sulėtinti. Raganos juokas sukosi ir kėlė sumaištį jos mintyse kaip šikšnosparnių būrys. Bevė suklykė. Koridorius dvokė cukrumi, riešutais, karamele ir sintetinėmis braškėmis. Stiklinis bumbulas duryse iš tikro buvo milžiniškas cukraus kristalas.

- Aš susirūpinęs tavimi, Beve... Nejuokais susirūpinęs!

Ji atsigręžė, švysteldama debesiu savo raudonas garbanas, ir pamatė koridorium atsvirinėjantį tėvą su juodu raganos chalatu ir kamėja-kaukole. Veidas susmegęs, mėsa neriasi, akys kaip obsidianas, rankos nevalingai gniaužosi, seilėta burna išsiepta.

- Aš mušiau tave, nes norėjau DULKINTI, Beve, tik tiek, DULKINTI, RYTI tave. Troškau mėgautis tavo PUTYTE, ČIULPTI tavo KLITORĮ, NIAM-NIAM, Beve, ooooiiiii kaip norėjau patupdyti tave į narvą... įkaitinti krosnį... spausti tavo KAUBURĮ... minkštutį KAUBURĮ... o paskui suryti... SUĖSTI...

Klykdama Beverlė griebė už lipnios rankenos, išvirto į griliažinę laiptinę. Tolumoje, rūke plaukė vos įžiūrimos mašinos, moteris stūmė pirkinių vežimėlį iš "Kostelo" universalinės.

"Turiu ištrūkti ten, - susigaudė ji. - Jei tik pavyktų išbėgti į šaligatvį, grįžčiau realybėn..."

- Negerai bėgti, Beve, - juokdamasis atkalbinėjo jos tėvas

(mano tėfas)

- Aš tiek ilgai laukiau šitos dienos. Bus nuostabu. Bus linksma.

Beverlė dar kartą grįžtelėjo. Velionis jos tėvas dabar vilkėjo ne juodą chalatą, o klouno kostiumą su didžiulėmis oranžinėmis sagomis. Ant galvos styrojo 1958-ųjų stiliaus kepuraitė, išpopuliarėjusi Disnėjaus filmo apie Deivį Kroketą dėka. Vienoje rankoje laikė ryšelį balionų. Kitoje - vaiko koją kaip vištos šlaunelę. Ant kiekvieno balionėlio buvo užrašas: "IŠ KITO PASAULIO".

- Perduok draugams, kad aš paskutinis iš mirštančios rasės, - pasakė TAS, šlepsėdamas laiptais iš paskos. - Vienintelis, išlikęs mirštančioje planetoje. Atėjau apiplėšti moteris, išprievartauti vyrus... ir išmokti šokti tvistą!

TAS ėmė kraipytis ir sukiotis su balionais ir kruvina koja. Kostiumas pūtėsi ir plazdeno, nors Beverlė nejautė vėjo. Jos kojos susipynė, ir ji išsitiesė ant šaligatvio, atkišusi į priekį rankas. Moteris, stumianti pirkinių vežimėlį, stabtelėjo, įtariai nužvelgė ir jau greičiau nuskubėjo tolyn.

Klounas artinosi, metęs į šoną vaiko koją. Toji liko gulėti žolėje kraupiai žnegtelėjusi. Beverlė gulėjo ant tako susirietusi ir širdy įsitikinusi, kad tuoj tuoj pabus, to negali būti iš tikro, tai tikrų tikriausias sapnas.

Kad tai ne sapnas, ji įsitikino tą akimirką, kai ilgi riesti klouno nagai palietė ją. TAS realus ir gali ją nužudyti. Kaip nužudė tuos vaikus.

- Paukščiai žino tavo tikrąjį vardą! - staiga suriko ji. TAS atšoko, ir vieną mirksnį Beverlei pasirodė, kad didžiulę kruviną šypseną pakeitė neapykantos, skausmo ir... baimės grimasa. Galbūt jai tik pasivaideno ir ji, savaime suprantama, neturėjo žalio supratimo, kodėl pasakė tokią nesąmonę, bet taip ji išlošė sekundę.

Bevė vėl pašoko ir nulėkė. Sucypė stabdžiai, storas įtūžęs balsas sugriaudėjo: "Žiūrėk, kur velkiesi, avie!" Bet misis Rogan sunkiai besuvokė, kad vos nepalindo po kepyklos furgonu, kai ji tarsi vaikas paskui kamuolį išbėgo į gatvę. Sustojo sunkiai alsuodama, perštinčiu kairiu šonu kitoje gatvės pusėje. Furgonas pajudėjo toliau.

Klounas buvo dingęs. Ir koja taip pat. Namas liko, tik dabar Beverlė pamatė, kad jis apgriuvęs ir negyvenamas, užkalinėtais langais, sutrupėjusiais laipteliais.

Aš ten buvau ar man viskas prisisapnavo?

Bet jos džinsai buvo sutepti, geltona palaidinė dulkėta.

O pirštai išterlioti šokoladu.

Bevė nusitrynė jį į kelnių šonus ir skubiai nuėjo išraudusi, šaltu prakaitu išpilta nugara, kartu su širdim pulsuojančiais smilkiniais.

Mes galime TĄ įveikti. Kad ir kas tai būtų, mes galime. TAS net nori, kad mes pabandytume. Nori atsirevanšuoti. Lygiosios, atrodo, nepatenkina. Būtų geriausia iš čia išvažiuoti... tiesiog sprukti.

Kažkas švelniai it katė kepštelėjo jai šlaunį.

Bevė šūktelėjo ir atšoko į šalį. Pažvelgusi žemyn sustingo, suspaudus delnu burną.

Ten buvo balionas, geltonas kaip jos palaidinė. Ant jo šono plakatiniais žaliais dažais buvo išvedžiota: "Stai sitaip, kiski".

Paskui balionas suspurdėjo ir nubumbsėjo gatve, pagautas švelnaus pavasarinio dvelksmo.

4

Ričis Tozijeris aptinka pėdsakus

Na, vieną dieną, prieš pat mokslo metų pabaigą, mane persekiojo Henris su savo draugeliais...

Ričis žingsniavo Kanalo gatve pro Besio parką. Sustojo neišsitraukdamas rankų iš kišenių ir įsistebeilijo Bučinių tilto pusėn jo paties nepastebėdamas.

Vos ištrūkau "Fryzo" žaislų skyriuje...

Po tokios linksmos susitikimo pietų pabaigos Tozijeris keliavo nosies tiesumu ir stengėsi rasti atsakymą į tai, kas buvo pyragėliuose-siurprizuose... ar kas atrodė, jog buvo. Labiausiai tikėtinas antrasis variantas. Tai buvo grupinė haliucinacija, sukelta tų paistalų, kuriais jie užsiiminėjo valgydami. Geriausias šitos hipotezės įrodymas - Roza ničnieko nepastebėjo. Aišku, ir Beverlės tėvai visiškai nematė kraujo, ištryškusio iš kriauklės, bet tai kas kita.

Tikrai? Kodėl?

- Todėl, kad mes jau suaugę, - subambėjo Ričis panosėje ir suprato, kad mintis absoliučiai be logikos, lyg iš vaikiškos skaičiuotės.

Ričardas vėl pradėjo eiti.

Tada nuėjau į centrą ir prisėdau parke ant suoliuko atsipūsti. Ir čia man pasirodė, kad mačiau...

Jis vėl sustojo suraukęs antakius.

Ką pamačiau?

... tai buvo gryniausias sapnas.

Argi? Tikrai?

Tozijeris pasisuko į kairę, į didžiulį stiklo, metalo ir betono pastatą, kuris šeštojo dešimtmečio pabaigoje atrodė toks modernus, o dabar atgyvenęs, tikra seniena.

"Na, štai, - pagalvojo Ričis. - Stoviu tame pačiame suknistame centre. Anos haliucinacijos vietoje".

Draugai laikė jį "klasės klounu" ar "pokštininku", ir jis nesunkiai grįžo į senąją rolę. *Ach, mes visi nesunkiai grįžome į savo senas roles, nepas-*

tebėjai? O kas čia neįprasta? Tokių pavyzdžių nesunkiai rasi bet kokiame klasiokų susitikime po dešimties ar dvidešimties metų: klasės linksmuolis, radęs savo pašaukimą kunigystėje, po poros taurelių virs savim pasitikinčiu kvaileliu; mokyklos poetas, nuostabiąją anglų literatūrą išmainęs į prekybą sunkvežimiais, netikėtai sušneks apie Džoną Irvingą ar Džoną Čiverį; vyrukas, grojęs su "Mėnulio šunimis" ar "Šeštadienio naktimis", o šiandien dėstantis Kornelio universitete matematiką, pasijus ant scenos su gitara ant peties, plyšaujantis "Gloriją" ar "Kenčiantį paukštelį" su girto nirtumu. Ką apie tai byloja Springstinas? Nei atsitraukti, nei pasiduoti... bet žilagalviais iš plokštelių lengviau patikėti po poros taurelių.

Tik Ričiui atrodo, kad visas pasikeitimas tėra haliucinacija. Galbūt vaikas buvo žmogaus tėvas, tik kad tėvai ir sūnūs dažniausiai neturi bendrų interesų, vien trumpalaikį panašumą. Jie...

Kai sakai "suaugę", tai skamba kaip didžiausia nesąmonė, kaip urbi šmurbi šmiki šmaki. Kodėl taip, Riči? Kodėl?

Todėl, kad Deris paslaptingas kaip visad. Kodėl mums tiesiog nepalikus taip, kaip yra?

Ne taip viskas paprasta, štai kur šuo pakastas.

Vaikystėje jis buvo pliuškis, kartais vulgarus, kartais linksmas išdaigininkas, nes tai buvo vienas būdas išlikti neužmuštam Henrio Bauerso ir nenudvėsti iš nuobodulio. Dabar jis suprato, kad dauguma problemų buvo jo išmonė, mat jo smegeninė veikė dešimt ar net dvidešimt kartų greičiau už klasiokų. Jis atrodė keistas, nesuprantamas, netgi nutrūktgalvis tarpais, bet gal tai buvo paprasčiausias protinis išsekimas, jei nuolatinę protinio išsekimo būseną galima pavadinti paprasta.

Šiaip ar taip, tokie dalykai sutvarkomi: tu juos arba sutramdai, arba paverti Kinkiu Lagaminu ar Bufordu Bučkiu, pavyzdžiui. Ričis tą suprato per kelis mėnesius, pakliuvęs į koledžo radijo stotį (irgi tik smalsumo dėka), ir rado viską, ko ieškojo, jau pirmąją savaitę prie mikrofono. Pradžia nebuvo rožinė; jis per daug jaudinosi. Bet Ričis suvokė, jog jam lemta būti ne tik geru, bet ir puikiu, ir vien to užteko, kad jis pakiltų euforijos debesyje iki Mėnulio. Tuo metu jis ėmė suvokti pagrindinį visatos variklio principą, bent jau tos visatos dalies, kuriai priklausė karjera ir pasisekimas: surandi tą beprotį savyje, kuris knisa tavo gyvenimą, įveji į kampą ir pričiumpi. Tu užmauni jam kamanas ir pristatai arti. Tada jis pluša kaip šėtonas. Ir viskas. To užtenka.

Jis juokingas, tiek jau to, pasijuok minutę; bet jis pagaliau išaugo tuos košmarus, kuriais buvo pamušti visi tie juokeliai. Bent jau atrodė, kad išaugo. Iki šiandien, kai žodis "suaugęs" neteko reikšmės jam pačiam. O dabar reikėjo susidoroti dar su kai kuo (bent jau pasukti galvą): priešais stovėjo gigantiška ir tiek pat idiotiška Polo Bunjano skulptūra.

Atrodo, būsiu išimtis, patvirtinanti taisyklę, Didysis Bilai.

O tu tikras, kad nieko anksčiau nebuvo, Riči? Tikrai nieko?

Centre... pasirodė, kad mačiau...

Aštrus skausmas pervėrė akis jau antrą kartą šiandien, ir Ričis aiktelėjęs susiėmė už jų. Bet nespėjo; jis praėjo taip staiga, kaip kilo. Bet Tozijeris užuodė ir kažkokį kvapą, tiesa? Kažką, ko čia nebuvo dabar, bet buvo anksčiau, kas priminė jam

(aš čia su tavim, Riči, kibkis į ranką, ar pasieki)

Maiką Henloną. Tai dūmai graužė ir vertė ašaroti jo akis. Prieš dvidešimt septynerius metus jie uodė tuos dūmus, likę tik su Maiku, ir išvydo...

Bet tai išnyko.

Tozijeris prisiartino prie plastmasinio Bunjano, pritrenktas saldaus jo vulgarumo tiek pat, kiek vaikystėje buvo pritrenktas jo dydžio. Legendinis dvidešimties pėdų Polas šypsojosi iš padangių mašinytėms ir pėstiesiems nuo savo šešių pėdų aukščio postamento centrinėje aikštėje. Derio Miesto taryba skyrė paminklui lėšų 1956-aisiais. Vyko karšti aptarimai tiek Tarybos susitikimuose su visuomene, tiek Derio "News" laiškų skiltyje. Vieniems tai buvo miela statula, pritraukianti turistų dėmesį. Kitiems mintis apie plastmasinį Buńjaną atrodė siaubinga akį rėžiančios beskonybės išraiška. Derio vidurinės mokyklos dailės mokytoja parašė į miesto laikraštį, kad jei tokia kaliausė atsiras Deryje, ji pati ją išsprogdinsianti. Šypsodamas į ūsą, Ričis ėmė spėlioti, ar tos išsišokėlės kontraktas nebuvo anuliuotas.

Polemika - kurią šiandien Ričis vertino ne daugiau už audrą stiklinėje - truko pusmetį ir pasirodė visiškai bereikšmė: paminklas buvo užsakytas, ir net jeigu Miesto taryba būtų pakeitusi savo sprendimą (toks poelgis Naujojoje Anglijoje nebūtų suprastas), kur, po galais, jį saugotų? Tada skulptūra, kuri, tiesą sakant, nebuvo skaptuota, o nulieta kažkokiame Ohajo plastmasės fabrike, buvo įtupdyta į aukštą postamentą ir uždengta brezento gabalu, kuris būtų nesunkiai pakeitęs kliperiui burę. Paminklas buvo atidengtas 1957-ųjų gegužės 13-ą, švenčiant šimtas penkiasdešimtąsias miesto metines. Viena frakcija pratrūko nepasitenkinimo šūksniais, kita, atitinkamai, pasigėrėjimo.

Tądien Bunjanas vilkėjo savo geriausią kombinezoną ir raudonai baltus marškinius. Barzda buvo akinančiai juoda, pritrenkiančiai tanki ir medkirtiška. Plastmasinis kirvis - visų kirvių viršūnė - buvo užmestas ant peties. Amžina šypsena buvo skirta šiauriniam dangui, tądien žydram kaip garsiojo Polo kompaniono oda (Beibas nedalyvavo iškilmėse; miesto kišenė neišnešė užkeldinti ant postamento dar ir žydrąjį jautį).

Ceremonijoje dalyvavę vaikai (ne vienas šimtas, reikia pažymėti, įskaitant ir dešimtmetį Ričį Tozijerį, atlydėtą tėvo) be išlygų liko patenkinti plastmasiniu milžinu. Tėvai sodino savo atžalas ant pjedestalo, paveikslavo ir susižavėję lygiai kaip išsigandę stebėjo mažylius, linksmai besiropščiančius ant didžiulių juodų Polo batų (pataisa: didžiulių juodų plastmasinių batų).

Kitų metų kovą išsigandęs ir nuvargęs Ričis sudribo ant suoliuko priešais skulptūrą, per plauką atsikratęs ponų Bauerso, Kriso ir Haginso pa-

lydos nuo pat Derio pradinės iki senamiesčio. Tai atsitiko "Fryzo" universalinės parduotuvės žaislų skyriuje.

"Fryzo" filialas Deryje buvo niekas, palyginus su jo broliu Bengore, bet Ričis dėl to visiškai nekvaršino galvos - per audrą tinka bet koks užutekis. Henris Bauersas mynė ant kulnų, o kvapo bėgti jau nebuvo. Jis išnaudojo paskutinį šansą - šmurkštelėjo pro sukamas parduotuvės duris. Henris, matyt, ne itin susigaudantis tokioje mechanikoje, vos nepalydėjo pirštų galiukų, bandydamas griebti už pakarpos savo auką.

Dardėdamas laiptais žemyn su plevėsuojančia marškinių uodega, jis girdėjo trinksinčias duris ir suprato, kad persekiotojų tai nesustabdė. Ričis leidosi į rūsį juokdamasis, bet tas juokas buvo nervinė iškrova: jis drebėjo kaip kiškis, užspęstas į kampą. Jie buvo pasiryžę rimtai aplamdyti jam kaulus (iš kur jis galėjo žinoti, kad po dešimties savaičių įtars juos, ypač Henrį, žmogžudyste; o juolab apie tragišką akmenų mūšį liepą). O viskas prisidėjo itin kvailai.

Penktokai, tarp jų ir Ričis, rinkosi į sporto salę. Šeštokai (su jais kaip bulius karvių bandoj ir Henris) išeidinėjo. Nors Bauersas liko penktoje klasėje, sportuoti visada eidavo su vyresniais. Iš vamzdžių vėl buvo prilašėję, bet misteris Fazijas nespėjo pastatyti ženklo "Atsargiai! Šlapios grindys!", ir Henris šlioptelėjo ant sėdynės.

Išdavikas Ričio liežuvis neišlaikęs leptelėjo: "Kelią narui!"

Visi, tiek Ričio, tiek Henrio klasiokai, springo juoku, bet Henrio veidas, raudonas kaip ką tik išdegta plyta, linksmybės nežadėjo.

- Pakalbėsim vėliau, Keturaki, - pasakė jis ir nuėjo.

Juokas kaipmat nutilo. Berniukai žiūrėjo į Tozijerį kaip į velionį. Henris nesulėtino žingsnio patikrinti reakciją; tiesiog ėjo ir nuėjo nuleidęs galvą, sumuštom alkūnėm ir šlapiu blynu ant užpakalio. Tas ratilas kuteno mestelėti dar ką nors... bet Ričis sukando dantis, vos nenukrimtęs liežuvio galiuko.

"Ne, jis pamirš, - ramino save persirenginėdamas. - Aišku, pamirš. Senis Henkas retai tepa savo smegeninės sraigtelius. Kiekvieną kartą, kai eina šikti, turi permesti instrukcijas, kaip tai daroma. Cha, cha".

Cha-cha.

- Tau galas, Plerpa, - pasakė Šnipas, kitaip Vincas Talijendas, su užuojauta. - Bet nesijaudink. Atnešiu gėlių.

- Nusipjauk ausis ir atnešk tuos kalafiorus, - atšovė Ričis, visi nusijuokė, net Šnipas, kodėl gi ne? Jie gali sau tą leisti. Ką, aš jiems rūpiu? Jie visi žiopsos Džimį Dodą ir "Muškietininkus" ar klausysis Frenko Laimono per "Amerikos džiazo klubą", kai Ričis brausis pro moteriškų liemenėlių ir puodų lentynas į žaislų skyrių jausdamas, kaip srūva prakaitas į užpakalio tarpą, o kapšelis iš baimės tiek įsitempęs, kad, regis, kabo visai po bamba. Taip, jie gali sau juoktis. Cha-cha-cha.

Henris nepamiršo. Ričis išspūdino per kitas duris atsargumo dėlei, bet Henris, irgi atsargumo dėlei, pastatė ten Raugą Haginsą. Cha-cha-cha.

Nebūtų Ričis pirmas pastebėjęs Raugo, šansų išsisukti neliktų išvis. Bet Raugas žiopsojo į parką, sukiodamas neuždegtą cigaretę vienoje rankoje, o kita traukdamas kelnes iš užpakalio. Spurdančia širdim Tozijeris tylutėliai nutipeno per žaidimų aikštelę ir jau buvo beįsukąs į Čarterio gatvę, bet lyg tyčia Raugas atsigręžė ir pamatė jį. Tada riktelėjo Henriui su Viktoru ir gaudynės prasidėjo.

Kai Ričis įlėkė į žaislų skyrių, ten buvo visiškai tuščia. Nebuvo net pardavėjo - suaugusiojo, kuris galėjo pakeisti įvykius, kol dar nevėlu. Užpakaly grėsmingai artėjo trys dinozaurai. Bėgti toliau nebuvo jėgų. Su kiekvienu įkvėpimu skaudžiai dilgčiojo kairys šonas.

Akys užkliuvo už durų su užrašu "ATSARGINIS IŠĖJIMAS. PRIJUNGTA SIRENA". Širdyje suruseno mažytė viltis.

Ričis nubėgo palei lentyną, užkrautą Antuliais Donaldais, JAV armijos tankais, pagamintais Japonijoje, pistoletais, robotais. Prilėkė prie durų ir užgulė visu svoriu. Durys atsidarė įleisdamos vėsaus kovo oro. Sustaugė sirena. Ričis krito kniūbsčias už kitos lentynos, nespėjus durims užsiverti.

Henris, Raugas ir Viktoras sugriuvo į žaislų skyrių tą akimirką, kai durys užsidarė ir nutilo sirena. Visi puolė į tą pusę su Henriu priešaky. Pagaliau pasirodė ir pardavėjas su mėlyna nailonine prijuoste ant reto šlykštumo kostiumo. Jo akinių rėmeliai buvo rausvi kaip balto triušio akys. Ričiui jis pasirodė panašus į Volį Koksą misterio Pyperso vaidmenyje, ir teko įsikniaubti į žastą, kad užgniaužtų lipantį lauk juoką.

- Ei, berniukai! - šūktelėjo misteris Pypersas. - Jums ten negalima! Tai atsarginis išėjimas! Ei! Jūs! Berniukai!

Viktoras atsigręžė truputį sutrikęs, bet Henris su Raugu nė sekundei nenukrypo nuo tikslo, ir Viktoras nusekė iš paskos. Aliarmas staugė, kol jie visi iškurnėjo į gatvę. Ričis to nelaukė. Pašoko ant kojų ir nėrė į apatinio trikotažo skyrių.

- Jūs tuoj būsit išmesti iš parduotuvės! - suriko jam pardavėjas. Ričis per petį sukvyksėjo bobulės Grant balsu: "Ar jums, jaunuoli, niekas nesakė, kad esate panašus į misterį Pypersą?"

Taigi jis paspruko. Ir sustojo už mylios nuo "Fryzo", priešais Miesto Centrą, nuoširdžiai tikėdamas, kad išvengė bausmės. Bent jau kol kas. Jis laisvas.

Ričis klestelėjo ant suoliuko Polo Bunjano statulos kairėje pailsėti ir atsigauti. Netrukus jis pakils namo, bet dabar buvo taip gera tiesiog pasėdėti popiečio saulutėje. Diena prasidėjo geliančiu rūku, o dabar tikrai atrodė, kad pavasaris ne už kalnų.

Priešais matėsi Miesto Centro palapinė su skelbimu. Didžiulės mėlynos raidės šaukė:

EI, JAUNIME!
UŽSUK KOVO 28-ĄJĄ!
ARNIO VU-VU GINSBERGO ROKENROLO FIESTA!

DŽERIS -LI LUISAS
"PINGVINAI"
FRENKIS LAIMONAS IR "TINEIDŽERIAI"
DŽINA VINSENT IR "BLUE CAPS"
FREDIS BUM-BUM KENONAS

VISAPUSIŠKAI PILNAVERTIS RENGINYS!

Šitame renginyje Ričis mielai sudalyvautų, bet tikimybė nepralenkė nulio. Mamos pilnaverčių renginių sąraše nebuvo Džerio Li Luiso, visam Amerikos jaunimui dainuojančio: "Tupi viščiukas daržinėj, kieno daržinėj, kokioj daržinėj, mano daržinėj". Dėl panašių priežasčių ten nebuvo ir Fredžio Kenono, kurio Talahaso panikės turi liuks kojikes. Ji sau pripažino, kad atidavė duoklę Frenkui Sinatrai (kurį dabar vadino Snargliu Frenkiu), bet kaip ir Bilo Denbro motina buvo kurčia rokenrolui. Čakas Beris ją gąsdino, o Ričardas Penimanas, auditorijai geriau pažįstamas kaip Litl Ričardas, anot jos, vertė "žiaugčioti kaip vištą".

Ričis niekad nebandė išsiaiškinti šitos frazės.

Tėvas šioje srityje laikėsi neutralios pozicijos ir gal net būtų palenktas į rokenrolo pusę, bet širdy Ričis neabejojo, kad mamos pažiūros čia lemiamos - bent jau iki šešiolikos ar septyniolikos, kai, jos giliu įsitikinimu, rokenrolo manija praeis.

O Ričis palaikė Denio ir jo vaikinų nuomonę - rokenrolas niekada nemirs. Jis pats labai jį mėgo, nors šaltiniai buvo tik du: "Amerikos džiazo klubas" septintuoju kanalu po pietų ir "WMEX" iš Bostono naktį, kai oras praretėdavo ir atbanguodavo prikimęs energingas Arnio Ginsbergo balsas. Ritmas ne tik darė jį laimingą. Ričis pasijusdavo didesnis, stipresnis, savim pasitikintis. Kai Frenkis Fordas traukdavo "Jūros kelionę" ar Edis Kochranas plėšdavo "Vasaros bliuzą", Ričis pritvinkdavo džiaugsmo. Toje muzikoje jautėsi jėga, jėga, kuri teisėtai priklauso tiek ploniems, tiek storiems, negražiems ar nedrąsiems vaikams, trumpiau, visiems nevykėliams. Joje jautėsi pašėlusi įtampa, galinti ir nutrenkti, ir prikelti. Ričis dievino Dručkį Domino (prieš kurį Benas Henskomas atrodė skiedrelė) ir Badį Holį, su akiniais kaip jis pats, Rėksnį Džėjų Houkinsą, kuris išlįsdavo iš karsto per koncertą (kažkas pasakojo), bei Douvelsą, šokantį taip, kaip tik juodukai sugeba.

Na, beveik taip.

Kada nors jis įsigys rokenrolo plokštelių, - negali būti ir kalbos, kad jo niekas nebegros, kai mama pagaliau nusileis, bet tai bus ne kovo 28-ąją, ne 1958-aisiais,.. ir ne 1959-aisiais ar...

Ričio žvilgsnis atitrūko nuo palapinės ir tada... na, taip... tada jis tikriausiai užsnūdo. Tai vienintelis logiškas paaiškinimas. Tai, kas nutiko paskui, pasitaiko tik sapnuose.

Ir štai jis vėl čia. Ričis Tozijeris, kuris pagaliau įsigijo visas rokenrolo juostas, apie kurias svajojo... kuris savo džiaugsmui suprato, kad jų nie-

kad nebus gana. Jo akys nukrypo į palapinę ir perskaitė tokius pat mėlynus žodžius:

BIRŽELIO 14
SUNKIOJO METALO MANIJA!!
"JUDAS PRIEST"
"IRON MAIDEN"
BILIETAI ČIA ARBA BET KURIAME BILIETŲ KIOSKE.

"Pakeliui pasimetė eilutė apie visapusiškai pilnavertį renginį, - pagalvojo Ričis. - Bet tai esmės nekeičia".

Jis išgirdo tolimą ir prislopintą Denio ir jo vaikinų balsą, lyg radiją ilgo koridoriaus gale: "Rokenrolas nemirs niekada, varysiu jį net gyvenimo gale... jis įeis į istoriją, o tu tik žiūrėk, mano drauge..."

Ričis atsisuko į Polą Bunjaną, Derio globėją. Derio, kuris, pasak legendų, susikūrė ten, kur užstrigdavo upe nuleisti rąstai. Būdavo laikas pavasarį, kai Penebskotas ir Kenduskegas buvo tirštai privaryti medienos. Nepėsčias žmogelis galėjo nueiti iš "Volio kurorto" Pragaro pusakryje į "Rampersą" Briusteryje ("Rampersas" buvo taverna su tokia juoda reputacija, kad populiariau buvo vadinama "Kraujo kibiru") nesušlapinęs aukštaaulių iki atvartų. Tokie tad sklido pasakojimai Ričio vaikystėje, taip sakant, pagardinti Polu Bunjanu.

"Senasis Polai, - mąstė Tozijeris, žiūrėdamas į plastmasinę stovylą. - Ką gi veikei man išvykus? Varei naujas upių vagas, tempdamas žeme kirvį? Iškasei naujų ežerų, panoręs pasimėgauti vonia iki kaklo? Gąsdinai vaikus kaip mane tąkart?

O, jis staiga viską prisiminė. Prisiminė kaip žodį, kuris ilgai sukosi ant liežuvio galo.

Sėdėjo jis čia, markstydamasis nuo švelnios kovo saulutės, kurdamas planus, kaip grįš namo ir įsijungs paskutinį "Džiazo klubo" pusvalandį, ir staiga dvilktelėjo veidan šilto oro šuoras, nupūtęs nuo kaktos plaukus. Jis pažvelgė į viršų ir susidūrė su milžinišku plastmasiniu Polo Bunjano veidu. Oro gūsis susidarė jam lenkiantis. Bet tai nebuvo tikrasis Polas. Kakta žema ir užgriuvusi, plaukų kuokštai styrojo iš raudonos kaip karčiosios mėgėjo nosies. Akys pasruvusios krauju; viena kiek žvaira.

Ant peties kirvio nebuvo. Polas rėmėsi juo, ir pentis įskėlė šaligatvyje plyšį. Jis šypsojosi, bet tos šypsenos malonia nepavadintum. Pro milžiniškus geltonus dantis sklido smarvė, tartum nuo tankumyne pūvančių smulkių graužikų.

- Aš tave suėsiu, - sugriaudėjo milžinas. Garsas prilygo akmens luitų trynimuisi per žemės drebėjimą. - Jei neatiduosi mano vištos, arfos ir aukso maišų.

Vėjas, sukeltas šių žodžių, plaikstė Ričio marškinius kaip burę per audrą. Jis prisiplojo prie suoliuko išsproginęs akis, pastirusiais plaukais, įkištas į dvėselienos dvoko pagalvę.

Milžinas ėmė kvatotis. Jis suėmė kirvį kaip Tedas Viljamsas savo mėgstamiausią beisbolo lazdą ir išrovė iš plyšio, kurį įkirto asfalte. Kirvis ėmė kilti mirtinai švilpdamas. Ričis staiga suvokė, kad siaubūnas ketina vietoje perkirsti jį per pusę.

Bet jis neįstengė pajudėti, apėmė sunki apatija. Argi svarbu? Jis snaudžia, sapnuoja. Tuoj koks vairuotojas papypsins išdykėliui su kamuoliu, ir jis pabus.

- Teisingai, - sugriaudėjo milžinas, - tu pabusi pragare! - Ir paskutinę akimirką, kai kirvis pasiekė apogėjų ir ten išsitiesino, Ričis suprato, kad tai jau ne sapnas... arba sapnas, kuriuo viskas pasibaigs.

Nesėkmingai bandydamas surikti, jis nusirito nuo suolo ant žvyruotos aikštelės aplink paminklą, kurio vietoje dabar buvo likęs tik postamentas su dviem didžiuliais metalo strypais kojų vietoje. Kirvio švilpesys užtvindė visą pasaulį, milžino šypsena virto žudiko grimasa. Lūpos tiek išsišiepė, kad matėsi blizgančios raudonos dantenos.

Kirvio ašmenys susmigo toje vietoje, kur prieš sekundę sėdėjo Ričis. Smūgis buvo toks stiprus, kad suolas tiesiog be garso perlūžo į dvi dalis ir nuvirto. Žalių dažų sluoksnis dengė šviesią, vimdančiai baltą medieną.

Ričis gulėjo ant nugaros. Vis dar bandydamas surikti, stūmėsi kulnais į šoną. Žvirgždas lindo už marškinių apykaklės, į kelnes. O virš jo stovėjo Polas ir žiūrėjo kanalizacijos dangčio dydžio veizolais į spurdantį berniūkštį.

Milžinas žengė žingsnį. Vaikas pajuto, kaip krūptelėjo žemė po juodu batu. Akmenukai virto dulkėmis.

Ričis apsivertė ant pilvo ir pašoko ant kojų. Jau statė koją bėgti, prarado pusiausvyrą ir išsitiesė ant pilvo. Iš jo plaučių šniokštė oras. Plaukai užkrito ant akių. Jis matė pirmyn ir atgal Kanalo ir Meino gatvėmis zujančias mašinas, lyg būtų visai normalu, kad Polas Bunjanas atgyja ir nužengia nuo savo pjedestalo užkapoti vaiko gigantišku kirviu.

Saulę uždengė šešėlis. Ričis gulėjo žmogaus pavidalo paunksmėje.

Jis surietė kelius, vos per skubėjimą nenuvirtęs ant šono, atsikėlė ir puolė bėgti kiek kojos nešė: keliai mažne lietė krūtinę, o alkūnės dirbo kaip stūmokliai. Už nugaros pasigirdo tas pats švilpimas, atrodęs ne kaip realus garsas, o kaip ausies būgnelio įsitempimas: s-s-s-s-i-p-p-p!

Sudrebėjo žemė. Berniuko žandikauliai kaukštelėjo tarsi porceliano lėkštelės per žemės drebėjimą. Gręžiotis nereikėjo, ir taip aišku, kad kirvis pusiau susmigo į grindinį už kelių colių nuo jo kojos.

Galvoje atkakliai netilo Douvelsas: "Bustolo bachūrai gumos netempia, kai skūrą lupa bristolietiškai..."

Jis išsprūdo iš šešėlio į saulę ir pratrūko isteriškai kvatoti - taip, kaip šuoliuodamas "Fryzo" universalinės laiptais. Uždusęs ir iškamuotas dieglio kairiame šone, pagaliau ryžosi žvilgtelti per petį.

Polas Bunjanas kaip visada stovėjo ant savo pakylos, persimetęs kirvį per petį. Pakeltam į dangų veide amžiams švietė optimistiška legendinio personažo šypsena. Suoliukas, perkirstas perpus, ačiū Dievui, stovė-

jo nepaliestas. Žvirgždas, kur Ilgšis Polas ("Mano vienintelis", - beprotiškai plyšavo Anetė Fjuničelo Ričio galvoje) nuleido savo milžinišką pėdą, buvo nepalytėtas ir lygus, jei neminėsim sužertos iškilumėlės, paliktos jo paties

(bėgant nuo milžino)

nuvirtus per miegus nuo suoliuko. Jokių pėdsakų, sutrupinto šaligatvio. Tik berniukas, ištrūkęs nuo vyresnių ir susapnavęs (labai tikroviškai, beje) statulą-žmogžudį... arba milžiniškų gabaritų Henrį Bauersą, jei norit.

- Velnias, - drebančiu plonu balsu tarstelėjo Ričis ir nenatūraliai sukikeno.

Jis liko ten dar keletą minučių įsitikinti, ar statula vėl nepajudės: mirktels, pavyzdžiui, ar permes kirvį ant kito peties. Ir, aišku, nieko nesulaukė.

Aišku.

Ko čia jaudintis? Cha-cha-cha.

Pasnaudė. Susapnavo. Nieko daugiau.

Ir kaip Abraomas Linkolnas, o gal Sokratas ar kuris kitas pastebėjo: kas per daug, tas nesveika. Laikas namo atvėsti, pasistiprinti ir ramiai pailsėti. Bet nors arčiau per centro aikštę, Ričis apėjo visą kvartalą, kuo toliau nuo tos statulos, o vakare atsitikimo jau neprisiminė.

Iki dabar.

Na, štai, sėdi vyras su samaniniu puspalčiu iš vienos geriausių "Rodeo Drive" parduotuvių, "Bass Weejuns" batais ir Kalvino Kleino trumpikėmis, vyras su patogiomis kontaktinėmis linzėmis, ir prisimena berniuką, kuriam "Ivy League" marškinėliai su vaisiais ant nugaros ir pora "Snap-Jack" batų atrodė mados viršūnė. Sėdi suaugęs vyras ir žiūri į tą pačią statulą. Ei, Polai, Ilgši Polai, turiu pripažinti, kad esi vis toksai pats, nė velnio nepasenęs.

Ir šiandien jis geresnio atsakymo nesugalvojo: sapnas.

Jis sutinka patikėti monstrais, jei jau taip. Negi jam neteko skaityti žinių apie Aidi Amin Dodą ir Džimą Džonsą? O kur dar tas vyrukas, paleidęs į orą visą "Makdonaldą"? Pataupykit šovinius, monstrais čia nieko nepagąsdinsi. Kam išmesti penkis žalius kino filmui, jei tą patį gali perskaityti laikraštyje už 35 centus arba klausytis radijo už dyką? Sutikęs Džimą Džonsą gali imti tikėti ir Maiko Henlono versija; TAS net turi kažkokio liūdno žavesio, nes kilo iš aplinkos, ir nėra ką dėl to apkaltinti. Jis sutinka patikėti monstru su tiek veidų, kiek rastum guminių kaukių niekučių krautuvėlėj (jei jau imi vieną, kodėl ne tuziną, juk pigiau, tiesa?)... bet trisdešimties pėdų aukščio statula, nužengusia nuo pjedestalo išmėginti savo plastmasinio kirvio? Ne, to jau per daug. Kaip sakydavo Abraomas Linkolnas ar Sokratas, o gal ir dar kas nors, valgau žuvį ir mėsą, tad š. gali man nesiūlyti...

Be įspėjimo vėl akis pervėrė tas pats skausmas, išspaudęs iš Tozijerio prislopintą aimaną. Šįsyk jis buvo stipresnis, gilesnis ir truko ilgiau, tuo Ričį rimtai nugąsdinęs. Jis automatiškai griebėsi už akių. Smiliai

instinktyviai patempė apatinius vokus linzėms išmesti. “Jau kažkokia infekcija prikibo, - niūriai pagalvojo jis. - O Viešpatie, koks skausmas!”

Jis patempė vokus ir jau ketino mirktelėjimu linzes iššokdinti (o paskui penkiolika minučių aklinėti jų po žvyrą aplink suoliuką, bet dabar, o dangau, it kas nagais akėtų), bet skausmas taip pat staigiai išnyko. Ne nurimo, o išnyko. Buvo ir nebėra. Akys paašarojo ir išdžiūvo.

Tozijeris iš lėto nuleido rankas, pasiruošęs išsiimti kontaktines linzes, jei viskas pasikartotų. Bet ne, nesikartojo. Ir staiga jis pasijuto galvojąs apie vienintelį siaubo filmą, kuris jį, vaiką, iš tikro siaubingai išgąsdino. Veikiausiai todėl, kad akiniai per gerklę lindo, akys apie save nuolat primindavo. Filmas vadinosi “Šliaužianti akis”, su Forestu Takeriu. Ne kažin koks šedevras. Kiti vaikai žvengė visa gerkle, tik ne Ričis. Jis liko išbalęs, pašiurpęs ir be žado, anei vienas žodelis neišsprūdo iš jo lūpų, kai ekrane iš dirbtinio rūko išsirangydavo želatininė akis, krutindama savo čiuptuvėlius. Ji atrodė klaikiai - gyvas baimės ir nerimo įsikūnijimas. Po to vieną naktį Ričis sapnavo, kaip žiūri į veidrodį ir lėtai suvaro į lešiuką storą smeigtuką, jausdamas, kaip akis apanka ir prisipildo kraujo. Jis prisimena - dabar prisimena - tą rytą pamatęs, kad prišlapino lovą. Geriausiai tos nakties siaubą įrodo pirmas jausmas: ne gėda dėl nemalonaus atsitikimo, o neapsakomas palengvėjimas visu savimi jausti realybę.

- Velniop, - burbtelėjo Ričis Tozijeris ir ruošėsi kilti.

Jis grįš į viešbutį ir snustels mažumėlę. Jei jau transliuojama tik Atsiminimų stotis, geriau tyla. O akys skauda iš nuovargio ir netikėto susidūrimo su praeitimi. Užteks sukrėtimų ir knaisiojimosi. Nieko gero, kai mintys ima taip šokčioti nuo vieno dalyko prie kito. Kaip ten sako Piteris Gabrielis? “Beždžionės šokas”. Taip, šiandien užtektinai prisišokinėjau. Reikėtų nuvirsti ir pailsinti smegenis.

Stojantis akys vėl nukrypo į palapinę. Kojos mirksniu atsisakė tarnauti, ir Ričis sudribo ant suolo.

RIČIS TOZIJERIS, 1000 BALSŲ ŽMOGUS
GRĮŽTA Į 1000 ŠOKIŲ ŠALĮ - DERĮ!

PLERPOS GARBEI MIESTO CENTRAS PRISTATO
RIČIO TOZIJERIO LAVONŲ ROKO ŠOU

BADIS HOLIS, RIČIS VALENSAS, “BIG BOPPER”,
FRENKIS LAIMONAS, DŽINA VINSENT, MARVINAS GAJA

GROJA
DŽIMIS HENDRIKSAS - SOLINĖ GITARA
DŽONAS LENONAS - RITMINĖ GITARA
FILAS LINOTAS - BOSINĖ GITARA
KEITĖ MUN - MUŠAMIEJI

SPECIALUS SVEČIAS - DAINININKAS DŽIMAS MORISONAS

SVEIKAS SUGRĮŽĘS, RIČI!
TU IRGI LAVONAS!

Iš plaučių lyg kas orą būtų išsiurbęs... o tada tas pats garsas, tylus grėsmingas švilpesys - sssipppp! Tozijeris puolė nuo suolo ant žvyro galvodamas: "Tai štai kas vadinama *déjà-vu,* dabar žinosi, nereikės nieko klausinėti..."

Jis nukrito ant peties ir apvirto veidu į Polo Bunjano statulą. Tik ten jau stovėjo ne Polis. Jo vietoje buvo žvilgantis visomis vaivorykštės spalvomis dvidešimties pėdų klounas; išdažytą veidą supo raudonų gaurų vainikas. Per sidabrinio kostiumo pilvą išrikiuotos oranžinės sagos-bumbulai sulig tinklinio kamuoliu. Kirvio vietoje kabojo milžiniška kekė plastmasinių balionų. Ant kiekvieno užrašytos dvi eilutės: "AŠ KARTU SU ROKENROLU" ir "RIČIO TOZIJERIO LAVONŲ ROKO ŠOU".

Ričis ėmė delnais ir pėdomis trauktis atbulas. Akmenukai lindo už kelnių juosmens. Girdėjo, kaip per siūlę po pažasčia plyšta puspaltis. Jis apsivertė, atsistojo ant kojų ir sverdėdamas atsigręžė. Klounas pasilenkęs žiūrėjo tiesiai į jį. TO drėgnos akys vartėsi akiduobėse.

- Pašiurpinau, vyruti, a? - subūgnijo klounas.

Ričio burna atsakė nepasitarusi su smegenimis: "Pigūs triukeliai, Bozo, ne daugiau".

TAS išsišiepė ir linktelėjo, tarsi to ir būtų tikėjęsis. Kraujo raudoniu nuteptos lūpos išsiviepė, apnuogindamos aštrias kaip skalpelis iltis.

- Galėčiau sučiupti tave tuoj pat, - tęsė klounas, - bet pasilieku malonumą ateičiai.

- Aš irgi, - išgirdo Ričis savo balsą. - Linksmiausia dalis - kai ateisim tavo sumautos galvos, mielasis.

Klouno šypsena tįso vis labiau ir labiau. TAS pakėlė vieną baltą pirštinėtą ranką, ir Ričio plaukus prie kaktos priplojo stiprus vėjo gūsis kaip ir prieš dvidešimt septynerius metus. Sijos dydžio smilius bakstelėjo į krūtinę.

"Sijos dy...", - spėjo pagalvoti Ričis, ir akis persmelkė pažįstamas skausmas, lyg į obuolius būtų susmigusios surūdijusios vinys.

- Prieš imdamas iš kaimyno akies skiedrelę, išsitrauk iš savosios rąstą, - sugriaudėjo milžinas, o Ričis vėl pasijuto įvilktas į dvėselienos smarvės maišą.

Jis pakėlė galvą ir skubiai atsitraukė atbulas. Klounas susilenkė ir įsirėmė delnais į kelius.

- Dar pažaidžiam, Riči? Bakstelsiu į tavo organą ir padovanosiu prostatos vėžį. Arba į makaulę - atsiras puikus įsisenėjęs smegenų auglys. Nors žmonėms tikriausiai atrodys, kad jis seniai ten. Galiu paliesti tavo nevaldomą liežuvį, ir jis pavirs pūvančiu mėsgaliu. O aš galiu, Riči. Nori išbandyti?

TO akys plėtėsi, ir juodose lėliukėse, didelėse kaip kamuoliai, Ričis išvydo akliną tamsą, kokia egzistuoja tikriausiai už Visatos ribos; išvy-

do pasiutusį džiugesį, atimantį nuovoką, ir tą pat akimirką suprato, kad TAS gali įvykdyti tai, ką sako, ir dar daugiau.

O tada vėl pasigirdo jo žodžiai. Tik šįkart ne įprastu ir ne vienu iš jo Balsų. To balso Ričis anksčiau nebuvo girdėjęs. Vėliau draugams jis pasakos, kad tas guvus ir išdidus balsas buvo panašus į negro Džaiveiso.

- Jis čia man nurodinės, nučiulptas klounas, - suriko jis, pratrūkdamas juoku. - Kad tu sprogtum, subine. Einu, kur noriu, kalbu, ką noriu, o tu išgraužk! Girdi, baltasnuki nuobezda?

Ričiui pasirodė, kad klounas atšoko, bet nepasirūpino įsitikinti. Raitė kulnus plevėsuodamas palto skvernais. Nesulaikė net nustebęs tėvo, atvedusio sūnų pasigrožėti Polu, žvilgsnis. Jam turėjo pasirodyti, kad Ričis staiga pamišo. "Jei jau atvirai, vaikinai, - mąstė Ričis, - aš ir jaučiuosi kaip pamišęs. Tfu, tfu, kad neprisikalbėčiau! Tai buvo pasaulinės klasės imitacija, bet ji kažkaip pavyko, pavyko..."

Iš paskos atgriaudėjo klouno balsas. Mažylio tėvas jo neišgirdo, o berniūkštis staiga susiraukė ir ėmė žliumbti. Vyras pakėlė savo atžalą nustebęs ir ėmė raminti. Net mirtinai išsigandęs Ričis įdėmiai stebėjo tą sceną. Klouno balsas buvo piktdžiugiškas, o gal tiesiog piktas: "Mes turime apačioje akį, Riči... ar girdi? Tokią šliaužiančią akį. Jei nenori skristi, nenori net atsisveikinti, tai nusileisk po miestu susipažinti su viena tokia akute! Mielai prašom bet kada. Riči, tu girdi mane? Atsinešk savąjį jo-jo. Paprašyk Beverlę užsimauti pūstą sijoną su penkiais pasijoniais, o ant kaklo - vyro žiedą! O Edis tegu ateina su savo spalvotom kurpėm! Pažaisim bendą, Riči! Sutrenksim VIIISUS HITUS!"

Pasiekęs šaligatvį, Tozijeris išdrįso atsisukti per petį, bet nuo pamatyto lengviau nepasidarė. Nebuvo nei Polo Bunjano, nei klouno. Ten dabar stovėjo dvidešimties pėdų Badžio Holo statula. Ant siauro jo languoto švarko atlapo pūpsojo saga su užrašu: RIČIO TOZIJERIO LAVONŲ ROKO ŠOU.

Viena Badžio akinių kojelė buvo aplipinta lipnia juosta.

Berniukas isteriškai klykė, tėvas protekine skubėjo iš aikštės su sūnumi glėbyje. Aplenkė Ričį iš tolo.

Ričis ėmė žingsniuoti

(tik neapvilkit manęs, kojos)

bandydamas negalvoti apie

(sutrenksim VIIISUS HITUS!)

tai, kas ką tik atsitiko. Dabar užvis labiausiai norėjosi įsivaizduoti tą dvigubą škotiškojo, kurį jis susivers viešbučio bare prieš pokaitį.

Mintis apie gėrimą - įprastą kasdieninį gėrimą - truputį nuramino. Ričis atsigręžė dar kartą, ir išsišiepęs dangui Polas Bunjanas nuramino dar labiau. Jis paspartino žingsnį. Ir jau ėmė svarstyti haliucinacijos tikimybę, kai vėl surikdė skausmas akyse. Daili mergina, ėjusi priešais ir žvalgiusis į giedrėjantį dangų, grįžtelėjo ir pasvyravusi nuskubėjo prie jo.

- Misteri, ar kas atsitiko?

- Tai mano linzės, - išspaudė Ričis. - Prakeiktos li... oi, kaip skauda, ssss...

Šįkart per skubėjimą jis vos neiškabino sau akių. Patempė apatinius vokus ir pagalvojo: "Dabar bus štai kas - aš neįstengsiu jų išimti, skaudės tol, kol apaksiu, visiškai apa..."

Bet užteko vieno mirksnio kaip visada. Ir griežtų formų bei linijų pasaulis išnyko. Jo vietą užėmė ištekėjusių pastelinių tonų migla. Ir nors abu su mergaite ropinėjo ketvirtį valandos po šaligatvį, abi linzės tarsi skradžiai žemę prasmego.

Ričio ausyse skambėjo klouno juokas.

5

Bilas Denbras pamato vaiduoklį

Bilas tą popietę nesutiko Penivaiso, užtat matė vaiduoklį. Tikrą vaiduoklį. Šito jo įsitikinimo nepakeitė vėlesni įvykiai.

Jis keliavo Vitčemo gatve ir stabtelėjo prie latako, kur 1957-ųjų spalį nutrūko jo brolio gyvybė. Jis atsitūpė ir žvilgtelėjo į juodą nišą, paliktą kelkraštyje. Širdis spurdėjo, bet Bilas vis tiek žiūrėjo.

- Ei, tu, išlįsk, - tyliai pakvietė jis ir pajuto, kad balsas ne išsisklaido tamsoje, o plaukia, skverbiasi vis tolyn, tvinksta nuo savo aido, atsimušusio į apsamanojusias akmenų sienas ir seniai nutilusią techniką.

- Nešdinkis iš ten, arba mes patys ateisim.

Bilas neramia širdimi laukė atsakymo, įrėmęs rankas į šlaunis kaip žaidėjas prieš smūgį. Atsakymo nebuvo.

Jis jau ketino atsitiesti, kai ant jo krito šešėlis.

Denbras mirksniu atsisuko, pasirengęs bet kam... Bet ten stovėjo tik vaikas. Dešimties, gal vienuolikos metų. Berniukas vilkėjo išblukusius skauto šortus, kurie nedengė smarkiai nubalnotų kelių. Viena ranka laikė ledų indelį, kita - riedlentę, iškentusią dar daugiau negu jo keliai. Ledai buvo skaisčiai oranžiniai, lenta - ryškiai žalia.

- Jūs visada kalbate į kanalizaciją, misteri? - paklausė vaikas.

- Tik Deryje, - atsakė Bilas.

Jie rimtai pasižiūrėjo vienas į kitą ir kartu pratrūko kvatotis.

- Noriu paklausti kvailą k-klausimą, - pasakė Bilas.

- Klauskit, - neprieštaravo berniukas.

- Ar niekad negirdėjai k-ko nors tenai?

Berniūkštis išsprogino akis, lyg Bilas būtų padaręs salto.

- Gerai jau, p-pamiršk tai, - tarė Denbras.

Jis ėmė eiti į kalną, nusprendęs užmesti akį į gimtuosius namus, bet nenuėjęs ir dvylikos žingsnių išgirdo:

- Misteri?

Bilas atsigręžė. Stovėjo permetęs savo švarką per petį, prasegta apykakle, atleistu kaklaryšiu. Vaikas įdėmiai jį apžiūrėjo, tarsi tai galėtų nulemti jo ryžtą kalbėti toliau. Paskui gūžtelėjo pečiais, "mat jį velniai".

- Taip.

- Taip?
- Taip.
- Ką tu girdėjai?
- Nežinau. Kalbėjo kažkokia užsienio kalba. Girdėjau vienoje iš pompavimo stočių Barense. Žinot, tokios panašios į žemėn įkastas pypkes...
- Žinau. Ar kalbėjo vaikas?
- Iš pradžių vaikas, paskui kaip vyras, - berniukas patylėjo. - Išsigandau aš. Parbėgau namo ir tėčiui viską papasakojau. Jis man paaiškino, kad tai galėjo būti vamzdžiais atėjęs aidas iš kurio nors namo.
- Ir tu tiki tuo?
Berniuko veidas nušvito žavia šypsena.
- Skaičiau tokią Riplėjaus knygą "Nori tikėk, nori ne". Ten aprašytas toks vaikinas, kuris klausėsi muzikos iš savo dantų. Radijo, tiksliau. Jo plombos buvo, na, kaip mažyčiai imtuvėliai. Jei jau tokiais dalykais tikėsi, tai galima patikėti bet kuo.
- A-aha. Bet ar tu patikėjai tuo?
Vaikas nenoriai papurtė galvą.
- O dar kada nors girdėjai tuos balsus?
- Vieną kartą, kai maudžiausi vonioje, - atsakė berniukas. - Mergaitės balsą. Ji tik verkė. Be žodžių. Aš paskui net bijojau ištraukti kamštį, kad, na, nepaskandinčiau jos.
Bilas vėl linktelėjo. Berniūkštis žiūrėjo į jį jau drąsiai, akys blizgėjo.
- Jūs žinote apie tuos balsus, misteri?
- Girdėjau juos. Prieš daug daug metų. Ar tu pažinojai kurį nors vaiką, kuris čia buvo nužudytas, sūnau?
Žiburėliai užgeso berniuko akyse. Juos pakeitė nerimas ir atsargumas.
- Tėtis sako, kad negalima šnekėtis su nepažįstamais. Sako, kad bet kas gali būti tas žudikas, - vaikas pasitraukė nuo Bilo į guobos šešėlį. Į tos pačios guobos, į kurią Bilas kartą įlėkė su visu dviračiu.
- Tai ne aš, vaike, - pasakė Denbras. - Aš gyvenu Anglijoj. Tik vakar atvažiavau į Derį.
- Man vis tiek negalima su jumis šnekėtis, - atšovė berniukas.
- Teisingai, - sutiko Bilas. - Čia laisva š-š-šalis.
Vaikas patylėjo, paskui pasakė:
- Aš draugavau su vienu. Džoniu Fjuriu. Geras buvo. Aš verkiau, - berniukas išsiurbė skystus ledus, apsilaižė ryškiu oranžiniu liežuviu lūpas ir pirštus.
- Pasisaugok kanalizacijos liukų ir latakų, - tyliai tarė Bilas. - Nevaikščiok po atokias vietas, neik į geležinkelio stotį. Bet užvis labiausiai venk liukų ir latakų.
Vaikiščio akys vėl sublizgo, bet jis ilgai nieko neatsakė.
- Misteri? Norit, papasakosiu juokingą atsitikimą?
- Žinoma.
- Žinot tą filmą, kur ryklys surijo visus žmones?
- Kas jo nežino. "N-Nasrai".

- Tai va, vadinasi, turiu tokį draugą. Tomas Vikananza vardu. Trenktas truputį. Stogas nuvažiavęs, suprantate?
- Aha.
- Jis sako, kad matė ryklį Kanale. Prieš porą savaičių jis vienas buvo Besio parke ir atseit matė uodegos peleką. Ir dar aštuonių pėdų dydžio. Įsivaizduojate, vien pelekas toks! Dabar mala, kad jau žino, kas nužudė Džonį ir kitus vaikus - Nasrai, nes jis pats matė. Tai aš jam ir sakau: "Kanalas toks užterštas, kad net kilbukai negyvena, o tau atrodo, kad matei Nasrus. Tau stogas nuvažiavo, Tomi." Bet Tomis nenusileidžia, tvirtina, kad tik per plauką spėjo atšokti, kai ryklys iššoko iš vandens ir jau norėjo jį čiupti kaip to filmo pabaigoje. Cha, juokinga ar ne, misteri?
- Labai juokinga, - sutiko Bilas.
- Stogas nuvažiavo, tiesa?
Bilas padvejojo.
- Venk Kanalo, sūnau. Supranti?
- Tai jūs tuo tikite?
Bilas norėjo gūžtelti pečiais, bet užuot tą padaręs linktelėjo.
Berniukas garsiai iškvėpė. Nunarino galvą lyg susigėdęs.
- Taip. Kartais man atrodo, kad mano stogas važiuoja.
- Žinau, ką tai reiškia, - Bilas priėjo prie vaiko, kuris žvelgė į jį ramiai ir nė nemanė trauktis. - Visi tavo keliai nuarti nuo šitos lentos.
Berniūkštis apžiūrėjo savo kojas ir išsišiepė.
- Aha, pasitaiko nulėkti.
- Galiu pabandyti? - netikėtai paklausė Bilas.
Vaikas pažiūrėjo su nuostaba, paskui prunkštelėjo.
- Nieko sau atrodys. Aš niekad nemačiau suaugusiojo ant riedlentės.
- Duosiu ketvirtuką, - pasiūlė Denbras.
- Tėtis sako...
- Niekada neimk pinigų ir saldainių iš nepažįstamų. Geras patarimas. Bet aš vis tiek duosiu tau ketvirtuką. Na kaip? Iki Dže-Džeksono gatvės kampo?
- Nereikia man jūsų pinigų, - pasakė berniukas ir vėl sukikeno. Šiltai ir linksmai. Gyvai. - Aš pats turiu du dolerius. Turtingas, taip sakant. Mielai pasižiūrėsiu. Tik nekaltinkit manęs, jei ką susilaužysit.
- Nebijok, - nuramino Bilas. - Aš apsidraudęs.
Jis pasuko pirštu riedlentės ratuką, mėgaudamasis lengvu jo sukimusi ir maloniu garsu - it milijonas guoliukų riedėtų. Tas garsas pažadino kažką jo širdyje. Jausmą, šiltą kaip ilgesys, mielą kaip meilė. Bilas nusišypsojo.
- Ką pagalvojote? - paklausė berniūkštis.
- Pagalvojau, kad iš manęs liks blynas, - atsakė jis, ir vaikas nusikvatojo.
Bilas pastatė riedlentę ant šaligatvio, primynė viena koja ir išbandė, kaip važiuoja. Vaikas stebėjo, Bilas jau įsivaizdavo, kaip lekia Vitčemo gatve žemyn, plasnodamas švarko skvernais, šviečiančia saulėje plike, iš-

siskėtęs ir sulinkęs kaip naujokas slidininkas. Tokia poza sakyte sakė, kad mintyse jis jau krenta. Jis galėtų eiti lažybų, kad šitas vyrutis taip nevažinėja. Jis lekia

(kad nugalėtų patį velnią)

lyg rytdienos nebūtų.

Šiltas jausmas kaipmat užgeso krūtinėje. Dabar jis tiesiog matė, kaip riedlentė išsprūsta iš po kojų ir šauna žemyn, tokia žalia, kokia gali patikti tik vaikui. O jis plojasi ant užpakalio ar visu ūgiu. Toliau jau atskira Derio ligoninės palata, kokioje gulėjo Edis, kai jo ranka buvo sulaužyta. Bilas Denbras, sugipsuotas nuo galvos iki kojų, viena koja pakabinta ant svarsčio. Įeina gydytojas, apžiūri jo rentgeno nuotrauką ir sako: "Jūs padarėte dvi esmines klaidas, misteri. Pirma, neturėdamas įgūdžių lipote ant riedlentės. Antra, pamiršote, kad greitai švęsite keturiasdešimt."

Bilas pasilenkė, palietė lentą ir grąžino berniukui.

- Geriau jau apsieisiu.

- Kiškis, - nepiktai pastebėjo vaikas.

Bilas sudėjo kumščius, stryktelėjo.

- Strykt - pastrykt, - pasakė.

Berniukas nusijuokė.

- Klausykit, man metas namo.

- Būk atsargus su šita, - patarė Bilas.

- Su riedlente negali būti atsargus, - atsakė vaikas, pasižiūrėjęs kaip į tokį, kurio "stogas nuvažiavęs".

- Aišku. Gerai. Kaip sakoma kino biznyje, "pagavau". Bet latakų ir vamzdžių pasisaugok. Ir vaikščiok su draugais.

Vaikas linktelėjo.

- Mano namai čia pat.

"Mano brolio irgi", - pagalvojo Bilas. O garsiai tarė:

- Viskas greit baigsis.

- Tikrai? - pasiteiravo berniukas.

- Aš taip manau.

- Gerai. Iki pasimatymo... kiški!

Vaikas pastatė vieną koją ant lentos, kita atsispyrė. Įsibėgėjęs užkėlė ir antrą ir nudardėjo gatve savižudžio greičiu. Bet berniūkštis važiavo lygiai taip, kaip Bilas įsivaizdavo: su tingia gracija. Jį apėmė meilė tam vaikui ir džiaugsmas, troškimas pačiam būti vaiku. Ir gniuždantis siaubas. Berniukas lėkė tarytum neegzistuotų mirtis ir amžius. Chaki spalvos šortais apsirengęs, basnirčias į sportbačius įsispyręs vaikas buvo amžinas ir nemirtingas.

"Būk atsargus, vaike, neišimsi kampo!" - pagalvojo Bilas su nerimu, bet vaikėzas kryptelėjo klubais į kairę ir nuvairavo žalią "Fiberglas" lentą už kampo, nusprendęs, kad niekas jam priešais neatvažiuoja. "Vaike, - mąstė Denbras, - taip nebus amžinai".

Jis praėjo savo senuosius namus nestabtelėjęs; tik sulėtino žingsnį ties įvažiavimu į kiemą. Ten buvo žmonių: motina su miegančiu kūdikiu ant

rankų sėdėjo lengvame krėsle ir stebėjo badmintoną žaidžiančius vaikus. Jaunesnysis, kokių aštuonerių metų berniukas, permušė volelį per tinklą, ir mama šūktelėjo: “Geras, Sinai!”

Namas liko tamsiai žalias, su tuo pačiu langeliu virš durų, tik mamos gėlių klombų nelikę nė pėdsako. Iš tos vietos matėsi tėvo kadaise suvirinta žaidimų sienelė. Jis prisiminė vieną dieną, kai Džordžis nusivertė nuo paties viršaus ir nuskėlė dantį. Kaip jis tada rėkė!

Bilas pagalvojo, ar nepriėjus prie moters pasisveikinti ir pasakyti, kad jis čia užaugo. Ji, žinoma, atsakys, jog tai labai malonu. O kas toliau? Paklausti, ar dar likęs palėpės sijoje išskaptuotas veidas, į kurį jie su Džordžu kartais svaidė strėlytes? O gal pasiteirauti, ar tvankiomis vasaros naktimis vaikai nesusikrausto miegoti į užpakalinę verandą ir šnibždasi apie horizonte plyksinčius žaibus? Jis galėtų to paklausti, bet gali imti siaubingai mikčioti... Pagaliau ar jam tikrai norisi atsakymų? Po Džordžo mirties namas prarado jaukumą, o čia jis atvažiavo ne dėl jo.

Todėl Bilas nuėjo iki gatvės kampo ir neatsigręžęs pasuko dešinėn.

Neilgai trukus jis atsidūrė Kanzaso gatvėje, kuri vedė į miesto centrą. Pastovėjo prie tvoros, už kurios prasidėjo Barensas. Tvora ta pati: netvirtas baltai nuterliotas buomas. Barensas irgi nepasikeitė... gal nebent dar labiau sulaukėjo. Vieninteliai pasikeitimai, kuriuos fiksavo akis, buvo išnykęs dūmelis virš smilkstančio sąvartyno (sąvartyną pakeitė moderni atliekų perdirbimo įmonė) ir ilga juosta per žalią trikampį - pratęsta magistralė. Visa kita liko kaip buvę. Rodės, jis lankėsi čia dar praeitą vasarą: kemsynai ir krūmokšniai įprastai leidosi į daubą iš kairės, dešinėje želė tankių išsiraizgiusių medžių giraitė. Ten pat bolavo vadinamieji bambukai - sidabriškai balti dvylikos keturiolikos pėdų aukščio stiebai. Bilas prisiminė, kaip Ričis bandė jų parūkyti sakydamas, kad tokia žole “kaifą gaudo” džiazo muzikantai. O Ričis pasigavo tik ligą.

Bilas girdėjo tylų mažyčių vandens gyslelių tekėjimą, matė saulės hieroglifais išpaišytą Kenduskegą. Net kvapas liko tas pats, nors sąvartynas seniai išsikėlė. Sodri laja nepajėgė užgožti atliekų ir išmatų smarvės. Puvimo kvapas; požeminio pasaulio šnopavimas.

“Štai kur viskas baigėsi anąkart ir kur baigsis šįkart, - krūptelėjęs pagalvojo Bilas. - Ten... po miestu”.

Jis dar padelsė valandėlę, įsitikinęs, kad turi pamatyti kažkokį ženklą, šėtono, kurį atvažiavo sunaikinti, apsireiškimą. Ir nieko. Veržliai, kaip pavasarį, čiurleno vanduo. Tas garsas priminė Bilui užtvanką, jų pastatytą apačioje. Medžius ir krūmus kedeno švelnus brizas. Daugiau nesimatė nieko. Jokio ženklo. Bilas nuėjo trindamas nuo delnų kalkes, kuriomis buvo baltinta tvora.

Ėjo į centrą paskendęs atsiminimuose ir svajonėse ir susitiko kitą vaiką - šįkart dešimties metų mergytę su velvetinėmis kelnėmis ir nenauja raudona palaidine. Ji mušinėjo kamuolį viena ranka, o kitoje už plaukų maskatavo lėlė.

- Ei! - šūktelėjo Bilas.

Mergaitė pakėlė akis.
- Ką?
- Kokia geriausia parduotuvė Deryje?
Vaikas pamąstęs pasitikslino:
- Man ar visiems?
- Tau, - atsakė Bilas.
- "Secondhand Rose, secondhand Clothes", - nesivaržydama tarė mergaitė.
- Atleisk, kokia?
- Ką atleisti?
- Ar ta parduotuvė taip vadinasi?
- Aišku, - atsakė mergytė, pažiūrėjusi į Bilą kaip iškritusį iš medžio. - "Secondhand Rose, secondhand Clothes". Mano mama vadina ją skudurynu, bet man vis tiek patinka. Ten pilna senovinių daiktų. Plokštelių, kurių niekas dabar nebeklauso. Atvirukų visokių. Smirda kaip palėpė. Tai aš eisiu. Ate.
Mergaitė nustriksėjo bumbsėdama kamuoliu ir nešina lėle net neatsigręžusi.
- Ei! - riktelėjo Bilas jai iš paskos.
Mergaitė aikštingai atsigręžė. - Ko?
- Parduotuvė! Kur ji?
- Tiesiai, kur einate, Ap Mailo kalvos apačioje.
Bilas pajuto, kaip praeitis ima jį supti, vystyti. Jis visai neketino mergaitės ko nors klausti. Klausimas pats iššoko kaip kamštis iš šampano butelio.
Jis ėmė leistis Ap Mailo kalva. Sandėliai ir pakavimo įmonės, kuriuos prisiminė iš vaikystės, - niūrūs plytų statiniai purvinais langais, iš kurių trenkė skerdiena, - dingo. Tik "Armour" ir "Star Beef" kombinatai stovėjo kaip stovėję. "Hemphill" buvo pakeistas banku, o kepykla įsikūrė "Eagle Beef" ir "Kosther Meats" vietoje. O ten, kur kadaise broliai Trekeriai turėjo savo filialą, kabojo senamadišku šriftu išvedžioti žodžiai, kuriuos sakė mergaitė: "Secondhand Rose, secondhand Clothes". Raudonų plytų pastatas buvo nuteptas geltonai. Prieš dešimtmetį čia tikriausiai buvo skaisti geltona spalva, o šiandien Odra pavadintų ją šlapimo geltonumo.
Bilas artinosi prie parduotuvės, vis giliau klimpdamas į *déjà-vu*. Vakare jis prisipažins, kad jautė išvysiąs vaiduoklį daug anksčiau, negu tai iš tikro atsitiko.
"Secondhand Rose, secondhand Clothes" vitrina buvo dar klaikesnė už sienas. Nieko panašaus į rytietišką antikvariatą su dailutėmis lentynėlėmis, dėžutėmis ir depresijos laikų servizais tviskančioje paslėptų lempučių šviesoje. Tokias mama paniekinančiai vadino "jankių lombardu". Daiktai be tvarkos suversti į krūvas, iškabinėti ir suramstyti visose pakampėse. Drabužiai nukritę nuo pakabų. Gitaros kybo už kaklų kaip pakarti nusikaltėliai. Dėžė senų plokštelių. "VIENETAS - 10c, UŽ DOLERĮ - 12", skelbė užrašas. Ten galėjai rasti išaugtinių vaikų drabužių ir nykių

batų su kortele ant nosies: "AVĖTI, BET NEBLOGI! $ 1.00 pora". Du "akli" televizoriai. Trečiasis rodė neaiškius šešėlius. Dėžė knygų plonais viršeliais (2 už ketvirtuką, 10 už dolerį, daugiau - tarsimės) riogsojo ant gigantiško radijo su sukiojama žadintuvo dydžio skale. Puokštės plastmasinių gėlių kyšojo purvinose vazose ant apdaužyto dulkino pietų stalo.

Visas šitas šlamštas Bilui pasirodė chaotišku vienintelio daikto, iš karto pagavusio jo žvilgsnį, fonu. Jis stovėjo ir žiūrėjo išpūtęs akis, vis negalėdamas patikėti. Kūnu lakstė šiurpuliukai. Kakta kaito, pirštai stingo, ir vieną akimirką atrodė, kad visos atminties durys atsilapos, ir jis viską prisimins.

Vitrinos dešinėje stovėjo Silveris.

Kojelės kaip ir tada nebuvo, rūdys pasiekė abu sparnus, bet ant vairo pūpsojo ta pati kriaušė-signalas, tiesa, guma sutrūkinėjusi nuo senumo. Pats ragelis, kurį Bilas kruopščiai blizgino, pasidarė matinis, dėmėtas. Ant užpakalinio rato - ta pati bagažinė, kur neretai įsitaisydavo Ričis, tik įlenkta, vienu varžtu laikoma. Kažkas buvo aptraukęs sėdynę tigro kailio imitacija, dabar tiek užjuodinta ir ištrinta, kad dryžių veik nesimatė.

Silveris.

Bilas nubraukė ranka nevalingas ašaras, kutenusias jo skruostus. Paskui dar išsitraukė nosinę ir tik tada įėjo į vidų.

Parduotuvėje ir laikas pasirodė suplėkęs. Kvapas toks, kaip sakė tas vaikas, - palėpės, tik ne geros, jaukios palėpės, kur kvepia meiliai įtrintu į seną medieną sėmenų aliejumi, senu aksomu ir velvetu. Čia trenkė supelijusiu popieriumi, nešvariomis vinilo pagalvėlėmis, pusiau iškeptomis karštoje praeities saulėje, dulkėmis, pelių spiromis.

Televizoriuje kaukė "Brady Bunch". Jį bandė perrėkti radijo diskžokėjus, vadinantis save "jūsų bičas, Bobis Raselas", žadantis naują Princo albumą tam, kuris pasakys aktoriaus, vaidinusio Volį filme "Palik tai bebrui", pavardę. Bilas pažįsta jį - toks Tonis Douvas - bet kam jam tas Princo albumas. Radijas buvo užkeltas ant aukštos lentynos šalia devynioliktо amžiaus portretų galerijos. Po jais sėdėjo savininkas, kokių keturiasdešimties metų vyras su džinsais ir tinkline vasarinuke. Plaukai - suglostyti į užpakalį. Žmogus buvo liesas kaip badmirys. Kojos glaudėsi ant stalo šalia kalno inventorinių knygų ir prieštvaninio kasos aparato. Pardavėjas skaitė knygiūkštę, kuri, iš visko sprendžiant, nepretendavo į kokią nors premiją: "Statybos aikštelių išdėstymas". Ant grindų priešais stalą stovėjo strypas šuoliams su kartimi. Atleista juosta vingiavo per grindis it pavargusi gyvatė. Ant strypo kabėjo raštas: "NYKSTANTI RŪŠIS! $ 250".

Suskambus varpeliui virš durų, vyras pažymėjo vietą knygoje degtukų dėžutės kampu ir pakėlė akis.

- Prašom?

Bilas išsižiojo klausti apie dviratį vitrinoje, bet galvą užvaldė vienas vienintelis įkyrus sakinys: "Jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius".

Kas čia, dėl Dievo meilės?

(kelia)

- Ko nors ieškote? - pasiteiravo savininkas. Balsas buvo mandagus, nors akys žvelgė nepatikliai.

"Jis žiūri į mane, - pagalvojo Bilas, dar įstengęs nustebti tokiu momentu, - lyg būčiau prišvampęs tų žolynų, kuriais prasiblaško muzikantai".

- Taip, m-m-mane do-do-do...

(kumščius prieš baslius)

- ... do-domina tas ba-ba-baslys...

- Strypas šuoliams su kartimi? - Pardavėjo akyse atsirado tai, ko Bilas nekentė vaikystėje: nerimas, kad reikia klausytis mikčiojimo, noras pašokti ir pabaigti mintį, šitaip užčiaupiant tą nevykėlį. *Bet juk aš nemikčioju! Aš nugalėjau save! AŠ NĖ VELNIO NEMIKČIOJU!*

(ir sako)

Žodžiai taip aiškiai skambėjo galvoje, kad atrodė, jog kalba jį apsėdęs biblinis demonas. Bet balsas buvo jo paties, pažįstamas.

- Galime susitarti

(matąs vaiduoklius)

dėl jo, - tęsė šeimininkas. - Pasakau tiesą: galiu smarkiai nuleisti. Kaip dėl šimto septyniasdešimt penkių? Čia vienintelė tikra seniena.

(kelia)

- STRYPAS, - kone suriko Bilas, ir žmogelis atšoko. - Ne strypas mane domina.

- Ar gerai jaučiatės, misteri? - paklausė pardavėjas. Susirūpinęs jo tonas papildė didžiai susirūpinusį žvilgsnį. Bilas pastebėjo, kaip kairė ranka išnyko nuo stalo, ir ne intuicija, o veikiau logiškai išmąstė, kad už jo regėjimo ribos yra atviras stalčius, ir šeimininkas dabar tikriausiai uždėjo ranką ant kažkokios markės pistoleto. Galbūt jis bijo apiplėšimo, o gal tiesiog išsigando. Juk ir taip aišku, kad jis gėjus, o šitame miestelyje vietiniai snargliai surengė Adrianui Melonui mirtiną maudyklę.

(jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius)

Ta frazė draskė mintis. Pamišimas kažkoks. Iš kur ji?

(jis kelia)

Ir vėl iš naujo.

Bilas sukaupęs išgales puolė ją. Privertė smegenis išversti sakinį į prancūzų kalbą. Taip, kaip darydavo pradėjęs mikčioti paauglystėje. Žodžiai išsirikiavo, jis pakeitė juos... ir staiga mikčiojimo gniaužtai atsileido.

Savininkas kažką sakė.

- A-Atleiskit?

- Jei prasideda priepuolis, nešdinkitės į gatvę. Man čia cirkų nereikia.

Denbras giliai įkvėpė.

- Pradėkim iš p-pradžių, - pasakė jis. - Įsivaizduokim, kad aš k-ką tik įėjau.

- Gerai, - gana mielai sutiko šeimininkas. - Ką tik įėjote. Na ir kas?

- Tas dviratis lange, - pasakė Bilas, - kiek už jį prašote?

- Atiduosiu už dvidešimt žalių, - vyrukas pastebimai nusiramino, bet kairė ranka dar nesirodė. - Jis, atrodo, buvęs "Schwinn'as", o dabar - laužas, ne daugiau, - pardavėjas žvilgsniu išmatavo Bilą. - Didelis dviratis. Galėsite važiuoti juo pats.

Prisiminęs rėkiančiai žalią berniuko riedlentę, Bilas tarė:

- Mano važinėjimo laikai b-b-baigėsi.

Pardavėjas grįžtelėjo. Ir ištraukė ranką.

- Sūnų turit?

- T-taip.

- Kokio amžiaus?

- Vi-vi-vienuolika.

- Tokiam per didelis.

- Ar priimat kelioninius čekius?

- Jei nereikia grąžos.

- Surasiu dvidešimt, - pasakė Bilas. - Jūs ne prieš, jei paskambinsiu?

- Ne, jei ne tarpmiestiniu.

- Vietiniu.

- Jauskitės kaip namie.

Bilas surinko Derio viešąją biblioteką. Maikas buvo ten.

- Kur esi, Bilai? - paklausė Henlonas ir iškart pridūrė: - Ar viskas gerai?

- Ačiū. Gerai. Kurį nors matei?

- Ne. Susitiksim vakare, - trumpa pauzė. - Aš tikiuosi. Ko norėjai, Didysis Bilai?

- Perku dviratį, - ramiai ištarė Denbras. - Ar negalėčiau jo atvežti pas tave į namus. Gal turi vietos garaže ar kur kitur jam pastatyti?

Tyla.

- Maikai? Tu...

- Aš klausau, - atsiliepė tas. - Tai Silveris?

Bilas pasižiūrėjo į sendaikčių pardavėją. Vyrukas vėl skaitė, o gal tik žiūrėjo į knygą ir gaudė kiekvieną žodį.

- Taip, - atsakė Bilas.

- Kur esi?

- Tokioj "Secondhand Rose, secondhand Clothes".

- Žinau, - pasakė Maikas. - Aš gyvenu Palmerio skersgatvyje 61. Tau reikia važiuoti Meino gatve...

- Rasiu.

- Gerai, ten ir susitiksim. Pavakarieniausi?

- Mielai. Ar galėsi išeiti iš darbo?

- Ne problema. Kerolė pabus vietoj manęs, - Maikas vėl padelsė. - Ji sakė, kad prieš man atvažiuojant buvo užėjęs vienas vyras. Ir kad išlėkė kaip vaiduoklis. Paprašiau nusakyti išvaizdą. Iš visko sprendžiant - Benas.

- Tu įsitikinęs?

- Taip. O tas dviratis. Tai juk viso kito dalis, tiesa?

- Nenustebčiau, - atsakė Bilas, sekdamas pardavėją, kuris atrodė įnikęs į skaitymą.

- Susitiksim pas mane, - pasakė Maikas. - 61-as numeris. Nepamiršk.

- Nebijok. Ačiū, Maikai.

- Su Dievu, Didysis Bilai.

Denbras padėjo ragelį. Krautuvės šeimininkas kaipmat užvertė knygą.

- Susiradot, kur statyti?

- Taip, - Bilas išsitraukė kelioninius čekius ir pasirašė vieną dvidešimties dolerių. Vyrukas kruopščiai sulygino abu parašus; kitomis aplinkybėmis Bilas palaikytų tai įžeidimu.

Paskui pardavėjas išrašė kvitą ir įkišo čekį į senuką kasos aparatą. Tada atsikėlė, įsispendė rankomis į klubus ir nuėjo prie vitrinos. Buvo gražu žiūrėti, kaip jis grakščiai laviravo tarp šlamšto krūvų.

Pakėlė dviratį, apgręžė ir nuvairavo iki vitrinos krašto. Bilas paėmė už rankenų padėti iškelti, ir per kūną nubėgo šiurpas. Silveris. Vėl. Silveris jo rankose ir

(jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius)

turi ginti tą mintį, nes darosi silpna, pykina.

- Užpakalinė padanga kiek nusėdusi, - atsiprašinėjo pardavėjas (tiksliau, padanga buvo plokščia kaip blynas). Priekinis ratas buvo pripūstas, bet toks "basas", kad tarpais švietė medžiaga.

- Nieko, - atsakė Bilas.

- Išsivarysit pats?

(anksčiau tai buvo juokų darbas, o dabar - nežinau)

- Manau, taip, dėkui.

- Ką ten. Jei apsigalvosit dėl strypo, mielai prašom.

Pardavėjas palaikė duris. Bilas išstūmė dviratį lauk, pasuko į kairę ir nuvarė Meino gatvės pusėn. Žmonės smalsiai ir su nuostaba varstė žvilgsniais vyrą su šviečiančia plike, stumiantį milžinišką dviratį nuleista užpakaline padanga ir rageliu-kriauše, styrančia virš pintinės, bet Bilas jų nepastebėjo. Jis negalėjo atsidžiaugti, kad ir suaugusio rankoms puikiai tinka guminės rankenos, prisiminė, kaip visad žadėjo kiekviename griovelyje užklijuoti skirtingos spalvos juostelę, kad jos plaikstytųsi vėjyje. Bet taip ir neapvyniojo.

Centro ir Meino gatvės kampe Bilas stabtelėjo, atrėmė dviratį į "Misteris Knygius" parduotuvės sieną ir nusimetė švarką. Stumti dviratį nuleistu ratu - ne juokas, o dar popietė atšilo. Jis sukišo švarką į pintinę ir traukė toliau.

"Grandinė surūdijusi, - mąstė Bilas. - Šeimininkas ne ypatingai juo rūpinosi". Stabtelėjo ir suraukęs antakius bandė prisiminti, kas gi nutiko Silveriui. Pardavė? Išmetė? Gal pametė? Niekaip neprisiminė. Tik tas idiotiškas sakinys

(kumščius prieš baslius ir sako)

išplaukė visai ne vietoje kaip šezlongas mūšio lauke, gramofonas židinyje ar ant asfalto išdygusių pieštukų eilė.

Bilas papurtė galvą. Frazė subyrėjo ir išnyko kaip dūmas. Jis ėmė stumti Silverį Maiko namų link.

6

Maikas Henlonas suranda ryšį

Bet prieš tai jis paruošė vakarienę - mėsainius su skrudintais grybais, svogūnais ir špinatų salotomis. Iki to laiko jie baigė tvarkyti Silverį ir smarkiai praalko.

Maiko namas buvo nedidutis, jaukus, baltas su žaliais apvadais. Šeimininkas kaip tik suko į kiemą, kai Bilas varė dviratį Palmerio skersgatviu. Maikas sėdėjo už seno "Fordo" su prarūdijusiais sparnais ir įskilusiu priekiniu langu vairo. Ir Bilas prisiminė jo žodžius: šeši Nevykėlių klubo nariai, išvykę iš Derio, paliko čia savo nesėkmes. Maikas liko ir toliau velkasi uodegoje.

Bilas įvairavo Silverį į garažą, kuris, jei ne alyvuotos grindys, būtų toks pats pedantiškai tvarkingas kaip namelis. Įrankiai sukabinti ant savo kabliukų, lempos su gaubtais iš skardinių priminė biliardinę. Bilas atrėmė dviratį į sieną. Abu stovėjo ir apžiūrinėjo jį nesikalbėdami.

- Taip, tai Silveris, - pagaliau tarė Maikas. - Pagalvojau, kad galėjai suklysti. Bet tai jis. Ką su juo darysi?

- Kad aš prasmegčiau, jei žinau. Ar turi dviračio pompą?

- Taip. Ir įrankių dėžutę. Tos padangos be kamerų?

- Tokios bent jau buvo, - Bilas pasilenkė apžiūrėti nuleisto rato. - Taip. Tikrai.

- Ruošiesi vėl važinėtis?

- Ž-žinoma, ne, - atšovė šiurkščiai Bilas. - Tik negaliu žiūrėti į t-tokį kaliošą.

- Kaip pasakysi, Didysis Bilai. Tu galva.

Denbras staigiai atsigręžė, bet Henlonas jau stovėjo prie galinės sienos ir kabino pompą. Paskui ištraukė iš vienos spintelės įrankių dėžutę ir padavė Bilui. Tas smalsiai ją apžiūrėjo. Tokia įprasta iš vaikystės: nedidelė skardinė, panaši į rūkorių, kurie patys suka sau cigaretes, tik dangtelis slidus ir blizga, - juo ištempdavai gumą prieš lopydamas padangą. Skardinukė buvo visiškai nauja, dar su kaina: $ 7.23. Vaikystėj berods tokios kainavo dolerį dvidešimt penkis.

- Ji čia ne šiaip sau mėtosi, - pratarė Bilas. Tai nebuvo klausimas.

- Ne, - sutiko Maikas. - Pirkau aną savaitę. Universalinėje, jei nori tiksliau.

- Tu pats turi dviratį?

- Ne, - atsakė šeimininkas. Jų akys susitiko.

- Tiesiog ėmei ir nusipirkai.

- Užsimaniau ir nusipirkau, - pasakė Maikas, žiūrėdamas į draugą. - Pabudau vieną rytą galvodamas, kad praverstų. Ta mintis nepaliko visą dieną. Tad ėmiau ir įsigijau. O tu gali panaudoti.

- Taip, aš galiu pasinaudoti, - pakartojo Bilas. - Kaip ten sakoma muilo operose: "Ką tai galėtų reikšti, brangusis?"
- Pasiklausk kitų, - pasiūlė Henlonas. - Šįvakar.
- Kaip manai, ar visi grįš?
- Nežinau, Didysis Bilai, - patylėjęs pridūrė: - Nenustebčiau, jei susirinks ne visi. Kas nors gali nuspręsti grįžti namo. Arba... - Maikas truktelėjo pečiais.
- Ką darysim tokiu atveju?
- Nežinau, - jis bakstelėjo į įrankių dėžutę. - Suplojau septynis žalius už šitą daikčiuką. Tu ruošiesi ką nors daryti ar taip toliau ir žiūrėsi?
Bilas išėmė švarką iš pintinėlės ir rūpestingai pakabino ant tuščio kablio. Tada apvertė Silverį ir pastatęs ant sėdynės atsargiai ėmė atsukinėti užpakalinį ratą. Koks bjaurus neteptos ašies girgždesys palyginus su vos girdimu guolių sukimusi riedlentėje. "Truputis alyvos, ir problemos kaip nebūta, - svarstė Bilas. - Nepakenktų ištepti ir grandinę. Velniškai surūdijusi... Ir reikės kortų ant stipinų. Maikas turės kortas. Kertu lažybų. Geras kortas. Celiulioidiniu paviršiumi ir tokias slidžias, kad maišydamas būtinai pasėji ant grindų. Kortas, žinoma, ir baltinių segtukus prie jų..."
Staiga jis liovėsi.
Viešpatie, apie ką aš čia galvoju?
- Kas nors ne taip, Bilai? - tyliai paklausė Maikas.
- Nieko, - pirštai užčiuopė kažką mažą, apvalų ir kietą. Suėmė nagais ir ištraukė mažą vinutę. - Štai k-k-kaltininkas, - pasakė, o galvoje augo, plėtėsi galingas "jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius". Tik šįkart jo balsą palydėjo mamos žodžiai: "Dar kartą, Bilai. Jau beveik išėjo", ir Endį Deviną, šaukiantį: "Ei, Laukinis Bilai, palauk manęs!"
Jis krūptelėjo.
(baslius)
Papurtė galvą. "Aš ir dabar negaliu pasakyti nemikčiojęs", - pagalvojo Bilas, ir jau atrodė, kad viskas paaiškės. Paskui tas jausmas išgaravo.
Jis atidarė įrankių skardinėlę ir ėmėsi darbo. Tai užtruko. Maikas rymojo prie staktos, nutviekstas vakarinės saulės spindulių, atraitotom marškinių rankovėm, atleistu kaklaraiščiu, ir švilpiniavo dainelę, pažįstamą Bilui kaip "Ji apakino mane sumanumu."
Laukdamas, kol sukietės klijai, Bilas (kalbėdamas sau, jog iš neturėjimo kuo užsiimti) sutepė Silverio grandinę, krumpliaratį ir ašis. Dviračio išvaizda nepasitaisė, bet pasukęs ratus jis nudžiugo, kad tas gergždimas dingo. Šiaip ar taip, Silveris niekad nebuvo gražuolis. Vienintelis jo privalumas - lėkė kaip sprinteris.
Paskui Bilas visai užmiršo, kad Maikas greta, - tiek buvo įsijautęs į nedidelį, bet malonų remontą. Jis pritaisė pompą prie ventilio ir stebėjo, kaip tvinksta padanga. Gera buvo matyti, kad lopas puikiai prilipo.
Kai pagaliau nusprendė, kad pūsti gana, ir nuėmęs pompą ketino apversti Silverį, išgirdo maišomų kortų šiurenimą. Sukdamasis vos nenuvertė dviračio.

Už nugaros stovėjo Maikas ir laikė kortas.
- Reikia?
Bilas giliai atsiduso.
- Įtariu, kad turi ir segtukus.
Maikas ištraukė keturis iš marškinių kišenės ir padavė.
- Irgi netyčia apsižiūrėjai, kad t-turi?
- Aha, kažkas panašaus, - sutiko jis.
Bilas paėmė kortas ir pabandė išmaišyti. Rankos sudrebėjo, ir kortos pažiro iš rankų. Išlakstė visur... bet tik dvi atsivertė. Denbras pažiūrėjo į jas, tada į draugą. Maiko žvilgsnis prisvilo ant tų dviejų. Lūpos įsitempė.
Abi kortos buvo vynų tūzai.
- Negali būti, - suvapėjo Maikas. - Tik atplėšiau kaladę. Žiūrėk, - jis parodė šiukšlių skardinę prie garažo durų. Iš jos kyšojo celofano kraštelis. - Kaip vienoje kaladėje atsirado du vynų tūzai?
Bilas pasilenkė ir pakėlė juos.
- Kaip išmesti kortų kaladę po visas grindis, kad tik dvi atsiverstų? - paklausė jis. - Čia dar geresnis kla...
Jis apvertė tūzus, pažiūrėjo ir atkišo Maikui. Vieno nugarėlė buvo mėlyna, kito - raudona.
- Viešpatie švenčiausias, į ką tu mus įtraukei, Miki?
- Ką su jais darysi? - pratarė tas.
- Ką gi, uždėsiu, - atsakė Bilas ir staiga nusijuokė. - Juk kaip tik tą ir turėčiau padaryti, ar ne? Jei yra tam tikros prielaidos, kad tikintis burtais gali juos daryti, tai galbūt tos prielaidos atsiras savaime. Teisingai?
Maikas neatsakė. Jis stebėjo, kaip Denbras pritaiso kortas ant užpakalinio rato. Rankos drebėjo, ir tai šiek tiek užtruko. Pagaliau viskas buvo baigta. Bilas įkvėpė ir pasuko ratą. Garažo tyloje sutratėjo stipinai, liečiami dviejų vynų tūzų.
- Einam, - tyliai tarė Maikas. - Einam vidun, perkąsim.
Jie suraitė mėsainius ir sėdėjo rūkydami ir žiūrėdami, kaip Maiko kiemelyje prieblanda virsta tamsa. Bilas išsitraukė piniginę, susirado kažkieno vizitinę kortelę ir užrašė sakinį, kuris nedavė ramybės nuo tos akimirkos, kai "Secondhand Rose, secondhand Clothes" lange pamatė dviratį. Parodė Maikui, kuris perskaitė judindamas lūpas.
- Tau ką nors sako?
- "Jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius", - Maikas linktelėjo. - Taip, žinau, kas čia.
- Tai pasakyk. Ar vėl liepsi s-s-sukti galvą pačiam?
- Ne, šįkart nieko, jei pasakysiu. Čia sena greitakalbė, kurią vėliau ėmė naudoti logopedai mikčiams ir švepliams lavinti. Tavo mama stengėsi išmokyti tave ją ištarti tą vasarą. 1958-ųjų vasarą. Tu vaikščiojai visą laiką ją bambėdamas.
- Tikrai? - paklausė Bilas ir pats lėtai atsakė: - Tikrai.
- Tu labai norėjai jai padaryti malonumą.
Bilas, staiga pajutęs, kaip kaupiasi ašaros, tik linktelėjo. Kalbėti nesiryžo.

- Bet tau nepavyko, - tęsė Maikas. - Gerai pamenu. Stengeisi iš paskutiniųjų, bet liežuvis tavęs neklausė.
- Bet aš vis dėlto pasakiau tą, - atšovė Bilas. - Vieną kartą - tikrai.
- Kada?
Denbras vožė kumščiu į virtuvinį stalą.
- Aš neprisimenu! - suriko. Tada abejingai pakartojo. - Aš tiesiog neprisimenu.

Dvyliktas skyrius
TRYS NEKVIESTI SVEČIAI

1

Kitą dieną po to, kai Maikas Henlonas paskambino draugams, Henris Bauersas ėmė girdėti balsus. Balsai kalbėjosi visą dieną. Iš pradžių jam pasirodė, kad jie sklinda iš mėnulio. Pavakare, kapstydamas daržą, Henris matė blyškų mėnuliuką mėlyname danguje. Vaiduoklišką mėnuliuką.
Kaip tik todėl jis ir patikėjo, kad su juo kalbasi mėnulis. Tik mėnulis-vaiduoklis kalbėtų vaiduoklių balsais: senų draugų ir tų mažų vaikų, kurie prieš daugelį metų žaisdavo Barense, balsais. Ir dar vienu... balsu, kurio jis nesiryžo įvardyti.
Pirmas iš mėnesio prakalbo Viktoras Krisas. *Jie grįžta, Henri. Visi. Grįžta atgal į Derį.*
Tada iš mėnulio ar, tiksliau, tamsiosios jo pusės pradėjo šnekėti Raugas Haginsas. *Tu vienintelis, Henri. Vienas iš mūsų likai. Turi atkeršyti už mane su Viku. Negalima leisti, kad tokie snargliai mus sutvarkytų. O juk aš vieną kartą išmušiau kamuolį taip, kad Tonis Trekeris sakė, jog jis būtų išlėkęs ir iš Jankių stadiono.*
Henris pureno žemę užvertęs galvą į dangų. Tuoj prišoko Fogartis ir kirto per sprandą, nutrenkdamas žemėn.
- Kapstai žirnius kartu su piktžolėm, besmegeni tu!
Bauersas pakilo, valydamas žemes nuo veido ir plaukų. Fogartis, dramblys baltu švarku ir kelnėmis, išdribusiu pilvu, stovėjo priešais. Sargams (kurie čia, Džūniper Hile, vadinosi "sanitarais") buvo draudžiama nešiotis lazdas, todėl dauguma - tarp jų nuožmiausi: Fogartis, Adleris ir Kuncas - kišenėse nešiojosi dešrą iš ketvirtukų. Jie visada kirsdavo į tą pačią vietą, sprandą. Nešiotis monetas taisyklės nedraudė. Ketvirtukai nebuvo laikomi šaltuoju ginklu Džuniper Hile, protiškai nesveikų gydymo įstaigoje Augustos priemiestyje, netoli Sidnio magistralės.
- Prašau atleisti, misteri, - pasakė Henris ir plačiai išsišiepė, parodydamas eilę geltonų dantų. Eilę, retą kaip tvora aplink namą, kuriame vaidenasi. Henrio dantys ėmė kristi nuo keturiolikos metų.

- Ach, prašei, - atsiliepė Fogartis. - Tu dar ne taip paprašysi, jei vėl pagausiu tave taip darant, Henri.

- Taip, sere, misteri Fogarti.

Prižiūrėtojas nuėjo įmindamas juodais batais gilius pėdsakus vakarinio daržo žemėje. Pasinaudojęs momentu, kad Fogartis atsukęs nugarą, Henris vogčia apsidairė. Juos išvarė ravėti, vos tik dangus prasiblaivė. Visus iš Mėlynosios palatos, kur gyvena anksčiau laikyti ypatingai pavojingais, o dabar - vidutiniškai. Tiesą sakant, visi Džuniper Hilo pacientai buvo vidutiniškai pavojingi; šita ligoninė buvo skirta nepakaltinamiems nusikaltėliams. Henris čia pakliuvo už tėvo nužudymą 1958-ųjų rudens pabaigoje. O, tie metai garsūs žmogžudysčių teismais; jei kalbėsim apie žmogžudystes - eiliniai.

Aišku, jiems atrodė, kad ne vien tėvą jis nužudė. Antraip Henris nebūtų prabuvęs dvidešimt metų Augustos valstijos neurologinėje ligoninėje šeriamas vaistais ir niekinamas. Ne, ne vien tėvą; jiems pasirodė, kad jis nužudęs visus ar beveik visus.

Po nuosprendžio Derio “News”, pirmame puslapyje, buvo išspausdintas straipsnis su antrašte “Baigėsi juodoji Derio naktis”. Jame buvo išvardyti pagrindiniai įkalčiai: Henrio stalčiuje rastas Patriko Hoksteterio diržas, stirta knygų, dalis jų išduota dingusiam be žinios Raugui Haginsui, kita - taip pat ieškomam Viktorui Krisui (abu prisiekę jo draugai) - aptikta Henrio spintoje. Užvis blogiausia, kad po jo čiužiniu buvo rastos kelnaitės, ir pagal skalbyklos ženklą išaiškėjo, kad jos priklausė velionei Veronikai Grogan.

Henris Bauersas, rašė “News”, buvo tas pabaisa, kuris persekiojo Derį 1958-ųjų pavasarį ir vasarą.

Taigi tituliniame lape miesto laikraštis paskelbia apie nakties galą, nors net toks silpnaprotis kaip Henris žino, kad Derio naktis niekada nesibaigs.

Jie apipylė jį klausimais, grūdosi aplinkui, kaišiojo pirštus. Dukart policijos šefas trenkė į veidą, o detektyvas Lotmanas spyrė į pilvą ir patarė prisipažinti nieko nelaukiant.

- Lauke žmonės, ir jų nuotaikos nekokios, Henri, - kalbėjo tas Lotmanas. - Seniai Deryje nebuvo linčo, bet tai nereiškia, kad daugiau nebebus.

Ir Bauersas suprato, kad jie laikys jį, kiek reikės, ne todėl, kad iš tikro tikėtų deriečius galint įsilaužti į nuovadą, ištempti Henrį ir pakabinti ant sausos pušies; jiems baisiai norėjosi užversti tos vasaros kraujo ir smurto knygą, ir jie tą padarys, kad tik Henris leistųsi. Vėliau jis suprato, kad policijai norėjosi visą kaltę suversti jam. O Henris labai nesišakojo. Po košmaro kanalizacijoje, po to, kas atsitiko Raugui ir Viktorui, jis nebuvo prieš. Taip, pasakė, jis užmušė savo tėvą. Tai buvo tiesa. Taip, jis nužudė Viktorą Krisą su Raugu Haginsu. Irgi iš dalies tiesa, juk tai jis nusitempė juos į tunelius, kur jie buvo nužudyti. Taip, jis nužudė Patriką. Ir Veroniką. Taip, taip, taip... Netiesa, bet ar svarbu? Kažkam reikia prisiimti atsakomybę. Matyt, todėl jo ir pagailėjo. O jei būtų priešinęsis...

Dėl Patriko diržo viskas aišku. Jį balandį išlošė kortomis, bet apžiūrėjęs, kad netinka, įkišo į stalčių. Ir dėl knygų aišku - Viešpatie, jie visą laiką malėsi kartu ir atsirinkti savo knygas rūpėjo tiek pat, kiek lentai, kas ją trypia. Jų spintose tikriausiai buvo tiek pat jo knygų, ir policininkai tą, matyt, žinojo.

O kelnaitės... Ne, jis visiškai nenutuokia, iš kur atsirado Veronikos Grogan kelnaitės po jo čiužiniu.

Bet Henris įtarė, kas galėjo tuo pasirūpinti.

Geriau apie tokius dalykus nekalbėti.

Geriau paprasčiausiai prikąsti liežuvį.

Ir taip jis iškeliavo į Augustą, o 1979-aisiais buvo perkeltas į Džuniper Hilą, kur tik kartą buvo pakliuvęs į bėdą per nesusipratimą, - vienas vyrukas bandė užgesinti Henrio naktinę lempelę. Ta lempa buvo ančiuko Donaldo formos ir saugojo jį po saulėlydžio. Kai tamsu, gali ateiti jie. Nesulaikys nei spynos, nei grotos ant langų. Jie įsmunka kaip rūkas. Jie. Kalbasi ir juokiasi... kartais suspaudžia jį. Plaukuoti, glotnūs, su akimis. Panašūs į tuos, kurie iš tikro nužudė Viką su Raugu, kai jie visi trys nusivijo tuos vaikus į tunelius po Deriu 1958-ųjų rugpjūtį.

Apsidairęs pamatė kitus Mėlynosios palatos gyventojus. Štai Džordžas Devilis, 1962-aisiais nužudęs žmoną ir keturis vaikus, stovi palenkęs žilą galvą. Iš nosies varva snarglys, didžiulis medinis kryžius šokinėja ir sukasi, kai jis darbuojasi kauptuku. Ten Džimis Donlinas, apie kurį laikraščiuose rašė, kad 1965-ųjų vasarą Portlende jis užmušė savo motiną. Nutylėjo, kaip jis atsikratė jos kūno: kai policija Džimį susekė, buvo likusi nesuvalgyta pusė. “Kai suvalgiau jos smegenis, proto padvigubėjo, - gyrėsi vieną naktį Donlinas, užgesinus šviesas.

Kitą vagą įnirtingai plėšė prancūzas Benis Belju, padeginėtojas-maniakas. O dabar kaupė ir niūniavo vieną eilutę iš “Doors”: “Pamėgink padegti naktį, pamėgink padegti naktį, pamėgink padegti naktį, pamėgink...

Laikui bėgant įgrysta.

Už Benio stovėjo Franklinas de Kruzas, išprievartavęs per pusšimtį moterų, kol nebuvo sučiuptas pliku klynu Bengoro Terasų parke. Aukų amžius svyravo nuo trejų iki aštuoniasdešimt vienerių metų. Neišrankus tas Franklinas.

Toliau nugarą atsukęs Arlenas Vestonas ne tiek mojuoja kauptuku, kiek svajingai jį apžiūrinėja. Fogartis, Adleris ir Džonas Kuncas bandė įkrėsti jam proto ketvirtukų “dešrele”, o kartą Kuncas persistengė truputį, nes ėmė žliaugti kraujas ne tik iš nosies, bet ir ausų, ir tą naktį Arleną apėmė konvulsijos. Nedidelės konvulsijos, šiaip tokios. Bet nuo tada Vestonas vis labiau vėrėsi į savo juodas gelmes ir dabar buvo beviltiškas, kaip ne šio pasaulio. Už Arleno matėsi...

- Judinsies, Henri, pats, ar reiks pramankštinti! - subliovė Fogartis, ir Henris ėmėsi kaupti. Nesinorėjo konvulsijų. Ir baigti taip, kaip Arlenas Vestonas.

Tada vėl pasigirdo balsai. Tik šįkart kiti; iš mėnulio-vaiduoklio šnibždėjo vaikai, dėl kurių jis čia sėdi.

Tu neįstengei sugauti net storulio, Bauersai, - šnibždėjo vienas, - *dabar aš turtuolis, o tu kapstai žirnelius. Cha-cha, tu mulki!*

B-B-Bauersai! Ar perskaitei b-bent v-v-vieną gerą k-k-knygą nuo t-tada? Aš d-d-daug parašiau! Aš tu-tu-turtingas, o tu-tu Dži-džuniper Hile! Cha-cha, tu paskutinis mulki!

- Užsičiaupkit, - sušnypštė Henris vaiduokliams, su nauju įniršiu ėmęs kapstyti žirnių daigus kartu su žolėm. Prakaitas ritosi per skruostus kaip ašaros. - Mes būtume jus sugavę. Būtume.

Mes tave uždarėme, asile, - nusijuokė trečias balsas. - *Tu persekiojai mane, bet neįstengei sučiupti, ir aš dabar irgi turtingas! Štai taip, nuobezda!*

- Užsičiaupkit, - murmėjo Henris, kaip pasiutęs darbuodamasis kauptuku. - Nutilkit!

Norėtum įlįsti į mano kelnaites, Henri? - erzino kitas balsas. - *Neišdegs! Visiems duodu, juk aš šliundra, bet dabar turtinga, ir mes vėl visi kartu. Smaginamės, o tu negali, nors aš siūlau, nes tau nepakyla, cha-cha, Henri, cha-cha...*

Bauersas ėjo kaip su arklu, į šonus lėkė žemės ir žirnienojai. Balsai iš mėnulio vaiduoklio aidėjo ir kurtino ausis; Fogartis lėkė kažką rėkdamas, bet Henris negirdėjo. Dėl balsų.

Neišėjo patvarkyti net tokio nigerio, kaip aš, a? - įsikišo dar vienas pašaipus balsas. - *Mes jus sumalėm tame akmenų mūšyje! Sumalėm, po šimts! Cha-cha, mulki! Cha-cha!*

Paskui jie ėmė burbuliuoti visi kartu, juokėsi iš jo, vadino paskutiniu avigalviu, klausinėjo, kaip jam patinka šoko terapija Raudonojoje palatoje ir ar jis gerai jaučiasi Džuniper Hile, klausinėjo ir šaipėsi, šaipėsi ir klausinėjo, ir Henris neišlaikęs sviedė kauptuką ir ėmė rėkti į mėnulį-vaiduoklį. Iš pradžių staugė iš pykčio, paskui mėnulis pats virto klouno veidu - baltu kaip sūris, išpuvusiomis juodomis akiduobėmis ir kruvinai raudona šypsena - ir Bauersas ėmė bliauti iš mirtino siaubo. O klounas kalbėjo: *Turi grįžti, Henri. Turi grįžti ir baigti darbą. Turi grįžti į Derį ir visus nužudyti. Už MANE. Už...*

Kai Fogartis, stovėjęs šalia ir rėkęs geras dvi minutes (o kiti ligoniai stypsojo savo vagose, suėmę kauptukus kaip komiškus falus, ne baisiai susidomėję, greičiau susimąstę, taip, susimąstę, lyg suprastų, kad čia dalis tos paslapties, per kurią jie čia, ir Henrio Bauerso protrūkis vakariniame darže - ne paprastas priepuolis, o kažkas daugiau), pavargo ir žiebė Henriui savo įrankiu. Bauersas sudribo žemėn kaip plytų krūva, o klouno balsas nulydėjo jį, smingantį į klaikų tamsos tunelį: *Nužudyk juos visus, Henri, nužudyk juos, nužudyk juos, nužudyk visus!..*

2

Henris Bauersas nemiegojo. Mėnuo nusileido, ir jis jautė begalinį dėkingumą už tai. Naktį mėnulis nebuvo toks vaiduokliškas, o jei dabar Henris išvystų kraupų klouno veidą danguje, plaukiantį per kalvas, laukus ir miškus, išleistų kvapą iš siaubo.

Jis gulėjo ant šono ir spoksojo į savo naktinę lempelę. Donaldas perdegė; jo vietoje polką trypė peliukai Mikis ir Minė, paskui naktį šviesdavo žalsvas ožiuko Oskaro iš "Sezamo gatvės" snukutis. Praėjusių metų pabaigoje Oskarą teko pakeisti meškinu Foziu. Henris skaičiavo savo įkalinimo metus pagal perdegusias naktines lempeles.

Gegužės 30-ąją, lygiai 2:04 ryto užgeso jo lemputė. Henris tyliai sudejavo, tik tiek. Šiąnakt prie Mėlynosios palatos durų sėdėjo Kuncas - iš visų blogiausias. Blogesnis ir už Fogartį, kuris iš vakaro taip jam pylė, kad Henris vos galėjo pasukti galvą.

Šalia miegojo kiti palatos gyventojai. Benis Belju - su tramdomaisiais marškiniais. Jam buvo leista pažiūrėti rūbinėje laidą "Avarija", ir šeštą jis ėmė karštai rėkauti "Pamėgink padegti naktį! Pamėgink padegti naktį." Jį "nuramino" keturioms valandoms, paskui vėl viskas prasidėjo iš naujo apie vienuoliktą, kai elavilas nustojo veikti. Teko jį vėl "nuraminti" ir įkišti į marškinius. Dabar jis miegojo; išvargęs pilkas veidukas patamsy priminė Aristotelio.

Aplinkui Henris girdėjo tylų ir garsų knarkimą, retkarčiais kas nors sugriežsaid dantimis ir supukšėdavo. Džimio Donlino šnopavimo su niekuo nesumaišytum, nors ir gulėjo už penkių lovų. Tankus ir tylus šnarpimas neaišku kodėl Henriui visad priminė siuvamąją. Koridoriuje, už durų, tyliai veikė Kunco televizorius. Dabar jis žiūri naktines laidas 38-uoju kanalu, geria "Texas Driver" ir ryja naktipiečius. Kuncas dievino sumuštinius su riešutiniu sviestu ir svogūnais. Tai sužinojęs, Henris nusipurtė ir pagalvojo: "O sako, kad visi bepročiai uždaryti."

Šįkart balsas pasigirdo ne iš mėnulio.

Iš palovio.

Henris jį iškart atpažino. Kalbėjo Viktoras Krisas, kuriam buvo nutraukta galva po Deriu prieš dvidešimt septynerius metus. O nutraukė ją pabaisa Frankenšteinas. Henris matė, kaip tai atsitiko, o paskui pajuto į save nukreiptą pavandenijusių geltonų akių žvilgsnį. Taip, Frankenšteinas užmušė Viktorą, paskui Raugą, bet ir vėl Vikas čia, kaip žiūrint juodai baltą ketvirtojo dešimtmečio kino kroniką, kur prezidentas plikas, o "Biuikai" turi apvalius liukus.

Bet dabar, kai tas balsas pasigirdo, Henris jautėsi visai ramiai ir drąsiai. Netgi atsipalaidavęs.

- Henri, - pašaukė Viktoras.

- Vikai! - šūktelėjo Bauersas. - Ką tu ten darai?

Benis Belju kriuktelėjo ir suvapėjo per miegus. Tiksli Džimio nosies siuvamoji valandėlei išsiderino. Koridoriuje nedidukas Kunco "Sony" pri-

tilo, ir Henris galėjo įsivaizduoti, kaip sargas sėdi palenkęs į šoną galvą, viena ranka ant garso mygtuko, kitos pirštai čiupinėja monetų ryšelį.

- Kalbėk tyliai, Henri, - pasakė Vikas. - Aš girdžiu net tavo mintis. O jie manęs iš viso negirdi.

- Ko tau reikia, Vikai? - paklausė Henris.

Ilgą laiką nebuvo jokio atsakymo. Bauersas jau nusprendė, kad Krisas išnyko. Televizorius už durų vėl ėmė kalbėti garsiau. Paskui po lova sukrebždėjo, girgžtelėjo spyruoklės ir išlindo tamsus šešėlis. Vikas pažiūrėjo į jį iš apačios ir išsišiepė. Henriui sunkiai sekėsi atsakyti tuo pačiu: dabar senis Vikas pats kažkuo priminė tą Frankenšteiną. Per kaklą ėjo randas kaip kartuvių virvės tatuiruotė. Henris pagalvojo, kad toj vietoj, matyt, buvo prisiūta galva. Akys - keistos pilkai žalios spalvos - plūduriavo kažkokiame gličiame skystyje.

Vikas ir liko dvylikos.

- Noriu to paties kaip ir tu, - atsakė jis. - Noriu atkeršyti aniems.

- Atkeršyti, - susimąstė Henris Bauersas.

- Ir todėl tau reikės iš čia ištrūkti, - kalbėjo Vikas. - Reikės grįžti į Derį. Man tu reikalingas, Henri. Mums visiems reikalingas.

- Jie TAU negali pakenkti, - ištarė Henris suvokęs, kad kalba daugiau negu su Viku.

- Negali, jei netiki, - atsakė Vikas. - Bet man kai kas kelia nerimą, bičiuli. Juk ir tada negalėjom patikėti, kad jie mus nugalės. Bet tas storulis ištrūko nuo tavęs Barense. Storulis, ilgaliežuvis ir ta mergiščia išsisuko nuo mūsų tąkart po filmo. O akmenų mūšis, kai jie išgelbėjo nigerį...

- Nepriminĸ man to! - sušvogždė Henris, ir jo balse atgijo tas valingumas, privertęs be kompromisų draugužius pripažinti jį lyderiu. Paskui jis susigūžė prisiminęs, su kuo turi reikalą, bet Vikas tik išsišiepė.

- Aš galiu pasirūpinti jais, jeigu jie pusiau tiki, - pasakė jis, - bet tu gyvas, Henri. Gali sutvarkyti juos nežiūrėdamas, tiki jie ar ne. Gali sunaikinti po vieną arba visus iš karto. Gali atkeršyti.

- Atkeršyti, - pakartojo Henris ir sudvejojęs vėl pažiūrėjo į Viką. - Bet aš negaliu iš čia ištrūkti. Ant langų grotos, o prie durų šiąnakt Kuncas. Blogiausia, kai Kuncas. Galbūt kitą naktį...

- Nesirūpink dėl Kunco, - pasakė Vikas stodamas. Henris pamatė, kad Krisas su tais pačiais džinsais, kuriuos vilkėjo tą dieną, ir kad ant jų džiūsta tos pačios kanalizacijos purvo dėmės. - Aš juo pasirūpinsiu. - Vikas ištiesė ranką.

Padvejojęs Bauersas padavė savąją, ir abu nuėjo Mėlynosios palatos durų link, į televizoriaus garsą. Likus vos keliems žingsniams, pabudo Džimis Donlinas, kuris suvalgė savo motinos smegenis. Kai pamatė naktinį Henrio lankytoją, Džimio akys išsprogo. Tai buvo jo mama. Kaip paprastai švysčiojo ketvirtis colio apatinio sijono. Pakaušio nebuvo. Klaikiai raudonos mamos akys pastebėjo jį, ir šmėkla plačiai nusišypsojo. Džimis išvydo lūpdažiu išteptus arkliškus geltonus jos dantis kaip ir anksčiau. Jis ėmė žviegti: “Ne, mama! Ne, mama! Ne!!!”

Televizorius akimirksniu užtilo, dar kitiems nespėjus praplėšti akių, Kuncas atlapojo duris ir tarė: "Gerai, avine, pasiruošk gaudyti savo makaulę, kai ji lėks. Aš tau parodysiu".

- Ne, mama! Ne! Prašau, mama! Ne...

Kuncas įlėkė į palatą. Pirmiausia pastebėjo Bauersą, aukštą, pilvotą, net juokingą su nukarusiu dešrigaliu koridoriaus šviesoje. Tada žvilgtelėjo kairėn ir suriko iš visų plaučių. Šalia Bauerso stovėjo padaras klouno kostiumu. Aštuonių pėdų aukščio. Sidabriniu kostiumu. Oranžiniai bumbulai bėgo per pilvą. Ant kojų - didžiuliai juokingi batai. Bet galva - ne žmogaus ir ne klouno; galva buvo dobermano pinčerio, vienintelio iš Dievo tvarinių, kurio Džonas Kuncas paniškai bijojo. TO akys buvo raudonos. Glotnus snukis susiraukė, ir išlindo milžiniški balti dantys.

Iš sumedėjusių Kunco pirštų iškrito ketvirtukų ritinėlis ir nusirito į kampą. Kitą dieną Benis Belju, pramiegojęs šitą atrakciją, ras juos ir paslėps savo spintelėje, - apsirūpino cigaretėmis mėnesiui.

Prižiūrėtojas gaudė orą dar kartą surikti, kai klounas puolė prie jo.

- Pradėsim cirką! - suurzgė TAS, ir baltos pirštinėtos rankos čiupo Kuncą už pečių.

Tik po pirštinėm buvo ne pirštai, o nagai.

3

Trečią kartą tą dieną, tą ilgą ilgą dieną, Kėja Makol priėjo prie telefono.

Šįkart ji pasistūmėjo toliau nei anais kartais; net sulaukė, kol kitame gale pakels ragelį, ir išklausė policininką su airišku akcentu: "Šeštosios gatvės nuovada, seržantas Obanonas, kuo galiu padėti?"

O, tau neblogai sekasi. Tikrai, po velnių. Aštuntą ar devintą kartą susukusi jau išdrįsi pasakyti savo pavardę.

Kėja nuėjo į virtuvę ir pasidarė silpną viskio su soda, nors žinojo, kad tai ne pati geriausia idėja po vaistų. Ji prisiminė dainušką iš studijų laikų: "Viskis teka per ausis, džinas netelpa skrandy, daktaras sako, man galas, tik nepasako kada", ir nusijuokė girtos juoku. Virš baro įtaisytas veidrodis. Moteris išvydo savo atvaizdą ir staiga nutilo.

Kas ta moteris?

Viena akis - užtinęs plyšys.

Kas ta sumušta moteris?

Nosis kaip girto riterio po trisdešimties metų kovų baruose ir dar nežmoniškai ištinusi.

Kas ta sudaužyta moteris, niekuo nesiskirianti nuo tų vargšių, kurios velkasi į moterų prieglaudą galutinai išgąsdintos ar pagaliau sukaupusios drąsos palikti savo vyrą, kuris muša, daužo sistemingai, savaitė iš savaitės, mėnuo iš mėnesio, metai iš metų?

Per skruostą gilus įbrėžimas.

Kas ji, Kėja, paukštele?
Ranka parišta.
Kas? Tu? Ar gali būti?
- Štai ji... mis Amerika, - užtraukė Kėja. Bandė dainuoti ciniškai, bet ties aštuntu skiemeniu užsikirto. Balsas buvo išgąstingas, ir ji tai žinojo. Ne kartą teko išsigąsti, bet Kėja visada atsigaudavo. Kažin, ar taip lengvai atsigaus šį kartą.
Gydytojas, kuris aptvarkė ją nedidelėje vienvietėje palatoje tuoj už Gailestingųjų seserų traumpunkto priimamojo, buvo jaunas ir patrauklus. Kitomis aplinkybėmis ji tikriausiai pamėgintų (ir visai tikėtina, kad sėkmingai) parsivesti jį namo ir patikrinti jodinėjimo gabumus. Bet dabar nebuvo net minties. Skausmas atšaldė jusles. Baimė irgi.
Jo pavardė buvo Gefinas, ir ji nėmaž nepaisė tyrinėjančio gydytojo žvilgsnio. Jis nusinešė nedidelę popierinę stiklinaitę prie kriauklės, pripylė pusę, ištraukė iš stalčiaus cigarečių pakelį ir pasiūlė.
Kėja paėmė cigaretę, gydytojas pridegė. Jam teko pavaikyti su degtuku cigaretės galiuką, nes misis Makol ranka drebėjo. Paskui įmetė degtuką į stiklinaitę. Pš-š-š.
- Puikus įprotis, tiesa? - paklausė jis.
- Oralinė fiksacija, - pastebėjo Kėja.
Gydytojas linktelėjo, ir abu nutilo. Jis nenuleido nuo jos akių. Kėjai atrodė, kad jis laukia, kada ji pravirks, ir ją apėmė siutas, nes kaip tik to jai norėjosi labiausiai. Ji negalėjo pakęsti, kai žmonės supranta jos vidinę būseną, ypač vyrai.
- Draugužis? - pagaliau paklausė jis.
- Nenorėčiau apie tai kalbėti.
- A-ha, - vyras rūkė nenuleisdamas nuo jos akių.
- Ar jūsų motina niekad nemokė, kad nemandagu taip spoksoti?
Kėja norėjo kalbėti šiurkščiai, bet tai nuskambėjo kaip maldavimas: na, nežiūrėk į mane, aš žinau, kaip atrodau, pati mačiau. Paskui šitą mintį šmėstelėjo kita, kuri, spėjo Kėja, ne kartą turėjo kilti ir Beverlei: labiausiai sumuštasis kenčia viduje, tai galima pavadinti dvasiniu kraujavimu. Taip, ji žino, kaip atrodo. Dar blogiau, kad ji žino, kaip jaučiasi. Ji - bailė. Blogiau būti negali.
- Pasakysiu štai ką, - tarė Gefinas tyliu ir maloniu balsu. - Dirbdamas traumpunkte matau per savaitę porą dešimčių sumuštų moterų. Dar tiek gydo stažuotojai. Dabar žiūrėk: ant stalo telefonas. Duodu dešimt centų. Skambinkit į Šeštąją gatvę, palikit pavardę ir adresą, papasakokit, kas ir kaip atsitiko. Kai padėsite ragelį, ištrauksiu butelį burbono iš spintos, - kaip suprantate, laikau grynai medicinos tikslais, - ir išgersim po stiklą. Nes dabar pagalvojau, ir tai mano asmeninė nuomonė, kad šlykščiau už vyrą, mušantį moterį, gali būti tik žiurkė su sifiliu.
Kėja vangiai šyptelėjo.
- Ačiū už pasiūlymą, bet aš pasuoju. Bent jau dabar.

- A-ha, - tarstelėjo gydytojas. - Tik grįžusi namo gerai save apžiūrėkit veidrodyje, mis Makol. Tas, kuris taip išgražino, iš širdies pasistengė.

Tada ji pravirko. Nesusilaikė.

Tomas Roganas paskambino vidurdienį, po to, kai ji saugiai išlydėjo Beverlę. Norėjo sužinoti, ar Kėja nebuvo susitikusi jo žmonos. Kėja atsakė nemačiusi Bevės porą savaičių. Tomas padėkojo ir padėjo ragelį.

Maždaug pirmą suskambo durų skambutis. Ji metė rašiusi savo kabinete ir nuėjo atidaryti.

- Kas ten?

- Gėlės, mem, - atsakė plonas balsas. Ir kaip ji nepažino Tomo, nutaisiusio falcetą, kaip ji galėjo šitaip kvailai pasielgti patikėjusi, kad jis taip lengvai pasiduos, ir nuimti grandinėlę nuo durų?

Jis įėjo, o Kėja spėjo ištarti: "Nešdinkis iš č...", kai Tomo kumštis smogė į dešinę akį. Akis akimirksniu išpurto, galvoje sužaibavo. Ji nuskrido atbula, kabindamasi už daiktų, kad nenukristų. Į dulkes sudužo grakšti vaza, nuvirto drabužių stovas. Kėja išsitiesė, kai Tomas uždarė duris ir ėmė eiti į ją.

- Nešdinkis! - suriko ji.

- Kai pasakysi, kur ji, - atsakė artindamasis Roganas. Ji spėjo pastebėti, kad jis nekaip atrodo, tiksliau, baisiai atrodo. Kėją apėmė piktas džiugesys. Kad ir ką Tomas būtų padaręs Bevei, ji neliko skolinga. Antraip nebūtų jis nuo kojų nusivaręs jos ieškodamas, nors su tokia išvaizda geriausiai tiko ligoninė.

Bet Tomas atrodė dar ir įniršęs, ir viskam pasiryžęs.

Kėja atsistojo ir ėmė trauktis nenuleisdama akių, kaip nuo iš narvo ištrūkusio grobuonies.

- Sakau, kad nemačiau jos, tikrai, - pasakė ji. - Dabar dink, kol neiškviečiau policijos.

- Tu matei ją, - atšovė Tomas. Jo užtinusios lūpos bandė šieptis. Dabar ji pastebėjo, kad dantys nelygūs. Keli priekiniai nuskelti. - Paskambinu, klausiu, ar žinai, kur Bevė. Tu atsakai nemačiusi dvi savaites. Nieko neklausi, neerzini, nors žinau, kad negali manęs pakęsti. Tai kur ji, šliundra tu? Pasakok.

Tada Kėja apsisuko ir nėrė koridoriumi, ketindama užsisklęsti salone. Ji atbėgo greičiau, nes Tomas šlubčiojo, bet kai vėrė duris, jis spėjo įkišti petį. Vienas truktelėjimas, ir Roganas įsiveržė į kambarį. Kėja vėl sukosi bėgti, bet jis nutvėrė ją už suknelės ir taip timptelėjo, kad išplėšė visą nugarą iki juosmens. "Savo žmonos siūtą suknelę", - be jokio ryšio pagalvojo Kėja ir šiurkščiai buvo apsukta.

- Kur ji?

Kėja užsimojo ir kirto tokį antausį, kad Tomo galva loštelėjo ir vėl ėmė kraujuoti žaizda kairiame skruoste. Jis čiupo ją už plaukų ir dėjo kumščiu. Vieną akimirką jai pasirodė, kad sprogo nosis. Ji suklykė, įkvėpė ir ėmė kosėti savo krauju. Kėją apėmė panika. Ji net neįsivaizdavo, kad gali būti taip baisu. Tas kalės vaikas ją užmuš.

Ji klykė, kol kumštis nesusmigo į pilvą, ir Kėja galėjo tik gaudyti orą. Ji bandė įkvėpti ir springo vienu metu - tada jai pasirodė, kad uždus.

- Kur ji?

Kėja purtė galvą.

- Nema... čiau jos, - išspaudė. - Policijai... sėsi į kalėjimą... mulki...

Jis parklupdė ją, ir ji pajuto skausmą pečiuose. Tokį skausmą, kad ji kone alpo. Tomas apgręžė nepaleisdamas jos rankos ir užlaužė ją. Kėja sukando lūpas prisiekinėdama sau, kad daugiau nerėks.

- Kur ji?

Kėja papurtė galvą.

Tomas vėl užlaužė ranką, taip smarkiai, kad net kriuktelėjo. Karštas jo kvėpavimas svilino ausį. Mis Makol kumštis palietė kairę mentę, o kai vėl kažkas trakštelėjo petyje, ji sudejavo.

- Kur ji?

- ... nežinau...

- Ką?

- Aš NEŽINAU!

Tomas paleido ranką ir spyrė. Moteris išsitiesė ant grindų, plūsdama krauju ir ašarom. Už nugaros pasigirdo beveik melodingas dzingtelėjimas. Kai ji atsigręžė, sadistas jau lenkėsi prie jos. Jis buvo nudaužęs kitos, krištolo, vazos kaklelį. Pačią vazą laikė kitoje rankoje. Dantytas vazos kaklelis per colį nelietė jos veido. Kėja žiūrėjo į šukę kaip pakerėta.

- Dabar paklausyk manęs, - tarė Roganas (karšto oro pliūpsnis į veidą), - tu pasakysi, kur ji išvažiavo, arba rankiosi savo snukį nuo grindų. Turi tris sekundes ar dar mažiau. Kai aš supykęs, laikas bėga daug greičiau.

“Mano veidas”, - pagalvojo Kėja, ir tai privertė ją pasiduoti... ar atsitraukti, jei labiau patinka. Ji įsivaizdavo pernelyg aiškiai, kaip šitas monstras krištolo šuke sumaitoja jai veidą.

- Ji išvažiavo namo, - sudejavo Kėja. - Į gimtąjį miestą. Derį. Derį Meino valstijoje.

- Kaip išvažiavo?

- Sėdo į Milvokio autobusą. Iš ten lėktuvu.

- Ach ta nutampyta kekšytė! - suriko Tomas atsitiesdamas. Jis ėmė žingsniuoti puslankiu nesąmoningai taršydamas plaukus: jie styrojo kuokštais. - Kekšė, šliurė, mazgotė paskutinė! - Tomas čiupo dailią besimylinčios porelės medžio skulptūrėlę - Kėja įsigijo ją būdama dvidešimt dvejų - ir šveitė į židinį. Liko šipuliai. Pamišėlis įsmeigė žvilgsnį į veidrodį virš židinio ir stovėjo išvertęs akis, lyg vaiduoklį išvydęs. Paskui jis vėl apsigręžė. Išsitraukė kažką iš švarko kišenės, ir Kėja apstulbo pamačiusi jo rankoje knygą plonais viršeliais. Viršelis buvo visiškai juodas, išskyrus raudoną pavadinimą ir kelių jaunuolių ant upės skardžio nuotrauką. “Juodieji slenksčiai”.

- Kas tas suskis?

- A? Kas?

- Denbras. Denbras, - Tomas nekantriai kratė knygą prieš jos akis, paskui netikėtai trenkė ja per veidą. Skruostą nutvilkė skausmas ir liko rusenti kaip anglys krosnyje. - Kas jis toks?

Kėja ėmė suprasti.

- Jie buvo draugai. Vaikystės draugai. Kartu užaugo Deryje.

Roganas šėrė romanu per kitą skruostą.

- Prašau baik, Tomai, - sudejavo ji.

Jis perkėlė per ją kėdę plonomis kojomis, apsuko ir atsisėdo priešais. Veidas kaip pjaustinėtas moliūgas pakibo virš jos.

- Paklausyk manęs, - tarė jis. - Paklausyk gero dėdės Tomo. Pajėgsi, nujota kale?

Kėja linktelėjo. Burnoje juto karštą, geležim atsiduodantį kraują. Petys degė. Ji meldė, kad būtų tik išniręs, o ne sulaužytas. Tai dar ne blogiausia. “Mano veidas, jis supjaustys mano veidą...”

- Jei paskambinsi policijai ir įskųsi mane, aš viską neigsiu. Tu nė velnio neįrodysi. Šeimininkei laisva diena, ir mes vieni du. Žinoma, jie gali mane vis tiek suimti, ar ne?

Ji vėl pasijuto linksinti, tarytum galva būtų ant spyruoklės.

- Aišku. Bet aš sumoku užstatą ir važiuoju tiesiai pas tave. Paskui ras tavo spenius ant virtuvės stalo, o akis - silkinėje. Supratai mane? Ar girdėjai dėdę Tomą?

Kėja ėmė raudoti. Ta spyruoklė jos kakle toliau linksėjo.

- Kodėl?

- Ką? Aš... ne...

- Pabusk pagaliau! Ko ji važiavo?

- Aš nežinau! - Kėja beveik rėkė.

Tomas prikišo sudaužytą vazą.

- Aš nežinau, - tyliai pakartojo ji. - Prašau. Ji man nesakė. Neliesk manęs.

Roganas nušveitė vazą į šiukšlių krepšį ir atsistojo.

Išėjo neatsigręžęs. Palenkęs galvą, nerangaus lokio eisena.

Kėja išlėkė paskui ir užšovė duris. Tada nubėgo į virtuvę ir ten užsirakino. Po minutės nušlubčiojo laiptais į viršų (skubėdama, kiek leido skaudantis pilvas) ir užrakino duris į verandą - kas drįstų tvirtinti, kad jam neužeis noras grįžti per ten. Jis ne tik sumuštas. Jis beprotis.

Bet aš sumoku užstatą ir važiuoju tiesiai pas tave... tavo spenius ras ant virtuvės stalo, o akis - silkinėje.

Kėja atitraukė ranką nuo telefono.

Ji nuėjo į vonią, apžiūrėjo iškruvintą nosį ir mėlynę. Neverkė; gėda ir siaubas išdžiovino ašaras. “O, Beve, padariau, ką galėjau, brangute, - galvojo ji. - Bet veidas... jis norėjo supjaustyti mano veidą...”

Vaistinėlėje buvo darvono ir valiumo. Pasvarsčiusi ji nurijo po vieną abiejų. Paskui nuvažiavo į traumatologinį punktą ir susipažino su mi-

nėtuoju Gefinu, vieninteliu vyru tuo momentu, kurio nebūtų norėjusi nutrinti nuo žemės paviršiaus.

O iš ten vėl namo, vėl namo, dulka kelias tolumoj...

Ji priėjo prie miegamojo lango. Saulė kabojo palei horizontą. Rytinėje pakrantėje temsta, Meine tikriausiai jau septynios.

Paskui nuspręsi dėl policijos. Dabar svarbiausia perspėti Beverlę. Būtų daug paprasčiau, jei būtum pasakiusi, kur apsistosi, širdele, - mąstė Kėja. - *Bet pati, matyt, nežinojai.*

Mis Makol metė rūkyti prieš porą metų, bet ypatingiems atvejams turėjo "Pall Mall" pakelį stalčiuje. Dabar paėmė cigaretę ir prisidegė. Paskutinį kartą iš šito pakelio ėmė 1982-ųjų gruodį, ir šita cigaretė, pasirodo, išsikvėpė greičiau, negu Ilinojaus senato spikeris per posėdį. Bet vis tiek rūkė, primerkusi vieną akį nuo dūmų, kitos merkti nereikėjo. Ačiū Tomui Roganui.

Nevikriai, kaire ranka - tas šunsnukis išsuko darbinę jos ranką - surinko Meino informacijos numerį ir paprašė visų Derio viešbučių ir nakvynės namų telefonų.

- Tai užims nemažai laiko, mem, - padvejojo operatorė.

- Daugiau negu įsivaizduojate, - atšovė Kėja, - nes užsirašinėsiu kaire ranka. Dešinė atostogauja.

- Paprastai mes ne...

- Paklausykit, - nepiktai tarė Kėja, - aš skambinu iš Čikagos ir bandau surasti savo draugę, kuri pabėgo nuo vyro į Derį, savo gimtinę. Vyras žino, kur ji. Sužinojo sudaužęs mane taip, kad sveikos vietos neliko. Jis psichopatas. Ji turi žinoti, kad jos brangiausias atvažiuoja.

Kai operatorė atsiliepė po ilgokos pauzės, jos balsas buvo žmoniškesnis:

- Mano manymu, jums iš tikro reiktų Derio policijos valdybos telefono.

- Gerai. Ir jį užsirašysiu. Bet draugę turiu perspėti, - atsakė Kėja. - Ir... - ji prisiminė apdraskytą Tomo veidą, guzą kaktoje, dar vieną smilkinyje, šlubčiojimą, lūpas kaip padangas. - Jei ji žinos, kad vyras važiuoja, to užteks.

Vėl pauzė.

- Ar klausai, sesute? - patikrino Kėja.

- "Arlington Motor Lodge", - pradėjo operatorė, - 643-8146. "Besio parko kotedžas", 648-4083. "The Bunyan Motor Court"...

- Lėčiau truputį, gerai? - paprašė mis Makol skubiai užsirašinėdama. Ji apsidairė peleninės, nesuradusi sumaigė cigaretę tiesiai ant sugertuko. - Aš klausau.

- "The Clarendon"...

4

Kėjai laimė šyptelėjo iš penkto karto. Pasirodo, Beverlė Rogan apsistojo "Derio" viešbutyje. Šyptelėjo, o ne nusišypsojo, nes Bevė buvo išėju-

si. Kėja paliko savo vardą, telefoną ir žinutę, kad grįžusi Beverlė tučtuojau paskambintų, nesvarbu, kokiu paros metu.

Viešbučio administratorius pakartojo žinutę. Kėja užlipo į viršų ir išgėrė dar vieną valiumo tabletę. Paskui atsigulė ir pabandė užmigti. Veltui. "Atleisk, Beve, - mąstė ji, žiūrėdama į tamsą. - Neištvėriau, kai jis ėmė grasinti supjaustyti man veidą... tiesiog neištvėriau. Greičiau paskambink, Beve. Maldauju, paskubėk. Ir saugokis to išprotėjusio niekšo, už kurio ištekėjai".

5

Išprotėjęs niekšas, už kurio Bevė ištekėjo, išsirinko patogesnį kelią negu žmona vakar. Jis išskrido iš O'Haros, Jungtinių Valstijų civilinės aviacijos širdies. Lėktuve mintinai išmoko trumpą "Juodųjų slenksčių" autoriaus gyvenimo aprašą. Jis, pasirodo, kilęs iš Naujosios Anglijos, trijų kitų romanų autorius (kuriuos galima įsigyti "Signet" knygų serijoje, buvo skelbiama knygos pabaigoje). Viljamas Denbras su žmona, aktore Odra Filips, gyvena Kalifornijoje. Šiuo metu dirba prie naujo romano. Turint galvoje, kad knygiūkštė išleista 1976 metais, visai tikėtina, kad tas tipas po to išleidęs dar ne vieną romaną.

Odra Filips... jis bus matęs ją filmuose. Tomas nelabai domėjosi aktorėmis (jo supratimu, galima žiūrėti tik detektyvus ir siaubo filmus), bet tą mažytę jis pastebėjo. Pastebėjo kaip tik todėl, kad ji buvo labai panaši į Beverlę: ilgi ugniniai plaukai, žalios akys, stangrios krūtys.

Jis atsilošė kėdėje ir pastukseno knyga į kelį, stengdamasis negalvoti apie skausmą galvoje ir perštinčias lūpas. Taip, jokios abejonės. Odra Filips - ta rudė su puikiais papais. Ji vaidino Klinto Istvudo filme, paskui po metų siaubiake "Kapinių mėnuo". Į šitą jie ėjo kartu su Beverle, ir jis pasakė, kad jodvi labai panašios. "Nemanau, - atsakė tada Bevė. - Aš aukštesnė, o ji daug gražesnė. Ir plaukai tamsesni". Tuo viskas ir baigėsi. Tą epizodą Tomas prisiminė tik dabar.

Su žmona, aktore Odra Filips...

Roganas šiek tiek išmanė psichologiją; jos pagalba naudojosi savo žmona visus vedybinio gyvenimo metus. Įkyriai smelkėsi nemalonus jausmas. Ir viskas dėl to, kad Bevė ir Denbras žaidė kartu vaikystėje, ir Denbras vedė moterį, kuri, kad ir ką kalbėtų Beverlė, stebėtinai buvo panaši į Tomo Rogano žmoną.

Kokius žaidimus Denbras žaidė su Beverle? Paštą? Butelį?

Dar ką nors?

Tomas sėdėjo lėktuvo krėsle ir stukseno knyga sau į koją. Smilkinius ėmė spausti.

Nusileidęs Tarptautiniame Bengoro oro uoste, Roganas nuskuodė per automobilių nuomas. Merginos, apsirengusios geltonai, raudonai, kitos -

žaliai, atsargiai žvilgčiojo į ištinusį piktą jo veidą ir purtė galvas: atleiskit, visi automobiliai išnuomoti.

Tomas nuėjo prie kiosko, nusipirko Bengoro laikraštį ir peržiūrėjo skelbimus. Tris tinkančius apsibraukė. Pasisekė iš antro karto.

- Laikraštyje skelbimas, kad parduodate 76-ų furgoną "LTD". UŽ tūkstantį keturis šimtus.

- Taip.

- Klausykit, - pasakė Tomas, čiupinėdamas išsipūtusią piniginę su 6 tūkstančiais grynų. - Atvarote į oro uostą ir sudarom sandėrį vietoje. Jūs man automobilį ir pardavimo čekį su registracijos kortele. Aš sumoku grynais.

Furgono savininkas padvejojo ir tarė:

- Man reikia nuimti savo numerius.

- Aišku, gerai.

- Kaip aš jus rasiu, misteri..?

- Misteris Baras, - atsakė Tomas. Jis žiūrėjo į reklamą laukiamojoj salėj: "Bar Harboro avialinijos pristato Naująją Angliją... ir pasaulį!" - Lauksiu prie šoninio įvažiavimo. Pažinsit iš "išgražinto" veido. Vakar su žmona buvom pasivažinėti, ir plojausi atsakančiai. Galėjo būti blogiau, dabar tik veidas sumuštas.

- Užjaučiu jus, misteri Barai.

- Nieko, užgis. Jūs tik atvarykite mašiną, bičiuli.

Tomas padėjo telefono ragelį ir išėjo į šiltą gegužės vakarą.

Vaikinas su "LTD" išniro iš prietemos po dešimties minučių. Jis pasirodė visai piemuo. Sudarė sandėrį, vaikinas pakeverzojo pardavimo čekį, kurį Tomas abejingai susigrūdo į lietpalčio kišenę. Tada stovėjo ir žiūrėjo, kaip vaikis nuima meinietiškus numerius.

- Duodu dar tris žalius už atsuktuvą, - pasakė Tomas, kai jis baigė.

Vaikinukas valandėlę pamąstė, gūžtelėjo pečiais ir atkišo atsuktuvą, paėmęs tris Tomo dolerius. "Ne mano reikalas", - reiškė tas judesys, ir Roganas pagalvojo: "Tu visiškai teisus, mažasis mano drauge". O kai tas nuvažiavo taksi, sėdo už "Fordo" vairo.

Automobilis buvo visiškas šlamštas: važiuoklė spiegė, sankaba dūsavo, korpusas barškėjo, stabdžiai buvo skysti. Bet tai nesvarbu. Jis nuvažiavo iki automobilių parkavimo aikštelės, nusipirko bilietą ir įsuko į ją. Sustojo prie "Subaru", kuris, atrodė, stovi čia ne pirmą dieną. Paskui niūniuodamas panosėje atsuko "Subaru" numerius ir perdėjo ant "LTD".

Dešimtą vakare Tomas jau lėkė į rytus Antruoju keliu, ištiesęs ant kitos sėdynės Meino žemėlapį. "Fordo" radijas neveikė, todėl važiavo tyloje. Dar geriau. Reikėjo daug ką pamąstyti, pavyzdžiui, apie tai, ką jis padarys Beverlei, kai sugaus.

Širdies gilumoje buvo visiškai tikras, kad Bevė netoli.

O dar tas rūkymas.

Oi, mergužėle, apsirikai, iškrėtusi tokią šunybę Tomui Roganui. Dabar tik klausimas, ką būtent mes tau padarysim.

“Fordas” plėšė naktį ilgomis šviesomis, ir kai Tomas pasiekė Niūportą, atsakymą žinojo. Jis surado budinčioje vaistinėje tabako skyrių ir nupirko “Camel” bloką. Vaistininkas palinkėjo jam gero vakaro. Tomas atsakė tuo pačiu.

Jis nušveitė cigaretes ant sėdynės ir pajudėjo toliau. 7-uoju keliu važiavo atsargiai, kad nepražiopsotų savo posūkio. Štai jis, 3-iasis kelias su ženklu “HEIVENAS 21 DERIS 15”.

Jis įsuko ir padidino greitį, pažvelgęs į cigaretes šyptelėjo. Žalsvoje prietaisų panelio šviesoje jo išpurtęs veidas atrodė kaip vampyro.

“Atvežu tau cigarečių, Beve, - kalbėjo Tomas mintyse, lėkdamas pušų ir eglių tuneliu šešiasdešimties mylių per valandą greičiu. - Taip taip. Visą bloką. Tik tau vienai. O kai pamatysiu, brangute, priversiu suėsti aliai vieną. Jei reikės paauklėti tą Denbrą, aš pasiruošęs. Ne prieš, Beve. Aš ne prieš.”

Pirmą kartą, kai kalė išgražino jį ir pabėgo, Tomas pasijuto geriau.

6

Odra Denbo skrido į Meiną pirma Britų avialinijų klase. Lėktuvas pakilo iš “Heathrow” oro uosto po penkių dešimt, ir nuo tada sekė saulę. Saulė pirmavo, - tiksliau, jau laimėjo, - bet tai visai nesvarbu. Laimingo atsitiktinumo dėka ji sužinojo, kad lėktuvas, skrendantis 23-iuoju reisu iš Londono į Los Andželą, leidžiasi papildyti degalų... Bengoro tarptautiniame oro uoste.

Ta diena buvo košmariška. Fredžiui Fajestounui, “Palėpės” prodiuseriui, aišku, iškart prisireikė Bilo. Atsitiko kažkokia kvailystė su kaskadininke, kuri turėjo vietoj Odros nukristi nuo laiptų. Pasirodė, kad kaskadininkai irgi turi profsąjungą, ir ta moteris jau atliko savaitinę šuolių normą. Profsąjunga spaudžia Fredį pakelti algą arba samdyti antrą kaskadininkę. Čia ir prasideda problemos: nėra kitos Odros sudėjimo kaskadininkės. Prodiuseris pasiūlė parinkti vyrą tai scenai. Nereikės šokti vien su apatiniais. Uždės ugninį peruką, grimuotojai pritaisys kas liko. Netgi užpakalį, jei reikės.

Negalima, sako profsąjungos lyderis. Sąjungos įstatams prieštarausim atiduodami vyrams moterų darbą. Lyčių diskriminacija.

Apie Fredžio kantrybę kino biznyje ėjo legendos, bet šiandien jis neišlaikė. Jis pasiuntė lyderį, pūzrą, kurio prakaito kvapas veikė kaip paralyžiuojančios dujos, po velnių. Tas pasiūlė prikąsti liežuvį, nes “Palėpei” teks apsieiti be kaskadininkų, ir suraitė špygą. Fredis pasiuto. Profsąjungos bosas buvo stambus, bet skystas, o Fredis (ir dabar radęs minutę laisvo laiko, lėkdavo žaisti amerikietiško futbolo, be to, pusę amžiaus pražaidė kriketą) - stambus ir kietas. Jis išmetė įkyruolį iš kabineto ir nuėjo medituoti. Po dvidešimt minučių išėjo šaukdamas Bilą. Jis norėjo, kad visa

scena būtų perrašyta, laiptai ir kritimas išmesti. Tada Odrai teko prisipažinti, kad Bilo nėra Anglijoje.

- Ką? - nustebo Fredis. Žandikaulis nukaro. Jis žiūrėjo į Odrą kaip į beprotę. - Ką čia šneki?

- Jis buvo iškviestas į Valstijas, štai ką noriu pasakyti.

Prodiuseris, kad kiek, būtų ją papurtęs, bet Odra išsigandusi atšoko. Tada Fredis pažiūrėjo į savo rankas, sukišo jas į kišenes ir pakėlė akis į Odrą.

- Atleisk, Fredi, - vos girdimai ištarė ji. - Man tikrai gaila, - ji nuėjo prisipilti kavos iš Fredžio "Silex'o", pastebėjusi, kad rankos truputį virpa. Atsisėdusi išgirdo prodiuserį, per studijos garsiakalbį leidžiantį skirstytis namo ar po barus. Filmavimas baigtas. Odra susigūžė. Mažiausiai dešimt tūkstančių svarų kaip į balą.

Fredis išjungė studijos įrangą, grįžo, prisipylė kavos sau. Atsisėdęs pasiūlė jai "Silk Cut" cigarečių.

Odra papurtė galvą.

Fredis paėmė vieną, prisidegė ir per dūmų debesį paklausė:

- Tai rimta, tiesa?

- Taip, - atsakė Odra kuo ramiau.

- Kas nutiko?

Ir todėl, kad ypatingai mėgo Fredį ir be galo juo pasitikėjo, Odra išklojo, ką žinojo pati. Prodiuseris klausėsi įdėmiai, niūrus kaip žemė. Tai ilgai neužtruko - dar trinksėjo automobilių durelės ir burzgė varikliai automobilių stovėjimo aikštelėje, kai ji baigė.

Fredis tylomis žiūrėjo pro langą. Paskui staiga atsigręžė:

- Jam kažkoks nervinis išsekimas.

Odra papurtė galvą.

- Ne. Nieko panašaus. Man jis neatrodė išsekęs, - nurijusi seiles, pridūrė: - Tau reikėjo jį pamatyti.

Prodiuseris kreivai šyptelėjo.

- Suprask, kad suaugę žmonės retai puola vykdyti pažadų, kuriuos davė vaikystėje. Tu skaitei Bilo knygas; žinai, kad jis daug rašo apie vaikystę ir neblogai rašo. Tai jo arkliukas. Todėl absurdiška jau pati mintis, kad jis viską pamiršo, kas tada atsitiko.

- O randai ant rankų, - atšovė Odra. - Jų ten niekad nebuvo. Iki šio ryto.

- Nesąmonė! Tu tiesiog jų nepastebėjai!

Ji bejėgiškai gūžtelėjo.

- Būčiau pastebėjusi.

Bet iš akių matė, kad Fredžio neįtikino.

- Tai ką darom? - paklausė jis, o Odra tik vėl galėjo papurtyti galvą. Fredis prisidegė antrą cigaretę nuo nuorūkos. - Galiu susitvarkyti su profsąjungos lyderiu. Ne asmeniškai, tikriausiai; dabar jo niekas nepriverstų duoti man kaskadininką. Bet mes pasiųsim Tedį Roulendą. Jis pedas, bet įkalbins paukščius nusileisti iš medžių. O kas toliau? Mums liko filmuoti keturios savaitės, o tavo vyras kažkur Masačūsetse...

- Meine...
Fredis numojo ranka.
- Koks skirtumas. Ir kaip tu galėsi be jo dirbti?
- Aš...
Jis palinko į priekį.
- Tu man patinki, Odra. Nepaprastai patinki. Ir Bilą mėgstu, nors jis man pridergė. Mes po truputį judėsim. Jei reikės taisyti scenarijų, pataisysiu. Dievas mato, kabinau tą košę ir anksčiau... Jei Bilui pakeitimai nepatiks, galės kaltinti tik save. Be jo apsieisiu, be tavęs - ne. Negaliu leisti lėkti paskui vyrą į Valstijas, kai privalai padirbėti iki paskutinio prakaito lašo. Ar ne teisybė?
- Nežinau.
- Aš irgi. Bet noriu, kad pamąstytum. Mes galėsim viską kuriam laikui užglaistyti, jei arsi kaip jautis. Bet jeigu išskrisi, tylėti negalėsiu. Gal aš ir mižnius, bet iš prigimties nesu kerštingas. Todėl nežadu, kad jei pabėgsi, į šitą biznį sugrįši. Turi pati suprasti, kad temperamentingosios karjera gali baigtis man net nagų neprikišus. Sakau tau kaip geras dėdė, patikėk. Neįžeidžiau?
- Ne, - abejingai atsakė Odra. Apskritai dėl to ji nesuko sau galvos. Dabar ji pajėgė galvoti tik apie Bilą. Fredis šaunuolis, bet jis negali to suprasti. Į viską jis žiūri pro savo, prodiuserio, prizmę. Jis nematė Bilo žvilgsnio... ir negirdėjo jo mikčiojant.
- Gerai, - Fredis pakilo. - Eime į “Hare and Hounds”. Išlenksim po stiklą.
Odra papurtė galvą.
- Gerti dabar norisi mažiausiai. Važiuosiu namo visko apsvarstyti.
- Iškviesiu automobilį, - pasiūlė Faiestounas.
- Ne. Važiuosiu traukiniu.
Fredis įdėmiai pasižiūrėjo, nekeldamas rankos nuo telefono. Paskui tarė:
- Atrodo, kad tu nutarei važiuoti pas jį, o aš kartoju, kad padarysi didžiulę klaidą, mergyt. Bilui cvaktelėjo širšė, bet galvos jis nepametė. Pazylios ir parlėks. Būtų norėjęs tavęs, pasiimtų kartu.
- Aš dar nieko nenusprendžiau, - atsakė ji žinodama, kad tai tik atsikalbinėjimas; ji buvo apsisprendusi jau iš ryto, kai atvažiavo automobilis jos paimti.
- Būk atsargi, meilute, - pasakė Fredis. - Nedaryk, ko paskui tektų gailėtis.
Odra jautė, kaip draugo autoritetas puola ją, reikalauja pasiduoti, prižadėti imtis darbo, kantriai laukti, kol Bilas grįš namo... arba vėl išnyks praeities skylėje, iš kurios atėjo.
Ji priėjo prie Fredžio ir pabučiavo į skruostą.
- Iki pasimatymo, Fredi.
Misis Denbro grįžo namo ir paskambino į Britų avialinijas. Ji norėjo sužinoti, kaip galėtų pasiekti nediduką miestuką Meine, Derį. Moteris

aiškinosi kompiuteriu... ir žinia kaip griaustinis iš giedro dangaus: 23-iasis reisas sustoja Bengore, nuo kurio iki Derio nepilnos penkiasdešimt mylių.

- Užsakyti bilietą, madam?

Odra užmerkė akis ir išvydo grubų, bet malonų ir nuoširdų Fredžio veidą. Išgirdo jį perspėjantį: "Būk atsargi, meilute. Nedaryk, ko paskui tektų gailėtis".

Fredis nenori, kad ji skristų; Bilas taip pat nenorėjo; tai ko ta širdis taip plėšiasi ten? Jėzau, ką man daryti...

- Madam? Ar girdite mane?

- Užsakykite, - atsakė Odra ir susvyravo. "Būk atsargi, meilute..." Jai tikriausiai reiktų išsimiegoti. Pažiūrėti į viską blaivesnėmis akimis. Ji ėmė raustis po rankinuką "American Express" kortelės. - Rytdienai. Pirma klasė, jei turite, bet imsiu bet kokį. "Jeigu apsigalvosiu, galiu atšaukti. Taip tikriausiai ir padarysiu. Atsibusiu ramia galva ir bus matyt".

Bet ryte nieko nesimatė, o širdis taip pat garsiai kvietė skristi. Miegas buvo košmarų rinkinys. Tad ji paskambino Fredžiui (be didelio noro, vien todėl, kad jautėsi skolinga) ir pabandė nerišliai paaiškinti, kodėl Bilui gali jos prireikti. Kitame gale pasigirdo trakštelėjimas - Fredis padėjo ragelį ištaręs tik "alio".

Bet tas tylus trakštelėjimas pasakė daugiau negu reikėjo.

7

Lėktuvas nusileido Bengore 7:09 europiniu laiku. Odra buvo vienintelė išlipanti, ir kiti keleiviai žiūrėjo į ją pagauti smalsumo, kaip galima išlipti tokiame Dievo pamirštame užkampyje. Norėjosi jiems pasakyti: "Aš ieškau savo vyro, štai kodėl. Jis grįžo į nedidelį miestelį gretimais, nes paskambino jo vaikystės bičiulis ir priminė pažadą, kurio jis pats negalėjo prisiminti. Skambutis priminė dar ir tai, kad jis neprisiminė savo mirusio brolio ištisus dvidešimt septynerius metus. Ir dar: jis vėl ėmė mikčioti... o ant delnų atsirado kažkokie keisti balti randai".

Tada muitininkas tikrai iškviestų vyrus baltais chalatais.

Odra paėmė savo bagažą - tokį vienišą ant karuselės - ir nuėjo prie automobilių nuomos punkto, kur po valandos atskubės ir Tomas Roganas. Jai labiau pasisekė: buvo pasiūlytas "Datsunas".

Mergina užpildė blanką, ir Odra pasirašė.

- Aš iškart pamaniau, kad tai jūs, - pasakė tarnautoja ir nedrąsiai paprašė: - Ar negalėčiau gauti autografo?

Odra užrašė savo vardą ant kitos blanko pusės ir pagalvojo: "Džiaukis, kol gali, mergyte. Jei Fredžio Fajestouno tiesa, po penkerių metų manęs niekas nepažins".

Ji nustebo pajutusi, kad užteko penkiolikos minučių, ir ji vėl ėmė mąstyti kaip amerikietė.

Pritrenkta susitikimo su žvaigžde, mergina šiaip taip surado žemėlapyje geriausią kelią į Derį, ir po dešimties minučių Odra jau buvo kelyje, kiekvieną kartą sankryžoje primindama sau neišlėkti į kairę, nes teks gramdyti nuo asfalto.

Už vairo ji pasijuto išgąsdinta labiau, nei bet kada anksčiau savo gyvenime.

8

Likimo ironija ar sutapimas (ypač dažnas reiškinys Deryje) lėmė, kad Tomas apsistojo "Koaloje" Džeksono gatvėje, o Odra susirado kambarį "Holiday Inn"; abu viešbutukai stovėjo šalimais, automobilių aikšteles skyrė tik neaukštas bordiūras. Taip jau atsitiko, kad Odros išsinuomotas "Datsunas" ir Tomo "LTD" atsidūrė vienas prieš kitą, nosis nosin, atskirti tik to bordiūro. Dabar abu miegojo: Odra ant šono, Tomas - ant nugaros, ir taip knarkė, kad čepsėjo užtinusiomis lūpomis.

9

Tą dieną Henris prasislapstė bruzgynuose šalia 9-ojo kelio. Tarpais snaudė, tarpais stebėjo, kaip zuja it medžiokliai šunys policijos mašinos. Kai nevykėliai pietavo, Henris klausėsi balsų iš mėnulio.

Sutemus jis nupėdino ant kelkraščio ir iškėlė nykštį.

Netrukus sustojo kažkoks kvailys ir įsisodino jį.

DERIS:
TREČIA INTERLIUDIJA

Nemathydamas manęs,
Paukštis ant takelio
Vargšą slieką kapt perpus -
Ir prarijo žalią.

Emilė Dikinson
"Paukštis ant takelio"

Baigiantis 1930-ųjų rudeniui supleškėjo "Juodoji vietelė". Kiek suprantu, tas gaisras, iš kurio mano tėvas per plauką išsigelbėjo, baigė dingimų ir žmogžudysčių ciklą 1923-30 metais, kaip dar prieš ketvirtį amžiaus baigė Kitčenerio fabriko sprogimas. Rodos, kad ciklui sustabdyti, užmigdyti tą siaubingą jėgą dar maždaug dvidešimtpenkmečiui būtina masinė auka.

Bet jeigu kiekvienam ciklui pabaigti reikalinga auka, panašu, kad ir pradėti jam reikia to paties.

O tai mane veda prie Bredlio gaujos.

Jų egzekucija įvyko trijų gatvių - Kanalo, Meino ir Kanzaso - sankryžoje, beje, netoli tos vietos, kuri pradėjo judėti Ričiui su Bilu vieną 1958-ųjų liepos dieną. Įvyko maždaug trylika mėnesių prieš gaisrą "Juodojoje vietelėje", 1929-ųjų spalį... visai prieš pat rinkos krizę.

Dauguma deriškių nepageidauja prisiminti tos dienos kaip, beje, ir "Juodosios vietelės" gaisro. Jie arba neatsimena, arba tądien buvo išvykę pasisvečiuoti pas gimines. Kiti tą popietę prasnaudė, o apie atsitikimą sužinojo tik iš vakarinių radijo žinių. Treti tiesiog žiūrės į tave ir meluos per akis.

Policijos budėjimo žurnalas liudija, kad tą dieną viršininko Salivano net nebuvo mieste ("Aš puikiai prisimenu, - kalbės Aloizijus Nelas, supdamasis "Polsono" pensiono Bengore krėsle. - Tai buvo pirmi mano tarnybos metai, kaipgi užmirši. Jis buvo išvykęs į Meino vakarus ančių medžioti. Džimas Salivanas buvo prisiekęs medžiotojas), nors gangsterių žinyne, kuris vadinasi "Piktadariai ir kruvini įrašai", yra nuotrauka žmogaus, besišypsančio prie kulkų suvarpyto Alo Bredlio lavono morge, ir jei tas žmogus ne policijos viršininkas Salivanas, tada tai jo brolis dvynys.

Tikrąją, mano įsitikinimu, įvykio versiją išgirdau iš misterio Kyno. To paties Norberto Kyno, kuris turėjo vaistinę Centro gatvėje nuo 1925-ųjų iki 1975-ųjų metų. Jis pasakojo noriai, bet, kaip ir Betės Ripsom tėvas, privertė mane išjungti diktofoną; tačiau tai niekis, aš ir dabar girdžiu ploną jo balsą - dar vieną šito prakeikto Derio choro solistą.

- Ką čia slėpti, - pasakė jis. - Niekas to nespausdins, o jei ir išspausdins, niekas nepatikės. - Misteris Kynas atkišo senovišką vaistinės skardinę. - Lakricą? Kiek pamenu, tu niekad nebuvai abejingas raudonoms, Miki.

Aš paėmiau vieną.

- Ar šerifas Salivanas iš tikro buvo tądien mieste?

Vaistininkas nusijuokė ir paėmė vieną lakricą pats.

- Tai kelia įtarimą?

- Kelia, - sutikau, kramtydamas raudoną lakricą. Nebuvau jos valgęs nuo vaikystės, kai kišdavau savo centus pro langelį jaunesniam ir guvesniam misteriui Kynui. O skonis buvo toks puikus kaip tada.

- Tu per jaunas prisiminti Bobo Tomsono iš "Milžinų" komandos bėgimą 1951-ųjų čempionate, - ėmė pasakoti Kynas. - Tada turėjai kokius ketverius. Ir ką gi! Apie tas varžybas buvo straipsnis laikraštyje net po kelerių metų. Pasirodė, kad beveik milijonas niujorkiečių gyrėsi sėdėję tądien stadione, - jis sužiaumojo savo lakricą, ir iš burnos kampučio nudryko tamsi seilė. Misteris Kynas skubiai nubraukė ją nosine. Mes sėdėjome kabinete už vaistinės; nors būdamas aštuoniasdešimt penkerių metų ir jau dešimtmetis kaip išėjęs į pensiją, senasis vaistininkas tvarkė savo anūkui popierius.

- O su Bredlio gauja - priešingai! - šūktelėjo Kynas. Jis šypsojosi, bet nemaloniai, ciniškai. - Tada Derio senamiestyje gyveno bent dvidešimt tūkstančių žmonių. Meino ir Kanalo gatvės jau ketveri metai buvo grįstos. O Kanzaso - vis dar molynas; vasarą dulkės, o kovą ir lapkritį - neišbrendama pliurza. Kiekvieną birželį Ap Mailo kalvą laistydavo alyva, o Liepos 4-ąją meras žadėdavo, kad netrukus bus išgrįsta Kanzaso gatvė. Tas "netrukus" buvo 1942-ieji... E... apie ką aš pradėjau?

- Apie dvidešimt tūkstančių senamiesčio gyventojų, - priminiau.

- A. Taip. Tai va, iš tų tūkstančių pusė jau iškeliavo kalnelin, gal net daugiau - penkiasdešimt metų, ne juokas! O deriškiai mėgsta mirti jauni. Gal oras kaltas. Bet iš likusių vargu ar surastum tuziną, kuris prisipažintų, kad tą dieną, kai Bredlio gauja buvo išsiųsta pas protėvius, jie buvo mieste. Bačas Roudenas, mėsininkas, tikriausiai prisipažintų. Virš kaladės, kur kapoja mėsą, jis pasikabinęs jų automobilio nuotrauką. Į ją pasižiūrėjus sunkiai atpažintum mašiną. Šarlotė Litlfyld papasakos porą žodžių, jei pataikysi užtikti geros nuotaikos. Ji dirba vidurinėje mokykloje, ir nors, mano įsitikinimu, tada ji galėjo turėti daugiausiai dvylika metų, prisiekinėja daug ką prisimenanti. Karlas Snovas, Obris Steisis, Ebenas Stempnelis ir tas senas krienas, kuris terlioja juokingus paveikslus ir laka per naktį pas Volį, - Pikmanas berods jo pavardė, - tie prisimena. Visi ten buvo...

Senukas nutilo, įsmeigęs akis į lakricą rankoje. Pamaniau, gal paraginti tęsti, bet apsigalvojau.

Pagaliau jis tarė:

- Visi kiti meluos apie tai, kaip meluoja, kad matė Bobį Tomsoną. Tik žmonės meluoja dėl tų varžybų todėl, kad norėjo ten būti, o deriškiai - atvirkščiai. Jie nenorėjo tądien būti Deryje. Supranti, sūnau?

Aš linktelėjau.

- Tau tikrai norisi viską išgirsti? - paklausė misteris Kynas. - Nekaip atrodai, misteri Miki.

- Nelabai norisi, - atsakiau, - bet turiu sužinoti.

- Gerai, - maloniai sutiko vaistininkas. Tą dieną mane apniko atsiminimai; kai jis pasiūlė man skardinę su lakricom, staiga prisiminiau radijo programą, kurios klausydavosi mano tėvai: "Misteris Kynas, dingusių asmenų ieškotojas".

- Šerifas buvo čia tą dieną. Jis ketino išlėkti paukščių pamedžioti, bet velniškai greitai apsigalvojo, kai atėjo Leilas Meičenas ir pasakė, kad laukia Alo Bredlio popiet.

- Iš kur Meičenas apie tai sužinojo? - paklausiau.

- Na, šita istorija savaime yra pamokanti, - atsakė misteris Kynas, o veide vėl atsirado ta ciniška šypsenėlė. - Bredlis niekad nebuvo Visuomenės Priešas Nr.1 FTB sąrašuose, bet panašiai nuo 1928-ųjų jo ieškojo. Pademonstruoti, kad nesėdi rankų sudėję. Alas Bredlis su broliu apšvarino šešis ar septynis bankus vidurio vakaruose ir pagrobė vieną bankininką išpirkai. Išpirka buvo sumokėta - didelė suma tais laikais, trisdešimt tūkstančių - bet jie vis tiek nugalabijo vargšelį.

Kai vidurio vakaruose visokio plauko gaujoms pasidarė per ankšta, Alas su Džordžu permetė savo šutvę į šiaurės rytus. Išsinuomojo didžiulę sodybą tuoj už miesto ribų Niūporto kryptimi, netoli tos vietos, kur šiandien Rulino fermos.

Tai įvyko 29-aisiais, per karščius. Liepą, gal rugpjūtį ar net rugsėjo pradžioje... negaliu pasakyti tiksliai kada. Gaują sudarė aštuoni: Alas Bredlis, Džordžas Bredlis, Džojus Konklinas ir jo brolis Kalas, airis, vardu Artūras Melojus, gavęs pravardę Kerėpla, kadangi buvo siaubingas trumparegis ir kratėsi akinių iš paskutiniųjų; Patrikas Kodis, vaikinas iš Čikagos, apie kurį sklido kalbos, kad esąs žudikas-mėgėjas, nors gražus buvo kaip Adonis. Su jais buvo dvi moterys: Kitė Donahju, visų pripažinta kaip Džordžo Bredlio žmona, ir Merė Hozer, priklausiusi atseit Kodžiui, nors pasakota, kad kartais ją pasiųsdavo ratu.

Atvažiavę čia jie padarė vieną didelę klaidą, sūnau, - patikėjo, kad taip toli nuo Indianos jie saugūs.

Iš pradžių kurį laiką sėdėjo tyliai, bet paskui atsibodo, ir jie nusprendė, jog metas pamedžioti. Ginklų turėjo pakankamai, tik va su šoviniais buvo striuka. Tad visi atmovė spalio septintą į Derį dviem automobiliais. Patrikas Kodis su moterimis išėjo pirkinių, o kiti pasuko į Meičeno sporto prekių krautuvę. Kitė Donahju tada įsigijo suknelę “Fryze”. Su ta pačia ir mirė po dviejų dienų.

Leilas Meičenas pats aptarnavo lankytojus. Mirė jis 1959-aisiais. Nutukęs buvo. Visada buvo sorulis. Bet akims nieko negalėjai prikišti, ir jis pažino Alą Bredlį, vos tik tas įžengė. Pažino ir kelis kitus, tik dėl Melojaus abejojo, kol jis neišsitraukė akinių peilių kolekcijai apžiūrėti.

Alas Bredlis priėjo prie jo ir tarė: “Norim nusipirkti amunicijos”.

“Gerai, - atsako Leilas Meičenas, - atėjot kaip tik ten”.

Bredlis padavė jam sąrašą, ir šeimininkas perskaitė. Tas raštelis, kiek man žinoma, pasimetė, bet Leilas pasakojo, kad kraujas sustingo beskaitant. Jiems reikėjo penkių šimtų 38-o kalibro patronų, aštuonių šimtų 45-o, šešiasdešimt 50-o, kokio dabar jau nė negamina, šratų paukščiams ir žvėrims ir po tūkstantį šovinių 22-o kalibro nupjautvamzdžiui ir paprastam šautuvui. Ir dar - tu įsivaizduok! - šešiolika tūkstančių patronų 45-o kalibro automatui.

- Nieko sau! - pasakiau.

Misteris Kynas dar kartą ciniškai šyptelėjo ir atkišo lakricų dėžutę. Aš papurčiau galvą, bet paskui vis tiek paėmiau vieną.

"Neblogas sąrašėlis, berniukai", - sako Lalas.

"Važiuojam, Alai, - pašaukė Kerėpla Melojus, - juk sakiau, šūdą gausi tokiam kaime. Pašokim į Bengorą. Ten, aišku, irgi neturės, bet pamėginti nekenks."

"Prilaikyk arklius, - atšauna Leilas kaip niekur nieko. - Tokie užsakymai dievaži nesimėto, ir aš neketinu atiduoti jo tam Bengoro žydui. Atnešu 22-ą kalibrą, taip pat paukštinius ir pusę stambių šratų. Galiu iškart duoti po penkis šimtus 38-o ir 48-o kalibro. O kita... - Leilas prisimerkia, paglosto smakrą lyg skaičiuotų. - Kita bus poryt. Kaip, tinka?"

Bredlis išsišiepė tartum krokodilas ir prisipažino, kad pasiūlymas atrodo vertas dėmesio. Kalas Konklinas pareiškė, kad jis irgi norėtų važiuoti į Bengorą, bet niekas jo neišgirdo. "Gerai, - sako Alas Bredlis Leilui, - jei nesi tikras, kad įvykdysi užsakymą, sakyk iš karto. Aš geras, kol manęs nevedžioja už nosies. Aišku?"

"Aišku, - atsako pardavėjas, - gausit viską, ko užsakėte, misteri...?"

"Reideri, - prisistato Bredlis. - Ričardas Reideris, jūsų paslaugoms". Jis atkiša ranką, ir Meičenas ją papurto geraširdiškai išsišiepęs. "Labai malonu, misteri Reideri".

Kai Bredlis pasiteiravo, kada galėtų pasiimti šaudmenis, Leilas pasiūlė užvažiuoti antrą dienos. Taip ir sutarė. Bredlio vyrai išėjo. Leilas pasekė per langą, kad prie jų prisijungė dvi moterys ir vyras. Jis atpažino Kodį.

- Nagi, ir ką jūs manot Leilas padarė? - Misterio Kyno akys žibėjo. - Paskambino policijai?

- Tikriausiai ne, - spėjau aš, - sprendžiant iš to, kas vėliau atsitiko. Aš pats būčiau kulvirsčias lėkęs prie telefono.

- Gal būtum, o gal ir ne, - pasakė senasis vaistininkas. Jo žvaliame veide kaip ir anksčiau atsirado begėdiškas šypsnys, ir mane nukrėtė šiurpas, nes aš žinojau, ką jis reiškia... o jis žinojo, kad man tai ne paslaptis. Kai ima ristis kas nors sunkaus, jau nesustabdysi; tai ridensis iki pakankamai ilgos lygumos, kol išsikvėps pirminė jėga. Gali iššokti priešais ir būti suplotas... bet nesuturėsi.

- Gal būtum, o gal ir ne, - pakartojo seniokas. - O aš tau papasakosiu, ką padarė Leilas Meičenas. Visą tą ir kitą dieną kiekvienam pas jį užėjusiam vyrui pašnibždėdavo, kad žino, kas ten pliekia elnius ir žąseles miškuose. Bredlio gauja. Žino, nes pažino juos. Leilas pasakojo, kad Bredlis su savo žmonėmis pasirodys kitą dieną apie antrą pasiimti užsakytų šovinių. Kalbėjo, kad esąs prižadėjęs Bredliui suveikti tiek šaudmenų, kiek jis panorės, ir savo pažadą ketina vykdyti.

- Kiek? - paklausiau. Jaučiausi surakintas jo karštligiško žvilgsnio. Staiga sausas šito kabinetėlio kvapas - vaistų, miltelių, visokio musterolio, kamparo, mikstūros nuo kosulio kvapas pasidarė nepakeliamas... bet išeiti aš negalėjau, kaip negalėjau uždusti sulaikęs kvapą.

- Kiek žmonių įspėjo Leilas? - atspėjo mano klausimą misteris Kynas.
Aš linktelėjau.
- Tiksliai nepasakysiu, - atsakė. - Nestovėjau šalia ir neužsirašinėjau. Manau, visus tuos, kuriais pasitikėjo.
- Kuriais pasitikėjo, - nustebau. Mano balsas nuskambėjo kimiai.
- Aha, - patvirtino pašnekovas. - Deriškiams, pats supranti. Ne su visais karves ganė, - ir pats sukrizeno iš savo sąmojo.
- Užėjau pas Leilą kitą dieną po Bredlio apsilankymo. Jis papasakojo visą istoriją, paskui paklausė, kas mane domina. Aš buvau užėjęs pažiūrėti, ar paskutinė nuotraukų juosta jau išryškinta - tais laikais Meičenas tvarkė "Kodako" juostas ir fotoaparatus, - bet pasiėmęs ją, paprašiau šovinių savo "Vinčesteriui".
"Užsimanei papyškinti, Norbai?" - klausia Leilas, duodamas man dėžutę.
"Galgi užkabinsiu kokią laputę", - atsakau, ir mes abu iš to juokiamės.
Misteris Kynas krizeno patrepsėdamas savo kaulėta koja, lyg tokio juokingo dalyko antrą kartą gyvenime nebūtų patyręs. Paskui pasilenkė ir patapšnojo man per kelį:
- Noriu pasakyti, sūnau, kad žinia pasiekė tuos, kam reikėjo. Miesteliūkštis, pats supranti. Pasakai, kas reikia kam reikia, ir nuraibuliuoja... aišku, apie ką aš? Dar vieną lakricą?
Aš paėmiau saldymedžio šaknies gabaliuką nelanksčiais pirštais.
- Nušersiu tave, - pasakė vaistininkas ir užsikosėjo. Dabar jis buvo senas... nemirtingai senas, su bifokaliniais akiniais, slystančiais nuo siauros kaip ašmenys nosies, oda aptemptais skruostais.
- Kitą dieną atsinešiau į parduotuvę savo šautuvą. O mano asistentas Bobas Taneris (daugiau tokio darbštuolio asistento neturėjau) - tėvo medžioklinį. Apie vienuoliktą valandą sodos hidrokarbonato užsuko Gregoris Koulis, ir teprasmegsiu skradžiai, jei už diržo nebuvo užsikišęs 45-o kalibro kolto.
"Neištaškyk sau kiaušų su tuo daikčiuku", - perspėjau aš.
"Atsivariau nuo Milfordo ne liežuvio laidyti, - atšovė Gregas. - O kai kam, matyt, šiandien bus ištaškyti kiaušai dar saulei nenusileidus".
Pusę dviejų užkabinau lentelę "TUOJ GRĮŠIU. PRAŠOM PALAUKTI" ant durų, pasiėmiau šautuvą ir išėjau į Ričardo skersgatvį. Kalbinau kartu Bobą Tanerį, bet tas atsakė norįs baigti misis Emerson receptą ir prisijungsiąs vėliau. "Palikit man vieną gyvą, misteri Kynai", - pasakė jis, o aš atsakiau, kad nieko negaliu žadėti.
Kanalo gatvė buvo kaip iššluota: nei pėsčių, nei važiuotų. Kartais pasisukdavo koks parduotuvės furgonas, ir viskas. Pastebėjau atžingsniuojantį Džeiką Pinetą su šautuvais abiejose rankose. Jis susitiko Endį Krisą, ir abu nuėjo prie suolo, kurie stovėdavo šalia "Karo memorialo", žinai juk, kur Kanalas lenda žemėn.
Petis Vanesas, Alas Nelas ir Džimis Gordonas sėdėjo ant teismo rūmų laiptų, kirto sumuštinius ir vaisius iš pietų krepšelių ir tauškė visokias

nesąmones kaip vaikai mokyklos kieme. Visi buvo ginkluoti. Pas Džimį Gordoną buvo Pirmojo Pasaulinio karo "Springfildas", už jį patį didesnis.

Pastebėjau į Ap Mailo kalvą traukiantį bernėką, rodos, tai buvo Zakas Denbras, tavo bičiulio tėvas, žinai, to, kuris dabar pasidarė rašytojas. Jam iš Krikščionių mokslinės literatūros skaityklos lango šaukia Kenis Bortonas: nešdinkis, girdi, čia tuoj pasipils kulkos. Zakas pakelia galvą, pažiūri, ir neria kiek kvapo turi.

Visur vyrai, vyrai su ginklais tarpduriuose, sėdintys ant laiptų, žiūrintys pro langus. Gregas Koulis sėdi ant slenksčio su savo 45-o kalibro patranka ir bent dviem tuzinais patronų, išrikiuotų kaip žaisliniai kareivėliai. Briusas Jagermejeris ir toks švedas, Olafas Teramenijus, rymo "Bižu" kino teatro šatros pavėsyje.

Misteris Kynas žiūrėjo pro mane, it būčiau iš stiklo. Žvilgsnis jau nebuvo guvus, akis užtraukė prisiminimų šydas. Taip atrodo žmogus, prisimenantis geriausius gyvenimo metus: pirmą puikiai atmuštą kamuolį galbūt, pirmą ištrauktą upėtakį, kurį galėjo ir kitiems parodyti, ar pirmą naktį su trokštama moterimi.

- Prisimenu vėjo švilpimą, sūnau, - svajingai pratarė jis. - Vėjo švilpimą ir laikrodžio dūžius antrą valandą teismo pastate. Bobas Taneris priėjo iš užpakalio, o aš buvau tiek įsitempęs, kad vos neištaškiau jo smegeninės.

O jis tik linktelėjo ir nupėdino "Vanoko niekučių" link, vilkdamas iš paskos ilgą šešėlį.

Manai liaudis pakilo ir išsiskirstė, kai po dešimties, penkiolikos, paskui ir dvidešimties minučių nieko neatsitiko? Nieko panašaus. Žmonės laukė. Nes...

- Nes žinojo, kad jie vis tiek atvažiuos, tiesa? - paklausiau. - Dėl to nebuvo abejonių.

Vaistininkas išsišiepė kaip mokytojas, patenkintas mokinio atsakymu.

- Teisingai! - pasakė. - Mes žinojom. Apie tai nereikėjo kalbėtis, nereikėjo tartis, kad štai, iki pusės trijų palaukiam, o jei nepasirodo - skirstomės prie savo darbų. Ne, viskas liko kaip buvę, ir maždaug dvidešimt penkios minutės po dviejų nusileido Ap Mailo kalva du automobiliai - vienas raudonas, kitas tamsiai mėlynas - ir pasuko į sankryžą. Kiek pamenu, tai buvo "Ševrolė" ir "La Salle". Konklinai, Patrikas Kodis ir Merė Hozer važiavo "Ševrolė". Broliai Bredliai, Melojus su Kite Donahju sėdėjo "La Salle".

Jie, vadinasi, pasuko į sankryžą, ir staiga Alas Bredlis užgula "La Salle" stabdžius, kad Kodis vos neįmūrija į užpakalį. Gatvė buvo per tyli, ir Bredlis tą iškart pajuto. Jis buvo žvėris, o žvėriui ir mažo užtenka, kad pabaidytum, ypač kai jis medžiojamas ketvirtus metus.

Alas atidarė automobilio dureles ir valandėlę pastovėjo ant pakopos. Apsižvalgė, mostelėjo Kodžiui pavažiuoti atbulam. "Kas, bose?" - išgirdau vienintelius žodžius, kuriuos jie tądien ištarė. Ir prisimenu saulės zuikutį, iššokusį iš mažo veidrodėlio. Tai Hozer pudravo savo nosį.

Kaip tik tą akimirką iš Meičeno parduotuvės iššoko pats šeimininkas su padėjėju Bifu Marlou. "Pasiduok, Bredli, tu apsuptas!" - suriko Leilas ir nedavęs tam nė atsisukti ėmė į jį pleškinti. Iš pradžių šaudė kur papuola, paskui kliudė Bredliui petį. Tuoj drabužis nusidažė raudonai. Bredlis sugriebė mašinos dureles ir įvirto vidun. Užvedė variklį, ir tada į darbą buvo paleisti visi ginklai.

Viskas tetruko keturias, na, gal penkias minutes, bet tada atrodė velniškai ilgai. Petis, Alas ir Džimis Gordonas sodino kulkas į "Ševrolė" užpakalį tiesiog nuo teismo rūmų laiptų. Mačiau, kaip ant vieno kelio priklaupęs savo seną šautuvą užtaisinėja Bobas Taneris. Jagermejeris su Teramenijum atakavo dešinį "La Salle" šoną iš šatros šešėlio, o Gregas Koulis stovėjo kanalizacijos griovyje, abiem rankomis nusitvėręs 45-o kalibro automatinį šautuvą ir spaudė gaiduką.

Vienu metu šaudė penkiasdešimt ar šešiasdešimt žmonių. Kai viskas buvo baigta, Leilas Meičenas ištraukė trisdešimt šešias kulkas iš savo parduotuvės sienos. Ir tai po trijų dienų, po to, kai kiekvienas norintis peiliu išsikrapštė sau suvenyrą. Per patį įkarštį garsas buvo kaip Marnos mūšio metu. Aplink neliko sveiko lango.

Bredlis apgręžė "La Salle", ir nepasakyčiau, kad uždelsė, bet tuomet visi keturi ratai jau buvo nuleisti. Išdaužti priekiniai žibintai, priekinis stiklas. Kerėpla Melojus ir Džordžas Bredlis atsišaudė per užpakalinį langą. Mačiau, kaip kulka pataikė Melojui į kaklą ir išdraskė jį. Vargšas spėjo paleisti du šūvius ir išvirto pro langą.

Kodis bandė apsukti "Ševrolė", bet tik įsirėžė į "La Salle". Ir tai buvo nuosprendis, sūnau. "Ševrolė" priekinis buferis mirtinai susikabino su "La Salle" užpakaliniu, ir nė iš vietos.

Džojus Konklinas iššoko į sankryžos vidurį ir ėmė pliekti iš pistoletų abiem rankom. Taikė į Džeiką Pinetą ir Endį Krisą. Abu nulėkė nuo suolo, Endis rėkdamas: "Mane nušovė! Nušovė", nors nebuvo net užkliudytas. Nė vienas nebuvo sužeistas.

Kai pirmos kulkos pasiekė Džojų Konkliną, jis buvo jau ištuštinęs abiejų pistoletų apkabas. Paltas atsilapojo, kelnės ėmė trukčioti, tarytum nematomos siuvėjos daigstomos. Šiaudinė skrybėlė nusklendė nuo galvos, atidengdama per vidurį perskirtus plaukus. Pakišęs po pažasčia pistoletą, jis bandė pertaisyti antrąjį iš naujo, ir tada kažkas pataikė jam į kojas. Džojus pargriuvo. Kenis Bortonas tą garbę prisiskyrė sau, bet sunku ką nors tvirtinti. Galėjo būti bet kas.

Konklino brolis Kalas išpuolė iš automobilio, kai Džojus nukrito, ir susmuko kaip maišas su skyle kaktoje.

Iš mašinos išlipo Merė Hozer. Matyt, norėjo pasiduoti. Dešinėje rankoje tebelaikė pudrą. Ji rėkė kažką, bet per kulkų švilpimą nieko nesigirdėjo. Pataikė į švino lietų, taip sakant. Veidrodėlis kaipmat buvo išmuštas iš rankos. Moteris ėmė trauktis ir gavo kulką į klubą. Bet jai pavyko kažkaip sugrįžti į automobilį.

Alas Bredlis primygo akceleratorių ir išjudino "La Salle". Kokias dešimt pėdų vilko paskui save "Ševrolė", kol atsikabino.

Vaikinai perkėlė taikinį į jį. Langų neliko. Purvasargis mėtėsi vidury gatvės. Melojus kabojo persisvėręs per langą, bet abu Bredliai dar buvo gyvi. Džordžas tratino nuo užpakalinės sėdynės. Šalia jo sėdėjo negyva žmona su peršauta akimi.

Alas išriedėjo į sankryžą ir pakibo ant kelkraščio. Tada iššoko ir pasileido bėgti Kanalo gatve. Ten ir liko suvarpytas.

Patrikas Kodis išlipo iš "Ševrolė" lyg ir pasiduodamas, bet paskui išsitraukė 38-o kalibro revolverį iš dėklo po pažastim. Aklai paleido kelis šūvius, ir tada jo krūtinė pražydo raudonai. Kodis ėmė slysti "Ševrolė" šonu, kol sustingo ant pakopos. Jis paskutinįsyk iššovė, ir, kiek man žinoma, tai buvo vienintelis gaujos šūvis, į ką nors pataikęs; kulka atšoko nuo kažko ir pervėrė Grego Koulio dilbį. Liko randas, kurį jis demonstruodavo įkaušęs, kol kažkas - tikriausiai Alas Nelas - nepasivedėjo į šoną ir nepasiūlė prikąsti liežuvį apie tai, kas nutiko Bredlio gaujai.

Galiausiai išlipo Hozer. Nėra abejonių, kad ji ketino pasiduoti - rankos buvo pakeltos. Niekas iš tikro nenorėjo jos žudyti, bet nelaimingoji žengė tiesiai į kryžminę ugnį.

Džordžas Bredlis nenubėgo toliau "Karo memorialo" suoliukų. Ten kažkieno šautuvas prakiurdė jo pakaušį. Krito kaip pakirstas, šlapiu klynu...

Mažai suvokdamas, ką darau, paėmiau iš skardinės dar vieną lakricą.

- Dar gerą minutę kulkos smigo į tuos du automobilius, - tęsė misteris Kynas. - Tada žmonės pamažu ėmė rimti. Kaip tik tuomet aš apsidairiau ir pastebėjau šerifą Salivaną šalia Nelo ir kitų ant teismo rūmų laiptų, sodinantį kulkas į "Ševrolė". Netikėk, jei sakys, kad jo ten nebuvo; aš, Norbertas Kynas, sėdžiu priešais tave ir tvirtinu priešingai.

Kai šaudymas liovėsi, automobiliai jau nebuvo panašūs į automobilius - metalo laužo krūva, maišyta su stiklo šukėmis. Vyrai priėjo arčiau. Niekas žodžio nepratarė. Girdėjai tik vėją ir stiklo grikšėjimą po padais. Tada pradėjo spragėti fotoaparatai. Įsidėmėk, sūnau: kai prisistato fotografai, istorija baigiasi.

Misteris Kynas sūpavosi krėsle, šlepsėdamas šliurėmis į grindis, ir žiūrėjo į mane.

- Nieko panašaus neradau Derio "News", - tai buvo viskas, ką tuo metu sugalvojau pasakyti. Tame numeryje antraštė skelbė: VALSTIJOS POLICIJA IR FTB LEMIAMAME MŪŠYJE LIKVIDUOJA BREDLIO GAUJĄ. Apačioje, smulkesniu šriftu pridurta: "Su vietos policijos pagalba".

- Aišku, ne, - pasakė vaistininkas ir nusijuokė patenkintas. - Redaktorius Makas Laflinas asmeniškai įsodino porą kulkų Džojui Konklinui.

- Viešpatie, - sumurmėjau.

- Ar atsivalgei lakricų, sūnau?

- Atsivalgiau, - atsakiau ir apsilaižiau lūpas. - Misteri Kynai, kaip tokio... masto... įvykis buvo užtušuotas?

- Nebuvo ko tušuoti, - atsakė jis nuoširdžiai nustebęs. - Tiesiog niekas to garsiai nesvarstė ir neaptarinėjo. O ir šiaip, kam tai įdomu? Ką, negi kokį prezidentą ar misis Huver nušovė? Ne. Tas pats, kas nupilti pasiutusius šunis, kurie, jei tik leisi, kibs pačiam į gerklę.

- Bet moterys?

- Kekšių porelė, - abejingai mestelėjo seniokas. - Be to, tai įvyko Deryje, o ne kokiam Niujorke ar Čikagoje. Vieta diktuoja, ką atsirinkti naujienoms, sūnau. Štai kodėl didžiausia antraštė šaukia apie dvylika žemės drebėjimo aukų Los Andžele, nors kur nors Rytuose turėtų žūti bent trys tūkstančiai žmonių, kad būtų atkreiptas dėmesys.

Be to, tai įvyko Deryje.

Aš girdėjau tai ir anksčiau, ir jeigu tęsiu šitą reikalą, išgirsiu dar kartą... antrą... trečią... Jie taria tai ramiai, lyg kalbėdami su protiškai atsilikusiu. Ištaria tokiu tonu, kaip atsakytų "dėl traukos dėsnio" paklausus, kodėl nekylame nuo žemės eidami. Kalba kaip apie gamtos dėsnį, kurį turėtų suprasti kiekvienas normalus žmogus. Ir, žinoma, blogiausia, kad aš iš tikro tai suprantu.

Turėjau misteriui Kynui dar vieną klausimą.

- Ar jūs tądien pastebėjote kokį nors nepažįstamą, kai prasidėjo šaudymas?

Greitas vaistininko atsakymas pašokdino mano kraujo temperatūrą dešimčia laipsnių - taip bent jaučiausi.

- Tu klausi apie klouną? Iš ko apie jį išgirdai, sūnau?

- Ai, dabar jau nepamenu, - atsakiau.

- Mačiau jį tik prabėgom. Kai užvirė visa ta erzelynė, žiūrėjau savo dalies. Grįžtelėjęs pastebėjau jį už to švedo po "Bižu" šatra, - pasakė misteris Kynas. - Jis buvo be klouno kostiumo. Apsirengęs paprasčiausiom fermerio kelnėm ir medvilniniais baltiniais. Tik veidas buvo nuteptas baltu grimu ir išpiešta didžiulė raudona šypsena. Ir dar, žinai, plaukų kuokštai styrojo. Oranžiniai. Perukas toks juokingas.

Leilas Meičenas jo nematė, užtat Bifas pastebėjo. Tik Bifas kažką maišo, nes dievagojasi matęs jį vieno buto iš kairės lange. O paklausiau Džimio Gordono - to, kuris žuvo Pel Harbore, nuskendo savo laiveliu, "Kalifornija", regis - sakė pastebėjęs tą vaikiną už "Karo memorialo".

Misteris Kynas šypsodamasis papurtė galvą.

- Įdomi žmonių reakcija į tokius dalykus, o dar įdomiau, ką jie prisimena po to. Galėtum išgirsti šešiolika skirtingų versijų, ir kad bent dvi būtų panašios! Paimkim, pavyzdžiui, ginklą, kuriuo klounas šaudė...

- Ginklą? - nepatikėjau aš. - Šaudė?

- Aha, - patvirtino vaistininkas. - Iš pirmo žvilgsnio man pasirodė, kad jis turi "Vinčesterį". Tik vėliau išsiaiškinau, kad taip atrodė todėl, kad pats jį turėjau. Bifas Marlou išvydo klouną su "Remingtonu", nes pats juo šaudė. O kai pasiteiravau apie tai Džimio, jis atsakė, kad vaikino ginklas buvo jo markės, "Springfildas". Vienas juokas, a?

- Tikrai, - išspaudžiau. - Misteri Kynai... ar niekam neatėjo į galvą pasidomėti, ką veikia tokiu metu klounas fermerio drabužiais?

- Aišku, atėjo, - atsakė jis. - Nieko čia labai ypatingo, bet buvo smalsu. Dauguma mūsų nusprendė, kad kažkas panoro sudalyvauti nepažintas. Miesto Tarybos narys, pavyzdžiui. Horstas Miuleris galbūt, ar net Treisis Nogleris, meras tuomet. Arba tiesiog galėjo būti garbingas žmogus, kuris nenorėjo būti atpažintas: daktaras, advokatas. Savo tikro tėvo taip išterlioto nepažinčiau.

Senukas sukrizeno, ir aš paklausiau, kas jį prajuokino.

- Visai įmanoma, kad ten buvo tikras klounas, - atsakė jis. - Antram ir trečiam dešimtmety mugės prasidėdavo daug anksčiau negu dabar ir buvo pačiame įkarštyje tą savaitę, kai Bredlio gaujai atėjo galas. O mugės neapsieina be klounų. Galbūt vienas nugirdo apie nediduką karnavalą, kurį ruošiamės surengti, ir panoro sudalyvauti.

Vaistininkas rūgščiai nusišypsojo.

- Viską išpasakojau, bet pridursiu dar kai ką, kad jau taip susidomėjai ir atidžiai klauseisi. Tą man papasakojo Bifas Marlou praėjus šešiolikai metų. Gėrėm alų “Pilote”, Bengore. Ir nei iš šio, nei iš to leptelėjo, girdi, tas klounas buvo taip persisvėręs per langą, kad jis pabijojęs, jog tuoj vaikinas iškris. Išlindęs ne iki juosmens, ne, iki kelių; kybojo ore ir pyškino į automobilius išsiepęs raudoną burną. Jis buvo panašus į išpjaustinėtą moliūgą-žibintą, kaip Bifas pareiškė.

- Jis tartum kybojo, - pakartojau aš.

- Aha, - sutiko misteris Kynas. - Bet Bifas prisipažino, kad po to kelias savaites nedavė ramybės kitkas. Tiesiog dūzgino smegenis, o pasakyti kas - negalėjo. Pasak jo, išaiškėjo vieną naktį, kai jis atsikėlė nusigręžti. Stovėjo, čiurino į unitazą, ir staiga nutvilkė mintis: kai šaudymas prasidėjo, saulė buvo aukštai, bet klounas nemetė šešėlio. Jokio šešėlio.

4 DALIS

1958
LIEPA

Mieguista, tu lauki manęs, lauki
ugnies, ir aš
einu pas tave, sukrėstas tavo grožio.

Sukrėstas tavo grožio.
Sukrėstas.

Viljamas Karlosas Viljamsas
"Petersonas"

Aš, mat, gimiau su marškinėliais -
Paplojęs man per sėdynukę,
Pasakė daktaras: "Tu būsi ypatingas.
Mažyti mielas pypliuk".

Sidnis Saimenas
"Pypliukas"

Tryliktas skyrius
LEMIAMAS AKMENŲ MŪŠIS

1

Bilas buvo pirmasis. Jis sėdi ant atlenkiamos kėdės šalia skaityklos durų ir žiūri, kaip Maikas tvarkosi su paskutiniais vakaro lankytojais: pagyvenusia dama su knyga apie gotiką, vyriškiu, išsirinkusiu milžinišką istorijos tomą apie Pilietinį karą, ir liesu berniūkščiu, norinčiu užsirašyti romaną su ženkleliu "7 dienoms" viršutiniame kampe. Be nuostabos ar džiūgavimo Bilas pastebi, kad tai paskutinė jo knyga. Jis nustojo kuo nors stebėtis, o džiūgavimai liko toje realybėje, kuri iš tikro pasirodė esąs sapnas.

Daili mergaitė, kurios languotas sijonukas susegtas didžiuliu geltonu žiogeliu ("Jėzau, šimtą metų tokių nemačiau, - pagalvojo Bilas. - Negi grįžta?"), šeria kopijavimo mašiną ketvirtukais ir viena akimi žvilgčioja į laikrodį su švytuokle už registracijos stalo. Garsai tylūs ir malonūs kaip gali būti tik bibliotekoje: puspadžių ir kulniukų šiurenimas raudonai juodu linoleumu, ritmingas laikrodžio tiksėjimas, kate murkianti kopijavimo mašina.

Vaikinukas pasiima Viljamo Denbro romaną ir nueina prie mergaitės, kuri kaip tik baigė šviesti ir renka į krūvą savo puslapius.

- Gali palikti knygą ant stalo, Mere, - šūkteli Maikas. - Padėsiu į vietą.

Ji dėkingai nusišypso.

- Ačiū, misteri Henlonai.

- Labanakt. Labanakt, Bili. Eikit abu tiesiai namo.

- Antraip čigonas pagaus... saugokitės! - uždainuoja Bilis ir uždeda globėjišką ranką ant laibo mergaitės liemens.

- Na, nemanau, kad jam reiktų tokių bjaurybių kaip judu, - atsako Maikas, - bet vis tiek būkit atsargūs.

- Būsim, misteri Henlonai, - atsako Merė gana rimtai ir švelniai niuksteli draugužį į petį. - Einam, bjaurybe, - paragina ir sukikena. Dabar daili paklusni moksleivė virsta patrakusia vienuolikmete Beverle Maš... ir kai jie prasilenkia su Bilu, tas apsąla nuo jos grožio. Bet jis jaučia dar ir nenugalimą baimę; nori prieiti prie berniuko ir nuoširdžiai jam patarti grįžti namo tik gerai apšviestomis gatvėmis ir nesidairyti, jei kas pašauks.

"Su riedlente negali būti atsargus, misteri", - nuaidi galvoje, ir Bilas šypsosi užjaučiančia suaugusio šypsena.

Jis stebi, kaip vaikinas atidaro duris panelei. Abu išeina į vestibiulį, susiglaudžia, ir Bilas pasiruošęs lažintis iš to romano, kuris po ano Bilo pažastimi, honoraro, kad jis spėjo nugvelbti bučinį prieš išeidamas į lauką. "Būtum paskutinis mulkis, jei to nepadarytum, - pagalvoja Denbras. - Dabar saugiai palydėk ją namo. Saugiai, dėl Dievo meilės!"

Maikas šūkteli:

- Aš tučtuojau, Didysis Bilai. Tik sukraunu šitas.

Bilas linkteli ir sukryžiuoja kojas. Popierinis maišelis ant kelių trakšteli. Ten pinta burbono, ir jis jau neprisimena, kada taip baisiai norėjo gerti. Maikas parūpins vandens jei ne ledų; dabartinė jo savijauta tokia, kad vandens užteks ir šlakelio.

Jis mąsto apie Silverį, atremtą į Maiko garažo sieną. Ir mintys natūraliai persikelia į tą dieną, kai jie susitiko Barense - visi, išskyrus Maiką - ir dar kartą pasipasakojo savo nuotykį: raupsuotąjį po prieangiu; mumiją, kuri ėjo ledu; kraują iš kriauklės; negyvus berniukus vandentiekio bokšte, judančias nuotraukas ir persekiojantį berniukus vilkolakį.

Dabar jis prisimena, kad tądien, prieš liepos ketvirtąją, jie buvo nusigavę giliau į Barensą. Mieste buvo tvanku, o rytinės Kenduskego pakrantės šešėliuose kvietė maloni vėsuma. Prisimena, kad netoliese sau dūzgė vienas betoninis cilindras kaip kopijavimo mašina dailiai mokinukei ką tik. Prisimena, kaip visi sužiuro į jį, kai viskas buvo išpasakota.

Draugai laukė iš jo nurodymų, kaip toliau elgtis, ko imtis, o jis paprasčiausiai nežinojo. Iš to nežinojimo jį apėmė neviltis.

Dabar, stebėdamas ištįsusį Maiko šešėlį ant paneliais iškaltų skaityklos sienų, Bilas staiga suvokė: jis nežinojo, nes tą liepos trečios popietę jie buvo ne visi. Jų grandis susilydė apleistame karjere už sąvartyno, iš kur užlipęs galėjai išlįsti Kanzaso arba Merito gatvėse. Kaip tik ten, kur dabar eina tarpvalstybinė magistralė. Karjeras neturėjo pavadinimo; netvirtus jo šlaitus pamažu kabino krūmokšniai ir žolės. Bet šovinių ten buvo kiek nori, daugiau negu prireikė lemtingam akmenų mūšiui.

Bet prieš tai prie Kenduskego jis nežinojo, ką pasakyti. Ką jie tikisi išgirsti? Ką jam norisi pasakyti? Bilas prisimena permetęs žvilgsniu draugų veidus: Beno, Bevės, Edžio, Ričio. Prisimena muziką. Litl Ričardas. "Vomp-bomp-e-lomp-bomp..."

Muzika. Tyli. Ir saulės zuikučiai į akis. Prisimena tuos zuikučius, nes

2

Ričis pakabino savo tranzistorių ant žemiausios medžio, į kurį stovėjo atsirėmęs, šakos. Nors jie buvo pavėsyje, saulė atsispindėjo vandenyje ir šoko ant chromuoto radijo paviršiaus, o nuo ten tviskino jam į akis.

- N-nukabink t-tą d-d-daikčiuką, Ri-Ri-Riči, - pasakė Bilas. - A-a-apaksiu.

- Gerai, Didysis Bilai, - skubiai atsakė tas be jokių išvedžiojimų ir nuėmė aparatą nuo šakos. Net išjungė, nors kaip Bilas širdy to nenorėjo; tyla, trikdoma tik tylaus vandens pliuškenimo ir pompavimo technikos gaudimo, atrodė kurtinanti. Draugų akys buvo susmeigtos į jį, ir taip norėjosi pasiūlyti žiūrėti kur nors kitur. Kas aš pagaliau, cirko išsigimėlis?

Bet to jis, aišku, pasakyti negalėjo, nes visi laukė, kad jis sugalvos, ką daryti. Jie stovėjo priešais baisų faktą ir norėjo, kad jis nurodytų, kaip elgtis toliau. *Kodėl aš?* - norėjosi surikti, bet atsakymas ir taip aiškus. Todėl, kad, nori tu to ar ne, buvai išrinktas vadu. Tu kūrei planus, tu netekai brolio, bet svarbiausia todėl, kad kažkokiu iki galo nesuvokiamu būdu tapai Didžiuoju Bilu.

Bilas žvilgtelėjo į Beverlę ir skubiai atitraukė akis dėl tylaus pasitikėjimo jos žvilgsnyje. Žiūrint į ją, skrandyje atsirasdavo tuštuma. Bukas skausmas.

- Mes ne-negalim eiti į p-policiją, - pagaliau ištarė jis. Balsas pačiam skambėjo kimiai, pernelyg garsiai. - P-pas savo t-tėvus irgi ne. Nebent... - Bilas su viltim pasisuko į Ričį. - K-kaip t-tavo g-gimdytojai, Ke-Keturaki? Atrodo v-visai ni-ni-nieko.

- Gerasis žmogau, - atsiliepė Ričis kamerdinerio Tudlio balsu, - thamsta visai netuhite suphatimo apie mano motiną ir tėvą. Jie...

- Kalbėk angliškai, Riči, - pasakė Edis iš savo viečiukės šalia Beno. Jis sėdėjo ten dėl paprasčiausios priežasties: Benas užtikrino pastovų šešėlį. Jo veidukas buvo smulkutis ir susirūpinęs - tikras senukas. Dešinėje laikė inhaliatorių.

- Jie pagalvos, kad man pats laikas į Džuniper Hilą, - tarė Ričis. Šiandien jis buvo su senaisiais savo akiniais. Iš vakaro Henrio Bauerso draugužis, vardu Gardas Jagermejeris, prišoko iš nugaros, kai Ričis išėjo iš ledų kavinės su riešutinių ledų porcija, riktelėjo "tu gaudai" ir trinktelėjo abiem rankom per kuprą. Reikia paminėti, kad Gardas buvo kone keturiasdešimt svarų sunkesnis už Ričį. Tas ir nulėkė į griovį, pametęs ledus ir akinius. Stiklai suskilo, ir misis Tozijer baisiai supyko. Ričio pasiaiškinimai nieko negelbėjo.

- Žinau tik tiek, kad tu per daug duodiesi, - kalbėjo ji. - Sakyk tiesiai, Riči, manai, kad auginame akinių medį ir bet kada galime nuraškyti tau naujus, kai iš senųjų lieka šipuliai?

- Bet, mama, tas vaikas pastūmė mane iš nugaros, toks didelis vaikas... - Ričis beveik verkė. Tai, kad nepavyko įtikinti mamos, jį žeidė labiau nei maudyklė kanalizacijos griovyje.

- Daugiau nenoriu apie tai girdėti, - nukirto Magė Tozijer. - Bet kai kitą kartą tavo tėvas grįš iki vėlumos išdirbęs tris vakarus iš eilės, pagalvok apie šį bei tą, Riči. Pasuk smegenėles.

- Bet, mama...

- Užteks, jau sakiau, - tonas buvo griežtas. Užvis baisiausia, kad jame jautėsi ašaros. Mama išėjo iš virtuvės ir pagarsino televizorių. Vargšas Ričis liko už virtuvinio stalo.

Tas epizodas privertė jį papurtyti galvą.

- Mano tėvai geri, bet jie niekada tuo nepatikėtų.

- O k-kaip dėl k-k-kitų va-vaikų?

Visi apsidairė, lyg ieškodami šalia dar ko nors.

- Kas? - neryžtingai pratarė Stenas. - Aš nepažįstu nieko, kuo dar galėčiau pasitikėti.

- Aš irgi... - pratarė Bilas neramiai. Ir kol jis sugalvojo, ką sakyti toliau, ištįso pauzė.

3

Paklaustas Benas Henskomas būtų prisipažinęs, kad Henris Bauersas nekentė jo labiausiai iš viso Nevykėlių klubo dėl to, kas atsitiko tądien, kai jie abu nugarmėjo į Barensą iš Kanzaso gatvės, arba dėl pabėgimo iš "Aladino", o užvis labiausiai todėl, kad neleido Henriui nusirašyti per egzaminus, tokiu būdu pasiuntęs jį į vasaros mokyklą neapsakomam Bačo Bauerso, žinomo kaip beprotis, pykčiui.

Jei pasiteirautumėt Ričio Tozijerio, tas atsakytų, kad Henris jo nekenčia iš visų labiausiai, nes jis apstūmė jį ir du pakalikus "Fryze".

Stenui Urisui atrodė, kad Henriui jis yra didžiausias priešas, nes yra žydas. Kai Stenas buvo trečioje klasėje, o Henris penktokas, jis kartą trynė Steno veidą sniegu, iki kraujas pasirodė, o vaikas klykė iš skausmo ir baimės.

Bilas Denbras manė, kad Henris labiausiai jo nekenčia, mat jis buvo liesas, mikčiojo ir mėgo pasipuošti ("P-p-pažiūrėkit į tą su-su-šušiktą p-p-pedą!" - šūktelėjo Bauersas, kai į Karjeros dieną mokykloje Bilas atėjo pasirišęs kaklaryšį. Vakarui neatėjus, kaklaryšis buvo nuplėštas ir pakabintas medyje Carterio gatvėje).

Jis tikrai jų nekentė, bet berniukas, jo priešų sąraše pažymėtas pirmu numeriu, tą liepos trečią dieną visai nepriklausė Nevykėlių klubui. Tai buvo negriukas, vardu Maiklas Henlonas, gyvenantis ketvirtis mylios nuo Bauersų fermos.

Henrio tėvas, apie kurį sklidę gandai šimtu procentų atitiko tikrovę, buvo vardu Oskaras "Bačas" Bauersas. Savo finansinį, fizinį ir protinį nuosmukį jis siejo su Henlonų šeima apskritai ir Maiko tėvu konkrečiai. Vilis Henlonas, pasakodavo Bačas keliems savo bičiuliams ir sūnui, įmetė jį į cypę dėl to, kad išstipo visi jo, Henlono, viščiukai. "Taip jis gavo draudimą, kaip suprantate", - sakydavo Bačas, nužvelgdamas savo auditoriją priekabaus admirolo Bilio Bounso iš "Admirolo Benbou" žvilgsniu. "Jis įkalbino savo draugelius liudyti prieš mane, ir todėl aš turėjau parduoti savo "Merkurijų".

- Kas liudijo, tėti? - paklausė kartą aštuonmetis Henris, užsiplieskęs dėl neteisybės, kurią turėjo iškentėti jo tėvas. Jis pažadėjo sau užaugęs surasti tuos melagius, ištepti medumi ir pasodinti į skruzdėlyną, kaip per vesternus rodo "Bižu" kino teatre šeštadieniais.

O kadangi sūnus pasirodė dėkingas klausytojas (Bačas, beje, net neįsivaizduoja, kad galėtų būti kitaip), Bauersas vyresnysis prikimšo jo makaulę neapykantos ir keršto. Išaiškino, kad nors visi nigeriai bukystos, kai

kurie dar ir sukčiai. Jie atseit baisiai nekenčia baltųjų, bet neprošal išpurtyti baltos moters kailiuką. Ir jo užmačiose buvo ne vien draudimo pinigai, kalbėjo Bačas. Greičiausiai Henlonas sumanė suversti visą kaltę Bauersų namams, nes jiems neblogai sekėsi ūkininkauti. Žinoma, taip ir buvo. Apkaltino jį, susirado užtarėjų mieste ir gąsdindamas kalėjimu privertė sumokėti. "Ir kodėl gi ne? - sakydavo išpūtusiam akis sūnui. - Kodėl ne? Aš juk buvau eilinis žmogus, kuris apgynė šalį nuo japoškų. Tokių kaip aš buvo daug, o jis - vienintelis negras grafystėje".

Po vištų sekė viena nelaimė po kitos: sulūžo jo traktoriaus ašis, šiauriniame lauke sulūžo gerosios akėčios, ant kaklo iškilo skaudulys, prasidėjo užkrėtimas, teko pjauti lancetu, supūliavo dar kartą ir prireikė chirurgo, nigeris panaudojo neteisingai gautus pinigus Bačo kainoms numušti, ir jie neteko rinkos.

Henris užaugo su viena litanija: nigeris, nigeris, nigeris. Viskuo kaltas nigeris. Nigeris turėjo jaukų baltą namuką su antru aukštu ir mazutu kūrenama krosnimi, o Bačas su žmona ir sūnumi turėjo glaustis beveik lūšnoje. Kai Bačas neįstengė pragyventi iš žemės ir turėjo padirbėti miške, - tai irgi buvo to negro kaltė. Jis buvo kaltas net tada, kai 1956-aisiais išdžiūvo Bauersų šulinys.

Tais pačiais metais Henris, tada dešimties metų, ėmė šerti Maiko šunį Čipsą kauliukais ir bulvių traškučiais... Netrukus Čipsas vizgino uodegą jį pamatęs ir atbėgdavo šaukiamas. Kai šuo prijuko prie Henrio ir jo skanėstų, jaunasis Bauersas sušėrė jam pusę svaro kotletų, uždarytų vabzdžių nuodais. Nuodus jis rado sandėly, o faršui taupė tris savaites.

Čipsas suėdė pusę užnuodytos mėsos ir sustojo. "Na, baik gi, Negro Išpera", - paragino Henris. Čipsas vikstelėjo uodega. Taip šaukiamas nuo pradžių, jis manė, kad tai antrasis jo vardas. Kai šuniui ėmė raižyti vidurius, Henris išsitraukė galą skalbinių virvės ir pririšo Čipsą prie beržo, kad jis neištrūktų ir neparbėgtų namo. Tada atsisėdo ant saulės sušildyto akmens, pasirėmė smakrą ir stebėjo šuns konvulsijas. Tai truko gana ilgai, bet Bauersas jautėsi turiningai praleidęs laiką. Čipsas ėmė tąsytis, žalsva puta dribo iš nasrų.

- Na kaip, patinka, Negro Išpera? - paklausė Henris. Šuo atsuko stiklines akis balso pusėn ir vikstelėjo uodega. - Kaip pietūs, susmirdęs šunėke?

Kai šuo nustipo, Henris atrišo virvę, grįžo namo ir papasakojo viską tėvui. Tada Oskaras Bauersas rimtai pykosi su savo protu; vėliau tais pačiais metais žmona, sumušta veik iki mirties, paliks jį. Henris neapsakomai bijojo savo tėvo, kartais beprotiškai jo nekentė, bet kartu ir mylėjo... Ir tą popietę jis pagaliau pajuto radęs raktą į tėvo širdį, nes Bačas paplekšnojo jam per nugarą (taip stipriai, kad jis vos ant kojų išsilaikė), nusivedė į svetainę ir pastatė alaus. Tai buvo pirmas kartas, kai jis ragavo alaus, ir nuo tol jo skonis asociavosi su teigiamomis emocijomis: pergale ir meile.

- Čia už puikiai atliktą gerą darbą, - pasakė beprotis Henrio tėvas. Jie sudaužė rudo stiklo buteliais ir išgėrė iki dugno. Henrio žiniomis, negrai taip ir nesužinojo, kas nunuodijo jų šunį, bet jie turėjo įtarti. Jis tikėjosi, kad įtarė.

Nevykėlių klubo nariai pažinojo Maiką iš matymo - būtų net keista nežinoti vienintelio negriuko mieste. Bet ne daugiau, nes Maikas nelankė Derio pradinės mokyklos. Jo mama buvo karšta baptistė, ir todėl sūnus mokėsi bažnyčios mokykloje Neibolto gatvėje. Šalia geografijos, skaitymo ir aritmetikos buvo mokoma Biblijos, svarstomi tokie klausimai, kaip antai "Dešimties įsakymų reikšmė bedieviškame pasaulyje" arba "Kasdieninių moralės problemų sprendimas" (pavyzdžiui, pastebi draugą vagiliaujant parduotuvėje ar mokytojas be reikalo kartoja Viešpaties vardą).

Maikas nesiskundė savo mokykla. Būdavo kartų, kai pagalvodavo, kad kai ką praranda - draugystę ir bendravimą su bendraamžiais, sakykim, - bet jis tikėjosi atsigriebti vidurinėje mokykloje. Tokia perspektyva kėlė šiokį tokį susirūpinimą dėl odos spalvos, tačiau kadangi jo tėvus miestelyje visi gerbė, Maikas tikėjo, kad su juo elgsis taip, kaip jis pats elgsis su visais.

Žinoma, šita taisyklė turėjo išimtį, Henrį Bauersą.

Nors ir kaip Maikas stengėsi sau to nepripažinti, Henris kėlė jam nuolatinį siaubą. 1958 metais Maikas buvo gražiai nuaugęs berniukas, kiek aukštesnis už Steną Urisą, bet Bilo ūgio nesiekė. Jis buvo greitas ir vikrus, ir tai nekart padėjo jam išsisukti nuo Henrio kumščių. Gelbėjo ir tai, kad jis lankė kitą mokyklą, be to, dėl amžiaus skirtumo jų keliai retai tesusikirsdavo. O ir pats Maikas dėl to labai stengėsi. Tokia jau likimo ironija: nors Henris nekentė Maiko Henlono labiau negu ko kito, negriukas mažiausiai ragavo jo pykčio.

Bet kartą teko nemažai iškabinti. Pavasarį, praėjus metams nuo Čipso mirties, Henris iššoko iš krūmų, kai Maikas keliavo į biblioteką. Buvo kovo pabaiga, pakankamai šilta važiuoti dviračiu, bet tokiu metu Vitčemo kelias ties Bauersais pasidarydavo neišbrendamas, jokiais ratais nepravažiuojamas.

- Labas, nigeri, - pasakė Henris, braudamasis per krūmus.

Maikas žengė atatupstas, karštligiškai dairydamasis kelio atsitraukti. Jei pavyktų prasmukti pro Henrį, tas nepavytų. Henris buvo stambus ir stiprus, bet bėgikas nekoks.

- Padarysim juodulį, - kalbėjo Henris, artindamasis prie berniuko. - Nesi juodas kaip smala, bet tą patvarkysim.

Maikas nukreipė žvilgsnį į kairę ir pasisuko ta kryptimi. Henris užkibo ant šito kabliuko ir puolė į tą pusę - per greitai ir toli, kad spėtų sustoti. O Maikas nėrė į dešinę (vidurinėj mokykloj jis pradės žaisti futbolo komandoje, ir tik paskutiniais metais sulaužyta koja neleis jam viršyti visų laikų mokyklos įvarčių rekordo). Ir būtų lengvai ištrūkęs nuo Henrio, jei ne purvynas. Jis paslydo ir šleptelėjo ant kelių. Nespėjo atsikelti, kai Henris užvirto ant jo.

- Nigeris - nigeris - nigeris! - suriko Henris kaip religinis fanatikas, pargriaudamas Maiką. Purvas nutekėjo negriuko nugara, lindo už kelnių juosmens, iki pat batų. Bet jis neverkė, kol Henris netėškė saujos į veidą, užlipinęs abi šnerves.

- Dabar tu juodas! - pergalingai džiūgavo Bauersas, trindamas purvu vaiko plaukus. - Dabar tu TYYYYYKRAI juodas! - jis perplėšė Maiko švarkelį iš poplino ir marškinėlius po apačia ir užlipdė purvo bandą ant bambos. - Dabar tu juodas kaip vidurnaktis šachtoje! - triumfuodamas suriko Henris ir šėrė po saują purvo į ausis. Tada atsitraukė, žemėtas rankas susigrūdo į kišenes ir sušuko: "Aš nunuodijau tavo šunį, juoduk!"

Bet Maikas to neišgirdo dėl purvu užkimštų ausų ir per savo dejones. Henris paleido dar vieną saują purvo į Maiką ir nuėjo namo neatsigręždamas. Netrukus negriukas atsistojo ir verkdamas padarė tą patį.

Mama, suprantama, pasiuto; ji reikalavo, kad tėvas paskambintų šerifui Bortonui ir pareikalautų nuvykti pas Bauersus dar šiandien pat. "Jis ir anksčiau persekiojo Mikį", - girdėjo Maikas ją kalbant. Jis buvo vonioje, o tėvai šnekėjosi virtuvėje. Teko dukart leisti vandenį į vonią; pirmą kartą vanduo pajuodo, vos tik jis spėjo įlipti ir atsisėsti. Perpykusi motina prisimindavo savo teksasietišką tarmę, kurią Maikas nelabai suprasdavo: "Atiduok juos įstatymui, Vili! Šunį ir šunytį, abu! Parišk juos, girdi?"

Vilis girdėjo, bet nedarė, ko žmona reikalavo. Pagaliau, kai ji atvėso (tuomet Maikas jau dvi valandas miegojo), jis paaiškino kai kurias aplinkybes. Šerifas Bortonas - ne Salivanas. Jei Bortonas būtų šerifavęs tuomet, kai buvo tie nemalonumai dėl vištų, Vilis niekad nebūtų gavęs tų dviejų šimtų dolerių ir turėtų tenkintis tuo, kas yra. Yra žmonių, kurie užjaučia, yra, kurie ne; Bortonas priklauso pastarajai kategorijai. Ir apskritai jis moliuskas.

- Maikas ne pirmą kartą kenčia nuo to vaiko, tas tiesa, - kalbėjo Vilis Henlonas Džesikai. - Bet tie kartai nėra dažni, nes Maikas saugosi Henrio Bauerso. O dabar bus dar atsargesnis.

- Vadinasi, tu ketini palikti viską taip, kaip yra?

- Bauersas tikriausiai papasakojo savo sūnui apie reikalus su manimi, ir dėl to berniukas nekenčia mūsų trijų. Be to, jis įdiegė, kad baltieji privalo nekęsti negrų. Viskas sueina į tai. Aš negaliu pakeisti mūsų sūnaus odos, lygiai taip pat negaliu pasiekti, kad Henris dėl tos priežasties daugiau nesikabinėtų prie Maiko. Jam teks su tuo susitaikyti visam laikui, kaip susitaikiau ir gyvenu aš arba tu. Juk net bažnyčios mokykloje Maikas turi mokytis pas mokytoją, kuri pasakė visai klasei, kad negrai yra blogesni už baltuosius, nes Nojaus sūnus Chamas žiūrėjo į savo girtą nuogą tėvą, o kiti du - nusigręžė, ir todėl Chamo palikuonys pasmerkti kirsti medžius ir semti vandenį. Maikas pasakojo, kad kalbėdama ji žiūrėjo tiesiai į jį.

Džesika liūdnai žiūrėjo į vyrą tylėdama. Per skruostus nusirito po ašarą.

- Negi tai niekad nesibaigs?

Jo atsakymas buvo tylus, bet tvirtas. Tuomet žmonos tikėjo savo vyrais, ir Džesikai nebuvo priežasties abejoti savo Viliu.

- Ne. Nuo žodžio "nigeris" nepabėgsi. Ne dabar, ne pasaulyje, kuriame mums su tavim skirta gyventi. Meino nigeriai visada liks nigeriai. Būna valandų, kai pagalvoju, kad priežastis, dėl kurios grįžau į Derį, yra kaip tik tokia. Bet aš pasikalbėsiu su berniuku.

Kitą dieną jis pasišaukė Maiką iš daržinės. Atsisėdo ant akėčių ir parodė vietą šalia savęs sūnui.

- Tau reikėtų vengti Henrio Bauerso, - pasakė tėvas.

Maikas linktelėjo.

- Jo tėvas beprotis.

Maikas vėl linktelėjo. Tą jis jau buvo girdėjęs. Ir kelių kartų pamatyti misterį Bauersą užteko, kad tuo įsitikintų.

- Nesakau, pamišęs, - patikslino Vilis, prisidegdamas namų darbo suktinę. - Jis per tris žingsnius nuo beprotnamio. Toks jau grįžo iš karo.

- Man atrodo, kad ir Henris beprotis, - tarė Maikas. Kalbėjo tyliai, bet kategoriškai, ir vyresniajam Henlonui suspaudė širdį... Net tiek pergyvenęs, per plauką nesupleškėjęs "Juodojoje vietelėje", jis negalėjo patikėti, kad toks kaip Henris gali būti beprotis.

- Na, jis per daug prisiklausė ir savo tėvo, bet tai juk normalu, - pasakė Vilis. Tik sūnus šįkart buvo teisus. Henris Bauersas, ar dėl nuolatinio bendravimo su tėvu, ar dėl ko kito lėtai, bet neabejotinai kraustėsi iš proto.

- Nenoriu, kad tau tektų bėgiko dalia, - kalbėjo toliau tėvas, - bet tau teks pavargti vien dėl to, kad esi negras. Supranti, ką noriu pasakyti?

- Taip, tėti, - atsakė Maikas, galvodamas apie klasės draugą Bobą Gotjė, kuris bandė išaiškinti jam, kad žodis "nigeris" ne toks jau blogas, nes jo tėvas dažnai jį vartoja. Bobas nuoširdžiai bandė Maiką įtikinti, kad tai netgi geras žodis. Kai per bokso rungtynes vienas kovotojas atlaikė didžiulę smūgių krušą nepargriuvęs, jo tėvas pasakė: "Galva kieta kaip nigerio", o kai kas nors smarkiai dirba, jo tėvas sako: "Aria kaip negras". "O be to, mano tėvas irgi toks pats krikščionis kaip tavo", - baigė Bobas. Maikas prisiminė, kaip žiūrėdamas į susikrimtusį baltą Bobo Gotjė veiduką, įrėmintą kapišono kailiuku, jautė ne pyktį, bet nepakeliamą liūdesį, kuris spaudė ašaras. Berniuko veide buvo nuoširdumas ir geri norai, o jis tejuto vienišumą, atstumą, milžinišką tuštumą tarp savęs ir to kito berniuko.

- Matau, kad nesupranti, - pasakė Vilis ir pakedeno sūnaus plaukus. - Ir todėl tau reikėtų gerai apsidairyti, kur statai pėdą. Turi gerai pagalvoti, ar verta prasidėti su Henriu Bauersu. Na, kaip?

- Ne. Neverta, - atsakė Maikas.

Praeis keli mėnesiai, kol jis pakeis savo nuomonę. Tai bus 1958-ųjų liepos trečią.

4

Kai Henris Bauersas, Viktoras Krisas, Raugas Haginsas, Peteris Gordonas ir dar vienas priekvailis iš vidurinės, vardu Stivas Sedleris (pravardžiuojamas Briedžiu pagal komiksus) vijosi persigandusį Maiką Henloną per manevrinę traukinių sąstatų stotį Barenso link, Bilas su draugais stovėjo ant Kenduskego kranto ir narstė savo košmarų problemą.

- Aš ži-žinau, k-kur T-T-TAS, - galiausiai nutraukė tylą Bilas.

- Kanalizacijoje, - ištarė Stenas, ir visi iš netikėtumo krūptelėjo. Edis kaltai šyptelėjo, nuleisdamas ant kelių savo inhaliatorių.

Bilas linktelėjo.

- Aš kl-kl-klausiau t-t-tėvo apie ka-kanalizaciją prieš k-k-kelis mė-mėnesius.

"Anksčiau čia visur buvo pelkės, - pasakė Zakas sūnui, - ir miesto tėvai įsigudrino pastatyti dabartinį Derio senamiestį pačioje blogiausioje vietoje. Ta dalis Kanalo, kuri palenda po Centro ir Meino gatvėmis ir išlenda Besio parke, ne kas kita kaip Kenduskego nuotakas. Didžiąją metų dalį vamzdžiai tušti, bet jie būtini, kai pavasarį išeina pašalas ir prasideda potvynis..." Jis nutilo, matyt, prisiminęs potvynį praeitą rudenį, per kurį neteko savo jaunėlio. "... dėl pompų", - pabaigė Denbras.

- P-p-pompų? - paklausė Bilas, instinktyviai palenkęs galvą; tariant sprogstamuosius priebalsius jam tikšdavo seilės.

- Drenažo pompų, - paaiškino tėvas. - Jos įrengtos Barense. Betono rankovės, kyšančios per tris pėdas iš žemės...

- Be-Be-Benas H-H-H-Henskomas vadina jas "morlokų olomis", - pasakė šypsodamasis Bilas.

Zakas irgi nusišypsojo... bet tai buvo tik ankstesnės jo šypsenos šešėlis. Jie sėdėjo Zako dirbtuvėse, ir tėvas automatiškai suko varžtus į kėdes. "Tai paprasčiausi purvo siurbliai, sūnyti, - pasakė jis. - Įleisti dešimt pėdų į cilindrus, jie ima pompuoti išmatas ir srutas, vos tik pakinta vandens lygis. Seni jie, miestui praverstų keletas naujų siurblių, bet Taryba dangstosi skystu biudžetu, kai tik apie tai užsimenama. Jeigu man būtų mokėję po ketvirtį dolerio, kiek kartų aš ten leidausi ir iki kelių stovėdamas mėšle taisiau tuos motorus... bet ar tau įdomu, Bilai? Gal eik žiūrėti televizoriaus? Man rodos, šįvakar "Cukrinė koja".

- M-man į-įdomu, - atsakė Bilas ne vien todėl, kad padarė išvadą, jog po Deriu slepiasi kažkas baisaus.

- Kodėl tave taip sudomino kažkokie siurbliai? - nustebo Zakas.

- Mo-mo-mo-okyklinis p-pranešimas, - skubiai išpyškino Bilas.

- Juk dabar atostogos.

- K-K-Kitiems metams.

- Na ir temos nuobodumas, - pastebėjo tėvas. - Mokytojas parašys tau "F", kad užmigdei. Žiūrėk, čia Kenduskegas, - jis nupiešė brūkšnį pjuvenose ant stalo, prie kurio buvo pritvirtintas jo pjūklas. - O čia Barensas.

Taigi senamiestis yra žemiau negu aplinkiniai rajonai - imkim kad ir Kanzaso gatvę, Senąjį Iškyšulį arba Vakarų Brodvėjų - todėl didžioji dalis kanalizacijos turi būti išpompuojama į upę. O tiksliau, pati kuo gražiausiai suteka į Barensą. Matai?

- T-t-taip, - atsakė Bilas, pasislinkdamas arčiau pažiūrėti į linijas; jo petys atsidūrė po tėvo ranka.

- Kada nors bus uždrausta pompuoti srutas į upę, ir siurbliai galės pailsėti. Bet kol kas jie... kaip tavo draugas juos vadina?

- Morlokų olos, - atsakė Bilas nestrigdamas; to nei jis pats, nei tėvas nepastebėjo.

- Taigi. Tai todėl morlokų olose įtaisyti siurbliai, ir jie veikia pakenčiamai, kol smarkiau nepalyja ir nepatvinsta šaltiniai. Drenažas ir kanalizacija yra skirtingos sistemos, bet iš tikro jie visą laiką kryžiuojasi. Matai? - tėvas nubrėžė eilę kryžių ant linijos, reiškiančios Kenduskegą, ir Bilas linktelėjo galva. - Tau užteks, jei apie drenažą pasakysiu tiek: vanduo teka, kur gali. Kai jis pakyla, užpildo ir nuotakus, ir kanalizacijos vamzdžius. O kai užkyla iki tų pompų, užtrumpina jas ir pridaro man bėdos, nes turiu paskui remontuoti.

- Tėti, k-kokio d-dydžio tie k-kanalizacijos ir drenažo va-vamzdžiai?

- Klausi apie diametrą?

Bilas linktelėjo.

- Pagrindiniai yra kokių šešių pėdų skersmens. Šalutiniai, iš aplinkinių rajonų, yra trijų ar keturių. Kai kurie gali būti didesni. Paklausyk ir įsidėmėk, Bili, ir draugams pasakyk: niekada nebandykit ten lįsti, nei pažaisti, nei dėl ko kito.

- Kodėl?

- Jas statė tuzinas savivaldybių nuo 1885-ųjų metų. Per Depresiją buvo pastatyta visa antrinė drenažo ir tretinė kanalizacijos sistema. Sukišta daugybė pinigų viešiesiems darbams. Bet žmogus, kuris vadovavo tiems projektams, žuvo II Pasaulinio karo metu, o po penkerių metų Vandentiekio valdyba susigriebė, kad dauguma dokumentų dingo. Tarp 1937-ųjų ir 1950-ųjų pražuvo beveik devyni svarai dokumentacijos. Žodžiu, aš noriu pasakyti, kad nieks visam Deryje nežino, kur eina tie prakeikti drenažo ir kanalizacijos vamzdžiai ir kaip. Kai jie tvarkingi, niekas nesuka sau galvos. Kai ne, trys ar keturi atlėpausiai iš vandentiekio bando ieškoti, kuri pompa leidžia ar kur susidarė kamštis. O nusileidę po žeme turi saugoti savo lauknešėlį. Ten tamsu, dvokia ir pilna žiurkių. Kaip tik dėl to ten geriau nelįsti. Blogiausia, kad ten lengva paklysti. Taip jau buvo atsitikę.

Paklydęs po Deriu. Paklydęs vamzdžiuose. Tamsoje. Vien nuo šios minties stingo širdis, kad Bilas ne iš karto įstengė paklausti: "Bet negi niekad ne-nebuvo nusiųsta ž-ž-žmonių sudaryti ž-žemėlapį...

- Man reikia pabaigti šitus varžtus, - nukirto Zakas nusigręždamas. - Eik pažiūrėt, kas per televizorių.

- B-b-bet tė-tė-tėti...

- Eik, Bilai, - paragino Denbras vyresnysis, ir vaikas vėl pajuto šaltumą. Dėl to šaltumo vakarienės virto kankyne. Tėvas vartė žurnalus apie elektros įrengimus (jis tikėjosi būti pakeltas pareigose kitais metais), mama skaitė eilinį britų romaną: Maršą, Saiersą, Inesą, Alingemą. Tas šaltumas atimdavo patiekalui bet kokį skonį. Vaikas gromuliuodavo maistą kaip šaldytus pietus, niekad nemačiusius ugnies. Kartais po to Bilas eidavo į savo kambarį, atsiguldavo susiėmęs už gurgiančio pilvo ir mintyse kartodavo: "Jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius". Jis vis dažniau prisimindavo tą sakinį po Džordžo mirties, nors mama buvo išmokiusi jo prieš dvejus metus. Tai skambėjo kaip užkeikimas: štai vieną dieną prieis prie mamos, išpils nesuklupdamas, ir šaltumas išnyks kaip nebuvęs. Jos akys sužibės, ji apglėbs jį ir pasakys: "Nuostabu, Bili! Tai šaunuolis! Tikras šaunuolis!"

To Bilas, aišku, niekam nesipasakojo. Niekas nebūtų privertęs, jokiais kankinimais neišgautum šitos paslapties pačiam širdies centre. Jeigu jam pavyktų ištarti šitą frazę, kurią mama išmokė vieną šeštadienio rytą, kai jiedu su Džordžu žiūrėjo "Pašėlusio Bilo Hikoko nuotykius", tai būtų kaip bučinys, pažadinęs Miegančiąją gražuolę iš šalto sapno ir grąžinęs į karštos princo meilės pasaulį.

Jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius.

Nepasakojo Bilas to net savo draugams tą liepos trečiąją, bet pasakė, kad kalbėjosi su tėvu apie kanalizacijos ir drenažo sistemas. Jis buvo iš prigimties išradingas, ir tas atsitikimas buvo pagražintas: jis pasakė, kad su tėvu apžiūrinėjo vamzdį su kavos puodeliais rankose.

- Tavo tėvas leidžia tau gerti kavą? - paklausė Edis.

- Ži-ži-žinoma.

- O, mano mama neduoda man net paragauti, - tarė Edis. - Sako, kad kofeinas nuodingas, - paskui pridūrė: - Bet pati tai geria.

- Mano tėvas leidžia man gerti kavą kada tik noriu, - įsiterpė Beverlė, - bet užmuštų sužinojęs, kad rūkau.

- Kodėl tu įsitikinęs, kad TAS kanalizacijoje? - paklausė Ričis, žiūrėdamas tai į Bilą, tai į Steną Urisą.

- V-vviskas iš t-ten, - atsakė Bilas. - B-b-balsai, k-kuriuos B-Be-Beverlė girdėjo. Ir k-kraujas. Kai k-k-klounas mus vi-vijosi, o-oranžinės sa-sa-sagos gulėjo p-prie la-latako. Ir Dže-Dže-Džordžas...

- Tai ne klounas, Didysis Bilai, - nutraukė Ričis, - aš tau sakiau. Žinau, kad skamba juokingai, bet ten buvo vilkolakis, - jis nužvelgė visus lyg atsiprašinėdamas. - Prisiekiu kuo tik norit. Pats mačiau.

Bilas atšovė:

- Tai tau jis buvo v-vilkolakis.

- A?

- Kaip tu ne-nesupranti? Tau jis buvo vi-vilkolakis, nes t-tu žiūrėjai tą i-idiotišką f-f-filmą "A-A-Aladine".

- Nesuprantu.

- O man aišku, - tyliai pratarė Benas.

- Aš bibliotekoje radau apie t-tai, - pasakė Bilas. - Manau, kad T-TAS yra g...g... - Jis užsikirto ir paskui vienu atsikvėpimu išpyškino: glemoras.

- Gal gnomas, - pasitikslino Edis nepatikliai.

- G-G-Glemoras, - pakartojo Bilas ir dar ištarė paraidžiui. Papasakojo, ką rado apie tai enciklopedijoje ir knygos, pavadinimu "Nakties tiesa", skyriuje. Glemoras, rašoma ten, yra Derį persekiojančios būtybės gėliškas vardas. Kitos rasės ir kultūros įvairiais laikais vadindavo tai skirtingai. Lygumų indėnai vadino tai Manitu, kuris kartais įgaudavo kalnų liūto, elnio ar erelio pavidalą. Jie tikėjo, kad kartais Manitu dvasia gali persikelti į juos pačius ir tada jie sugeba padaryti debesis tokios formos, koks gyvūnas globoja jų namus. Himalajiečiai vadino tai *talus* ar *telus,* kas reiškė piktą magišką jėgą, kuri gali perskaityti tavo mintis ir įsikūnyti į daiktą, kurio tu bijai labiausiai. Centrinėje Europoje ta būtybė buvo vadinama *eilaku,* vurderlako arba vampyro broliu. Prancūzijoje - *le lup-graru* arba "mainantis odą", kuris vėliau neteisingai išverstas "vilkatu", nors jis gali būti bet kuo: vilku, sakalu, avimi, net vabalu.

- Ar kur nors rašoma, kaip nugalėti glemorą? - paklausė Beverlė.

Bilas linktelėjo, bet akys didelės vilies nežadėjo.

- H-H-Himalajiečiai turėjo ritualą, kaip juo atsikratyti, bet jis ganėtinai š-š-šlykštus.

Visi nenorom sukluso.

- T-ta apeiga va-vadinasi Če-čiudo ri-ri-ritualas, - pasakė Denbras ir paaiškino, ką tai reiškia. Žynys suseka telusą. Telusas iškiša liežuvį. Žynys - savo. Jie įsikanda vienas kito liežuvį ir taip tarsi susirakina akis į akį.

- Oi, vaikai, susivemsiu, - pasakė Beverlė susilenkdama. Benas užjaučiančiai patapšnojo jai per nugarą ir apsidairė, ar niekas to nepastebėjo. Niekas; visi nemirksėdami sekė Bilą.

- O tada? - paklausė Edis.

- N-n-na, - tęsė Bilas, - atrodys k-k-keista, bet k-knygoje r-rašoma, kad tada ž-žynys pradeda pa-pasakoti visokius po-pokštus ir m-mįsles.

- Ką? - leptelėjo Stenas.

Bilas linktelėjo su korespondento, kuris nori pasakyti, kad ne jis išgalvoja žinias, o tik persako jas, išraiška.

- T-taip. P-Pirmas pradeda pa-pasakoti mo-mo-monstras, paskui - t-tu ir taip to-toliau...

Beverlė atsisėdo ir apkabino kelius rankomis.

- Neįsivaizduoju, kaip žmonės gali kalbėti šitaip susikabinę liežuviais.

Ričis kaipmat iškišo savo liežuvį, suėmė jį dviem pirštais ir išdainavo: "Mano tėvas - šūdvežys". Visi nusijuokė, nors tai buvo senas vaikiškas juokelis.

- G-gal ten tu-turėjo būti te-te-telepatija, - atsakė Bilas. - Ir jeigu ž-žmogus nusijuokia p-p-pirmas nepaisant s-s-s...

- Skausmo? - pagelbėjo Stenas.

Bilas linktelėjo.

- ... tai telusas nu-nužudo jį ir su-su-suėda. S-s-sielą tikriausiai. B-bet jeigu žm-žmogus pi-pi-priverčia pabaisą nu-nusijuokti, šiam tenka p-pasitraukti ši-šimtui me-metų.

- O ar knygose sakoma, iš kur TAS atsirado? - paklausė Benas.

Bilas papurtė galvą.

- Ir tu nors kiek tuo tiki? - pasakė Stenas, stengdamasis kalbėti pašaipiai, bet nesugebėjo tam sukaupti moralinių ir protinių jėgų.

Jaunasis Denbras gūžtelėjo pečiais ir tarė:

- B-b-beveik ti-tikiu, - jis ketino pridurti dar kažką, bet tik krestelėjo galvą.

- Tada daug kas paaiškėja, - tyliai pratarė Edis. - Klounas, raupsuotasis, vilkolakis... - jis pažvelgė į Steną. - Ir negyvi berniukai.

- Atrodo, kad tai darbelis kaip tik Ričardui Tozijeriui, - pareiškė Ričis "MovieTone" kronikos pranešėjo balsu. - Tūkstančio anekdotų ir šešių tūkstančių mįslių žmogui.

- Nusiuntę tave, mes visi pražūtume, - pasakė Benas. - Lėtai. Siaubingose kančiose, - tai vėl visus prajuokino.

- Tai ką dabar darysim? - mygo Stenas, o Bilas tik dar kartą papurtė galvą... ir pajuto, kad atsakymas visai čia pat. Stenas pakilo.

- Einam kur nors? - pasiūlė. - Man čia nusibodo.

- O man čia patinka, - pasakė Beverlė. - Vėsu ir gera, - ji atsigręžė į Steną. - Tau norisi užsiimti kokiais vaikų žaidimais, pavyzdžiui, padaužyti butelius sąvartyne?

- Aš irgi sutinku padaužyti, - įsiterpė Ričis, stodamas šalia Steno. Jis pasistatė marškinių apykaklę ir ėmė žirglioti kaip Džeimsas Dynas "Maištė be priežasties". - Aš žeminamas, - kalbėjo jis niūriai, kasydamasis krūtinę. - Tėvų. Mokyklos. Vi-SUO-menės. Visų. Tai spaudimas, mažute. Tai...

- Šūdas, - pabaigė Beverlė ir atsiduso.

- Turiu kelias petardas, - prisipažino Stenas, ir visi tuojau pamiršo visus glemorus, Manitu ir nevykusį Ričio Džeimsą Dyną, vos tik jis išsitraukė iš kišenės dėžutę "Juodųjų kačių". Tai padarė įspūdį net Bilui.

- O D-Dieve, Ste-Ste-Stenai, iš kur ga-gavai?

- Iš to sorulio, su kuriuo kartais einu į sinagogą. Išmainiau į krūvelę komiksų apie Supermeną ir Mažąją Lulu.

- Iššaunam jas! - suriko Ričis, netverdamas savo kailyje. - Eikim išpliekti, Steni. Aš daugiau niekam nesakysiu, kad tu su tėvu nužudei Kristų, prižadu, tinka? Sakysiu, kad tavo nosis visai mažytė! Ir kad tu - neapipjaustytas!

Tai išgirdusi, Bevė suspigo iš juoko. Atrodė, kad sprogs. Bilas irgi neišlaikė. Prie jo prisijungė Edis, paskui Stenas. Tą dieną, Liepos ketvirtosios išvakarėse, jų juokas nučiurleno saule nužertu Kenduskego paviršiumi, ir niekas nepastebėjo oranžinių akių, stebinčių juos iš gervuogynų ir nederančių serbentų. Jais buvo nuaugęs visas krantas, o viduryje kyšojo viena iš Beno morlokų olų. Kaip tik iš to betoninio cilindro į vaikus dėbsojo dviejų pėdų skersmens akys.

5

Maikas susidūrė su Henriu Bauersu ir jo šutve kaip tik dėl to, kad kitą dieną turėjo būti Liepos ketvirtoji. Bažnyčios mokykla turėjo orkestrėlį, kuriame Maikas pūtė tromboną. Per šventę mokyklos muzikantams teko dalyvauti parade ir žygiuojant groti "Karinį respublikos himną", "Pirmyn, kariai krikščionys" ir "Nuostabioji Amerika". Tai buvo šventė, kurios Maikas nekantraudamas laukė visą mėnesį. Į generalinę repeticiją kulniavo pėsčias, mat nutrūko dviračio grandinė. Repeticija buvo paskirta pusei trijų, bet jis išėjo iš namų pirmą, nes norėjo dar išblizginti savo tromboną, kuris buvo muzikos kabinete. Nors Maikas grojo ne geriau, negu Ričis mainė balsus, bet instrumentas jį labai traukė, ir pusvalandis maršų, himnų ar patriotinių melodijų grąžindavo puikią nuotaiką. Todėl marškinių kišenėje bumbsėjo dėžutė politūros pučiamiesiems, o džinsų kišenėse kyšojo keli švarūs skudurėliai. Henris Bauersas buvo visiškai išgaravęs iš galvos.

Jeigu pasiekęs Neibolto gatvę jis būtų grįžtelėjęs, mintys pasuktų visai kita vaga, nes paskui jį išsirikiavę žengė Henris, Viktoras, Raugas, Peteris Gordonas ir Briedis. Kad būtų jie išėję iš Bauerso namų penkiom minutėm vėliau, Maiką užstotų kita kalva; lemiamas akmenų mūšis ir tai, kas įvyko po to, galėjo baigtis kitaip ar net neįvykti.

Praėjus daugeliui metų, tam pačiam Maikui toptels, kad tikriausiai nė vienas iš jų nebuvo tos vasaros įvykių lėmėjai; ir jei sėkmei ir gerai valiai buvo skirtas koks nors vaidmuo, tai labai nereikšmingas. Per susitikimą jis primins kelis įtartinus sutapimus, bet apie vieną net neįtars. Pasitarimą Barense nutraukė Steno Uriso petardos, ir Nevykėlių klubas patraukė į sąvartyną jų iššaudyti. O Viktoras, Raugas ir kiti atėjo į Bauersų fermą sužinoję, kad Henris apsirūpinęs petardomis, bombikėmis ir M-80 (už kurių laikymą po kelerių metų buvo teisiama). Vaikėzai ketino nueiti į anglies šachtą už manevrinės stoties ir susprogdinti Henrio brangenybes.

Nė vienas, netgi Raugas, paprastai neužsukdavo į Bauersų fermą: pirma, dėl bepročio jo tėvo, be to, nebuvo linkę įsikinkyti į Henrio darbus: ravėjimą, begalinį akmenų rankiojimą, malkų kapojimą, vandens pompavimą, šieno krovimą, įvairiausių daržovių rinkimą. Berniukai nebuvo alergiški darbui, ne, bet jie turėjo ką veikti savo namuose ir be plušimo kvanktelėjusiam Henrio tėvui (kartą šis išvanojo Viktorą Krisą už tai, kad vargšas išvertė pintinę pomidorų, kuriuos tempė į kioską prie kelio). Būti išpertam beržine lazda dar pakenčiama; baisiau, kad kuldamas Bačas Bauersas staugė: "Užmušiu visus japoškas! Užmušiu visus japoškas!"

Nors ir nešvytintis išmintimi, Raugas Haginsas kartą Viktorui pasakė: "Nenoriu turėti reikalų su bepročiais". Krisas nusižvengė ir visiškai tam pritarė.

Bet petardoms berniukai neatsispyrė.

- Žinai ką, Henri, - pasakė Viktoras, kai tas paskambino devintą ryte ir pakvietė pas save, - gal susitikim prie anglies šachtos apie pirmą, a?

- Gali eiti į tą šachtą, jei nori, bet manęs ten nesulauksi, - atšovė Henris. - Turiu daug darbo. Geriausiu atveju pasirodysiu trečią. Ir pirmiausia paleisiu M-80 į tavo makaulę, Vikai.

Krisas dar kiek pasimaivė ir sutiko ateiti padėti.

Visi susirinko ir penkiese arė iš peties pas Bauersus iki vidurdienio. Kai Henris paklausė tėvo, ar jau gali eiti, senis Bauersas tik mostelėjo ranka. Bačas įsitaisė verandoje su kvorta stipriausio sidro pieno butelyje ir ant turėklo pasistatė portatyvinį "Philco" radijo imtuvą (tą dieną "Red Sox" turėjo žaisti su Vašingtono "Senatoriais", todėl ir normalus sveikas žmogus sėdėjo kaip ant adatų). Ant Bačo kelių gulėjo apnuogintas japoniškas kardas, atseit atimtas iš nugalabinto japono Taravos saloje (o iš tikrųjų atsiėjo šešis butelius "Budweiser" ir tris valdymo rankenas Honolule). Vėliau senis Bauersas prisilupęs visada išsitraukdavo kardą. Ir kadangi berniukai, įskaitant Henrį, buvo šventai įsitikinę, kad vieną kartą jis išmėgins tą kardą, buvo protingiausia nešdintis kuo toliau, kai ginklas atsirasdavo ant tėvo kelių.

Berniukai tik spėjo išeiti į kelią, kai Henris pastebėjo priešakyje Maiką Henloną. "Nigeris!" - nudžiugo jis, ir akys sublizgo kaip vaiko, karštai laukiančio Santa Klauso per Kalėdas.

- Negras? - Raugas Haginsas atrodė nustebęs - jis matė Henloną gal tik kartą - ir abejingos akys užsidegė. - Ach taip! Nigeris! Pričiumpam jį, Henri!

Raugas puolė į priekį, paskui jį ir kiti. Bet Henris nutvėrė jį ir sulaikė. Bauersas turėjo daugiau patirties, lenktyniaudamas su Maiku, ir žinojo, kad pričiupti jį lengva tik liežuviu. Tas juodukas buvo nepėsčias.

- Jis mūsų nemato. Paėjėkim greičiau, kad sutrumpintume atstumą.

Taip ir padarė. Stebėtojui penketas galėjo pasirodyti kaip ėjikai per olimpines varžybas. Briedžio pilvukas kliuksėjo po uniforminiais vidurinės mokyklos marškinėliais. Prakaitas žliaugė greitai paraudusiu Raugo veidu. Bet tarpas mažėjo: du šimtai jardų, šimtas penkiasdešimt, šimtas... O negriukas neatsigręžė. Jie net girdėjo, kad jis švilpauja.

- Ką tu jam padarysi, Henri? - paklausė Viktoras Krisas pašnibždomis. Balsas atrodė abejingas, nors širdyje jis buvo susirūpinęs. Paskutiniu metu draugas jam vis labiau kėlė nerimą. Nieko tokio, jei Henris užsimanytų sumušti Henloniuką, suplėšyti marškinius ar net numovęs kelnes ir trumpikes užkabinti ant medžio. Baisu buvo, kad to nepakaks. Šiais metais jau buvo keletas nemalonių incidentų su Derio pradinės mokyklos vaikais, kuriuos Bauersas vadino "šikniais". Jis ir anksčiau šokdino ir terorizavo tuos šiknius, bet nuo kovo šie vis dažniau išsisukdavo. Henris su draugais vijosi vieną - tai buvo Keturakis, Tozijeris - į "Fryzą" ir paleido iš akių tą momentą, kai liko tik čiupti. Paskui Henskomas, paskutinė mokslo metų diena...

Bet Viktorui nesinorėjo to prisiminti.

Baisu štai kas: Henris gali nueiti PER TOLI. O kiek PER TOLI, visai nebuvo malonu svarstyti... bet nerami širdis įkyriai uždavinėjo tą klausimą.

- Pagausim ir nusivesim į anglies šachtą, - atsakė Henris. - O tada įkišim porą petardų ir pažiūrėsim, kaip moka šokti.

- Bet ne M-80, a, Henri?

Jei Bauersas numatęs ką nors panašaus, Viktoras vynioja savo meškeres. M-80 bate nuneš negrui visą pėdą, o tai jau PER TOLI.

- Jų tik keturios, - atsakė Henris, nenuleisdamas akių nuo Maiko Henlono nugaros. Jie priartėjo iki septyniasdešimt penkių jardų, ir jis šnekėjo pusbalsiu. - Tu gal manai, kad tokiam sumautam juočkiui gadinsiu dvi?

- Ne, Henri. Aišku, ne.

- Įkišim porą "Juodųjų kačių", išrengsim plika rūra ir sumesim rūbus į Barensą. Galės prisidengti lapu.

- Ir dar išvoliosim po anglį, - pridūrė Raugas. - Gerai, Henri? Jėga, tiesa?

- Jėga, po perkūnais, - paprastai atsakė Bauersas, ir Viktorui jo tonas jau visai nepatiko. - Išvoliosim anglyse, kaip aš išvoliojau jį purvyne. Ir... - Henris išsišiepė iškišdamas jau išpuvusius dantis, nors jam buvo tik dvylika. - Ir aš dar kai ką pasakysiu. Anąkart, spėju, neišgirdo.

- Ką? - paklausė Peteris. Peteris Gordonas buvo mažiausiai linkęs prisidėti. Jis buvo iš Derio "gerų šeimų", gyveno Vakarų Brodvėjuje ir po poros metų bus išsiųstas į parengiamąją mokyklą Grotone (taip jis bent manė tą liepos trečiąją). Jis buvo protingesnis už Viktorą Krisą, bet per mažai sukiojosi šitoje kompanijoje, kad suprastų, kur važiuoja Henris.

- Sužinosi, - atšovė Bauersas. - Dabar tylos. Mes visai arti.

Juos skyrė dvidešimt penki jardai, ir Henris jau žiojosi sukomanduoti griebti Maiką, kai Briedis Sedleris paleido pirmą petardą. Iš vakaro jis buvo suraitęs tris porcijas skrudintų pupelių, ir garsas buvo kaip iš medžioklinio šautuvo.

Maikas atsigręžė. Henris stebėjo, kaip išsiplečia jo akys.

- Gaudykit! - sustaugė Bauersas.

Negriukas pastovėjo sekundę, apsisuko ir pasileido kiek įkabina.

6

Nevykėliai skynėsi per Barenso bambukus tokia eile: Bilas, Ričis, už jo Beverlė, grakšti ir miela su mėlynais džinsais ir berankove balta palaidinuke; tada Benas, stengdamasis per garsiai nepūtuoti (nors buvo 28 laipsniai karščio, jis vilkėjo savo flanelinius marškinius); Stenas ir Edis su kyšančiu iš kelnių kišenės aspiratoriumi.

Bilas sugalvojo žaidimą "džiunglės". Bambukai buvo aukšti ir balti, nelikdavo tako praėjus. Žemė čia buvo juoda, klampi, vietomis stovėjo vanduo, kurį turėjai apeiti arba peršokti. Balos keistai tviskėjo visa vaivorykšte. Oras buvo slogus dėl šalia įsikūrusio miesto sąvartyno ir pūvančios augmenijos.

Denbras padarė vingį nuo Kenduskego ir atsigręžė į Ričį.

- P-priekyje ti-ti-tigras, T-T-Tozijeri.
Ričis linktelėjo ir pasisuko į Beverlę.
- Tigras, - iškošė.
- Tigras, - perdavė Bevė Benui.
- Žmogėdra? - paklausė Benas, stengdamasis garsiai nealsuoti.
- Visas kruvinas, - atsakė Beverlė.
- Tigras-žmogėdra, - burbtelėjo Henskomas Stenui, o tas perdavė žinią galiniam, kurio skruostus iš susijaudinimo nutvieskė raudonis.
Vora įsiliejo į bambukyną, palikusi išklampotą juodą takelį per vaiduokliška jo baltumą. Tigras prasliūkino tiesiai priešais juos, visi beveik matė jį: stambų, tikriausiai keturių šimtų svarų, po dryžuoto kailio šilku grakščiai ir galingai judančius raumenis. Kone matė žalias žvėries akis ir kraujo dėmes ant snukio nuo paskutinio pigmėjo kario, suėsto gyvo.
Bambukai tyliai sušnarėjo, ir vėl viskas nutilo. Tą melodiją ir kartu kraupų garsą galėjo sukelti vasarinis brizas... arba afrikinis tigras, pasukęs Senojo Iškyšulio link.
- Nuėjo, - pasakė Bilas. Lengviau atsiduso ir vėl grįžo į takelį. Draugai sekė iš paskos.
Ričis vienintelis atėjo ginkluotas: išsitraukė pistoninį pistoletą gruoblėta rankena.
- Būčiau įsodinęs kulką jam tiesiai į tarpuakį, jei būtum pasitraukęs, Didysis Bilai, - kimiai tarė jis ir ginklo vamzdžiu pastūmė akinius ant nosies.
- N-nori prisišaukti va-va-vatusius? - atšovė Bilas. - N-n-negalim ririzikuoti šaudydami.
- A, - susiprato Ričis.
Vadas pamojo eiti takeliu, kuris visai susiaurėjo už bambukų sąžalyno. Jie išlindo į Kenduskego pakrantę, kur per vandenį vedė akmenų brasta. Benas parodė, kaip ją padaryti. Paimi didžiulį akmenį ir meti į vandenį. Antrą jau nuleidi atsistojęs ant pirmojo ir taip toliau, kol atsiduri kitoje upelio pusėje (kuris tokiu metų laiku siekė vos pusę pėdos gylio ir buvo nusėtas sauso smėlio lopinėliais). Tai buvo taip paprasta, kad atrodė keista, kodėl jie nepadarė to be Beno. O Henskomas tokius dalykus išmanė! Bet kai jis vadovaudavo, niekad nesijautei netikša.
Vora nusileido prie vandens ir ėmė "keltis per upę".
- Bilai! - staiga šūktelėjo Beverlė.
Tas iškart sustingo išskėtęs į šonus rankas. Vanduo gurgė ir pliauškėjo aplinkui.
- Kas?
- Čia yra piranijų! Mačiau, kaip prieš dvi dienas surijo visą karvę. Nespėjo įbristi į vandenį, ir liko vien kaulai. Neįkrisk!
- Gerai, - atsakė Bilas. - Žmonės, būkit atsargūs.
Vaikai nustraksėjo per akmenis. Žinia pasiekė galą, kai Edis Kaspbrakas priartėjo prie upelio vidurio. Jis vos išlaikė pusiausvyrą, nes vandenyje, tarp akinančių saulės blyksnių zujo tikros piranijos. Jos nebeprik-

lausė Bilo žaidimui, jokių abejonių. Žuvys, kurias Edis išvydo, buvo panašios į neįprastai dideles auksines žuveles su šamo žiaunomis. Per storas lūpas kyšojo aštrūs dantys, ir piranijos buvo tokios spalvos kaip auksinės žuvelės - oranžinės. Oranžinės kaip minkšti spurgai, kuriuos kartais matai ant klounų kostiumų cirke.

Jos sukiojosi drumzliname vandenyje ir griežė dantimis.

Edis sumostagavo rankomis galvodamas: "Aš įkrisiu, įkrisiu, ir jos suės mane gyvą".

Bet Stenlis Urisas tvirtai suspaudė jo riešą ir nutempė iš mirtinos vietos.

- Neišdegs, - pasakė jis. - Jei įkrisi, mama nusuks tau sprandą.

Dabar mama visai išdulkėjo iš galvos. Kiti tuo tarpu pasiekė kitą krantą ir skaičiavo prekinio traukinio vagonus. Edis žiūrėjo išpūtęs akis į Steną, paskui vėl pažvelgė į vandenį. Sukosi ir šokinėjo maišelis nuo bulvių traškučių ir tiek. Jis vėl pakėlė akis į draugą.

- Stenai, aš mačiau...

- Ką?

Edis papurtė galvą.

- Et, nieko. Taip truputį

(bet jos buvo čia ir tikrai būtų surijusios mane gyvą)

užėjo. Dėl tigro, matyt. Judinkis.

Šitas vakarinis Kenduskego krantas, Senojo Iškyšulio krantas, pavasarį ir lietingu oru virsdavo klampyne, bet jau dvi savaites Deryje neiškrito nė lašas, todėl molynas sukepė į luitus, iš kurių kyšojo vienas cementinis cilindras. Dar už dvidešimties jardų kabojo virš upelio antras; iš jo be perstojo čiurleno rudo vandens srovelė.

- Nyku čia, - pratarė Benas. Visi sutartinai palinksėjo galvomis.

Bilas išvedė savo komandą pakrante į tankų krūmokšnyną, dūzgiantį vabzdžiais ir žiogų smuikeliais. Tarpais sutratėdavo sparnais kylantis paukštis. Kartą kelią perbėgo voveraitė, o po penkių minučių, kai jie pasiekė nedidelę kalvelę, kuri ribojo sąvartyną, pro šalį pralumpsėjo milžiniška žiurkė su celofano skuteliu, įstrigusiu ūsuose. Smarkiai dvokė sąvartynu; į dangų kilo juodas dūmų stulpas. Ėmė rodytis šiukšlės. Popiergaliai, įsivėlę į šakas, plazdėjo kaip išblukusios vėliavėlės, sidabru švytėjo saulė išmėtytose skardinėse, karštas saulės zuikutis šoko nuo sudaužyto alaus butelio. Beverlė susirado plastmasinę lėlytę; jos kūnelio spalva buvo tokia rausva, kad atrodė nuplikyta. Bevė pakėlė ją, paskui riktelėjusi išmetė: pilkšvi vabaliukai knibždėjo po supelijusiu jos sijonu, lakstė nupuvusiomis kojomis. Beverlė nusivalė rankas į džinsų šonus.

Jie užlipo ant kalvos ir nužvelgė šiukšlyną.

- Velnias, - pratarė Bilas ir susigrūdo kumščius į kišenes, kai kiti sustojo aplink jį.

Šiandien buvo deginamas šiaurinis pakraštys, o čia, šitam gale, šiukšlininkas (kuris, beje, buvo Armandas Fazijas, draugams Mendis, senbernis, Derio pradinės mokyklos sargo brolis) stumdė D-9 buldozeriu, pame-

nančiu II Pasaulinį, atliekas į krūvas deginimui. Marškiniai numesti ant sėdynės, didžiulis radijo imtuvas po brezentiniu skėčiu transliuoja "Red Sox" ir "Senatorių" rungtynes.

- Ne, čia tikrai negalime nusileisti, - sutiko Benas. Mendis Fazijas buvo neblogas dėdė, bet užmatęs vaikus iškart vydavo iš sąvartyno dėl žiurkių, dėl nuodų, kuriuos nuolat barstydavo graužikams naikinti, dėl to, kad gali įsipjauti, nukristi, apdegti ir taip toliau. O ypač todėl, kad, jo manymu, sąvartynas - ne vieta vaikams. "Nu, argi gražu?" - šaukdavo jis vaikiščiams, kuriuos aptikdavo čia, atėjusius išmėginti savo pistoletų į butelius (žiurkes arba žuvėdras) arba susirgusius šiukšlynų naršymo manija (galėjai aptikti visai gerą žaislą, kėdę, kuri tiko klubui, ar net sveiką televizoriaus kineskopą, į kurį pataikęs akmuo sukeldavo galingą sprogimą). "Nu, argi gražu? - rėkalodavo šiukšlininkas (ne todėl, kad pyktų, bet todėl, kad pačiam reikėjo klausos aparato). - Jus ką, tėvai nemoko būti gerais vaikais? Geri berniukai ir mergaitės nežaidžia šiukšlyne! Eikit į parką! Eikit į biblioteką! Eikit į kultūrnamį riedulio lošti! Būkit geri!"

- Jo, - pasakė Ričis. - Atrodo, neišdegė.

Jie sutūpė pažiūrėti, kaip Mendis dirba, puoselėdami viltį, kad jis galbūt greitai baigs. Bet radijas liudijo, kad šiukšlininkas planavo likti čia visą popietę. "Pražilsi belaukdamas", - pagalvojo Bilas. O geresnės vietos petardoms nesurasi. Čia gali įmesti į skardinę ir stebėti, kaip ji pašoka į viršų, arba įleisti į butelį, uždegti deglą ir duoti į kojas. Ne kiekvieną kartą butelis sprogsta, bet dažnai.

- O, kad turėtume M-80, - užsisvajojo garsiai Ričis, net neįtardamas, kad netrukus viena lėks jam į galvą.

- Mama sako, kad žmonės turi džiaugtis tuo, ką turi, - oriai pareiškė Edis, ir visi nusijuokė.

Kai juokas nutilo, vaikai vėl sužiuro į Bilą. Jis pagalvojęs tarė:

- Ž-žinau v-v-vieną v-vietą B-Barenso ga-gale, šalia ma-manevrinės stoties yra a-apleistas ka-ka-karjeras.

- Taip! - šūktelėjo Stenas pašokęs. - Žinau tą vietą! Tu genijus, Bilai!

- Ten turėtų neblogai pokštelti, - sutiko Beverlė.

- Tai einam, - pasiūlė Ričis.

Ir jų šešetas (iki magiško skaičiaus trūko dar vieno) nužingsniavo pylimu, juosiančiu sąvartyną. Mendis atsitiktinai kilstelėjo akis ir išvydo eilutę siluetų, kurie priminė iš medžioklės grįžtančius indėnus. Jis pagalvojo, ar neriktelėjus jiems, - Barensas ne vieta vaikams, - bet apsisuko ir grįžo prie darbo. Ačiū dar, kad nelenda į šiukšles.

7

Maikas Henlonas nesustodamas pralėkė pro savo mokyklą ir pasuko Neibolto gatve geležinkelio stoties link. Mokykloje buvo sargas, bet misteris Gendronas buvo labai senas ir girdėjo dar prasčiau už Mendį Fazi-

ją. Be to, jis mėgo prasnausti vasaros karštį rūsyje, išsitiesęs šalia nutilusio vasarą boilerio ant sulankstomos lovelės su Derio "News" numeriu ant kelių. Jis būtų beviltiškai barškinęs į duris ir šaukęs senuką įsileisti, kol Henris Bauersas nusuktų kvailą jo galvą.

Tad Maikas bėgo toliau.

Bet ne kaip pakliuvo; jis bandė nusiraminti, kontroliuoti kvėpavimą, kad neuždustų. Henris, Raugas ir Briedis nekėlė problemų - net gerai pailsėję plumpsėjo kaip pašauti bizonai. Tačiau Viktoras Krisas su Peteriu Gordonu buvo greitesni. Prabėgęs namą, kuriame Bilas su Ričiu matė klouną, - ar vilkolakį, - jis atsigręžė ir savo nelaimei pastebėjo, kad Gordonas visai čia pat. Peteris linksmai šypsojosi kaip arklys, sėkmingai startuojantis lenktynėse su kliūtimis, ir Maikas pagalvojo: "Įdomu, ar būtų noro šieptis, jei žinotum, ką jie man padarys sugavę... Nejaugi jam atrodo, kad jie pliaukštels per petį, sušuks "tu gaudai" ir nubėgs?

Kai tolumoje sušmėžavo manevrinės stoties vartai su ženklu "PRIVATI NUOSAVYBĖ. ĮEITI DRAUDŽIAMA. PAŽEIDĖJAI BUS PATRAUKTI ATSAKOMYBĖN", Maikas paspaudė greičiau. Skausmo nejuto, kvėpavo greitai, bet ramiai, tačiau ir toliau laikydamasis tokio tempo neilgai trauks.

Vartai buvo pusiau praverti. Nutaikęs sekundę, Maikas grįžtelėjo atgal ir pamatė vėl atitolęs nuo Peterio. Viktoras nuo Peterio atsiliko per dešimt žingsnių, o likusieji - už keturiasdešimt jardų. Nedaug reikėjo, kad pastebėtum pajuodusį iš pykčio Henrio veidą.

Jis nėrė pro plyšį, apsisuko ir užtrenkė vartus. Trakštelėjo sklendė. Po sekundės į tinklą įsirėžė Peteris Gordonas, dar po sekundės - šalia alsavo Viktoras Krisas. Gordono šypsena išgaravo, veide kaupėsi įtūžis. Jis karštligiškai ieškojo spynos, bet veltui: vartai buvo rakinami iš vidaus.

Neįtikėtina, bet jis pasakė:

- Ei, vaike, atidaryk vartus. Taip negarbinga.

- O kas, tavo supratimu, garbinga? - atšovė Maikas, gaudydamas kvapą. - Penki prieš vieną?

- Negarbinga, - pakartojo Peteris, tarytum neišgirdęs Maiko atsakymo.

Maikas žvilgtelėjo į Viktorą, pamatė susirūpinimą jo veide. Norėjo kažką sakyti, bet kaip tik tada prie vartų sugriuvo paskutiniai.

- Atidaryk, nigeri! - sustaugė Henris ir su tokiu nuožmumu ėmė tąsyti tinklą, kad Peteris išvertė akis. - Atidaryk! Tuoj pat atidaryk!

- Net nesiruošiu, - tyliai ištarė Maikas.

- Atidaryk! - sugriaudėjo Raugas. - Atidaryk, prakeiktas suski!

Berniukas ėmė trauktis nuo vartų neramiai spurdančia širdimi. Jis neprisiminė, kad anksčiau būtų taip išgąsdintas, taip nuliūdęs. Jie stovėjo išsirikiavę už tvoros ir vadino jį žodžiais, kurių Maikas net neįtarė esant: juodašiknis, beždžionė, juodulys, beždžionžmogis ir panašiai. Jis nesusigaudė, kad Henris kažką traukia iš kišenės, uždega degtuką į nykščio nagą, ir raudonas rutulys lekia per tvorą. Vaikas instinktyviai atšoko į šoną, kai iš kairės sprogo bomba.

Sprogimas valandėlei visus nutildė. Maikas netikėdamas savo akimis žiūrėjo į žvėris už tinklo, o tie spoksojo į jį. Peteris Gordonas atrodė visiškai pritrenktas. Net Raugas buvo sukrėstas.

"Jie dabar išsigando dėl savęs", - staiga pagalvojo Maikas, ir pirmą kartą viduje prabilo suaugęs žmogus: "Jie išsigando, bet nesustos. Tau reikia bėgti, Miki, antraip atsitiks kas nors baisaus. Ne visi to trokšta, bent jau ne Viktoras ar Peteris, bet nieko tas nepakeis. Viskas Henrio rankose. Todėl bėk ir kuo greičiau".

Jis žengė du tris žingsnius atgal ir išgirdo Henrį šaukiant:

- Aš užmušiau tavo šunį, nigeri.

Maikas nutirpo, lyg kėglių rutulys būtų pataikęs į pilvą. Jis susitiko su Bauerso akimis ir suprato paprastą tiesą: jis iš tikro nužudė Čipsą.

Ta suvokimo sekundė Maikui truko visą amžinybę. Žiūrėdamas į išprotėjusias Henrio akis ir keršto iškreiptą veidą, jis pirmą kartą suprato daug dalykų, ir faktas, kad Henris pamišęs labiau, negu jis galėjo įsivaizduoti, buvo tik vienas iš jų. Berniukas suvokė, koks negailestingas pasaulis, ir labiau dėl to, o ne iš skausmo, išrėkė: "Tu susmirdęs šunsnukis!"

Bauersas sušnypštė iš įtūžio ir puolė kabarotis tvora. Maikas padelsė įsitikinti, ar suaugusysis jame neapsiriko. Ir tikrai: kiek pasvyravę bernai irgi ėmė ropštis į viršų.

Mažasis Henlonas pasileido per stotį. Sąstatas, kurį nevykėliai matė kertant Barensą, seniai nudundėjo, ir vieninteliai garsai buvo Maiko alsavimas ir metalo dzingsėjimas, kai Henris su sėbrais korėsi per tvorą.

Maikas bėgo per tris eiles žuolių, sportiniais bateliais keldamas juodo šlako dulkių debesėlius. Šokdamas per antrus bėgius, sukando dantis - skausmas pervėrė kulkšnį. Ir bėgo toliau. Užpakaly išgirdo, kaip Henris nušoko nuo tvoros viršaus.

- Dabar tu neištrūksi, nigeri! - suriko jis.

Maiko nuovoka šnibždėjo, kad Barensas - vienintelis išsigelbėjimas. Jei pavyks jį pasiekti, išnyks krūmokšniuose, bambukyne... arba, pagaliau, galės pratupėti viename iš cilindrų, kol viskas nurims.

Tą jis galėjo padaryti... bet krūtinę tvilkė pykčio žarija, kuriai jokia nuovoka negalėjo padėti. Suprantama, kad Henriui niežti kumščiai pamokyti jį, bet Čipsas? Žudyti Čipsą? "Mano ŠUO nebuvo negras, tu šūdinas niekšeli", - kalbėjo sau Maikas, ir pyktis vis labiau vešėjo.

Dabar jis girdėjo ir antrą balsą, savo tėvo žodžius. "Nenoriu, kad tau tektų bėgiko dalia... Ir todėl tau reikėtų gerai apsidairyti, kur statai pėdą. Turi gerai pagalvoti, ar verta prasidėti su Henriu Bauersu..."

Maikas bėgo nosies tiesumu kilnojamų sandėlių link. Už jų jau buvo tvora, skyrusi manevrinę stotį nuo Barenso. Jis tikėjosi persiropšti per ją ir nušokti į kitą pusę. Tačiau jis staiga metėsi į dešinę ir nulėkė žvyro karjero link.

Iki 1935-ųjų jis buvo naudojamas angliai kasti, traukiniai sustodavo prie Derio papildyti atsargų. Vėliau atsirado dyzeliai, dar vėliau - elektriniai traukiniai. Pabaigus kasti anglį (likučius išsivežiojo vietiniai, kurie

savo krosnis kūreno anglimis), ilgus metus buvo semiamas žvyras, bet ta bendrovė 1955-aisiais subankrutavo ir karjeras liko apleistas. Geležinkelio atšaka taip ir liko nuvesta iki jo, tačiau bėgiai apaugo rūdimis ir tanki velėna vešėjo tarp žuolių. Tos pačios žolės rungėsi dėl vietos pačiame karjere su svyrančiomis saulėgrąžomis ir kiečiais. Bet be jų ten buvo apsčiai visokio dydžio anglies gabalų.

Bėgdamas Maikas nusirengė marškinius. Pasiekęs daubos kraštą, jis atsigręžė. Henris šokinėjo per bėgius, draugeliai iš paskos. Gal taip ir gerai.

Berniukas paskubomis surankiojo geras šešias saujas slyvos dydžio akmenukų ir susipylė į marškinius. Tada pasuko prie tvoros, bet nepuolė iškart lipti. Maikas išpylė anglį po kojomis ir pasiėmė porą.

Henris to nė nematė; prieš jį buvo tik į tvorą užspeistas nigeris. Jis artinosi šaukdamas.

- Čia už mano šunį, niekše! - riktelėjo Henlonas nepajutęs, kaip pradėjo verkti. Angliukas nušvilpė tiesiai Henriui į kaktą. Bum! - ir atšoko. Bauersas suklupo. Rankomis griebėsi už kaktos. Pro pirštus lyg per cirko klounų triuką nubėgo kraujas.

Persekiotojai sustojo aplink kaip įkasti ir neįstengė patikėti savo akimis. Henris suriko iš skausmo ir nenuleisdamas rankų pašoko ant kojų. Maikas sviedė antrą anglies gabaliuką. Henris pasilenkė ir pradėjo artintis. Kai iki jo atskriejo trečias, lyg niekur nieko numušė į šoną delnu. Ir išsišiepė.

- O, tavęs laukia toks siurprizas, - pasakė. - Toks, s...a... - Henriui daugiau nepavyko ištarti. Jis sugargė.

Maikas metė dar vieną anglies gabaliuką ir užkišo savo priešui gerklę. Henris vėl pargriuvo klūpsčias. Peteris Gordonas išsižiojo. Kažkokia sunki matematinė problema užvaldė Briedį.

- Ko jūs laukiate? - išžiaugčiojo Henris. Kraujas bėgo tarpupirščiais. Balsas buvo neatpažįstamas. - Griebkit tą šiknių!

Maikas ilgiau nebelaukė; nebuvo reikalo laukti, ar jie paklus savo vaduko įsakymui. Nubloškęs marškinius, jis ėmė kabarotis tvora. Jau norėjo prisitraukti iki viršaus, bet stipri ranka sugriebė jo pėdą. Apačioje pamatė krauju ir anglimi išterliotą Henrio Bauerso fizionomiją. Negriukas truktelėjo koją. Persekiotojo rankoje liko sportbatis. Maikas spyrė basa koja Henriui į galvą. Kažkas trakštelėjo. Tas vėl suriko ir atšoko nuo tvoros susiėmęs už nosies.

Kita ranka įsikibo į Maiko džinsus (tai buvo Raugas Haginsas), bet jis nesunkiai išsilaisvino. Jau permetė vieną koją į kitą pusę, ir veidą nutvilkė skausmas. Skruostu nutekėjo šiluma. Dar vienas smūgis pasiekė klubą, alkūnę, šlaunį. Į jį lėkė jo paties šoviniai.

Maikas pakibo ant rankų ir kūliais nusirito žemėn. Regėjimą ar net gyvybę išgelbėjo tik nuožulnus šlaitas. Henris vėl prišoko prie tvoros ir šįkart per viršų paleido M-80. Ji kurtinančiai švilpdama nusileido ant žemės ir sprogo palikdama pliką lopą.

Plyštančiomis ausimis Maikas atsikėlė. Dabar jis stovėjo aukštoje žolėje, Barenso pakrašty. Ranka, perbraukusi per skruostą, liko kruvina. Bet dėl to berniukas nesirūpino; jis ir nesitikėjo iš čia ištrūkti sveikas ir gyvas.

Henris švystelėjo petardą, bet Maikas sureagavęs lengvai išsisuko.

- Paskui jį! - suriaumojo Henris ir kibo ropštis tinklu.

- Kad, Henri, aš nežinau... - neišlaikė Peteris. Jie nuėjo per toli; iš kur jis galėjo įsivaizduoti, kad viskas taip apsivers? O kraujas, jo išvis neturėjo būti, bent jau jų komandoje.

- O tu sužinok, - atšovė Bauersas nuo tvoros vidurio. Jis kabojo ten kaip nuodingas žmogaus pavidalo voras. Grėsmingos akys susmigo į Gordoną. Maiko spyris sulaužė Henrio nosį, bet tai jis pajus tik daug vėliau.

- Sužinok, jei nenori, kad nusileisčiau, mižniau.

Visi keturi pasekė lyderiu; Peteris su Viktoru iš baimės, Raugas ir Briedis - kaip ir anksčiau azartiškai.

Maikas ilgiau nedelsė. Apsisuko ir išnyko už krūmokšnių. Iš paskos atsivijo Henrio staugimas:

- Aš surasiu tave, nigeri! Iš žemių iškasiu!

8

Nevykėliai priėjo prie karjero, kuris po trejų metų, kai paskutinis žvyro vagonas išriedėjo iš čia, labiau panėšėjo į daubą. Jie visi apspito Steną ir pagarbiai žiūrėjo į jo rankose pasirodžiusią "Juodąją katę". Nuo sprogimo Edis pašoko, - dar nebuvo atsikvošėjęs po piranijų (tiesą sakant, jis tikrų piranijų niekad nebuvo matęs, bet visad įsivaizdavo jas panašias į auksines žuveles su dantimis).

- Ramink, Edi-san, - sučiulbo kaip kinas Ričis. - Cia tik kiti vaikai saudo bombus.

- Čia dar ko-koks s-seilius, Ri-Ri-Riči? - paerzino Bilas. Ir visi nusijuokė.

- Stengiuosi, Didysis Bilai, - atšovė Tozijeris. - Viliuos, vieną dieną užkariausiu tavo meilę, - jis pasiuntė Bilui oro bučinį. Tas parodė jam didįjį pirštą. Benas su Edžiu stovėjo šalia išsišiepę.

- Ach, aš tokia jauna, o tu toks senas, - netikėtai užtraukė Stenas Urisas, vykusiai mėgdžiodamas Polą Anką, - sako mano brangioji...

- Jis dainoja! - suspigo Pikaninio balsu Ričardas. - Uch, rupūs miltai, šita berniuka dainoja! - O paskui jau "MovieTone" pranešėjo balsu pridūrė: - Malonėkit pasirašyti štai čia, berniuk, taip, taip, čia.

Ričis globėjiškai apkabino bičiulį per pečius ir saldžiai išsišiepė: - Paauginsim tau plaukučius, berniuk. Gi-ta-rą duosim. Paskui...

Bilas pliaukštelėjo Ričiui per ranką. Visi nekantravo išbandyti petardas.

- Atidaryk, Stenai, - pasakė Beverlė. - Aš turiu degtukų.

Jie apstojo Steną ir atidžiai sekė, kaip jis atplėšia petardų dėžutę. Be paslaptingų hieroglifų juodoje etiketėje puikavosi užrašas angliškai: “Nelaikyti rankose uždegus dagtį”. Ričis prunkštelėjo:

- Gerai, kad parašė, nes visad maniau, kad tai vienintelis būdas pasitrumpinti nagus.

Lėtai, net iškilmingai Stenas nuėmė raudoną celofaną ir iškratė į delną mėlynų, raudonų ir žalių tūtelių bloką.

Jų dagčiai buvo supinti į kasytę.

- Aš išpainiosiu... - pradėjo Stenas, ir nugriaudėjo daug didesnis sprogimas. Per Barensą nuvilnijo aidas. Rytinėje sąvartyno pusėje kliegdamas pakilo būrys žuvėdrų. Šįkart krūptelėjo visi. Urisas išmetė petardas ir turėjo lenktis jų paimti.

- Dinamitas? - sunerimo Beverlė. Ji žiūrėjo į Bilą, kuris stovėjo pakėlęs galvą, išplėstomis akimis. Mergaitė dar nebuvo mačiusi jo tokio gražaus, bet šitoje pozoje jautėsi įtampa. Jis kaip elnias uodė orą.

- Man atrodo, kad tai M-80, - tyliai pasakė Benas. - Pernai per Liepos 4-ąją dideli vaikinai parke buvo atsinešę porą. Vieną įmetė į šiukšlių konteinerį. Garselis buvo panašus.

- Ar liko skylė konteineryje, Kupeta? - parūpo Ričiui.

- Ne, tiesiog išnešė visą šoną. Kaip kirviu iškirto. Tada jie pabėgo.

- Šita sprogo arčiau, - pasakė Edis. Jis irgi metė žvilgsnį į Denbrą.

- Tai šaunam “kates” ar ne? - paklausė Stenas. Jis išpainiojo tuziną petardų, o kitas dailiai suguldė kitam kartui.

- Aišku, - pasakė Ričis.

- K-k-kišk jas a-a-atgal.

Visi klausiamai sužiuro į Bilą. Tonas išgąsdino labiau negu žodžiai.

- K-ki-kiškis jas a-a-a-atgal, - pakartojo tas. Veidas įsitempė nuo pastangų kalbėti. - Ka-ka-kažkas d-d-darosi.

Edis apsilaižė lūpas, Ričis nykščiu pasitaisė ant nosies akinius, Benas instinktyviai prisiglaudė arčiau Beverlės.

Stenas išsižiojo kažką sakyti, ir visi išgirdo naują sprogimą, šįkart vėl bombikės.

- A-a-akmenis, - sukomandavo Bilas.

- Ką, Bilai? - nesuprato Urisas.

- A-a-akmenis. Š-š-šovinius, - Bilas ėmė rinkti ir grūsti į visas kišenes akmenis. Draugai žiūrėjo kaip į pamišėlį... ir tada Edis pajuto, kaip kaktą išmuša prakaitas. Taip jau kartą buvo, tą dieną, kai jie susipažino su Benu (tik Edžiui, kaip ir kitiems, Benas jau buvo Kupeta), kai Henris Bauersas sumalė jam nosį. Tik dabar smarkiau. Lyg Barensui būtų grėsusi Hirosimos dalia.

Benas prisijungė prie Bilo, paskui jį - ilgai nelaukęs Ričis. Akiniai nuslydo žemyn ir bringtelėjo ant žvyro. Tozijeris negalvodamas įsikišo juos už marškinių.

- Kodėl tu darai tą, Riči? - paklausė Beverlė. Jos balsas buvo neįprastai aukštas, įsitempęs.

- Nežinau, mergyt, - atsakė Ričis ir nepakeldamas galvos rankiojo akmenis toliau.

- Beverle, gal tau geriau, na, sugrįžti į sąvartyną trumpam, - pasiūlė Benas. Jo saujos buvo pilnos akmenų.

- Nė velnio, - atšovė ji. - Nesulauksi, Benai Henskomai, - pasilenkė ir pati ėmė krautis skaldos gabalėlius.

Stenas susimąstęs stebėjo draugus. Jie lankstėsi kaip kvėštelėję fermeriai. Ir suspaudęs lūpas puolė į pagalbą.

Kaspbrako gerklę suspaudė pažįstamos replės.

“Tik ne dabar, po galais, - pagalvojo jis. - Tik ne tada, kai manęs reikia. Kaip ten Bevė sakė? Nė velnio”.

Ir puolė prie akmenų.

9

Henris Bauersas pernelyg greitai užaugo, kad normaliomis aplinkybėmis būtų greitas ir vikrus, bet šitų aplinkybių normaliomis nepavadintum. Jis pasiuto iš skausmo ir neapykantos, ir tai suteikė jam neįsivaizduojamos fizinės stiprybės. Sąmoninga mąstysena nuslopo, galvoje dėjosi kažkas panašaus į gaisrą rudens pavakare: raudona liepsna ir dūmai. Maikas Henlonas jam buvo kaip jaučiui raudonas skuduras. Negriukas bėgo siauru takeliu palei karjero pakraštį, kuris vedė į sąvartyną. Henris tokiomis smulkmenomis kaip kažkokie takai nesirūpino, - brovėsi per krūmus ir kupstus tiesia linija, nejausdamas nei dyglių, nei veidą, rankas, kojas talžančių šakų. Svarbu buvo viena: garbanota negro galva artėjo. Vienoje Henrio rankoje buvo M-80, kitoje - degtukas. Sugavęs nigerį, jis įkiš ją uždegęs suskiui į klyną.

Maikas žinojo, kad Henris bėga iš paskos. O ir kiti keturi neatsilieka. Jis lėkė kiek įkabindamas. Paskutinės valios pastangomis laikėsi nepanikavęs. Šokdamas per bėgius, jis patempė kulkšnį labiau, nei manė iš pradžių, ir dabar ta koja šlubčiojo. Traškesys ir plumpsėjimas už nugaros priminė bėgimą nuo pasiutusio šuns ar laukinio lokio.

Takas staiga baigėsi, ir Maikas tiesiog nusivertė, o ne nubėgo į karjerą. Nusirito iki apačios, pašoko ant kojų, ir tik pusiau įkopęs į kitą šlaitą suvokė, kad čia jis ne vienas. Karjere dar šeši vaikai, sustoję linija. Veidų išraiška pasirodė kiek keista; tik vėliau Maikas suprato, kas jam pasirodė keista: jie tarytum laukė jo.

- Padėkit, - išspaudė Henlonas šlubčiodamas prie jų. Jis instinktyviai kreipėsi į aukštą berniuką ugniniais plaukais. - Vaikai... dideli vaikai...

Ir tą mirksnį į karjerą įlėkė Henris. Išvydęs visą būrį, susimėtė. Veide neliko ryžto, ir jis grįžtelėjo per petį. Pastebėjęs savo karius, atsigręžė į nevykėlius (Maikas sunkiai alsuodamas stovėjo šalia Denbro, šiek tiek už jo) ir išsišiepė.

- Aš pažįstu tave, - kreipėsi jis į Bilą. Paskui pasisuko į Ričį. - Ir tave. Kur tavo akiniai, keturaki? - nespėjus Ričiui prasižioti, Henris pastebėjo Beną. - Ach štai kaip! Čia ir žydpalaikis su tešliumi! O čia tavo panelė, pūzre?

Benas nežymiai krūptelėjo, lyg šiurpo nukrėstas.

Šalia Henrio atsistojo Peteris Gordonas. Netrukus iš kitos pusės prisijungė Viktoras. Paskutiniai atpūkštė Raugas su Briedžiu. Dabar dvi eilės vaikų stovėjo vieni prieš kitus.

Henris sušvogždė pridusęs:

- Ne vienam iš jūsų turėčiau sulaužyti kaulus, bet šiandien paleidžiu. Man reikia to nigerio. O jūs, šikniai, smirskit iš čia.

- Tik greitai, - paantrino Raugas.

- Jis užmušė mano šunį! - veriančiai suriko Maikas. - Pats sakė!

- Dabar ateini čia, - paliepė Henris, - gal liksi gyvas.

Maikas sudrebėjo, bet iš vietos nepasijudino.

Tyliai, bet aiškiai Bilas pasakė:

- B-Barensas mūsų. Todėl eikit iš čia.

Henris išsprogino akis kaip nelauktą antausį gavęs.

- Tu varai mane? - pasitikslino jis. - Avine tu.

- M-m-mes, - atsakė Bilas. - D-d-dink, jei ne-nenori būti pamokytas.

- Eik tu, mikčiojanti beždžione, - pasakė Henris ir puolė jį palenkęs galvą.

Bilas laikė saują akmenų; visi laikė, išskyrus Maiką ir Beverlę, - ji turėjo vieną. Jis ėmė svaidyti vieną po kito: neskubėdamas, bet smarkiai ir nepaprastai taikliai. Pirmas akmuo taikinio nepasiekė. Antrasis kliudė Henrio petį. Jei trečias būtų pro šalį, Bauersas jau raičiotųsi su Bilu ant žemės. Bet jis kirto Henriui į kaktą.

Henris suriko iš skausmo, pakėlė akis... ir sulaukė dar keturių taiklių smūgių: iš Ričio Tozijerio į krūtinę, Edžio akmuo atšoko nuo peties, Stenas Urisas pataikė į smakrą, o Beverlė - į pilvą.

Jis dėbsojo nesusigaudydamas, kas čia vyksta, ir orą užpildė šovinių švilpesys. Krisdamas suriko:

- Ei, jūs! Gelbėkit!

- P-p-paskui juos, - tyliai įsakė Bilas ir nieko nelaukęs puolė į priekį.

Draugai pasekė juo, taikydami jau ne vien į Henrį. Bernai patys ėmė rankiotis akmenis, bet tai buvo beviltiška. Peteris Gordonas suinkštė, kai Beno paleistas akmuo prakirto skruostą. Jis žengė porą žingsnių atgal, švystelėjo vieną, antrą akmenį ir puolė į kojas. Jam jau gana, čia ne pagal Vakarų Brodvėjaus taisykles.

Henris pakabino saują žvyro ir sviedė į nevykėlius. Jų laimei, dauguma akmenukų buvo smulkūs. Vienas didesnis nubraukė Bevei ranką. Mergaitė riktelėjo.

Benas su įtūžiu atakavo Bauersą; tas pamatė laiku, bet atsitraukti nesuspėjo. Henris prarado pusiausvyrą, - šiaip ar taip, Benas svėrė pusant-

ro šimto svarų - ir tiesiog nuskrido. Nusileido ant užpakalio. Henskomas puolė toliau, veik nepajutęs skausmo ausyje, kur rėžėsi Raugo Haginso paleistas golfo kamuoliuko dydžio akmuo.

Henris svirdinėdamas kėlėsi ant kelių, kai Beno sportbatis šniojo į klubą. Jis sunkiai žnegtelėjo ant nugaros, perliejęs Beną žvilgsniu.

- Žinosi, kaip mėtyti akmenis į mergaites! - riktelėjo tas. Jis neprisiminė, kad anksčiau būtų šitaip tūžęs. - Ži...

Benas pamatė Henrio rankoje užžiebtą degtuką. Henris palietė juo storą M-80 dantį ir metė raketą Benui į veidą. Tas instinktyviai atmušė ją ranka. M-80 nulėkė atgal. Henris išvertė akis į krentančią raketą ir rėkdamas nusirito į šoną. Po sekundės nugriaudėjo sprogimas, išsvilinęs ir išplėšęs gabalą Bauerso marškinių.

Kitą akimirką Beną parklupdė Briedžio smūgis. Krisdamas jis prisikando liežuvį. Rijo saldų kraują ir apsvaigęs markstėsi. Briedį sustabdė Bilo paleista akmenų serija.

- Tu puoli mane iš nugaros, geltonpilvi! - suriko Briedis. - Tu, suknistas šunkara!

Ir jau norėjo atseikėti grąžos, bet prie Denbro prisijungė Ričis ir išbandė savo šovinius. Ričiui nepadarė įspūdžio Briedžio išvedžiojimai dėl šunkariško elgesio; jis pats matė, kaip penki vijosi vieną išgąsdintą vaiką, tad neketino vaizduoti karaliaus Artūro ir Apvaliojo stalo riterių. Vienas Ričio akmuo nudrėskė odą po Briedžio kairiu antakiu. Briedis subliovė.

Edis su Stenu Urisu atėjo Bilui į pastiprinimą. Beverlė atsistojo greta su pramušta ranka, bet žibančiomis iš susijaudinimo akimis. Akmenys švilpė toliau. Raugas sustūgo kliudytas į alkūnę ir ėmė strikinėti kaip patrakęs, trindamas apmirusią ranką. Henris šiaip taip atsistojo; nugara per stebuklą liko sveikutėlė. Bet nespėjus apsisukti, Beno paleistas akmuo į pakaušį vėl parklupdė.

Tądien nevykėliai daugiausiai kentėjo nuo Viktoro Kriso. Dalinai todėl, kad buvo neblogas metikas, bet labiausiai - paradoksas! - dėl to, kad nebuvo emociškai įsitraukęs. Kuo toliau, tuo labiau jam norėjosi iš ten bėgti. Ką žinai, kokių nelaimių gali atsitikti: akmuo praskels kaukolę, išbels visus dantis, grįši be akies. Bet jau kad pateko, reikia srėbti.

Tas šaltakraujiškumas leido gerai išnaudoti pusę minutės, ir Viktoras prisirinko rieškučias stambokų akmenų. Kai nevykėlių eilė iširo, jis paleido vieną į Edį. Berniukas surikęs nukrito praskeltu smakru. Benas puolė padėti draugui, bet Kapsbrakas pats stojosi klaikiai raudonu smakru prie blyškios odos.

Viktoras sviedė akmenį į Ričį; akmuo dungtelėjo į krūtinę. Ričis susverdėjo ir atsakė tuo pačiu. Bet Vikas nesunkiai išsilenkė ir nusitaikė į Denbrą. Bilas loštelėjo, tik per vėlai; akmuo giliai pražiodė jam skruostą.

Bilas atsigręžė į Viktorą. Jų žvilgsniai susirakino, ir Krisas berniuko akyse išvydo tai, kas jį mirtinai išgąsdino. Juokinga, bet lūpos ėmė vapėti "aš nenorėjau"... be garso, nes dar tektų nuo draugų.

Bilas ėmė eiti prie Viktoro, o tas į jį. Paskui lyg pagal signalą ėmė svaidytis akmenimis toliau artėdami. Mūšis aplink aprimo, nes visi sužiuro į juos; net Henris atsigręžė.

Viktoras lankstėsi ir išsisukinėjo, o Bilas net nebandė išsisukti nuo smūgių. Akmenys lėkė į krūtinę, pečius, pilvą. Vienas nudrėskė ausį. Tartum nejausdamas, Bilas pragaištinga jėga laidė vieną akmenį po kito. Trečias sausai tarkštelėjo į kelį. Viktoras sudejavo. Šoviniai baigėsi. Bilo rankose liko paskutinis. Lygus, baltas, anties kiaušinio formos akmuo su kvarco atspalviu Krisui pasirodė labai kietas.

Juos teskyrė penkios pėdos.

- T-t-tu ne-nešdiniesi iš čia t-t-tuojau p-pat arba aš pe-pe-perskeliu š-š-šituo tavo ga-galvą. Aš ne-nejuokauju.

Pažiūrėjęs Bilui į akis, Viktoras suprato, kad tai tikrai rimta. Netaręs žodžio, apsisuko ir nubėgo ten, kur dingo Peteris Gordonas.

Raugas su Briedžiu dairėsi sutrikę. Iš Sedlerio lūpų kampo sunkėsi kraujas. Haginsui tekėjo per veidą iš žaizdos kaktoje.

Henrio lūpos judėjo be garso.

Bilas atsisuko į jį.

- N-n-nešdinkis, - pasakė.

- O kas, jei ne? - Henris bandė kalbėti šiurkščiai, bet žvilgsnis jau buvo ne tas. Jis išsigando ir netrukus nupėdins paskui draugus. Bilas galėjo didžiuotis, bet jautė vien nuovargį.

- Jei n-n-ne, - atsakė jis, - mes t-tave pulsim. Š-š-šešiese ti-tikriausiai įstengsim pa-paguldyti t-tave į li-li-ligoninę.

- Septyniese, - pataisė Maikas Henlonas. Rankose buvo po teniso kamuoliuko dydžio akmenį. - Gal nori pabandyti, Bauersai? Aš mielai.

- Tu susmirdęs NIGERI! - Henrio balse girdėjosi ašaros. Tai buvo paskutinis signalas Raugui su Briedžiu trauktis. Jie traukėsi atbuli, paleido iš rankų akmenis. Raugas žvalgėsi lyg nesuprasdamas, kur pateko.

- Traukitės iš mūsų teritorijos, - pasakė Beverlė.

- Užsičiaupk, kale tu, - užriko Henris, ir keturi akmenys iškart jį nutildė. Bauersas suinkštė ir ropom ėmė trauktis. Jis nusuko akis nuo niūrių mažų vaikų veidų į Raugą ir Briedį. Iš jų jokios pagalbos nesulauksi; tuščia vieta. Briedis neatlaikęs žvilgsnio nusisuko.

Henris pakilo šniurkšdamas ir šnopuodamas savo sulaužyta nosimi.

- Aš visus jus užmušiu, - pagrasino ir staiga nulapsėjo taku. Po sekundės jo nebesimatė.

- Ju-judinkis, - paragino Bilas Raugą. - L-lauk. Ir nedrįsk čia ro-rodytis. B-B-Barensas mū-mūsų.

- Geriau nepakliūk Henriui po akimis, vaike, - pasakė Raugas. - Einam, Briedi.

Jie nusliūkino nukorę galvas, neatsigręždami.

Septynetas stovėjo puslankiu. Visi kur nors sužeisti. Lemiamas akmenų mūšis truko vos keturias minutes, bet Bilui atrodė, kad jis šitaip kovėsi nuo II Pasaulinio karo be pertraukos.

Tylą nutraukė Edžio Kaspbrako švokšdimas. Benas pasilenkė ir staiga pajuto tuos tris "Tvinki" ir keturis "Ding-dongus", prarytus pakeliui į Barensą, lipančius laukan. Užmiršęs Edį, nulapsėjo į krūmus ir kiek įmanydamas tyliau išsivėmė.

Prie Edžio pribėgo Ričis su Beve. Beverlė suėmė ploną berniuko liemenį, o Tozijeris krapštė aspiratorių jam iš kišenės.

- Sukąsk, Edi, - pasakė jis, ir Kaspbrakas godžiai įtraukė garų.

- Ačiū, - išspaudė Edis.

Benas grįžo iš krūmų iškaitęs ir valydamas lūpas delnu. Beverlė priėjo ir suėmė jo rankas.

- Dėkui, kad užstojai mane.

Benas linktelėjo, apžiūrinėdamas purvinus sportinius batelius.

- Nėr už ką, mergyt.

Visi iš eilės pasisuko į Maiką, juodaodį Maiką. Apžiūrinėjo atsargiai, įdėmiai, susimąstę. Maikui tas smalsumas buvo įprastas - kitaip neįsivaizdavo savo gyvenimo - ir jis žiūrėjo atvirai.

Bilas nukreipė akis į Ričį. Ričis sugavo tą žvilgsnį. Bilas kone išgirdo trakštelėjimą, lyg trūkstama dalis atsistojo į savo vietą. Šaltukas nubėgo stuburu. "Dabar mes visi", - pagalvojo jis, ir ta mintis buvo tokia aiški ir savaime suprantama, kad jis padvejojo, ar nepasakius jos garsiai. Bet nebuvo tikslo: Bilas perskaitė ją ir Ričio, ir Beno, ir Edžio, ir Beverlės, ir Steno akyse.

"Dabar mes visi, - pagalvojo darkart. - O, Dieve, padėk mums. Dabar jau tikrai prasideda. Meldžiu, Viešpatie, padėk mums".

- Koks tavo vardas, berniuk? - paklausė Bevė.

- Maikas Henlonas.

- Nori pašaudyti petardų? - pasiteiravo Stenas. Negriuko šypsena buvo geriausias atsakymas.

Keturioliktas skyrius
ALBUMAS

1

Pasirodė, kad Bilas nebuvo išimtis, - visi atsinešė išgerti.

Bilas turėjo burbono, Beverlė atsinešė degtinės su apelsinų sulčių paku, Ričis - alaus, Benas Henskomas nusipirko "Wild Turkey" butelį. Maiko šaldytuvėlyje irgi buvo alaus.

Edis Kaspbrakas ateina paskutinis. Rankoje - popierinis maišelis.

- Ką čia turi, Edi? - klausia Ričis. - "Ža-Rex" ar "Kool-Aid"?

Edis reikšminga mina ištraukia džino butelį, paskui slyvų sulčių.

Mirtinoje tyloje pasigirsta Ričio šnibždesys:

- Reikia paskambinti vyrukams su baltais chalatais: Edis Kaspbrakas nusipirko šnapso.

- Džinas su slyvų sultimis, beje, labai sveika, - ginasi Edis... ir po sekundės biblioteka griaudi juoku, juoko banga nusirita stikliniu koridoriumi tarp vaikų ir suaugusiųjų bibliotekų.

- O tu nesivaržyk, - sako Benas, šluostydamasis juoko ašaras, - nesivaržyk, Edi. Paskraidysi tai tikrai.

Edis šypsodamasis prisipila tris ketvirčius popierinės stiklinaitės slyvų sulčių ir iškilmingai įmaišo du kamštelius džino.

- Oi, Edi, kaip aš tave myliu, - sako Beverlė, ir Edis krūptelėjęs pakelia akis, bet šypsotis nesiliauja. Bevė nužvelgia visą stalą: - Aš visus jus myliu.

- M-mes tave irgi, B-Beve, - atsako Bilas.

- Taip, - taria Benas, - mes tave irgi, - jo vyzdžiai išsiplečia, Benas nusijuokia. - Manau, mes visi dar mylim viens kitą... Žinot, kaip retai tai būna?

Stojo tyla. Maikas be nuostabos pastebi, kad Ričis su akiniais.

- Linzės pradėjo graužti, teko išsiimti, - trumpai paaiškina jis Maiko paklaustas ir priduria: - Gal grįžkim prie reikalų?

Visi vėl atsigręžia į Bilą kaip tąkart karjere, ir Maikas pagalvoja: "Jie žiūri į Bilą, kai reikia vado, į Edį - kai reikia šturmano. "Grįžkim prie reikalų", lengva pasakyti. Ar aš jums pasakojau, kad vaikų lavonėliai tiek tada, tiek dabar nebuvo lytiškai prievartauti ar net tyčia sužaloti, o tiesiog apėsti? Ar sakiau, kad namuose turiu septynis angliakasių šalmus su stipriais prožektoriais, iš kurių vienas buvo skirtas Stenui Urisui, dabar negalinčiam "iššokti į areną", kaip seniau sakydavom? Gal geriau pasiūlyti grįžti namo ir gerai išsimiegoti, nes kita ar dar kita diena gali būti paskutinė... TAM arba mums.

Bet to tikriausiai nereikia sakyti, ir štai dėl ko, dėl vienintelės priežasties: jie vis dar myli vienas kitą. Daug kas pasikeitė per tuos dvidešimt septynerius metus, o šitai stebuklingai išliko. Šita meilė, - pagalvojo Maikas, - *vienintelė mūsų viltis.*

Liko vadovautis ja, sugauti ir surišti praeitį su dabartimi į patirties ratą. Taip, - galvoja Maikas, - *šiąnakt reikia padaryti ratą, o rytoj galėsim pažiūrėti, kaip jis sukasi... ar sukasi taip, kaip tąkart, kai išvarėm didelius berniukus iš Barenso.*

- Ar viską prisiminei? - klausia Maikas Ričio.

Ričis nuryja alaus gurkšnį ir papurto galvą.

- Prisimenu, kad pasakojai mums apie paukštį... ir kaminą, - Ričio veide pasirodo šypsnys. - Prisiminiau eidamas čia su Beve ir Benu. Ir koks sumautas spektaklis ten buvo.

- Pyp-pyp, Riči, - nusišypsojo Beverlė.

- Na, supranti, - sako jis šypsodamas į ūsą ir tokiu įprastu senajam Edžiui judesiu taisosi ant nosies akinius. Jis merkia Maikui: - Čia tarp mūsų, ar ne, Miki?

Henlonas prunkšeli ir linksi.

- Mis Skahlet! Mis Skahlet! - veblena Ričis savo Pikaninio balsu, - čia dahitis šitiek kahšta šitoj hukykloj, mis Skahlet!

Bilas kikena:

- Dar vienas Beno Henskomo statybos ir architektūros stebuklas.

Beverlė kinkuoja galva:

- Mes kasėme būstinę, kai tu, Maikai, atsinešei į Barensą savo tėvo albumą.

- O Dieve! - Bilas išsitempia kaip mietu pervertas. - O nuotraukos...

Ričis rūškanai linkteli.

- Tas pats fokusas kaip Džordžo kambaryje. Tik matėm visi.

Benas netikėtai prataria:

- Prisiminiau, kas atsitiko ketvirtam sidabriniui doleriui.

Visi sužiūra į jį.

- Kitus tris atidaviau savo draugui važiuodamas čia, - tyliai kalba Henskomas. - Jo mažyliams. Prisiminiau, kad buvo dar vienas, tik nežinojau, kur dingo. Dabar žinau, - jis žiūri į Bilą. - Mes padarėm iš jo šratą, tiesa? Tu, aš ir Ričis. Norėjom pasigaminti sidabrinę kulką...

- Tu buvai įsitikinęs, kad pavyks, - įsiterpia Ričis, - bet paskui...

- Išėjo šnipštas, - Bilas linguoja galva. Prisiminimas natūraliai įsikomponavo tarp kitų, ir jis tarytum girdi tokį patį tylų trakštelėjimą. "Mes vis artėjam", - pagalvoja jis.

- Mes grįžom į Neibolto gatvę, - tęsia Ričardas. - Visi kartu.

- Tu išgelbėjai man gyvybę, Didysis Bilai, - staiga prisimena Benas, o Bilas tik purto galvą.

- Tikrai, - prisiekinėja Benas, ir Denbras daugiau nesispyrioja. Gal iš tikro taip ir buvo, tik jis neprisimena kaip... o galbūt ten buvo ne jis? Gal Beverlė... ne, tas dar negrįžo. Kol kas negrįžo.

- Aš atsiprašau minutėlei, - sako Maikas. - Atsinešiu alaus iš šaldytuvo.

- Gerk mano, - siūlo Ričis.

- Henlonas nigerti balta žmogu alus, - atšauna Maikas. - Juolab tavo, Plerpa.

- Pyp-pyp, Miki, - oriai supypsi Ričis, ir Maiką palydi šilta juoko banga.

Jis uždega lempą poilsio kambaryje. Kambariukas nedidelis: išsėdėtos kėdės, seniai nematęs šepečio kilimas ir skelbimų stendas su pasenusiais pranešimais, algalapiais ir darbo grafikais bei keliomis senomis karikatūromis iš "New Yorker" susiraičiusiais kampeliais. Maikas atidaro nedidukų šaldytuvą ir suledėja iki kaulų čiulpų. Mėlyni ir oranžiniai balionai, dešimtys jų, išlekia iš ten. "Dabar tik betrūksta Gajo Lombardo, trimituo-

jančio “Ilgą seną dainą”, - pagalvojo Henlonas. Balionai prašvilpė pro pat veidą ir pakibo palubėje. Jis norėjo surėkti, bet riksmas įstrigo gerklėje, kai pamatė, kas už balionų, ką TAS pakišo šalia alaus naktipiečiams, po to, kai neįkainojami draugai išpasakos visas savo neįtikėtinas istorijas ir sugrįš į išsinuomotas lovas gimtojo miestelio viešbučiuose.

Maikas žengia atatupstas, susiima rankomis už akių, kad nematytų to vaizdo. Užkliūna už kėdės, vos nepargriūva, tada darkart pasižiūri. Tai vis dar ten; šalia “Bud Light” šešių skardinių bloko guli nukirsta Steno Uriso galva. Vienuolikmečio galva. Burna išsižiojusi riksmui, bet nei dantų, nei liežuvio nesimato per plunksnas. Plunksnos buvo šviesiai rudos, neįtikėtino dydžio. Bet Maikas puikiai žino, kokio paukščio tos plunksnos. O kaipgi. Jis matė jį 1958-ųjų gegužę, o rugpjūtį matė jau visi. Po kelerių metų, lankydamas savo merdintį tėvą, Henlonas sužinos, kad jis kartą irgi jį matė, per gaisrą “Juodojoje vietelėje”.

Iš Steno kaklo kapsėjo kraujas, ir apačioje jau pasidarė tamsaus rubino spalvos balutė.

- A...a....a... - stena Maikas, nes nieko kito gerklė neišleidžia. Tada galva atmerkia sidabrines klouno Penivaiso akis. Jos atsisuka į jį, ir aplink plunksnom užkištą burną ima be garso judėti lūpos. Galva bando kalbėti, tikriausiai ką nors pranašinga.

Pamaniau, prisijungsiu, Maikai, ką jūs be manęs? Be manęs jums niekas nepavyks, juk pats žinai. Buvo šansas, jei būčiau su jumis, bet matai, mano amerikietiški smegenys to negalėjo suvirškinti, jei supranti, apie ką šneku. Dabar jūs, visi šeši, galite tik peršokti į senus laikus ir galvas palydėti. Pasvarsčiau, kad galėčiau nuvesti jus į praeitį. Nusivesti jus, supranti, Miki? Susivokei, seni? Perkandai, susmirdęs nigeri?

Tu netikras! - rėkia Maikas, bet riksmas neištrūksta iš gerklės; jis kaip televizorius su išjungtu garsu.

Ir, o siaube, galva merkia jam.

Tikras, o kaipgi. Tikras kaip šita kėdė. Ir tu supranti, apie ką aš kalbu, Miki. Tai, ką jūs čia rezgate, yra tas pat, kas kilti lėktuvu, kuris neturi leidimosi įrangos. Juk kvaila kilti, kai negali nusileisti, tiesa? Visai taip pat beprotiška leistis po žeme, jei negalėsi išlipti. Tu niekad nesugalvosi gerų juokų ir mįslių, niekad nepriversi manęs juoktis, Miki. Pyp-pyp, Miki, ką pasakysi? Pameni paukštį? Toks žvirbliukas, a? Pritrenkiantis, nesakyk. Didelis kaip daržinė, kaip vienas iš tų idiotiškų japoniškų filmų monstrų, kurių vaikystėje tu baisiausiai bijojai. Jau praėjo tie laikai, kai mokėjai jo atsiginti. Patikėk, Miki. Jei turi galvą, sugalvosi, kaip kuo greičiau išsikraustyti iš Derio. Jei ne, pasižiūrėk, koks galas tavęs laukia. Pasinaudok šituo kelrodžiu didžiajame gyvenimo kelyje, kol dar nepasiklydai, gerasis žmogau.

Galva parvirsta ant veido (plunksnos gerklėje kraupiai trakšteli) ir iškrenta iš šaldytuvo. Atsimušusi į grindis, klaikiai išsivėpusi ima ristis prie Maiko, palikdama krešulių ir plunksnų skutelių pėdsaką.

Pyp-pyp, Miki! - rėkia ji, kai Maikas traukiasi gindamasis rankomis. *Pyp-pyp, pyp-pyp, pyp - po velnių!*

Paskui pasigirsta garsus pokštelėjimas, kaip pigiam šampanui išmušus kamštį. Galva dingsta ("Tikra", - liguistai pagalvoja Henlonas; pokštelėjimas visai natūralus: oras grįžta į staiga ištuštėjusią vietą. - "Tikra, o Viešpatie, tikra"). Trykšteli kraujo lašiukų fontanėlis ant grindų. Pulti valyti nėra reikalo: Kerolė vis tiek nieko nematys, net jei prireiktų brautis prie kavinuko per balionus. Kaip malonu. Maikas spigiai krizena.

Pasižiūri į viršų, - taip, balionai vis dar ten. Mėlynieji su užrašu: "DERIO NIGERIAMS - PAUKŠTĮ". Ant oranžinių perskaitė: "NEVYKĖLIAI KAIP VISADA UODEGOJE, O STENLIS URISAS PAGALIAU IŠSIVERŽIA Į PRIEKĮ".

Kvaila kilti, jei negali nusileisti, įtikinėjo Maiką galva, beprotiška leistis po žeme, jei negalėsi išlipti. Maikas vėl prisimena šachtininkų šalmus. Ir, sunku patikėti, staiga galvoja apie pirmą dieną po akmenų mūšio Barense. Tai buvo liepos 6-oji, po parado praėjus dviems dienoms... kai jis pirmą kartą asmeniškai matė klouną Penivaisą. Tai atsitiko po to, kai jis išgirdo naujų draugų pasakojimus ir pats pasipasakojo, o tada grįžo namo ir paprašė tėvo leisti pasižiūrėti jo nuotraukų albumą.

Kas tą liepos 6-ąją nuvedė jį į Barensą? Ar jis žinojo rasiąs ten kitus? Tikriausiai; žinojo ne vien, kad ras, bet ir kur. Jie, regis, kalbėjosi apie kažkokios slėptuvės statybą, bet tai buvo tik priežastis vengti pokalbio apie ką kita.

Maikas žiūri į balionus, bet nemato. Jis bando prisiminti tą dieną, tą baisiai karštą dieną. Dabar tai atrodo nepaprastai svarbu, kiekvienas niuansas, kiekviena mintis.

Nes tada viskas prasidėjo. Prieš tai buvo kalbėta, kad reikia užmušti TĄ, bet nebuvo jokio plano, jokio rimto akstino. Maikas prisijungė - ir ratas ėmė suktis. Vėliau, dar tą pačią dieną, Bilas, Ričis ir Benas nueis į biblioteką ir ims rimtai narstyti savo idėjos įgyvendinimo galimybes. Viskas prasidėjo...

- Maikai? - pasigirsta Ričio balsas iš informacijos skyriaus, kur visi susirinko. - Numirei tu ten ar ką?

Beveik, galvoja Maikas, žiūrėdamas į balionus, kraują ir plunksnas šaldytuve. Ir atsako:

- Geriau ateitumėt čia.

Sugirgžda atstumiamos kėdės, pasigirsta šnabždesys; jis išgirsta Ričio "O Viešpatie, kas dar ten?" ir prisimena kitą jo frazę ir tai, ko taip ilgai ieškojo; dar daugiau, dabar supranta, kodėl tai pasirodė taip sunku. Maikas prisimena jų reakciją, kai jis įžengė į tankiausios, tamsiausios Barenso dalies lomelę. Jos išvis nebuvo... Nei nustebimo, nei klausimų, kaip pavyko juos rasti, nieko. Benas, prisimena, valgė "Tvinki". Beverlė su Ričiu rūkė. Bilas gulėjo pasikišęs rankas po galva ir žvelgė į dangų. Edis su Stenu nepatikliai apžiūrinėjo eilę šakelių, susmeigtų į žemę penkių pėdų kvadratu.

Niekas nenustebo, neklausinėjo. Maikas tiesiog atėjo ir buvo priimtas. Atrodė, kad jie patys nesuvokdami laukė jo. Ir trečiąja, atminties, ausimi Henlonas girdi Ričį šūktelint Pikaninio balsu:

- Lodi, mis Klodi, vėl eina čia

2

šyta juoda berniuka! Rupu pupu, aš nežino, ko virsta šyta Barensas! Pamatyk tą garbanota galvą, Didysis Bilai!

Bilas net neapsidairė; toliau užsigalvojęs gainiojo akimis baltus debesėlius. Jis ieškojo atsakymo į labiausiai jį kamuojantį klausimą. Bet Ričis nesisielojo dėl dėmesio trūkumo. Varė savo toliau: "Man matosi, kad reikia dar vienas mėtinis sultis! Vienas jau nebeliko vehandoje, kur yha kiek šaltesnis...

- Pyp-pyp, Riči, - pasakė Benas pilna burna šokolado, ir Beverlė sukikeno.

- Sveiki, - nedrąsiai pasisveikino Maikas. Širdis plakė smarkiau nei paprastai, bet jis neketino pasitraukti. Jis buvo skolingas Ričiui, o tėvas visada mokė, kad skolas reikia sumokėti ir kuo greičiau, kol procentai neužaugo.

Stenas atsigręžė, pasisveikino ir vėl įsmeigė akis į šakas proskynos viduryje.

- Benai, tu įsitikinęs, kad pavyks?

- Pamatysi, - atsakė Benas. - Labas, Maikai.

- Cigaretę? Dar dvi liko, - pasiūlė Beverlė.

- Ne, dėkui, - Henlonas giliai įkvėpė ir pasakė: - Norėjau dar kartą padėkoti, kad išgelbėjote mane tądien. Tie tipai būtų gerai mane sulupę. Atleiskit, kad dėl manęs patys nukentėjote.

Bilas numojo ranka:

- P-p-pamiršk t-tai. Jie pe-pe-persekioja m-mus jau vi-visus metus, - jis atsisėdo ir keistai susidomėjęs pažiūrėjo į Maiką. - G-galiu t-t-tavęs k-kai ko pa-paklausti?

- Žinoma, - atsakė tas. Jis nedrąsiai atsisėdo. Jau ir anksčiau girdėjo tokių įžangų. Dabar jaunasis Denbras paklaus, koks jausmas būti negru.

Bet Bilas pasiteiravo:

- K-kaip s-s-sakai, L-L-Larseno s-smūgis per pasaulio č-čempionatą prieš dvejus m-metus bu-buvo vien a-a-atsitiktinumas?

Ričis per giliai įtraukė dūmų ir užsikosėjo.

Beverlė kilniaširdiškai pastukseno per nugarą.

- Naujokėlis tu, Riči, kada nors išmoksi.

- Aš manau, kad jis įgrius, - pareiškė susirūpinęs Edis, apžiūrinėdamas pažymėtą kvadratą. - Nežinau, kaip man patiktų būti gyvam palaidotam.

- Tavęs niekas nelaidos, - pasakė Benas, - o jei taip atsitiktų, čiulpk tą savo prakeiktą aspiratorių, kol kas nors atkas.

Tai labai prajuokino Stenlį. Jis nuvirto ant nugaros ir žvengė tol, kol Edis stuktelėjo į smakrą, kad užsičiauptų.

- Laimė, - pagaliau atsakė Maikas. - Tokiais atvejais, manau, visada daugiau laimės negu įgūdžių.

- A-aš irgi t-taip ma-manau, - tarė Bilas. Maikas laukė, kas bus toliau, bet Bilui, atrodė, to užteko. Jis vėl atsilošė, pasikišo rankas po galva ir toliau studijavo debesis.

- Kas čia bus? - paklausė Maikas, apžiūrinėdamas kvadratą iš pagaliukų.

- A, čia Kupetos idėja, - paaiškino Ričis. - Paskutinį sykį jis užtvindė visą Barensą, bet tai dar niekis. Bus dar gražiau. Projektas vadinasi "Išsikaskim sau būstinę". Kitą mėnesį...

- K-k-ko tu ka-kabinėjiesi prie B-B-Beno. I-I-Idėja ge-gera, - nutraukė jį Bilas, toliau žiūrėdamas į dangų.

- O Dieve švenčiausias, aš tik pajuokavau, Bilai.

- K-k-kartais tu per d-daug juokauji, Ri-Riči.

Tozijeris nuolankiai sutiko su pastaba.

- Man vis tiek neaišku, - pratarė Maikas.

- Na, visai paprasta, - ėmėsi aiškinti Henskomas. - Buvo pasiūlymas įrengti būstinę medyje, bet žmonės turi kvailą įprotį laužytis kaulus iškritę iš jų...

- Gaideli, gaideli, paskolink man kaulelį, - išdainavo Stenas ir nusijuokė, o draugai stovėjo nustėrę. Urisas nepasižymėjo dideliu humoro jausmu, o tas, kurį turėjo, buvo panašaus pobūdžio.

- Jis ruoštis išeiti iš proto, senjoro, - pastebėjo Ričis. - Jam galvoj atėjo tarakonas, aš manyti.

- Tai va, - tęsė Benas, - mums reikės iškasti kokias penkias pėdas, kur sužymėjau. Galėsim kasti tiek, kol nepasieksim gruntinio vandens. O čia jis visai paviršiuje, atrodo. Tada sutvirtinsime sienas, kad neužverstų, - Benas reikšmingai pasižiūrėjo į Edį, bet tas nesureagavo.

- O kas paskui? - parūpo Maikui.

- Tada uždengsime viršų.

- A?

- Užklosime skylę lentomis. Galėsim įrengti kokias duris nusileisti ar net langus...

- Mums reikės vy-vy-vyrių, - įsiterpė Bilas, neatitraukdamas akių nuo dangaus.

- Nusipirksim "Reynolds'o" ūkinėse, - atsakė Benas.

- O kaip b-bus su lė-lė-lėšomis? - paklausė Denbras.

- Aš turiu penkis dolerius, - pasakė Beverlė. - Liko nuo tada, kai užsidirbau saugodama vaiką.

Ričis puolė ant kelių ropoti prie jos.

- Aš myliu tave, Beve, - nustatęs prieraišaus šuns snukutį kalbėjo jis. - Ar tekėsi už manęs? Gyvensim eglišakių padangtėje...

- Kur? - išsižiojo Beverlė. Benas stebėjo sceną sutrikęs, nustebęs ir įsitempęs.

- Palapinėje iš šakų, - paaiškino Ričis. - Penkių žalių užteks man ir tau, dar ir mūsų mažyliui...

Bevė nusijuokė ir nukaitusi pabėgo nuo jo.

- Mes pa-pa-pasidalinsim i-išlaidas, - pasakė Bilas. - Tam ir klubas.

- O kai uždengsim stogą lentomis, - kalbėjo Benas toliau, - ištepsim specialiais klijais - "Tangle-Track" vadinasi - ir susodinsim atgal velėną. Arba užpilsim pušų spygliais. Sėdėsime čia, o žmonės - kad ir Henris Bauersas - vaikščios virš mūsų ir net neįtars.

- Tu pats tai sugalvojai? - šūktelėjo Maikas. - Čia tai bent!

Benas nusišypsojo. Atėjo jo eilė nurausti.

Bilas staiga atsisėdo ir įsmeigė akis į Maiką.

- N-n-nori prisidėti?

- O... žinoma, - atsakė berniukas. - Mielai.

Vaikai susižvalgė. Maikas ne tiek matė, kiek pajuto tai. "Dabar mes septyniese", - pagalvojo jis ir nežinia ko pašiurpo.

- Kada ketinate pradėti?

- G-g-greitai, - atsakė Denbras, ir Maikas žinojo - žinojo! - kad jis kalba ne vien apie požeminę slėptuvę. Tą žinojo ir Benas. Ir Ričis, Beverlė su Edžiu. Stenas Urisas surimtėjo. - I-i-imsimės š-šito pro-pro-ojekto netrukus.

Įsitvyravo tyla, ir Henlonas suvokė du dalykus: jie norėjo kažką pasakyti, papasakoti jam... o jis nebuvo tikras, jog nori tai išgirsti. Benas be tikslo badė pagaliu žemę, plaukai užkrito ant akių. Ričis kramtė ir taip nukramtytus nagus. Tik Bilas žiūrėjo tiesiai į jį.

- Kas nors ne taip? - atsargiai paklausė Maikas.

Labai iš lėto Bilas ėmė kloti:

- M-m-mes - k-k-klubas. T-tu gali įsijungti, jei no-nori, b-b-bet t-tada tu-turėsi sa-saugoti mūsų pa-pa-paslaptis.

- Tai čia kaip štabas? - paklausė Maikas, pasijutęs dar nejaukiau. - Kągi, gerai...

- Mes turime dar vieną paslaptį, vaikine, - ištarė Ričis, nežiūrėdamas į Maiką. - Didysis Bilas sako, kad šią vasarą turėsim nuveikti kai ką daugiau, nei iškasti slėptuvę.

- Ir gerai sako, - patvirtino Benas.

Staiga kažkas šaižiai švilptelėjo. Maikas pašoko. Tai buvo viso labo Edis. Jis atsiprašinėdamas gūžtelėjo pečiais ir linktelėjo.

- Tai nelaikykit manęs nežinioje. Papasakokit.

Bilas nužvelgė kitus.

- Gal k-kas nors prieš, kad M-Maikas prisijungtų?

Nepakilo nė viena ranka.

- K-kas nori kalbėti? - paklausė Bilas.

Antrą ilgą pauzę nutraukė jau Beverlė. Ji atsiduso ir pakėlė akis į Maiką.

- Mes žinome, kas nužudė tuos vaikus, ir tai ne žmogus.

3

Jie papasakojo iš eilės: apie klouną ant ledo, raupsuotąjį po prieangiu, kraują ir balsus iš kanalizacijos vamzdžio, negyvus berniukus vandentiekio bokšte. Ričis apsakė, kas nutiko, kai jiedu su Bilu nuėjo į Neibolto gatvę. Paskutinis apie atgijusią mokyklinę nuotrauką ir kitą, į kurią įkišo ranką, pasakojo Bilas. Jis baigė apie tai, kad TAS nužudė jo brolį Džordžą, ir Nevykėlių klubas nusprendė sunaikinti tą pabaisą... kad ir kas ji būtų.

Grįždamas vakare Maikas pagalvojo, kad normalus vaikas klausytų to skeptiškai, paskui išsigąstų ir pabėgtų neatsigręždamas, pagalvojęs, kad pakliuvo į baltųjų, kurie nekenčia negrų, ratelį arba tarp bepročių, galinčių dalytis bendras fantazijas, kaip visa klasė pasidalija gripo virusą.

Bet jis nepabėgo, kadangi be siaubo pajuto nepaaiškinamą ramybę. Ramybę ir dar kažką paprastesnio. Galbūt namų jausmą. "Dabar mes septyniese", - pagalvojo Maikas dar kartą, kai Bilas baigė pasakojimą. Jis išsižiojo nežinodamas, ką pasakys.

- Aš mačiau tą klouną.

- Ką? - vienu balsu paklausė Ričis su Stenu, o Beverlė taip staigiai atsigręžė, kad ore švystelėjo jos varinė "uodega".

- Mačiau jį Liepos ketvirtąją, - iš lėto tarė Maikas, kreipdamasis į Bilą. Įdėmus jo žvilgsnis reikalavo tęsti. - Taip, ketvirtąją... - ir nutilo pagalvojęs: "Bet aš pažinau jį. Pažinau, nes nebe pirmą kartą jį mačiau. Ir jau buvau anksčiau matęs kažką... kažką bloga".

Jis pagalvojo apie paukštį, pirmą kartą nuo gegužės leido sau jį prisiminti. Jam atrodė, kad kraustosi iš proto. Kaip gera sužinoti, kad taip nėra... gera ir baisu. Maikas sudrėkino lūpas.

- Tęsk, - paragino nekantriai Beverlė. - Netempk gumos.

- Žodžiu, aš buvau parade. Aš...

- Mačiau tave, - įsiterpė Edis. - Grojai saksofonu.

- Tiesą sakant, ten trombonas, - pasakė Maikas. - Aš groju bažnyčios mokyklos ansamblyje. Ir mačiau klouną. Jis dalijo balionus vaikams trijų kelių sankryžoje, senamiestyje. Visai toks, kokį matė Benas ir Bilas. Sidabrinis kostiumas, oranžinės sagos, baltai nugrimuotas veidas, didžiulė raudona burna. Negaliu pasakyti, nudažyta lūpdažiu ar grimas toks, bet atrodė kaip kraujas.

Visi linksėjo susijaudinę, tik Bilas neatplėšė akių nuo Maiko.

- O-o-oranžiniai p-plaukų ku-ku-kuokštai? - paklausė jis, rodydamas rankomis sau virš galvos.

Maikas linktelėjo.

- Pamačiau jį... ir išsigandau. Taip bežiūrint, jis atsigręžė ir pamojavo man, lyg perskaitęs mano mintis ar jausmus, ar dar ką. Ir tada... suprantate, išsigandau dar labiau. Nežinau kodėl, bet mane suėmė tokia baimė, kad neįstengiau pūsti trombono. Burna perdžiūvo ir pasijutau... - Mai-

kas metė žvilgsnį į Beverlę. Jis kuo puikiausiai atsiminė, kaip skaudžiai žilpino saulė nuo dūdos ir automobilių, kaip visi garsai sustiprėjo, dangus pasidarė neįprastai žydras. Klounas iškėlė baltą pirštinėtą ranką (kitoje laikė didžiulę kekę balionų) ir palengva pamojavo. Šypsena per raudona ir per plati. Prisiminė, kaip įsitempė sėklidės, viduriai atsileido, - tuoj prikraus kelnes. Bet to nepasakosi prie mergaitės, net jei ta mergaitė tiek artima, kad nesivaržydamas švaistaisi "kalėmis" ir "šikniais". - Aš labai išsigandau, - baigė jis, jausdamas, kad pasakė per silpnai, o kitaip nesugebėjo. Bet draugai linkčiojo supratę, ir Maikas pajuto neapsakomą palengvėjimą. Tas klounas, žiūrintis į jį, išsišiepęs raudona burna, mojantis iš lėto... išgąsdino labiau negu Henris Bauersas su savo šutve. Šimtą kartų labiau.

- Mes praėjome, - tęsė Henlonas. - Žygiavome Meino gatve į viršų. Ir aš vėl jį pamačiau su balionais. Jis dalijo balionus vaikams, bet nė vienas nenorėjo imti. Patys mažiausieji verkšleno. Neįsivaizduoju, kaip jis taip greitai apsisuko. Spėjau pagalvoti, kad klounai tikriausiai du ir vienodai apsirengę. Komanda, taip sakant. O tada jis atsigręžė, ir aš jį pažinau. Tai buvo tas pats žmogus.

- Jis ne žmogus, - pasakė Ričis, ir Beverlė krūptelėjo. Bilas apglėbė ją, ir mergaitė dėkingai nusišypsojo.

- Jis pamojavo man... ir mirktelėjo. Lyg tarp mūsų būtų kokia nors paslaptis. Arba... arba todėl, kad jis žinojo, jog pažinau.

Bilas nuleido ranką nuo Beverlės pečių.

- Pa-pa-pa-pažinai jį?

- Man atrodo, - atsakė Maikas. - Aš turiu dar pasitikslinti prieš tvirtindamas. Mano tėtis turi nuotraukų... Jis renka jas... Klausykit, jūs dažnai čia žaidžiate, ar ne?

- Aišku, - atsakė Benas. - Tam ir statom slėptuvę.

Maikas linktelėjo.

- Aš pasitikrinsiu, ar neklystu. Jei ne, atnešiu tas nuotraukas.

- S-s-senos?

- Taip.

- K-k-kas dar? - paklausė Bilas.

Maikas prasižiojo sakyti ir vėl užsičiaupė. Nedrąsiai apsižvalgė ir atsiduso.

- Pagalvosit, kad aš beprotis. Beprotis arba melagis.

- A-ar m-m-mes tau a-a-atrodome be-bepročiai?

Henlonas papurtė galvą.

- Būk ramus, - įsikišo Edis, - gal aš ir ne visai sveikas, bet ne kvailys.

- O aš ir nemanau, kad jūs kvailiai, - atsakė Maikas.

- T-tai ir mes n-nepagalvosim, kad t-tu be-be-be... kvailys, - tarė Bilas.

Maikas apžvelgė draugus, atsikrenkštė ir pradėjo:

- Aš mačiau paukštį. Prieš porą, ne, tris mėnesius. Mačiau tokį paukštį.

Stenas Urisas sukluso:

- Kokį paukštį?

Ne itin noriai Maikas pabandė apibūdinti. Paukštis buvęs panašus į žvirblį ir šiek tiek - į dagiliuką. Turėjo oranžinę krūtinėlę.

- O kas čia ypatinga? - nusistebėjo Benas. - Deryje daugybė paukščių, - bet jautėsi nejaukiai, nes matė, kad Stenas prisimena tai, kas įvyko vandens bokšte ir kaip jam pavyko ištrūkti ėmus vardyti paukščius. Bet kitas Maiko sakinys privertė viską užmiršti.

- Tas paukštis buvo didesnis už namą.

Negriukas žiūrėjo į bičiulių veidus ir laukė juoko bangos. Veltui. Stenas stovėjo kaip gavęs plyta per pakaušį. Veidas išblyško tarytum lapkričio dangus.

- Prisiekiu, kad tai tiesa, - pasakė Maikas. - Buvo milžiniškas kaip tuose filmuose apie priešistorinius laikus.

- Aha, pavyzdžiui, "Gigantiškas snapas", - pritarė Ričis. Tas paukštis neatrodė natūraliai, bet kai jis pasiekė Niujorką, Ričis iš susijaudinimo pabėrė iš "Aladino" balkono savo kukurūzus. Lapinas Foksvortis būtų jį iškrapštęs lauk, bet filmas greitai baigėsi. Kartais tau pakiša šūdą, kaip Bilas sako, bet kartais ir pačiumpi jį.

- Tik jis neatrodė priešistorinis, - kalbėjo Maikas, - ir nepanašus į tuos anuos iš graikų ir romėnų legendų.

- Ro-Ro-Rokus? - padėjo Bilas.

- Mm, atrodo, taip. Nepanašus. Tiesiog buvo kažkoks žvirblio ir dagilio mišinys, pačių įprasčiausių paukščių hibridas, - berniukas nervingai sukikeno.

- K-k-kur... - pradėjo Bilas.

- Papasakok, - tiesiai pasakė Beverlė, ir daug nesispyriojęs Maikas ėmė pasakoti. Kalbėjo ir stebėjo, kaip rimtėja draugų veidai. Ten nebuvo nepatiklumo ir pašaipos, vien išgąstis, ir berniukas jautė, kaip ritasi sunkus akmuo nuo krūtinės. Kaip Benas, Edis ir kiti, jis matė dalyką, kuris bet kokį suaugusį išvestų iš proto, ne vien dėl siaubo; nerealumo pojūtis buvo toks stiprus ir gniuždantis, kad negalėjo būti nei paaiškintas, nei paprasčiausiai ignoruotas. Elijo veidas pajuodo, nudegintas Dievo meilės, prisimena Maikas, bet Elijas buvo senas, kai tas atsitiko, ir tai kas kita. Ar bandė kas nors kitas iš Biblijos žmonių, išaugęs iš vaikiškų trumpikių, varžytis su angelu?

O jis matė tai ir toliau gyveno kaip gyvenęs. Tiesiog įtraukė tai į pasaulio suvokimą. Jis buvo jaunas, ir tas suvokimas pasirodė esąs labai lankstus. Bet tas atsitikimas įstrigo tamsiausioje smegenų kertelėje, ir kartais sapne Maikas bėgo nuo milžiniško paukščio šešėlio. Kai kuriuos košmarus jis prisiminė, kitų - ne, bet jie buvo.

Tuos siaubingus prisiminimus ir nerimą atsvėrė tik palengvėjimas išsipasakojus tai draugams. O tada Maikas pajuto, kad pirmą kartą pagalvojo apie paukštį po to ryto prie Kanalo, kai surado keistus pėdsakus... ir kraują.

4

Maikas apsakė, kaip pasislėpė nuo paukščio gamyklos kamine. Vėliau tą vakarą trys nevykėliai - Benas, Ričis ir Bilas - traukė į Derio viešąją biblioteką. Benas su Ričiu atidžiai dairėsi, ar nepamatys ko nors iš Bauerso kompanijos, o Bilas tiesiog žingsniavo įbedęs nosį į šaligatvį ir įtemptai mąstė. Papasakojęs savo atsitikimą, Maikas po valandos atsisveikino sakydamas, kad tėtis prašė grįžti iki keturių surinkti pupelių. Beverlei reikėjo užbėgti į parduotuvę ir paruošti tėvui pietus. Edis su Stenu turėjo savų reikalų. Bet prieš išsiskirstydami kas sau jie pradėjo būsimą savo slėptuvę. Bilui (atrodo, kitiems taip pat) kasimas buvo simbolinis aktas. Jie pradeda. Kad ir ką jiems lemta nuveikti kartu, bet jie pradėjo.

Benas paklausė Bilo, ar jis tiki Maiko pasakojimu. Jie žingsniavo pro Bendruomenės rūmus, priešaky guobų šešėliuose rymojo vėsus bibliotekos pastatas, ir šimtamečiai medžiai dar nebuvo išgenėti ligų, kurios užklups vėliau.

- Taip, - atsakė Bilas. - M-manau, kad tai t-tiesa. S-sunkiai su-su-suvokiama t-t-tiesa. O tu Ri-Ri-Riči?

Tozijeris linktelėjo.

- Taip. Nesinori tikėti, bet kitaip negaliu. Prisimenat, ką jis pasakė apie paukščio liežuvį?

Abu berniukai patvirtino. Oranžiniai spurgai.

- Nieko sau. Visai kaip koks blogietis iš komiksų, Leksas Liutoras ar Džokeris, pavyzdžiui. Visur palieka savo ženklą.

Bilas susimąstęs palingavo galva. Kaip blogietis. Ar tik ne todėl, kad jiems taip atrodo? Kad jie TĄ taip įsivaizduoja? Veikiausiai. Tai vaikiška, bet panašu, kad kaip tik ten, kur vaikiška, TAS tarpsta.

Jie perėjo gatvę į bibliotekos pusę.

- Aš k-k-klausiau Ste-Ste-Steno, ar jis gi-girdėjo apie t-tokį p-p-paukštį, - pasakė Bilas. - N-n-ne t-tokį di-di-didelį, t-tiesiog...

- Tikrą? - spėjo Ričis.

Bilas linktelėjo.

- S-s-sakė, kad Pi-Pietų Amerikoje ar A-A-A-Afrikoje gal ir b-būna, bet čia t-t-tokių nėra.

- Tai jis tuo netiki? - paklausė Benas.

- Jis t-t-tiki, - atsakė Bilas. Ir papasakojo, kas Stenui šovė į galvą, kai jiedu nuėjo pasiimti paslėpto Steno dviračio. Pasak jo, niekas nebuvo matęs to paukščio, kol Maikas nepapasakojo savo atsitikimo. Nes tai buvo asmeninis Maiko Henlono monstras. O dabar... dabar juk paukštis pasidarė viso Nevykėlių klubo nuosavybė, tiesa? Dabar bet kas gali jį išvysti. Gali pamatyti nebūtinai tą patį paukštį: Bilui jis pasirodys kaip varnas, Ričis matys sakalą, Beverlei jis atrodys auksinis erelis... bet jiems visiems nuo šiol TAS gali apsireikšti paukščiu. Tokiu atveju, padarė išvadą Denbras, bet kuris iš jų gali pamatyti ir raupsuotąjį, ir mumiją ar negyvus berniukus.

- Todėl, jei norim ką nors daryti, turim daryti nedelsdami, - pabaigė Stenas. - TAS žino...

- K-ką? - šaižiai šūktelėjo Bilas. - V-viską, k-ką ir mes?

- Žmogau, jei TAS žino viską, mes žuvę, - atsakė Stenas. - Bet galiu lažintis, kad TAS žino, jog mes jį išaiškinom. Ir bandys mumis atsikratyti. Ar neapsigalvojai dėl to, apie ką kalbėjomės vakar?

- Ne.

- Norėčiau eiti su tavimi.

- N-n-nueisiu su B-B-Benu ir Ri-Ričiu. B-Benas turi gerą galvą, o ir R-Ričis nekvailas, kai ne-neišsidirbinėja.

Dabar, priartėjus prie bibliotekos, Ričis pasiteiravo, kokie Bilo planai. Bilas pasakojo palengva, kad ne taip užsikirtinėtų. Idėja sukosi galvoje geras dvi savaites ir tik po Maiko pasakojimo įgavo realų pavidalą.

Ką daryti, norint atsikratyti paukščiu?

Geriausia nušauti.

O kaip atsikratyti pabaisa?

Na, filmuose ją nušauna sidabrine kulka.

Benas su Ričiu atidžiai klausėsi. Paskui Ričiui parūpo, iš kur gauti sidabrinę kulką. Paštu atsisiųsdinti?

- Labai ju-ju-juokinga. Turėsim pa-pasigaminti.

- Kaip?

- Spėju, kad tam mes ir einame į biblioteką, - pratarė Benas.

Ričis linktelėjo ir pataisė pirštu akinius ant nosies. Už jų akys atrodė skvarbios, mąslios... ir abejojančios, pagalvojo Bilas. Jis ir pats abejojo. Gerai bent, kad Ričis atsikratė paikiojimo, o tai jau žingsnis pirmyn.

- Pagalvojai apie savo tėčio “Valterį”? - paklausė Tozijeris. - Tą, kurį nešeisi į Neibolto gatvę?

- Taip, - atsakė Bilas.

- Net jei pavyktų pasidaryti sidabrines kulkas, - suabejojo Ričis, - iš kur imsime sidabro?

- Palikit tai man, - tyliai pasakė Benas.

- Ką gi... gerai, - sutiko Ričis. - Paliksim Kupetai rūpintis sidabru. O kas tada? Vėl Neibolto gatvė?

Bilas linktelėjo.

- V-v-vėl Ni-Ni-Neibolto ga-gatvė. Ir tada i-ištaškysim suknistus TO s-smegenis.

Trijulė pastovėjo tylėdama valandėlę, paskui suėjo į biblioteką.

5

- Rupkės, čia viel tas jodas vaikynas! - suriko Ričis airio policininko balsu.

Praėjo savaitė, buvo liepos vidurys, ir požeminė slėptuvė ėjo prie pabaigos.

- Geras tau rytas, misteri O'Henlon, sare! Oi būs dėnas geras, paminėsi mano žodį, kaip motinėlė sakė dažnai...

- Kiek man žinoma, Riči, rytas baigiasi vidurdienį, - pareiškė išlindęs iš duobės Benas. - O vidurdienis buvo prieš dvi valandas, - jiedu su Ričiu tvirtino duobės sienas. Benas be flanelinių marškinių, nes dienelė pasitaikė karšta ir darbas nelengvas. Trikotažiniai marškinėliai buvo patamsėję nuo prakaito ir prilipę ant krūtinės ir po pilvu. Dabar jis visai nepaisė, kaip atrodo, bet užtektų nugirsti, kad ateina Beverlė, kaipmat šmurkšteltų į savo flanelę, spėjo Maikas.

- Ko čia surūgai kaip ponas Stenlis, - atšovė Ričis. Jis išsikrapštė iš duobės prieš penkias minutes, pareiškęs Benui, kad jam metas parūkyti.

- Man pasigirdo, kad sakei neturįs cigarečių, - įgėlė Benas.

- Taip ir yra, - atsakė Tozijeris, - čia toks principas.

Maikas po pažasčia atsinešė tėvo albumą.

- Kur kiti? - paklausė. Jis žinojo, kad Bilas turi būti netoliese, nes pats paliko savo dviratį po tiltu šalia Silverio.

- Bilas su Edžiu prieš pusvalandį iškeliavo į šiukšlyną suveikti statybinės medžiagos, - paaiškino Ričis. - Stenis ir Bevė nuėjo pirkti vyrių. Koks velnias apsėdo šitą Kupetą, neįsivaizduoju: aukštyn žemyn, aukštyn žemyn... Negali palikti tokio vieno, reikia prižiūrėti, suprantate. Beje, tu skolingas man dvidešimt tris centus, jei dar neapsigalvojai dėl mūsų klubo. Tavo įnašas už vyrius.

Maikas perėmė albumą į kairę ranką ir ėmė raustis kišenėje. Atskaičiavo dvidešimt tris centus (palikęs savo sąskaitoje lygiai dešimt centų) ir atidavė Ričiui. Paskui priėjo prie duobės.

Tik dabar tai nebuvo duobė. Sienos kruopščiai išlygintos ir sutvirtintos. Lentgaliai ir skydai buvo niekam tikę, bet Benas, Bilas ir Stenas juos vykusiai surūšiavo ir suvienodino Zako Denbro įrankiais (Bilas itin rūpestingai žiūrėjo, kad kiekvieną vakarą visi grįžtų į savo vietas dirbtuvėje). Benas su Beverle sutvirtino skydus kryžminiais strypais. Vienas tik Edis žiūrėjo į duobę įtariai, bet tokia jau jo prigimtis. Į šoną buvo atsargiai nustumta velėna, kuria vėliau bus uždengtas stogas.

- Jūs, vaikinai, žinot, ką darot, - nusistebėjo Maikas.

- Aišku, - atsakė Benas. Ir parodė į albumą. - Ką čia turi?

- Tėvo albumą apie Derį, - atsakė Henlonas. - Jis renka senas nuotraukas ir atvirukus su miestu. Pomėgis toks. Sakiau, kad esu tą klouną matęs anksčiau. Ir tikrai. Čia. Todėl ir atsinešiau, - jam buvo gėda prisipažinti, kad neišdrįso atsiklausti tėvo. Išsigandęs klausimų, kuriuos tėvas gali užduoti, Maikas išnešė albumą iš namų, kai tėvas sodino bulves vakariniame lauke, o mama kieme džiaustė skalbinius. - Pagalvojau, gal norėsite pasižiūrėti.

- Ką gi, rodyk, - pasakė Ričis.

- Geriau tegu visi susirenka.

- Sutinku, - Tozijeris visai nenuliūdo. Priešingai, jis apskritai buvo praradęs norą žiūrinėti Derio nuotraukas. Po to, kas nutiko Džordžo kambaryje... - Gal padėsi mums tvirtinti skydus?

- O kaipgi, - Maikas atsargiai padėjo ant žemės tėvo albumą, ganėtinai toli, kad nesiektų žemės iš duobės, ir paėmė Beno kastuvą.

- Kask čia, - parodė Benas plotelį. - Iškask kokią pėdą. Tada įstatysiu lentą ir tu vėl užversi žemes.

- Gera mintis, vyruti, - ironiškai leptelėjo Ričis nuo duobės krašto, maskatuodamas kojomis.

- O tau kas atsitiko? - nustebo Maikas.

- Ilsinu kojeles, - patenkintas atsakė Ričis.

- Ar juda jūsų su Bilu projektas? - Maikas stabtelėjo nusimesti marškinių ir kasė toliau. Buvo tvanku, net Barense. Krūmuose mieguistai čirpino žiogai.

- A... neblogai, - atsakė Ričis. Maikui pasirodė, kad jis metė į Beną atsargų žvilgsnį. - Rodos.

- Ko nepaleidi savo radijo, Riči? - paklausė Benas. Jis įstatė lentą į Maiko iškastą duobę ir laikė, kol anas sutvirtins. Tozijerio tranzistorius kabojo įprastoje vietoje, ant gretimo medžio šakos.

- Baterijos nusėdo; jums prireikė paskutinių mano centų vyriams, pamenate? Žiauru, Kupeta, labai žiauru. Ir po to, ką aš esu tau gero padaręs. Be to, čia aš galiu pagauti vien "WABI", kuri leidžia tik vištgaidžių roką.

- Ką? - nesuprato Maikas.

- Kupeta įsitikinęs, kad Tomis Sendsas ir Patas Bunis groja rokenrolą, - paaiškino Ričis, - bet ką čia klausyti ligonio... Rokenrolą groja Elvis, groja Ernis Dojus, Karlas Perkinsas. Bobis Darinas. Badožis Holis. "A-uou, Pege... mano Pege..."

- Baik, Riči, - pasakė Benas.

- Taip pat, - Ričio žodžius pratęsė pasirėmęs ant kastuvo Maikas, - Storulis Domino, Čakas Beris, Litl Ričardas, "Shep and Limelights", Laverna Beiker, Frenkis Laimonas ir "Teenagers", Henkas Balardas su "Midnighters", "The Coasters", "The Isley Brothers", "Kryžiai", "Akordai", Stikas Makgis...

Berniukai žiūrėjo šitaip apstulbę, kad Maikas prunkštelėjo.

- Tu paklojai mane Litl Ričardu, - pratarė Ričis. Jam labai patiko Litl Ričardas, bet tą vasarą jis slapta dievino Džerį Li Luisą. Mama netyčia įėjo į kambarį, kai per "Amerikos estradą" koncertavo Džeris Li. Pataikė į patį įkarštį, kai Luisas užsiropštė ant savo pianino ir grojo "Studentišką rokenrolą" žemyn galva, nukarusiais ant veido plaukais. Ričiui pasirodė, kad mama tuoj apalps. Ji neapalpo, bet tas vaizdas ją taip sukrėtė, kad per pietus ji pažadėjo kitą vasarą išsiųsti Ričį į karinę vasaros stovyklą. Dabar Tozijeris krestelėjo ant akių plaukus ir ėmė dainuoti: "Ateik, mažyte, visos katytės šoka roką..."

Benas ėmė lakstyti apie duobę susiėmęs rankomis už pilvo ir vaizdavo, kad tuoj susivems. Maikas suspaudė nosį, bet tiek kvatojosi, kad iš akių ėmė byrėti ašaros.

- Kas darosi? - pareikalavo pasiaiškinti Ričis. - Ko nerimstat, vaikinai? Tai jėga! Tikrų tikriausias dalykas!

- O, žmogau, - išstenėjo Maikas. Per juoką nesisekė kalbėti. - Juk tai mėšlas. Grynas mėšlas.
- Negrai neturi skonio, - atrėžė Ričis. - Atrodo, net Biblijoje parašyta.
- Mama, - išspaudė Maikas iš paskutiniųjų. Kai Tozijeris nuoširdžiai nustebęs prašė paaiškinti, ką tai reiškia, jis sudribo žemėn ir ėmė linguoti pirmyn atgal susiėmęs už pilvo.
- Tu tikriausiai manai, kad aš pavydžiu, - kalbėjo Ričis. - Kad aš irgi noriu būti negras.
Dabar neišlaikė Benas. Springdamas juoku jis pargriuvo ant žemės ir ėmė raičiotis.
- Baik, Riči, - sukvaksėjo storulis, - pridėsiu į kelnes. Mi-i-irsiu, jei ne-e-nustosi...
- Aš tikrai nenoriu būti negras, - aiškinosi Ričis. - Koks malonumas lakstyti su rausvomis kelnėmis ir pirkti picą gabalais Bostone? Norėčiau būti žydas kaip Stenas. Turėti komisą ir pardavinėti automatinius peilius, plastmasinius šuns kakučius ir senas gitaras.
Benas su Maiku jau žviegė iš juoko. Jų juokas aidėjo vešiame slėnyje, baidė paukščius, vertė suklusti voveraites. Tame juoke skambėjo nerūpestinga vaikystė, laisvė, gyvybė ir nuoširdumas. Garsas palietė kiekvieną gyvą padarą ir jį vienaip ar kitaip paveikė. Bet tas, kas išniro iš kanalizacijos liuko ir nuplaukė Kenduskegu, nebuvo gyvas. Iš vakaro buvo užėjusi smarki liūtis su perkūnija (slėptuvė mažne nenukentėjo, mat darbams prasidėjus, Benas kiekvieną vakarą rūpestingai uždangstydavo duobę brezento gabalu, kurį Edis nušvilpė iš "Volio kurorto" kiemo; jis smirdėjo dažais, bet savo pareigą atliko), ir drenažo vamzdžiais po Deriu dvi valandas kriokė vanduo. Vanduo ir išplukdė savo kraupų krovinį į paviršių muselėms.
Tai buvo devynmečio Džimo Kulumo lavonas. Veide buvo atpažįstama tik nosis. Visa kita - kruvinas mėsos gabalas. Jis buvo nusėtas giliomis juodomis skylutėmis, kurias galbūt tik Stenas Urisas būtų pažinęs: jos buvo iškapotos paukščio snapu. Labai dideliu snapu.
Vanduo teliuskavo dumblinas Džimo Kulumo kelnes. Baltos rankos plūduriavo kaip nudvėsusios žuvys. Snapo kirčių buvo ir ant jų, tik ne tiek daug. Gėlėti marškiniai tai išsipūsdavo, tai vėl subliukšdavo.
Bilas su Edžiu pernešė rastas sąvartyne lentas savo brasta vos už keturiasdešimt jardų nuo kūno. Jie išgirdo draugų juoką, išsišiepė ir nuskubėjo pro nelaimingąjį Džimą išsiaiškinti, kas ten taip juokinga.

6

Kai suplukę nuo naštos berniukai pasiekė aikštelę, Maikas su Benu vis dar kvatojosi. Edis, visada blyškus kaip sūris, paraudo. Jie suvertė laimikį į išsekusią statybinių medžiagų krūvą. Benas išsiropštė iš duobės jos apžiūrėti.

- Šauniai padirbėta! - apsidžiaugė jis. - O! Čia tai bent!
Bilas sudribo ant žemės.
- Ar m-man jau mi-mirti nuo š-š-širdies s-smūgio, ar dar pa-palaukti?
- Dar palauk, - abejingai patarė Benas. Jis vaikštinėjo aplink lentas ir savais įrankiais traukiojo vinis ir pasitaikančius varžtus. Vieną lentą atstatė į šoną, mat buvo įskilusi. Pabilsnojęs į kitą ir bent trijose vietose išgirdęs trūnėsių garsą, Henskomas nušveitė į šoną dar vieną. Edis stebėjo draugą nuo žemių krūvos. Pasižiūrėjęs, kaip Benas traukia surūdijusią vinį kitu plaktuko galu, truktelėjo iš inhaliatoriaus. Vinis suinkštė kaip smulkus nemalonus gyvūnėlis, ant kurio kažkas užmynė.
- Jeigu įsibrėši surūdijusia vinimi, gali susirgti stablige, - įspėjo jis Beną.
- A? - nenugirdo Ričis. - Kokia paplige? Panašu į kažkokią moterų ligą.
- Avine tu, ne paplige, o stablige. Kraujo užkrėtimu. Supranti, rūdyse veisiasi specialūs tokie mikrobai, ir jeigu įsidrėski, jie patenka į kūną, ir nervams galas, - Edis dar labiau nuraudo ir vėl truktelėjo garų iš aspiratoriaus.
- Kraujo užkrėtimas, - pakartojo Ričis. - Nieko sau.
- Žinotum tu. Pirmiausia surakina žandikaulius, kad negali net prasižioti, ką jau kalbėti apie valgymą. Tada tenka išpjauti skylę žande ir maitinti per žarnelę.
- Oho, - atsistojo duobėje Maikas. Jo akių baltymai tamsiame veide atrodė dar baltesni. - Tikrai?
- Mama man pasakojo. Paskui sutraukia gerklę ir daugiau negali valgyti. Paskui miršti iš bado.
Berniukai apmąstė šitas siaubingas pasekmes tylomis.
- Tai nepagydoma, - pridūrė Edis, kad įspūdis būtų didesnis.
Tyla.
- Todėl, - pareiškė Kaspbrakas, - aš laikausi kuo toliau nuo visokių surūdijusių vinių ir panašiai. Mane kartą skiepijo nuo stabligės; skaudėjo.
- Tai ko ėjai į šiukšlyną su Bilu? - paklausė Ričis.
Edis metė žvilgsnį į Bilą, kuris apžiūrinėjo statybas. Tame žvilgsnyje buvo tiek meilės ir prieraišumo, kad atsakyti nebuvo būtina, bet Edis tyliai tarė:
- Yra dalykų, kuriuos darai net rizikuodamas. Tai pirma, ką aš išsiaiškinau pats, be mamos pagalbos.
Vėl stojo tyla. Netrukus Benas vėl ėmėsi vinių, neilgai trukus prie jo prisijungė ir Maikas.
Praradęs balsą tranzistorius sūpavosi ant šakos. Bilas pagalvojo, kaip keista ir kaip nuostabu, kad jie gali būti visi kartu šią vasarą. Kiti vaikai išvažinėjo pas gimines arba atostogavo Kalifornijos Disneilende ar kur kitur; pavyzdžiui, vienas draugas, išvažiavęs į vietelę keistu, bet jaudinančiu pavadinimu - Gstadas. Vaikai išvažinėjo į bažnytines stovyklas, skautų stovyklas arba turtuolių stovyklas, kur galėjai išmokti plaukti ir žaisti golfą, kur išmokydavo sakyti "o, puikus smūgis!" vietoj "eik tu...", kai prieši-

ninkas perskraidina teniso kamuoliuką tau per galvą. Kitus tėvai tiesiog išvežė KUO TOLIAU. Bilas supranta juos. Kai kurie jo draugai norėjo būti išvežti KUO TOLIAU, išsigandę maniako, siautėjančio Deryje; bet labiau to maniako bijojo tėvai. Ir visus metus planavę praleisti atostogas namuose, staiga persigalvojo ir išdūmė KUO TOLIAU

(į Gstadą? ar jis Švedijoje? O gal Argentinoje ar Ispanijoje?)

nuo čia. Panašu į išgąstį dėl poliomielito 1956 metais, kai keturi vaikai, lankę O'Brayeno memorialo baseiną, juo susirgo. Suaugusieji - Biliui tai buvo visiškas mamų ir tėčių sinonimas - tada nusprendė (kaip ir dabar), kad KUO TOLIAU, tuo geriau. Saugiau. Kas galėjo, tas išvyko. Bilas galėjo žavėtis mistišku pavadinimu Gstadas, bet jis buvo TOLIAU. O jo reikėjo Deriui.

"Nė vienas iš mūsų neišvažiavo KUO TOLIAU", - pagalvojo Denbras stebėdamas, kaip traukioja surūdijusias vinis Maikas su Benu, o Edis drožia į krūmus nusunkti bulvių (negalima ilgai kentėti, jei nenori sugadinti savo pūslės, - pamokė jis Bilą, bet turi saugotis nuodingosios gebenės, - kam tie nemalonumai tokioje vietoje?). "Mes visi Deryje. Ne stovyklose, ne pas gimines, ne kelionėse, ne KUO TOLIAU. Visi čia. Surinkti ir suskaičiuoti".

- Radome duris, - pasakė Edis, eidamas iš krūmų ir traukdamas užtrauktuką.

- Tikiuosi, kad nukratei, Edsi, - perspėjo Ričis. - Jei niekad nenukratai, gali susirgti vėžiu. Mane mama taip mokė.

Edis sutriko, jau buvo beišsigąstąs, bet pastebėjo Tozijerio šypseną. Metęs paniekinamą žvilgsnį (įsivaizdavo, kad taip bus suprastas), tęsė toliau:

- Per sunkios, nepavilkom. Bet Bilas sakė, kad nuėję kartu galėtume parsinešti.

- Žinoma, iki galo niekad nenukrėsi, - postringavo toliau Ričis. - Žinai, Edsi, ką man sakė vienas protingas žmogus?

- Ne, - atšovė Kaspbrakas, - ir nedrįsk daugiau manęs vadinti Edsiu. Patikėk, aš rimtai. Kodėl aš tavęs nevadinu Diku, pavyzdžiui: "Turi gumos, Dikai?". Todėl nesuprantu, kodėl...

- Tas protingas žmogus man sako: "Nesvarbu, kiek tu kratysies ir šokinėsi, paskutiniai du lašai krenta į tavo kelnes". Štai kodėl tiek daug žmonių pasaulyje serga vėžiu, Edi, mano meile.

- Todėl serga, kad tokie padugnės, kaip jūs su Beverle Maš, traukiat cigaretes, - pasakė Edis.

- Beverlė - ne padugnė, - įspėjančiu tonu įsiterpė Benas. - O tu žiūrėk, ką pliauški, Plerpa.

- Pyp-pyp, vyručiai, - atšaldė Bilas. - Beje, kad jau prisiminėm B-Bevę, ji gana s-s-stipri, g-g-galėtų pa-padėti atnešti du-duris.

Benas paklausė, kokias duris.

- R-r-raudonmedžio, r-rodosi.

- Kas gali mesti raudonmedžio duris? - nusistebėjo Benas, bet patikėjo.

- Žmonės viską meta, - pasakė Maikas. - Tam ir šiukšlynas. Mane užmuša, kai reikia ten eiti. Tikra šio žodžio prasme, užmuša.

- Taip, - sutiko Benas. - Daug dalykų dar gali tarnauti truputį paremontavus. O Kinijoj ir Pietų Afrikoj yra žmonių, kurie išvis nieko neturi. Taip mano mama sako.

- Tokių yra ir Meine, saulute, - niūriai pasakė Ričis.

- K-k-kas ten? - paklausė Bilas, pastebėjęs albumą. Maikas paaiškino, kad parodys klouno nuotrauką, kai sugrįš su vyriais Stenas ir Beverlė.

Bilas su Ričiu susižvalgė.

- Kas nors ne taip? - paklausė Maikas. - Ar dėl to, kas atsitiko tavo brolio kambary, Bilai?

- T-taip, - tepasakė Denbras.

Jie paeiliui lipo kasti į duobę, kol su rudo popieriaus maišeliais grįžo Stenas ir Bevė. Maikui pasakojant, Benas atsisėdo turkiškai ir sumeistravo du langelius, kurie bus įtaisyti stoge. Gal tik vienas Bilas pastebėjo, kaip greitai ir vikriai judėjo jo pirštai. Benas dirbo kaip išmanantis chirurgas - negalėjai atsigrožėti.

- Kai kuriems atvirukams šimtai metų, sakė man tėtis, - pasakojo Maikas, pasidėjęs albumą ant kelių. - Jis nusiperka juos, kai žmonės išparduoda senus savo daiktus ir komisuose. Kartais perka, kartais maino su kitais kolekcionieriais. Kai kurie stereoskopiniai - du suklijuoti ant vienos kortelės, ir kai žiūri pro tokį daikčiuką, panašų į žiūroną, atrodo, kad matai vieną, tik trijų dimensijų. Kaip "Vaško namai" arba "Pabaisa iš Juodosios lagūnos".

- Kodėl jam patinka tokie dalykai? - paklausė Beverlė. Ji vilkėjo įprastus "Levi's" džinsus, tik kelnių atvartams buvo kažką padariusi: apsiuvo ryškia gėlėta medžiaga keturis colius ir dabar vaikščiojo kaip kvanktelėjęs jūreivis.

- Juk, šiaip ar taip, Deris tokia nuobodybė, - pridūrė Edis.

- Na, negaliu tiksliai atsakyti, bet manau, jog todėl, kad jis čia neužaugęs, - nedrąsiai pasakė Maikas. - Gal, na... nežinau... gal jam čia viskas nauja ar panašiai, kaip įėjus per vidurį filmo...

- S-suprantama, norisi pa-pamatyti p-p-pradžią, - įsiterpė Bilas.

- Taip. Po Derį sklando visokios istorijos. Man netgi patinka jos. Ir kai kurios susijusios su tuo sutvėrimu - TUO, jei jau nusprendėt taip vadinti.

Maikas pažiūrėjo į Bilą, tas linktelėjo rimtas.

- Todėl aš pasiėmiau albumą po Liepos 4-osios parado, nes žinojau, kad jau esu matęs tą klouną anksčiau. Žinojau. Pasižiūrėkit.

Jis atvertė knygą, pasklaidė lapus ir padavė Benui, sėdinčiam iš dešinės.

- N-n-neliesk pu-pu-puslapių! - įspėjo Bilas. Balsas buvo toks įsakmus, kad draugai krūptelėjo. Ričis pastebėjo, kaip jis sugniaužia ranką, kurią įkišo į Džordžo albumą. Sugniaužia į kietą, paruoštą gynybai kumštį.

- Bilas teisus, - pritarė Ričis, ir šitas nuolankus, visai netozijeriškas tonas galutinai visus įtikino. - Atsargiai. Gali būti, kad Stenas neapsiriko. Jei mes matėm, galite išvysti ir jūs.

- Pajusti, - pataisė susiraukęs Bilas.

Albumas nukeliavo per rankas. Vaikai laikė knygą už kraščiukų, lyg tai būtų senas dinamitas.

Apėjęs ratą, albumas grįžo pas Maiką. Jis atvertė vieną iš pirmųjų puslapių.

- Tėtis sako, kad neįmanoma nustatyti šito amžiaus, bet veikiausiai aštuoniolikto amžiaus vidurys, - pasakė Maikas. - Kažkada už sutaisytą pjūklą gavo visą dėžę senų knygų ir atvirukų. Čia vienas iš jų. Už jį galima gauti keturiasdešimt dolerių, o gal net daugiau.

Tai buvo atviruko dydžio medžio raižinys. Kai atėjo Bilo eilė žiūrėti, jis lengviau atsiduso pamatęs, kad Maiko tėvo albumas su apsauginiu plastiku. Jis apžiūrinėjo paveikslėlį susižavėjęs ir mąstė: "Štai. Matau jį... ar TĄ. Priešais akis. Tai štai koks priešo veidas".

Paveikslėlyje buvo pavaizduotas linksmuolis, žongliruojantis didžiuliais kėgliais viduryje negrįstos gatvės. Iš abiejų pusių stovėjo po kelis namus ir barakus, kurie, pagalvojo Bilas, buvo sandėliai ar parduotuvės. Visai nepanašu į Derį, jei ne Kanalas. Jis tekėjo sau, kruopščiai įspraustas į akmenis. Viršuje, antrame plane, Bilas įžiūrėjo mulų kinkinį, traukiantį baržą.

Apie linksmąjį vaikiną buvo sustojęs pustuzinis vaikų. Vienas su šiaudine piemenuko skrybėle. Kitas laikė lanką ir lazdelę jam sukti. Ne tokią, kokias dabar perki kartu su lanku; paprastą šaką. Bilas net įžiūrėjo dėmeles, kur peiliu ar kirvuku buvo nupjaustytos smulkios šakutės."Tas vyrukas padarytas ne Taivane ir Korėjoje", - pagalvojo jaunasis Denbras apie berniuką, koks prieš keturias ar penkias kartas galėjo būti jis pats.

Pokštininko veide švietė milžiniška šypsena. Jis buvo be grimo (tik Bilui visas jo veidas atrodė kaip kaukė) ir plikas, išskyrus du kuokštus plaukų, kurie styrojo it ragai virš ausų. Bet atpažinti jų klouną buvo nesunku. "Prieš du šimtus metų", - pagalvojo Bilas ir pajuto, kaip tvenkiasi siaubo, pykčio ir jaudulio banga. Po dvidešimt septynerių metų, sėdėdamas Derio viešojoje bibliotekoje ir prisimindamas Maiko tėvo albumą, jis suvokė, kad pasijuto kaip medžiotojas, suradęs šviežią tigro-žmogėdros pėdsaką. Prieš du šimtus metų... taip seniai, ir dievai žino, kiek dar prieš tai. Jis susimąstė, kaip seniai Penivaiso dvasia įsikūrusi Deryje...

- Duokš man, Bilai! - pasakė Ričis, ir Bilas dar kartą gerai įsižiūrėjo į medžio raižinį tikėdamas, kad jis ims judėti: kėgliai (jeigu ten kėgliai) ims kilti į viršų ir kristi žemyn, vaikai juoksis ir plos katučių (veikiausiai ne visi; kai kurie pravirks ir pabėgs), mulai, traukiantys baržą, išnyks už paveikslo rėmų.

Bet nieko panašaus neatsitiko, ir Bilas perdavė knygą Tozijeriui.

Kai albumas vėl grįžo Maikui, jis pervertė kelis lapus.

- Čia, - pasakė. - 1856-ieji, ketveri metai prieš Linkolno išrinkimą prezidentu.

Knyga vėl pajudėjo ratu. Tai buvo spalvotas atvirukas, tiksliau karikatūra, kurioje pavaizduotas būrelis girtuoklių, stovinčių priešais smuklę, ir storas politikas su žandenomis, postringaujantis ant lentos tarp dviejų statinių. Lenta smarkiai išlinkusi nuo jo svorio, rankoje bokalas alaus su puta. Tolumoje grupelė moterėlių su kykais pasibjaurėjusios sekė tą sceną. Po karikatūra buvo užrašas: POLITIKA TROŠKINA, SAKO SENATORIUS GARDNERIS!

- Tėtis pasakojo, kad panašūs piešinukai buvo labai mėgiami prieš Pilietinį karą, - pasakė Maikas. - Juos vadino "šaipokais" ir siuntinėjo vieni kitiems. Kažkuo panašūs į juokelius "Pasiutėlyje".

- Sa-sa-satyra, - pratarė Bilas.

- Taip, - sutiko Henlonas. - Bet atkreipkit dėmesį į kamputį.

Paveikslėlis buvo panašus į "Pasiutėlio" karikatūras ir kitkuo: čia buvo galybė detalių ir juokingų situacijų, kaip Morčio Driukerio pano "Pasiutėlio" skyriuje vaizdo juostų nuomos punkte. Išsišiepęs pūzras pylė alaus bokalą dėmėtam šuniui į gerklę. Moteris sėdėjo baloje. Du gatvės berniūkščiai kišo sieros degtukus į kažkokio klestinčio biznieriaus batus, mergaitė sūpavosi ant guobos šakos švysčiodama apatiniais. Bet Maikui nereikėjo padėti surasti klouną. Apsirengęs rėkiantį būgnininko kostiumą, jis lošė antpirščiais su girtais medkirčiais. Jis merkė vienam nustebusia veido išraiška, kuris atvertė tuščią antpirštį. Būgnininkas-klounas ėmė iš vargšo pinigėlį.

- Vėl jis, - apstulbo Benas. - Ką... po šimto metų?

- Panašiai, - atsakė Maikas. - O čia dar viena iš 1891 metų.

Tai buvo iškarpa iš Derio "News" pirmo puslapio. "VALIO!" - šaukė puošni antraštė. - "Kitčenerio fabrikas atidarytas". Kiek žemiau: "Miestas išvyksta į iškilmingą balių". Piešinyje buvo įamžinta juostelės kirpimo ceremonija; jo stilius Bilui priminė Kurjė ir Ivo reprodukcijas, kurias mama buvo pakabinusi valgomajame, tik nebuvo taip išdailintas. Išsipustęs kostiumuotas vyrukas su cilindru laikė virš juostos žirkles, o minia stebėjo. Kairėje klounas - jų klounas - rodė salto būreliui vaikų. Dailininkas sustabdė jį žemyn galva, paversdamas šypseną skausmo grimasa.

Jis greitai perdavė albumą Ričiui.

Po kitu paveikslėliu (jau nuotrauka) Vilis Henlonas buvo parašęs "1933. Anuliacija Deryje". Nors nė vienas iš jų gerai nežinojo nei apie Volstydo aktą, nei apie jo anuliaciją, viskas ir taip buvo aišku. Fotografijoje buvo "Volio kurortas" Pragaro pusakryje. Baras tikra ta žodžio prasme iki gegnių knibždėjo vyrų, vilkinčių baltais marškiniais, su šiaudinėmis skrybėlėmis, medkirčių palaidinėmis, marškiniais, bankininkų kostiumais. Visi pergalingai kėlė pilnas taures ir butelius. Ant lango buvo užrašyta: "SVEIKAS SUGRĮŽĘS, KVIETELI!" ir "ŠIANDIEN ALUS UŽ DYKĄ". Klounas, išsidabinęs kaip didžiausias dendis (balti batai, antkur-

piai, gangsterių kelnės), užkėlęs koją ant automobilio pakopos gėrė šampaną iš aukštakulnio moters batelio.

- 1945-ieji, - tęsė Maikas.

Vėl iš Derio "News". Antraštė: "JAPONAI PASIDUODA. VISKAS BAIGĖSI! AČIŪ DIEVUI, VISKAS BAIGĖSI!" Meino gatve į Ap Mailo kalvą rangėsi žmonių eisena. Ir čia tolumoje švysčiojo sidabrinis klouno kostiumas su oranžinėmis sagomis. Sustingęs senos nuotraukos matricoje iš taškučių, jis tarytum tikino (bent jau Bilui taip pasirodė), kad niekas dar nesibaigė, niekas nepasidavė, niekas nelaimėjo, nėra nei taisyklių, nei ramybės, ir kad viskas negrįžtamai prarasta.

Bilą sukaustė šaltis iš baimės.

Staiga nuotraukos taškučiai susiliejo, ir ji atgijo.

- Kaip tik ta... - pradėjo kažką Maikas.

- Ž-ž-žiūrėkit, - pertraukė Bilas. Žodis iškrito kaip aptirpęs ledo gabaliukas. - V-v-visi pa-pasižiūrėkit č-čia!

Vaikai susispietė aplinkui.

- O Dieve mano, - sušnibždėjo apstulbusi Beverlė.

- Čia TAS! - kone suriko Ričis, iš susijaudinimo plojo Bilui per nugarą. Jis pasižiūrėjo į išbalusį Edį ir suakmenėjusį Steno veidą. - Džordžo kambaryje matėm lygiai tą patį! Lygiai tą patį...

- Ššš, - nutildė Benas. - Klausykit, - paskui išspaudė kaip aimaną: - Viskas girdisi iš ten...

Ir kapų tyloje, trikdomoje tik lengvo brizo gūsių, visi išgirdo tolimą ir tylų maršą... kaip per laiko atstumą. Minios džiūgavimas sklido tarsi prastai nureguliuota radijo banga. Kažkas tyliai pliaukšėjo, ne garsiau už spragsėjimą pirštais.

- Fejerverkai, - sukuždėjo Beverlė ir pasitrynė virpančiomis rankomis akis. - Ten juk fejerverkai, tiesa?

Niekas neatsakė. Berniukai nemirksėdami spoksojo į nuotrauką.

Minia žygiavo į juos, bet vos pirmieji pasiekė apatinį nuotraukos kraštą ir jau turėjo įžengti į pasaulį po trylikos metų, išnyko iš akių, lyg sulindę į nematomą urvą. Pirmiausia dingo I Pasaulinio karo kariai keistai senais veidais po plokščiais šalmais su transparantu "PIRMOJO PASAULINIO VETERANAI SVEIKINA SUGRĮŽUSIUS DRĄSUOLIUS", paskui skautai, pėstininkai, medseserys, Derio krikščionių orkestras, tada patys II Pasaulinio karo dalyviai, lydimi gimnazijos orkestrėlio. Minia šurmuliavo ir bruzdėjo. Iš antrų ir trečių aukštų leidosi konfeti ir telegrafo juostos. Klounas strakaliojo šaligatviu, darė špagatą ir salto, mėgdžiojo šaulius ir "saliutavo". Ir Bilas pastebėjo, kad žmonės jį aplenkia; tačiau ne taip, lyg matytų, - tiesiog kaip dvokiančią vietą.

Tik vaikai matė klouną ir bėgo nuo jo.

Benas ištiesė ranką į nuotrauką kaip Bilas Džordžo kambaryje.

- N-n-n-ne! - išrėkė Bilas.

- Nebijok, Bilai, - nuramino Benas. - Žiūrėk, - ir trumpam uždėjo ranką ant apsauginio plastiko. - Bet jei šitos plėvelės nebūtų...

Beverlė suklykė. Kai Benas ištiesė ranką, klounas metė savo triukus ir puolė į juos, kažką vapėdamas savo kraujo spalvos burna ir juokdamasis. Bilas loštelėjo, bet knygos nepaleido manydamas, kad baidyklė išnyks iš akiračio kaip šventinė rikiuotė ir atviras "Kadilakas" su 1945 metų "Mis Deris".

Bet klounas neišnyko už nuotraukos krašto, kuris, regis, ribojo dabartį nuo praeities. Jis įšoko šiurpą keliančiu vikrumu į žibinto stulpą pirmame plane nuotraukos kairėje. Pakibo kaip beždžionė ir staiga priplojo veidą prie plastiko, kuriuo Vilis Henlonas uždengė visas savo brangenybes. Beverlė vėl suklykė. Šįkart ne viena: su ja rėkė Edis, tik dusliai, beveik be garso. Plastikas išsipūtė (vėliau visi sutiks, kad jie matė, o ne įsivaizdavo). Bilas matė, kad susiplojo raudona klouno nosis, kaip susiploja, kai prisispaudi prie stiklo.

- Visus iššaudysiu! - rėkė ir juokėsi TAS. - Tik pamėginkit mane sustabdyti - visiems galas! Pirmiausia atimsiu protą, paskui negalabinsiu! Jums nepavyks manęs sustabdyti! Aš - vilkolakis!

Ir akimirksniu TAS virto vilkolakiu, šiepiančiu į juos baltas iltis blyškiame kaip mėnulis snukyje.

- Nesustabdysit, nes aš - raupsuotasis!

Dabar į juos gyvo lavono akimis dėbsojo raupsuotasis apipuvusiu, opomis nusėtu veidu.

- Nesustabdysit, nes aš - mumija!

Raupsuotojo veidas paseno, suskeldėjo. Sutrūniję tvarsčiai maskatavo atsileidę. Benas nusisuko išbalęs kaip varškė, suėmęs ranka kaklą.

- Nesustabdysit, nes aš - negyvi berniukai!

- Ne! - suriko Stenas Urisas. Jo akys išvirto, veidą nusėjo mėlynos dėmės. "Baimės raštas", - pagalvojo Bilas, ir po dvylikos metų šitas žodžių junginys pasirodys romane nesąmoningai, net nesusimąsčius, iš kur jis; Denbras tiesiog ims ir ištrauks jį kaip visi rašytojai it mažą dovanėlę iš išorinio pasaulio

(kito pasaulio)

kur kartais pasitaiko gerų žodžių.

Stenas griebė albumą iš jo rankų ir užvertė. Laikė suspaudęs, kad net gyslos išsišovė riešuose. Jis apsidairė pusiau pamišusio žvilgsniu.

- Ne. Ne, ne, ne, - pabėrė Stenas.

Staiga Bilas suprato, kad draugo "ne" svarbesni už patį klouną. Jis sumetė, kad būtent tokios reakcijos TAS ir siekia, nes...

Nes galbūt mūsų išsigando... rimtai išsigando per savo ilgą ilgą gyvenimą.

Jis suėmė Steną ir porą kartų smarkiai papurtė. Stenas kaukštelėjo dantimis ir paleido albumą. Maikas skubiai padėjo jį į šalį, - po to, ką jame išvydo, nesinorėjo net liesti. Bet albumas buvo tėvo, o intuicija šnibždėjo, kad tėvas niekad nepamatys to, ką jis ką tik regėjo.

- Ne, - tyliai ištarė Stenas.

- Taip, - atkirto Bilas.

- Ne, - pakartojo Stenas.
- Taip. M-mes vi-visi...
- Ne.
- Vi-vi-visi m-matėme, Stenai, - baigė Denbras. Jis nužvelgė draugus.
- Taip, - patvirtino Benas.
- Taip, - pasakė Ričis.
- Taip, - pridūrė Maikas. - Dieve mano, taip.
- Taip, - pritarė Beverlė.
- Taip, - išspaudė Edis, gerklė sparčiai traukėsi.

Bilas žiūrėjo į Steną, medžiodamas jo žvilgsnį.

- N-n-nesileisk TO u-užvaldomas, b-bičiuli. T-tu irgi t-tai m-matei.
- Aš nenorėjau to matyti, - suaimanavo Stenas. Jo kakta blizgėjo prakaitu.
- B-b-bet ma-matei.

Berniukas paeiliui nužvelgė draugus. Persibraukė pirštais per trumpus plaukus ir sunkiai atsiduso. Žvilgsnyje neliko pamišimo pėdsakų, taip išgąsdinusių Bilą.

- Taip, - pasakė jis. - Taip. Gerai jau. Taip. Ko jūs norite iš manęs? Taip.

Bilas pagalvojo: "Mes likome kartu. TAS mūsų nesustabdys. Mes vis dar galime nugalėti. Galime sunaikinti TĄ... jei nepabūgsime". Apsidairęs draugų akyse pastebėjo dalelę Steno isterijos. Dalelę, bet ji buvo.

- T-t-taip, - ištarė Bilas ir nusišypsojo Stenui. Netrukus tas atsakė jam šypsena, ir oda atgavo ankstesnę spalvą. - Š-š-štai, k-ko man r-r-reikėjo, sėdyne.
- Pyp-pyp, Dumbo, - pasakė Stenas, ir visi nusijuokė. Spigiai, nervingai, bet geriau negu nieko, nusprendė Bilas.
- G-g-gerai, - tarė Bilas, nes kažkam juk reikėjo nutraukti tylą. - Einam pa-pa-pabaigti s-s-slėptuvės. K-kaip sakote?

Jų akyse pasirodė dėkingumas, sušildęs Denbro širdį... bet nepadėjęs išsivaduoti iš siaubo. Tame dėkingume net buvo kažkas, dėl ko Bilas norėjo jų nekęsti. Negi jam lemta visą laiką slapstyti savo paties baimę, kad nesutrūktų ta plonytė gija, suvedusi juos į būrį? Bet kaip tu drįsti galvoti apie tokius dalykus, Didysis Bilai? Juk kažkokia prasme tu naudojiesi jais, naudojiesi savo draugais, rizikuoji jų gyvybėmis, kad atkeršytum už nužudytą brolį. Bet ar tai tiesa? Ne, nes Džordžo nebėra, o Bilo įsitikinimu, keršyti galima tik už gyvus. Ir kas jis toks pagaliau? Savanaudis šūdžius, mosuojantis skardiniu kardu ir įsivaizduojantis save karalium Artūru.

"O Viešpatie, - sudejavo Bilas mintyse, - jei suaugusieji laužo galvas dėl tokių dalykų, aš nenoriu, nenoriu užaugti".

Pasiryžimas liko, bet buvo skausmingas.

Skausmingas.

Penkioliktas skyrius

DŪMINĖ

1

Ričis Tozijeris pasitaiso akinius ant nosies (judesys atrodo toks įprastas, nors jau dvidešimt metų nešiojo vien kontaktines linzes) ir stebisi, kad po Maiko prisiminto atsitikimo su paukščiu fabriko griuvėsiuose ir albumu, kuriame nuotrauka visiems matant atgijo, keičiasi kambario atmosfera.

Ričis jaučia tvinkstančią pašėlusiai pakilią energiją. Per paskutinius dvejus metus jis devynis ar dešimt kartų bandė kokainą - vakarėliuose, aišku; tokio daikto paprastai neužsimanai tiesiog gulinėdamas namuose, nes didžiąją dalį laiko prasėdi studijoje. Jausmas panašus, nors ne visai toks. Grynesnis, tauresnis. Jam atrodo, kad prisimena tą jausmą iš vaikystės, kad jautėsi taip kiekvieną dieną apie tai nesusimąstydamas. Ir jeigu tada būtų atkreipęs į tai dėmesį (atmintis tokio momento neužfiksavo), matyt, įvertintų kaip gyvenimo realybę, kaip akių spalvą ar įaugusius kojų nagus.

Bet, pasirodo, jis klydo. Energija, kurią švaistei kur papuola, energija, kuri atrodė neišsenkanti, išsivadėjo tarp aštuoniolikos ir dvidešimt ketverių metų. Ją pakeitė dirbtinis, blankesnis pakilumas nuo narkotikų. Ji nedingo akimirksniu. Galbūt tai ir baisiausia. Neįmanoma staiga nustoti būti vaiku vienu pokštelėjimu, kaip sprogus balionui su užrašu "Burma-Shave". Vaikas išgaruoja iš tavęs kaip oras iš kiauros padangos. Ir vieną dieną tu pažvelgi į veidrodį, o į tave žiūri suaugęs žmogus. Gali ir toliau mūvėti džinsus, vaikščioti į Springstino ar Sigerio koncertus, dažytis plaukus, bet veidrodyje lieka suaugusiojo veidas. Tai nutiko, kai miegojai. Aplankė kaip Dantų fėja.*

"Ne, ne Dantų fėja, - galvoja Ričis. - Amžiaus fėja".

Jis garsiai nusikvatoja iš savo fantazijų ir pamoja nustebusiai Beverlei: "Nieko, mažute. Užsigalvojau".

Bet dabar ta energija grįžta. Ne visa - bent jau kol kas - bet grįžta. Tą jaučia ne vien jis. Visi. Po jų susitikimo pietų Maikas Ričiui pirmą kartą atrodo normaliai. Kai Tozijeris įėjo į vestibiulį ir išvydo Maiką tarp Beno ir Edžio, pagalvojo sukrėstas: "Prieš mane žmogus, kuris tuoj išprotės arba nusižudys". Tas įspūdis dingo. Ne pasitaisė, tiesiog dingo. Ričis sėdėjo ir stebėjo, kaip nuslenka nuo veido paskutiniai įtampos šešėliai Maikui prisiminus paukštį ir albumą. Jis pasikrovė energija. Ne tik jis - visiems tas pats. Energija trykšta iš jų veidų, balsų, judesių.

---

* Dantų fėja naktį pakeičia pirmą iškritusį pieninį dantį pinigėliais.

Edis įsipila dar vieną sulčių su džinu. Bilas vėl atkemša burboną, Maikas atidaro antrą alaus skardinę. Beverlė žvilgteli į balionus, kuriuos Bilas pririšo prie mikrofilmų aparato, ir paskubomis ištuština trečią taurę "atsuktuvo". Jie geria nesivaržydami, bet negirtėja. Ričis nežino, iš kur plūsta ta energija, bet kad ne iš butelio, tai faktas.

Mėlyni: DERIO NIGERIAMS - PAUKŠTĮ.

Oranžiniai: NEVYKĖLIAI KAIP VISADA UODEGOJE, O STENLIS URISAS PAGALIAU IŠSIVERŽIA Į PRIEKĮ.

"Viešpatie, - mąsto Ričis, atkimšdamas naują alaus butelį, - gal ir neblogai, kad TAS gali virsti tuo, kuo užsimano, ir kad gali maitintis mūsų baime".

Tylą nutraukia Edis:

- Kaip manote, ar TAS žino, ką mes dabar veikiame?

- Juk TAS buvo čia, tiesa? - klausia Benas.

- Nesu tikras, kad tai įrodymas, - atsako Edis.

Bilas linkčioja.

- Čia tik iliuzijos. Ir nemanau, kad šitai patvirtina, jog TAS gali mus matyti ar žinoti mūsų planus. Juk matai televizoriuje naujienų komentatorių, bet jis tavęs - ne.

- Šitie balionai nėra vien iliuzija, - parodo sau per petį nykščiu Beverlė. - Jie tikri.

- Čia tu apsirinki, - sako Ričis, ir visi sužiūra į jį. - Iliuzijos irgi tikros. Aš įsitikinęs. Jos...

Staiga kažkas nukrenta į savo vietą. Nukrenta tokia jėga, kad Tozijeris suspaudžia delnais ausis. Akys išsiplečia už stiklų.

- O Jėzau Kristau! - rikteli jis. Įsitveria stalo, kilsteli, paskui sudrimba į kėdę. Siekdamas alaus, apverčia butelį, pastato ir išmaukia iki dugno. Paskui žiūri į Maiką, o draugai, nustebę ir susirūpinę, - į jį.

- Dega! - Ričis beveik rėkia. - Mano akyse dega! Maikai! Akyse dega...

Maikas lūpų kampučiais šypsosi ir linkčioja galvą.

- R-Riči? - klausia Bilas. - Kas?

Bet Ričis jo negirdi. Atsiminimas užgriuvo kaip cunamis, ir jis staiga supranta, kodėl jie grįžta po vieną. Jei atmintis grįžtų iš karto, tai prilygtų šūviui per colį nuo smilkinio. Nuneštų visą pakaušį.

- Mes matėm, kaip TAS atsirado! - kalba jis Maikui. - Juk matėm, ar ne? Tu ir aš... ar tik aš vienas? - Ričis čiumpa Henlono ranką nuo stalo. - Tu irgi matei, Miki, ar ten buvau tik aš vienas? Matei? Miško gaisrą? Kraterį?

- Mačiau, - tyliai atsako Maikas ir spaudžia draugo ranką. Ričis užsimerkia galvodamas, ar kada nors jautė tokią šilumos ir palengvėjimo bangą. Gal tada, kai lėktuvas, kuriuo jis skrido iš Los Andželo į San Franciską, nuriedėjo nuo pakilimo tako ir tiesiog sustojo. Niekas nežuvo, net nebuvo sužeistas. Iš lentynų išlėkė keletas daiktų, ir viskas. Jis įšoko į geltoną avarinę rankovę ir padėjo kažkokiai moteriai pasitraukti nuo lėktuvo (ji išsinarino pėdą, pataikiusi į kurmiarausį aukštoje žolėje). Moteris juo-

kėsi ir kartojo: "Negaliu patikėti, kad aš dar gyva, negaliu patikėti, tiesiog neįstengiu patikėti". Tad Ričis, kuris pusiau nešė moterį viena ranka, o kita mojo ugniagesiams, kurie kažką neaiškiai nurodinėjo išlipantiems keleiviams, pasakė: "Gerai, jūs negyva, dabar geriau?" Jie abudu juokėsi kaip pamišę. Tada buvo apėmęs didžiulis palengvėjimas... bet šitas šimtą kartų stipresnis.

- Apie ką jūs čia, vaikinai? - klausia Edis, žiūrėdamas tai į Tozijerį, tai į šeimininką.

Ričis žiūri į Maiką, bet tas purto galvą.

- Tu, Riči. Savo jau atšnekėjau šį vakarą.

- Jūs to nežinote arba neprisimenate, nes išėjote, - pradeda Ričis. - Mes su Mikiu likom paskutiniai indėnai dūminėje.

- Dūminėje? - nesupranta Bilas. Mėlynos jo akys žiūri į tolį.

- Graužimą akyse, po kontaktinėmis linzėmis pajutau, vos tik Maikas man paskambino į Kaliforniją. Tada nesupratau priežasties. Dabar žinau: dūmai. Dūmai, kuriems dvidešimt septyneri metai, - Ričis žiūri į Maiką. - Psichologija, pasakytum? Psichosomatika? Iš pasąmonės?

- Pasakyčiau "ne", - tyliai atsako Maikas. - Tai, ką jautei, buvo tiek pat tikra kaip šitie balionai ar galva, kurią mačiau šaldytuve; arba Tonio Trekerio lavonas, kurį Edis matė. Papasakok viską, Riči.

Ričis pradeda:

- Tai buvo ketvirta ar penkta diena po to, kai Maikas atsinešė į Barensą tėvo albumą. Vidurys liepos. Slėptuvė buvo baigta. O... o dūminė buvo tavo idėja, Kupeta. Perskaitei apie ją kažkokioje knygoje.

Benas šypsodamasis linksi.

Tozijeris prisimena, kad diena buvo apniukusi. Jokio vėjuko. Ore dvelkė audra kaip ir po mėnesio, kai jie ratu stovėjo upelio vagoje, ir Stenas įpjovė kiekvienam ranką su kokakolos butelio šuke. Atrodė, kad gamta laukia, kas atsitiks. Vėliau Bilas pasakys, kad viskas truko taip trumpai, kadangi nebuvo jokios traukos.

Liepos 17-oji. Taip, tai buvo dūminės diena. 1958-ųjų liepos 17-oji, beveik mėnuo nuo atostogų pradžios, kai nevykėlių branduolys - Bilas, Edis ir Benas - susiformavo Barense. "Pažiūrėkim į oro prognozę tai dienai, - mąsto Ričis. - Galiu iškart pasakyti, net neperskaitęs: Ričardas Tozijeris, didysis meteorologas praneša, kad bus karšta, drėgna, galima liūtis su perkūnija. Saugokitės vizijų, kurios gali atsirasti, kai tupėsite dūminėse..."

Tai atsitiko praėjus dviems dienoms po to, kai buvo rastas Džimo Kulumo kūnas. Iš vakaro į Barensą buvo atėjęs misteris Nelas ir nieko neįtardamas įsitaisė tiesiai ant slėptuvės stogo. Benas asmeniškai ėmėsi ištepti jį klijais ir užkloti velėna. Tik ant keturių ir graibydamas rankomis galėjai pajusti, kad kažkas ne taip. Beno slėptuvė pavyko taip pat gerai kaip ir užtvanka, tik šį kartą policininkas to nesuuodė.

Jis apklausė juos. Rūpestingai, detaliai užrašė jų atsakymus į savo juodą užrašų knygutę. Bet vaikai nedaug ką galėjo papasakoti - bent jau

apie Džimą Kulumą - ir misteris Nelas atsisveikino, dar kartą įspėjęs nežaisti Barense po vieną... niekada. Ričis buvo įsitikinęs, kad misteris Nelas būtų paprasčiausiai užgynęs išvis čia rodytis, jei kas nors iš Derio policijos valdybos manytų, kad berniukas (ir kiti vaikai) buvo nužudyti Barense. Jie nebuvo kvaili: drenažo ir kanalizacijos sistema baigėsi kaip tik ten.

Misteris Nelas buvo atėjęs 16-ąją, taip, karštą ir tvankią, bet saulėtą dieną. O liepos 17-oji buvo apniukusi.

- Tai tu ruošiesi pasakoti ar ne? - ragina Bevė. Ji nežymiai šypsosi putliomis rausvomis lūpomis, akys dega.

- Nesugalvoju, nuo ko pradėti, - atsako Ričis. Jis nusiima akinius, blizgina juos į marškinius ir staiga apsisprendžia: pradės nuo atsivėrusios prieš juos žemės. Jis, suprantama, žinojo apie slėptuvę - ir Bilas taip pat - bet vis tiek išsigando atsivėrusių juodų ertmių.

Jis atvažiavo su Bilu ant Silverio bagažinės Kanzaso gatve, paslėpė dviratį įprastoje vietoje po tilteliu. Paskui skynėsi takeliu iki laukymės, kartais pasukdami į šoną, kur krūmai buvo retesni (buvo vidurvasaris, Barenso vešėjimo pikas). Prisimena, kaip vaikė įkyrius uodus, zvimbiančius apie ausis, netgi kaip Bilas pasakė (oi, kaip viskas grįžta, iki mažiausių smulkmenų): "S-s-sustok s-s-s..."

2

s-s-sekundę, R-Riči. Čia v-vienas g-g-geras toks ant t-tavo s-sprando.

- O Dieve, - pasakė Ričis. Kaip jis nekentė uodų! Mažyčiai skraidantys vampyrai - štai kas jie. - Nudėk bjaurybę, Didysis Bilai.

Bilas plojo.

- Oi!

- Ž-ž-žiūrėk, - Bilas ištiesė delną Ričiui prieš nosį. Viduryje buvo priplotas uodas kraujo rėmeliuose. "Mano kraujas, - pagalvojo Ričis, - pralietas už tave ir kitus".

- Fe-e-e, - nutęsė pasibjaurėjęs.

- Ne-e-esijaudink, - pasakė Bilas. - Š-šitas n-niekšelis daugiau n-n-nebešoks tango.

Jie keliavo toliau, gainiodami uodus ir mašalų debesėlius, pritrauktus kažko jų prakaite, - vėliau tai buvo pavadinta "feromonais". Koks, pagaliau, skirtumas.

- Bilai, kada papasakosi kitiems apie sidabrines kulkas? - paklausė Ričis, kai jie priartėjo prie laukymės. Šiuo atveju "kiti" reiškė Bevę, Edį, Maiką ir Steną, nors jis spėjo, kad Stenas jau įtaria, ką jie studijuoja bibliotekoje. Urisas buvo per daug įžvalgus savo nelaimei, kartais galvodavo Ričis. Tądien, kai Maikas buvo atsinešęs tėvo albumą, Stenas vos nekuoktelėjo. Ričis netgi buvo įsitikinęs, kad daugiau nebepamatys jo, ir Nevykėlių klubas virs sekstetu (Ričiui baisiai patiko tas žodis, ypač su kir-

čiu ant pirmo skiemens). Bet kitą dieną Stenas vėl atėjo ir taip užsitarnavo dar didesnę Tozijerio pagarbą. - Gal šiandien?

- Ne š-š-šiandien, - atsakė Bilas.

- Tu abejoji, ar jos suveiks?

Draugas gūžtelėjo, ir Ričis, kuris suprato Bilą Denbrą geriau negu bet kas kitas iki Odros Filips, žinojo, ką tas pasakytų, jei ne neklusnus liežuvis: tos sidabrinės kulkos - žaidimas, knygų personažų mėgdžiojimas. Žodžiu, niekai. Pavojingi niekai. Žinoma, jie gali pamėginti. Benas Henskomas gal net sugebės pagaminti. Bet tai veikia filmuose. O...

- Na?

- K-kilo viena m-m-m-mintis, - atsakė Bilas. - Paprastesnė. Jei tik B-Beverlė...

- Ką Beverlė?

- N-nieko.

Daugiau nebuvo ką kalbėti.

Draugai išėjo į laukymę. Gerai įsižiūrėjęs, galėjai pastebėti, kad žolė čia mažumėlę sutrypta, išmindžiota. Galėjo net kilti įtarimas, kad lapai ir spygliai kažkaip nenatūraliai, dirbtinai užbirę ant velėnos. Bilas pakėlė "Ring-Ding" popierėlį - Beno, kieno gi kito - ir automatiškai įsikišo į kišenę.

Berniukai išėjo į aikštės vidurį... ir priešais atsivėrė juodas dešimties colių ilgio ir trijų pločio velėnos vokas. Akys, žibančios iš tamsos, privertė Ričį pašiurpti. Tai buvo viso labo Edis Kaspbrakas, kurį po to visi lankys ligoninėje, suriaumojęs: "Kas ten trepsena ant mano tiltuko?"

Iš apačios pasigirdo kikenimas, švystelėjo prožektoriaus švieselė.

- Nagi mes, savi, senjoras, - atsakė Ričis Pančo Vanila balsu, sukdamas nematomus ūsus.

- Tikrai? - iš po žemės paklausė Beverlė. - Nagi, parodykit savo ženklus.

- Žinklus? - suriko Ričis. - Mums nėraikia susmirdusių žinklų!

- Nešdinkis po velnių, Pančo, - atšovė Edis, ir vokas užsivėrė. Pasigirdo prislopintas kikenimas.

- Išeikite pakeltomis rankomis! - sugriaudėjo storu vyro balsu Bilas. Jis ėmė energingai žingsniuoti slėptuvės stogu. Jis, tiesa, nežymiai siūbavo, bet pastatyta tvirtai. - Neturite pasirinkimo! - komandavo Denbras, įsivaizduodamas bebaimį Džojų Traidį. - Lįskit lauk, padugnės! Arba nusileisim ir visus iššaudysim!

Jis pašokinėjo ant slėptuvės. Apačioje kilo triukšmas ir bruzdesys. Bilas šypsojosi, nepastebėdamas rimto draugo žvilgsnio; Ričis žiūrėjo, kaip suaugęs žiūri į vaiką.

"Jis nežino, kad ne visada mikčioja", - galvojo Ričis.

- Įleisk juos, Benai, kol stogo nenunešė, - pasakė Bevė. Po minutės atsivėrė liukas. Kyštelėjo Beno galva. Jis buvo išraudęs. Tozijeris nespėliodamas galėjo pasakyti, kad jis sėdėjo prie Beverlės.

Bilas su Ričiu sulindo pro angą vidun, ir Benas vėl uždarė liuką. Ir štai jie sėdi ištiesę kojas ir atsirėmę į lentomis sutvirtintas sienas, blankiai nušviesti Beno prožektoriaus lemputės.

- T-t-tai k-k-kas ge-gero? - paklausė Bilas.

- Nieko ypatingo, - atsakė Benas. Jis tikrai sėdėjo greta Beverlės ir buvo laimingas tiek pat, kiek išraudęs. - Mes tik...

- Papasakok jiems, Benai, - nutraukė jį Edis. - Pažiūrėsim, ką apie tai pasakys.

- Tavo astmai tai tikrai nepatiks, - pastebėjo Stenas praktiško žmogaus tonu.

Ričis įsitaisė tarp Maiko ir Beno, apglėbė rankom sulenktus kelius. Čia, žemai, buvo maloniai vėsu, maloniai paslaptinga. Lydėdamas prožektoriaus spindulį nuo veido ant veido, jis laikinai pamiršo, kas taip išgąsdino viršuj prieš minutę.

- Apie ką jūs čia? - paklausė.

- O, Benas mums pasakojo indėnų ceremoniją, - atsakė Bevė. - Bet Stenas teisus, tai pakenks tavo plaučiams, Edi.

- Nesirūpink dėl to, - pasakė Edis, reikia pripažinti, tvirtai. - Man būna tik kai jaudinuosi. Ir aš visgi norėčiau pabandyti.

- K-k-ką pabandyti? - paklausė jo Bilas.

- Dūminės ceremoniją, - atsakė tas.

- K-k-kas t-tai?

Prožektoriaus švieselė šoktelėjo į lubas, Ričio akys - iš paskos. Kol Benas pasakojo, ji klaidžiojo mediniu slėptuvės stogu. Nuslydo skaptuotomis ir drožinėtomis raudonmedžio durimis, kurias jie septyniese atvilko prieš tris dienas iš sąvartyno (Džimo Kulumo lavonas dar nebuvo surastas). Vienintelis dalykas, ką Ričis žinojo apie tą tylų berniuką (irgi su akiniais), kad lietingu oru jis mėgo žaisti skreblą*. “Daugiau nebežais”, - pagalvojo Ričis, ir šiurpulys nubėgo per nugarą. Prietemoje to niekas nepastebėjo. Tik Maikas, susirėmęs su Ričiu pečiais, žvilgtelėjo nustebęs.

- Ką gi. Aną savaitę parsinešiau iš bibliotekos knygą, - pradėjo Benas, - “Didžiųjų lygumų dvasios” vadinasi. Ji apie indėnų gentis, kurios gyveno Vakaruose prieš pusantro šimto metų: pajutus, paunius, kajovas ir kamančius. Tikrai gera knyga. Norėčiau kada nuvažiuoti į tas vietas. Ajovą, Nebraską, Koloradą, Jutą...

- Užsičiaupk ir pasakok tiesiai apie Dūminės ceremoniją, - kumštelėjo alkūne Beverlė.

- Gerai. Žinoma, - atsakė Benas. Ričis neabejojo, kad Henskomo atsakymas būtų lygiai toks pats, jei Beverlė baksteltų alkūne ir pasiūlytų: “Benai, išgerk nuodų, gerai?”

- Suprantate, tie indėnai turėjo tokią ypatingą apeigą, ir kai statėm šitą slėptuvę, aš prisiminiau ją. Kai jiems reikėdavo priimti kokį nors svarbų sprendimą, - ar sekti paskui bizonų bandas, ar ieškoti šviežio vandens,

---

* Scrabble *(angl.)* - žodžių sudarinėjimas, lentoje atverčiant kubelius su paslėptomis raidėmis; panašus į liet. TV žaidimą "Žodžių mūšis".

kariauti ar ne su priešais, - indėnai iškasdavo gilią duobę ir uždengdavo šakomis, palikę tik nedidelę angą.

- D-dūmtraukį, - pasakė Bilas.

- Tavo proto lankstumas nesiliauja mane stebinęs, Didysis Bilai, - niūriai pastebėjo Tozijeris. - Tau reikėtų dalyvauti žaidime "Dvidešimt vienas". Galiu lažintis, kad nurungtum net senį Čarlį van Doreną.

Bilas pagąsdino smūgiu. Ričis lošėsi ir kaukštelėjo galva į skersinį.

- Ach!

- T-taip tau ir reikia, - pasakė Bilas.

- Užmūšiu, susmyrdęs šunie, - atskirto Tozijeris, - mūms nereikia to...

- Ar galite patylėti? - paklausė Beverlė. - Tai įdomu, - ir ji apdovanojo Beną tokiu šiltu žvilgsniu, kad Ričis pagalvojo, jog iš vargšelio ausų parūks dūmai.

- Gerai, B-B-Benai. T-tęsk.

- Ką gi, - sukranksėjo Benas. Turėjo atsikrenkšti prieš tęsdamas savo pasakojimą. - Kai dūminė būdavo baigta, viduryje sukraudavo laužą. Specialiai parinkdavo šlapių malkų, kad kuo daugiau rūktų. Tada drąsuoliai nusileisdavo vidun ir susėsdavo apie jį. Duobė prisipildydavo dūmų. Knygoje rašoma, kad tai religinė apeiga, bet kartu tai savotiškos varžybos, suprantate? Po pusdienio dauguma karių išlįsdavo, neištvėrę dūmų. Likdavo du trys ištvermingiausi. Ir jie imdavo regėti vizijas.

- Kurgi ne, pakvėpavęs dūmų šešias valandas aš irgi imčiau regėti, - įsiterpė Maikas, visus prajuokindamas.

- Vizijos turėjo nurodyti genčiai, ką toliau daryti, - tęsė Benas. - Ir nežinau, teisybė tai ar ne, bet knygoje rašoma, kad vizijos dažniausiai pasitvirtindavo.

Stojo tyla. Ričis atsisuko į Bilą. Ir buvo tikras, kad taip padarė visi. Dūminė nebuvo vienas iš chemijos eksperimentų, apie kuriuos pasiskaitęs užsimanai pats pabandyti. Tą suprato ir kiti. Ypač Benas. Jie privalėjo tą padaryti.

Jie imdavo regėti vizijas... Vizijos dažniausiai pasitvirtindavo.

Ričis staiga pagalvojo: "Galiu prisiekti, kad paklaustas Kupeta atsakytų, jog ta knyga tiesiog pati įšoko į rankas, lyg kažkam reikėjo, kad jis perskaitytų ir papasakotų apie tą ceremoniją visiems. Nes jie juk gentis, ar ne? Taip. Mes. Ir, suprantama, mums reikia žinoti, kas bus toliau".

Paskui šitą mintį atėjo kita: "Ar tai buvo nulemta? Ar buvo nulemta jau tada, kai Benas atsisakė minties rengti slėptuvę medyje ir pasirinko žemę? Kiek mes patys galvojame ir kiek galvoja per mus?"

Šita mintis turėjo savotiškai nuraminti. Gera įsivaizduoti, kad kažkas didesnis ir protingesnis galvoja už tave, kaip suaugę kad galvoja, ką tau pavalgyti, apsirengti, kuo užsiimti. Ir Ričis buvo įsitikinęs, kad jėga, kuri subūrė juos, kuri panaudojo Beną kaip žygūną dūminės idėjai perduoti, yra ne ta, žudanti vaikus. Pastarosios...

(gali drąsiai taip vadinti)

TO priešybė. Bet jam vis tiek nepatiko būti kontroliuojamam, valdomam, stumiamam...

Jie visi žiūrėjo į Bilą, laukė, ką jis pasakys.

- Ž-ž-žinai, - pasakė jis, - s-skamba vi-visai vi-viliojančiai.

Beverlė atsiduso. Stenas neramiai subruzdo.

- Vi-vi-isai viliojančiai, - pakartojo Bilas, nuleidęs akis į savo rankas. Ir gal tai tebuvo silpna Beno prožektorius šviesa ar jo paties fantazija, bet Tozijeriui Bilas pasirodė pablyškęs ir persigandęs, nors šypsojosi. - G-gal v-vizija parodys atsakymą į mūsų p-p-problemą.

"Jei kas ir matys viziją, tai būsi tu", - pagalvojo Ričis. Bet jis klydo.

- Na, - pasakė Benas, - galbūt tai tinka tik indėnams, bet kvaila neišmėginti.

- Žinoma, mes veikiausiai iškeipsim nuo dūmų ir užversim kojas, - niūriai pareiškė Stenas. - Juk tai kvaila.

- Tu nenori, Stenai? - paklausė Edis.

- Kodėl nenoriu? - atsiduso berniukas. - Su jumis dar ne tokių nesąmonių padarysi, - jis žvilgtelėjo į Bilą. - Kada?

- G-geresnio l-l-laiko kaip š-šiandien ga-gali ir nebūti.

Visi tylėdami svarstė. Tada Ričis pašoko ir atvertė liuką, įsileisdamas tos rūškanos dienos šviesą.

- Aš turiu kirvuką, - pakilo iš paskos Benas. - Kas nori man padėti parūpinti kuro?

Galiausiai jie visi ėmėsi Benui padėti.

3

Pasiruošimas užtruko valandą. Jie prikapojo keturis glėbius plonų žalių šakelių, nuo kurių Benas nuskabė lapus. "Šitos tai tikrai rūks, - pasakė jis, - tik kažin ar pavyks įkurti laužą".

Beverlė su Ričiu atgabeno nuo Kenduskego krūvą postambių akmenų Edžio striukėje (mama jį versdavo pasiimti striukę, net jei lauke dvidešimt penki laipsniai karščio - gali lyti, sakydavo, o su striuke neperšlapsi). Nešdamas akmenis į laukymę, Ričis tarė:

- Tau negalima ten dalyvauti, Beve. Tu mergaitė. O juk Benas sakė, kad į duobę leisdavosi tik kariai, o ne indėnės.

Beverlė stabtelėjo nužvelgdama draugą su nuostaba ir susierzinimu. Viena sruoga išsprūdo iš jos "uodegos"; Bevė atkišo apatinę lūpą ir nupūtė ją nuo kaktos.

- Tu juk žinai, Riči, kad aš bet kada galiu tave patiesti.

- Ta netuhi heikalo, mis Skahlet! - sušvebeldžiavo Ričis, išversdamas akis. - Tu vis tiek mergaitė ir visada liksi mergaitė! Ir niekad nebūsi indėnų karys!

- Tada aš būsiu karė, - atšovė Beverlė. - O dabar ar nešim šituos akmenis į slėptuvę, ar kelis paleisti į tavo suknistą makaulę?

- Rupu pupu, mis Skahlet, niekas neknisti mano makaulė! - suspigo Ričis, ir Beverlė tiek užsikvatojo, kad išmetė Edžio striukės galą, ir visi akmenys išbiro. Paskui ji plūdo Ričį, kol jiedu iš naujo rankiojo akmenis, o tas maivėsi visais savo balsais ir slapčia gėrėjosi jos grožiu.

Nors Ričis rimtai nemanė, kad Bevė neturėtų dalyvauti toje ceremonijoje dėl savo lyties, Bilas Denbras buvo griežtesnės nuomonės.

Ji stovėjo įsispendusi į klubus rankas ir paraudusi iš pykčio rėkė:

- Nedrįsk taip nukirsti, Mikčiau Bilai! Aš irgi čia priklausau! Ar aš jau nebe šito nusususio klubpalaikio narė?

Bilas kantriai aiškinosi:

- Tai v-v-visai ne d-dėl to, B-B-Beve, ir tu p-p-pati t-tai s-supranti. K-k-kažkas turi likti vi-vi-viršuje.

- Kodėl?

Denbras daugiau neįstengė pratarti ir žvilgsniu paprašė Edžio pagalbos.

- Atsimeni, ką Stenas sakė, - tyliai aiškino jis. - Dėl dūmų. Ir Bilas sako, kad taip iš tikro gali atsitikti, - mes galime užtrokšti. Mirti. Taip dažniausiai atsitinka per gaisrus. Žmonės ne sudega, o uždūsta dūmais. Jie...

Mergaitė atsigręžė į Edį.

- Ką gi, gerai. Jis nori, kad kas nors liktų viršuje blogiausiam atvejui?

Edis nedrąsiai linktelėjo.

- Tai kodėl ne tu? Juk tu sergi astma.

Kaspbrakas nieko neatsakė. Bevė vėl pasižiūrėjo į Bilą. Kiti berniukai stovėjo aplink susikišę rankas į kišenes ir tyrinėjo savo sportbačius.

- Čia vien todėl, kad aš mergaitė? Prisipažink, dėl to?

- Be-Be-Be-Be...

- Gali nekalbėti. Užteks, jei linksėsi ir purtysi galvą. Juk tavo galva nemikčioja, tiesa? Ar todėl, kad aš mergaitė?

Bilas nenoriai linktelėjo.

Bevė žiūrėjo į jį, lūpos trukčiojo. Ričis laukė, kad ji pravirks. Bet taip neatsitiko; ji pratrūko burnoti.

- Po velnių! - Bevė pasisuko į kitus. Tie vengė jos žingsnio, lyg jis būtų radioaktyvus. - Eikit visi po velnių, jei taip galvojate! - ji vėl atsigręžė į Bilą ir pradėjo pilti, neleisdama jam net prasižioti: - Mes čia ne karo žaisti susirinkome, ir tu žinai tai, Bilai. Mums reikia tą padaryti. Tai visko dalis. Ir tau nepavyks manęs išprašyti vien todėl, kad aš ne berniukas. Supratai? Geriau suprask, nes išeinu. O kai išeisiu, tai visam laikui. Visam. Supratai?

Ji nutilo. Bilas žiūrėjo į Bevę. Atrodė atgavęs savitvardą, o Ričis bijojo. Jis jautė, kad jų šansas nugalėti, pasiekti tai, kas nužudė Džordžą Denbrą ir kitus vaikus, pasiekti ir sunaikinti TĄ pakibo ant plauko. "Septyni, - pagalvojo jis, - magiškas skaičius. Mūsų turi būti septyni. Taip turi būti".

Kažkur sučiulbo paukštis. Nutilo. Vėl sučiulbo.

- G-g-gerai, - pasakė Bilas, ir Ričis lengviau atsikvėpė. - Bet k-kažkas t-t-turės likti vi-viršuje. K-kas no-nori?

Ričis tikėjosi, kad pasisiūlys Edis arba Stenas. Edis tylėjo. Stenlis atrodė išblyškęs ir susimąstęs. Maikas stovėjo užkišęs nykščius už diržo it Stivas Makvynas iš "Ieškomas gyvas ar miręs"; judėjo tik akys.

- K-k-ko l-laukiat? - pasakė Bilas, ir Ričis suprato, kad išsisklaidė visos pretenzijos, karštos kalbos, - tai liudijo nevaikiškai rimtas Denbro veidas. Tai buvo viso dalis, gal net pavojingesnė už apsilankymą Neibolto gatvės 29-ame name. Visi jautė tai... ir neketino trauktis. Staiga jį apėmė begalinis pasididžiavimas jais, džiaugsmas, kad jis - vienas iš jų. Jie draugai. Velniškai geri draugai. Ričis nusiėmė akinius ir įnirtingai ėmė blizginti į marškinių kampą.

- Žinau, kaip padarysim, - tarė Bevė. Ji išsitraukė degtukų knygutę (viršelyje buvo mikroskopinio dydžio pretendenčių į "Mis Reingold" titulą nuotraukos), užžiebė vieną ir tuoj pat užpūtė. Tada nuplėšė dar šešis degtukus ir sudėjo prie apdeginto. Paskui trumpam nusisuko, o kai atsisuko, iš sugniaužto kumščio kyšojo septyni balti degtukų galiukai. - Tas, kuris išsitrauks nudegintą, liks viršuje ir ištrauks kitus, jei kas.

Bilas ramiai pažiūrėjo į ją.

- T-tai tu š-šitaip?

Beverlė nusišypsojo jam, ir šypsena nugiedrijo jos veiduką.

- Taip, kaliause, aš šitaip. O tu?

- Aš m-m-myliu tave, B-B-Beve, - pasakė Bilas, ir mergaitė sužydo aguona. Bet Bilas, regis, to nepastebėjo. Jis apžiūrėjo degtukus ir išsirinko vieną. Galvutė buvo mėlyna, neapdegusi. Bevė atkišo ranką Benui.

- Aš irgi tave myliu, - kimiai pasakė Henskomas. Veidas nuraudo kaip slyva, žiūrėk, tuoj ištiks smūgis. Bet niekas nesijuokė. Barenso gilumoje vėl sučiulbo paukštis. "Stenas žinotų koks", - pagalvojo Ričis.

- Ačiū, - atsakė mergaitė, ir Benas ištraukė degtuką. Galvutė buvo nenudegusi.

Atėjo eilė Edžiui. Jis šypsojosi labai atvirai ir maloniai.

- Aš, atrodo, taip pat tave myliu, Beve, - tarė jis ir ištraukė degtuką nesirinkdamas. Jo galvutė buvo mėlyna.

Dabar Beverlė pasiūlė keturis degtukų galiukus Ričiui.

- Aš myli tu, mis Skahlet! - sucypė nutaisęs ploniausią balselį Tozijeris ir pasiuntė oro bučinį. Bet santūri draugės šypsena privertė susigėsti. - Aš tikrai tave myliu, Beve, - pasakė jis, paliesdamas auksines jos garbanas. - Tu šauni.

- Ačiū, - atsakė ji.

Ričis ištraukė degtuką įsitikinęs, kad jam teko apdegęs. Apsiriko.

Beverlė pasiūlė rinktis Stenui.

- Aš myliu tave, - pasakė jis ir išsirinko vieną degtuką. Neapdegęs.

- Likom tik mudu, Maikai. Trauk.

Negriukas žengė arčiau.

- Per mažai pažįstu tave, kad kalbėčiau apie meilę, - pasakė jis, - bet vis tiek tave myliu. O plūstis galėtum mano mamą pamokyti.

Visi nusijuokė, ir Maikas ištraukė degtuką. Galvutė buvo sveika.

- T-tai vis d-dėlto t-tu, B-Beve, - tarė Bilas.

Įširdusi - visos pastangos perniek - Beverlė ištiesė delną.

Paskutinio degtuko galvutė irgi buvo mėlyna.

- T-tu pa-pakeitei jį, - apkaltino Bilas.

- Ne. Nekeičiau, - mergaitė nepuolė karštai protestuoti, kaip reikėjo tikėtis. Balse girdėjosi tikras nustebimas. - Prisiekiu, kad nekeičiau.

Ji parodė visiems delną. Jis buvo išteptas suodžiais nuo apdegusio degtuko.

- Bilai, savo motina prisiekiu!

Bilas pažiūrėjo jai į akis ir linktelėjo. Be jokio susitarimo visi grąžino jam degtukus. Septynis, sveikomis galvutėmis. Stenas su Edžiu išnaršė žolę aplink, ieškodami apdegusio degtuko.

- Aš nekeičiau, - pakartojo Beverlė tarsi pati sau.

- Tai ką dabar darysim? - paklausė Ričis.

- V-visi leisimės ž-ž-žemyn, - atsakė Denbras. - Nes taip n-n-nulemta.

- O jeigu uždusime? - sunerimo Edis.

Bilas vėl pažvelgė į Beverlę.

- Jei B-Bevė s-sako t-tiesą, o aš t-t-tikiu ja, ne-uždusim.

- Iš kur tu žinai? - paklausė Stenas.

- P-p-paprasčiausiai ž-ž-žinau.

Vėl pragydo paukštis.

4

Benas su Ričiu nusileido pirmieji, o kiti po vieną padavinėjo akmenis. Ričis perduodavo juos Benui, kuris krovė ratu slėptuvės viduryje.

- Gerai, - pasakė jis. - Užteks.

Tada su glėbiu žalių šakų į vidų sulindo kiti. Bilas paskutinis. Jis uždarė liuką ir pravėrė siaurą langiuką ant vyrių.

- Č-čia bu-bu-bus mūsų dūmų anga. Ar t-t-turim p-prakuro?

- Galiu pasiūlyti šitą, jei tinka, - Maikas išsitraukė aptrintą Arčio humoreskų knygutę. - Aš jau perskaičiau.

Bilas iš lėto plėšė lapą po lapo. Kiti sėdėjo atsirėmę į sienas petys petin ir stebėjo nesikalbėdami. Atmosfera buvo įtempta kaip styga.

Bilas užmetė ant popieriaus plonesnių vytelių ir pasakė Beverlei:

- T-t-turėjai di-degtukų...

Prieblandoje įsižiebė trapi ugnelė.

- Dar, žiūrėk, visai neužsidegs, - truputį drebančiu balsu pasakė Beverlė ir keliose vietose palietė popierių degtuku. Kai liepsnelė priartėjo prie pirštų, metė degtuką į laužo centrą.

Traškėdamos augo nedrąsios liepsnelės, įžiebdamos jų veiduose viltį, ir tada Ričis jau neabejojo Beno pasakojimu. Taip buvo senais senais laikais, kai apie baltąjį žmogų ėjo tik legendos, o indėnai persekiojo bizonų bandas, tokias dideles, kad horizonte galo nesimatė, ir drebėjo že-

mė joms lekiant. Jis įsivaizdavo tuos indėnus, kajovus ar paunius, savo dūminėje, susėdusius petys prie peties, kelis prie kelio ir stebinčius, kaip ugnis šlamščia žalias šakeles, ir tyliai šnypščia ištekantys medžio syvai. Sėdinčius ir laukiančius vizijos.

Taip. Sėdėdamas čia jis viskuo tikėjo... o matydamas susikaupusius draugų veidus, kurie stebėjo anglijančius knygos lapus, suprato, kad jie taip pat tiki.

Šakelės įsidegė. Duobė ėmė pildytis dūmų. Balta sruogelė nuvinguriavo pro angą laukan. Bet viršuje buvo tyku, nė mažiausio traukimo, ir dauguma dūmų liko žemai. Jie buvo aitrūs, graužė gerklę ir vertė ašaroti akis. Edis sausai kostelėjo ir nutilo. "Jam nereikėtų čia būti", - pagalvojo Ričis, bet kažkas kitas, matyt, manė kitaip...

Bilas įmetė gniūžtę šakelių į rūkstantį laužą ir plonu, visai ne savo balsu paklausė:

- Kas nors m-mato vi-vi-viziją?

- Viziją, kaip iš čia dingti, - atsakė Stenas Urisas. Beverlė pradėjo juoktis, o baigė kosėdama ir dusdama.

Tozijeris atsišliejo į sieną ir pakėlė akis į baltą šviesos stačiakampį stoge. Pagalvojo apie Polo Bunjano statulą tą kovo dieną... bet tai ne kas kita kaip miražas, haliucinacija

(vizija).

- Šitie dūmai mane pribaigs, - pasakė Benas. - Fu-u-u!

- Niekas tavęs nelaiko, - burbtelėjo Ričis, nenuleisdamas akių nuo dūmų angos. Jautė, kad gali tai pakęsti. Ir kad palengvėjo dešimčia svarų. Be to, velniai rautų, slėptuvė atrodė ta pati, tik didesnė. Ne, tikrai. Jis sėdėjo atrėmęs kairę koją į minkštą Beno Henskomo šlaunį, o kaulėtas Bilo petys lietėsi su jo dešiniu. Dabar jis nesilietė nė su vienu. Jis tingiai žvilgtelėjo į šonus, kad įsitikintų. Juslė neapgavo: Benas buvo per pėdą nuo jo; o Bilas dar toliau.

- Vietos daugėja, draugai ir kaimynai, - pasakė jis. Giliau įkvėpė ir užsikosėjo. Skaudėjo labai giliai krūtinėje, kaip kosint susirgus gripu ar plaučių uždegimu. Jis išsigando, kad nebegalės nustoti ir draugų bus išstumtas laukan. "Jei jie patys pajėgs", - pagalvojo jis, bet mintis atrodė tokia tolima, nebaisi.

Bilas papliauškino per nugarą, ir kosulys aprimo.

- Tu nežinai, kad ne visada, - pratarė Ričis. Jis žiūrėjo ne į Bilą, o į keturkampę angą. Kokia dabar ji ryški! Matė ją, plaukiančią tamsoje, net užsimerkęs, tik skaisčiai žalią, o ne baltą.

- A-apie k-k-ką tu čia? - paklausė Bilas.

- Mikčiojimą, - jis nutilo išgirdęs kažkieno kosulį, bet negalėjo pažinti kieno. - Tau reikėtų kaitalioti balsus, o ne man, Didysis Bilai. Tu...

Kosulys pasidarė garsesnis. Staiga dūminę užliejo dienos šviesa, tokia akinanti, kad jis turėjo prisimerkti. Spėjo tik įžiūrėti, kad laukan ropščiasi Stenas.

- Atleiskit, - išspaudė jis per spazmišką kosulį. - Aš negaliu...

- Viskas gerai, - išgirdo Ričis save sakant. - Išeinant nereikia rodyti ženklų, - balsas sklido kaip iš svetimo kūno.

Po minutėlės liukas nusileido, bet patekusio oro užteko galvai prablaivėti. Prieš Benui pasislenkant į Steno vietą, Ričis vėl pajuto jo koją. Kodėl jam atrodė, kad slėptuvė padidėjo?

Maikas Henlonas įmetė šakelių į rūkstantį laužą. Ričis stengėsi giliai nekvėpuoti ir žiūrėjo į dūmų angą. Išnyko laiko pojūtis, tik dūminė darėsi vis šiltesnė ir jaukesnė.

Tozijeris apsidairė. Draugai vargiai matėsi paskendę dūmuose, nutviekstuose menkos dienos šviesos. Bevė sėdėjo atlošusi galvą į skersinį, užsimerkusi, susidėjusi rankas ant kelių, o ašaros ritosi per skruostus iki ausų spenelių. Bilas sėdėjo turkiškai, nuleidęs galvą. Benas...

Benas staiga pakilo atversdamas liuką.

- Dabar Benas, - pasakė Maikas. Jis sėdėjo pagal indėnų tradiciją tiesiai priešais Ričį raudonomis kaip triušio akimis.

Pasidarė kiek vėsiau. Dalį dūmų ištraukė laukan. Benas kosėjo ir sausai žiaugčiojo. Jis išlindo Steno padedamas, ir dar nespėjus nė vienam nuleisti liuko, ant kojų sverdėdamas pakilo Edis lavono blyškumo veidu ir didžiulėmis mėlynėmis po akimis. Siaura krūtinė spazmiškai kilnojosi. Jis netvirtai užsikabino už angos krašto ir būtų parkritęs, jei ne Benas su Stenu, sugriebę jį už abiejų rankų.

- Atleiskit, - spigiai šnipštelėjo Kaspbrakas, ir draugai jį ištraukė. Liukas vėl užsidarė.

Ilgą laiką buvo tylu. Dūmai virto toliau, kol duobėje stojo neperregima ūkana. “Panašu į tirštą žirnių sriubą, Vatsonai”, - pagalvojo Ričis ir vieną mirksnį pasijuto Šerloku Holmsu (Holmsu, kuris buvo labai panašus į Bazilį Ratbouną ir kažkodėl tik juodai baltas), energingai žingsniuojančiu Beikerio gatve; Moriartis kažkur netoliese, šalia laukia dviratis ekipažas, ir tuoj prasidės vaidinimas.

Fantazija buvo nuostabiai ryški ir tiksli. Atrodė, jog turi svorį, ne taip, kaip tie popiečio sapnai (“Bosox’ų” užribis, devintojo dugnas, bazės užpildytos, na štai atlekia, pakyla... DINGO! Bėk “namo” Tozijeri... ir Beibo rekordas sumuštas!), atrodė kažkaip viskas realu.

Bet jam užteko nuovokos suprasti, kad jeigu viskas baigsis tik Šerloku Holmsu, istorija apie vizijas yra iš piršto laužta.

Žinoma, jei nebūtų Moriarčio. Bet čia ne jis, čia TAS, ir jis tikras. TAS...

Tada vėl atsivėrė liukas, ir Beverlė ėmė lipti sausai kosėdama, užsidengusi ranka burną. Benas suėmė vieną jos ranką, Stenas - kitą, ir pusiau pati, pusiau draugų padedama, Bevė išsiropštė į gryną orą.

- J-ji d-d-didėja, - pasakė Bilas.

Ričis apsidairė. Viduryje rūko akmenimis apdėtas laužas. Priešais, sukryžiavęs kojas, kaip raudonmedžio totemas sėdėjo Maikas ir žiūrėjo į jį užraudusiomis nuo dūmų akimis. Tik sėdėjo mažiausiai už dvidešimties

jardų, o Bilas dar toliau, Ričiui iš dešinės. Požeminė slėptuvė pasidarė pokylių salės dydžio.

- Nesvarbu, - pratarė Henlonas. - Tuoj kažkas bus. Jau yra.

- T-t-taip, - sutiko Bilas. - Bet aš... aš... aš...

Jis užsikosėjo. Mėgino tvardytis, bet darėsi dar blogiau. Per ūką Ričis matė, kad Denbras nerangiai keliasi, skuba prie liuko, atidaro.

- Sė-sė-sėkmė-ė... - nebaigęs žodžio buvo ištrauktas.

- Atrodo, kad likome dviese, Miki, - pasakė Ričis ir užsikosėjo pats.
- Buvau tikras, kad paskutinis išeis Bilas...

Kosulys smarkėjo. Jis susilenkė, neįstengdamas atgauti kvapo. Galva pūtėsi - sirpo - kaip kraujo pritvinkusi ropė. Akys plūdo ašaromis po akiniais.

Iš labai toli pasigirdo Maiko balsas:

- Lipk lauk, jei negali daugiau, Riči. Nesinuodyk. Užtrokši.

Ričis pakėlė ranką ir numojo

(išeinant nereikia rodyti jokių ženklų)

atsisakydamas. Pamažu kosulys aprimo. Maikas buvo teisus; kažkas tuoj atsitiks, ir greitai. O jis norėjo būti čia, kai tai įvyks.

Jis atlošė galvą ir vėl ėmė žiūrėti į dūmų angą. Po kosulio galva buvo lengva, rodės, jis kyla ant oro pagalvės. Malonus jausmas. Ričis negiliai įkvėpė ir pagalvojo: "Vieną dieną aš tapsiu rokenrolo žvaigžde. Rimtai. Būsiu įžymus. Įrašinėsiu plokšteles, albumus, vaidinsiu filmuose. Turėsiu juodą sportinę striukę, baltus batus ir geltoną "Kadilaką". O kai grįšiu į Derį, visi nagus nusigrauš iš pavydo, net Bauersas. Aš su akiniais, na ir kas? Badis Holis irgi nešioja akinius. Šoksiu, kol iš koto nuvirsiu. Būsiu pirmoji rokenrolo žvaigždė iš Meino. Aš..."

Mintis nutrūko. Nesvarbu. Ričis pajuto, kad nebereikia atsargiai kvėpuoti. Plaučiai prisitaikė. Gali traukti dūmus kiek panorėjęs. Gal jis iš Veneros...

Maikas įmetė dar kelias šakas į ugnį. Neatsilikdamas Ričis padarė tą patį.

- Kaip jautiesi, a? - paklausė Maikas.

Ričis nusišypsojo.

- Daug geriau. Visai nieko, sakyčiau. O tu?

Maikas linktelėjo ir nusišypsojo.

- Aš irgi gerai. Buvo atėję į galvą kokių nors juokingų minčių?

- Taip. Vienu momentu atrodė, kad esu Šerlokas Holmsas. Paskui - kad galiu šokti kaip "Dovells'ai". Tavo akys tokios raudonos, kad negali įsivaizduoti.

- Tavo irgi. Porelė triušių garde, štai kas mes.

- Taip?

- Taip.

- Tai sakai, viskas gerai?

- Viskas. O tu sakai, kad sužinojai žodį?

- Sužinojau, Miki.

- Tada gerai.

Jie nusišypsojo vienas antram, ir Ričis vėl atlošė galvą į sieną ir ėmė žiūrėti į dūmų angą. Netrukus pajuto, kad kyla. Kyla... į viršų. Į viršų kaip

(apačioje mes visi plaukiame)

balionas.

- Ei, v-vaikinai, k-k-kaip jūs t-ten?

Tai Bilo balsas pro langelį. Iš Veneros. Susirūpinęs. Ričis pajuto, kad nukrinta žemėn.

- Gerai, - išgirdo tolimą, susierzinusį savo balsą. - Sakau, kad gerai, patylėk, Bilai, leisk mums sužinoti žodį. Mes sužinojome

(pasaulį)

žodį.

Slėptuvė pasidarė dar didesnė, su kažkokio lakuoto medžio grindimis. Rūkas buvo kaip pienas, neryškiai spingsojo laužas. O grindys! Viešpatie, pasigailėk mūsų! Iškilmingo pokylio salė. Maikas žvelgė į jį iš kitos pusės, vos įžiūrimas rūke.

Eini, seni Miki?

Kartu su tavimi, Riči.

Tai vis dar sakai, kad viskas gerai?

Taip... bet duok man ranką... pasieksi?

Tikiuosi.

Ričis ištiesė savo ranką, ir nors Maikas buvo kitame šitos milžiniškos patalpos gale, pajuto, kaip stiprūs rudi pirštai suspaudžia riešą. Oi, koks malonus prisilietimas... kaip gera rasti troškimą ramybėje ir ramybę troškime, apčiuopti materiją rūke ir rūką materijoje...

Jis atkragino galvą ir įsmeigė akis į stačiakampę angą. Balta ir mažutė, dabar ji buvo toliau. Už mylių. Dangiška Veneros šviesa.

Tai prasidėjo. Jis pakilo. "Ką gi", - pagalvojo Ričis, ir dar greičiau ėmė kilti per dūmus, rūką ar dar kaip pavadinsi.

5

Jie nesėdėjo po žeme.

Abu berniukai atsidūrė Barense. Temo.

Ten, be abejo, buvo Barensas, bet viskas atrodė kitaip. Žaluma buvo sodresnė, vešesnė, viskas aplinkui maloniai kvepėjo. Buvo visai neregėtų augalų, o tai, ką Ričis palaikė medžiais, iš tikro pasirodė besą milžiniški paparčiai. Girdėjosi vandens čiurlenimas, tik daug smarkesnis negu turėtų: Kenduskegas teškeno palengva, tingiai, o šitaip šniokščiant Ričis įsivaizdavo Kolorado upę, kai ji kerta Didįjį kanjoną.

Čia buvo dar ir karšta. Suprantama, ir Meine vasarą būna karšta ir tvanku, kad pabundi šlapias nuo prakaito, bet tokio karščio ir drėgmės Tozijeris neįsivaizdavo. Tirštas rūkas glaudėsi žemumėlėse ir vijosi apie berniukų kojas. Jis buvo aitrus kaip dūmai degant šlapioms malkoms.

Jiedu su Maiku nesikalbėdami pajudėjo per tankumyną vandens link. Medžius buvo apvijusios lianų virvės, kurios karojo kaip milžiniški hamakai. Per krūmus brovėsi dar kažkas. Sprendžiant iš garso, turėjo būti stambesnis už elnią.

Ričis stabtelėjo apsidairyti. Žinojo, kurioje pusėje turi kyšoti baltas vandentiekio bokšto cilindras, bet jo ten nebuvo. Nesimatė nei geležinkelio pylimo, sukančio į manevrinę stotį Neibolto gatvės gale, nei Senojo Iškyšulio pastatų masyvo - ten, tarp milžiniškų paparčių ir pušų kyšojo raudono kalkakmenio atodangos.

Virš galvų kažkas supliauškėjo. Berniukai susigūžė, kai pro juos prašvilpė šikšnosparnių būrys. Tokių didelių Ričis nebuvo matęs ir išsigando labiau, negu tada, kai Bilas tik pradėjo minti Silverį, o vilkolakis jau kvėpavo į nugarą. Vietos ramumas ir svetimumas gąsdino, bet užvis baisiausia, kad viskas buvo siaubingai pažįstama.

“Be reikalo gąsdiniesi, - bandė įtikinti jis save. - Atmink, jog čia tik sapnas, vizija, - nesvarbu, vadink, kaip nori. Iš tikro mes su seniu Mikiu dūminėje, apkvaitę nuo smalkių. Tuoj Bilas sunerims, kad mes neatsakome, ir nusileis su Benu mūsų gelbėti”.

Bet jis juk matė, kad vieno šikšnosparnio sparnai buvo tokie permatomi, jog švietėsi saulė pro juos. O kai lindo per vieno paparčio apačią, matė storą geltoną vikšrą, šliaužiantį per platų žalią lapą. Ir mažulyčiai juodi gyviai šokinėjo ir zujo jo kūnu. Jei tai sapnas, tokio tikroviško jis dar nebuvo sapnavęs.

Jie keliavo į vandens šniokštimą. Per kelius siekiantį rūką nesimatė, ar koja eina žeme, ar ne. Pagaliau pasiekė vietą, kurioje ir rūkas, ir žemė nutrūko. Ričis netikėjo savo akimis. Srovė negalėjo būti Kenduskego, bet tai buvo jis. Vanduo virė ir šniokštė siaura vaga per minkštą uolą; kitoje pusėje Ričis galėjo suskaičiuoti amžius, įrėžtus akmeny, iš pradžių raudoname, paskui oranžiniame ir vėl raudoname. Per šitą upelį nepereisi akmenų brasta; reikės virvinio tilto. O įkritęs į srovę, tuojau būsi nuneštas. Kol Ričis išsižiojęs apžiūrinėjo upelį, rausva sidabriška žuvis iššoko iš vandens, sugavo palei pat vandenį zvimbusį vabzdį ir pliumptelėjo atgal. Ričis spėjo įsitikinti, kad tokios žuvies niekad nėra matęs, net knygose.

Į dangų purptelėjo veriančiai klykiančių paukščių būrys. Ne tuzinas ir ne du; vienu metu dangus pajuodo nuo sparnų, kad saulė neprasiskverbė. Vėl kažkas sutraškėjo krūmuose. Ričis atsigręžė skausmingai tvinksinčia krūtinėje širdimi ir pamatė į pietryčių pusę skubantį gyvulį, į antilopę panašų.

Kažkas turi atsitikti. Ir jie tai žino.

Paukščiai urmu išsinešdino toliau į pietus. Paskui juos gyvūnai... vienas po kito. Tada įsiviešpatavo tyla, trikdoma tik nesibaigiančio upelio šniokštimo. Toje tyloje jautėsi kažkokia įtampa, kaip laukiant gimdymo. Ričis pajuto, kad pastyra plaukeliai ant sprando, ir vėl sugriebė Maiko ranką.

Ar tu žinai, kur mes? - suriko jis draugui. - *Sužinojai žodį?*

Jėzau, taip! - riktelėjo Maikas. - *Sužinojau! Tai "praeitis", Riči! Praeitis!*

Tozijeris linktelėjo. Praeitis, na, žinoma, seniai labai seniai, kai visi dar gyvenome miškuose. Jie buvo Barense, Barense prieš vienas Dievas žino kiek tūkstančių metų. Jie buvo neįsivaizduojamoje praeityje, prieš ledynmetį, kai Naujojoje Anglijoje dar vešėjo tropikai kaip dabar Pietų Amerikoje... jei išvis egzistuoja "dabar". Ričis neramiai apsižvalgė, tarytum tikėtųsi išvysti ilgą brontozauro kaklą su mažyte galvyte padangėse, žiaumojančią lapus, ar kardadantį tigrą, tykantį bruzgynuose.

Bet buvo tylu kaip penkios ar dešimt minučių prieš įnirtingą audrą, kai danguje susigrūda violetiniai debesys, šviesa pavirsta it bepranykstančia mėlyne, visiškai nurimsta vėjas ir ore padvelkia išsikvėpusiomis automobilio baterijomis.

Mes esame praeityje, prieš milijoną, o gal dešimt ar šimtą milijonų metų, ir kažkas turi atsitikti. Aš nežinau kas, aš bijau, noriu, kad viskas baigtųsi, noriu grįžti, Bilai, maldauju, Bilai, ištrauk mus kaip iš nuotraukos, prašau, gelbėk...

Maiko ranka susigniaužė, ir Ričis pajuto, kad ramybė jau sutrikdyta. Atsirado pastovi žema vibracija - jis daugiau juto, negu girdėjo; ji spaudė ausų būgnelius. Vibracija nuosekliai augo. Buvo be jokios intonacijos; tiesiog buvo:

(pradžioje buvo žodis buvo žodis buvo žodis)

garsas be tono ir dvasios. Ričis atsirėmė į medį, šalia kurio stovėjo. Vibracija persidavė žieve jo rankai. Tuo pat metu jau ėmė justi ją, kylančią nuo žemės per pėdas, kulkšnis; gyslos ėmė zvimbti kamertonu.

Ji augo ir augo.

Ji artėjo iš dangaus. Nenorėdamas, bet neįstengdamas pasipriešinti, Ričis pakėlė galvą. Saulė švino pinigėliu šmėkščiojo sunkiuose debesyse, apsuptuose pasakišku rūko žiedu. Po juo tysojo apmirusi žalia dėmė - Barensas. Ričis suprato, kokią viziją regi: jie turės stebėti TO atsiradimą.

Vibracija įgavo garsą - duslus griausmas virto kurtinančiu *crescendo.* Ričis užspaudė delnais ausis ir ėmė klykti, bet savęs negirdėjo. Henlonas darė tą patį; Ričis pastebėjo kraujo srovelę, nutekėjusią jam iš nosies.

Debesys vakaruose užsidegė raudona ugnimi. Spindulys praskynė arteriją, kuri ištvinko iki siaubingos spalvos upės; kai deginantis daiktas prasimušė pro debesų sluoksnį, pakilo vėjas. Jis buvo karštas, svilinantis ir troškus. Daiktas danguje atrodė gigantiškas, į liepsnojančią galvutę negalėjai be skausmo žiūrėti. Nuo jos lėkė elektros krūviai, žaibai, lydimi griaustinio.

Kosminis laivas! - suriko Ričis, parpuldamas ant kelių ir užsidengdamas akis. - *O Viešpatie, tai kosminis laivas!* Bet jis netikėjo, - ir vėliau kaip įmanydamas bandys paaiškinti draugams, - kad ten kosminis laivas, nors atskrido ne iš kosmoso. Tai, kas tą dieną prieš daug daug metų nusileido, buvo iš toliau negu bet kokia žvaigždė ar kita galaktika. O

"kosminiu laivu" Ričis pavadino todėl, kad galvoje neatsirado kito žodžio TAM apibūdinti.

Tada įvyko sprogimas. Po garso sekė smūgio banga, pargriovusi vaikus. Šįkart Maikas sugriebė draugo ranką. Nugriaudėjo antras sprogimas. Ričis atsimerkė ir išvydo siautėjančią ugnį ir dūmų stulpą.

TAS! - suklykė jis Maikui iš siaubo. Niekada gyvenime, nei prieš tai, nei po to, nebuvo užvaldęs taip giliai joks jausmas. - *TAS! TAS! TAS!*

Maikas pakėlė jį, ir abu nubėgo palei Kenduskegą nepastebėdami, kad iki skardžio vos keli coliai. Iš pradžių pargriuvo užkliuvęs Maikas. Vėliau kelį perdrėskė ir suplėšė kelnes Ričis. Pakilęs vėjas gynė dūmų kamuolius tiesiai į juos. Dūmai ėmė tirštėti, ir Ričis pajuto, kad jiedu gelbstisi ne vieni. Gyvūnus vijo ugnis, baimė žūti liepsnose. Arba jie bėgo nuo TO. Įsiveržėlio į jų pasaulį.

Ričis ėmė kosėti. Šalia girdėjo krenkščiantį Henloną. Iršti dūmai uždažė dienos spalvas. Maikas vėl nugriuvo. Ričis paleido draugo ranką. Ieškojo ir negalėjo rasti...

Maikai! - persigandęs suriko jis. - *Maikai, kur tu? Maikai! MAIKAI!*

Draugas buvo dingęs; Maiko nebebuvo.

Riči! Riči! Riči!

(PLIAUKŠT)

- Riči! Riči! Tu

6

girdi mane?

Jis atmerkė akis ir pamatė šalia klūpančią Beverlę, šluostančią jo lūpas drėgna nosine. Kiti - Bilas, Edis, Stenas ir Benas - stovėjo šalia rimtais nusigandusiais veidais. Vienas Ričio skruostas degė it ugny. Bandė kažką pasakyti Bevei, bet tik sukrankė. Pabandė sudrėkinti gerklę seilėmis ir vos neapsivėmė. Gerklė ir plaučiai atrodė pilni dūmų.

Pagaliau pavyko paklausti:

- Tu ką, trenkei man antausį, Beverle?

- Daugiau nieko nesugalvojau, - atsakė toji.

- Pliaukšt, - sumurmėjo Ričis.

- Aš jau nebetikėjau, kad tu atsigausi, - pasakė Beverlė ir sukūkčiojo.

Ričis nerangiai patapšnojo jai per petį, o Bilas uždėjo ranką ant kaklo. Bevė iškart atsigręžė ir suėmusi spustelėjo ją.

Tozijeris vargais negalais atsisėdo. Pasaulis ėmė raibuliuoti prieš akis. Kai grįžo į savo kontūrus, Ričis netoliese įžiūrėjo atsilošusį į medį Maiką pelenų spalvos veidu.

- Vėmiau? - paklausė Ričis Bevės. Mergaitė linktelėjo, nesiliaudama verkusi.

Kranksinčiu, užsikertančiu airio policininko balsu jis paklausė:

- Tau kliūti, maže?

Beverlė per ašaras nusijuokė ir papurtė galvą.

- Paverčiau tave ant šono. Išsigandau, kad u-u-užspringsi, - ji vėl pratrūko raudoti.

- Na-na jau n-n-ne, - pareiškė Bilas, nepaleisdamas jos rankos. - Čia t-tik man ga-galima mi-mi-mikčioti.

- Neblogai, Didysis Bilai, - pasakė Ričis. Jis bandė stotis, bet vėl susileido. Pasaulis plaukė kaip plaukęs. Berniukas ėmė krenkšti nusigręžęs, gerkle pradėjo kilti gniutulas. Jis vėmė žaliom putom ir tirštom seilėm. Užsimerkęs sugargė:

- Kas nori užkąsti?

- Fu, šūdas! - šūktelėjo pasibjaurėjęs Benas ir nusijuokė.

- Man panašiau į vėmalus, - pasakė Ričis, nors akys buvo stipriai užmerktos. - Šūdas paprastai išeina iš kito galo, bent jau man. Apie tave nežinau, Kupeta, - kai Ričis pagaliau atsimerkė, už dvidešimties jardų išvydo jų slėptuvę. Langelis ir liukas buvo atlapoti. Pro juos virto dūmai.

Pagaliau Ričis įstengė atsistoti. Vieną sekundę manė, kad tuoj vėl ims tąsyti arba apalps. "Pliaukšt", - sumurmėjo jis, matydamas žodį, šmėžtelėjusį prieš akis. Paskui tas jausmas išnyko, ir berniukas nusvirduliavo prie Maiko. Šio akys tebebuvo kaip įnirtusio buliaus, o iš dėmių ant kelnių Ričis spėjo, kad bičiulis irgi, matyt, bus išvertęs skrandžio turinį.

- Kaip baltaodis, visai neblogai pasirodei, - sukarkė Maikas ir nesmarkiai stuktelėjo į petį.

Ričis nerado žodžių - stebėtinai reta būsena.

Prisigretino Bilas. Paskui jį ir kiti.

- Tu mus ištraukei? - paklausė Ričis.

- S-su B-B-Benu. T-tu rė-rėkei. Tiksliau a-abu. B-b-b... - Bilas metė žvilgsnį į Beną.

Tas pasakė:

- Viskas dėl dūmų, Bilai, - bet storuliuko balse jautėsi netikrumas.

- Ar aš gerai jus supratau? - kategoriškai paklausė Ričis.

Bilas truktelėjo pečiais.

- K-ką t-t-taip, Ri-Riči?

Už jį atsakė Maikas:

- Iš pradžių mūsų ten nebuvo, tiesa? Nusileidote išgirdę mūsų riksmus, bet mūsų neradote.

- Ten buvo tiek dūmų, - pasakė Benas. - Ir mus išgąsdino tie jūsų riksmai. Bet jie... atrodė... na... kad...

- G-g-girdisi iš l-labai t-t-t-toli, - pabaigė Bilas. Smarkiai mikčiodamas jis papasakojo, kad su Benu nulipę žemyn, nerado nei Ričio, nei Maiko. Jie aklai grabinėjo po dūmus išsigandę, kad jei nesuskubs, draugai mirs apsinuodiję dūmais. Bilas šiaip taip rado ranką - Ričio - "t-t-truktelėjo iš p-peties", ir Ričis išlėkė iš miglos pusiau be sąmonės. Atsigręžęs pamatė Beną, kaip meškiną apkabinusį Maiką. Abu kosėjo. Benas kilstelėjo Henloną ir išstūmė pro angą.

Benas klausė ir linksėjo galva.

- Aš grabaliojau aplink, supranti? Lyg ieškočiau, kam ranką paspausti. Tu sugavai ją, Maikai. Kaip gerai, kad sugavai. Dar kiek, ir būtų po laiko.

- Jūs, vaikinai, kalbate apie mūsų slėptuvę, it ten būtų salė, - pastebėjo Ričis. - Apie kažkokį aklinėjimą ir panašiai. Bet juk ten viso labo penkios pėdos į visas puses.

Visi nutilo. Žiūrėjo į suraukusį antakius Bilą.

- Ji b-b-buvo di-didesnė, - pagaliau ištarė jis. - Ar n-ne, B-Benai?

Benas gūžtelėjo.

- Taip atrodė. Tikriausiai dūmai kalti.

- Ne dūmai, - tarė Ričis. - Prieš tai, kai tai įvyko, - kai mes išėjome, - prisimenu, pasirodė, jog mūsų slėptuvė kaip pokylių salė. Kaip filme "Septynios nuotakos septyniems broliams". Vos įžiūrėjau Maiką prie kitos sienos.

- Prieš tai, kai išėjote? - pakartojo Beverlė.

- Na... nežinau, kaip pavadinti... gal...

Ji suspaudė Ričio ranką.

- Tai įvyko, tiesa? Iš tikro! Jūs matėte viziją kaip Beno indėnai! - jos veidukas švytėjo. - Tai iš tikro įvyko!

Ričis nužvelgė save, po to Maiką. Vienas draugo velvetinių kelnių kelis buvo išplėštas, paties kojos švysčiojo pro abu. Pro skyles matė kraujuojančius nubrozdinimus.

- Jeigu tai buvo vizija, norėčiau, kad būtų paskutinė, - pasakė jis. - Neprisimenu apie kelius, bet kelnės, kaip Dievą myliu, buvo sveikos. Jos praktiškai naujos. Mama man kailį nuners.

- Kas ten buvo? - duetu paklausė Benas su Edžiu.

Ričis su Maiku pasikeitė žvilgsniais, ir tada Ričis paklausė:

- Beve, turi dūmą?

Ji turėjo dvi cigaretes, susuktas į popierinę nosinaitę. Tozijeris paėmė vieną, bet patraukęs taip užsikosėjo, kad grąžino cigaretę atgal. - Atleisk. Negaliu.

- Tai buvo praeitis, - pasakė Maikas.

- Nė velnio, - atšovė Ričis. - Tai buvo ne tik praeitis, tai buvo seniai pamiršta.

- Taip, tikrai. Atsidūrėme Barense, bet Kenduskegas tekėjo mylią per minutę. Gilus buvo. Sumautai laukinis. Atleisk, Beve, bet tikrai. Jame buvo žuvų. Lašišų berods.

- M-mano tė-tė-tėvas sako, k-kad K-Kendusk-k-kege s-senų s-seniausiai išnyko žu-žuvys. D-d-dėl ka-kanalizacijos.

- Suprask, tai buvo labai seniai, - paaiškino Ričis. Jis neryžtingai nužvelgė visus. - Bent jau prieš milijoną metų.

Vaikai sutiko šitai kaip perkūniją iš giedro dangaus. Pagaliau Beverlė atsipeikėjo.

- Tai kas gi ten buvo?

Ričis jautė žodžius galugerklyje, bet neįstengė išstumti jų lauk. Atrodė tas pat, kas vemti.

- Mes matėme TO atėjimą. Man taip atrodo.

- Viešpatie, - burbtelėjo Stenas. - O Viešpatie.

Sušnypštė garai iš Edžio inhaliatoriaus.

- TAS nusileido iš dangaus, - pasakė Maikas. - Nenorėčiau dar kartą pamatyti. Taip tvieskė liepsna, kad neįstengiau žiūrėti. TAS svaidė žaibus ir griaudėjo. Garsas... - jis papurtė galvą ir atsisuko į Ričį. - Kaip per pasaulio pabaigą. Kai trenkėsi į žemę, užsidegė miškas. Ir viskas baigėsi.

- Ar ten buvo kosminis laivas? - pasiteiravo Benas.

- Taip, - pasakė Ričis.

- Ne, - atsakė Maikas.

Berniukai susižvalgė.

- Na, gal ir buvo, - tarė Henlonas, o tuo pat metu Ričis pasakė:

- Ne, iš tikro tai nebuvo kosminis laivas, suprantate, tai...

Jie vėl nutilo. Draugai žiūrėjo visiškai sutrikę.

- Tu pasakok, - pasiūlė Ričis Maikui. - Mes norim pasakyti tą patį, bet nemokame.

Maikas sukrenkštė į kumštį ir permetė Nevykėlių klubą kone nusikaltusio akimis.

- Tiesiog nežinau, kaip jums paaiškinti, - pasakė.

- Pa-pabandyk, - nekantriai tarstelėjo Bilas.

- TAS nusileido iš dangaus, - pakartojo Maikas, - bet iš tikro nebuvo kosminis laivas. Ir ne meteoritas. Buvo panašesnis... į... į Pandoros skrynią iš Biblijos, kurioje turėjo būti Dievo Dvasia... bet tai nebuvo Dievas. Matydamas, kaip TAS leidžiasi, jautei blogį, žinojai, kad TAS tarnauja piktam.

Maikas vėl permetė draugus žvilgsniu.

Ričis linktelėjo.

- TAS atėjo iš... kitur. Tiesiog taip jaučiu. Iš kitur.

- Ir kur "kitur", Riči? - nesuprato Edis.

- Tiesiog iš kitur, - atsakė Tozijeris. - O kai TAS nusileido... Tokios duobės jūs net įsivaizduoti negalite. Didžiulis kalnas virto riestainio skyle. Rėžėsi kaip tik ten, kur dabar Derio senamiestis, - jis nužvelgė draugus. - Gaudotės?

Beverlė numetė pusiau surūkytą cigaretę ant žemės ir sumynė batu.

Maikas tęsė:

- TAS visada čia buvo, nuo pat pradžių... daug anksčiau, negu žmonės atsirado, gal nebent keli buvo kur nors Afrikoje, karstėsi medžiuose ar gyveno urvuose. Kraterio neliko, ledynas, matyt, nustūmė į jį kelias kalvas... bet TAS tūnojo viduje, miegojo galbūt, laukė, kol ledai nutirps, kol žmonės pasirodys...

- Štai kodėl TAS naudojasi drenažo ir kanalizacijos vamzdžiais, - įsiterpė Ričis. - Tai TO gatvės.

- Jūs nematėte, kaip TAS atrodo? - staiga kimiai paklausė Stenas Urisas.

Berniukai papurtė galvas.

- Ar mums pavyks TĄ nugalėti? - tyloje pasigirdo Edžio balsas. - Tokį?

Niekas neatsakė.

Šešioliktas skyrius
EDŽIO NELAIMĖ

1

Ričiui baigiant pasakoti linkčioja jau visi. Edis kartu su kitais, ir staiga suskausta kairė ranka. Suskausta? Ne. Plyšta skausmu, lyg kas bandytų pagaląsti surūdijusį pjūklą į kaulą. Kaspbrakas susiraukia ir siekia savo striukės kišenės. Apčiuopomis atsirenka iš keleto buteliukų eksedriną. Užgeria dvi tabletes džino ir slyvų sulčių kokteiliu. Visą dieną tai rankai kažkas darosi. Iš pradžių pagalvojo, kad galbūt reumatas kartojasi, o jam tai būna darganotu oru. Bet vidury Ričio pasakojimo prisiminimas spragteli į savo vietą, ir negalavimo priežastys paaiškėja. "Mes klaidžiojame ne prisiminimų alėjoje, - galvoja jis, - darosi panašiau į magistralę".

Prieš penkerius metus, per reguliarų patikrinimą (Edis nuodugniai išsitiria kas šešios savaitės) daktaras lyg tarp kitko užsiminė: "Čia senas lūžis, Edai... Vaikystėj iškritote iš medžio?"

"Panašiai", - sutiko Edis nutylėjęs, kad jo motiną patiestų širdies smūgis, jei ji pamatytų ar net nugirstų, kad sūnus laipioja po medžius. Po teisybei, jis negalėjo tiksliai prisiminti, kur susilaužė ranką. Pagaliau tai atrodė nesvarbu (nors dabar Edžiui tas faktas atrodo itin keistas: neprisiminti lūžio, kai itin atidžiai seki net išmatų spalvos pasikeitimą?). Bet tai buvo senas lūžis, kuris per daug jo nevargino, iš vaikystės, ir neverta dėl to kvaršinti galvą. Lūžis primindavo save tik prasidėjus liūtims, kai tekdavo ilgas valandas prasėdėti už vairo. Pora aspirino tablečių - ir maudimo kaip nebūta. Žodžiu, nieko ypatinga.

Bet šiandien jau ne maudė; to bepročio pjūklo dantys griežė kaulu, ir dabar Edis jau prisimena, kaip jautėsi ligoninėje pirmąsias tris keturias dienas. Prakaitavo vasaros karštyje, laukė slaugės su tablete ir tyliai verkė galvodamas: koks ten beprotis įgrūdo pjūklą ir dabar zulina.

"Jei tokia ta Prisiminimų alėja, - mąsto Edis, - mainau į gerą smegenų klizmą". Ir nepajunta kaip taria:

- Tai Henris Bauersas sulaužė man ranką, prisimenate?

Maikas linksi.

- Tai atsitiko prieš Patriko Hoksteterio dingimą. Tikslios datos nepamenu.

- O aš taip, - tvirtai sako Edis. - Liepos 20-a. Hoksteteris paskelbtas dingusiu kada? Liepos dvidešimt trečią?

- Dvidešimt antrą, - pataiso Beverlė Rogan ir nepaaiškina, kodėl ji tokia įsitikinusi (juk ji matė, kaip TAS nusitempė Patriką). Kaip ir nepasako, kad ir tada, ir dabar jai atrodo, jog Patrikas Hoksteteris buvo dar didesnis beprotis už Henrį Bauersą. Bevė papasakos, o dabar Edžio eilė. Po jo kalbės ji, o Benas apsakys tos liepos svarbiausius įvykius... ir apie si-

dabrinę kulką, kurios taip ir neįstengė pagaminti. "Kraupi dienotvarkė, - nusipurto ji, bet jaučiasi keistai pakiliai. - Kada ji jautėsi tokia jauna? Vietoj neįstengia nustygti".

- Liepos dvidešimta, - užsigalvojęs pakartoja Edis, raičiodamas stalu aspiratorių iš vienos rankos į kitą. - Praėjus trims ar keturioms dienoms po dūminės. Po to visą vasarą pravaikščiojau su gipsu, prisimenate?

Ričis pliaukšteli per kaktą: judesys toks pažįstamas iš senų laikų, o Bilas nustemba ir sutrinka, nes vieną akimirką Ričis atrodo toks panašus į Biverį Kliverį.

- Taigi iš tikro! Juk ranka buvo sugipsuota, kai ėjome į Neibolto gatvę, ar ne? O vėliau... tamsoje... - Tozijeris kresteli galvą suglumęs.

- Kas, R-Riči? - klausia Bilas.

- Tos vietos dar neprisimenu, - prisipažįsta tas. - O tu?

Denbras iš lėto purto galvą.

- Tądien su jais buvo Patrikas Hoksteteris, - pradeda Edis. - Paskutinį kartą mačiau jį gyvą. Matyt, jis pakeitė Peterį Gordoną, nes Bauersas nenorėjo šio daugiau matyti po akmenų mūšio.

- Jie visi negyvi, tiesa? - tyliai klausia Beverlė. - Po Džimo Kulumo žuvo tik Henrio Bauerso draugai... ar buvę draugai...

- Visi, išskyrus patį Bauersą, - patvirtina Maikas, pakeldamas akis į balionus, pririštus prie mikrofilmų įtaiso. - Jis Džuniper Hile, uždaroje Augustos psichinių ligonių gydykloje.

- K-k-kaip ten jie sulaužė tau ranką, E-E-Edi?

- Tu vis labiau imi mikčioti, Didysis Bilai, - ramiai pastebi Kaspbrakas ir baigia savo kokteilį vienu gurkšniu.

- Nekreipk dėmesio, - atsako Bilas. - G-geriau pasakok.

- Tikrai, - pritaria Bevė ir lengvai paliečia jo ranką. Vėl plyksteli skausmas.

- Gerai, - sako Edis. Jis prisipila sau džino su sultimis, patyrinėja jį. - Praėjus porai dienų, kai grįžau iš ligoninės, jūs atėjote pas mane ir papasakojote apie sidabrinius rutuliukus. Prisimeni, Bilai?

Bilas rodo, kad prisimena.

Edis pakelia akis į Beverlę.

- Bilas klausė tavęs, ar iššautum juos, jei reikėtų... Tavo akis buvo taikliausia. Rodos, nesutikai, sakei išsigąsi... Ir dar kažką, tik niekaip negaliu prisiminti. Lyg ir... - Edis iškiša liežuvį ir paliečia pirštais galiuką. - Va čia kabo... Ar tik ne apie Hoksteterį kažką?

- Taip, - atsako Bevė. - Papasakosiu po tavęs. Varyk.

- Po to, kai jūs išėjote, mes su mama rimtai susigrūmėme. Ji nenorėjo, kad aš su jumis prasidėčiau. Ir ji būtų privertusi mane nusileisti (ji žinojo, mokėjo įkalti į smegenis)...

Bilas vėl linksi. Jis prisimena misis Kaspbrak, milžinę šizofrenikės veidu, kuris tuo pat metu galėjo būti ir tvirtas, ir įsiutęs, ir išsigandęs bei pasigailėtinas.

- Taip, ji būtų privertusi mane nusileisti, - pakartoja Edis. - Bet tą dieną, kai Bauersas sulaužė ranką, nutiko dar kai kas. Tas dalykas mane neapsakomai sukrėtė.

Jis sukikena pagalvojęs: Neapsakomai sukrėtė... Tai viskas, ką tu gali pasakyti? Kas iš to kalbėjimo, jei negali paaiškinti žmonėms, kaip iš tikro jauteisi? Knygoje ar filme tai būtų pakeitę visą mano gyvenimą... būtų išlaisvinę mane. Knygoje ar filme man nereiktų temptis pilno lagamino vaistų, nebūčiau vedęs Mairos, nelaikyčiau šito prakeikto aspiratoriaus. Knygoje ar filme. Kadangi...

Staiga visiems matant Edžio aspiratorius pats nusirita per stalą, tyliai barškėdamas kaip marakai, o gal kaulai... arba tylus kikenimas. Pasiekęs kraštą, pašoka į viršų ir krenta ant grindų. Ričis puola kelti, bet Bilas rikteli:

- N-neliesk jo!

- Balionai! - šūkteli Benas, ir visi atsigręžia.

Ant balionų dabar buvo parašyta: "Vaistai nuo astmos sukelia vėžį!" Po užrašu šiepėsi kaukolės.

Balionai garsiai pokštelėję sprogo.

Edis pajunta pažįstamas reples, surakinančias gerklę.

Denbras atsisuka į jį.

- Ką tu s-sužinojai ir iš k-ko?

Kaspbrakas aplaižo lūpas; norėtų pasiimti inhaliatorių, bet nedrįsta. Kas žino, ko jis dabar gali būti pripildytas.

Jis prisimena tą karštą liepos dvidešimtąją. Kaip mama padavė užpildytą čekį, kuriame nebuvo įrašyta tik suma, ir dolerį savoms išlaidoms.

- Misteris Kynas, - taria jis bejėgišku, svetimu savai ausiai balsu. - Tai buvo misteris Kynas.

- Ne pats maloniausias žmogelis Deryje, - pastebi Maikas, bet paskendęs prisiminimuose Edis jo neišgirsta.

Taip, diena buvo karšta kaip reta, bet Centro gatvės vaistinėje buvo maloniai vėsu. Tingiai dūzgė mediniai ventiliatoriai palubėje, ir raminančiai kvepėjo milteliais ir visokiomis mikstūromis. Čia pardavinėjo sveikatą - toks buvo tvirtas, nors garsiai nedeklaruojamas Edžio mamos įsitikinimas, ir jam net nekilo įtarimų, kad mama gali dėl to ar ko nors kito klysti.

"Ką gi, misteris Kynas pasistengė įtikinti priešingai", - su kartėliu galvoja Kaspbrakas.

Jis prisimena apžiūrėjęs knygų stovą, ar nepasirodė naujų Betmeno, Superbojaus ar (jo favorito) Plastikinio Žmogaus nuotykių. Padavė mamos sąrašą (kokius kitos mamos įteikia vaikams, einantiems į maisto parduotuvę) ir čekį misteriui Kynui; šis surinks, kas reikia, ir užpildys čekį. Šaknelę Edis parneš namo, kad mama išrašytų iš savo sąskaitos tą sumą. Viskas kaip paprastai: trys vaistų buteliukai mamai, plius butelis geritolio, nes, paslaptingai pasakė mama, jame daug geležies, Edi, o moterims

reikia daugiau geležies nei vyrams. Paskui vaistininkas atneš jo vitaminus, butelį "Dr.Sveto eleksyro vaikams"... ir, žinoma, vaistus nuo astmos. Paskui jis stabtels Kostelo aveniu turguje ir už savo dolerį nusipirks du šokoladukus ir "Pepsi". Keliaudamas namo, valgys šokoladą, užgerdamas iš skardinės, ir žvangins kišenėje grąžą. Bet ta diena nebuvo kaip visos. Ji baigėsi ligoninėje. O prasidėjo irgi neįprastai: misteris Kynas, užuot įteikęs jam baltą maišelį su vaistais ir šaknelę bei perspėjęs įsikišti ją giliai į kišenę, kad nepasimestų, mąsliai nužvelgė jį ir tarė: "Užsuk

2

pas mane minutėlei, Edi. Noriu su tavim pasišnekėti.

Edis tik stovėjo ir mirkčiojo nusigandęs. Dingtelėjo mintis, kad misteris Kynas pagalvojo jį ką nors pasiglemžus. Ant vaistinės durų buvo užrašas, kurį Edis visada perskaitydavo įeidamas. Tą įžeidžiantį juodą šriftą net Ričis perskaitytų be akinių: "Vagystė - tai ne pokštas, pasilinksminimas ar žygdarbis! Vagystė yra nusikaltimas, už kurį teks atsakyti!"

Edis gyvenime nebuvo bandęs vogti, bet tas užrašas visada priversdavo pasijusti kaltu, lyg vaistininkas žinojo apie jį daugiau negu jis pats.

Kai misteris Kynas pasiūlė ledų kokteilį, berniukas išvis sutriko.

- Bet...

- Vaistinės sąskaita. Aš visada tokiu metu išgeriu vieną. Suteikia energijos, nebent baimintumeis dėl svorio, bet mums abiems tas negresia. Žmona sako, kad esu panašus į įtemptą stygą. O vienam tavo bičiuliui, Henskomui, reikėtų susirūpinti dėl savo svorio. Kokį kokteilį gersi, Edi?

- A, mano mama sakė, kad grįžčiau tuoj, kai tik...

- Spėju, kad esi šokolado mėgėjas. Tai šokoladinis tiks? - vaistininko akys žibėjo, bet žibėjo sausai kaip žėrutis dykumoje. Taip bent pasirodė vesternų autorių Makso Brando ir Arčio Džosleno gerbėjui Edžiui.

- Taip, - išspaudė vaikas. Kažkuo misterio Kyno judesys, kai jis pasitaisė akinius auksiniais rėmeliais ant prakaulios nosies, Edį suerzino. Nepatiko žiūrėti į nervingą ir kartu savim patenkintą vaistininką. Jis nenorėjo eiti su juo į kontorą. Ne, ne kokteiliui jį pakvietė. Ne-a. Tikroji priežastis, kad ir kokia ji būtų, žadėjo būti ne itin maloni.

"Jis tikriausiai nori man pasakyti, kad sergu vėžiu, - karštligiškai spėliojo Edis. - Tuo vaikų vėžiu. Leukemija. Jetau!"

"Oi, na tu ir bukas, - atsakė sau mintyse, stengdamasis kalbėti kaip Mikčius Bilas. Bilas tapo nauju Edžio dievuku po to, kai jis nusivylė Džoku Malroniu, vaidinusiu kavaleristą rytinėje šeštadienio programoje. Nors Bilas sunkiai kalbėjo, bet niekada nesutrikdavo. - Juk jis vaistininkas, ne gydytojas, pagaliau". Bet Edis vis tiek nervinosi.

Misteris Kynas atvertė prekystalio viršų ir pakvietė įeiti kaulėtu pirštu. Berniukas nenoriai pakluso.

Rubė, pardavėja, sėdėjo prie kasos aparato ir skaitė "Sidabrinį ekraną".

- Sutaisysi mums po kokteilį, Rube? - paprašė šeimininkas. - Vieną šokoladinį ir vieną kavos.
- Žinoma, - atsakė toji, žymėdama vietą žurnale ir kildama.
- Atnešk į kontorą.
- Gerai.
- Eime, sūnau. Aš nesikandžioju, - ir misteris Kynas mirktelėjo galutinai apstulbindamas Edį.

Jam niekad neteko pabuvoti už prekystalio, todėl susidomėjęs apžiūrinėjo buteliukus, tabletes ir įvairiausius ąsočius. Vienas jis būtų valandų valandas tyrinėjęs grūstuvėles ir piestą, svarstykles su svarsteliais, pailgus dubenis, pilnus kapsulių, bet vaistininkas nulydėjo jį į kontorą ir rūpestingai uždarė paskui save duris. Trakštelėjus sklendei, Edis pajuto įspėjantį tempimą krūtinėje ir pasistengė jį įveikti. Šalia mamos buteliukų yra pilnas inhaliatorius, ir jis galės iki valios atsikvėpuoti, kai tik ištrūks iš čia.

Ant misterio Kyno stalo krašto stovėjo lakricų indas. Jis pasiūlė Edžiui vaišintis.
- Ne, dėkui, - mandagiai atsisakė Edis.

Šeimininkas atsisėdo ant sukamosios kėdės ir pasivaišino pats. Tada ištraukė stalčių ir kažką išėmė. Berniukas nejuokais sunerimo; šalia lakricų stovėjo aspiratorius. Misteris Kynas išsitiesė, kad beveik siekė galva ant sienos pakabintą kalendorių (jame irgi nupieštos piliulės). Ir... vieną košmarišką mirksnį, kai vaistininkas žiojosi kažką sakyti, Edis prisiminė atsitikimą batų parduotuvėje, prisiminė, kaip mama pakėlė triukšmą, kad jis įkišo koją į rentgeno mašiną. Ir buvo tikras, kad išgirs žodžius: "Devyni iš dešimties gydytojų sutinka, kad vaistai nuo astmos sukelia vėžį kaip ir rentgeno mašinos, kokias seniau turėjo batų parduotuvės. Gal jau net sergi. Norėjau, kad žinotum".

Bet sakinys, kurį iš tikro pasakė vaistininkas, buvo toks netikėtas, kad Edis nežinojo, ką atsakyti; taip ir liko sėdėti neprasižiojęs.
- Tai negali amžinai tęstis.

Berniukas tylėjo.
- Kiek tau metų, Edi? Vienuolika, ar ne?
- Taip, sere, - išpyškino Edis jausdamas, kad ima trūkti oro. Dar nešnypščia kaip arbatinukas (čia Ričio išmonė: Ei, kas nors, išjunkit Edį! Jau užvirė!), bet nedaug trūko. Jis metė ilgesingą žvilgsnį į inhaliatorių ant stalo ir supratęs, kad iš jo laukia dar kažko, pasakė:
- Lapkritį bus dvylika.

Misteris Kynas linktelėjo ir palinko į priekį, sunėręs pirštus kaip vaistininkas reklamoje. Akiniai blizgėjo stiprių fluorescencinių lempų šviesoje.
- Edi, ar žinai, ką reiškia "placebo"?
- Ar tik ne tas daiktas, iš kurio karvėms pienas bėga? - spėjo Edis.

Misteris Kynas nusijuokė ir atsilošė. "Ne, - pasakė, ir Edis išraudo iki plaukų. Dabar iškvėpdamas girdėjo švilpuką. "Placebo"... - pradėjo

vaistininkas ir buvo nutrauktas barbenimo į duris. Nesulaukusi pakvietimo, su senamadiška kokteilių taure abiejose rankose įžengė Rubė.

- Taviškis tikriausiai šokoladinis, - nusišypsojo ji Edžiui. Berniukas suraitė varganą šypsenėlę, nors asmeninėje istorijoje susidomėjimas ledų kokteiliu dar nebuvo tiek žemai kritęs kaip dabar. Jį kankino neaiškus nerimas - taip jausdavosi gydytojo Hendoro kabinete vienomis trumpikėmis, kai mama sėdėdavo užkėtusi pusę sofos laukiamajame, prisikišusi prie akių kaip giesmyną kokią nors knygą (paprastai Normano Vincento Pilso "Teigiamo mąstymo jėgą" arba dr. Džerviso "Vermonto liaudies mediciną"). Plikas ir beginklis jis jautėsi užspeistas tarp jų abiejų.

Kai Rubė išėjo, Kaspbrakas siūrbtelėjo savo kokteilio ir beveik nepajuto skonio.

Misteris Kynas palaukė, kol durys užsidarė, ir vėl nusišypsojo.

- Atsipalaiduok, Edi, aš nekąsiu ir neskriausiu tavęs.

Edis linktelėjo, nes Kynas buvo suaugęs, o su suaugusiais reikia sutikti bet kokia kaina (taip mama mokė), bet širdyje galvojo: "Kaipgi, girdėjau aš šitą giesmelę". Taip kalba daktaras, atvoždamas sterilizatorių. Gąsdinantis spirito kvapas tvoskia į šnerves. Jis reiškia adatas ir apgaulę: kai tau tvirtina, kad net nejusi, žinok, kad skaudės baisiai.

Jis nenoriai gurkštelėjo vėl, bet nieko iš to gero - gerklės vos užteko kvėpuoti. Jis žvilgtelėjo į aspiratorių vidury stalo ir norėjo prašyti jo, bet nedrįso. Edžiui šovė keista mintis: galbūt misteris Kynas žino, kad jis nesiryžta paprašyti ir tyčia

(kankina)

erzina jį. Bet tai juk visiškai kvaila. Suaugęs žmogus - konkrečiai, sveikatą dalijantis suaugęs žmogus - neims šitaip erzinti vaiko, tiesa? Na, žinoma. Neverta apie tai svarstyti, nes galėjo baisiai nusivilti pasauliu, kurį pažįsta.

Bet štai jis ten, taip arti ir šitaip toli kaip vandens miražas nuo troškulio mirštančiam dykumoje. Štai jis, stovi ant stalo po žibančiomis žėručiu vaistininko akimis.

Kaip niekad Edžiui norėjosi būti su draugais Barense. Mintis apie pabaisą, milžinišką pabaisą, kiūtančią po miestu, kuriame jis gimė ir užaugo, šliaužiojančią drenažo ir kanalizacijos vamzdžiais, buvo baisi, o galvoti, kad su ja reikės kautis ir nugalėti, buvo dar baisiau. Bet šitai visai nepakeliama. Kaip nugalėti suaugusį, kuris sako, kad tavęs neskriaus, o iš tikrųjų jau skriaudžia? Kaip kautis su suaugusiu, kuris uždavinėja juokingus klausimus ir kalba nesuprantamus dalykus, pavyzdžiui, "Tai negali amžinai tęstis"?

Ir Edis atsitiktinai padarė vieną iš didžiausių vaikystės atradimų. "Suaugusieji yra pabaisos", - pagalvojo jis. Šitas atradimas nebuvo sutiktas saliutais ir fanfaromis. Tiesiog iškilo ir vėl nugrimzdo galvoje, nuslopintas kitos minties: "Man reikia aspiratoriaus ir aš noriu bėgti iš čia".

- Atsipalaiduok, - pakartojo vaistininkas. - Visos tavo problemos kyla dėl to, kad tu nuolat taip įsitempęs. Imkim kad ir tavo astmą, pavyzdžiui. Žiūrėk.

Misteris Kynas atidarė stalčių, pasikniso jame ir ištraukė balionėlį. Išpūtęs siaurą krūtinę (kaklaraištis išlinko kaip gondola), jis pūstelėjo į jį. Išsipūtė užrašas "CENTRO GATVĖS VAISTINĖ. RECEPTAI, MEDICINOS REIKMENYS IR VISOKIOS SMULKMENOS". Vaistininkas užmazgė kakliuką ir atkišo Edžiui balionėlį.

- Įsivaizduok, kad čia plautis. Tavo plautis. Iš tikro man reikėtų pripūsti du, bet po Kalėdų išpardavimo liko tik vienas...

- Misteri Kynai, ar negalėčiau pasiimti savo aspiratoriaus? - Edžio galva ėmė tvinkčioti. Jis jautė, kaip anka gerklė. Pulsas padažnėjo, išrasojo kakta. Šokoladinis ledų kokteilis stovėjo ant stalo krašto, ir palengva grimzdo ant viršaus užtupdyta vyšnia.

- Palauk sekundę, - atsakė vyras. - Įdėmiai klausykis, Edi. Aš noriu tau padėti. Laikas kažkam pasakyti. Jeigu Rasas Hendoras nesiryžta, pasakysiu aš. Tavo plaučiai kaip šitas balionas, tik apgaubti raumenimis. Tie raumenys - tarsi žmogaus rankos, spaudžiančios dumples, supranti? Jei žmogus sveikas, jie padeda įkvėpti ir iškvėpti. Bet jeigu tų sveikų plaučių šeimininkas įsitempia, raumenys virsta plaučių priešu. Žiūrėk!

Misteris Kynas suėmė gyslota, kaulėta ir rusvom dėmelėm išmarginta ranka balioną ir sugniaužė. Balionas išsipūtė virš ir po jo kumščiu, o Edis susigūžė, laukdamas sprogimo. Kvapą visiškai užėmė. Jis lenkėsi aspiratoriaus, petim užkliudė savo ledų kokteilį. Sunkus stiklas tėškėsi ant grindų kaip bomba.

To Edis veik neišgirdo. Jis įkišo inhaliatoriaus vamzdelį į burną ir nuspaudė gaiduką. Krūtinė tankiai kilnojosi, o galvoje pašėlusiu greičiu, kaip visuomet tokiais atvejais, švilpė mintys: "Prašau, mamyte, aš dūstu, aš negaliu KVĖPUOTI, o Dieve švenčiausias, Jėzau, aš negaliu KVĖPUOTI, prašau, aš nenoriu mirti, nenoriu mirti, ach, prašau..."

Kai garai iš aspiratoriaus pasiekė užspaustas gerklės sieneles, jis vėl galėjo kvėpuoti.

- Atleiskit, - su ašarom balse pasakė berniukas. - Dėl stiklinės... aš išvalysiu ir užmokėsiu... tik nesakykit mano manai, gerai? Atleiskit, misteri Kynai, bet aš negalėjau kvėpuoti...

Į duris porąkart barkštelėjusi įkišo galvą Rubė.

- Kas nors...

- Viskas gerai, - kategoriškai nukirto vaistininkas. - Palik mus vienus.

- Tada atleiskit! - pasakė Rubė ir užvertusi akis užtrenkė duris.

Kaspbraką vėl suėmė dusulys, bet po antro gurkšnio iš aspiratoriaus vėl pradėjo nevykusiai atsiprašinėti. Nutilo tik išvydęs tą pačią sausą šeimininko šypseną. Misterio Kyno rankos buvo sunertos ant krūtinės. Balionas gulėjo ant stalo. Edžiui pasirodė (ir jis jau nebegalėjo atsikratyti to jausmo), kad vaistininkas mėgavosi jo astmos priepuoliu labiau negu kavos kokteiliu.

- Nesirūpink, - pasakė jis, - Rubė vėliau viską išvalys, o jei nori žinoti tiesą, aš netgi džiaugiuosi, kad tu supylei tą taurę. Nes aš pažadu apie tai neužsiminti tavo mamai, jeigu tu prižadėsi laikyti paslaptyje mūsų pokalbį.

- O, aš pažadu, - nudžiugo Edis.
- Gerai, - tarė misteris Kynas. - Susitarėme. Dabar geriau jautiesi, a?
Berniukas linktelėjo.
- Kodėl?
- Kodėl? Kadangi... kadangi pakvėpavau vaistais, - jis žiūrėjo į misterį Kyną kaip į mokytoją, kai atsakydavo jai ne visiškai įsitikinęs.
- Bet tu neturi jokių vaistų, - pasakė vaistininkas. - Tik "placebo". Placebo, Edi, yra medžiaga, kuri turi vaistų skonį ir išvaizdą, bet nėra vaistai. Placebo - ne vaistai todėl, kad neturi jokių aktyvių medžiagų. Vaistais jį galima vadinti tik sąlygiškai. Tai vaistai galvai, - misteris Kynas šyptelėjo. - Supranti, Edi. Vaistai galvai.
Edis, aišku, suprato; šitas žmogus jam sako, kad jis beprotis. Bet nutirpusios lūpos suvapėjo: "Ne, aš nesuprantu".
- Paklausyk vienos tokios istorijos. 1954 metais Depalo universitete buvo atliktas eksperimentas su sergančiais opomis. Šimtui pacientų buvo skiriami vaistai, kurie atseit išgydo opas. Bet tikrus vaistus gavo tik pusė, o kitai penkiasdešimčiai buvo duodami placebo... tiksliau "M & M" rausvi žirniukai, - misteris Kynas spigiai sukikeno, lyg pasakotų nuotykį, o ne medicinos eksperimentą. - Iš to šimto ligonių devyniasdešimt trys jautė pagerėjimą, o aštuoniasdešimt vienas tikrai pasitaisė. Ką tu apie tai manai? Kokią išvadą padarytum iš šito bandymo, Edi?
- Nežinau, - nedrąsiai pasakė berniukas.
Misteris Kynas papliaukšėjo sau per galvą.
- Dauguma ligų prasideda štai kur. Vaistininkauju jau daug metų ir žinojau apie placebo veikimą daug seniau negu atlikti tyrimai. Paprastai jų prireikia seniems žmonėms. Nueina koks senukas pas gydytoją įsitikinęs, kad susirgo vėžiu, diabetu ar dar kokia bjaurybe, o iš tikro sveikut sveikutėlis. O ką gydytojui daryti? Pasakyti, kad jie kaip laikrodžiai su sudilusiu mechanizmu? Cha! Nieko panašaus. Gydytojai nesikrato progų užsidirbti, - dabar jo veide atsirado pašaipi šypsena.
Edis sėdėjo ir laukė, kada viskas baigsis, kada pagaliau viskas baigsis. "Tu neturi jokių vaistų,"- skambėjo jo galvoje.
- Gydytojai nieko jiems nesako ir aš nesakau. Koks mano reikalas? Kartais ateina koks seniokas su receptu, kuriame parašyta tiesiai: "Placebo arba 25 gramai Mėlynojo Dangaus". Taip rašydavo senasis Pirsonas.
Misteris Kynas kostelėjo ir nugėrė savo kavos kokteilio.
- Tai kas gi čia bloga? - paklausė jis Edžio, o kai tas burnos nepražiojo, pats atsakė: - Nieko! Visiškai nieko! Paprastai... Placebo - senų žmonių išsigelbėjimas. Bet yra ir kitų atvejų - sergančių vėžiu, įgimta širdies yda ir panašiais baisiais dalykais, kuriuos paaiškinti mes kol kas bejėgiai. Ir tavo amžiaus vaikų, Edi! Jei tokiais atvejais nuo placebo pasijunti geriau, kokia nuo to žala? Ar matai ką nors bloga, Edi?
- Ne, sere, - atsakė berniukas ir pažiūrėjo į šokoladinių ledų ir stiklo šukių dėmę ant grindų. Viduryje kaip kraujo krešulys nusikaltimo vietoje rudavo vyšnia. Vaikas vėl pajuto tempimą krūtinėje.

- Matai, kaip gerai! Ir galvojame mudu vienodai! Prieš penketą metų, kai Vernonas Meitlendas susirgo stemplės vėžiu, - labai, labai skausminga rūšis, - ir gydytojai jau nebeišmanė, kuo numalšinti jo skausmą, atėjau į ligoninę su buteliu sacharino. Jis buvo geras mano bičiulis, todėl pasakiau: "Vernai, čia eksperimentiniai skausmą slopinantys vaistai. Daktaras nežino, kad atnešiau, ir, dėl Dievo meilės, tik tu neišsiduok. Gal ir nepadės, bet čia geri vaistai, patikėk. Gerk po vieną per dieną ir tik tada, kai skausmas bus visiškai nepakeliamas". Jis dėkojo man su ašaromis akyse. Ašaromis, Edi! Ir žirniukai veikė! Taip! Buvo viso labo sacharinas, o skausmą malšino kaip geriausias vaistas... nes jo skausmas buvo čia.

Vaistininkas vėl oriai pabaksnojo pirštu į galvą.

Edis pasakė:

- Mano vaistai veikia.

- Žinau, kad veikia, - atšovė misteris Kynas ir išsišiepė siutinančia savim patenkinto suaugusio šypsena. - Jie veikia tavo plaučius todėl, kad veikia galvą. "HydrOx", Edi, yra vanduo su lašu kamparo, kad būtų panašiau į vaistus.

- Ne, - pratarė Edis. Oras iš plaučių vėl ėmė švilpti.

Vaistininkas nugėrė savo kokteilio, išgriebė šaukšteliu ledų gabaliuką ir skubiai nusausino smakrą nosine, kol Edis traukė inhaliatorių.

- Aš jau noriu eiti, - pasakė Edis.

- Prašau leisk man baigti.

- Ne! Aš noriu eiti, jūs gavot savo pinigus, o aš noriu namo!

- Leisk pabaigti, - griežtai atrėžė Kynas, ir Edis vėl nutūpė ant kėdės. Kaip niekšiškai suaugę naudoja savo galią kartais. Kaip niekšiškai!

- Viena tavo problemos priežastis yra ta, kad jūsų gydytojas Rasas Hendoras yra skystablauzdis. Kita - kad tavo mama įsitikinusi, jog tu sergi. Tu, Edi, pakliuvai tarp dviejų ugnių.

- Aš ne išprotėjęs, - sušnibždėjo Edis.

Misterio Kyno kėdė girgžtelėjo kaip milžiniškas svirplys.

- Ką?

- Sakiau, kad nesu beprotis! - riktelėjo Edis. Ir iškart paraudo.

Vaistininkas šypsojosi. Galvok, ką nori, kalbėjo ta šypsena. Galvok, ką tu nori, o aš galvosiu, ką noriu aš.

- Aš ir nesakau tau, kad esi psichiškai nesveikas, Edi. Tavo plaučiai neserga astma; galva - taip.

- Jūs manote, kad aš beprotis.

Misteris Kynas palinko į priekį ir pasirėmė ant sunertų rankų.

- Aš nežinau, - tyliai pasakė. - O kaip tu manai?

- Tai melas! - sušuko Edis nustebdamas, kad iš jo krūtinės gali išeiti garsas su tokia jėga. Jis mąstė, kaip Bilas pasielgtų išgirdęs tokius pritrenkiančius kaltinimus. Tas tai žinotų, kaip atsakyti. Mokėtų išlikti drąsus. - Čia viskas šlykščiausias melas! Aš iš tikro sergu astma, iš tikro!

- Taip, - vaistininko šypsena virto kandžia skeleto grimasa. - O iš kur tu ją gavai, Edi?

Berniuko galva tvinksėjo ir ūžė. Ach, kaip jam bloga, kaip bloga...

- Prieš ketverius metus, 1954-aisiais - keistas sutapimas: tais pačiais, kai paskelbti Depolio bandymai - daktaras Hendoras išrašo tau šitą "HydrOx'ą". Tai reiškia vandenilio ir deguonies mišinį, kitaip tariant, vandenį. Aš taiksčiausi su šita apgaule, bet metas baigti. Tavo astmos vaistai veikia smegenis, o ne plaučius. Tavo astmą sukelia diafragmos spaudimas tavo galvai... ar mamai įsakius. Tu esi sveikas.

Stojo siaubinga tyla.

Edis sėdėjo, o galva virte virė. Vieną mirksnį jis patikėjo, kad vaistininkas kalba tiesą, bet iškart pašiurpo nuo išvadų, kurios natūraliai kyla iš to. O kodėl misteriui Kynui meluoti, ypač apie tokius rimtus dalykus?

Vaistininkas sėdėjo ir šypsojosi šalta dykumų šypsena.

Aš sergu astma, sergu. Kai Henris Bauersas smogė man į nosį (kada mes su Bilu statėm užtvanką), o aš vos nenumiriau. Ir aš turiu patikėti, kad viskuo kalta... mano galva...

Bet kam jam meluoti? (Tik po daugelio metų bibliotekoje Edis paklausė savęs dar baisesnio klausimo: Kodėl jis pasakė man teisybę?)

Kaip per rūką jis išgirdo misterį Kyną sakant:

- Aš stebėjau tave, Edi. Pasakiau tau viską todėl, kad esi pakankamai didelis suprasti, taip pat todėl, kad pagaliau radai draugų. Gerų draugų, tiesa?

- Taip, - atsakė berniukas.

Vaistininkas atsilošė (vėl girgžtelėjęs) ir užmerkė vieną akį lyg pamerkdamas, lyg ir ne.

- Ir spėju, kad tavo mama per daug jais nesižavi, ar ne?

- Jai mano draugai patinka, - atšovė Edis, prisimindamas tas šlykštynes, kurių mama prišnekėjo apie Ričį Tozijerį *(jis nepadoriai šneka... ir jam bjauriai dvokia iš burnos, Edi... tikriausiai jis rūko),* kandų pamokymą neskolinti pinigų Stenui Urisui, nes jis žydas, akivaizdų priešiškumą Bilui Denbrui ir "tam tešliui". - Ji labai juos mėgsta, - pakartojo jis.

- Tikrai? - paklausė šypsodamasis Kynas. - Ką gi, gal taip, o gal ir ne, svarbiausia, kad tu turi draugų. Galbūt galėtum su jais pasidalyti savo problema. Šita... psichine silpnybe. Sužinotum jų nuomonę.

Edis nieko neatsakė. Užteks kalbėti; taip saugiau. Ir jeigu jam nepavyks greitai iš čia ištrūkti - tikrai apsižliumbs.

- Na, - pasakė vaistininkas kildamas, - atrodo, pasakiau viską, ką laikiau savo pareiga pasakyti. Atleisk, jei nuliūdinau. Aš...

Bet nieko daugiau nelaukęs Edis čiupo savo aspiratorių, baltą vaistų maišelį ir nėrė pro duris. Viena koja slystelėjo ant ištirpusių ledų. Šiaip taip išlaikęs pusiausvyrą, Edis išbėgo iš Centro gatvės vaistinės. Net dusinimo nejuto. Rubė prasižiojusi žiūrėjo jam pavymui. Ir Kaspbrakas įsivaizdavo tarpduryje stovintį liesą šeimininką, su mąslia šypsena sekantį gėdingą Edžio bėgimą.

Vaikas stabtelėjo tik trijų gatvių - Kanzaso, Meino ir Centro - sankryžoje. Pritūpęs ant neaukštos akmens tvorelės šalia autobusų stotelės, Edis patraukė iš aspiratoriaus. Šįkart vaistų skonis pasirodė koktus

(paprasčiausias vanduo su lašu kamparo)

ir jis pagalvojo, kad susivems, jei šiandien dar kartą įtrauks tų garų.

Sukišęs aspiratorių į kišenę, berniukas stebėjo automobilių judėjimą Meino gatve ir Ap Mailo kalva. Stengėsi negalvoti. Saulė spigino į pakaušį. Kiekviena pravažiuojanti mašina laidė saulės zuikučius jam į akis, smilkinius ėmė mausti. Jis negalėjo sugalvoti preteksto pykti ant misterio Kyno, o su Edžiu Kaspbraku jo santykiai visai pašlijo. Jam buvo gėda dėl Edžio Kaspbrako. Bilas nešvaisto laiko tokiems dalykams, o jis, va, nieko negali sau padaryti.

Dabar labiausiai norėjosi padaryti tai, ką siūlė vaistininkas: nueiti į Barensą ir papasakoti viską draugams, išklausyti jų nuomonę ir patarimus. Bet to padaryti jis negali. Mama laukia su vaistais

(galvai... ar mamai įsakius)

ir jeigu jis užtruks

(tavo mama įsitikinusi, kad tu sergi)

bus bėdos. Ji pagalvos, kad jis su Bilu, Ričiu ar "žydpalaikiu", kaip ji vadino Steną (tvirtindama, kad nėra prieš jį nusistačiusi, tiesiog priversta "atskleisti kortas", - taip ji vadino tiesos sakymą sudėtingomis aplinkybėmis). Ir dabar stovėdamas gatvių kampe Edis jau žinojo, ką mama pasakytų sužinojusi, kad jis draugauja dar ir su negru bei mergaite, mergaite, kuriai tuoj atsiras krūtinė.

Edis lėtai nupėdino Ap Mailo kalva, nesiryždamas tokiame karštyje skubėti. Beveik galėjai kepti kiaušinienę ant asfalto. Pirmą kartą jis pajuto norįs vėl į mokyklą, į naują klasę su nauja mokytoja. Kad tik greičiau šita kankinanti vasara pasibaigtų.

Kalno pusiaukelėje berniukas sustojo (netoli tos vietos, kur po 27 metų Bilas Denbras vėl pamatys savo Silverį) ir išsiėmė aspiratorių iš kišenės. "Hidroksido garai", - skelbė etiketė. - "Vartoti savo nuožiūra".

Pasidarė aišku dar kai kas. "Vartoti savo nuožiūra". Jis buvo tik vaikas, kuriam pienas nuo lūpų nenudžiūvo (taip sakydavo mama "kortų atskleidimo" valandėlę), bet kiekvienas vienuolikmetis žino, kad niekas rimtų vaistų nedalina užrašęs "Vartoti savo nuožiūra". Savo nuožiūra pavartojęs net gerai pažįstamą aspiriną, į grabą atgulsi. Ką kalbėti apie vaistus nuo astmos?

Edis įdėmiai pažiūrėjo į inhaliatorių, nepastebėdamas pagyvenusios ponios, kuri smalsiai nužvelgė jį leisdamasi Meino gatvės link su pirkinių pintine. Berniukas jautėsi apgautas. Ir vieną akimirką vos neįkišo plastmasinio buteliuko į kanalizacijos šulinį. Žinoma, kodėl ne! Tegu keliauja pas TĄ. Še tau pla-ce-bo, šimtaveidi smirdžiau! Kaspbrakas prunkštelėjo ir jau beveik paleido iš rankų inhaliatorių. Bet įprotis pasirodė stipresnis. Jis įsikišo jį į dešinę kelnių kišenę net neįsivaizduodamas, kaip pasibaigs ta sunki diena.

3

Kai po dvidešimt penkių minučių Edis išėjo iš parduotuvės Kostelo aveniu su "Pepsi" skardine vienoje rankoje ir dviem "Peiday" saldainiais kitoje, neapsidžiaugė išvydęs suklaupusius šalia mažos krautuvėlės Henrį Bauersą, Viktorą Krisą, Briedį ir Patriką Hoksteterį. Iš pradžių Edžiui pasirodė, kad jie lošia iš pinigų; paskui pamatė, kad krato savo centus ant Viktoro beisbolo marškinėlių. Šone gulėjo sumesti į krūvą vasaros mokyklos vadovėliai.

Įprastą dieną Edis būtų tyliai grįžęs į parduotuvę ir paprašęs misterio Džedro išleisti jį pro užpakalines duris. Bet ta diena nebuvo įprasta. Vaikas taip ir sustingo tarpduryje viena ranka prilaikydamas stiklines duris su cigarečių reklama ("Winston'as" toks, kokia turi būti tikra cigaretė), o kitoje laikydamas popierinį parduotuvės ir baltą vaistinės maišelius.

Viktoras Krisas pastebėjo jį ir niuktelėjo alkūne Henriui. Tas pakėlė akis; po to ir Patrikas Hoksteteris. Briedis, kurio smegeninės krumpliaračiai sukosi kiek lėčiau, dar penkias sekundės skaičiavo centus, kol nustebintas nelauktos tylos apsidairė.

Henris atsistojo ir nubraukė nuo kelių prilipusius akmenukus. Sutvarstyta nosis buvo įsprausta į įtvarus, todėl kalbėjo pro nosį.

- Tegu mane skradžiai. Čia juk vienas iš tų, kurie mėtė akmenis. Kur tavo draugeliai, šikniau? Viduje?

Edis papurtė galvą, ir tai buvo antra jo klaida.

Henris išsišiepė.

- Ką gi, neblogai. Aš ne prieš atsiskaityti su visais po vieną. Ateini čia, šikniau.

Viktoras atsistojo šalia Bauerso; Patrikas absurdiškai šiepėsi už jų nugarų. Briedis dar tik kėlėsi.

- Ateik čia, žąsine, - įsakė Henris. - Pasišnekėsim apie akmenis. Gerai?

Pagaliau (per vėlai, aišku) Edžiui toptelėjo, kad reikėtų trauktis į parduotuvę. Kur yra suaugusių. Bet Bauersas pačiupo greičiau, nei jis spėjo pasijudinti. Henris truktelėjo už rankos, smarkiai truktelėjo, ir šypsena virto žiauria grimasa. Edžio pirštai paleido rankeną, ir jis būtų plojęsis veidu į žvyrą, jei ne Viktoras, suskubęs sugauti jį už pažastų ir paskui smarkiai pastūmęs. Berniukas šiaip taip išsilaikė ant kojų. Dabar ketvertas stovėjo už dešimties pėdų, Henris kiek arčiau, išsišiepęs. Ant pakaušio plaukai styrojo kuodu.

Už Henrio iš kairės buvo Patrikas Hoksteteris. Edis anksčiau niekad nematė šitoje draugijoje to neįtikėtinai keisto berno. Patriko pilvukas kabojo ant diržo su "Raudonuoju raiteliu" ant sagties. Veidas - taisyklingas apskritimas, paprastai baltas kaip grietinėlė. Dabar jis buvo truputį įdegęs. Ypač nosis, kuri luposi, ir juostos per skruostus. Mokykloje Patriko hobis buvo užmušinėti žalia liniuote muses ir rinkti į penalą. Kartais jis

parodydavo savo turtą kam nors kieme. Tada storos lūpos išsišiepdavo, o pilkai žalios akys likdavo rimtos, susimąsčiusios. Rodydamas savo negyvas muses, jis nepratardavo nė žodžio, nesvarbu, ką stebėtojas kalbėdavo. Ta pati išraiška buvo jo veide dabar.

- Kaip laikaisi, akmensvaidy? - paklausė Henris artindamasis. - Gal netyčia akmenų su savim turi?

- Neliesk manęs, - drebančiu balsu išlemeno Edis.

- "Neliesk manęs", - nusimaivė Henris apsimesdamas, kad iš baimės laužo rankas. - Kas bus, jei paliesiu? A, akmensvaidy? - kumštis neįtikėtinu greičiu kirto į Kaspbrako skruostą. Jo galva loštelėjo. Iš kairės akies pabiro ašaros.

- Mano draugai viduje, - pasakė Edis.

- "Mano draugai viduje", - cyptelėjo Patrikas Hoksteteris. - Oooi! Ooooi! Gelbėkit! - jis ėmė artintis Edžiui iš dešinės.

Tas ėmė gręžtis ton pusėn, kai Henrio kumštis pasiekė kitą žandą.

"Neverk, - įsakė sau Edis, - to jie ir siekia, nedrįsk verkti, Edi. Bilas neverktų, ir tu ne..."

Viktoras žengė į priekį ir smarkiai stumtelėjo. Edis žengė žingsnelį atgal, užkliuvo už priklaupusio iš nugaros Patriko ir žnegtelėjo ant žvyro, nusibrozdindamas rankas. Iš plaučių su švilpimu ūžtelėjo oras.

Po akimirkos ant jo sėdėjo Henris Bauersas, prispaudęs keliais rankas.

- Turi akmenų, akmensvaidy? - suriaumojo jis, ir Edis labiau nusigando beprotiškų ugnelių Bauerso akyse negu dėl skaudančių rankų ir to, kad negali įtraukti į plaučius oro. Henris išprotėjęs. Netoliese krizeno Patrikas.

- Nori pasimėtyti akmenimis? A? Aš tau padėsiu! Štai! Še tau akmenų, va!

Henris pasėmė saują žvyro ir užbėrė Edžiui ant veido. Paskui ėmė trinti, pjaustydamas skruostus, vokus, lūpas. Edis išsižiojo ir suklykė.

- Dar nori? Imk! Man negaila, akmensvaidy! Tuoj! Prašom! Prašom!

Žvyras ėmė žirti Edžiui į burną, draskė gomurį, grikštelėjo tarp dantų. Jis vėl suklykė ir išspjovė žvyrą.

- Gal dar trokšti? Gerai? Tuoj...

- Baik! Ei, tu! Tučtuojau liaukis! Tu, berniuk! Traukis nuo jo! Mikliai! Tu mane girdi! Traukis šalin!

Pro primerktas, ašarotas akis Kaspbrakas išvydo didelę ranką, įsikimbančią Henriui į apykaklę ir nuvelkančią jį šalin. Bauersas, nutrenktas žemėn, iškart pašoko. Edis palengva ėmė sotis. Nesisekė. Jis stabtelėjo atsikvėpti ir išspjauti akmenukus su krauju.

Edį išgelbėjo misteris Džedras su ilga balta prijuoste. Vyras atrodė įsiutęs. Jo veide nebuvo nė kruopelytės baimės, nors Henris veikiausiai svėrė penkiasdešimčia svarų daugiau ir buvo trim coliais aukštesnis. Nesibaimino todėl, kad jis buvo suaugęs, o Bauersas - dar vaikas. Bet Edis suabejojo, ar tai turi reikšmę dabar. O misteris Džedras to nesuprato. Nesuprato, kad Henris pamišęs.

- Nešdinkis iš čia, - pasakė artindamasis prie Bauerso vyras. - Nešdinkis ir nedrįsk daugiau čia pasirodyti. Negaliu pakęsti mušeikų. Ir dar keturi prieš vieną. Ką pasakytų jūsų motinos?

Jis perliejo berniukus piktu žvilgsniu. Briedis su Viktoru nudelbė akis ir ėmė apžiūrinėti savo sportbačius. Patrikas žiūrėjo į misterį Džedrą, tiksliau, per jį, savo stiklinėmis pilkai žaliomis akimis. Parduotuvės šeimininkas atsisuko į Bauersą ir spėjo pasakyti: "Rinkitės savo skudurus ir...", kai berniukas iš visų jėgų jį pastūmė.

Kitomis aplinkybėmis nustebęs misterio Džedro veidas būtų sukėlęs juoko bangą. Jis nulėkė atbulas ir susmuko ant laiptų, pažėręs kulnais žvyro.

- Kaip tu... - pradėjo vyriškis.

Ant jo nusileido Bauerso šešėlis.

- Eik vidun, - pasakė Henris.

- Tu... - pratarė misteris Džedras ir pats nutilo. Edis suprato, kad pagaliau žmogelis pamatė ugneles Henrio akyse. Jis skubiai atsistojo, užlėkė laipteliais (viršuje per skubėjimą kluptelėjęs ant kelio). Ties durimis visa suaugusio savigarba jau buvo išdulkėjusi. Jis riktelėjo: "Aš skambinu policijai!", bet kai Henris pagąsdino, kad vejasi, išnyko už durų. Viskas baigta, suprato Edis. Pagalbos nebėra iš kur laukti. Metas pasipustyti padus.

Savo šansą Edis išnaudojo; kol Henris su bendrais stovėjo prie parduotuvės laiptelių, jis apsisuko ir nulėkė kiek įkabina.

Bauersas atsigręžė, kai Kaspbrakas nutolo gerą puskvartalį.

- Paskui jį! - subliovė jis.

Su astma ar be astmos, Edis tądien surengė neblogas lenktynes. Buvo vietų, kai jis nejautė, ar jo sportbačių padai liečia grindinį. Vienu metu net užsižiebė viltis, kad jam pavyks ištrūkti.

Bet tą akimirką, kai iki išsigelbėjimo Kanzaso gatvėje buvo likę keli žingsniai, priešais Edį triratuką išmynė iš kiemo kažkoks mažylis. Berniukas pabandė jį aplenkti, bet geriau jau būtų šokęs per viršų (beje, vaikas buvo vardu Ričardas Kovanas, kuris užaugs ir susilauks sūnaus Frederiko, vėliau paskandinto ir pusiau suėsto tualete pabaisos, juodu dūmu išlindusios iš kanalizacijos).

Edžio koja užkliuvo už užpakalinio triratuko rato. Mažylis net nesusverdėjo, o Kaspbrakas nulėkė ant asfalto. Trenkėsi petimi, atsimušė, vėl krito dešimt pėdų, nubraukdamas kelius ir alkūnes. Henrio Bauerso smūgis pasiekė jį stojantis. Edis stuktelėjo nosim į grindinį. Pliūptelėjo kraujas.

Henris vikriai persivertė per petį kaip desantininkas ir stryktelėjo ant kojų. Suspaudė Edžio kaklą ir dešinį riešą. Edis jautė karštą ir drėgną savo budelio kvėpavimą.

- Nori akmenų, akmensvaidy! Žinoma! Šūdžius! - jis užlaužė ranką. Berniukas suriko. - Akmenis akmensvaidžiams, tiesa, šūdžiau? - Bauersas laužė ranką toliau. Edis suklykė. Jis per miglą girdėjo likusių per-

sekiotojų trepsėjimą. Mažylis ant triratuko ėmė bliauti. "Junkis į visuomenę, bernaiti", - pagalvojo Kaspbrakas ir nepaisydamas skausmo, ašarų ir baimės garsiai nusikvatojo.

- Tau juokinga? - paklausė Henris. Balse buvo daugiau nuostabos negu įtūžio. - Tau tai atrodo juokinga?

Ar tik Henris ne išsigandęs? Po daugelio metų Edis neabejos: Henrio balse tikrai jautėsi baimė.

Jis pabandė išlaisvinti ranką iš Bauerso gniaužto. Ji buvo slidi nuo prakaito, ir beveik pavyko ištraukti. Turbūt todėl Henris sugniaužė riešą dar stipriau. Edis išgirdo trakštelėjimą rankoje, panašų į sausų šakų poškėjimą žiemą, neatlaikius sniego svorio. Juodas skausmo debesis nusirito sulaužyta ranka. Jis suklykė, bet tas garsas atrodė tolimas. Pasaulis ėmė lietis prieš akis, o kai Bauersas atleido ir niuktelėjo, jis tarytum nuslydo šaligatviu. Užteko laiko įsiminti kiekvieną smulkmeną: kaip liepos saulė žvilgčioja žėručio gabaliukuose, kad kadaise rožine kreida buvo išpaišytos "klasės" (vieną akimirką jos susiliejo ir virto kažkuo kitu. Vėžliu).

Jis būtų apalpęs, bet užkliuvo už sulaužytosios rankos, ir nauja veriančio, deginančio skausmo banga perliejo visą kūną. Edis išgirdo, kaip grikšteli viena į kitą kaulo skeveldros. Jis prisikando liežuvį. Atsivertęs ant nugaros, pamatė sustojusius Henrį, Viktorą, Briedį ir Patriką. Jie buvo neįtikėtinai aukšti, kaip duobkasiai žiūrinčiam iš duobės.

- Patiko, akmensvaidy? - paklausė Henris. Jo balsas sklido iš labai toli, skverbėsi pro skausmo debesis. - Gera, nesakyk!

Patrikas Hoksteteris sukikeno.

- Tavo tėvas beprotis, - išgirdo save sakant Edis. - Ir tu toks pats.

Bauerso šypseną it kas būtų nuplėšęs. Jis atsivedėjo koja spirti... ir karštą popietę perskrodė sirena. Henris sustojo. Viktoras su Briedžiu neramiai apsižvalgė.

- Aš dingstu iš šičia, - pasakė Krisas. Jis kalbėjo taip toli! Žodžiai plaukė kaip klouno balionai. Viktoras pasileido bibliotekos link, nėrė į Makerono parką ir išnyko.

Henris susvyravo, matyt, tikėdamasis, kad policijos automobilis pralėks pro šalį, o jis galės baigti suvedinėti sąskaitas. Bet sirena vėl sukaukė; šįkart arčiau.

- Tau pasisekė, šikniau, - iškošė jis. Ir nulapsėjo su Briedžiu paskui Viktorą.

Patrikas Hoksteteris luktelėjo sekundę.

- Čia tau dovanėlė nuo manęs, - šnipštelėjo jis žemu kimiu balsu, atsikrenkštė ir užlipdė didžiulį žalią skreplį ant sukruvinto prakaituoto Edžio veido. - Gali nevalgyti viso iš karto, - pasakė Patrikas su savo trikdančia šypsena. - Pasitaupyk kitai dienai.

Paskui palengva apsisuko ir nušlepsėjo.

Edis bandė nusivalyti veidą sveikąja ranka, bet net tas nedidelis judesys vėl užžiebė neištveriamą sulaužytosios skaudulį.

Išeidamas į vaistinę tu net neįtarei, kad atsidursi ant Kostelo aveniu šaligatvio su sulaužyta ranka ir Patriko Hoksteterio skrepliu, tekančiu per veidą, tiesa?

Ir pats netikėdamas vėl nusijuokė. Negarsiai, nes smarkiau nepajėgė dėl skausmo. Bet buvo gera. Ir dar kai kas: dingo astma. Plaučiai bent kol kas jokių problemų nekėlė. Irgi gerai. Dabar nieku gyvu neįstengtų išsitraukti aspiratoriaus.

Sirena kniaukdama vis artėjo. Edis užsimerkė, po vokais matė raudona. Paskui raudona virto juoda, kai ant jo krito kažkieno šešėlis. Tai buvo mažylis su triratuku.

- Kaip tu? - paklausė jis.

- O kaip atrodau, gerai?

- Ne, atrodai siaubingai, - atsakė vaikas ir numynė niūniuodamas "Fermerį slėnyje".

Edis ėmė kikenti. Policijos mašina jau čia; jis girdėjo cyptelint padangas. Kažkodėl toptelėjo, kad gera būtų išvysti misterį Nelą, nors puikiai žinojo, kad airis nevažinėja patruliniuose ekipažuose.

Ko, po galais, tu čia įsižvengei?

Edis nežinojo, kaip nesuprato, kodėl kęsdamas šitokį skausmą jaučia nuostabų palengvėjimą. Gal todėl, kad išliko gyvas ir atsipirko tik sutrupintu kaulu? Tikriausiai, nusprendė berniukas. Bet sėdėdamas po daugelio metų Derio bibliotekoje su džino ir slyvų sulčių taure ir aspiratoriumi po ranka, jis pasakė draugams, kad buvo dar kažkokia priežastis; jis buvo pakankamai subrendęs ją pajusti, bet nei suprasti, nei įvardyti negalėjo.

"Manau, kad tai buvo pirmas tikras skausmas mano gyvenime, - pasakys jis. - Nieko panašaus į tai, kaip aš jį įsivaizdavau. Aš nebuvau sugniuždytas. Priešingai... atsirado galimybė palyginti, įsitikinti, kad galima egzistuoti ir su skausmu, nepaisyti jo".

Edis sunkiai pasuko galvą į dešinę ir pamatė juodas "Fajestoun" padangas, akinančius chromuotus ratų diskus ir tvinksinčią mėlyną šviesą. Tada išgirdo misterio Nelo balsą su tokiu airišku akcentu, kokiu nei Ričis, nei pats Nelas nekalbėjo... tikriausiai buvo kaltas atstumas.

- O Jė-Jėzau šventas, čia gi mažis Kaspbrakas!

Tada berniukas prarado sąmonę.

4

Ir neatsipeikėjo gana ilgai, išskyrus vieną momentą.

Edis trumpam atsigavo greitojoje. Pamatė misterį Nelą šalia, sukantį mažo rudo buteliuko kamštuką ir skaitantį knygą plonais viršeliais, pavadinimu "Aš - prisiekusioji". Merginos su tokiomis krūtimis kaip tos, ant viršelio, Edis dar nebuvo matęs. Žvilgsnis nukrypo pro policininką į vairuotoją. Tas atsigręžė į Edį su plačia klastinga šypsena. Veidas buvo

nuteptas grimu ir talko milteliais, akys švietė kaip naujos ketvirčio dolerio monetos. Greitąją vairavo Penivaisas.

- Misteri Nelai, - sušvogždė Edis.

Policininkas pakėlė akis ir nusišypsojo.

- Kaip jautėsi, maži?

- Vairuotojas... tas vairuotojas...

- Taip, po sekundės būsim vėtoje, - patikino Nelas ir atkišo savo buteliuką. - Patrauk, kaipmat bus geriau.

Edis gurkštelėjo, rodės, skystos ugnies. Užsikosėjo sujudindamas ranką. Dar kartą pažiūrėjo į vairuotoją. Paprastas vaikinas, apsikirpęs "ežiuku". Joks klounas.

Jis vėl atsijungė.

Vėliau pasijuto esąs operacinėje, seselė šalta skepetaite valė nuo veido kraują, purvą ir spjaudalus. Perštėjo ir kartu buvo gera. Edis išgirdo, kaip plyšoja motina laukiamajame, ir pabandė pasakyti seselei, kad jos neįleistų. Bet liežuvis nepakluso, kad ir kiek stengėsi.

- Jeigu jis miršta, aš privalau žinoti! - rėkė jo mama. - Girdite? Aš turiu teisę žinoti ir turiu teisę jį pamatyti! Aš paduosiu jus į teismą! Aš turiu draugų advokatų, daug! Keli geriausi mano draugai-teisininkai!

- Nemėgink kalbėti, - pasakė slaugė Edžiui. Ji buvo jauna, berniukas jautė jos krūtis, prisispaudusias prie rankos. Vieną mirksnį jam pasirodė, kad ten Beverlė Maš, o paskui jis vėl nualpo.

Dar kartą atsipeikėjęs išvydo kambaryje mamą, tratančią kažką daktarui Hendorui kaip kulkosvaidis. Sonia Kaspbrak buvo masyvi moteriškė. Drambliškos kojos, apmautos medicininėmis kojinėmis, buvo stebėtinai glotnios. Veidas blyškus, išskyrus nenatūralias skaistalų dėmes.

- Ma... - išspaudė Edis, - ... viskas gerai... man viskas gerai...

- Ne, ne, - sudejavo misis Kaspbrak, laužydama rankas. Edis išgirdo, kaip traška sąnariai. Jam vėl ėmė stigti oro matant, kaip ją paveikė paskutinis sūnaus nuotykis. Jis norėjo paprašyti mamą nusiraminti, antraip gali prasidėti širdies smūgis, tačiau nepajėgė. Gerklė buvo perdžiūvusi. - Ne, tau ne gerai, tavo būklė labai sunki, labai pavojinga, bet tu pasveiksi, aš pažadu, sūneli, kad tu pasveiksi, net jei reikėtų sukviesti geriausius specialistus. Ach, Edi... Edi... vargšė tavo rankutė...

Ji puolė veriančiai raudoti. Edis pastebėjo, kad sesutė, nuvaliusi jo veidą, žiūri į ją be didelio gailesčio.

Į ariją įsijungė daktaras Hendoras, vapantis "Sonia, prašau... Sonia... Sonia". Tai buvo liesas, gležnas žmogėnas siaurais ūsiukais, kurie ne tik kad buvo retučiai, bet dar ir nelygiai apkirpti (kairys buvo ilgesnis). Jis atrodė susinervinęs. Edis prisiminė vaistininko žodžius ir jam pagailo daktaro Hendoro.

Pagaliau Rasas susiėmė ir išdrįso pasakyti:

- Jeigu nesusivaldysite, teks išeiti, Sonia.

Misis Kaspbrak apsisuko.

- Net neketinu! Kaip jūs galite apie tai galvoti! Čia miršta mano sūnus! Mano sūnus kankinasi skausmuose!

Visus pribloškė atgavęs amą Edis.

- Noriu, kad išeitum, ma. Jeigu rėksi, taip veikiausiai ir bus, tau geriau čia nebūti.

Mama atsigręžė nustebusi... ir įskaudinta. Matydamas ją tokią, Edis pajuto, kaip ima spaustis krūtinė.

- Žinoma, ne! - šūktelėjo misis Kaspbrak. - Kokias nesąmones tu kalbi, Edi! Tu kliedi! Tu nesupranti, ką šneki - nerandu kito paaiškinimo!

- Aš irgi nežinau paaiškinimo, bet nesuku dėl jo galvos, - pasakė seselė. - Žinau tik, kad mes tuščiai gaištame, kai turėtume gipsuoti jūsų sūnaus ranką.

- Jūs norite pasakyti... - pradėjo Sonia keldama toną.

- Prašau, misis Kaspbrak, nesiginčykime čia. Geriau padėkime Edžiui, - pasakė daktaras.

Sonia pasidavė, bet jos akys, įniršusios lokės, kurios jauniklį kažkas išgąsdino, akys, seselei žadėjo mažų mažiausia nemalonumus. Gal ir teismą. Paskui žvilgsnis apsiblausė, nirto ugnelės užgeso ar bent pasislėpė. Ji suėmė sveikąją sūnaus ranką ir taip spustelėjo, kad berniukas suinkštė.

- Dabar tau skauda, bet netrukus vėl jausies gerai, - pasakė ji. - Netrukus, aš pažadu.

- Žinoma, ma, - išspaudė Edis. - Ar gali paduoti aspiratorių?

- Aišku, - atsakė Sonia Kaspbrak ir triumfuodama atsigręžė į slaugę, lyg ką tik nuo jos būtų nuimtas kaltinimas kažkokiu juokingu nusikaltimu. - Mano sūnus serga astma, - pareiškė ji. - Sunkia forma, bet jis nuostabiai tvarkosi.

- Gerai, - abejingai mestelėjo seselė.

Mama palaikė aspiratorių, kad Edis galėtų įtraukti garų. Netrukus gydytojas jau čiupinėjo sulaužytą jo ranką. Stengėsi kiek įmanydamas švelniau, bet skausmas vis tiek buvo nepakenčiamas. Berniukas sukando dantis, kad nesuklyktų. Baiminosi, kad mama ims rėkti taip pat. Ant kaktos pakibo didžiuliai prakaito lašai.

- Jam skauda, - kalbėjo misis Kaspbrak. - Aš žinau, kad skauda! Nėra reikalo čiupinėti! Liaukitės! Kam jūs jį kankinate! Jis labai trapus, nepakels tokio skausmo!

Edis pastebėjo, kaip įpykusios seselės akys susikryžiavo su susirūpinusiomis gydytojo. Matė pokalbį be žodžių: "Išgrūskit tą moterį iš čia, daktare. Aš negaliu. Nedrįstu".

Skausmas leido mąstyti nepaprastai blaiviai (nors tokių momentų dažnai patirti Edžiui nesinorėtų: per didelė kaina), ir po bežodžio dialogo neliko abejonių, kad misteris Kynas nemelavo. Jo aspiratorius pripiltas pasmirdinto kamparu vandens. Astma nė gerklėje, plaučiuose ir krūtinėje, o galvoje. Ir kažkaip teks su tuo susitaikyti.

Per skausmą matė motiną tokią, kokia yra: kiekvieną gėlytę ant jos suknelės, prakaito dėmes pažastyse, kai įdėklai, kuriuos ji siuvosi į kiek-

vieną drabužį, daugiau neįstengė sugerti, nuavėtus batus. Matė, kokios mažos jos akutės riebalų kišenėse, ir siaubinga mintis toptelėjo galvon: jos tokios pat plėšrios kaip to raupsuotojo, kuris išsirangė iš Neibolto gatvės 29 namo rūsio. "Štai ir aš, viskas gerai... neverta nuo manęs bėgti, Edi."

Daktaras Hendoras švelniai suėmė sulaužytą berniuko ranką ir spustelėjo. Plykstelėjo nežmoniškas skausmas, ir Edis apalpo.

5

Jam davė kažko išgerti, o gydytojas sugipsavo ranką. Edis girdėjo daktarą Hendorą sakant mamai, kad tai dilbio lūžis, paprastas vaikų lūžis, pasitaikantis iškritus iš medžio. Mama piktai atšovė, kad jos Edis medžiais nesikarsto ir ji norinti sužinoti visą tiesą. Kiek tai pavojinga.

Seselė girdė jam tabletę. Edis vėl buvo dėkingas už šiltą krūtų prisilietimą. Nors matė viską it migloje, nesunkiai įžiūrėjo, kad mergina supykusi. Jam pasirodė, kad sako: "Ji ne raupsuotasis, negalvokit taip, ji ėda mane todėl, kad myli", bet, matyt, nieko nepasakė, nes pikta išraiška ir toliau liko sesutės veide.

Edis neaiškiai prisimena, kad buvo stumiamas kėde ant ratukų koridoriumi, o mama griaudėjo užpakalyje: "Ką tai reiškia "lankymo valandos"? Nekalbėkit man apie lankymo valandas, nes tai mano sūnus!"

Blėsta. Edis džiaugėsi, kad mamos balsas blėsta. Skausmas nuslopo, o su juo ir tas aiškumas. Nesinorėjo nieko galvoti. Traukė miegas. Ranka atrodė baisiai sunki. Įdomu, ar ji sugipsuota? Jis pats, atrodo, įžiūrėti negali. Edis klausėsi prislopintų radijų iš palatų, stebėjo ligonius su pižamomis, kaip vaiduoklius šmirinėjančius koridoriuje, prisimena, kad buvo karšta... neapsakomai karšta...

Įvežtas į savo palatą pamatė saulę palei horizontą - piktą oranžinį bumbulą - ir pagalvojo sau: kaip klouno saga.

"Stokis, Edi, tu gali vaikščioti", - pasigirdo balsas, ir Edis įsitikino, kad gali. Jis įlindo tarp vėsių iškrakmolintų paklodžių. Balsas pasakė jam, kad naktį gali skaudėti, bet tegu jis neskuba prašyti nuskausminančių, kol nesijaus visiškai prastai. Edis paprašė vandens. Vanduo ėmė tekėti per šiaudelį. Buvo vėsus ir skanus. Berniukas išgėrė, kiek buvo.

Naktį tikrai skaudėjo. Ir dar kaip. Jis gulėjo uždėjęs ranką ant slaugės iškvietimo mygtuko, bet nespaudė jo. Lauke šėlo audra, ir kai melsvas žaibas nutvieskė dangų, Edis nusisuko nuo lango, kad neišvystų baisaus išsiviepusio veido, prispausto prie stiklo.

Pagaliau jam pavyko užsnūsti. Sapne matė Bilą, Beną, Ričį, Steną, Maiką ir Bevę, - savo draugus, - atvažiuojančius dviračiais jo aplankyti ligoninėje (Bilas vežė Ričį Silveriu). Jis nustebo pamatęs Beverlę su malonios žalios spalvos kaip Karibų jūra "National Geographic" žurnale suknute. Edis negalėjo prisiminti, kad anksčiau būtų matęs ją ne su džinsais

ar tuo, ką mergaitės vadina "mokykliniu kostiumu": sijonėliu ir palaidine; palaidinė paprastai balta, apvalia iškirpte, sijonai rudi, plisuoti, palenkti kiek žemiau kelių, kad nesimatytų nubrozdijimų.

Sapne jis matė juos ateinančius lygiai antrą valandą (lankymo metas), ir mama, kantriai išlaukusi nuo vienuoliktos, su riksmais pasitiko tą būrelį.

"Jei manote, kad pavyks įeiti, manykite iš naujo! - rėkė ji, o klounas, kuris sėdėjo visą laiką laukiamajame, tik atokiau, kampe, užsidengęs veidą "Žvilgsnis" žurnalu, pašoko ir ėmė vaizduoti, kad ploja baltomis pirštinėtomis rankomis. Jis stovėjo ant galvos, šoko, dabar vertėsi kūliais, šoko per galvą, o misis Kaspbrak springdama šaukė ant Edžio draugų, ir tie susigūžę traukėsi už Bilo nugaros, kuris vienintelis stovėjo tiesiai, kiek pablyškęs, tiesa, bet iš pažiūros ramus. Rankos buvo giliai džinsų kišenėse (kad niekas, net pats Bilas, nematytų, dreba jos ar ne). Niekas nematė klouno, tik Edis... nors kūdikis, ramiai snaudęs motinai ant rankų, pabudo ir ėmė isteriškai klykti.

"Užtektinai pridirbot! - plyšojo Edžio mama. - Žinau, kas tie berniukai! Turėjo nemalonumų ir mokykloje, ir policijoje! Ir jeigu jie turi suvesti sąskaitas su jumis, nebūtinai turi suvedinėti su Edžiu! Aš sakiau jam tai, ir jis su manim sutinka! Jis prašė pasakyti, kad eitumėt savo keliais, jis nenori daugiau jūsų pažinti! Jam nereikia tokios draugystės! Nei su vienu iš jūsų! Taip ir žinojau, kad blogai baigsis! Štai, prašom! Mano Edis ligoninėje! Toks trapus berniukas..."

Klounas vaikščiojo rankomis, darė špagatą, šokinėjo, kabojo ant vienos rankos. Šypsena buvo nuoširdi, ir sapne Edis suprato, kad to jis ir siekia: nutraukti ryšius, kad neliktų galimybės nuveikti ką nors bendrai. Iš pasitenkinimo klounas dukart apsisuko ir pakštelėjo Soniai Kaspbrak į žandą.

"T-t-tie b-b-berniukai, kurie pa..." - pradėjo Bilas.

"Nedrįsk man net prasižioti! - išrėkė Edžio mama. - Jam užtenka jūsų draugysčių. Gana! Baigta!"

Tada į laukiamąjį įbėgo praktikantas ir pasakė jai, kad nusiramintų arba turės palikti ligoninę. Klounas ėmė blankti, tirpti ore ir keistis. Edis išvydo raupsuotąjį, mumiją, paukštį, paskui vilkolakį ir vampyrą, kurio aštrūs kaip skustuvas dantys buvo keistai sustatyti, nelyginant veidrodžiai veidrodžių labirinte. Paskui vampyras virto Frankenšteinu, kaliause, dar kažkuo, kas žiobčiojo it milžiniški nasrai. Edis matė galybę kitų pabaisų, bet prieš galutinai išsisklaidydamas klounas virto baisiausiu dalyku: jo mamos veidu.

- Nc! - bandė surikti berniukas. - Ne! Ne! Tik ne ji! Ne mano mama!

Bet nė vienas neapsidairė; net negirdėjo. Ir busdamas Edis suprato, kodėl nickas jo neišgirdo. Jis buvo miręs. TAS jį nužudė. Dabar jis vaiduoklis.

6

Triumfas, kurį Sonia Kaspbrak pajuto išvijusi vadinamuosius Edžio draugus, išgaravo tik peržengus sūnaus palatos slenkstį kitą popietę, liepos 21-ąją. Ji negalėjo paaiškinti, kodėl džiugesį taip staiga pakeitė nesuprantama baimė. Išbalusiame sūnaus veide buvo ne skausmas ar nerimas, o visiškai nepažįstama jai išraiška. Jame buvo kažkoks tvirtumas. Tvirtumas, ryžtas ir apsisprendimas.

Edžio mama susirėmė su jo bičiuliais ne laukiamajame, kaip sapnavo Edis; ji žinojo, kad pasirodys tie "draugai", kurie tikriausiai moko jį rūkyti cigaretes numodami į astmą, "draugai", apie kuriuos jis tik ir tekalba vakare parėjęs namo, "draugai", kurie buvo sulaužytos rankos priežastis. Taip ji pasakojo savo kaimynei, misis Van Pret. "Atėjo laikas, - niūriai pareiškė misis Kaspbrak, - iškloti ant stalo kortas". O misis Van Pret, turėjusi siaubingų problemų dėl odos, ir visada linkčiojusi, kad ir ką Sonia sakytų, nelauktai nepritarė šitam sumanymui.

- Aš manau, kad turėtum džiaugtis, jog vaikas pagaliau susirado draugų, - pasakė ji, kai abi džiaustė skalbinius prieš darbą. - Jam saugiau būti su kitais vaikais, tu nepagalvojai? Kai mieste dedasi tokie dalykai ir žūsta nekalti kūdikiai?

Misis Kaspbrak tik piktai sušnarpštė (tą minutę ji negalėjo surasti tinkamo žodinio atsakymo savo jausmui išreikšti, nors vėliau sugalvojo tuziną - ir net kandžių), o kai vakare kaimynė susirūpinusi paskambino, ar misis Kaspbrak neketina su ja eiti kaip paprastai į Šv.Marijos parapijos rengiamą vakarėlį, Sonia šaltai atšovė, kad ji mieliau išties kojas.

Ką gi, tikėjosi ji, dabar misis Van Pret turėtų būti patenkinta. Tikriausiai dabar žinos, kad baisiausia Deryje ne seksualinis maniakas, žudantis vaikus ir kūdikius. Jos sūnus guli skausmuose Derio ligoninėje ir galbūt niekada negalės valdyti savo dešinės rankos (ji girdėjo apie tokias pasekmes) arba, apsaugok Viešpatie, kaulo skeveldros pasieks kraujagyslėmis širdį ir pražudys jį. Žinoma, Dievas neleis, kad taip nutiktų, bet ji girdėjo, kad tokių atvejų yra pasitaikę, vadinasi, kai kada tai Dievas leidžia. Kai kada.

Todėl misis Kaspbrak nulingavo į ilgą ir vėsią ligoninės verandą įsitikinusi, kad reikia baigti šitas "draugystes", atnešančias tik rankų lūžius ir kančias, kartą ir visam laikui.

Kai vaikai, kaip ji ir tikėjosi, pasirodė, savo siaubui misis Kaspbrak pamatė tarp jų nigerį. Ji nebuvo nusistačiusi prieš nigerius; tegu sau važinėjasi autobusais kur nors pietuose, valgo baltųjų valgyklose, sėdi kartu su baltaisiais kino teatruose, jei nekimba prie baltųjų

(moterų)

žmonių. Bet ji tvirtai laikėsi savo "Paukščių teorijos": strazdai lakioja su strazdais, ne su dagiliais. Varnas lakštingalai irgi ne pora. Jos moto: kiekvienam sava. Ir dabar, matydama, kad Maikas Henlonas mina

drauge su kitais it niekur nieko, ji su kartėliu pagalvojo: "Tu niekad man nepasakojai, kad draugauji su nigeriu".

"Taip, - mąstė ji po dvidešimties minučių, žengdama į sūnaus palatą, kur vargšelis gulėjo su didžiuliu gipsu, parištu ant kaklo (plyšo širdis bežiūrint), - ji parodė jiems, iš kur kojos dygsta. Nė vienas, išskyrus Denbrų berniuką, tą siaubingą mikčių, ir cyptelt neišdrįso. O ta mergiščia, begėdiškomis akimis spoksojusi į ją - ot, plevėsa! Iš Meino gatvės galo, matyt, ar dar blogiau. Gerai, kad užteko protelio neprasižioti, o tai ji, Sonia Kaspbrak, pasakytų jai, kaip vadinamos mergaitės, kurios duodasi su bernais. Ir, savaime suprantama, nei dabar, nei vėliau ji neleis Edžio į tokią kompaniją".

Kiti vaikai tik stovėjo įsmeigę akis į žemę. To ji ir tikėjosi. Kai ji išdėjo viską, ką apie juos mano, vaikai sėdo ant dviračių ir išmynė. Denbrų sūnus išvažiavo užsisodinęs Ričį ant to baisiai didelio ir nesaugaus dviračio bagažinės. Misis Kaspbrak krūptelėjo pagalvojusi, kiek kartų jos Edis rizikavo susilaužyti rankas kojas ar net sprandą nusisukti juo važiuodamas.

Padariau tai dėl tavęs, Edi, - galvojo ji įgriūdama į ligoninę aukštai pakelta galva. - *Žinau, kad iš pradžių truputį nuliūsi; tai natūralu. Bet tėvai geriau žino, ko reikia jų vaikams. Dievas tam ir sutvėrė tėvus, kad vestų, vadovautų... ir saugotų. Vėliau jis supras. Ir jeigu dabar ji juto palengvėjimą, tai tik dėl sūnaus, ne savęs. Juk to ir reikia tikėtis, kai ištrauki sūnų iš netikusios draugijos.*

Bet dabar, žiūrėdama į Edžio veidą, ji pajuto nerimą. Jis nemiega, kaip ji tikėjosi. Žvilgsnis ne apsiblausęs, be orientacijos, kaip būna tik pakirdus iš snaudulio, o įdėmus ir veriantis. Kaip ir Benas (Sonia, suprantama, to nežinojo), Edis buvo iš tų žmonių, kurie iš pradžių meta į pašnekovą tiriantį žvilgsnį ir skubiai nukreipia akis į šalį. Bet Edis dabar ramiai žiūrėjo į ją (vaistai kalti, - pagalvojo misis Kaspbrak, - na, žinoma; reikės pasitarti dėl to su daktaru Hendoru), ir jai teko nusukti žvilgsnį pirmai. "Atrodo, kad jis manęs būtų laukęs", - pagalvojo ji, ir ši mintis galėjo ją nudžiuginti - berniukas, laukiantis savo mamos, yra mieliausias Dievo tvarinėlis...

- Tu išvijai mano draugus, - nuskambėjo kategoriškas kaltinimas be lašelio abejonės ar klausimo.

Moteris kaltai krūptelėjo, ir pirma mintis buvo: "Iš kur jis žino? Jis negali to žinoti!" Bet netrukus ji supyko ant savęs ir sūnaus, kuris privertė ją taip pasijusti. Ji nusišypsojo.

- Kaip šiandien jautiesi, Edi?

Štai kaip reikia atsakyti. Kažkas - koks mulkis praktikantas ar ta nemokša vakarykštė medsesuo - nešioja paskalas.

- Kaipgi mes jaučiamės? - paklausė ji dar kartą, nesulaukusi atsakymo. Tikriausiai jis neišgirdo. Medicininėje literatūroje neužfiksuotas atvejis, kad lūžęs kaulas gali pakenkti klausai, bet tai visai įmanoma, viskas įmanoma.

Bet Edis neatsakė.

Misis Kaspbrak žengė toliau, bandydama užgniaužti savyje tą drovumą, net baikštumą, kurį dabar juto. Anksčiau to niekada nebuvo. Plykstelėjo pykčio žarija: kokią teisę jis turi versti savo motiną šitaip jaustis po to, ką ji jam padarė, kiek dėl jo pasiaukojo?

- Aš kalbėjausi su daktaru Hendoru, ir jis mane patikino, kad viskas bus gerai, - išpyškino Sonia, sėsdamasi ant kėdės šalia lovos. - Žinoma, jei kibs bent mažiausia komplikacija, mes važiuosime pas specialistą Portlende. Į Bostoną, jei reikės, - ji nusišypsojo, lyg žadėdama kažką malonaus. Bet Edis neatsakė nei šypsena, nei žodžiu.

- Edi, ar tu mane girdi?

- Tu išvarei mano draugus, - pakartojo jis.

- Taip, - nustojo apsimetinėti misis Kaspbrak. Ir nepasakė daugiau nė žodžio. Galima žaisti šitą žaidimą dviese, jei nori. Ji tiesiog žiūrėjo į sūnų.

Tada atsitiko keistas dalykas; siaubingas, tiksliau. Edžio akys rodės... ima augti. Pilkos dėmelės rainelėje ėmė judėti it audros debesys. Ji staiga suprato, kad vaikas ne "rodo ožius" ar "kaprizijasi". Jis rimtai pyksta... ir Sonia staiga išsigando pajutusi, kad be sūnaus kambaryje yra dar kažkas. Ji nuleido akis ir ėmė raustis rankinėje savo nosinių.

- Taip, aš juos išvariau, - pasakė Sonia Kaspbrak ir nustebo, kad balsas ramus ir tvirtas... kol nežiūri jam į akis. - Tu rimtai sužeistas, Edi. Tau dabar nereikia jokių lankytojų, išskyrus savo mamą, o juolab tokių. Jei jų nebūtų, dabar namuose žiūrėtum televizorių ar statytum savo lenktyninę mašiną iš dėžių nuo muilo.

Pasidaryti lenktyninę mašiną ir nusivežti ją į Bengorą buvo Edžio svajonė. Laimėjęs ten jis gautų kelialapį į Akroną Ohajo valstijoje, kur vyksta nacionalinės automobilių iš dėžių lenktynės. Sonia mielai parėmė šitą sūnaus svajonę, kol jai atrodė, kad pagaminti lenktyninį automobilį iš dėžių nuo apelsinų yra tik svajonė. Savaime suprantama, ji neketino leisti sūnui rizikuoti savo gyvybe nei Deryje, nei Bengore, nei, juo labiau, Akrone, kur (kaip Edis pasakojo) reikės skristi lėktuvu, o paskui dardėti apelsinų dėže nuo stačiausio kalno visiškai be stabdžių. Bet, kaip sakydavo dar jos mama, nežinojimas neskaudina. (Jos mama lygiai taip pat mėgo kartoti: "Pasakyk tiesą, tegu velniui būna gėda", bet Sonios atmintis kaip ir daugumos žmonių buvo nepaprastai išranki)

- Mano draugai nesulaužė man rankos, - tarė tuo pačiu kategorišku balsu Edis. - Aš pasakiau daktarui Hendorui vakar, o šįryt pakartojau misteriui Nelui. Ranką sulaužė Henris Bauersas. Buvo ne vienas, bet sulaužė jis. Jeigu ten būtų buvę mano draugai, to niekada nebūtų atsitikę. O dabar aš buvau vienas.

Misis Kaspbrak prisiminė kaimynės žodžius, kad su draugais saugiau, ir užsiliepsnojo pykčiu.

- Tai nieko nereiškia, ir pats tai žinai! Ką sau galvoji, Edi? Kad mama vakar iš medžio iškrito? Šitaip tu galvoji? Aš puikiai žinau, kodėl Bauersas sulaužė tau ranką. Tas airis policininkas buvo užėjęs ir pas mus.

O chuliganas sulaužė tau ranką todėl, kad tu su savo "draugais" kažkuo jam užkliuvai. Negi manai, kad šitai būtų atsitikę, jeigu paklausęs manęs būtum su jais išvis nesusidėjęs.

- Ne, manau, jog būtų atsitikę dar blogiau, - pasakė Edis.

- Edi, pats netiki tuo, ką šneki.

- Tikiu, - patvirtino jis, ir Sonia vėl pajuto tos jėgos, einančios nuo sūnaus, iš sūnaus, bangas. - Bilas ir kiti mano draugai sugrįš, mama. Aš žinau tai. O kai grįš, tu nebandysi jų sustabdyti. Jie yra mano draugai, ir tau nepavyks jų iš manęs atimti tik todėl, kad bijai likti viena.

Apstulbinta ir išgąsdinta motina žiūrėjo į jį. Akys paplūdo ašaromis, srovelės nuvingiavo per pudruotus skruostus.

- Tai štai kaip tu kalbi su savo mama, - užsikūkčiojo ponia Kaspbrak. - Taip tikriausiai tavo draugai kalbasi su savo tėvais. Tai iš jų taip išmokai.

Ašaros buvo jos skydas. Paprastai jai pravirkus, Edis irgi neišlaikydavo. Niekingas būdas, pasakysit, bet argi gali būti niekingų būdų, kai gini savo sūnų? Jos įsitikinimu, ne.

Ji pažvelgė į sūnų pasijutusi neapsakomai liūdna, vieniša, išduota... ir tikra, kad Edis neįstengs atlaikyti tokio ašarų srauto. Tas šaltas žvilgsnis ištirps jo veide. Galbūt jis ims dusti, ir tai bus ženklas kaip visada, kad kova baigta ir ji vėl laimėjo... jo labui, žinoma. Visada jo labui.

Sonia Kaspbrak buvo pritrenkta išvydusi tą pačią sūnaus veido išraišką, - gal net dar gilesnę, - ir kukčiojimas virto raudojimu. Vaiko veidas buvo liūdnas, bet būtent tai gąsdino labiausiai: gailestis buvo suaugusiojo, o mintis apie užaugusį Edį visada paniškai suspausdavo jai širdį. Taip ji pasijusdvo kaskart, pagalvojusi, kad sūnus gali nepanorėti mokytis Derio biznio koledže, Meino universitete Orone arba Hasone Bengore, ir ji nesulauks jo kasvakar vakarienei. O jeigu dar susitiks merginą, pamils ir užsimanys vesti? "Kur tada man pasidėti? - paniškai spiegdavo balsas jos galvoje, kai šitos keistos, kone košmariškos mintys apnikdavo. - Kaip man tada gyventi? Aš myliu tave, Edi! Myliu! Aš rūpinuosi tavimi ir myliu tave! Tu nemoki virti, keisti patalynės ir skalbti savo apatinių! O ir kam? Aš moku už tave! Moku, nes myliu tave!"

O Edis sau mintyse sušnibždėjo: "Aš myliu tave, mama. Bet ir savo draugus myliu. Man atrodo... atrodo, kad tu tyčia verki".

- Edi, tu mane šitaip skaudini, - išspaudė ji, ir per naują ašarų bangą blyškus sūnaus veidas dvigubėjo, trigubėjo. Ašaros jau buvo nuoširdžios. Sonia buvo savotiškai stipri. Palaidojusi vyrą, ji nenuleido rankų, sugebėjo net tais sunkiais laikais susirasti darbą, viena pati užaugino sūnų ir prireikus visada už jį pakovodavo. Jau daug metų ji nebuvo šitaip nuoširdžiai verkusi, nuo tada, kai Edžiui buvo penkeri ir ji išsigando, kad jis mirs nuo bronchito. Dabar misis Kaspbrak verkė dėl šitos siaubingai suaugusios, kažkokios svetimos išraiškos sūnaus veide. Ji bijojo dėl jo, bijojo ir jo, bijojo tos auros, kuri, rodės, jį supa... ir reikalauja kažko iš jos.

- Neversk manęs rinktis tarp draugų ir tavęs, mama, - pasakė Edis. Jo balsas buvo trukčiojantis, įsitempęs, bet atkaklus. - Tai nesąžininga.

- Jie blogi draugai, Edi! - suriko ji kaip pamišusi. - Aš žinau, jaučia mano širdis, kad iš jų tik skausmas ir nelaimės!

Baisiausia, kad ji iš tikro tą jautė. Tą jai pakuždėjo intuicija tada, kai susitiko su mažojo Denbro, stovinčio su kumščiais džinsų kišenėse ir plazdančiais saulėje ugniniais plaukais, akimis. Jo žvilgsnis buvo toks niūrus, toks keistas ir nutolęs... kaip Edžio dabar.

Ir negi ta aura, kur gaubė jį, dabar nesupa Edžio? Ta pati, tik stipresnė? Misis Kaspbrak neabejojo.

- Ma...

Ji pašoko taip staigiai, kad vos neapvertė kėdės.

- Užeisiu po pietų, - pasakė. - Tai dėl šoko, skausmo tu šitaip kalbi. Suprantu. Tu... tu... - ji užsikirto ir pajuto, kaip paruošti žodžiai ištrūksta ir išsisklaido. - Tu labai nukentėjai, bet viskas bus gerai. Pamatysi, kad bus mano teisybė. Jie blogi draugai. Ne tau. Pagalvok ir paklausk savęs, ar mama kada nors apsiriko. Pagalvok apie tai ir... ir...

"Aš bėgu! - nusiminusi prisipažino sau. - Aš bėgu nuo savo paties sūnaus! O Dieve, maldauju, neleisk to!"

- Mama.

Dar kiek, ir ji būtų pabėgusi iš baimės. Kurgi ne, jis nebebuvo vien Edis, ji jautė kitus, jo "draugus", jame ir dar kažką, kažką už jų visų, keliantį jai siaubą. Atrodė, kad sūnus apimtas kažkokios mirtinos karštligės kaip tada, penkerių, kai vos išsikapstė iš bronchito.

Misis Kaspbrak stabtelėjo suspaudusi rankeną, nenorėdama nieko girdėti... ir vaiko žodžiai buvo tokie netikėti, kad ji iš karto net nesuprato jų. Supratimas nusileido kaip betono luitas, ir ji vos neapalpo. Edis ištarė:

- Misteris Kynas sakė, kad mano astmos vaistai yra paprastas vanduo.

- Ką? Ką? - ji įsmeigė blizgančias akis į sūnų.

- Paprastas vanduo. Su kažkokiu priedu, kad kvepėtų vaistais. Jis pavadino tai pla-ce-bo.

- Tai melas! Tai gryniausias melas! Kodėl misteriui Kynui šitaip meluoti? Ką gi, Deryje yra ir kitų vaistinių. Atrodo...

- Turėjau laiko tai apgalvoti, - tyliai, bet nenumaldomai tęsė Edis, nenuleisdamas žvilgsnio nuo mamos akių, - ir manau, jog jis kalbėjo tiesą.

- Edi, aš sakau, kad jis melavo! - triuškinantis siaubas vėl grįžo.

- Aš manau, - kalbėjo Edis, - kad tai tiesa, antraip ant buteliuko būtų koks nors įspėjimas, kad per didelė dozė gali numarinti arba bent jau susargdinti. Net...

- Edi, nenoriu daugiau apie tai girdėti! - suriko ji, užspausdama rankomis ausis. - Tu... tu... tau negera, nerandu kito paaiškinimo!

- Net jeigu recepto nereikia, būna surašyta specialios instrukcijos, - tęsė jis, nepakeldamas balso. Jo pilkos akys įsikibo mamos ir neleido ištrūkti, net pajudėti. - Net jei tai Vikso sirupas nuo kosulio arba tavo geritolis.

Jis nutilo valandėlei. Misis Kaspbrak rankos nusviro, atrodė per sudėtinga išlaikyti pakėlus. Jos pasidarė labai sunkios.

- Ir man atrodo... kad tu turėjai tai žinoti, mama.

- Edi! - ji kone maldavo.

- Nes, - tęsė jis, lyg motina būtų tylėjusi, dabar jau suraukęs antakius, tarytum spręsdamas sunkią problemą, - tėvai išmano apie vaistus. Aš juk naudoju aspiratorių penkis, kartais šešis kartus per dieną. Ir tu draustum man, jeigu žinotum, na, kad jis gali man pakenkti. Nes tai tavo pareiga mane saugoti. Sakau taip todėl, kad pati nuolat tą kartoji. Tai... ar žinojai, mama? Ar žinojai, kad ten paprastas vanduo?

Ji nieko neatsakė. Lūpos drebėjo. Atrodė, kad dreba visas jos veidas. Misis Kaspbrak daugiau neverkė. Buvo per daug išsigandusi, kad įstengtų.

- O jeigu žinojai, - kalbėjo berniukas, - jeigu tikrai žinojai, aš norėčiau žinoti kodėl. Kai ką ir pats galiu išsiaiškinti, bet tik ne tai, kodėl mano mama norėjo, kad galvočiau, jog vanduo yra vaistai... ar čia yra astma, - jis bakstelėjo sau į krūtinę, - kai misteris Kynas tvirtina, mano astma esą šičia, - jis parodė į galvą.

Tada Sonia pagalvojo, jog viską paaiškins. Paaiškins tyliai ir logiškai. Kaip ji bijojo, kad sūnus mirs penkerių, o ji, palaidojusi Frenką prieš dvejus metus, išprotės. Kaip tada ji suvokė, jog savo vaiką galima apsaugoti tik kontrole ir meile, kad reikia prižiūrėti vaiką kaip sodą: tręšti, purenti ir, taip, kartais išgenėti, kad ir kaip skaudu būtų. Ji papasakos jam, kad vaikui - ypač tokiam silpnam kaip Edis - kartais geriau manyti, jog jis serga, negu iš tikro sirgti. O baigs žodžiais apie visišką daktarų kvailumą ir nuostabią meilės galią; ji pasakys žinanti, jog jis serga astma, ir nesvarbu, ką apie tai mano gydytojai ir kuo ją gydo. Pasakys, kad vaistai - tai ne tik farmacininko piestoje ir kolbose gaminamos mikstūros. Edi, pasakys ji, tai yra vaistai todėl, kad tavo motinos meilė padarė tai vaistais, ir tol, kol leisi, aš tą darysiu. Šią galią Viešpats suteikia rūpestingoms mylinčioms motinoms. Prašau, Edi, maldauju, vienintele mano meile, patikėk manimi.

Bet ji neištarė nė žodžio. Išgąstis buvo per didelis.

- O gal mes veltui apie tai kalbame, - tęsė Edis. - Misteris Kynas iš manęs pasijuokė. Kartais suaugusieji... supranti, mėgsta pasišaipyti iš vaikų. Nes vaikai viskuo tiki. Taip daryti negražu, bet vis tiek kartais suaugusieji padaro.

- Taip, - karštai pritarė Sonia Kaspbrak. - Jie mėgsta pasijuokti ir kartais kvailai... negražiai ir... ir...

- Todėl aš toliau draugausiu su Bilu ir kitais, - pareiškė Edis, - ir naudosiu savo astmos vaistus. Tai geriausia išeitis, kaip manai?

Tik dabar, kai jau per vėlu, ji suprato, kaip subtiliai... ir žiauriai buvo įviliota į pinkles. Juk tai beveik šantažas, bet ar yra pasirinkimas? Norėjosi paklausti, kaip jis gali būti toks sumanus, toks gudrus. Jau prasižiojo... ir vėl susičiaupė. Labai tikėtina, kad tokios nuotaikos būdamas jis atsakytų.

Buvo aišku viena. Taip. Ji niekad niekad niekad gyvenime nekels kojos į to ilganosio misterio Kyno vaistinę.

Keistai nedrąsus sūnaus balsas pertraukė jos mintis.

- Mama?

Misis Kaspbrak žvilgtelėjusi išvydo Edį, tiesiog Edį; ir džiugiai nuskubėjo pas jį.

- Mama, apkabink mane.

Ji apglėbė sūnų atsargiai, kad nesukeltų skausmo lūžusiai jo rankai (ar neišjudintų kaulo skeveldros, kuri nuskubėtų velnišku greičiu jo kraujagyslėmis ir sustotų širdyje - kokia motina žudys savo vaiką meile?), Edis irgi apsikabino.

7

Edžio supratimu, mama išėjo pačiu laiku. Per tą siaubingą susirėmimą su ja jis jautė, kaip kaupiasi oras plaučiuose, gerklėje, tvenkiasi sūrstelėjęs ir troškus, grasina jį nunuodyti.

Berniukas išlaikė, iki durys užsitrenkė už mamos nugaros. O tada ėmė greitai alsuoti. Rūgštus oras stūmėsi per spazmų suspaustą gerklę kaip įkaitintas žarsteklis. Jis čiupo aspiratorių, užgaudamas sulaužytą ranką, bet to nejausdamas. Paleido didelį garų kamuolį į gerklę. Kvėpavo aitrų kamparą ir mąstė: *Nesvarbu, kad tai pla-ce-bo, žodžiai nieko nereiškia, jeigu tai padeda.*

Jis gulėjo parimęs į pagalves, užsimerkęs, pirmą kartą nuo atvažiavimo kvėpavo visa krūtine. Jis buvo išsigandęs, labai išsigandęs. Žodžiai, išsakyti motinai, elgesys - viskas buvo jo ir kartu jam nepriklausė. Kažkas, kažkokia jėga veikė jį, veikė per jį... ir mama tą patį pajuto. Išdavė akys ir virpančios lūpos. Nepanašu, kad ta jėga būtų pikta, bet neįtikėtina galia kėlė nerimą. Panašu į pavojingą pasivažinėjimą atrakcionų parke, kai per vėlai suvoki, jog negali išlipti, kol kelionė nesibaigė.

Nėra kur trauktis, mąstė Edis, jausdamas karštį ir niežulį po sulaužytosios rankos gipsu. Niekas neišlips, kol viskas nepasibaigs. O Dieve, aš taip bijau, taip bijau. Bet tikroji priežastis, kodėl jis taip spyrėsi likti su draugais ir kurios jis jokiais būdais nepasakytų mamai - pats vienas Edis nepakeltų.

Berniukas apsiašarojo ir netrukus nugrimzdo į neramų miegą. Sapnavo tamsą ir mašinas, ritmingai pompuojančias vandenį.

8

Tą popietę, kai Bilas ir kiti nevykėliai grįžo į ligoninę, prasidėjo smarki liūtis. Edis nenustebo pamatęs juos renkantis į palatą. Jis žinojo, kad draugai ateis.

Diena buvo pragariškai karšta, - vėliau buvo pripažinta, kad trečioji liepos savaitė buvo karščiausia tą nežmoniškai karštą vasarą, - ir audros debesys, milžiniški juodai violetiniai kamuoliai, apsunkę nuo lietaus ir žaibų, ėmė kauptis apie ketvirtą. Žmonės skubėjo pabaigti savo darbus, neramiai žvilgčiodami į dangų. Dauguma laukė smagios liūties pavakare, išplausiančios tą tvankumą ore. Derio parkai ir aikštelės, paprastai pilnos žmonių, šeštą apmirė. Nelijo, ir sūpynės ramiai kybojo keistoje ryškiai geltonoje šviesoje. Nenuilsdamas dundėjo griaustinis. Jis, šunų lojimas ir prislopintas Meino gatvės eismo burzgimas buvo vieninteliai garsai, pasiekiantys Edį pro langą, kol neatėjo draugai.

Bilą sekė Ričis. Paskui ėjo Beverlė su Stenu, tada Maikas. Benas buvo paskutinis. Jis jautėsi klaikiai nejaukiai su savo baltu megztiniu aukštu kaklu.

Visi iškilmingai priėjo prie jo lovos. Net Ričis nesišypsojo.

Jų veidai, - nustebęs pagalvojo Edis. - *Jetau, kokie veidai!*

Jis regėjo tai, ką visai neseniai matė jo veide mama - keistą jėgos ir bejėgiškumo mišinį. Gelsva audros šviesa pavertė jų veidus vaiduokliškais, tolimais, šešėliuotais.

Mes pereiname, - mąstė Edis, - *pereiname į kažką nauja, mes ant ribos. O kas kitoje jos pusėje? Kur mes einame? Kur?*

- S-s-sveikas, E-E-Edi, - ištarė Bilas. - K-kaip g-g-gyveni?

- Gerai, Didysis Bilai, - atsakė Edis ir pamėgino nusišypsoti.

- Atrodo, nuskilo tau vakar dienelė, - pastebėjo Maikas. Griausmas palydėjo jo žodžius. Palatoje nedegė lempos, ir jų visų veidai geso ir vėl plieskėsi su geltona šviesa. Edis galvojo apie šitą šviesą virš Derio, pakibusią virš Makerono parko, krentančią per Bučinių tilto stogo skyles blausiais bejėgiškais spinduliais, pavertusią Kenduskegą padūmavusio stiklo juosta per Barensą; galvojo apie nurimusias sūpynes priešais Derio pradinę po tvinkstančiais audros debesimis ir geltoną šviesą, tylą, lyg visas miestas būtų užmigęs... ar išmiręs.

- Taip, tikrai, - atsakė Edis.

- Mano t-tėvai poryt vakare žada eiti į k-k-kiną, - pasakė Bilas. - Kai f-filmai pa-pa-pasikeis. T-Tada ir pa-pa-sidary-ysime si-si-si...

- Sidabrinius šovinius, - padėjo Ričis.

- Aš maniau...

- Bus gerai, - tyliai tarė Benas. - Man ir dabar atrodo, kad turėtume daryti kulkas, bet per daug galvoti nesveika. Jeigu būtume suaugę...

- O taip, pasaulis būtų pasakiškas, jeigu būtume suaugę, - įsiterpė Beverlė. - Suaugę gali padaryti, ką tik užsimano, tiesa? Suaugę gali daryti, ką nori, ir viskas jiems pasiseka, - ji nervingai nusijuokė. - Bilas nori, kad šaučiau aš. Gali įsivaizduoti, Edi? Vadink mane tiesiog Beverle Rūsčiąja.

- Nelabai suprantu, apie ką kalbate, - pasakė Edis, nors situacija pamažu aiškėjo.

Benas paaiškino. Jie išlydys vieną jo sidabrinį dolerį ir pagamins du šratus, truputį mažesnius už guolių. O tada, jeigu Neibolto gatvės 29 na-

me tikrai įsitaisęs vilkolakis, Beverlė paleis sidabro šovinį Bilo timpa TAM į galvą. Ir jeigu jie neklysta manydami, jog yra vienas sutvėrimas daugybe pavidalų - TAM galas.

Edžio veide turėjo pasirodyti kažkokia išraiška, nes Ričis nusikvatojo ir palinksėjo galva.

- Suprantu, kaip jautiesi, žmogau. Pagalvojau, kad Bilas išbarstė keletą savo smegeninės varžtelių, kai ėmė kalbėti ne apie tėvo šautuvą, o savo timpą. Bet šiandien po pietų... - jis nutilo ir atsikrenkštė. "Kai tavo mama išnešė mus iš čia", - norėjo pratęsti Ričis, bet susilaikė. - Nuėjome į sąvartyną. Bilas turėjo savo timpą. Žiūrėk, - iš užpakalinės kišenės Ričis ištraukė suplotą skardinę, kurioje kadaise buvo "Del Monte" ananasų skiltelės. Viduryje žiojėjo beveik dviejų colių skylė nelygiais kraštais. - Beverlės darbas. Akmeniu iš dvidešimties pėdų. Pagalvočiau, kad 38-o kalibro šovinio. De Plerpa buvo įtikintas. O kai de Plerpa įtikintas, de Plerpa yra įtikintas.

- Numušinėti skardines viena, - paprieštaravo Beverlė. - O jeigu būtų kas nors kita... gyva... Bilai, tai tau. Tikrai.

- N-ne, - pasakė Bilas. - Mes v-v-visi pa-pabandėme. P-pati m-m-matei, k-kaip s-s-sekėsi.

- O kaip? - pasiteiravo Edis.

Bilas palengva, užsikirsdamas pasakojo, o Beverlė žvelgė pro langą iki baltumo suspaudusi lūpas. Dėl neaiškių net sau pačiai priežasčių ji buvo labiau negu išsigandusi: tai, kas nutiko šiandien, ją pritrenkė. Grįžtant čia ji karštai siūlė daryti kulkas... ne todėl, kad būtų labiau už Bilą ar Ričį įsitikinusi, jog jos išgelbės prireikus, bet todėl, kad kam nors iš tikro pasirodžius tame name, ginklas bus

(Bilo)

kieno nors kito rankose.

Bet faktai lieka faktais. Jie paeiliui palcido dešimt akmenų timpa į dešimtį skardinių, išrikiuotų už dvidešimtics pėdų. Ričis pataikė į vieną iš dešimties (o ir ta atsitiktinai nukrito), Benas - į dvi, Bilas numušė keturias, o Maikas - penkias.

Bevė, nesistengdama ir bevcik nesitaikydama, prakiurdė devynių taikinių centrą. Dešimtasis akmuo kliudė kraštelį ir tik apvertė skardinę.

- B-b-bet iš p-p-pradžių m-mums reikia š-šovinių.

- Poryt, sakai? Tikriausiai galėsiu, - pasakė Edis. Mama priešinsis... bet ne per daug atkakliai. Tik ne po šios popietės.

- Ar ranką skauda? - paklausė Beverlė. Ji vilkėjo rausvą suknutę (ne tą, kurią jis matė sapne, - tikriausiai persirengė) su prisiūtomis mažytėmis gėlytėmis ir šilko ar nailono kojines. Ji atrodė labai suaugusi ir kartu vaikiška kaip mergaitė, žaidžianti madas. Atrodė susimąsčiusi, nutolusi. Edis pagalvojo: *Lažinuosi, kad šitaip ji atrodo mieganti.*

- Nelabai, - atsakė jis.

Jie kalbėjosi, retkarčiais pertraukiami griaustinio. Edis neklausė, kas atsitiko jiems užėjus į ligoninę dieną, draugai irgi apie tai neužsiminė. Ričis išsitraukė savo jo-jo, "užmigdė" kartą ar du, vėl įsikišo.

Pokalbis užsitęsė, ir per vieną pauzę Edį privertė atsigręžti staigus trakštelėjimas. Bilas kažką laikė rankoje, ir Edis pajuto, kaip ima spurdėti jo širdis. Vieną mirksnį pasirodė, kad tai peilis. Bet tada Stenas įjungė šviesą, ir jis įsitikino, jog tai tik šratinukas. Šviesoje jie vėl atrodė kaip paprastai, tikri jo draugai.

- Mums reikia pasirašyti ant tavo gipso, - pasakė Bilas. Jo akys smigo tiesiai į Edžio.

"Ne, ne tai, - staigus aiškumas nusmelkė Edį. - Čia kontraktas. Kontraktas, Didysis Bilai, tiesa, arba panašiau negu bet kada?" Jis išsigando... paskui susigėdo ir supyko ant savęs. Jeigu jis būtų susilaužęs ranką praeitą vasarą, kas imtų pasirašinėti ant jo gipso?

Kas be motinos ir gal dar daktaro Hendoro? Gal tetulės iš Heiveno?

Čia jo draugai, ir mama klydo: jie nėra blogi draugai. "Galbūt, - svarstė Edis, - nėra blogų ar gerų draugų, yra tiesiog draugai, žmonės, kurie paremia, kai tau negera, ir neleidžia pasijusti vienišam. Tikriausiai dėl jų verta būti išgąsdintam, tikėtis ir gyventi. Gal net mirti, jei jau lemta. Nėra blogų draugų. Nėra gerų draugų. Tik žmonės, kurių tu trokšti, nori, kad būtų šalia; žmonės, kurie pasistato sau namus tavo širdyje".

- Gerai, - kiek kimiai pasakė Edis. - O, tai gera mintis, Didysis Bilai.

Tad Bilas iškilmingai pasilenkė virš jo lovos ir užrašė savo vardą ant gruoblėto gipso, sukausčiusio draugo ranką, didelėmis nelygiomis raidėmis. Ričis išraitė savąjį nepakeldamas rankos. Beno raštas buvo tiek siauras, kiek jis storas, raidės pasvirusios atgal. Maiko Henlono užrašas buvo platus ir nelygus, nes kairiarankiui buvo nepatogu prieiti. Jis pasirašė virš Edžio alkūnės ir apvedė vardą. Kai virš jo palinko Beverlė, padvelkė silpnas gėlių aromatas. Ji rašė apvaliu šriftu. Stenas pasirašė paskutinis - smulkutės jo vardo raidės susispaudė ant Edžio riešo.

Visi atsitraukė, lyg tik dabar suvokę, ką padarė. Lauke vėl suriaumojo griaustinis. Žaibas perliejo ligoninės sienas.

- Viskas? - paklausė Edis.

Bilas linktelėjo.

- A-a-ateik p-pas ma-mane po-poryt po v-vakarienės, jei ga-galėsi, g-g-gerai?

Kaspbrakas linktelėjo, ir tema buvo išsemta.

Toliau sekė pokalbis apie viską ir apie nieką. Užkabinta pagrindinė tos vasaros Derio pokalbių tema - Ričardo Maklino teismas už posūnio Dorsio nužudymą ir kito posūnio, Edžio Korkorano, dingimą. Maklinas raudodamas prisipažins tik po poros dienų, bet nevykėliai vienbalsiai sutarė, kad Maklinas nebus prikišęs rankos prie Edžio dingimo. Berniukas arba pabėgo... arba buvo pagautas TO.

Vaikai išėjo ketvirtis po septynių, kai lietus dar nelijo. Jis tebegrasė ir po to, kai Edį dar kartą aplankė ir paliko mama (persigandusi parašų ant gipso ir dar labiau sūnaus užsispyrimo rytoj palikti ligoninę, nors ji buvo numačiusi savaitę "kaulams susigulėti").

Galiausiai audros debesys plyšo ir išsiskirstė. Ant Derio neiškrito nė lašelis. Liko tvanku kaip anksčiau, ir žmonės tąnakt miegojo verandose ir miegmaišiuose savo pievelėse ar prieangiuose.

Lyti pradėjo kitą dieną, netrukus po to, kai Beverlė išvydo baisų Patriko Hoksteterio galą.

Septynioliktas skyrius

DAR VIENAS DINGIMAS: PATRIKO HOKSTETERIO MIRTIS

1

Baigęs Edis prisipila virpančia ranka dar stiklą. Atsisuka į Beverlę ir sako:

- Tu matei TĄ, ar ne? Matei, kaip TAS nusitempė Patriką Hoksteterį kitą dieną po apsilankymo ligoninėje?

Kiti palinksta į priekį.

Beverlė švysteli raudoną plaukų debesį atgal. Šalia jų jos veidas atrodo nepaprastai blyškus. Bevė ištraukia cigaretę - paskutinę - iš pakelio ir ima degtis savo žiebtuvėliu. Atrodo, jai sunkiai sekasi liepsnele pagauti cigaretės galiuką. Bilas nesmarkiai suspaudžia jos riešą ir nukreipia ugnį reikiama kryptimi. Beverlė dėkingai pažiūri į jį ir paleidžia melsvų dūmų debesį.

- Taip, - ištaria, - mačiau, kaip tai atsitiko.

Krūpteli.

- Jis buvo be-be-beprotis, - sako Bilas ir pagalvoja: "Pagaliau vien tai, kad Henris leido tokiam tipui, kaip Patrikas Hoksteteris, šlaistytis drauge tą vasarą, jau daug ką pasako, ar ne? Arba Henrio žavesys ėmė blėsti, arba beprotystė pažengė tiek, kad Hoksteterių bernas atrodė jam normalus. Ir viena, ir antra liudijo smarkėjančią Henrio... ką? degeneraciją? Ne per stipriai pasakyta? Ne, atsižvelgiant į tai, kur jis baigė, ne per stipriai".

"Šitai patvirtina ir kitkas, - mąsto Bilas, - bet kol kas sunku tai prisiminti. Jie su Ričiu ir Beverle buvo pas brolius Trekerius (tada buvo rugpjūčio pradžia ir vasaros mokykla, paretinusi progų susitikti su Henriu, jau ėjo į pabaigą), kai atbėgo Viktoras Krisas. Labai išsigandęs Viktoras Krisas. Taip, tikrai buvo. Galas sparčiai artėjo, ir dabar Biliui atrodo, jog kiekvienas Derio vaikas tą jautė, o nevykėliai ir Henrio šutvė - ypač. Bet tai buvo vėliau".

- O taip, tu neklysti, - niūriai pratarė Beverlė. - Patrikas Hoksteteris buvo beprotis. Jokia mergaitė nenorėjo sėdėti prieš jį per pamokas. Sė-

di, sprendi uždavinius ar rašai rašinėlį, ir staiga pajunti jo ranką, lengvą kaip plunksna, bet karštą, prakaituotą. Mėsingą, - Bevė nuryja seiles. Kiti ramiai stebi ją aplink stalą. - Pajunti ant savo šono ar krūtinės. Tada dar mažai kas iš mūsų jas turėjo. Bet Patriko, atrodo, tai netrikdė. Pajunti... tą prisilietimą, išsilenki jo rankos, atsigręži, o ten Patrikas, išsiepęs savo gumines lūpas... Jis turėjo penalą...

- Pilną musių, - staiga įsiterpia Ričis. - Žinoma. Mušė jas savo žalia liniuote ir dėjo į penalą. Net prisimenu, kaip jis atrodė: raudonas su banguotu baltu plastmasiniu atstumiamu dangteliu.

Edis linksi.

- Atsisuki, jis šiepiasi arba atidaro savo penalą, kad matytum negyvas muses, - kalba Beverlė. - Baisiausia - klaikiausia - kad jis šypsodavosi ir niekada nieko nesakydavo. O misis Duglas žinojo. Greta Bovi paskundė, gal ir Selė Miuler. Bet... man atrodo, kad misis Duglas jo irgi bijojo.

Benas suposi ant užpakalinių kėdės kojų, sunėręs rankas ant sprando. Bevė vis dar negalėjo patikėti, kad jis toks plonas.

- Aš įsitikinęs, kad neklysti, - pritarė jis.

- K-k-kas jam nu-nu-nutiko, Beverle? - klausia Bilas.

Ji vėl nuryja seiles, stengdamasi įveikti tą košmarišką jėgą, kurią išvydo tądien Barense, persimetusi riedučius per petį, vienu keliu, nubrozdintu Krispino alėjoje, kitu - trumputėje gatvelėje, kuri rėmėsi į Barenso skardį. Ji prisimena (ach tie atsiminimai, kai jie sugrįžta, būna tokie aiškūs ir galingi), kad mūvėjo medvilninius šortus, visai trumpučius, vos dengė kelnaites. Tais metais ji ėmė labiau rūpintis savo išvaizda, bent jau paskutinius šešis mėnesius, kai ėmė apvalėti ir moteriškėti. Veidrodis buvo to susirūpinimo priežastis, bet ne pagrindinė: tėvas pasidarė piktesnis, dažniau pamankštindavo savo delną ar net kumščius. Jis atrodė suerzintas, užspeistas, ir Bevė vis labiau nervinosi būdama šalia, painiodamasi jo kelyje. Rodės, kad tarp jų atsiranda kvapas, kurio nejautė likusi namuose viena, nebuvo jo iki šios vasaros net ir būnant kartu. Kai mama dirbo, buvo dar blogiau. Jeigu tikrai buvo kvapas, tai tėvas jį taip pat jautė, nes drabužių ant jo kūno vis labiau mažėjo, galbūt dėl karščio ar dėl vasaros kėglių lygos, o gal todėl, kad jis padėjo savo draugui Džojui Tamerliui taisyti automobilius... ir atrodo, kad tėvas irzo dėl to kvapo, kurį abu nenorėdami skleidė ir kurį buvo tiek pat lengva užgniaužti, kaip nustoti prakaituoti liepą.

Įsiterpia paukščių, šimtų ir tūkstančių paukščių, tupiančių ant namų stogų, telefonų linijų ir antenų, vaizdas.

- Ir nuodingoji gebenė, - garsiai ištaria Bevė.

- K-k-kas? - paklausia Bilas.

- Kažkas apie nuodingąją gebenę, - palengva taria ji, pakėlusi į Denbrą akis. - Ne tai. Buvo tik panašu į nuodingąją gebenę. Maikai?..

- Nesvarbu, - atsako Maikas. - Prisiminsi. Papasakok, ką dabar pameni, Beve.

"Prisimenu mėlynus šortus, pasakys ji jiems, išblukusius tokius, standžiai aptempiančius klubus ir užpakalį. Turėjau pakelį "Lucky Strike" vienoje kišenėje ir timpą kitoje..."

- Pameni timpą? - klausia Bevė Ričio, o linksi visi.

- Bilas davė ją man, - tęsia ji. - Nenorėjau, bet... jis... - misis Rogan liūdnai šypsosi Bilui. - Didžiajam Bilui negalėjai prieštarauti, štai ir viskas. Todėl ji buvo pas mane ir todėl tądien aš buvau viena. Ėjau treniruotis. Netikėjau, kad nedrebės ranka prireikus. Tačiau... tą dieną man timpos prireikė. Buvau priversta. Užmušiau vieną iš jų... vieną TO dalį. Buvo baisu. Dar ir dabar sunku apie tai galvoti. O kitas pačiupo mane. Žiūrėkit.

Ji iškelia ranką ir pasuka, kad visi pamatytų raukšlėtą randą vidinėje žasto pusėje. Atrodo, kad būtų nudeginta Havanos cigaru. Jis kiek įdubęs ir priverčia krūptelti Maiką Henloną. Tai dalis pasakojimo, kaip ir nuoširdus Edžio pokalbis su Kynu, apie kurį jis jautė, bet girdėjo pirmą kartą.

- Tu, Riči, neklydai dėl vieno, - sako Bevė, - ta timpa buvo tikras ginklas. Bijojau jos ir kartu savotiškai mėgau.

Ričis juokiasi ir plekšnoja jai per nugarą.

- Velnias, man jau tada buvo aišku, paikas sijone.

- Tikrai? Buvo aišku?

- Taip, tikrai, - atsako Tozijeris. - Tavo žvilgsnyje atsispindėjo kažkas.

- Suprantat, atrodė kaip žaislinė, bet buvo tikra. Iškaldavo skyles taikiniuose.

- Ir tu iškalei skylę tądien kažkur, - sufleruoja Benas.

Beverlė linksi.

- Ar tai į Patriką...

- Ne, dėl Dievo, ne! - šūkteli Bevė. - Buvo kažkas kita... palaukit, - ji sumaigo cigaretę, gurkšteli savo gėrimo, nurimsta. Susiima. Ką gi... ne. Jaučiasi šiandien toliau nepasieksianti. - Važiavau riedučiais, kritau, suprantate, ir gerai nusibalnojau. Tada nusprendžiau nusileisti į Barensą pasitreniruoti. Pirmiausia užėjau į slėptuvę, ar nerasiu ten jūsų. Neradau. Jautėsi dūmų kvapas. Prisimenat, vaikinai, kokia didelė ji atrodė uostant dūmus?

Visi linktelėjo šypsodamiesi.

- Mes taip niekad gerai ir neišvėdinom, tiesa? - pastebi Benas.

- Tada pasukau į sąvartyną, - pasakoja toliau Beverlė, - nes ten mes išmėginome, be to, buvo į ką šaudyti, - Bevė nutyla. Kakta išrasojusi. - Tai yra, buvo tai, ko man reikėjo, - pagaliau ištaria ji, - kas nors gyvas. Ne žuvėdros, - žinojau, kad negalėčiau šauti į žuvėdrą, - bet žiurkės... Norėjau pabandyti, ar įstengsiu.

- Džiaugiuosi, kad atėjau nuo Kanzaso gatvės, o ne iš Senojo Iškyšulio pusės, nes geležinkelio pylimas mažai pridengtas. Jie būtų mane pastebėję, ir neaišku, kuo viskas galėjo baigtis.

- Kas būtų pa-pa-pastebėję?

- Jie, - paaiškina Beverlė. - Henris Bauersas, Viktoras Krisas, Raugas Haginsas ir Patrikas Hoksteteris. Sąvartyne jie...

Staiga, nustebindama visus, ji pratrūksta kvatoti kaip vaikas, skruostai sužysta rožėmis. Ji kikena iki ašarų.

- Kas, po galais, darosi, Beve, - neiškenčia Ričis, - leisk ir mums pasijuokti.

- Buvo juokinga, - sako ji, - juokinga, bet man būtų liūdnai baigęsi, jei jie sužinotų, kad aš mačiau.

- Prisiminiau! - surinka Benas ir pats ima juoktis. - Prisimenu, kaip pasakojai!

Prunkšdama Beverlė sako:

- Jie padeginėjo bezdalus nusimovę kelnes!

Po mirtinos tylos sekundės biblioteka nugriaudėja juoko salvėmis.

Pasakoti apie Patriko Hoksteterio mirtį ji pradėjo nuo miesto šiukšlyno, to savotiško asteroidinio diržo. Ten vedė negrįstas keliukas (miesto gatvė netgi ir pavadinimą turėjo - Old Laimo gatvė) iš Kanzaso gatvės - vienintelis tikras kelias į Barėnsą, kuriuo važiavo šiukšliavežės. Beverlė žingsniavo šalia Old Laimo gatvės, - pasidarė atsargesnė, ir ne ji viena, - visi pasidarė po Edžio sulaužytos rankos. Ypač, kai buvo viena.

Ji brovėsi per tankius bruzgynus, skleidė nuodingų gebenių rausvus vaškuotus lapus, uodė sąvartyno puvėsių kvapą ir klausėsi žuvėdrų. Kairėje, per retas lapijos properšas švysčiojo Old Laimo gatvelė.

Kiti žiūri į Beverlę ir laukia. Ji patikrina cigarečių pakelį - tuščias. Be žodžių Ričis atkiša savąjį.

Ji užsirūko, apsidairo ir taria:

- Ėjimas iš Kanzaso gatvės į miesto sąvartyną priminė kelionę į

2

keistą asteroidų zoną. Šiukšloidų zoną. Iš pradžių eini tik per šabakštynus, paskui pamatai pirmą šiukšloidą: surūdijusią skardinę nuo "Prince Spaghetti" padažo arba limonado butelį, aplipusį vabalais, laižančiais imbierinio alaus ar limonado likučius. Tada į tave pataiko nuo įstrigusios šakose folijos atsispindėjęs saulės blyksnis. Aptinki (arba užkliūvi, jei nežiūri, kur statai kojas) lovos spyruoklę arba kaulą, kokio nors šuns atitemptą ir čia supuvusį.

Sąvartyne nebuvo jau taip blogai - net veikiau savotiškai įdomu, pagalvojo Beverlė. Šlykštu (ir baisoka) buvo matyti, kaip jis plečiasi, kurdamas šitą šiukšloidų zoną.

Ji artėjo. Medžiai buvo aukštesni, daugiausiai eglės, krūmų retėjo. Žuvėdros klykė ir klegėjo spigiais balsais, oras sunko nuo dūmų.

Beverlei iš dešinės, atremtas į kanadietišką eglę, stovėjo aprūdijęs "Amana" šaldytuvas. Mergaitė žvilgtelėjo į jį ir prisiminė policininką, kuris buvo atėjęs pas juos į trečią klasę. Jis perspėjo, kad išmesti šaldytu-

vai gali būti labai pavojingi: vaikas gali įlįsti į jį žaisdamas slėpynių ir užtrokšti. Bet kam ateis į galvą slėptis sename...

Netikėtas riksmas, lydimas juoko, privertė Beverlę pašokti. Ji šyptelėjo. Tai visgi jie čia. Jie išėjo iš slėptuvės dėl dūmų ir susirinko čia. Tikriausiai mėto akmenis į butelius arba ieško gerų daiktų.

Bevė pagreitino žingsnį, pamiršo perštintį kelį, nes troško išvysti juos... išvysti jį, su tokiais kaip jos plaukais, pamatyti tą malonų šypsnį. Ji suprato, kad dar jauna mylėti berniuką, per jauna jausti ką nors daugiau negu įsimylėjimą, bet ji vis tiek mylėjo Bilą. Todėl ji žengė kiek greičiau, riedučiai skaudžiai bumbsėjo į nugarą, švelniai stuksėjo timpos guma į kairį sėdmenį.

Nedaug betrūko, kad ji būtų per vėlai pažinusi Henrio gaują.

Bevė jau išlindo iš ją dengiančių krūmų... Priešakyje, už septyniasdešimt jardų stovėjo stati sąvartyno siena, blyksintis šiukšlių rumbas palei karjero kraštą. Kairėje, atokiau stovėjo Mendžio Fazijo buldozeris. Priekyje riogsojo automobilių kapinės. Kiekvieno mėnesio pabaigoje jie buvo supresuojami ir išgabenami į Portlendą išlydyti, bet dabar čia kėpsojo tuzinas ar daugiau: vieni ant kapotų, kiti ant šonų, du ar trys - užvertę į dangų ratus it pastipę šunys. Mašinos buvo sukrautos dviem eilėm, ir Beverlė įsmuko į šiukšliną salelę tarp jų kaip kokia pankuojanti ateities nuotaka, absurdiškai svarstydama, ar pavyktų pramušti priekinį stiklą Bilo timpa. Vienoje šortų kišenėje gurgždėjo sauja smulkių šratų pratyboms.

Balsai sklido per suverstas mašinas iš kairės, ties šiukšlyno kraštu. Beverlė apėjo paskutinį automobilį, "Stadebeikerį", be viso priekio. Sveikinimo šūksnis ištirpo jos lūpose. Ranka, pakelta moti, nenukrito, - tarsi suglebo.

Pirma mintis buvo: *O Dieve švenčiausias, kodėl jie visi nuogi?*

Paskui sekė atpažinimas. Ji sustingo priešais "Stadebeikerio" pusę. Tą akimirką mergaitė buvo kaip ant delno. Užteko kuriam nors iš rato kilstelti galvą, ir akis būtų užkliuvusi už patįsusios mergaičiukės su riedučiais per petį, kruvinu keliuku ir degančiais skruostais.

Prieš užlįsdama už "Stadebeikerio", ji pastebėjo, kad berniukai ne visai nuogi: tik kelnės ir trumpikės nuleistos, lyg ruošiantis Daryti Mažą (šokiruotos Beverlės galva automatiškai griebėsi eufemizmo, išmokyto vaikystėje) - tik kur matyta, kad keturi Darytų Mažą vienu metu?

Pasislėpus už jų akiračio pirmiausia toptelėjo: dingti iš čia kuo greičiau. Širdis skubiai tvinksėjo, raumenys apsunko nuo adrenalino. Ji apsidairė, nes prieš tai ėjo nekreipdama dėmesio, kad mašinų laužo krūva visai skysta - ta savaitė, kai jos bus suverstos viena prie kitos prieš išvežimą, toli. Eidama čia, ji net kelis kartus buvo matoma tiems berniukams; grįždama ji neišvengiamai vėl turėjo pasirodyti ir galbūt kuriam nors pakliūti po akimis.

Bet be to ji jautė begėdišką smalsumą: ką, po paraliais, jie galėtų ten veikti?

Beverlė atsargiai nutipeno už "Stadebeikerio".

Henris su Viktoru Krisu daugmaž žvelgė jos pusėn. Patrikas Hoksteteris stovėjo Henriui iš kairės. Raugo Haginso užpakalis buvo nutaikytas tiesiai į Bevę. Ji pastebėjo, kad Raugas turi neįtikėtinai didelį, neįtikėtinai plaukuotą užpakalį, ir jos gerkle ėmė lipti juoko bangelės it imbierinio alaus burbuliukai. Jai teko užspausti gerklę abiem rankom ir pasislėpti už mašinos, kad nepratrūktų kikenti balsu.

Tau reikia nešdintis iš čia, Beve. Jei jie pagaus...

Ji kyštelėjo galvą tarp automobilių, nepaleisdama delnų nuo burnos. Salelė buvo kokių dešimties pėdų pločio, užversta skardinėmis ir stiklo šukėmis, apžėlusiomis žole. Užtenka jai trakštelėti - anie išgirs... jei susidomėjimas dabartiniu užsiėmimu išblėstų. Kraujas stingo pagalvojus, kaip neatsargiai ji čia išėjo. Ir...

Ką, po galais, jie ten daro?

Bevė žvilgtelėjo dar kartą, pastebėdama daugiau smulkmenų. Šalia gulėjo krūva knygų ir sąsiuvinių. Jie tik po vasaros pamokų iš Mulkių mokyklos, kaip dauguma ją vadino. Ir kadangi Henris su Viktoru stovėjo priekiu, ji pamatė jų daiktus. Apskritai tai buvo pirmi daiktai, Bevės matyti gyvenime (aptriušusioje knygelėje, kurią prieš metus parodė Brenda Erousmit, nieko nebuvo galima įžiūrėti). Dabar Beverlė nužiūrėjo, kad jų daiktai - tai nedideli vamzdeliai, kabantys tarp kojų. Henrio buvo mažas ir neplaukuotas, o Viktoro - postoris, su juodų plaukų kuokštu viršuje.

"Bilas irgi tokį turi", - staiga pagalvojo ji, ir karštis nutvilkė visą kūną - užėmė kvapą, ėmė suktis galva, skrandį suspaudė. Panašiai jautėsi ir Benas Henskomas, žiūrėdamas į grandinėlę ant jos kulkšnies paskutinę mokslo metų dieną... bet jis nejuto viską persmelkiančio siaubo, kuris apėmė Bevę dabar.

Raugo Haginso staugimas privertė mergaitę pašokti, o Henris suriko:

- Trys pėdos! Po velnių, Raugai! Buvo trys pėdos! Ar ne, Vikai?

Vikas pritarė, ir jie visi ėmė žvengti.

Beverlė vėl pabandė žvilgtelėti iš už "Stadebeikerio".

Patrikas Hoksteteris pasisuko ir pasilenkė, atkišdamas savo sėdynę kone Henriui į veidą. Henris laikė sidabrinį blizgantį daikčiuką. Po sekundės Bevė suprato, jog ten žiebtuvėlis.

- Manau, pasakysi, kai pajusi, kad jau eina, - pasakė Henris.

- Gerai, - sutiko Patrikas. - Pasakysiu. Pasiruošk! Pasiruošk, eina! Pa... jau!

Henris žybtelėjo ugnelę. Po mirksnio pasigirdo neabejotinas bezdalų tratėjimas. Jokių abejonių, Bevė tų garsų užtektinai prisiklausydavo savo namuose, ypač šeštadienį naktį, po pupelių. Jos tėvas dievino pupeles... Bet Bevė išsižiojo dėl ko kito. Iš Patriko sėdynės šovė ryškios mėlynos ugnies stulpas. Buvo panašu į litavimo lempos liepsną.

Berniukai vėl pratrūko juoku, o mergaitė pasislėpė už mašinos laužo, gniauždama kikenimą. Ji juokėsi ne todėl, kad buvo sužavėta. Tai buvo savotiškai juokinga, bet Bevė juokėsi iš palengvėjimo, sumišusio su siaubu. Juokėsi, nes tokio dalyko daugiau niekur nepamatytum. Tai buvo su-

siję su berniukų daiktais, bet toli gražu visko neišsėmė. Pagaliau ji žino, kad berniukai turi kai ką, kaip anksčiau žinojo, jog mergaitės turi, tik kitokį. Tačiau visa kita, ką jie daro, buvo taip keista, kvaila ir kartu neįtikėtinai primityvu, kad, nepaisant juoko, ji rimtai susirūpino savimi.

Baik, - pagalvojo ji, - *baik, jei jie tave išgirs, jau geriau baik, Beve!* Tik tai buvo neįmanoma. Geriausia, ką ji įstengė, - tai juoko salves pakeisti negirdimais atodūsiais per prispaustus prie burnos delnus. Jos skruostai paraudo kaip rojaus obuoliukai, akys pasruvo ašaromis.

- Eina švilpt, skauda! - suriaumojo Viktoras.

- Dvylika pėdų! - subliovė Henris. - Prisiekiu, Vikai, dvylika sumautų pėdų! Prisiekiu savo motina!

- Man tas pat, dvylika ar ne, tu nudeginai mano šikną! - suinkštė Viktoras, ir nauja juoko banga jį užgožė. Tebekretėdama iš juoko, Beverlė prisiminė vieną filmą. Su Džonu Holu. Filmas buvo apie tokią gentį, kuri turėjo slaptas apeigas. Pamatęs jas svetimšalis būdavo paaukojamas jų dievui, didžiuliam akmeniniam stabui. Bet ir tai nepadėjo. Juokas vis labiau priminė tylų riksmą. Pilvą skaudėjo. Ašaros tekėjo veidu.

3

Henris, Viktoras, Raugas ir Patrikas Hoksteteris padeginėjo vienas kito bezdalus sąvartyne Rinos Deivenport dėka.

Henris žinojo apie keptų pupelių pasekmes. Geriausiai jos atsispindi dainelėje, kurią tėvas išmokė dar tada, kai Henris trumpom kelnytėm sėdėdavo jam ant kelių. “Pupos pupelės - mano dūdelės! Kremti daugiau, puti ilgiau! Puti ilgiau, jauties geriau! Ach, jau geriau - prie stalo prašau!”

Rina Deivenport su jo tėvu draugavo jau kone aštuonerius metus. Ji buvo keturiasdešimties, stora ir suskretusi. Henris įtarė, kad Rina retkarčiais su tėvu pasiraičiodavo, nors niekaip negalėjo įsivaizduoti tos scenos.

Pupelės buvo Rinos pasididžiavimas. Ji mirkydavo jas per šeštadienio naktį ir visą sekmadienį skrudindavo ant nedidelės ugnies. Jos turėjo būti visai nieko užkandėlė, bet po aštuonerių metų tas “nieko” prarado savo žavesį.

Be to, Rina nepasitenkindavo keliomis pupelėmis. Prigamindavo puodus. Ir sekmadienio vakare atrūkdavo savo senuku žaliu “De Soto” (su nuoga lėlyte, užkarta ant veidrodėlio, atrodančia kaip mažiausias vaiko lavonėlis pasaulyje), šalia ant sėdynės pasistačiusi garuojantį dvidešimties galonų katilą su pupelėmis. Visi trys kirsdavo jas tą vakarą (Rina, taukšdama apie savo kulinarinius sugebėjimus, Bačas Bauersas čepsėdamas ir sausindamas pupelių padažą duonos rieke arba tildydamas plepę, jeigu radijas transliavo rungtynes, o Henris tiesiog spoksodamas per langą ir paniręs į savas mintis), paskui Bačas pašildydavo jas kitą vakarą. Antradienį ir trečiadienį Henris tempdavosi pilną priešpiečių dėžutę su tomis pupomis į mokyklą. Ketvirtadienį ir Henris, ir jo tėvas nebegalėdavo į pupas

žiūrėti. Abu miegamieji trenkė kaip tvartai, nepaisant atvirų langų. Bačas likučius sumaišydavo į ėdalą Bipui ir Bopui, dviems Bauersų paršams. Rina pasirodydavo kitą sekmadienį su nauju pupų puodu, ir ciklas prasidėdavo iš naujo.

Tą rytą Henris prisikrėtė nežmonišką kiekį Rinos patiekalo, ir visi keturi sukirto jį vidurdienį, po didžiulės guobos šešėliu žaidimų aikštelėje. Pririjo tiek, kad kone sprogo. Ir Patrikas pasiūlė sąvartyną, kuris tokią vasaros popietę turėjo būti tuščias. Kol jie nupėdino, pupos ėmė veikti.

4

Pamažėle Beverlė susitvardė. Žinojo, kad reikėtų sprukti: geriau ir mažiau pavojinga, negu pasimaišyti po kojomis. Jie buvo taip įsitraukę į savo užsiėmimą, kad ir blogiausiu atveju Bevei pavyktų pabėgti (ji net pagalvojo apie keletą šūvių timpa, jei prireiktų).

Vos pradėjus trauktis Viktoras tarė:

- Turiu eiti, Henri. Reikia padėti tėvui surinkti burbuoles.

- Velnias, - atsakė Henris. - Apsieis.

- Ne, aš ir taip patekau į jo nemalonę dėl to karto.

- Pasiųsk jį, jei nesupranta juokų.

Beverlė sukluso, tai gali būti įžanga į pokalbį apie sulaužytą Edžio ranką.

- Turiu eiti.

- Tikriausiai minkštąją skauda, - mestelėjo Patrikas.

- Prikąsk liežuvį, šunsnuki, - įspėjo Viktoras. - Gali atsirūgti.

- Man irgi metas, - pasakė Raugas.

- Tavo tėvas irgi renka kukurūzus? - piktai užklausė Henris. Henriui, matyt, tai pasirodė sąmojinga: Raugo tėvas buvo miręs.

- Ne. Bet aš turiu išnešioti "Weekly Shopper". Per šį vakarą.

- Kas tas "Weekly Shopper"? - paklausė Henris, dabar tiek piktas, tiek nuliūdęs.

- Tai darbas, - paaiškino su oriu kantrumu Raugas. - Aš uždirbu pinigus.

Henris paniekinamai prunkštelėjo, ir Beverlė surizikavo kyštelti galvą iš už automobilio. Viktoras su Raugu stovėdami varstėsi diržus. Henris su Patriku liko nusmauktomis kelnėmis. Henrio rankoje blykstelėjo žiebtuvėlis.

- Tu tikriausiai nebėgsi paskui? - paklausė Bauersas Patriko.

- Ne-a, - atsakė tas.

- Nereikia rinkti kukurūzų ar skuosti į niekingą darbiūkštį?

- Ne-a, - pakartojo Hoksteteris.

- Na tai ką, - atsargiai pradėjo Raugas, - iki, Henri.

- Iki, - atšovė Henris ir nusispjovė šalia grubaus Raugo aulinio.

Vikas su Raugu pasuko prie mašinų laužo eilių... "Stadebeikerio" link, už kurio tupėjo Bevė. Iš pradžių ji tik prisispaudė kaip išgąsdintas triušiukas prie žemės. Paskui nėrė per kairę pusę ir įlindo į tarpą tarp "Stadebeikerio" ir "Fordo" be durelių. Sekundę sustingo perdžiūvusia gerkle, prakaito išpilta nugara, klausydamasi artėjančių žingsnių. Spėjo įsivaizduoti, kaip atrodys su tokiu gipsu kaip Edžio, išrašinėtu nevykėlių vardais. Tada įlindo po priekine "Fordo" sėdyne. Susirietė ant purvino kilimėlio į kamuoliuką. Čia buvo taip tvanku ir dulkina nuo trūnijančių apmušalų, kad mergaitė sunkiai tvardėsi nečiaudėjusi. Raugas ir Viktoras, pusbalsiu šnekėdamiesi, praėjo pro šalį. Ir dingo.

Bevė triskart tylutėliai nusičiaudėjo į delnus. Dabar jau buvo galima bėgti, laikantis atsargumo. Geriausia perlįsti pro vairuotojo sėdynę, tada iš tarpo - į mišką. Turėtų pasisekti, bet visa drąsa išgaravo, kai jos ką tik per plauką neaptiko. "Forde" atrodė saugiau. Be to, kai aniedu išėjo, Henris su Patriku irgi gali patraukti namo. Tada ji galės sugrįžti į slėptuvę. Noras pašaudyti išgaravo it kamparas.

Be to, norėjosi į tualetą.

Nagi, - ragino Bevė mintyse. - *Na, paskubėkit, prašau, pasku-BĖKIT!*

Po sekundės pasigirdo Patriko riksmas - juoko ir skausmo mišinys.

- Šešios pėdos! - džiūgavo Henris. - Kaip deglas, po paraliais!

Paskui tyla. Prakaitas sruvena jos nugara. Saulė kepina per išdaužtą "Fordo" veidrodį Bevei į sprandą. Pūslė apsunkusi.

Bauersas suriko taip garsiai, kad apsnūdusi net tokioje nepatogioje padėtyje Beverlė vos pati nesuriko.

- Po velnių, Hoksteteri! Tu išdeginai man šikną! Ką tu darai su žiebtuvėliu?

- Dešimt pėdų, - sukikeno Patrikas (nuo to Beverlė pašiurpo ir pasišlykštėjo, it išvydusi savo salotose kirminą). - Dešimt pėdų kaip niekur nieko, Henri. Žydra. Dešimt kaip nieko. Prisiekiu!

- Duok čia, - suniurnėjo Henris.

Nagi, jūs ten, greičiau, greičiau nešdinkitės!

Kai Patrikas prakalbo, Beverlė vos įstengė girdėti - toks tylus balsas buvo. Būtų užgožęs menkiausias vėjelis.

- Nori, parodysiu kai ką, - pasiūlė Hoksteteris.

- Ką? - paklausė Henris.

- Nieko ypatinga, - Patrikas patylėjo. - Labai malonu.

- Kas? - nesuprato Bauersas.

Paskui stojo tyla.

Aš nenoriu, nenoriu nieko matyti, juk jie gali mane pastebėti, ir, žinoma, pastebės, kiek tau gali sektis? Todėl lik čia. Jokių nosies kaišiojimų...

Bet smalsumas įveikė sveiką nuovoką. Tyla buvo keista, baisoka. Beverlė ėmė pamažu kelti galvą, kol galėjo žiūrėti per suskilusį užtamsintą "Fordo" stiklą. Be reikalo baimintasi būti pastebėtai. Berniukai buvo įsitraukę į naują užsiėmimą. Bevė nesuprato, ką mato, bet buvo aišku, jog tai šlykštu... ir visai tikėtina iš Patriko, to keistuolio.

Vieną ranką jis laikė tarp Henrio šlaunų, kitą - tarp savo. Delnu švelniai glostinėjo Bauerso daiktą, kitu trynė savąjį. Na, ne trynė... kažkaip maigė, spaudė vis paleisdamas.

Ką jis daro? - išsigando mergaitė.

Ji nesuprato, bet tai gąsdino. Be vonios, pratrūkusios vemti krauju ir nutaškiusios juo visą vonios kambarį, Bevė nebuvo nieko taip bijojusi. Galvos kertelėje kirbėjo įsitikinimas, kad berniukai, pamatę ją čia, ne tik nuskriaustų; jie ją nužudytų.

Bet nusigręžti ji negalėjo.

Matė, kad Patriko daiktas šiek tiek pailgėjo, bet ir toliau karojo kaip gyvatė be stuburo tarp kojų. O Henrio užaugo neįtikėtinai. Kietas ir stangrus jis kone siekė bambą. Patriko ranka braukė žemyn, tarpais stabteldama spustelėti, pakutenti tą keistą sunkų kapšelį po Henrio daiktu.

Ten kiaušiniai, - pagalvojo Beverlė. - *Ar berniukai visada su tokiais vaikšto? Dieve, aš iš proto išsikraustysiu!* Šmėkštelėjo kita mintis: "Ir Bilas tokius turi". Mintyse Beverlė įsivaizdavo, kad laiko juos, spaudžia delne tyrinėdama... ir tas karštis vėl perliejo ją, palikdamas žarijų raudonį.

Henris spoksojo į Patriko ranką it užhipnotizuotas. Jo žiebtuvėlis gulėjo ant skaldos šalimais ir atspindėjo karštą popiečio saulę.

- Nori, kad paimčiau jį į burną? - paklausė Patrikas. Jo didelės tamsios lūpos kreivai šiepėsi.

- A? - lyg iš sapno pabudo Bauersas.

- Paimsiu jį į savo burną, jeigu nori. Aš ne...

Švystelėjo Henrio ranka, dar nespėjusi susispausti į kumštį. Hoksteteris nukrito aukštielninkas. Galva kaukštelėjo į žvirgždą. Beverlė sulindo atgal, širdutė grasino iššokti, lūpos užrakino aimaną. Parbloškęs draugą, Henris pasisuko ir vieną mirksnį, prieš mergaitei virstant kamuoliuku priekinėje nišoje, jų akys, regis, susikryžiavo.

Maldauju, Viešpatie, kad jis būtų žiūrėjęs prieš saulę. Maldauju, Viešpatie, atleisk, kad žvilgčiojau. Maldauju.

Įsitvyrojo agoniška pauzė. Balta mergaitės palaidinė prilipo nuo prakaito prie kūno. Lašeliai kaip perliukai žvilgėjo ant įdegusių rankų. Pūslę įkyriai maudė. Jautė, kad netrukus prišlapins kelnaites. O jeigu jis padarytų jai ką nors su savo daiktu? Jei užsimanytų kur nors jai įkišti? Taip, ji žino, kur tai turėtų būti; suvokimas sprogo kaip raketa. Bevė pagalvojo, kad jeigu Henris imtų kišti savo daiktą į ją, ji išprotėtų.

Maldauju, Viešpatie, neleisk jam mane pamatyti, meldžiu, gerai?

Kai Henris prabilo, mergaitės siaubui balsas sklido iš kitos vietos, iš daug arčiau:

- Aš neužsiimu šitais pedų dalykais.

Patriko atsakymas iš toliau.

- Tau patiko.

- Man nepatiko! - suriko Bauersas. - Ir jei imsi pliurpti, kad patiko, aš užmušiu tave, susmirdęs homike!

- Tau pasistojo, - pasakė Patrikas. Atrodė, kad kalba šypsodamasis. Kad ir kaip ji bijojo Henrio Bauerso, šypsena jos nenustebino. Patrikas buvo didesnis beprotis už savo draugužį, o tokiems niekas nebaisu. - Aš mačiau.

Žingsniai skalda sparčiai artėja. Beverlė pakėlė galvą ir išsprogino akis. Pro seno "Fordo" šoninį langą matėsi Henrio pakaušis. Jis žiūrėjo į Patriką dabar, bet atsigręžęs...

- Jei pasakysi kam nors, aš apšauksiu tave pedu, o paskui užmušiu.

- Nepagąsdinsi manęs, Henri, - sukikeno Hoksteteris. - Bet patylėsiu, jei duosi dolerį.

Henris neramiai pasimuistė. Kiek pasisuko: Beverlė matė nebe pakaušį, o ketvirtį jo profilio. "Maldauju, Viešpatie", - nerišliai kartojo ji, o pūslę ėmė skaudėti dar smarkiau.

- Jei prasižiosi, - tarė Henris žemu ryžtingu balsu, - aš papasakosiu, ką tu darai su katėmis. Ir su šunimis. Papasakosiu apie tavo šaldytuvą. Žinai, kas tada bus, Hoksteteri? Atvažiuos ir išveš į durnyną.

Iš Pariko jokio garso.

Henris pabarbeno pirštais į "Fordo", kuriame tūnojo Bevė, stogą.

- Girdi mane?

- Girdžiu, - liūdnai atsiliepė Patrikas. Liūdnai ir kiek išgąstingai. Paskui pratrūko: - Tau patiko! Tau pasistojo! Tokio dydžio dar nebuvau matęs!

- Taip, spėju, kad daug esi matęs, tu suskretęs pidere. Nepamiršk, ką sakiau apie tą šaldytuvą. Tavo šaldytuvą. Jei dar tave pamatysiu, dantų nesurinksi!

Tyla.

Henris ėmė eiti. Beverlė pasukusi galvą nulydėjo jį palei "Fordą" iš vairuotojo pusės. Būtų užtekę Henriui tik dirstelėti kairėn. Bet jis nežiūrėjo. Po minutės jis nutolo Viktoro ir Raugo keliu.

Liko tik Patrikas.

Beverlė laukė, bet niekas neatsitiko. Prabėgo penkios minutės. Noras šlapintis darėsi nepakenčiamas. Dar išlaikys dvi tris minutes, ne daugiau. Neramu buvo dėl to, kad ji nežinojo, kur tiksliai yra Hoksteteris.

Dirstelėjusi per langą, mergaitė pamatė tebesėdintį toje pačioje vietoje šalia pamiršto Henrio žiebtuvėlio. Patrikas susikrovė savo vadovėlius į nedidelę brezentinę kuprinukę ir persimetė ją per kaklą kaip laiškanešiai. Kelnės ir trumpikės vis dar buvo numautos. Jis žaidė žiebtuvėliu: pasuka ratuką, uždega beveik peršviečiamą skaisčioje saulėje liepsną, uždengia dangtelį ir vėl iš naujo. Kaip užhipnotizuotas. Kraujo srovelė nubėgusi per lūpų kampą iki smakro. Dešinė burnos pusė tinsta. Jis į nieką nekreipė dėmesio, ir vėl Beverlė pajuto pasidygėjimą. Patrikas - beprotis, ką gi; jai niekad gyvenime taip nesinorėjo būti kuo toliau.

Labai atsargiai ji atbula išsiropštė iš "Fordo". Tada patyliukais nutipeno, iš kur atėjusi. Pasiekusi pušaites už mašinų laužo, grįžtelėjo per

petį. Nieko. Sąvartynas snūduriavo saulėje. Įtampos raiščiai, veržę krūtinę ir pilvą, atsileido, liko tik noras šlapintis, toks didelis, kad pykino.

Mergaitė pabėgėjo takeliu ir pasuko į dešinę. Šortus atsagstė nespėjus krūmams už nugaros susiglausti. Apsižvalgė, ar kur nėra nuodingosios gebenės, ir pritūpė, įsikibusi kietą krūmokšnio šaką pusiausvyrai.

Kai Bevė traukė šortus, nuo sąvartyno pasigirdo žingsniai. Per krūmus švysčiojo džinsų ir languotų mokyklinių marškinių lopai. Ten buvo Patrikas. Mergaitė pasilenkė laukdama, kada jis nueis Kanzaso gatvės link. Uždanga buvo gera, pūslės niekas nespaudė, o Patrikas buvo paniręs į savo pasaulį. Tegu jis praeina, o tada Bevė lėks į slėptuvę.

Bet Patrikas nepraėjo. Jis sustojo beveik tiesiai priešais ją ir stypsojo, tyrinėdamas surūdijusį "Amana" šaldytuvą.

Beverlė galėjo sekti berniuką pro krūmus nepastebėta. Dabar, kai širdis atlėgo, ją vėl užvaldė smalsumas. O jei Patrikas ir pastebėtų, Bevė nesunkiai nuo jo ištrūktų. Jis nebuvo storulis kaip Benas, bet labai nerangus. Mergaitė išsitraukė timpą ir pasirūpino pripildyti palaidinukės kišenę guolių šratų, atsargai, taip sakant. Pamišęs ar ne, bet vienas šūvis į kelį išpurtys bet kokį norą skubėti.

Tą šaldytuvą Bevė gerai prisiminė. Sąvartyne buvo begalė senų šaldytuvų, bet šitas vienintelis, toptelėjo jai, kuriam Mendis Fazijas nenuardė sklendės mechanizmo ar tiesiog neišėmė durų.

Patrikas ėmė kažką vapėti ir svyruoti pirmyn atgal priešais rūdžių išėstą šaldytuvą. Beverlę sukaustė šaltukas: jis priminė siaubo filmo veikėją, bandantį iškviesti berniuko lavoną iš kriptos.

Ką jis išdarinėja?

Bet jei Bevė būtų žinojusi tai arba kas atsitiks, kai Patrikas baigs savo ritualą ir atidarys šaldytuvo duris, ji būtų lėkusi neatsigręždama, kiek kojos neša.

5

Niekas, net Maikas Henlonas, neįsivaizdavo, kiek mažai košės Patriko Hoksteterio galvoje. Patrikas buvo dvylikametis dažų pardavėjo sūnus. Mama, karšta katalikė, mirs krūties vėžiu 1962-aisiais, keleriems metams prabėgus po to, kai Patriką pasiglemžė Derio požemių esybė. Nors intelekto koeficientas buvo vidutiniškas, Hoksteteris jau kartojo du kursus: pirmos ir trečios klasės. Šios vasaros pamokos išgelbėjo jį nuo pasilikimo penktoje klasėje. Mokytojai charakterizuodavo jį kaip apatišką mokinį (keletas net įrašė tai tuščiose charakteristikos eilutėse "Mokytojo pastabos") ir, be to, ganėtinai nemalonų (to niekas neparašė - šita neaiški, nenusakoma nuojauta ne toms šešiasdešimčiai eilučių). Būtų jis gimęs dešimtmečiu vėliau, mokyklos direktorius nukreiptų jį pas vaikų psichologą, kuris būtų (arba ne, nes Patrikas buvo daug gudresnis, negu rodė inte-

lekto koeficiento testai) atskleidęs gąsdinančias gelmes po glebiu mėnulišku veidu.

Jis buvo sociopatas, ir tų 1958-ųjų vasarą jau tikriausiai buvo virtęs visišku psichopatu. Patrikas neprisiminė laikų, kai kiti žmonės - ir kiti gyvi sutvėrimai, be kita ko - buvo "tikri". Jis, be abejonės, laikė save vieninteliu tikru sutvėrimu, vieninteliu gal net visoje visatoje, bet vis tiek buvo įsitikinęs, kad būtent jo svarba darė jį "tikrą". Jis nesuprato, kas yra skausmas, t.y. nei pats reaguodavo į skausmą (čia reikėtų prisiminti abejingumą Henrio smūgiui sąvartyne), nei užjautė kitus. Tačiau nors realybė buvo jam bereikšmė, "taisykles" Patrikas suvokė idealiai. Tad, nors visiems mokytojams jis atrodė keistas (tiek misis Duglas, jo penktos klasės mokytoja, tiek misis Vyms, mokiusi Hoksteterį trečioje klasėje, žinojo apie penalą su musėmis ir neignoruodavo skundų; bet be jo buvo dar dvidešimt ar dvidešimt aštuoni mokiniai su savo problemomis), niekam per daug nekliuvo jo elgesys. Kartais jis grąžindavo tuščią arba su didžiuliu klaustuku kontrolinio darbo lapą. Taip pat misis Duglas įsitikino, kad jį geriau sodinti atokiau nuo mergaičių dėl landžių rankų. Tačiau jis buvo tylus, toks tylus, kad nesunkiai galėjai palaikyti berniuko statula. Buvo lengva ignoruoti Patriką, kai reikėjo tvarkyti tokius kaip Henris Bauersas ar Viktoras Krisas, - neįtikėtinai įžūlius ir neklusnius vaikus, kurie vogdavo pinigus pienui ar kiekvienai progai pasitaikius gadino mokyklos inventorių; arba prižiūrėti vargšelę Elizabetą Teilor, epileptikę, kurios smegenėlės sukrusdavo tik tarpais ir kurią reikėjo sergėti, kad neužverstų sijono, sugalvojusi žaidimų aikštelėje pasigirti naujomis kelnaitėmis. Kitaip sakant, Derio pradinė mokykla buvo tipiška pedagoginė karuselė su tiek ratų, kad pats Penivaisas galėtų vaikštinėti nepastebėtas. Ir, savaime suprantama, niekas iš Patriko mokytojų (o ir tėvų) neįtarė, kad jis nužudė savo mažąjį broliuką Aiverį, būdamas penkerių metų.

Patrikui nepatiko, kad motina parsivežė Aiverį namo iš ligoninės. Jam buvo visai tas pats (bent taip jis sau sakė), ar jo tėvai turi du, penkis ar penkis tuzinus vaikų, kol jie nejaukia jo režimo. O Aiveris buvo toks. Valgis vėluodavo. Kūdikis rėkdavo naktimis ir jį pažadindavo. Atrodė, kad tėvai sukinėjasi tik apie jo lovytę, ir visos pastangos atkreipti jų dėmesį į save buvo bevaisės. Vieną iš tų retų kartų gyvenime Patrikas išsigando. Jis išmąstė, kad jei jį, "tikrą", tėvai parsivežė iš ligoninės, tai ir Aiveris gali būti "tikras". Ir visai įmanoma, kad Aiveriui ūgtelėjus tiek, kad galės atnešti tėvui Derio "News" nuo slenksčio, o mamai paduoti dubenį, kai kepa duoną, tėvai gali nuspręsti jo visai atsikratyti. Jis nebijojo, kad tėvai myli Aiverį labiau (nors tai, Patriko įsitikinimu, buvo akivaizdu). Patrikui kėlė susirūpinimą: 1) taisyklės, kurios buvo sujauktos ar pakeistos po mažojo atsiradimo, 2) galimas Aiverio realumas ir 3) tikimybė būti išmestam pasiliekant Aiverį.

Vieną dieną Patrikas, išlipęs iš mokyklos autobuso po pamokų, nuėjo į broliuko kambarį. Buvo sausis. Už lango ėmė snyguriuoti. Smarkus vėjas pūtė nuo Makerono parko ir girgždino apšerkšnijusias langines. Ma-

ma snaudė miegamajame, - Aiveris aikštijosi visą naktį. Tėvas buvo darbe. Kūdikis miegojo ant pilvuko, pasukęs galvą į šoną.

Patrikas bejausmiu mėnulišku veidu pasuko berniuko galvutę nosimi į pagalvę. Aiveris sušnarpštė ir pasuko galvą į šoną. Patrikas stebėjo tai ir svarstė, o sniegas tirpo nuo jo geltonų batų ir kaupėsi ant grindų į balutes. Praėjo mažiausiai penkios minutės (Hoksteteriui nebuvo būdingas greitas mąstymas), tada jis vėl pasuko broliuko galvutę veidu į pagalvę ir prispaudė. Aiveris spurdėjo po ranka gindamasis. Bet gynyba buvo menka. Patrikas atleido. Aiveris vėl nugręžė veiduką į šoną, sukūkčiojo ir vėl užmigo. Vėjas dar stipriau klebeno langines. Patrikas klausė, ar verksmas nepažadino mamos. Tylu.

Patriką apėmė palaima. Pasaulis, rodės, pirmą kartą stojo priešais jį. Būsena buvo tokia nepakartojama, kad kelias minutes Patrikas jautėsi kaip neregintis spalvų žmogus, valandėlę atgavęs sugebėjimą jas skirti... arba narkomanas, kurio smegenis dozė iškelia į orbitą. Tai buvo nauja. Patrikas nė neįtarė tai egzistuojant.

Labai švelniai brolis vėl nusuko Aiverio veiduką į pagalvę. Šį kartą, kūdikiui pradėjus blaškytis, Patrikas neatleido, tik dar stipriau prispaudė galvą prie pagalvės. Girdėjosi užslopintas verkimas, ir Patrikas suprato, kad brolis pabudo. Neįsivaizdavo, ką pasakytų mamai čia atėjus. Jis tiesiog laikė. Kūdikis spurdėjo. Hoksteteris dar paspaudė. Mažylis purptelėjo. Pastangos nusilpo. Vyresnėlis nepaleido. Kūnelis liko gulėti nejudėdamas. Patrikas palaikė dar penkias minutes, jausdamas, kaip blėsta ir sklaidosi pakilumas, pasaulis vėl pilkėja, dozė išsikvepia.

Patrikas nulipo žemyn, prisidėjo lėkštę sausainių, įsipylė stiklinę pieno. Po pusvalandžio nusileido ir mama. Nusistebėjusi, kad net negirdėjo, kaip jis grįžo, pasiskundė nuovargiu *(daugiau nevargsi, mama,* - pagalvojo Patrikas, - *nesijaudink, aš viską sutvarkiau).* Ji prisėdo šalia, sukrimto vieną tešlainį, paklausinėjo apie mokyklą. Patrikas atsakė, kad sekasi neblogai, ir parodė namo ir medžio piešinį. Lapas buvo pribraukytas juodų ir rudų bereikšmių brūkšnių. Mama pagyrė. Patrikas kasdien parnešdavo juodai ir rudai pribraukytus lapus. Kartais tai reiškė kalakutą, kartais Kalėdų eglutę, kartais berniuką. Mama visada pagirdavo... nors širdies kertelėje, kurios net neįtarė esant, nerimavo. Tų brūkšnių vienodumas kartais kėlė šiurpulį.

Mama sužinojo apie Aiverio mirtį tik apie penktą, nusprendusi, kad jis per ilgai miega. Tada Patrikas žiūrėjo televizorių ir neatsitraukė, kai užvirė ta maišalynė. Kai atlėkė kaimynas misteris Henlis, rodė "Sraigtasparnius" (klykianti motina stovėjo atlapojusi virtuvės duris su kūdikio lavonėliu, keistai tikėdamasi, kad šaltas oras jį atgaivins; Patrikui pasidarė šalta ir jis išsitraukė megztinį iš spintos). "Autostrados patrulį", mėgstamiausią Beno Henskomo laidą, rodė, kai misteris Hoksteteris grįžo namo po darbo. Prieš atvykstant daktarui, prasidėjo "Mokslinės fantastikos teatras", dalyvaujant Trumenui Bredliui..." Kas žino, kokias keistenybes slepia

visata?" - svarstė Bredlis, kai Patriko motina klykė ir blaškėsi virtuvėje vyro glėbyje. Daktaras pastebėjo ramų ir abejingą Patriko žvilgsnį ir nusprendė, kad vaikas patyrė šoką. Jis pasiūlė Patrikui tabletę. Tas neatsisakė. Buvo diagnozuotas savaiminis uždusimas. Po kelerių metų tokiu fatališkumu būtų suabejota. O tada buvo tiesiog nustatyta mirtis ir kūdikis palaidotas. Patrikas džiaugėsi, kad viskam nurimus valgis vėl būdavo įprastu metu.

Per to vakaro sąmyšį - žmones, lakstančius iš ir į namą, greitosios šviesų pulsavimą ant sienų, misis Hoksteter klyksmus, dejones ir nesutikimą būti raminamai - tik Patriko tėvas šiek tiek priartėjo prie tiesos. Jis stovėjo be tikslo prie tuščios Aiverio lovytės, kai kūnelis jau buvo išvežtas, tiesiog stovėjo ir negalėjo patikėti tuo, kas atsitiko. Žvilgsnis užkliuvo už pėdsakų ant grindų. Juos paliko snieguoti Patriko batai. Galvoje plykstelėjo kraupi mintis. Ranka pakilo prie lūpų, akys išsiplėtė. Galvoje rikiavosi vaizdas. Neišlaikęs tėvas išlėkė iš kambario ir taip trenkė durimis, kad skilo rėmas.

Jis niekad nieko neklausinėjo.

Patrikas daugiau nieko panašaus nedarė, nes nebuvo progos. Nesijautė kaltas, nesapnavo košmarų. Ir laikui bėgant ėmė geriau suvokti, kas būtų buvę, jeigu viskas būtų paaiškėję. Yra taisyklės. Jei nesilaikai jų... arba būni pagautas jas sulaužęs, laukia nemalonumai. Gali būti uždarytas arba pasodintas į elektros kėdę.

Bet tas pakilumo jausmas - spalvos ir palaimos jausmas - buvo per stiprus ir per nuostabus visai išblėsti. Patrikas mušė muses. Iš pradžių plojo mamos musiamuše, vėliau išmoko naudotis plastmasine liniuote. Patyrė ir musgaudžio malonumus. Ilgą lipnią juostą galėjai už porą centų nusipirkti Kostelo aveniu turguje. Ir Patrikas garaže kartais dvi valandas išsižiojęs, pasruvęs prakaitu ir susižavėjęs stebėdavo, kaip nutupia ir nesėkmingai bando ištrūkti musės. Hoksteteris medžiojo ir vabalus, bet paprastai stengėsi pagauti gyvus. Kartais jis nukniaukdavo ilgą adatą iš mamos rankdarbių dėžutės, užmaudavo kokį vieną ir sėdėdavo sode sukryžiavęs kojas, kol tas nudvėsdavo. Tada atrodydavo kaip vaikas, skaitantis įdomią knygą. Kartą jis aptiko dvesiančią nukaršusią katę Meino gatvės latake ir prisėdęs stebėjo tol, kol pro šalį ėjusi senutė nenuvijo jo savo lazda. "Eik namo! - rėkė ji. - Tu ką, kvailas?" Patrikas nepyko ant jos. Pakluso. Jis buvo sugautas laužant taisykles, tik tiek.

Paskui, praėjusiais metais (beje, Maiko Henlono ir kitų su juo susijusių visai nebūtų nustebinę, kad tai buvo ta pati diena, kai buvo nužudytas Džordžas Denbras) Patrikas aptiko išrūdijusį "Amana" šaldytuvą - vieną iš stambesnių sąvartyną supančių šiukšloidų.

Kaip ir Bevė Hoksteteris buvo girdėjęs įspėjimus apie tokius daiktus, kad milijonas kvailų vaikų uždusdavo juose. Patrikas ilgai stovėjo įsistebeilijęs į šaldytuvą ir makalavo rankomis kišenėse. Pakilimas grįžo, didesnis nei bet kada po Aiverio sutvarkymo. Palaima grįžo, nes atliekų ir srutų sraute, prašniokusiame jo galvoje, pasitaikė gera idėja.

Luisai, gyvenę per tris namus nuo Hoksteterių, pasigedo savo katino Bobio po savaitės. Mažieji Luisai, užaugę kartu su Bobiu, valandų valandas naršė apylinkes jo ieškodami. Netgi surinko savo santaupas skelbimui į Derio "News", "Rasta ir pamesta" skyrių. Nieko iš to neišėjo. Ir jeigu kuris nors iš jų tądien būtų sutikęs Patriką, storesnį nei paprastai dėl naftalinu trenkiančios žieminės striukės (po 1957-ųjų potvynio rudenį iškart ėmė smarkiai šalti), nešantį kažkokią kartoninę dėžę, nebūtų nieko įtaręs.

Engstromai, gyvenantys šalimais Hoksteterių, prarado savo kokerspanielių šuniuką dešimt dienų prieš Padėkos dieną. Šunys ir katės dingo dar šešis ar aštuonis mėnesius, ir visus juos, žinoma, priglaudė Patrikas Hoksteteris kaip ir kelis valkataujančius iš Pragaro pusakrio.

Po vieną juos sukišo į šaldytuvą šalia sąvartyno. Kaskart, kišant naują, sunkiai dunksėdavo širdis, parausdavo ir pavandenydavo iš pasitenkinimo akys. Jis laukė, kada Mendis Fazijas išlups "Amanos" sklendę arba nuims duris. Bet Mendis šito šaldytuvo nelietė. Gal net neįtarė apie jį, - Patriko troškimas apsaugojo... o gal kokia kita jėga.

Engstromų spanielis galavosi ilgiausiai. Nepaisant žudančio šalčio, nors ir praradęs visą savo gyvumą (jis vizgino uodega ir bandė laižyti rankas, kai Hoksteteris ištraukė iš dėžės ir ėmė kišti į šaldytuvą), šuo tebebuvo gyvas Patrikui trečią kartą atėjus po trijų dienų. Grįžęs kitą dieną Patrikas vos jo nepaleido. Teko vytis kone iki sąvartyno, kol nenutvėrė už kojos. Šunelis krimstelėjo aštriais dantimis. Patrikas nekreipė dėmesio. Nepaisydamas šuns dantų, vėl sugrūdo kokerį į šaldytuvą. Ir patyrė erekciją. Tai, beje, nebuvo reta.

Antrą dieną šunytis vėl bandė pasprukti, tik buvo smarkiai lėtesnis. Patrikas įsviedė jį atgal, užtrenkė surūdijusias "Amana" duris ir prigludo. Viduje šuo brazdinosi nagais. Girdėjosi prislopintas inkštimas. "Geras šunelis, - sumurmėjo Hoksteteris užsimerkęs, sunkiai alsuojančia krūtine. - Labai geras".

Trečią dieną šuo tik pasuko akis jo pusėn. Šonai tankiai kilojosi. Grįžęs kitądien, berniukas rado lavonėlį putom aplipusiu snukučiu. Jos Patrikui priminė kokoso putėsius, ir jis nuoširdžiai juokėsi, traukdamas sušalusį šunį iš savo mirties kameros.

Aukų šią vasarą (Patrikas vadino juos "bandomaisiais gyvūnais") buvo nedaug. Paliekant ramybėje realumo klausimus, jo savisaugos instinktas buvo puikus, intuicija - pavydėtina. Jis įtarė esąs susektas. Tik nebuvo aišku kieno. Misterio Engstromo? Galbūt. Misteris Engstromas atsigręžė ir metė į Hoksteterį ilgą tiriantį žvilgsnį vieną kartą šį pavasarį. Misteris Engstromas pirko cigaretes, o Patrikas buvo atsiųstas duonos. Misis Džozefs? Įmanoma. Ji mėgsta pasėdėti savo prieangyje su teleskopu ir šiaip, anot misis Hoksteter, "mėgsta kaišioti nosį". Misteris Džeikubas, ant kurio automobilio užpakalinio buferio ASPCA lipdukas? Misteris Nelas? Dar kas nors? Patrikas nežinojo tiksliai, bet intuicija sakė, kad jis įtariamas, o su intuicija jis niekada nesiginčijo. Jam pasitaikė keletas klaidžiojančių gyvūnų iš Pusakrio (atsirinkdavo tik liesus ar ligotus), ir viskas.

Berniukas turėjo pripažinti, kad šaldytuvas šalia šiukšlyno smarkiai jį traukia. Nuobodžiaudamas mokykloje, imdavo jį paišyti. Kartais naktimis sapnuodavo. Sapne "Amana" būdavo septyniasdešimties pėdų aukščio balta katakomba, gramozdiška šalta kripta, apšviesta mėnulio. Jos milžiniškos durys atsiverdavo, ir į Patriką įsmigdavo dvi didžiulės akys. Berniukas pabusdavo šlapias nuo prakaito, bet tai neišmušė susižavėjimo šaldytuvu.

Dabar galutinai paaiškėjo, ką jis seniai įtarė. Bauersas. Žinia, kad jo žudymo kameros paslaptis Henrio Bauerso rankose, varė Patriką į paniką. Toks pasakymas, reikia pripažinti, nėra labai tikslus, bet tas - na, ne siaubas, o vidinis nerimas - buvo slegiantis ir nemalonus. Henris žino, kad Patrikas kartais laužo taisykles.

Paskutinė Hoksteterio auka buvo Džeksono gatvėje prieš dvi dienas rastas balandis. Jį kliudė automobilis, todėl vargšelis negalėjo skristi. Patrikas parėjo namo, išsitraukė savo dėžę iš garažo, įdėjo į ją balandį. Paukštis keletą kartų kirto į rankas, palikdamas gilias kraujuojančias žaizdas. Patrikas nekreipė dėmesio. Patikrinęs šaldytuvą kitą dieną, berniukas rado balandį negyvą, tačiau neišmetė lavono. Dabar, Henrio pagąsdintas, Patrikas nusprendė kuo greičiau atsikratyti to įrodymo. Gal net atsinešti kibirą vandens ir skudurėliu išplauti visą šaldytuvą. Kvapelis buvo nekoks. Jeigu Henris paskųstų jį misteriui Nelui ir policininkas ateitų patikrinti, nesunkiai patikėtų, kad čionai nugaišo koks nors gyvūnas, netgi ne vienas...

"Jeigu jis išplepės, - mąstė Patrikas, stovėdamas pušynėlyje ir žiūrėdamas į aprūdijusią dėžę, - aš papasakosiu, kad jis sulaužė Edžiui Kaspbrakui ranką". Nelas tikriausiai tą ir taip žino, bet jie nieko negalėjo įrodyti, nes ketvertukas tvirtino žaidęs Henrio namuose tądien, o beprotis Henrio tėvas tą patvirtino. "Jeigu išduos, aš papasakosiu. Dantis už dantį".

Dabar tai nesvarbu. Dabar reikėjo atsikratyti paukščiu. Jis paliks duris atdaras, o paskui grįš su vandeniu ir išplaus vidų. Gerai.

Savo nelaimei, Patrikas atidarė šaldytuvo duris.

Iš pradžių jis tik susimąstė, bandydamas nustatyti, ką mato. Tai neturėjo jokio ryšio. Jokio konteksto. Patrikas tik dėbsojo išpūtęs akis ir pakreipęs galvą.

Iš balandžio liko tik skeletas, apjuostas plunksnų gniutulo. Raumenų nebuvo likę ir pėdsako. Aplink jį, ant šaldytuvo sienelių, apkibę kamerą buvo šimtai mėsos spalvos padarų, primenančių makaronus-kriaukleles. Jie vos pastebimai vibravo, lyg pučiant vėjeliui. Tik kad niekas nepūtė. Berniukas suraukė antakius.

Staiga vienas iš tų kriauklės formos sutvėrimų išskleidė vabzdžio sparnus ir, Patrikui nespėjus įsisąmoninti to fakto, įveikė atstumą nuo šaldytuvo iki kairės jo rankos. Šleptelėjo. Nutvilkė karštis. Bet jis greitai išsisklaidė, ir Patrikas jautėsi kaip visuomet... tik kriauklės formos padaras iš blyškiai rausvo pasidarė sodriai rožinis, paskui, kraupiai greitai, raudonas.

Nors Patrikas nebijojo beveik nieko iš visuotinai suvokiamo pasaulio (na, kaip bijoti "nerealių" dalykų?), vienas daiktas kėlė jam smarkų pasibjaurėjimą. Kai jam buvo septyneri metai, kartą iš Briusterio ežero išlipo apkibęs keturiom ar penkiom dėlėm. Jis rėkė tol, kol tėvas jį nuo jų išvadavo.

Dabar, netikėtai nušvitus protui, Patrikas suprato, kad tai neįprastos skraidančios dėlės. Jos užgyveno Hoksteterio šaldytuvą.

Berniukas klykdamas ėmė krapštyti sutvėrimą nuo rankos. O tas jau buvo išpampęs iki teniso kamuoliuko dydžio. Trečią kartą pliaukštelėjus, jis sprogo. Kraujas - jo kraujas - nutaškė ranką iki alkūnės, bet beakė padaro galvutė liko įsisiurbusi. Šita drebučius primenanti galvutės forma panėšėjo į paukščio, tik "snapas" buvo ne lenktas ar smailėjantis, o kaip vamzdelis nupjautu galu. Tas vamzdelis buvo sulindęs į Patriko ranką.

Nenustodamas rėkti, vaikas suėmė ištiškusį padarą pirštais ir ištraukė. Vamzdelis pasidavė nesunkiai, iš žaizdos švirkštelėjo kraujas, sumišęs su kažkokiu gelsvu, primenančiu pūlius, skysčiu. Liko nejautri dešimties centų skylutė.

Kad ir sprogęs, sutvėrimas raitėsi ir taikėsi vėl įsisiurbti.

Patrikas numetė jį... o nauji jau lėkė iš šaldytuvo, nespėjus jam sugriebti rankenos. Tūpė ant rankų, kaklo. Vienas prikibo ant kaktos. Kai Hoksteteris kėlė ranką jo nuplėšti, pamatė kitus keturis, rausvėjančius ant plaštakos.

Neskaudėjo... tik atsirado keistas sekimo jausmas. Klykdamas, sukiodamasis, mušdamas per galvą, kaklą, dėlėmis apkibusiomis rankomis, Patrikas kaip užsuktas kartojo mintyse: "Jos netikros, čia klaikus sapnas, nesijaudink, tai netikra, viskas netikra..."

Bet kraujas, trykštantis iš sutraiškytų dėlių, buvo pakankamai realus kaip ir jų sparnelių čiužėjimas... ir jo siaubas.

Viena iš dėlių įkrito už marškinių ir įsisiurbė ant krūtinės. Kol jis karštligiškai traiškė ją ir stebėjo, kaip srūva kraujas iš vietos, kur buvo čiuptuvėlis, dar viena nutūpė ant dešinės akies. Patrikas užsimerkė, tačiau tas nepadėjo: nutvilkė karštis, kai padaras įsisiurbė čiuptuvėliu ir ėmė traukti akies skystį. Patrikas jautė, kaip nyksta akis akiduobėje, ir vėl ėmė klykti. Kita dėlė nutūpė ant jo liežuvio.

Skausmo visai nesijautė.

Patrikas, pliaukšėdamas ir svirdinėdamas, pajudėjo suverstų automobilių link. Vabzdžiai apkibo jį visą. Pripampę jie sprogdavo kaip balionai; jie nutaškė Hoksteterį beveik puse litro jo paties šilto kraujo. Jis jautė, kaip tas burnoje pučiasi, ir išsižiojo, nes vienintelė rišli mintis buvo: neleisk jai ten sprogti, neleisk, neleisk.

Bet ji sprogo. Patrikas išvėmė parazito kūną su krauju. Paskui parkrito ant žemės ir ėmė spiegdamas raičiotis. Pamažu klyksmai tilo tarytum toldami.

Prieš mirdamas berniukas pamatė figūrą, žengiančią iš už mašinų laužo krūvos. Iš pradžių pasirodė, jog tai vyras, gal Mendis Fazijas, kuris jį iš-

gelbės. Bet jai priėjus arčiau, Patrikas pastebėjo, kad žmogystos veidas teka it vaškas. Kartais jis sukietėdavo, įgaudamas kažkokius bruožus, paskui vėl pažliugdavo, tarsi nebūtų apsisprendęs, kuo nori būti.

- Sveikas ir sudie, - suburbėjo kliurksintis balsas, ir Patrikas vėl mėgino surikti. Jis nenorėjo mirti; kaip vienintelis "tikras" žmogus, jis neturėjo mirti. Nes kartu su juos mirs viskas pasaulyje.

Figūra sugriebė jo dėlėm aplipusias rankas ir ėmė tempti Barenso link. Krauju nutaškyta kuprinukė vilkosi šalia, vis dar užkabinta per kaklą. Patrikas, tebebandydamas suklykti, neteko sąmonės.

Atsigavo tik kartą, kai tamsiame, drėgname dvokiančiame pragare, kur neužklysta saulė ir joks šviesos spindulėlis, TAS ėmė maitintis.

6

Iš pradžių Beverlė nesuprato, ar akys jos neapgauna. Patrikas ėmė trypdamas šokinėti ir klykti. Ji atsargiai atsistojo suspaudusi timpą ir porą šovinių. Girdėjo, kaip Patrikas žirglioja takeliu, nežmoniškai plyšodamas. Tą akimirką buvo matyti, kokia graži moteris ji išaugs. Būtų užklydęs ten Benas Henskomas - jo širdis galėjo ir neištverti.

Bevė išsitiesė visu ūgiu, palenkė galvą kairėn išplėtusi akis. Plaukai krito dviem kasytėm, perrištom siauromis aksominėmis juostelėmis, kurias ji nusipirko už dešimt centų. Atrodė dėmesio ir susikaupimo įsikūnijimas kaip katė ar lūšis. Permetė kūno svorį ant kairės kojos, tarsi pasiruošusi skubėti paskui Patriką, per įsitempusių šortų kraštelį švysčiojo medvilninių kelnaičių kamputis. Kojos nuostabiai dailios, stangrios, nepaisant nubrozdijimų, įbrėžimų ir mėlynių.

Čia pinklės. Pastebėjo ir tikriausiai supranta, kad negalės tavęs pavyti, todėl mėgina apgaule išsivilioti. Neik, Beve!

Bet, antra vertus, tuose riksmuose per daug skausmo ir siaubo. Jai norėjosi pamatyti, kas atsitiko (jei atsitiko Patrikui), aiškiau. Labiau už viską norėjosi ateiti į Barensą iš kitos pusės ir neįklimpti į visa šita.

Patrikas nutilo. Netrukus Beverlė išgirdo kažkieno balsą - ne kitaip kaip pasivaideno. Išgirdo savo tėvą sakant: "Sveikas ir sudie". O juk tėvo šiandien net nebuvo Deryje; išvažiavo į Brunsviką šįryt aštuntą su Džojum Tamerliu parsivaryti sunkvežimio. Mergaitė papurtė galvą, tartum atsikratydama to panašumo. Daugiau nė žodžio. Aišku, kad vaizduotė.

Ji išlindo iš krūmų į takelį, pasirengusi sprukti, jei išvystų tykantį Patriką. Juslės pasidarė aštrios kaip katės ūsai. Ji žvilgtelėjo į taką, ir akys išsipūtė. Kraujas. Balos kraujo.

"Netikras, - spyrėsi jos nuovoka. - Butelis už keturiasdešimt devynis centus "Dali". Būk atsargi, Beve!"

Ji pritūpė ir skubiai pamirkė pirštus. Atidžiai apžiūrėjo. Tai ne dažytas vanduo.

Žastą kažkas nudegino. Iš pirmo žvilgsnio jai pasirodė, jog tai kažkokio dagio kibukas. Ne... ne kibukas. Jie netrukčioja ir nevirpa. Tas daiktas buvo gyvas. Kitą mirksnį Bevė suvokė, kad padaras jai kanda. Ji kirto atbula ranka, ir tas sprogo, ištrykšdamas krauju. Mergaitė žengė atgal, pasiruošusi surikti, kai viskas baigėsi... ir tada pamatė, kad tai dar ne viskas. Akla padaro galvutė liko čiulptuvu įsisiurbusi į odą.

Riktelėjusi iš siaubo ir pasidygėjimo, ji ištraukė siurbėlę iš rankos su krauju. O taip, dabar jai aišku, iš kur tas kraujas ant tako, ir akys nukrypo į šaldytuvą.

Durys buvo užtrenktos, bet keletas vabzdžių liko ropinėti rūdžių išgremžta balta emale. Bematant vienas išskleidė savo sparnus ir nulėkė Beverlės link.

Nesvarstydama mergaitė užtaisė timpą plieno šratu ir įtempė. Nors kairės rankos raumenys beveik nejudėjo, kraujas švirkštė per dėlės paliktą skylę. Bevė šovė į skrendantį vampyrą.

"Velnias! Prašoviau!" - pagalvojo ji, kai saulės nutviekstas metalo gabaliukas išskriejo iš gumos. Vėliau draugams ji sakys, kad žinojo tai, kaip žaidžiantis kėgliais žino, jog nepataikys, vos tik paleidęs rutulį iš rankos. Bet šratukas išsilenkė. Tai truko vos sekundę, bet nebuvo jokios abejonės: jis pakrypo ir ištaškė dėlę vietoje į gelsvus lašiukus.

Beverlė pamažu ėmė trauktis - akys išsiplėtusios, lūpos dreba, veidas papilkėjęs. Žvilgsnį prikaustė šaldytuvas. Ar neatlekia iš ten dar viena siurbėlė, užuodusi ar pajutusi ją? Padarai taikiai šliaužiojo ant durelių it drugiai rudenį, paspaudus šaltukui.

Pagaliau Bevė ryžosi bėgti.

Panika stingdė mintis, bet Beverlė nesileido visai įveikiama. Ji spaudė Bilo timpą kairėje rankoje ir retsykiais dirstelėdavo per petį. Aplinkui buvo pritaškyta kraujo, lyg Patrikas būtų puldinėjęs į šonus.

Beverlė išlėkė į automobilių kapines. Priešais telkšojo kraujo bala, jau pradėjusi gertis į žvirgždą. Žemės paviršius atrodė sujauktas, balta buvo išvagota tamsesniais dryžiais. Lyg čia būtų kovota. Du grioveliai pustrečios pėdos atstumu vienas nuo kito tolo iš šitos vietos.

Beverlė uždususi stabtelėjo. Žvilgtelėjusi į žaizdą nudžiugo, nes kraujuoti beveik liovėsi, nors dilbis ir delnas lipo nuo kraujo. Pamažu ėmė mausti. Taip ji jautėsi praėjus valandai po apsilankymo pas dantistą, kai novokainas nustojo veikti.

Ji apsidairė ir nieko nepastebėjusi vėl įsispitrijo į pėdsakus, vedančius nuo automobilių, nuo sąvartyno į Barensą.

Tie sutvėrimai iš šaldytuvo. Užpuolė jį - pasižiūrėk, kraujas visur. Jis atbėgo čia ir tada

(sveikas ir sudie)

kažkas atsitiko. Kas?

Buvo baisu pagalvojus, kad atsakymą ji žino. Dėlės buvo TO dalis ir jos nuvijo Patriką pas kitą TO dalį kaip pergąsdintą jautuką koridoriumi į koridą.

Bėk iš čia! Bėk, Beve!

Tačiau ji nusekė pėdsakais, gniauždama prakaituotame delne timpą.

Bent pasikviesk kitus!

Gerai... vėliau truputį.

Beverlė sekė pėdsakus nuokalne. Žemė čia buvo minkštesnė, augmenija vešesnė. Kažkur sučirpė cikada ir vėl nutilo. Uodai svilo prie kruvinosios rankos. Bevė vijo juos, sukandusi apatinę lūpą.

Priekyje ant žemės kažkas gulėjo. Beverlė pakėlė ir apžiūrėjo: namų darbo piniginė, tokias vaikai darydavo per darbelių pamokas. Į akis krito tai, kad vaikas, matyt, nebuvo itin nagingas: siūlės išsitampė, ir banknotų skyrelis kabojo kaip atvipusi lūpa. Monetų skyrelyje Bevė rado ketvertuką. Be jo piniginėje buvo tik bibliotekos bilietas su Patriko Hoksteterio pavarde. Mergaitė nušveitė piniginę ir bilietą į šoną. Nubraukė rankas į šonus.

Dar už penkiasdešimt pėdų rado sportinį batelį. Tankioje žolėje pėdsakai buvo veik neįžiūrimi. Bet nereikėjo būti Pėdsekiu, kad pastebėtum kraujo lašus ir brūkšnius ant krūmų.

Kelias leidosi stačiu šlaitu. Beverlė slystelėjo, apsidraskė į dagius. Ant dešinės šlaunies atsirado švieži įdrėskimai. Ji tankiai alsavo, plaukai prilipo prie prakaituotos kaktos. Kraujo žymės išvedė į vieną Barenso takelį. Kenduskegas tekėjo šalimais.

Čia gulėjo paliktas antrasis batas kruvinais raišteliais.

Mergaitė atėjo prie upelio, pusiau pakėlusi savo ginklą. Vėl pasirodė grioveliai žemėje. Tik ne tokie gilūs. “Todėl, kad jis pametė savo sportbačius”, - pagalvojo ji.

Už paskutinio posūkio išniro upelis. Pėdsakai tęsėsi krantu iki vieno iš tų betoninių cilindrų - pompavimo stočių. Ten baigėsi. To cilindro dangtis buvo šiek tiek praviras.

Pasilenkus prie plyšio, viduje staiga pasigirdo vaiduokliškas kikenimas.

To jau buvo per daug. Panika paėmė viršų. Beverlė apsisuko ir nuskuodė į laukymę su slėptuve, skindamasi kelią per čaižančius krūmus iškraujuota ranka.

Kartais aš taip pat susirūpinusi, tėti, - mąstė ji nerišliai. - *Kartais aš nejuokais susirūpinu.*

7

Po keturių valandų visi nevykėliai, išskyrus Edį, susispietė krūmuose netoli tos vietos, kur Bevė pasislėpusi stebėjo Patriką Hoksteterį. Danguje susitvenkė debesys, ir vėl kvepėjo lietumi. Bilas laikė galą ilgos baltinių virvės, pirktos už sumestus pinigus kartu su tvarsčiu Beverlei; prieš tai Bilas sutvarstė mergaitės ranką.

- P-pasakyk t-t-tėvams, kad susižeidei č-čiuožinėdama, - pasakė jis.
- Mano riedučiai! - šūktelėjo Bevė. Juos buvo visai pamiršusi.
- Ten, - pasakė Benas ir parodė pirštu. Jie gulėjo netoliese, ir Bevė suskubo jų pasiimti, kol nepasisiūlė kuris nors iš berniukų. Dabar prisiminė nusiėmusi juos prieš šlapindamasi. Nesinorėjo, kad kas kitas ten eitų.
Bilas pats užrišo galą baltinių virvės ant šaldytuvo rankenos, nors priėjo visi kartu, pasirengę išgaruoti, kai tik pastebės menkiausią judesį. Bevė siūlė perimti timpą Bilui, bet tas užsispyrė, kad liktų pas ją. Tačiau niekas nejudėjo. Nors takas iki šaldytuvo buvo aptaškytas krauju, vabzdžių nesimatė. Tikriausiai nuskrido.
- Gali atsivesti šerifą Bortoną, Nelą ir dar šimtą policininkų, bet kas iš to, - karčiai pasakė Stenas Urisas.
- Taip. Nematys nė menkiausio ženklo, - sutiko Ričis. - Kaip ranka, Beve?
- Skauda, - ji nutilo, pažiūrėjo į Bilą, Ričį, paskui vėl į Bilą. - Ar mano mama su tėte matys tą skylutę mano rankoje?
- N-n-nemanau, - atsakė Bilas. - P-pasiruošk b-bėgti. Aš r-rišu.
Jis prakišo virvės galą pro rūdžių išėstą chromuotą šaldytuvo rankeną atsargiai, kaip žmogus, išmontuojantis bombą. Užmezgė jūreivišką mazgą ir ėmė eiti atgal vyniodamas virvę.
Pakankamai nutolęs, kreivai šyptelėjo bičiuliams.
- O-och, - atsiduso. - Ne-nenorėčiau pa-pa-pakartoti.
Dabar, už saugaus (vylėsi jie) atstumo nuo šaldytuvo, Bilas vėl įsakė pasiruošti bėgti. Tiesiai virš galvos trinktelėjo griaustinis, ir visi pašoko. Ėmė lašnoti.
Denbras truktelėjo virvę iš visų jėgų. Mazgas nuslydo nuo rankenos, bet spėjo atplėšti duris. Ant žemės išbiro begalė oranžinių bumbulų, Stenas skausmingai sudejavo. Kiti spoksojo išsižioję.
Lietus smarkėjo. Griaustinis tiesiai virš galvų vertė juos gūžtis, melsva žaibo šviesa nutvieskė šaldytuvo vidų. Ričis pamatė tai pirmas ir šaižiai suspigo. Bilas piktokai ir išgąstingai riktelėjo. Kiti stebėjo tylomis.
Ant vidinės durų pusės džiūstančiu krauju buvo užrašyta:

“LIAUKITĖS DABAR, ARBA VISIEMS GALAS.
TOKS JŪSŲ DRAUGO
PENIVAISO PATARIMAS”

Su stiprėjančiu lietumi ėmė pilti kruša. Šaldytuvo durys dungsėjo į šoną, raidės ėmė bėgti, ir užrašas darėsi panašus į siaubo filmo afišą.
Bevė nepastebėjo, kaip Bilas pakilo, kol nepamatė jo artėjant prie šaldytuvo. Jis gniaužė kumščius. Vanduo žliaugė veidu, klijavo marškinius prie nugaros.

- M-mes užmušim t-t-tave! - suriko jis. Danguje grumėjo griaustinis. Žaibas plykstelėjo taip arti, kad Bevė net užuodė jį, ir netoliese triokštelėjo lūždamas medis.
- Bilai, grįžk! - rėkė Ričis. - Grįžk!
Jis norėjo vytis, bet Benas sulaikė.
- Tu užmušei mano brolį! Niekše! Šunsnuki! Išgama! Pasirodyk! Tuoj pat pasirodyk!
Kruša užgriuvo kaip lavina. Beverlė ranka užsidengė veidą. Beno veidą išmušė raudonomis dėmėmis.
- Bilai, sugrįžk! - nevilty suriko ji, bet ją užgožė griausmas, persiritęs per Barensą po pažeme slenkančiais debesimis.
- Išlįsk, niekše!
Bilas su įniršiu spyrė į bumbulų krūvą, išvirtusią iš šaldytuvo. Tada apsigręžė ir nuleista galva grįžo pas draugus, regis, nejausdamas krušos, nuklojusios visą žemę baltai.
Jis įpuolė į krūmus, ir Stenui teko sulaikyti už rankos, kad nesibrautų toliau į tankumyną. Bilas verkė.
- Viskas gerai, Bilai, - tarė uždėdamas sunkią ranką Benas.
- Tikrai, - pritarė Ričis. - Nesirūpink. Mes neišsigąsim, - jis apmetė žvilgančiomis akimis būrelį. - O gal išsigąs kuris nors?
Visi papurtė galvas.
Bilas pakėlė galvą, braukdamas ašaras. Jie buvo permirkę iki siūlelio ir atrodė kaip šunyčiai, ką tik įveikę upę.
- T-TAS b-b-bijo mūsų, s-suprantat, - pasakė jis. - Aš jaučiu t-tai. Prisiekiu D-Dievu, jaučiu.
Beverlė pritarė:
- Man rodos, tu teisus.
- P-p-padėkit m-man, - tęsė Bilas. - P-p-p-prašau. P-p-p-pa-padėkite m-man.
- Būtinai, - atsakė Bevė. Ir apkabino Bilą. Net neįsivaizdavo, kad tai bus visai nesunku - berniukas buvo toks plonas. Ji girdėjo po marškiniais tvinksinčią Bilo širdį šalia savosios. Tai buvo pirmas toks mielas ir stiprus prisilietimas.
Ričis apkabino abudu ir nuleido galvą ant Beverlės peties. Benas padarė tą patį iš kitos pusės. Stenas Urisas apglėbė Beną su Ričiu. Maikas padvejojo, paskui kyštelėjo ranką Bevei per liemenį, o kitą uždėjo ant drebančių Bilo pečių. Jie stovėjo šitaip, kol lietus virto tokia liūtimi, kad dangus su žeme maišėsi. Niekas nekalbėjo. Beverlė buvo smarkiai užsimerkusi. Susispaudę jie sustingo ir klausėsi lietaus šiurenamų krūmų. Tą ji prisiminė geriausiai: lietus, bendra tyla ir gailestis, kad Edžio nėra kartu. Prisiminė tai.
Prisiminė, kad jautėsi labai jauna ir stipri.

Aštuonioliktas skyrius
TIMPA

1

- Gerai, - sako Ričis, - dabar tavo eilė, Kupeta. Raudonplaukė sušmaukė visas mano cigaretes. O valanda ne ankstyva.

Benas žvilgteli į laikrodį. Jau vėlu, beveik vidurnaktis. "Pats laikas kitam pasakojimui, - pagalvoja jis. - Dar vienam pasakojimui prieš dvylika. Kad apšiltume. Apie ką jis?" Bet tai, žinoma, tik juokai, ir ne patys geriausi. Liko vienas pasakojimas, bent jau jis tiek prisimena, pasakojimas apie sidabrinius šovinius, pagamintus Zako Denbro dirbtuvėje liepos 23-iosios vakare ir panaudotus 25-ąją.

- Aš irgi turiu randų, - pradeda jis. - Prisimenate? - Maikas tyli įsmeigęs įdėmų pavargusį žvilgsnį.

Benas atsistoja ir atsisagsto marškinius. Po jais senas "H" formos randas. Linijos nelygios - pilvas tada buvo kur kas didesnis - bet ženklas įskaitomas.

Kitas brūkšnys nuo H skersinio daug ryškesnis, primena kartuvių kilpą nupjautu galu.

Beverlės pirštai uždengia lūpas.

- Vilkolakis! Tame name! O Viešpatie! - ji pasisuka į langus, lyg tikėdamasi rasti tykantį jį tamsoje.

- Tu teisi, - sako Benas. - Ir žinai ką? Jo nebuvo prieš dvi dienas. Henrio vizitinė kortelė buvo, nes rodžiau draugui, baro savininkui, vardu Rikis Li, Hemingford Houme. O šitas... - jis nelinksmai juokiasi sagstydamas sagas. - Šitas grįžo visai neseniai.

- Kaip ir tie ant riešų.

- Taip, - pritaria Maikas, kol Benas segioja marškinius. - Vilkolakis. Tąkart matėm TĄ vilkolakio pavidalu.

- Todėl, kad tokį prieš tai jį m-matė R-R-Ričis, - murma Bilas. - Juk taip, ar ne?

- Taip, - sutinka Maikas.

- Mes buvom labai artimi? - klausia ir pati atsako Beverlė. Balse vos jaučiama nuostaba. - Tiek artimi, kad galėjome skaityti vienas kito mintis.

- Gauruotasis vos nepaleido tau žarnokų, Benai, - be šypsenos sako Ričis. Jis pasitaiso savo akinius ant nosies; už jų veidas atrodo išblyškęs, nuvargęs, vaiduokliškas.

- Bilas išgelbėjo tavo kailį, - staiga prataria Edis. - Tiksliau, Bevė mus visus išgelbėjo, bet jei ne tu, Bilai...

- Taip, - sutinka Henskomas. - Tu, Didysis Bilai. Jaučiausi kaip pasiklydęs beprotnamyje.

Bilas parodo į tuščią kėdę.

- Man pagelbėjo Stenas Urisas. Ir už tai susimokėjo. Gal dėl to ir mirė.

Benas purto galvą:

- Nekalbėk taip, Bilai.

- Bet t-tai tiesa. Kaltas tiek tu, tiek aš, tiek b-bet k-k-kuris kitas, nes mes visi ėjome. Net po Patriko, po užrašo ant šaldytuvo durelių, mes nenurimome. Bet labiausiai aš kaltas, matyt, nes raginau nepasiduoti. Dėl Dže-Džordžo. Gal net todėl, kad užmušęs b-brolio žudiką susigrąžinsiu t-tėvų m-m-m...

- Meilę? - tyliai klausia Beverlė.

- Taip. Aišku. Bet n-n-nemanau, kad k-kas nors ka-ka-kaltas, Benai. Toks jau Stenas b-buvo.

- Jis negalėjo su tuo susitaikyti, - sako Edis. Jis mąsto apie misterio Kyno prisipažinimą, kad vietoj vaistų duoda vandenį, ir kaip jis sugebėjo nepalūžti. Net galvoja, kad galėjo atsikratyti įpročio sirgti, bet kaltas buvo įprotis netikėti, kad jam pavyks. Vėliau paaiškėjo, kad tas įprotis kartą išgelbėjo jam gyvybę.

- Tądien Stenas buvo nuostabus, - sako Benas. - Su savo paukščiais.

Juokas nuošia per stalą, visi žiūri į kėdę, kurioje turėtų sėdėti Stenas, jei pasaulis būtų normalus ir geriečiai visą laiką laimėtų. "Man jo trūksta, - pagalvoja Benas. - Kaip man jo trūksta!" Tada sako:

- Riči, pameni tą dieną, kai pasakei jam kažkur girdėjęs, kad jis nužudė Kristų, o Stenas atšovė: "Gal tai padarė mano tėvas?"

- Prisimenu, - beveik be garso atsako Ričis. Išsitraukia nosinę iš kišenės, nusiėmęs akinius nusišluosto akis. Susikišęs nosinę atgal nepakeldamas akių sako: - Kodėl tau nepapasakojus visko iš pradžių, Benai?

- Skauda?

- Taip, - sutinka kimiu balsu, kurį net suprasti sunku. - Žinoma, skauda.

Benas nužvelgia visus, linkteli.

- Tada gerai. Dar vienas pasakojimas prieš pusiaunaktį. Kad sušiltume. Bilas su Ričiu galvojo apie kulkas...

- Ne, - nutraukia Ričis. - Tai buvo Bilo mintis, kurios pirmasis ir atsisakė.

- Aš ėmiau a-a-abejoti...

- Man rodos, tai neturi reikšmės, - sako Henskomas. - Visi trys tą liepą gerokai patupėjome bibliotekoje. Ieškojome, kaip gaminti kulkas. Aš turėjau sidabro - keturis tėvo dolerius. Tada Bilas išsigando: kuo virs mūsų makaulės, jeigu mes prašausime pro tą pabaisą? Atsitiktinai pamatėme, kaip Beverlė šaudo Bilo timpa, ir apsisprendėme verčiau iš tų dolerių daryti šratus. Surinkome reikalingus įrankius ir nuėjome pas Bilą. Edi, tu irgi buvai...

- Pasakiau mamai, kad einu žaisti "Monopolio", - sako Edis. - Mano ranka nesiliovė skaudėti, bet turėjau eiti. Kaip ji mane atkalbinėjo! Ir kaskart, išgirdęs už nugaros žingsnius, gręžiodavausi, ar ne Bauersas. Tai anaiptol nemažino skausmo.

Bilas šypsosi.

- Ir visas mūsų darbas buvo stovėti aplink ir žiūrėti, kaip Benas daro šovinius. Manau, jis būtų sugebėjęs padaryti tikras s-sidabro kulkas.

- O, nebūčiau tuo tikras, - prieštarauja Benas, nors galvoja priešingai. Jis prisimena, kaip lauke markstėsi diena (misteris Denbras pažadėjo išvežioti visus po namus), žolėje čirškė žiogai, kur ne kur žybteldavo jonvabaliai. Bilas rūpestingai išdėliojo "Monopolio" lentą ant valgomojo stalo, kad atrodytų, jog žaista jau valandą ar daugiau.

Prisimena ryškų geltoną šviesos stačiakampį, krentantį ant Zako stalo. Prisimena Bilą sakant: "M-m-es t-turime būti a-a...

2

atsargūs. Nenoriu palikti ne-netvarkos. Mano tėvas už... - seilė ištiško, kol jis išspaudė "užsius".

Ričis juokais pasitrynė delnu skruostą.

- Gal paduotum rankšluostį, Didysis Bilai?

Bilas apsimetė smogiąs jam. Ričis gynėsi, vapėdamas savo Pikaninio balsu.

Benas to veik nepastebėjo. Jis stebėjo, kaip Bilas krauna visus įrankius ir medžiagas ant stalo. Net pasvajojo kada nors taip pat turėti tokį gražų darbo stalą. Galva jau buvo įsitraukusi į būsimą darbą. Ne tokį sunkų kaip kulkų gamyba, bet reikalaujantį atsargumo. Išsiblaškymui dabar ne laikas. Šito niekas jam nesakė - buvo ir taip aišku.

Bilas užsispyrė, kad šratus darytų Benas, taip pat, kaip primygtinai įprašė turėti timpą Bevę. Keista, bet tik po dvidešimt septynerių metų pasakodamas Benas suvokė, jog niekam net nekilo abejonių, kad sidabro kulka ar šratas gali ir nesulaikyti monstro. Kaip sakoma, jie rėmėsi tūkstančiais siaubo filmų.

- Gerai, - tarė Benas. Jis trakštelėjo pirštus ir atsisuko į Bilą. - Kur formos?

- O! - krūptelėjo Bilas. - Č-č-čia. - Įkišęs ranką į kišenę, ištraukė sugniaužtą nosinę. Padėjęs ją ant stalo, išlankstė. Ten buvo du plieno rutuliukai su maža skylute. Šratų formos.

Pasirinkę ne kulkas, o šratus, Bilas su Ričiu grįžo į biblioteką ir ėmė ieškoti šratų gamybos technologijos.

- Visko jums reikia, - kalbėjo misis Staret. - Vieną savaitę kulkų, kitą - šratų! Ir tai atostogos!

- Nenorim prarasti formos, - atšovė Ričis. - Tiesa, Bilai?

- T-t-taip.

Paaiškėjo, kad pasigaminti šratą vienas juokas, jei turi formelę. Liko vienintelė problema - kur jų gauti. Pora aplinkinių klausimų, ir Zakas Denbras išsprendė tą problemą. Niekas iš nevykėlių per daug nenustebo, kad vienintelė Deryje įrengimų parduotuvė, kur tokių formelių galima ras-

ti, buvo "Kitčenerio presai ir įrankiai". To paties Kitčenerio, turėjusio liejyklą, proproanūkio parduotuvė.

Bilas su Ričiu nukeliavo ten su visais pinigais, kuriuos nevykėliai galėjo iškaulyti, - dešimčia dolerių penkiasdešimt devyniais centais, - Bilo kišenėje. Kai Bilas pasiteiravo, kiek gi kainuotų pora dviejų colių diametro šratų formelių, Karlas Kitčeneris, iš pažiūros senas alkoholikas, iš kvapo - arklio gūnia, pasiteiravo, kam porelė berniukų ketina jas panaudoti. Ričis leido kalbėti Bilui, nusprendęs, jog taip reikalas greičiau pajudės - vaikus jo mikčiojimas juokino, suaugusius - trikdė. Tai kartais veikdavo magiškai.

Bilas įpusėjo kartu su Ričiu aiškinti apie vėjo malūno modelį, kai neiškentęs Kitčeneris numojo ranka ir užsiprašė neįtikėtinai pigiai - penkiasdešimt centų už vieną.

Vis dar netikėdamas Fortūnos malone, Bilas iškrapštė dolerio kupiūrą.

- Nesitikėkit gauti maišelį, - įspėjo Karlas Kitčeneris, nužvelgdamas juos mirtina panieka žmogaus, jau viską mačiusio šiam pasaulyje, ir ne kartą. - Neduodu maišelio, jei pirkinys nekainuoja penkių žalių.

- N-n-nieko t-t-t-tokio, sere, - atsakė Bilas.

- Ir nesitrinkit apie vitriną, - pridūrė savininkas. - Seniai abu kirpyklą matėte.

Lauke Bilas pasakė:

- Ar t-t-tu pa-pastebėjai, Ri-Ri-Riči, k-kad s-s-suaugusieji n-n-nenori pa-parduoti n-n-nieko, išskyrus gal t-tik sa-saldinius, k-komiksus ir b-b-bi-bilietus, iš p-p-pra-adžių neišsiaiškinę, k-kam t-t-tau jų reikia?

- O kaipgi, - atsakė Ričis.

- K-kodėl?

- Mes atrodom jiems pavojingi.

- T-tikrai? T-t-tu t-taip manai?

- Aha, - patvirtino Tozijeris ir sukikeno. - Gal pasitrinam apie vitrinas, a? Pasistatysim apykakles, šaipysimės iš praeivių ir auginsim savo plaukus.

- B-bėk iš čia, - atšovė Bilas.

3

- Taip, - tarė apžiūrėjęs formeles Benas. - Gerai. Dabar...

Draugai padarė jam daugiau vietos ir žiūrėjo su viltimi, kaip subyrėjusio variklio savininkas žiūri į mechaniką. Benas to nepastebėjo. Jis buvo paniręs į darbą.

- Duokit man tą gilzę, - paprašė, - ir lempą.

Bilas padavė nupjautą mortyros gilzę. Tai karo suvenyras. Zakas rado ją po penkių dienų, kai su generolo Patono daliniais perplaukė upę į Vokietiją. Kadaise, kai Bilas buvo mažas, o Džordžas gulėjo vystykluo-

se, tėvas naudojo ją vietoj peleninės. Vėliau jis metė rūkyti, ir gilzė kažkur pražuvo. Bilas surado ją garažo gale vos prieš savaitę.

Benas įspraudė ją į Zako spaustuvą ir suveržė. Tada paėmė lempą iš Beverlės. Įkišo ranką į kišenę, išsitraukė sidabro dolerį ir įmetė jį į savąjį tiglį. Pinigas dusliai žvangtelėjo.

- Jį tau tėvas davė, tiesa? - paklausė Bevė.

- Taip, - atsakė Benas, - bet aš jau neprisimenu to.

- Tau tikrai negaila?

Jis atsisuko į mergaitę ir nusišypsojo.

- Ne.

Ji atsakė šypsena. To Henskomui buvo per akis. Už antrą šypseną būtų mielai prigaminęs šratų visai vilkolakių armijai. Benas skubiai nusisuko.

- Gerai. Pradedam. Čia vieni juokai. Kaip dukart du, juk taip?

Draugai neužtikrintai linktelėjo.

Po daugelio metų Benas pagalvos: "Dabar tokie laikai, kad vaikas gali nubėgti ir nusipirkti propano lempą... arba rasti ją tėvo dirbtuvėse".

O 1958-aisiais taip nebuvo. Bet Zakas Denbras dirbo suvirintoju. Visa tai vertė Beverlę nervintis. Benas matė tą ir norėjo nuraminti, tik išsigando, kad sudrebės balsas.

- Nesijaudink, - pasakė jis Stenui, stovinčiam greta mergaitės.

- A? - nesuprasdamas sumirksėjo Stenas.

- Nesijaudink.

- Aš ir nesijaudinu.

- Tada apsirikau. Tik norėjau pasakyti, kad čia nieko pavojingo. Jei jaudiniesi kartais.

- Kas tau, Benai?

- Nieko, - burbtelėjo berniukas. - Duokš degtukus, Riči.

Ričis padavė dėžutę. Benas atsuko vožtuvą, uždegė degtuką ir kyštelėjo prie litavimo lempos galiuko. Buf! Įsižiebė melsvai oranžinė liepsna. Benas sumažino ugnį ir ėmė kaitinti gilzės dugną.

- Pas tave piltuvėlis? - paklausė jis Bilo.

- Š-š-tai čia, - Bilas padavė namų darbo piltuvėlį, kurį Benas buvo pasidaręs iš anksto. Mažytė jo skylutė visiškai sutapo su šratų formelių anga. Henskomas darė iš akies. Bilas buvo sužavėtas, ką ten - pritrenktas, bet nežinojo, kaip tai pripažinti, nepastačius draugo į nemalonią padėtį.

Pasinėręs į darbą, Benas galėjo kalbėti su Beverle (dalykišku chirurgo tonu, nurodinėjančiu slaugei):

- Beve, tavo ranka taikliausia. Pridėk piltuvėlį tiksliai prie skylutės. Užsimauk šitą pirštinę, kad nenudegtum.

Bilas padavė jai vieną tėvo pirštinę. Beverlė įstatė skardinį piltuvėlį į formą. Kiti tylėjo. Litavimo lempa šnypštė neįtikėtinai garsiai. Visi žiūrėjo į ją smarkiai prisimerkę.

- Pa-pa-palaukit, - staiga nutraukė tylą Bilas ir nulėkė į namą. Po valandėlės grįžo su pigiais "vėžlio" tipo saulės akiniais, kurie jau kelerius metus mėtėsi virtuvės stalčiuje. - Geriau u-užsidėk, K-K-Kupeta.

Benas paėmė, išsišiepė ir užsidėjo.
- Velnias, tikras Fabianas! - šūktelėjo Ričis. - Arba Frenkis Avalonas.
- Bėk iš čia, Plerpa, - atšovė Benas, bet pats ėmė kikenti. Mintis, kad jis panašus į Fabianą ar ką kitą, buvo daugiau negu juokinga. Liepsna suplazdėjo, ir Benas kaipmat surimtėjo. Koncentracija vėl susitelkė į vieną tašką.
Po dviejų minučių atidavė litavimo lempą Edžiui, kuris paėmė nedrąsiai sveikąja ranka.
- Gatava! - riktelėjo Benas Bilui. - Duok man antrą pirštinę. Tik greitai, na!
Bilas atkišo. Benas užsimovė ją ir laikė gilzę, kol kita laisvino spaustuvą.
- Stipriai laikyk, Beve.
- Aš laikau, gali nelaukti manęs.
Benas pavertė gilzę virš piltuvėlio. Kiti žiūrėjo, kaip lydyto sidabro srovelė nuteka šonu. Benas pylė atsargiai, nei lašelis nenutekėjo. Tą valandėlę jis jautėsi pakylėtas. Viską matė padidintą stipraus balto švytėjimo. Ir buvo ne storulis Benas Henskomas, nešiojantis apdribusius marškinius, kad nesimatytų krūtų ir pilvo; buvo Toras, kalantis žaibus ir griausmus dievų kalvėje.
Paskui tas jausmas išnyko.
- Gerai, - pasakė jis, - aš dabar vėl įkaitinsiu sidabrą. Kas nors įkiškit vinį ar ką kita, kad neužsikištų piltuvėlis.
Stenas tą sutvarkė.
Benas įspaudė gilzę atgal ir paėmė litavimo lempą iš Edžio.
- Dabar antras numeris.
Viskas prasidėjo iš naujo.

4

Po dešimties minučių darbas buvo baigtas.
- Kas dabar? - paklausė Maikas.
- Dabar kokią valandą pažaisim "Monopolį", - pasakė Benas, - kol jie sukietės formelėse. Tada kaltuku perskelsiu per sudūrimo liniją, ir šratai paruošti.
Ričis neramiai žvilgtelėjo į savo "Timex" suskaldytu stikliuku, laikrodėlį, šilto ir šalto mačiusį, bet vis dar tiksintį.
- Kada tavo tėvai grįžta, Bilai?
- K-k-kokią de-dešimtą ar p-p-pusę v-vienuolikos, - atsakė Bilas. A-A-Aladine dviejų se-se-se...
- Serijų, - pagelbėjo Stenas.
- Taip. Ir jie po to užsuks p-p-picos. V-Visada u-užsuka.
- Turim marias laiko, - pastebėjo Benas.
Bilas linktelėjo.

- Eikim vidun, - pasiūlė Bevė. - Noriu paskambinti namo. Pažadėjau. O jūs tyliai pasėdėkit. Tėvas mano, kad aš Kultūros rūmuose ir važiuosiu namo iš ten.

- O kas, jei jis sugalvos atvažiuoti tavęs pasiimti? - paklausė Maikas.

- Tada aš žuvusi.

Benas pagalvojo: "Aš apginsiu tave, Beverle". Galvoje iškilo vizija su nuostabia pabaiga, kad jis net suvirpėjo. Bevės tėvas ima kabinėtis, dėti į šuns dienas (iš kur jam žinoti, kad nuo Elo Mašo taip lengvai neatsipirktum). Benas puola į priekį ir užstoja Bevę.

Prašaisi nemalonumų, storuli, jei gini mano dukterį.

Henskomas, paprastai tylus knygų graužikas, galėjo virsti tigru įpykęs. Jis rimtai kalba Elui Mašui: *Jeigu reikia jos, turėsi praeiti pro mane.*

Mašas žengia žingsnį... ir plieninis ryžtas Beno žvilgsnyje jį suturi.

Tu dar pasigailėsi, - vapa jis, bet aišku, kad kova baigta. Juk jis tik vaizduoja drąsuolį.

Aš taip nemanau, - sako Henskomas su Gario Kuperio šypsena, ir Beverlės tėvas nusliūkina nieko nepešęs.

Kas tau pasidarė, Benai? - surinka Bevė, bet jos akys šviečia ir žiba tūkstančiais žvaigždžių. *Atrodei gatavas jį užmušti!*

Užmušti? - stebisi Benas, Gario Kuperio šypsena nepalieka jo lūpų. - *Jokiu būdu, mažyte. Kad ir išgama, jis visgi tavo tėvas. Galėjau truputį pamokyti jį, bet tik todėl, kad kraujas užverda, kai pamatau, kad su tavimi negražiai kalbasi. Supranti?*

Ji apkabina jo kaklą ir bučiuoja (į lūpas! į LŪPAS!). *Aš myliu tave, Benai!* - rauda ji. Nedidukės jos krūtys smarkiai prisispaudžia prie Beno krūtinės ir...

Berniukas krūptelėjo, nusipurtydamas per jėgą tą šviesią ir siaubingai aiškią viziją. Ričis stovėjo tarpduryje ir teiravosi, ar jis eina, ir Benas pasijuto likęs dirbtuvėje vienas.

- Taip, - suskubo atsakyti jis. - Žinoma, einu.

- Sensti, Kupeta, - pasakė Ričis Benui ant slenksčio, bet pliaukštelėjo per petį. Benas išsišiepė ir permetė ranką draugui per kaklą.

5

Bevės tėvas nekėlė jokių rūpesčių. Jis grįžo po darbo vėlai, pasakė mama telefonu, užmigo priešais televizorių ir atsikėlė tik persikraustyti į lovą.

- Ar tave kas nors pavežės namo, Beve?

- Taip. Bilo Denbro tėvas išvežios visą būrį.

Misis Maš atrodė sunerimusi.

- Tai ne pasimatymas, tiesa, dukrele?

- Ne, žinoma, ne, - atsakė mergaitė, žvelgdama pro arkines tamsaus koridoriaus duris į valgomąjį, kur bičiuliai sėdėjo aplink "Monopolio" len-

tą. "O, kaip norėtųsi". - Yra čia berniukų. Ir sąrašas, kuriam tėčiui ar mamai reikia parvežti vaikus namo, - bent tas tiesa. Visa kita buvo tokia kūryba, kad mergaitė jautė, kaip kaista tamsoje.

- Gerai, - pasakė mama. - Norėjau įsitikinti. Jei tėvas sužinotų, kad tokių metų vaikštai į pasimatymus, pasiustų, - ir lyg tarp kitko pridūrė: - Aš irgi.

- Taip, aš žinau, - atsakė Bevė, tebežiūrėdama į valgomąjį. Ji tai žinojo; o štai ji čia, ir ne su vienu, o šešiais berniukais namuose be tėvų. Ji pastebėjo nerimastingą Beno žvilgsnį ir nuramino linksmu saliutu. Berniukas paraudo ir pasaliutavo atgal.

- Ar tu su savo draugėmis?

Kokiomis draugėmis, mama?

- Aha, yra Petė O'Hara. Ir Elė Džager, atrodo. Ji žaidžia apačioje, - ji raudo dėl to, kaip lengvai sekėsi meluoti. Jau geriau kalbėti su tėvu - daugiau bijotų, mažiau būtų gėda. Ji pati sau atrodė negera mergaitė.

- Aš myliu tave, mama, - pasakė Beverlė.

- Aš irgi, Beve, - patylėjusi mama pridūrė: - Būk atsargi. Laikraščiai spėlioja, kad gali būti dar viena auka. Berniukas, vardu Patrikas Hoksteteris. Jis dingo. Pažinojai?

Beverlė užsimerkė.

- Ne, mama.

- Na... tai iki.

- Iki.

Ji prisijungė prie būrelio valgomajame ir valandą žaidė "Monopolį". Stenas buvo nenugalimas.

- Žydai moka daryti pinigus, - pareiškė jis, dėdamas viešbutį Atlanto aveniu ir dar du šiltnamius Ventnoro aveniu. - Visi tą žino.

- Viešpatie, paversk mane žydu, - išpoškino Benas, visus prajuokindamas. Benas beveik bankrutavo.

Beverlė kartkartėmis žvilgčiodavo į Bilą, apžiūrinėjo jo švarias rankas, melsvas akis, gražius rusvus plaukus. Kai jis pastūmė sidabrinį batuką, kurį naudojo vietoj žymeklio, ji pagalvojo: "Jeigu Bilas paimtų mano ranką, iš laimės tikriausiai numirčiau". Širdyje plykstelėjo šilta žarija, ir ji slapta nusišypsojo, žiūrėdama sau į rankas.

6

Vakaro pabaiga beveik nuvylė. Benas paėmė vieną Zako kaltuką iš lentynos ir plaktuku perskėlė formeles. Jos nesunkiai pasidavė. Išriedėjo du sidabro šratukai. Viename neryškiai matėsi dalis datos: 925. Ant kito - banguotos linijos, kurios Bevei atrodė panašios į ponios Laisvės plaukus. Valandėlę tylėdami žiūrėjo į juos, tada Stenas pakėlė vieną.

- Koks mažiukas, - pastebėjo jis.

- Kaip ir akmuo Dovydo rankoje, kai jis stojo prieš Galijotą, - pasakė Maikas. - Man jie atrodo galingi.
Benas pasijuto linkčiojąs galva. Jis buvo tos pačios nuomonės.
- Jie jau ga-ga-gatavi? - paklausė Bilas.
- Visiškai, - atsakė Henskomas. - Imk. Jis atkišo antrą šratuką Bilui, tas iš netikėtumo vos neišmetė.
Rutuliukai ėmė keliauti ratu. Kiekvienas atidžiai apžiūrinėjo, stebėjosi apvalumu, svoriu, idealia forma. Kai abu grįžo pas Beną, tas palaikė rankoje ir pasisuko į Bilą.
- Ką dabar su jais darysime?
- Atiduok juos Beverlei.
- Ne!
Bilas pasisuko į ją. Veidas buvo malonus, bet ryžtingas...
- B-B-Beve, m-mes jau su-susitarėme d-d-dėl to ir...
- Taip, aš iššausiu tuos velnio daikčiukus atėjus laikui. Jei jis kada ateis. Ir tikriausiai visus pražudysiu, bet šausiu. Tačiau namo neštis nenoriu. Mano
(tėvas)
tėvai gali rasti. Tada galas.
- Ar neturi slėptuvės? - pasiteiravo Ričis. - Rupke, aš net keturias ar penkias.
- Turiu, - pasakė Bevė. Tai buvo nedidelis plyšys vieno iš stalo stalčių dugne, kur ji kartais slapstydavo cigaretes, komiksus ir, visai neseniai, kino ir madų žurnalus. - Bet nepasitikiu niekuo, kai toks reikalas. Pasilaikyk tu, Bilai. Iki ateis laikas, turėk tu.
- Gerai, - tyliai tarė Bilas, ir tada kieman plykstelėjo automobilio šviesos. - Ot v-velnias, k-kaip anksti. E-einam iš čia.
Kai Šerona Denbro atidarė virtuvės duris, visi jau sėdėjo aplink "Monopolio" lentą.
Ričis užvertė akis ir pavaizdavo, kad braukia prakaitą nuo kaktos, visi nuoširdžiai nusikvatojo. Ričis suskėlė gerą fintą.
Mama įėjo.
- Tėtis laukia tavo bičiulių mašinoje, Bilai.
- G-g-gerai, m-mama, - atsakė berniukas. - M-mes ir t-taip jau b-b-baigiame.
- Kas laimėjo? - su linksma šypsena paklausė Šerona sūnaus draugų. "Mergaičiukė išaugs gražuolė, - pagalvojo ji. - Dar metai dveji ir reiks budėti, jeigu svečiuosis mergaitės, o ne gauja padaužų. Bet kol kas dar anksti rūpintis dėl to".
- S-S-Stenas, - atsakė Bilas. - Ž-Žydai moka daryti pi-pi-pinigus.
- Bilai! - suriko išsigandusi ir sutrikusi misis Denbro... ir apsidairė nustebusi, kai būrelis su Stenu priešaky pratrūko kvatoti... Nuostaba virto beveik baime (nors vyrui lovoje to nepasakojo). Ore tvyrojo kažkas, lyg statiška elektra, tik galingesnis ir labiau gąsdinantis. Atrodė, kad palietusi kurį nors vaiką, gaus smūgį. "Kas jiems atsitiko?" - mąstė ji nusiminusi

ir gal net žiojosi klausti. Bet tada Bilas atsiprašė (akys kipšiškai blizgėjo), o Stenas ramino, kad nieko tokio, čia tik juokelis, dėl kurio jis nepyksta, ir motina daugiau negalėjo burnos praverti.

Bet jai palengvėjo, kai vaikai išvažiavo, o mikčius sūnus pakilo į savo kambarį ir užgesino šviesą.

7

Diena, kai Nevykėlių klubas galiausiai stojo į kovą su TUO ir kai TAS vos nepaleido Benui Henskomui žarnų, buvo 1958 metų liepos 25-oji. Buvo karšta, tvanku, jokio vėjelio. Benas puikiai prisiminė orą; tai buvo paskutinė karšta diena. Po jos smarkiai atšalo, prasidėjo lietūs.

Tą rytą į Neibolto gatvės 29 namą jie atvažiavo dešimtą. Bilas vežė Silveriu Ričį, maža "Relio" sėdynė buvo prasmegusi Beno užpakalyje. Beverlė mynė mergaitišką "Schwinn'ą", persirišusi plaukų uodegą žaliu kaspinu. Ji plaikstėsi užpakalyje. Maikas atėjo pėsčias, o po penkių minučių pasirodė ir Stenas su Edžiu.

- K-k-kaip tavo r-ranka, E-E-Edi?

- A, nieko. Skauda, kai miegodamas užgulu. Viską atsivežei?

"Viskas" buvo susukta į brezento ryšuliuką Silverio krepšyje. Bilas išėmė jį ir išvyniojo. Timpą padavė Beverlei. Ta imdama nutaisė grimasą, bet nieko nesakė. Ten buvo ir skardinė ledinukų dėžutė. Bilas atidarė ir parodė visiems du sidabro rutuliukus. Vaikai tylėdami žiūrėjo į juos, susibūrę į glaudų ratuką ant plinkančios Neibolto gatvės 29-o numerio pievelės. Rodės, ten galėjo augti tik piktžolės. Bilas, Ričis ir Edis jau buvo matę tą namą, kiti smalsiai jį apžiūrinėjo.

"Langai kaip akys, - pagalvojo Stenas, ir jo ranka palietė knygą plonais viršeliais užpakalinėje kišenėje. Tai talismanas. Jis nešiojosi ją beveik visur, nes tai M.K.Hendžio "Šiaurės Amerikos paukščių žinynas". - Atrodo kaip purvinos neregės akys".

"Jis dvokia, - mąstė Beverlė. - Užuodžiu, bet ne nosimi".

Maikas pagalvojo: "Jausmas kaip prie Kitčenerio fabriko griuvėsių... Atrodo, lyg kviestų vidun".

- Jūs n-n-neapsigalvojote? - paklausė Bilas.

Visi žiūrėjo į jį blyškiais rimtais veidais. Niekas nepasitraukė. Edis sužvejojo savo aspiratorių ir truktelėjo didelį gurkšnį.

- Duok ir man šito, - paprašė Ričis.

Edis sužiuro į jį nustebęs, pasiruošęs pokštui.

Ričis ištiesė ranką.

- Rimtai, Edi. Ar galėčiau?

Edis gūžtelėjo sveikuoju petimi ir padavė buteliuką.

Ričis nuspaudė gaiduką, giliau įkvėpė.

- Padėjo šiek tiek, - prisipažino grąžindamas. Jis kosčiojo, bet akys buvo rimtos.

- Aš irgi, - paprašė Stenas. - Galima?
Taip vienas po kito visi pasinaudojo Edžio aspiratoriumi. Kai ratas apėjo, Kaspbrakas sukišo jį į užpakalinę kišenę, palikęs vamzdelį kyšoti. Vaikai vėl sužiuro į namą.
- Ar šitoje gatvėje kas nors gyvena? - paklausė pašnibždom Beverlė.
- Šitam gale ne, - atsakė Maikas. - Jau nebe. Tik visokie valkatos, kurie kiek pabuvę išdarda savo sąstatais.
- Jie nieko nematytų, - tarė Stenas. - Būtų saugūs. Bent jau dauguma, - jis pažvelgė į Bilą. - Kaip manai, Bilai, ar koks nors suaugęs gali TĄ matyti?
- N-nežinau, - atsakė Denbras. - T-turėtų k-kas nors matyti.
- Norėčiau tokį sutikti, - niūriai pasakė Ričis. - Juk čia ne vaikų darbas, suprantate?
Bilas suprato. Jei Hardžio sūnūs pakliūva į bėdą, Fentonas Hardis iš jos ištraukia. Tas pats ir su Riku Brantu iš "Riko Branto mokslo nuotykių" - gelbsti tėtė Hartsonas. Po velnių, net Nencė Driu turi tėvą, kuris pasirodo paskutinę akimirką ir išlaisvina nuo minos, kurią blogiečiai prie jos buvo pririšę.
- Norėčiau būti suaugęs, - tarstelėjo Ričis, apžiūrinėdamas išblukusias negyvenamo namo sienas, purvinus langus, šešėliuotą prieangį. Liūdnai atsiduso. Benas pajuto, kaip jų ryžtas ima tirpti.
Tada Bilas tarė:
- A-a-ateikit č-čionai. T-tik pažiūrėkit.
Grupelė apėjo prieangį iš kairės pusės, kur tinklas buvo išplėštas. Laukinės vijoklinės rožės tebebuvo ten... o raupsuotojo paliestosios styrojo juodos ir negyvos.
- Užteko TO prisilietimo, ir taip pasidarė? - išgąstingai paklausė Beverlė.
Bilas linktelėjo.
- Jūs n-neapsigalvojote?
Iškart niekas neatsakė. Jie nebuvo tikri, nors iš draugo veido matė, kad jis eis, kad ir ką jie atsakytų. Bilo veide buvo gėdos šešėlių. Juk reikia suprasti, kad Džordžas nebuvo jų brolis.
"O kiti vaikai, - pagalvojo Benas. - Betė Ripsom, Šerilė Lamonika, Klementsų mažylis, Edis Korkoranas tikriausiai, Ronė Grogan... net Patrikas Hoksteteris. TAS žudo vaikus, vaikus, velniai rautų!"
- Aš eisiu, Didysis Bilai, - pasakė jis.
- Po galais, ir aš, - tarė Bevė.
- Žinoma, - tretino Ričis. - Manai, leisim vienam linksmintis, mikniau?
Bilas žiūrėjo ir nesėkmingai bandė kažką pasakyti. Tada linktelėjo ir padavė skardinę Beverlei.
- Tu įsitikinęs, Bilai?
- T-t-taip.
Ji linktelėjo galvą, išsigandusi atsakomybės ir padrąsinta pasitikėjimo. Atidarė dėžutę, išėmė vieną šratą, įkišo į dešinę priekinę džinsų kišenė-

lę. Kitą įspaudė į timpos gumą, sugniaužė kumštyje. Juto, kaip šaltas rutuliukas pamažu šyla.

- Eikim, - drebančiu balsu paragino ji. - Einam, kol neėmiau drebinti kinkų.

Bilas linktelėjo ir įsmeigė žvilgsnį į Edį.

- O k-k-kaip tu, E-E-Edi?

- Žinoma, eisiu. Tąkart buvau vienas. Dabar su savo draugais, tiesa? - jis apžvelgė visus ir šyptelėjo. Veidelis buvo drovus, gležnas, bet mielas.

Ričis paplekšnojo per nugarą.

- Stai sitaip, senjoh. Kathas nors bandys išvogti tavo asipiratorį, užmūšim. Užmūšim pamaži.

- Kaip baisu, Riči, - sukikeno Bevė.

- Po p-p-priedanga, - sukomandavo Bilas. - V-visi paskui m-mane. Tada į r-r-rūsį.

- Tu eini priekyje, o jei tas sutvėrimas šoks ant tavęs, ką man daryti? - pasiteiravo Beverlė. - Šauti pro tave?

- Jei ne-negalėsi k-k-kitaip, - pasakė Bilas. - Bet pa-pa-mėgink iš pradžių apeiti iš š-š-šono.

Ričis prajuko.

- A-apeisim visur, jei r-r-reikės, - gūžtelėjęs Bilas tęsė: - Gal n-n-nieko nerasim.

- Tu pats tuo tiki? - paklausė Maikas.

- Ne, - tarstelėjo Denbras. - TAS t-t-ten.

Benas tikėjo, kad draugas neklysta. Visas namas atrodė įvilktas į nuodingą voką. Nematomą... bet jaučiamą. Jis apsilaižė lūpas.

- Pa-pa-pasiruošę?

Visi žvelgė į Bilą.

- Pasiruošę, Bilai, - atsakė už visus Ričis.

- T-tada eime. N-n-neatsilik nuo m-manęs, B-Beverle, - Bilas atsiklaupė ir nuropojo per rožių krūmus po prieangiu.

8

Kiti sekė: Beverlė, Benas, Edis, Ričis, Stenas, Maikas. Lapai po prieangiu čiužėjo ir skleidė rūgštų pelėsių kvapą. Benas suraukė nosį. Ar lapai taip dvokia? Lyg ir ne. Tada toptelėjo nemaloni mintis: dvokia taip, kaip jis įsivaizdavo smirdant mumiją, kai archeologas atvožia sarkofagą - dulkės ir kartus ąžuolo rūgšties prieskonis.

Bilas pasiekė išdaužtą rūsio langą ir dabar žiūrėjo vidun. Beverlė priropojo greta.

- Matai ką nors?

Berniukas papurtė galvą.

- Bet tai n-nereiškia, k-kad čia n-n-nieko nėra. Ž-Žiūrėk. Ta anglių k-k-krūva mudu su R-R-Ričiu išsiropštėme.

Benas, įsispraudęs tarp jų, pamatė ją. Be baimės atsirado ir susijaudinimas, kurį jis mielai sutiko, instinktyviai įvertindamas kaip ginklą. Anglių krūva buvo kaip didingas peizažas, apie kurį buvai skaitęs arba girdėjęs pasakojimus.

Bilas apsisuko ir nusileido į rūsį. Bevė perdavė Benui timpą, užspausdama jo pirštus ant gumos su šoviniu.

- Paduok, vos pasieksiu žemę. Iškart.

- Supratau.

Ji lengvai ir grakščiai nuslydo žemyn. Vieną sekundę - bent jau Benui - stabtelėjo širdis, kai iš džinsų išsipešė balta palaidinukė, apnuogindama plokščią baltą pilvuką. Vėliau, grąžindamas timpą, Benas pajuto drebant jos pirštus.

- Gerai. Laikau. Leiskis.

Benas apsigręžė ir ėmė rangytis pro langą. Galėjo iš anksto numatyti, kuo tai baigsis. Jis įstrigo. Užpakalis įlindo į langą - ir nė iš vietos. Benas ėmė stumtis atgal, bet savo siaubui turėjo pripažinti, kad ir tas neišeina nenusimovus kelnių - ir trumpikių - iki kelių. Gražu - milžinišku užpakaliu į mylimosios veidą.

- Paskubėk, - ragino Edis.

Benas paniuręs stūmėsi abiem rankom. Po valandėlės pilvas pralindo pro rėmą. Džinsai skaudžiai užveržė kirkšnis. Viršutinis rėmas nusmaukė marškinius iki menčių. Dabar pilvas mirtinai įstrigo.

- Įtrauk jį, Kupeta, - isteriškai kikendamas pasiūlė Ričis. - Įtrauk, antraip reiks siųsti Maiką pas tėvą grandinės.

- Pyp-pyp, - iškošė pro dantis Benas. Jis įtraukė pilvą kiek pajėgė. Truputį pasistūmęs, vėl įstrigo.

Jis pasuko galvą dar labiau. Apniko panika ir klaustrofobija. Veidas tamsiai nuraudo. Vimdančiai salsvas lapų kvapas mušė į šnerves.

- Bilai! Ar negalėtumėt iš ten patraukti?

Tuoj vieną kulkšnį sugriebė Bilas, kitą - Beverlė. Vėl įtraukęs pilvą, po sekundės įsmuko pro langą. Bilas gaudė. Benas vos neparvertė abiejų. Į Bevę akių negalėjo pakelti. Pirmą kartą gyvenime buvo taip nemaloniai sutrikęs.

- K-k-kaip t-tu, v-vaikine?

- Gerai.

Bilas isteriškai nusijuokė. Beverlė prisijungė prie jo. Netrukus nusijuokė ir Benas, tačiau turėjo prabėgti daug metų, kol jis suprato, kas ten buvo juokinga.

- Ei! - pašaukė Ričis iš viršaus. - Edžiui reikia padėti, girdite?

- Girdim, - Bilas su Benu sustojo po langu. Edis lindo nugara. Bilas sugavo kojas per kelius.

- Atsargiai, - aikštingai įspėjo Edis. - Aš bijau kutenimo.

- Ramona liabai bijoti kutenti, senjoh, - pasiekė Ričio balsas iš viršaus.

Benas sugavo Kaspbraką už juosmens, saugodamasis neliesti rankos gipse. Abu su Bilu nukėlė Edį žemėn kaip lavoną. Edis tik kartą riktelėjo.

- E-E-Edi?

- Aha, viskas gerai, nieko tokio, - bet ant kaktos kabojo dideli prakaito lašai ir tankiai kilnojosi plaučiai. Akys neramiai lakstė po rūsį.

Bilas atsitraukė. Šalia jo, suėmusi timpą už koto ir gumos, stovėjo Beverlė, pasiruošusi šauti, jei prireiks. Jos akys be perstojo šmižinėjo aplink. Po Edžio pro langelį nusileido Ričis, paskui Stenas ir Maikas. Visi taip lengvai ir grakščiai, kad Beną suėmė smarkus pavydas. Dabar jau visi stovėjo rūsyje, kur prieš mėnesį Bilas su Ričiu matė TĄ.

Patalpoje tvyrojo prieblanda. Blanki šviesa košėsi pro langelius ir krito ant plūktų grindų. Rūsys Benui atrodė labai didelis, per didelis, lyg čia būtų kokia nors optinė apgaulė. Virš galvų kryžiavosi dulkėtos sijos. Dūmtraukis buvo surūdijęs, kažkokie balti purvini skudurai karojo ant vandens vamzdžių. Čia tvyrojo tas pats dvokas. Šlykštus puvėsių tvaikas. Benas pagalvojo: taip, TAS čia, jokios abejonės.

Bilas žengė laiptų link. Draugai nusekė paskui. Jis stabtelėjo papėdėje ir pažiūrėjo žemyn. Užkabino kažką koja ir išmetė lauk. Visi netardami nė žodžio apžiūrėjo radinį. Tai buvo balta klouno pirštinė, apskretusi purvu.

- L-l-lipam, - pasakė jis.

Vaikai užlipo į prišnerkštą virtuvę. Viduryje, ant išsipūtusio, raukšlėto linoleumo riogsojo kėdė. Daugiau baldų nebuvo. Viename kampe mėtėsi tušti buteliai. Kita krūva matėsi podėlyje. Benas užuodė alkoholį - vyną daugiausia - ir senas dvokiančias cigaretes. Be šitų kvapų buvo dar vienas, ir jis nuolat stiprėjo.

Beverlė priėjo prie spintelių ir atidarė. Ji veriančiai sukliko, kai tiesiai į ją stryktelėjo tamsiai ruda žiurkė. Šleptelėjusi ant spintelės, ji spoksojo į juos juodomis akutėmis. Klykdama Beverlė pakėlė timpą ir įtempė gumą.

- NE! - sugriaudėjo Bilas.

Mergaitė, išsigandusi ir išblyškusi, atsigręžė. Tada atleido ranką neiššovusi. Tiek nedaug trūko, pagalvojo Benas. Beverlė ėmė trauktis atatupsta, atsirėmė į Beną, krūptelėjo. Henskomas apkabino ją, spustelėjo.

Žiurkė nusirangė nuo spintelės, stryktelėjo ant grindų ir išnyko podėlyje.

- TAS norėjo, kad iššaučiau, - tyliai pasakė Bevė. - Kad netektume pusės šovinių.

- Taip, - sutiko Bilas. Tai kaip savotiškos FTB p-pratybos K-K-Kvantike. P-paleidžia t-t-tave į ga-gatvės maketą ir kaišioja visokius t-ta-taikinius. Jeigu nušauni t-taikius gy-gyventojus vietoj n-n-nusikaltėlių, prarandi t-taškus.

- Man nepavyks, Bilai, - pasakė Bevė. - Aš viską sugadinsiu. Štai. Imk, - ji ištiesė timpą berniukui. Tas papurtė galvą.

- T-t-turėk tu, B-Beverle.

Iš kitos spintelės pasigirdo miaukimas.

Ričis priėjo prie jos.
- Nesiartink! - įspėjo Stenas. - TAS gali...
Tozijeris žvilgtelėjo vidun, ir pasidygėjimas iškreipė jo veidą. Jis užtrenkė dureles. Smūgis nuaidėjo po tuščią namą.
- Šlykštynė, - atrodė, kad Ričį pykina. - Dar tokios nebuvau... niekas nebuvo matęs. Čia jų šimtai, jis pažiūrėjo į juos, lūpų kamputis trūkčiojo. - Jų uodegos... susimazgiusios, Bilai... Susiraizgiusios. Kaip gyvatės.
Vaikai žiūrėjo į spintelę. Miaukimas buvo prislopintas, bet vis dar girdimas. "Žiurkės, - mąstė Benas, žiūrėdamas į baltą Bilo veidą, o per jo petį - į papilkėjusį Maiko. - Kas jų nebijo? Ir TAS šitai žino".
- E-einam. Čia, N-N-Neibolto ga-gatvėje, n-nesąmonėms galo nebus.
Grupelė išėjo į priemenę. Joje maišėsi pelyjančio tinko ir seno šlapimo kvapas. Pro stiklo kvadratėlius matėsi jų dviračiai. Bevės ir Beno rymojo ant atramėlių. Silveris glaudėsi prie sunykusio klevo. Benui dviračiai atrodė neįtikėtinai toli, lyg už tūkstančio mylių, kaip žiūrint per kitą teleskopo galą. Dyka gatvė su asfalto lopais, blyškus matinis dangus, ritmingas lokomotyvo din-din-din...: viskas buvo kaip sapnas, haliucinacija. Tikra buvo šita apleista priemenė su savo smarve ir šešėliais.
Rudo stiklo šukės kampe - kadaise buvęs "Reingoldo" butelis.
Kitame - sudrėkęs ir nutrintas erotinis žurnalas. Ant viršelio buvo moteris, persisvėrusi per kėdę; sijonas nugaroje pasikėlęs, matosi tinklo kojinės ir juodos kelnaitės. Nuotrauka Benui nepasirodė itin seksuali, todėl nelabai sutriko, kai ton pusėn žvilgtelėjo ir Bevė. Drėgmė nugelsvino moters odą, sugarankštytas popierius atrodė kaip raukšlės jos veide. Jos gundantis žvilgsnis veikiau priminė kekšės šnairavimą.
(Po daugelio metų, kai Benas tai priminė, Beverlė staiga riktelėjo išgąsdindama visus - jie ne klausė, o išgyveno tą pačią istoriją. "Ten buvo ji! - sušuko Bevė. - Misis Kerš! Ji!")
Benui bežiūrint, senai jauna kekšė mirktelėjo nuo viršelio. Nešvankiai subangavo užpakaliu kviesdama.
Pašiurpęs ir išpiltas prakaito vienu metu, Benas nusuko akis.
Bilas pastūmė duris iš kairės, ir visi sugužėjo į skliautuotą kambarį, kuris kadaise galėjo būti svetainė. Žalių kelnių draiskalai kabojo nuo lempos palubėje. Kaip ir rūsys, kambarys Benui atrodė per didelis, ilgas it furgonas. Per didelis namui, kuris iš išorės atrodė toks nedidukas.
O, taip juk atrodė iš lauko, - kalbėjo jo smegenyse negirdėtas balsas. Tai buvo pašaipus, inkščiantis balsas, ir Benui staiga neliko abejonių, kad girdi patį Penivaisą. Penivaisas kalbėjo jam kažkokiu beprotišku vidiniu radiju. - *Iš lauko daiktai visada atrodo mažesni, nei yra iš tiesų, ar ne, Benai?*
- Atsikabink, - sumurmėjo berniukas.
Ričis pasisuko į jį įsitempusiu blyškiu veidu.
- Sakei ką nors?
Benas papurtė galvą. Balsas nutilo. Tai svarbus, geras ženklas. Tačiau *(iš lauko)*

jis suprato. Tai ne paprasta vieta, tai savotiška stotis, viena iš vietų Deryje, kur TAS gali išsigauti lauk. Šitame dvokiančiame name viskas atrodė neįprasta. Ne vien tai, kad jis atrodė per didelis. Kampai buvo netaisyklingi. Iškreipta perspektyva. Benas dabar stovėjo svetainės tarpduryje, o draugai tolo erdvėje, prilygstančioje Besio parkui... ir toldami ne mažėjo, o didėjo. Grindys atrodė pasvirusios ir...

Maikas grįžtelėjo.

- Benai! - riktelėjo jis, o veide Benas išvydo nerimą. - Vykis! Pasiliksi!

Henskomas vos išgirdo paskutinį žodį. Jis nutilo it užgožtas greitojo traukinio.

Išsigandęs Benas ėmė bėgti. Už nugaros garsiai užsitrenkė durys. Jis suriko... ir kažkas prašvilpė tiesiai už nugaros, išpūtęs jo marškinius ir sutaršęs plaukus. Berniukas atsigręžė, bet ten nieko nebuvo. Bet tai nepakeitė jo įsitikinimo.

Benas pavijo bičiulius. Jis duso ir būtų prisiekęs, kad lėkė tekinas bent pusmylį... nors, kai atsigręžė, svetainės durys buvo vos už dešimties pėdų.

Maikas skaudžiai sugriebė jo petį.

- Tu mane nugąsdinai, - pasakė. Ričis, Stenas ir Edis klausiamai žiūrėjo į Maiką. - Jis atrodė mažytis, - paaiškino Henlonas. - Kaip už mylios.

- Bilai!

Bilas atsisuko.

- Turim stengtis laikytis krūvoje, - sušvokšdė Benas. - Čia kaip užburta pilis. Mes pasimesim. Manau, TAS nori, kad pasimestume. Išsisklaidytume.

Bilas valandėlę žiūrėjo į draugą suspaudęs lūpas.

- Gerai, - pasakė. - Neatsiliekam. L-laikykimės k-kartu...

Vaikai linktelėjo, išgąstingai susispietę už koridoriaus durų. Steno ranka palietė paukščių atlasą. Edis spusčiojo aspiratorių, tarytum geibus viščiukas, bandantis išpūsti teniso kamuoliuko dydžio raumenis.

Už durų buvo kitas, siauresnis koridorius. Rožių girliandų ir elfų žaliomis kepurėlėmis tapetai karojo nuo išsipūtusio tinko liežuviais. Lubose išsiraitė gelsvi vandens dėmių ratilai. Raganiška šviesa krito per langą koridoriaus gale.

Staiga koridorius ėmė ilgėti. Lubos pradėjo kilti ir išnyko it keista raketa. Durys augo su lubomis, tempėsi kaip guma. Elfų veidai ištįso, tapo atšiaurūs, su akimis - kraujuojančiomis juodomis skylėmis.

Stenas suklykė ir užsidengė akis.

- T-t-tai n-n-neTIKRA! - suriko Bilas.

- Tikra! - riktelėjo jam Urisas, spausdamas kumščiais akis. - Tai tikra, žinai, kad tikra, Dieve, aš kraustausi iš proto, tai beprotystė, beprotystė...

- Ž-Ž-ŽIŪRĖK! - suriaumojo Bilas Stenui, jiems visiems, ir Benas svaigstančia galva stebėjo, kaip Bilas pasilenkia, pritupia ir šoka. Suspaustas kairys kumštis nekliudė nieko, visai nieko, bet pasigirdo garsus trakšt! Kalkių debesis driokstelėjo toje vietoje, kur jau nebuvo lubų... ir jos at-

sirado. Koridorius vėl buvo siauras, žemom lubom, nešvarus, sienos netįso į kosmosą. Bilas, išbaltintas kalkių, pūtė kraujuojančius krumplius. Viršuje aiškiai matėsi kumščio palikta žymė.

- N-n-netikra, - pasakė jis Stenui, visiems... - A-a-apgaulė t-t-tiesiog. Kaip Vėlinių k-k-kaukė.

- Tau gal ir taip, - niūriai tarstelėjo Stenas. Jis atrodė sukrėstas ir išgąsdintas. Dairėsi, lyg nesuvokdamas, kur pateko. Matydamas draugą tokį, uosdamas rūgštų prakaitą iš jo porų, Benas, pradžiugęs dėl Bilo pergalės, vėl išsigando. Dar kiek, ir Stenas neišlaikys. Puls į isteriją, ims klykti, kas tada?

- Tau, - pakartojo Stenas. - Jei būčiau bandęs aš, nieko neišeitų. Nes... tu turėjai brolį, Bilai, o aš neturiu nieko, - jis apsidairė: pirmiausia grįžtelėjo į svetainę, tokią tamsią ir nejaukią, kad vargiai matėsi durys, per kurias jie įėjo; tada apžiūrėjo šitą šviesų, bet apsiblaususį, kraupų koridorių. Elfai slėpėsi po rožių girliandomis. Saulė atsispindėjo lango rėmuose, ir Benas neabejojo, kad priėjęs arčiau išvystų negyvų musių... šukių..... ir kas tada? Lentos prasiskečia, ir jie pražūva į akliną tamsą, kur tyko alkani pirštai? Stenas teisus. Dieve, kodėl jie žengė į TO irštvą, turėdami tik varganus sidabro rutuliukus ir timpą?

Steno panika persimetė nuo vieno kitam kaip vėjo nešama gaisro liepsna, išpūtė Edžio akis, skausmingai ištempė Bevės lūpas, privertė Ričį abiem rankom prilaikyti akinius ir dairytis, lyg būtų sekamas iš už draugo nugaros.

Vaikai svyravo ant panikos ribos, Bilo įspėjimas laikytis krūvoje buvo beveik užmirštas. Jie klausėsi panikos bangos. Tarsi per sapną Benas girdėjo mis Davis, bibliotekininkės padėjėją, skaitant mažiesiems: “Kas ten trepsi ant mano tiltuko?” Ir matė juos, palinkusius priekin ramiais susikaupusiais veidukais, o akys atspindėjo amžiną pasakos žavesį: ar pabaisa bus nugalėta... ar sužiaumos savo aukas?

- Aš nieko neturiu! - rypavo Stenas ir atrodė toks mažytis, kad lengvai galėjo įsmukti į grindų plyšį kaip vokas. - Tu turi savo brolį, o aš nieko!

- T-tu t-t-turi! - rėkė jam Bilas. Jis čiupo Steną (Benui pasirodė, kad jis trenks, ir mintyse sudejavo: *Ne, Bilai, nereikia kaip Henris, tada TAS iškart mus nužudys!).*

Bet Bilas nemušė Uriso. Apsuko stipriom rankom ir išlupo knygutę iš Steno džinsų kišenės.

- Atiduok! - suriko Stenas kone verkdamas. Kiti apstulbę traukėsi nuo Bilo, kurio akys deginte degino. Kakta švytėjo kaip lempa. Jis laikė knygutę tarsi kunigas kryžių, kad apsigintų nuo vampyro.

- T-t-tu t-t-t-uri s-savo p-p-pa-pa-pau...

Jis užvertė galvą; kaklo gyslos įsitempė, Adomo obuolys iššoko kaip strėlės smaigalys. Benui buvo baisu ir gaila draugo Bilo Denbro, bet kartu užliejo nuostabus palengvėjimas. Ar jis sudvejojo dėl Bilo? Ar kas nors juo abejojo? O Bilai, ištark, na ištark gi!

Ir Bilui pavyko.
- Tu turi savo P-P-PAUKŠČIUS! Savo P-P-PAUKŠČIUS!
Jis atkišo knygutę Stenui. Tas paėmė ir nepatikliai pažiūrėjo į draugą. Ašaros žvilgėjo ant skruostų. Pirštai spaudė knygą iki baltumo. Bilas pažvelgė į jį, paskui į kitus.
- E-e-einam.
- Ar paukščiai padės? - paklausė Stenas. Balsas buvo tykus, užkimęs.
- Juk bokšte padėjo, tiesa? - pasakė Beverlė.
Stenas nepatikliai pasižiūrėjo į ją.
Ričis pliaukštelėjo Urisui per petį.
- Nagi, Stenliuk. Tu vyras ar pelė?
- Tikriausiai vyras, - drebančiu balsu pratarė Stenas, braukdamas ašaras kaire ranka. - Kiek žinau, pelės neprikrauna į savo kelnes.
Jie nusijuokė, ir Benas galėjo prisiekti, kad namas atsitraukia nuo jų, nuo jų juoko. Maikas atsigręžė.
- Tas didysis kambarys, per kurį atėjome. Žiūrėkit!
Vaikai atsigręžė. Svetainėje buvo beveik juoda. Ne nuo dūmų ar kokių dujų; buvo tiesiog juoduma, tiršta juoduma. Oras neteko šviesos. Todėl, kad juoduma supa ir vysto juos, kone limpa prie veidų.
- Einame.
Būrelis nusisuko nuo svetainės ir nužingsniavo koridoriumi. Ten buvo trejos durys, dvejos su nurudusio porceliano rankenomis, trečiosios vietoje žiojėjo skylė. Bilas suėmė pirmąjį bumbulą, pasuko ir atidarė duris. Bevė stojo šalia, iškėlusi timpą.
Benas ir kiti susimetė užpakaly jų tarsi išgąsdinta banda. Ten buvo miegamasis, tuščias, tik su dėmėtu čiužiniu. Geltonoje medžiagoje liko vaiduokliška rūdžių tatuiruotė nuo spyruoklių. Už vienintelio lango lingavo saulėgrąžos.
- Čia nieko... - pradėjo Bilas, ir tada čiužinys ėmė ritmingai pulsuoti. Staiga jis plyšo per patį vidurį. Juodas lipnus skystis nutekėjo per grindis durų link.
- Uždaryk, Bilai! - riktelėjo Ričis. - Uždaryk šitas duris!
Bilas užtrenkė. Apsidairė ir linktelėjo.
- Eime.
Nespėjus paliesti antrųjų durų rankenos, už pigaus medžio plokštės pasigirdo skardus čirpimas.

9

Tas stiprėjantis nežmogiškas garsas privertė atšlyti ir Bilą. Benas jautė, kaip jis varo jį iš proto, įsivaizdavo milžinišką svirplį, panašų į tą iš filmo “Pabaigos pradžia” arba “Juodasis skorpionas”, kai nuo radiacijos vabzdžiai išaugo. Nebūtų pajudėjęs, net jei tas čirpimas suskaldytų duris ir jį imtų čiupinėti plaukuotos kojos. Šalia jo giliai šnopavo Edis.

Plerpimas smarkėjo, pasiekė piką. Bilas žengė atatupstas, veide neliko nė lašelio kraujo, akys išsprogo, lūpos virto violetiniu brūkšniu.
- Šauk, Beve! - išgirdo Benas save rėkiant. - Šauk pro duris, kol mūsų nepačiupo!
Purviną galinį langą gniuždančia lavina užgriuvo saulė.
Beverlė kaip per sapną pakėlė timpą, o čirpimas vis augo, augo ir augo...
Bet neleidęs jai įtempti gumos, Maikas suriko:
- Ne! Ne! Nešauk, Beve! Jetau! Tegu aš prasmegsiu! - neįtikėtina, bet Maikas juokėsi. Prasibrovęs į priekį, griebė rankeną, pasuko ir atlapojo duris. Jos girgžtelėjusios pakibo ant vyrių. - Čia tarškynė! Niekas kitas, tarškynė varnoms baidyti!
Kambarys buvo tuščias. Ant grindų mėtėsi skardinė be dugnų. Viduryje, pro pradurtas šonuose skylutes buvo pririšta įtempta styga. Nors kambaryje nesijautė jokio skersvėjo, - vienintelis langas buvo uždarytas ir net aklinai apžėlęs, - nekilo abejonės, kad čirpimas sklido iš skardinės.
Maikas priėjo ir atsivedėjęs spyrė. Garsas nutilo, vos tik skardinė įstrigo kampe.
- Tik tarškynė, - pasakė Maikas draugams tarsi atsiprašinėdamas. - Mes pritaisome tokias prie kaliausių. Niekai. Pigus triukas. Bet aš ne varna, - jis jau nesijuokė, bet žiūrėjo į Bilą šypsodamasis. - Aš ir toliau bijau TO, - ir jūs tikriausiai, - bet TAS irgi mūsų bijo. Pasakysiu jums teisybę, manau, kad TAS rimtai išsigandęs.
Bilas linktelėjo.
- Ir a-aš t-t-aip manau.
Jie priėjo prie paskutiniųjų durų, ir kai Bilas įkišo pirštą į skylę, kurioje kadaise buvo rankena, Benas suprato, kad niekur daugiau eiti nereikės. Už šių durų nebus apgaulės. Kvapas sustiprėjo, ir priešingų jėgų lauko pojūtis pasidarė dar aiškesnis. Jis žvilgtelėjo į Edį, - viena ranka sulenkta gipso, kita spaudžia aspiratorių. Paskui į Bevę. Ji stovėjo kreidos veidu, iškėlusi timpą kaip paukščio krūtinkaulį. Benas pagalvojo: "Jei mums teks bėgti, aš bandysiu tave apginti. Prisiekiu".
Matyt, mergaitė pajuto draugo mintis, nes atsisuko ir padovanojo įtemptą šypseną. Benas atsakė tuo pačiu.
Bilas pastūmė duris. Jos tyliai virstelėjo ir nutilo. Tai buvo vonios kambarys... keistas vonios kambarys. "Kažkas kažką čia sudaužė, - buvo pirma mintis, atėjusi Henskomui į galvą. - Ne vynelio butelį... ką tada?"
Visur mėtėsi piktai žybsėdamos baltos šukės. Tada jis suprato. Nesąmonių karalienė. Jis ėmė juoktis. Paskui pratrūko ir Ričis.
- Kažkas čia atsakančiai purptelėjo, - pasakė Edis, o Maikas kikendamas linksėjo galva. Stenas šypsojosi puse lūpų. Tik Bilas su Beverle liko rimti.
Baltos šukės, blyksinčios ant grindų, buvo unitazo. Bakelis kaip girtas parimo šonu baloje. Nuo kritimo išgelbėjo tai, kad jis stovėjo tarp sienos ir vonios.

Vaikai susigrūdo už Bilo su Beverle, traškindami porceliano šukes. "Kad ir kas ten buvo, - mąstė Benas, - tai susprogdino vargšą tualetą į šipulius". Pirmiausia pagalvojo apie Henrį Bauersą, metantį dvi ar tris bombeles ir nešantį iš čia muilą. Nesugalvojo, kuo, be dinamito, būtų galima šitaip išdarkyti unitazą. Liko vos keli gabalai, daugiau - vien trupiniai. Tapetai (rožių girliandos su elfais kaip ir koridoriuje) buvo nuberti skylėmis. Atrodė sušaudyti, bet Benas žinojo, jog tai sprogimo bangos susmeigtos šukės.

Šalia ant pirštuotų kojyčių stovėjo vonia. Benas dirstelėjo į ją ir išvydo ant dugno smėlio ir žvirgždo. Iš viršaus sekė surūdijusi dušo galvutė. Virš jo tuščias lentynas rodė atlapota vaistinėlė, gulėjo dubuo. Ten, kur kadaise stovėjo buteliukai, liko rudi ratukai.

- Aš nesiartinčiau, Didysis Bilai! - įsakmiai sušuko Ričis, ir Benas atsigręžė.

Bilas slinko prie skylės grindyse, kur kadaise stovėjo unitazas. Palinko virš jo... ir atsigręžė į draugus.

- G-g-girdisi p-po-pompavimo m-m-mašinos... kaip Ba-Ba-arense!

Bevė prisigretino prie Bilo. Paskui ją ir Benas; taip, girdisi ritmingas dūzgimas. Tik per vamzdžius aidėdamas jis neatrodė mechaniškas. Tai skambėjo kaip kažkas gyva.

- Š-š-štai p-pro kur TAS i-i-išeina, - tarė Bilas. Blyškiame kaip lavono veide jauduliu žaižaravo akys. - Štai iš k-kur TAS i-i-išlindo tą d-dieną ir iš k-k-kur vi-visada i-i-išeina! P-per k-k-kanalizaciją!

Ričis linksėjo galva.

- Mes buvome rūsyje, o TAS nulipo laiptais. Nes tik čia TAS gali išlįsti.

- Ir čia TO darbas? - paklausė Beverlė.

- T-t-tikriausiai T-TAS s-s-skubėjo, - niūriai pratarė Bilas.

Benas žiūrėjo į vamzdį. Trijų pėdų diametro, juodas kaip šachta. Vidus apskretęs kažkuo, kuo - jam nesinorėjo aiškintis. Sklido hipnotiški tvinksniai... ir staiga jis kai ką išvydo. Ne akimis, ne, trečiąja, užslėpta smegenyse.

TAS skuba pas juos, lekia ekspreso greičiu, pripildo šito tamsaus vamzdžio gerklę. TAS dabar savo tikruoju pavidalu, o pasiekęs juos pasiskolins jų mintyse sukurtą formą. TAS artėja, eina iš savo pragaištingų griuvėsių ir juodų katakombų po žeme, TO akys spindi pragariška gelsvai žalia ugnimi, artėja, artėja, TAS artėja.

Ir tada, iš pradžių kaip žarijos tamsoje, pasirodė TO akys; piktos ir negailestingos. Per mechanizmų gausmą Benas išgirdo naują garsą - ūūūūūū... Kanalizacijos gerklė atsiriaugėjo smarve, ir berniukas atšlijo kosėdamas ir dusdamas.

- TAS artinasi! - suriko jis. - Bilai, aš mačiau TĄ, TAS lenda!

Beverlė pakėlė timpą.

- Gerai, - pasakė ji.

Vamzdyje pasigirdo driokstelėjimas. Benas, bandydamas apibūdinti pirmą susidūrimą su TUO, įstengė prisiminti tik sidabriškai oranžinį pavidalą. Jis nebuvo vaiduokliškas, buvo materialus, bet po juo jautėsi kitas, tikrasis pavidalas... bet akys neįstengė įžvelgti jo aiškiai...

Tada, šlitinėdamas atbulas, Ričis ėmė rėkti:

- Vilkolakis! Bilai! Čia tas vilkolakis! Vilkolakis!

Ir staiga pavidalas išryškėjo, pasidarė visiems matomas. Apžergęs skylę, stovėjo vilkolakis. Iš kraupaus snukio į juos spigino TO akys. Snukis susiraukė, pro dantis nutįso gelsva puta... TAS aršiai suurzgė. Nagai grybštelėjo Beverlę. Kvapas buvo karštas, nuodingas.

Bevė suklykė. Benas truktelėjo ją už palaidinės taip smarkiai, kad siūlės iširo po pažastimis. Letena prašvilpė ten, kur prieš sekundę stovėjo mergaitė. Ji ėmė klupdama trauktis prie sienos. Sidabro rutuliukas išsprūdo iš gumos. Maikas žaibiškai sugavo jį ir vėl padavė Bevei.

- Nušauk TĄ, mažyte, - pasakė jis. Balsas buvo absoliučiai ramus, net iškilmingas. - Tuoj pat nušauk.

Vilkolakis suriaumojo, užvertęs snukį į lubas; garsas virto kraują stingdančiu kaukimu.

Kaukimą pakeitė juokas. TAS puolė Bilą, vos tik jis atsigręžė į Beverlę. Benas truktelėjo atgal, kad Bilas paknopstom atšoko.

- Šauk, Beve! - riktelėjo Ričis. - Dėl Dievo, pilk į TĄ!

Vilkolakis šovė pirmyn, ir Benui niekada, nei dabar, nei tada, nekilo abejonių, kad TAS žinojo, kas vadovauja. TAM reikėjo Bilo. Beverlė įtempė ir šovė. Šratas nulėkė netaikliai ir šįkart neišsilenkė. Apsirikęs per pėdą, jis išmušė skylę virš vonios. Bilas, rankomis atlaikęs porceliano šukių krušą, nusikeikė.

Vilkolakio galva staiga pasisuko, blizgančios žalios akys nusitaikė į Beverlę. Nemąstydamas Benas užlindo priešais mergaitę, kol ji ieškojo kišenėje antrojo šovinio. Džinsai, kuriais ji mūvėjo, buvo labai siauri. Bevė užsitempė juos nieko nepagalvojusi, kaip ir šortus aną kartą, Patriko Hoksteterio mirties dieną. Pirštai užčiuopdavo rutuliuką, bet tas vėl išslysdavo. Bevė čiupo jį ir išvertė visą kišenę, paskleisdama ant grindų keturiolika centų, dviejų “Aladino” bilietų šakneles ir daug kišenes mėgstančių niekučių.

Vilkolakis puolė Beną, kuris užstojo Bevę gindamas... ir trukdė iššauti. TO galva grobuoniškai pasidavė į priekį, žandikauliai žiobčiojo. Benas sugriebė TĄ. Siaubui tiesiog neliko vietos; liko tik neapsakomas pyktis. Pyktis, sumišęs su nuostaba ir suvokimu, kad laikas nepaaiškinamai sustojo. Pirštai įsmigo į šiurkščius plaukus - *kailis,* - pagalvojo Benas, - *aš suėmiau TO kailį* - o po jais jautė kietą smilkinio kaulą. Jis smogė į tą vilkišką snukį iš visų jėgų, bet jis buvo viso labo berniukas, kad ir koks stambus. Nebūtų spėjęs atšokti - pabaisa būtų perkandusi gerklę.

TAS vijosi, su kiekvienu kvėptelėjimu akys augo, plieskėsi. TAS dvokė srutom ir dar kažkuo, lyg supuvusiais lazdyno riešutais. Letena pakilo, ir Benas šovė į šoną kiek pajėgdamas greičiau. Lenkti nagai paliko

bekraujes žaizdas minkštame tinke. Kaip po vandeniu girdėjosi Ričio rėkimas ir Edžio raginimai šauti TĄ, šauti. Bet Beverlė nešovė. Tai buvo paskutinis šansas. Nesvarbu; ji negalėjo apsirikti. Žvilgsnis įgavo nematytą aštrumą. Viskas buvo gryna ir aišku, niekad anksčiau trys realybės dimensijos nebuvo tokios apibrėžtos. Jai pakluso kiekvienas kampas, atspalvis, atstumas. Bevė jautė medžiotojo azartą ir sėkmingos medžioklės skonį. Pulsas sulėtėjo. Isteriškai gniaužusi timpą ranka atsileido, suėmė tvirtai ir natūraliai. Įkvėpė. Plaučiai atrodė be galo talpūs, nepripildomi. Neaiškiai girdėjosi kažkoks pokšėjimas. Tai nesvarbu. Ji palinko kairėn, laukdama, kol vilkolakio galva tiksliai sutaps su įtempta gumos "V".

Vilkolakio letena vėl pakilo. Benas mėgino išsilenkti ir staiga pasijuto TO gniaužtuose. TAS truktelėjo berniuką it skudurinę lėlę. Nasrai atsivėrė.

- Išgama...

Benas smeigė nykščiu į vieną TO akį. Baidyklė sustūgo iš skausmo, ir riesti nagai šnirkštelėjo per marškinius. Berniukas įtraukė pilvą, bet vienas lenktas nagas išdegino skausmo brūkšnį. Kraujas kliūstelėjo pro marškinius ant kelnių, sportbačių, grindų. Vilkolakis nusviedė jį į vonią. Benas stuktelėjo galvą, atsipeikėjęs pasijuto sėdįs savo kraujo baloje.

Vilkolakis apsisuko. Su tuo samnanbulišku aiškumu Benas apžiūrėjo, kad TAS mūvi išblukusius "Levi Strauss" džinsus. Siūlės atsilaupiusios. Snargliuota raudona nosinė, kokias nešiojasi mašinistai, karojo iš vienos užpakalinės kišenės. Ant juodai oranžinės uniforminės mokyklos striukės nugaros buvo užrašyta: DERIO MOKYKLOS ŽUDIKŲ KOMANDA. Žemiau: "PENIVAISAS". Centre švietė 13 numeris.

TAS vėl puolė Bilą. Denbras jau buvo atsistojęs ir, prisispaudęs prie sienos, nenuleido nuo vilkolakio akių.

- Šauk, Beverle! - vėl suriko Ričis.

- Pyp-pyp, Riči, - išgirdo ji save sakant iš už tūkstančio mylių. Baidyklės snukis staiga pataikė į trikampį. Uždengusi guma vieną TO žalią akį, atleido pirštus. Ranka net nevirptelėjo: šovė taip lengvai ir natūraliai, kaip pliekė į skardines sąvartyne tą kartą.

Benui užteko laiko pagalvoti: "O, Beverle, jei prašausi ir šįkart, mums visiems galas, o taip nesinori mirti šitoje dvokiančioje vonioje, bet aš neįstengiu išlipti". Bet Bevė neprašovė. Snukio viršuje atsirado apvali, tik ne žalia, o juoda akis: ji taikėsi į dešinę, bet prašovė per pusę colio.

TAS kurtinančiai sustūgo - beveik žmogiškas nuostabos, skausmo, baimės ir keršto riksmas. Beno ausys apkurto. Po sekundės taisyklingos skylutės neliko po kraujo čiurkšle. Kraujas ne bėgo, o švirkštė. Aptaškė Bilo veidą ir plaukus. "Nesijaudink, - isteriškai ramino Benas mintyse. - Neimk į galvą, Bilai. Vis tiek niekas nematys, kai iš čia ištrūksim. Jei ištrūksim".

Bilas su Beverle žengė į vilkolakį, už jų Ričis suspigo:

- Šauk dar kartą, Beve! Užmušk TĄ!

- Užmušk TĄ! - suriko Maikas.

- Taip, pribaik TĄ! - pritarė Edis.

- Užmušk TĄ! - šūktelėjo Bilas; jo burna persikreipė. Plaukai buvo apdulkėję gelsvomis kalkėmis. - Užmušk TĄ, Beverle, neleisk ištrūkti!

"Šovinių juk nėr, - nerišliai mąstė Henskomas, - jau iššaudėm. Ką jūs ten paistot "Užmušk TĄ"?" Bet žvilgtelėjęs į Beverlę suprato. Tą mirksnį ji būtų užkariavusi pačią abejingiausią širdį. Ji vėl tempė gumą. Pirštai apdairiai dengė tuščią dėklelį.

- Pribaik! - suriko Benas ir nerangiai užsiropštė ant vonios krašto. Džinsai ir apatiniai buvo prilipę nuo kraujo. Sunku buvo suprasti, kaip smarkiai jis sužeistas. Palyginus su perštinčia vieta, kraujo atrodė neįtikėtinai daug.

Vilkolakio akys nardė jų veidais. Šalia skausmo pasirodė abejonė. Kraujas kliaukė striuke.

Bilas Denbras šypsojosi. Maloni, net miela šypsena nepalietė jo akių.

- Tau nereikėjo pradėti nuo mano brolio, - pasakė jis. - Pasiųsk šitą išgamą į pragarą, Beve.

Abejonė dingo iš vilkolakio akių - TAS patikėjo. Kraupiai grakščiai apsigręžęs TAS niurktelėjo į vamzdį. Tuo metu pavidalas ėmė keistis. Uniforminis švarkas ištirpo kailyje, išnyko kailio spalva. Snukis išsitempė, lyg būtų iš vaško, ėmusio lydytis. Kontūrai pasikeitė. Vieną mirksnį Benui pasirodė, kad jis beveik išvydo tikrąjį TO pavidalą, užspaudusį jam kvapą.

- Aš visus jus nužudysiu! - sugriaudėjo balsas iš vamzdžio. Sodrus, laukinis, nė trupučio nepanašus į žmogaus. - Nužudysiu visus... visus... visus... - žodžiai tolo, tilo, tempėsi... virto dusliu pompų gaudimu.

Namas, rodės, prisiderino prie vos girdimo požeminio vibravimo. Tik tai nebuvo prisiderinimas, suprato Benas; nesuprantamu būdu namas grįžinėjo į įprastą dydį. Burtai, kuriais TAS padarė Neibolto gatvės 29-ąjį namą didesnį, sklaidėsi. Liko paprastas apleistas namas, girtuoklių ir valkatų priebėga.

TAS išnyko.

Bet TO tyla buvo neapsakomai garsi.

10

- M-m-mums r-reikia iš čia d-dingti, - pasakė Bilas. Jis priėjo prie Beno, bandančio atsikelti, ir nutvėrė ištiestą jo ranką. Beverlė stovėjo prie angos. Ji nužvelgė save ir savitvardą nuplovė karšta gėdos banga. Tikrai giliai įkvėpė. Tada pokšėjo jos palaidinės sagutės. Jų neliko, anei vienos. Palaidinė atsilapojo, atidengdama jos mažas krūtis. Ji prispaudė skvernus prie krūtinės.

- R-R-R-iči, padėk m-man B-B-Beną pa...

Tozijeris prišoko prie vonios, iš paskos Stenas su Maiku. Keturiese pastatė draugą ant kojų. Edis priėjo prie Bevės ir sveikąja ranka apkabino.

- Buvai nepakartojama, - pasakė, ir Beverlė pratrūko ašaromis.

Benas šlitinėdamas žengė porą žingsnių ir atsirėmė į sieną, kol vėl nepargriuvo. Galva buvo lengva. Pasaulio spalvos tai bluko, tai vėl sodrėjo. Nejuokais pykino.

Stipri raminanti draugo ranka apglėbė jį.

- K-k-kaip jautiesi, K-K-Kupeta?

Benas prisivertė pažiūrėti į pilvą. Pasirodo, kad du paprasti judesiai - palenkti galvą ir praskėsti plyšį marškiniuose - reikalavo daugiau ryžto, negu žengti į šitą namą. Jau tikėjosi pamatyti tešmeniu pakibusias savo žarnas. Vietoj to jis įsitikino, kad žaizda užkrešėjo. Vilkolakis brūkštelėjo giliai, bet, atrodo, ne mirtinai. Priėjo ir Ričis. Apžiūrėjo lanką nuo Beno krūtinės iki papilvės ir su užuojauta pareiškė:

- Vos nepadarė petnešų iš tavo žarnų, Kupeta. Aišku tau?

- Kaip dieną, - atsakė Benas.

Tiriančiai pasižiūrėjo vienas į kitą ir isteriškai prunkštelėjo tuo pat metu, aptėkšdami vienas kitą seilėmis. Ričis apglėbė Beną ir spustelėjo.

- Mes įveikėm TĄ, Kupeta! Įveikėm TĄ!

- M-m-mes n-n-ne-neįveikėm, - niūriai paprieštaravo Bilas. - M-mums pa-pasisekė. G-geriau eikim, k-k-kol T-T-TAS ne-esugalvojo g-grįžti.

- Kur? - paklausė Maikas.

- Į Ba-Ba-Barensą.

Beverlė priėjo arčiau, suspaudusi rankas ant krūtinės. Skruostai buvo skaisčiai raudoni.

- Į slėptuvę?

Bilas linktelėjo.

- Ar negalėtumėt kuris nors paskolinti marškinius? - dar labiau rausdama paklausė ji. Bilas žvilgtelėjo ir akimirksniu pats nukaito. Jis greitai nusuko žvilgsnį, bet tos sekundės Benui užteko, kad pajustų deginantį pavydą. Tą mirksnį Bilas pažino Bevę tokią, kokią pažinojo iki tol tik Benas.

Kiti irgi vogčiomis žvilgčiojo. Ričis kosėjo į delną. Stenas nuraudo. Maikas Henlonas žengė atatupstas, tarsi išsigandęs krūties iškilumo po jos ranka.

Beverlė pakėlė galvą, švystelėjo atgal plaukus. Nuraudusi ji buvo itin miela.

- Ką man daryti, kad aš mergaitė, ir kad kai kas auga... Tai ar galėčiau gauti kurio nors marškinius?

- Ž-ž-žinoma, - pasakė Bilas. Nusitraukė savo baltus marškinėlius per galvą, apnuogindamas siaurą krūtinę, šonkaulių eilutes ir saulės nugairintus pečius. - I-imk.

- Ačiū, Bilai, - padėkojo ji, ir vieną sekundę jų žvilgsniai susikryžiavo. Bilas šįkart nenusisuko. Jo žvilgsnis buvo tiesus, subrendęs.

- P-p-p-prašom.

“Sėkmės tau, Didysis Bilai”, - pagalvojo Benas ir nusigręžė nuo to žvilgsnio. Jis žeidė, žeidė giliau, negu vampyras ar vilkolakis galėjo pa-

siekti. Be to, buvo dar ir padorumas. Šito žodžio jis nežinojo; užtatai jautė, ką reiškia. Žiūrėti į juos dabar būtų tas pats, kas apžiūrinėti Bevės krūtis, kai ji pakėlė rankas apsivilkti Bilo marškinėlius - negarbinga. "Tegu. Bet tu jos niekad nemylėsi taip, kaip myliu aš. Niekad".

Bilo marškinėliai kone siekė kelius. Jei ne kyšantys džinsai, Bevė atrodytų kaip su suknele.

- E-e-eikim, - paragino Bilas. - N-N-nežinau, k-k-kaip jums, b-bet m-man š-š-šiandien pa-akaks.

Paaiškėjo, kad ne jam vienam.

11

Po valandos grupelė jau ilsėjosi slėptuvėje, palikusi langą ir landą atvirus. Viduje buvo vėsu, Barense tą dieną tvyrojo palaiminga ramybė. Veik nesikalbėdami, vaikai sėdėjo paskendę savo mintyse. Ričis su Beve paleido aplinkui "Marlboro" pakelį. Edis truktelėjo iš savo aspiratoriaus. Maikas keletą kartų sučiaudėjo. Atsiprašė, kad tikriausiai jau pasigavo slogą.

- Alia šyta tu tik ir galėti pasigauti, senjoh, - draugiškai pastebėjo Ričis.

Benas laukė, kad beprotiška interliudija Neibolto gatvėje ištirps kaip košmaras. "Tai pasimirš, išbluks kaip blogi sapnai, - mąstė jis. - Pabundi dusdamas, šlapias nuo prakaito, o po penkiolikos minučių nebeprisimeni, apie ką tas sapnas buvo".

Bet taip neatsitiko. Nuo tada, kai jis įsirangė į rūsį, ir iki Bilas kėde iš virtuvės išdaužė langą, kad galėtų išeiti, - viskas iki mažiausių smulkmenų liko išgraviruota Beno atmintyje. Tai nebuvo sapnas. Sukrešėjusi žaizda ant jo pilvo irgi ne sapnas, nors jos motina ir nematytų.

Pagaliau Beverlė pakilo.

- Turiu eiti namo. Noriu persirengti, kol mama negrįžo. Jei pamatys mane su berniukiškais marškinėliais, užmuš.

- Užmūš, senjohita, - pritarė Ričis, - bet mūš iš lengvo.

- Pyp-pyp, Riči.

Bilas niūriai į ją žiūrėjo.

- Grąžinsiu tau marškinėlius, Bilai...

Berniukas linktelėjo ir mostelėjo ranka: suprask, nesvarbu.

- O kaip tu grįši be jų? Nieko nebus?

- N-ne. Jie i-išvis m-m-mažai m-mane pa-pastebi.

Vienuolikmetė mergaitė, aukšta savo amžiui ir nepaprastai daili, prikando putlią lūputę ir paklausė:

- O kas toliau, Bilai?

- N-n-nežinau.

- Dar nebaigta, tiesa?

Bilas papurtė galvą.

- Dabar TAM reikia mūsų dar labiau negu anksčiau, - pasakė Benas.

- Vėl sidabro šratai? - paklausė Bevė jo. Henskomas nepajėgė atlaikyti jos žvilgsnio. *Aš myliu tave, Beverle... nedrausk man to. Turėk Bilą, ką tik nori. Tik neuždrausk man to, leisk man visada tave mylėti ir to man užteks...*

- Aš nežinau, - atsakė Benas. - Galėtume, bet... - nutilo, gūžtelėjo. Sunku nusakyti, ką jis jautė. Neišreiškiama žodžiais. Buvo panašu į siaubo filmą, bet ne tai... Mumija atrodė kažkaip kitaip... kas liudijo jos realumą. Tas pats ir su vilkolakiu - galėjo prisiekti, nes matė jį iš paralyžiuojančio artumo; tai daugiau negu trijų dimensijų filmas, jis buvo suėmęs šiurkštų TO kailį, matė blyškiai oranžinį (kaip bumbulas!) žiburėlį TO žalioje akyje. Visa tai buvo... na... sapnas, virtęs realybe. O kai tai atsitinka, sapnuojantysis netenka galios jiems, ir jie gali veikti savarankiškai, nepriklausomai nuo jo valios... Sidabro rutuliukai suveikė todėl, kad visi septyni buvo tuo įsitikinę. Bet jie neužmušė TO. Kitą kartą TAS pasirodys tokiu pavidalu, prieš kurį sidabro šratas bus bejėgis.

Galia, galia, - mąstė Benas, žiūrėdamas į Beverlę. Geraĭ. Jos akys susitiko su Bilo, ir aplinkinis pasaulis jiems dabar neegzistavo. Nors tai truko vieną sekundę, Benui atrodė tai amžinybė.

Viskas atsiremia į galią. Aš myliu Beverlę Maš,. ir ji valdo mane... Ji myli Bilą, ir taip jis įgyja galią jai. Bet, manau, jis ją pamils. Galbūt dėl tos veido išraiškos, kai ji prisipažino esanti tik mergaitė. Gal dėl šmėkštelėjusios krūties. Arba dėl tos jos išvaizdos prie tam tikros šviesos ar dėl akių. Ne tai svarbu. Jei jis pamils, ji turės jam galią taip pat. Supermenas turi galią, jei šalia nebūna Kriptonitės. Betmenas turi galią, nors negali skristi ar matyti per sienas. Mama turi valdžią man, o ji pavaldi savo viršininkui darbe. Visi ją turi... išskyrus nebent kūdikius.

Bet net ir maži vaikai turi galią: jie gali verkti tol, kol jų kokiu nors būdu nepatenkinsi.

- Benai? - paklausė Beverlė vėl atsisukusi. - Liežuviu paspringai?

- A? Ne... Aš mąsčiau apie galią... Šratų galią.

Bilas įdėmiai žvelgė į Beną.

- Svarsčiau, iš kur ta galia atsiranda.

- T-T-TAS... - pradėjo Bilas ir užsičiaupė. Veidu nuslinko mąsli išraiška.

- Man tikrai laikas, - tarė Bevė. - Pasimatysim, a?

- Žinoma, ateik čia rytoj, - pasakė Stenas. - Mes laužysim antrą Edžio ranką.

Visi nusijuokė. Kaspbrakas apsimetė, kad sviedžia į jį aspiratorių.

- Tai iki, - atsisveikino Beverlė ir prisitraukusi išlipo lauk.

Benas pasižiūrėjo į Bilą ir pamatė, kad Steno žodžiai jo neprajuokino. Ta mąsli išraiška nesitraukė iš jo veido, ir Benas žinojo, kad reiktų šūktelti ne kartą ir ne du, kol Bilas atsilieptų. Jis žinojo, ką draugas mąsto. Ir pats dar daug dienų laužys dėl to galvą. Ne ištisai, žinoma. Reikės

nusirengti ir atiduoti mamai nešvarius drabužius, bus gaudynių ir "karų" Barense, o rugpjūčio pradžios liūčių maratoną visi praleis Ričio Tozijerio namuose žaisdami kortomis, siųsdami vienas kitą namo, ginčydamiesi, kaip išskleisti kortų kaladę. Mama pareikš, kad Petė Nikson yra gražiausia Amerikos moteris, ir apstulbs, kai Benas pasirinks vietoj jos Merliną Monro (jei ne plaukų spalva, ji būtų tokia panaši į Beverlę Maš). Bus laiko sukimšti tiek šokoladų, spurgų ir sumuštinių, kad nepakeltų, ir pasėdėti prieangyje su knyga rankoje. Liks laiko visam šitam, kol žaizda krūtinėje ir pilve užsitrauks, sugis, ims niežėti, nes kai tau vienuolika, gyvenimas tęsiasi, kad ir koks nesuprantamas būtų. Jis susigyveno su atsitikimu Neibolto gatvėje. Šiaip ar taip, pasaulis kupinas keistenybių.

Bet netikėtai mintis nutraukdavo klausimų lavina: *Iš kur atsiranda sidabro, sidabrinių šovinių galia? Iš kur kyla bet kokia galia? Kaip ją gauni? Kur panaudoji?*

Benui atrodė, kad nuo tų klausimų gali priklausyti jų gyvybės. Vieną vakarą, prieš pat įmingant, lietui šniokščiant ant stogo ir į langus, berniukas netikėtai suvokė, kad be tų yra dar vienas klausimas, visų svarbiausias klausimas. TAS turi tikrą pavidalą; jam per plauką nepasisekė jo pamatyti. Pamatyti, vadinasi, sužinoti paslaptį. Ar tai galios esmė? Gali būti. Jei tik tos galios esmė ne daugialypė kaip TAS. Tai ir kūdikio verksmas vidurnaktį, ir atominė bomba, ir sidabro šratas, Bevės žvilgsnis į Bilą ir Bilo į ją.

Kas gi iš tikrųjų ta galia yra?

12

Dvi savaites nieko ypatingo neįvyko.

DERIS:

KETVIRTA INTERLIUDIJA

Tu praloši.
Negali visą laiką laimėti.
Tu praloši.
Negali visą laiką laimėti, tiesa?
Aš žinau tai, meilute,
Jau matau, kaip ateina bėda.

Džonas Li Hukeris
"*Tu praloši*"

Pasakysiu jums štai ką, draugai ir artimieji, - šiandien aš girtas. Mirtinai nusitašęs. Ruginis viskis. Pradėjau pas Volį, paskui dar nuėjau į Centro gatvės skylę pusvalandis prieš uždarant ir nusipirkau penktą viskio. Suprantu, kuo tai baigsis. Gerk pigiai iš vakaro, brangiai mokėsi iš ryto. Taigi aš, girtas nigeris, sėdžiu uždarytoje bibliotekoje priešais savo dienoraštį ir spaudžiu kaire "Old Kentuki" butelį. "Pasakyk tiesą ir sugėdinsi velnią", sakydavo mano mama, bet pamiršo pridurti, kad kartais nepavyksta sugėdinti Raguotojo blaivam. Tą žino airiai, bet nebūtų jie baltieji Dievo negrai, visus per žingsnį aplenkę.

Noriu parašyti apie gėrimą ir velnią. Prisimeni "Lobių salą"? Seną jūrų vilką "Admirole Benbou". "Mes juos dar suvystysim, Džeki!" Lažinuosi, senasis pirdžius net patikėjo tuo. Prisilupęs romo ar ruginio, bet kuo patikėsi.

Gėrimas ir velnias. Puiku.

Kartais pasvarstau, kiek ištempčiau atspausdinęs šitą naktų rašliavą? Jeigu ištraukčiau keletą skeletų iš Derio podėlių? Yra čia tokia bibliotekos direktorių taryba. Net vienuolika iš viso. Vienas septyniasdešimtmetis rašytojas, išsikapstęs iš insulto prieš porą metų, jaučia pareigą būti įtrauktas į kiekvieno susitikimo dalyvių sąrašą (ir ne kartą yra pastebėtas traukiantis snarglius iš nosies ir dedantis į saugyklą ausyje). Dar yra energinga moteriškė iš Niujorko, atvažiavusi su vyru gydytoju, kuri nuolat bamba apie Derio provinciškumą ir kaip čia niekas nesupranta ŽYDIŠKOS PATIRTIES, o ji turinti važiuoti į Bostoną pirkti palaidinės, į kurią būtų galima žiūrėti. Paskutinį kartą šita anoreksiška poniutė užkalbino mane per tarybos kalėdinį vakarėlį prieš pusantrų metų. Parodžiusi pakankamai daug dantų, ji pasiteiravo, ar Deryje kas nors supranta NEGRŲ PATIRTĮ. Parodęs savuosius, aš atsakiau: "Misis Gledri, gal žydai yra didelė paslaptis, bet negrus supranta visame pasaulyje". Ji siurbtelėjo iš savo taurės ir švystelėjo kelnaitėmis staiga nusisukdama (vaizdas neypatingas, būtų ten Kerolė Daner!); tuo mūsų pokalbiai su misis Ruta Gledri baigėsi. Ne kažin ką praradau.

Kiti tarybos nariai - tai medienos baronų palikuonys. Jų parama bibliotekai buvo paveldėtos atgailos demonstravimas: išprievartavę miškus, jie susirūpino knygomis kaip senas palaidūnas senatvėje savo benkartais. Tiksliau, tai jų seneliai ir proseneliai skynė žaliakases ir vežė iš Derio ir Bengoro nesidairydami. Įjunko į žalius miškus prie prezidento Groverio Klivlendo ir spėjo pabaigti prieš Vudrą Vilsoną. Niekšai įsibraudavo benzopjūklais, įkirsdavo liauną kamieną ir išvilkdavo iš snūduriuojančio miestuko į dieną naktį netylančią lentpjūvę. Vienas senas narys, jau devyniasdešimt trečius baigiantis Egbertas Torougudas papasakojo man, kaip pirko prostitutę Beikerio gatvės (jos neliko; ten, kur virė Beikerio gatvelė, dabar rymo vidutiniokų rajonas) viešnamyje.

- Tik įsmeigęs savo ietigalį supratau, kad ji guli spermos klane, vos ne colio gylio žele. "Mergele, - sakau, - tau neatėjo į galvą apsidairyti?" Ji žvilgteli ir sako: "Jei nori, galiu pakeisti paklodę. Turėjo būti bent dvi spintoje koridoriuje. Jaučiu, kur guliu, iki devynių, o dvyliktą mano vietelė taip atbunka, kad pasidaro tas pats".

Štai toks buvo Deris pirmą dvidešimtojo amžiaus dvidešimtmetį. Penebskotas ir Kenduskegas plaukė sieliais nuo ledonešio iki lapkričio šalčių. Verslas nusilpo antrą dešimtmetį, o depresijos metais visai mirė. Medienos baronai padėjo savo pinigus į tuos Niujorko ir Bostono bankus, kurie atlaikė krizę, ir paliko Derio ekonomiką suktis - ar žlugti - sau. Sulindo į savo puošnias vilas Vakarų Brodvėjuje, išsiuntinėjo vaikus į privačias Niū Hampšyro, Masačūsetso ir Niujorko mokyklas. Gyveno iš palūkanų ir politinių ryšių.

O po jų karaliavimo, praėjus septyniasdešimčiai metų nuo tada, kai Egbertas Torougudas dalijosi meile su pigia šliure spermuotoj Beikerio gatvės viešnamio lovoj, liko pliki Penebskoto ir Arustuko grafysčių kirtimai ir didžiuliai viktorijiniai namai Vakarų Brodvėjuje. Ir mano biblioteka, žinoma. O šitie gerieji Vakarų Brodvėjaus gyventojai iškart atims bibliotekos raktus ir išmes mane (išspirs - tiksliau būtų), jei išleisiu bent žodelį apie Baltojo padorumo legioną, "Juodosios vietelės" gaisrą, Bredlio gaujos egzekuciją arba Klodo Hero bylą ir "Sidabro dolerį".

"Sidabro doleris" buvo aludė, kurioje 1905-ųjų rugsėjį įvyko šiurpiausios masinės žudynės visoje Amerikos istorijoje. Keli senbuviai tvirtina prisimeną jas, bet vienintelis patikimas liudininkas yra tas pats Torougudas. Tada jam buvo aštuoniolika.

Torougudas dabar gyvena Polsono prieglaudoje. Bedantis seniukas vapėjo tokia Sent Džono slėnio tarme, kad fonetiškai užrašytą jo šneką galėjo suprasti tik kitas sukriošęs meinietis... Sendis Ivsas, kurį savo užrašuose esu anksčiau minėjęs, padėjo man iššifruoti garso įrašus.

Klodas Hęras buvo, anot Torougudo, "brudna kales vaka ka nudelb ka kumelš mėnesy".

(Vertimas: "Šlykštus kalės vaikas, kuris nužvelgia kaip kumelė mėnesienoj").

Torougudas pasakė, kad jis, o ir kiti, su Heru dirbę, neabejojo, kad žmogelis buvo gudrus kaip viščiukus kniaukiantis šuo... O ėmė ir įsisuko į "Sidabro dolerį" su kirvuku vieną gražų rytą... Visai ne pagal savo charakterį. Iki tol Derio medkirčiai nesitikėjo, kad Hero gabumai nesibaigia miškų padeginėjimu.

Tų metų vasara buvo ilga ir karšta, gaisrai miške nebuvo retenybė. Didžiausias buvo Didžiojoje Heiveno indėnų girioje. Vėliau Heras prisipažino uždegęs paprasta žvake, palikta skiedrų ir smulkių šakų krūvoje. Išdegė dvidešimt tūkstančių akrų puikiausio miško, o dūmai jautėsi net už trisdešimt penkių mylių, važiuojant arklių tempiamu vagonėliu į Ap Mailo kalvą Deryje.

Tų metų pavasarį imta šnekėti apie profsąjungas. Keturi medkirčiai užsiėmė organizavimu (nieko iš to neišėjo, Meino darbo liaudis nebuvo vieninga nei tada, nei dabar). Vienas iš to ketverto buvo Klodas Heras, tikriausiai supratęs, kad organizatoriaus pareigos baigiasi mitingėliais ir pagurkšnojimais Beikerio ir Eksčeinžo gatvėse. Heras ir kiti trys vadino save "organizatoriais", o medienos šulams jie buvo viso labo "rėksniai". Medkirčių stovyklų valgyklose atsirado proklamacija, grasanti visiems, prijaučiantiems profsąjungoms, mėžimu iš darbo.

Gegužę Trefemo tarpeklyje įvyko nedidelis streikas, ir nors jis buvo greitai nutrauktas tiek prieštaraujančių streikui darbininkų, tiek "miesto konsteblių" (tai gana įdomu, suprantate, trisdešimt "miesto konsteblių", mojuojančių kirviais ir griežiančių dantimis, nors Trefemas turėjo septyniasdešimt devynis gyventojus 1900-ųjų duomenimis, kam jam ir vieno konsteblio?). Bet Heras su draugužiais vadino tai dideliu laimėjimu. Todėl jie sugužėjo į Derį išgerti ir dar "paorganizuoti" arba "parėkauti", kaip kam prie širdies... Matyt, ėmėsi to rimtai ir, apėję visus Pragaro pusakrio barus, apsistojo "Sidabro doleryje" girti kaip kiaulės, kergdami idėjines daineles su "Mano motinos akys žvelgia iš dangaus", nors bet kokia motina, pamačiusi savo sūnų tokį iš aukštai, būtų suprasta, kodėl nusisuko.

Pasak Egberto Torougudo, Hero buvimą tame judėjime galima buvo paaiškinti tik Deiviu Hartvelu. Hartvelas buvo "organizatorių" (ar rėksnių) galva, ir Heras klojo dėl jo širdį. Ne jis vienas, dauguma prisijungusių nuoširdžiai mylėjo Deivį meile, kurią vyrai jaučia vyrams, turintiems trauką, prilygstančią dieviškumui. "Davy Ardvelas bava žmogs ka ėj nel turėjy puspasaule, a kyt paspus pa spyn", - pasakė Torougudas.

(Vertimas: "Deivis Hartvelas buvo žmogus, kuris vaikščiojo taip, lyg turėtų pusę pasaulio, o kitą pusę laikytų po užraktu").

Heras nusekė Hartvelą į profsąjungas taip, kaip būtų sekęs, jei tas užsimanytų statyti laivus Breveryje ar Bate arba ręsti Septintąsias estakadas Vermonte, ar atkurti "Pony Express" vakaruose. Heras buvo gudrus ir niekšingas, ir kokiam nors romane jam nebūtų skirta jokių teigiamų savybių. Bet kartais, kai žmogus gyvena nepasitikėdamas kitais ir nekeldamas pasitikėjimo pats, kai jis lieka vienišas (ar nevykėlis) dėl visuomenės požiūrio, jis gali rasti draugą ar meilužį ir tiesiog gyventi dėl jo, kaip šuo gyvena dėl savo šeimininko. Taip, matyt, atsitiko Herui su Hartvelu.

Kaip ten būtų, ketvertas tą naktį praleido "Brentwood Arms" viešbutyje, medkirčių vadintame "Plaukiančiu šunimi" (kodėl - užmiršta kaip ir pats viešbutis). Užsiregistravo keturiese. Nė vienas neišėjo. Vieno iš jų, Endžio Delesepso, niekas daugiau nematė. Kalbama, kad jis lamingai užbaigė amželį Portsmute, bet man tai kelia abejonių. Kiti du "rėksniai", Amselis Bikfordas ir Deivis Hartvelas, buvo rasti plūduriuojantys žemyn veidais Kenduskege. Bikfordas liko be galvos; kažkas nurito ją miškakirčio kirviu. Pats Hartvelas buvo be kojų. Radusieji jį tvirtina, niekada nematę tokio baisaus, siaubo iškreipto žmogaus veido. Kažkas ištempė jo

burną ir išpūtė žandus, ir kai radę jį apvertė ir pražiodė lūpas, ant purvo iškrito septyni jo kojų pirštai. Vieni spėliojo, kad kitų trijų jis neteko dirbdamas miškuose, antri laikėsi nuomonės, kad Hartvelas juos prarijo prieš mirtį.

Ant abiejų vyrų nugarų buvo prismeigtas lapas su žodžiu "SĄJUNGA".

Klodui Herui neteko stoti prieš teismą dėl to, kas įvyko 1905 metų rugsėjo devintosios vakarą "Sidabro doleryje", todėl neaišku, kaip jam pavyko išvengti bičiulių likimo. Galim tik spėlioti: tūnojo vienas kur nors, išmoko greitai šokinėti, o gal įgijo šunišką intuiciją išsprukti paskutinę sekundę? Bet kodėl jis paliko Hartvelą? Gal jis buvo paimtas į miškus su kitais "agitatoriais" ir turėjo likti pabaigai? Ar jam pavyko ištrūkti, kol Harvelo riksmas (vėliau užgniaužtas sugrūstų į burną pirštų) skardėjo tamsoje, baidydamas iš lizdų paukščius?

Nėra kaip sužinoti tiesą, bet paskutinis spėjimas, rodos, arčiausiai jos.

Klodas Heras tapo žmogum-vaiduokliu. Atžingsniuos, būdavo, į Sent Džono slėnio stovyklą, įsimaišys į eilę prie maisto, gaus išsrėbti dubenį ir dings nespėjus kam nors susigaudyti, kad jis ne iš tos kompanijos. Po kelių savaičių pasirodys Vinteporto aludėj, agituos už profsąjungas ir prisiekinės atkeršyti žmonėms, nužudžiusiems jo draugus. Dažniausiai minėtos Hamiltono Trekerio, Viljamo Miulerio ir Ričardo Bovio pavardės. Jie visi gyveno Deryje, o namai su bokšteliais dar šiandien stovi Vakarų Brodvėjuje. Vėliau jie ir jų palikuonys padegs "Juodąją vietelę".

Jokios abejonės, daug kam niežtėjo nagai pašalinti Klodą Herą iš kelio, ypač po to, kai birželį prasidėjo gaisrai. Bet Herą buvo sunku pamatyti, jis buvo greitas ir turėjo gyvulio savisaugos instinktą. Kiek man pavyko sužinoti, jam niekada nebuvo iškeltas joks oficialus kalinimas, ir policija juo nebandė domėtis. Galbūt buvo vengiama traukti jį atsakomybėn už padeginėjimą, kad neprasižiotų, kas nereikia.

Kaip ten būtų, Derio ir Heiveno miškai tą karštą vasarą degė ne kartą. Vėl ėmė dingti vaikai, padažnėjo muštynių ir žmogžudysčių, ir virš miesto pakibo baimė kaip dūmai, kuriuos galėjai užuosti nuo Ap Mailo kalvos.

Rugsėjis prasidėjo lietumi. Lijo gerą savaitę, Žemutinis Deris, kaip įprasta, buvo apsemtas, bet Vakarų Brodvėjaus namai buvo daug aukščiau ir kai kuriuose iš jų jautėsi palengvėjimas. Tegu tas beprotis slapstosi miškuose visą žiemą, jei nori, kalbėjo ten. Šią vasarą užtektinai pridirbo, o iki kitos vasaros mes jį dar prispausim.

Tada atėjo rugsėjo 9-oji. Aš negaliu paaiškinti, kas gi įvyko, ir Torougudas negali. Kiek man žinoma, niekam nepavyko. Galiu tik papasakoti faktus.

Apsnūdusi aludė buvo pilna alų tuštinančių medkirčių. Temo. Kenduskegas buvo patvinęs, lipo iš krantų ir, anot Egberto Torougudo, "pūt keista vėj - kap per skylen tavo pauts". Gatvės virto pelkynais. Galiniame kambaryje vienas stalas pliekė kortomis. Viljamo Miulerio kompanija.

Ten sėdėjo pats Miuleris, "GS & WM" geležinkelio linijos savininkas ir milijonų akrų puikiausio miško savininkas. Su juo pokerį žaidė lyg ir medkirčiai, lyg ir mašinistai, žodžiu, vaikščiojanti nelaimė. Du iš jų, Tinkeris Makačeronas ir Floidas Koldervudas, turėjo kalėjimo praktiką. Sėdėjo Latropas Raundsas (pravarde tokia pat idiotiška kaip baro "Plaukiantis šuo" - Elkatukas), Deividas "Staglis" Grenjeris ir Edis Kingas - barzdočius, kurio akiniai buvo tokie stori kaip ir pilvas. Labai panašu, kad šitie vyrukai paskutinius du su puse mėnesio medžiojo Klodą Herą. Ir tikėtina, kad jie, nors ir ne profesionalai, pamosavo kirviu gegužę.

Baras buvo sausakimšas, pasakoja Torougudas, dešimtys vyrų stati gėrė alų ir valgė baro užkandžius, kratydami trupinius ant pjuvenomis išbarstytų grindų.

Tada atsidarė durys ir įžengė Klodas Heras. Ant peties užmestas medkirčio kirvis. Alkūnėmis pasidarė sau vietos prie baro. Egbertas Torougudas atsidūrė jam iš kairės. Jo liudijimu, Heras trenkė kaip šeškas. Barmenas pastatė jam bokalą alaus, padėjo du kietai virtus kiaušinius dubenėlyje ir druskinę. Heras užmokėjo dviejų dolerių kupiūra ir susižėrė grąžą į medkirčio švarko kišenę. Pabarstęs druska kiaušinius, suvalgė. Pasisūdė alų, išgėrė ir atsiraugėjo.

- Lauke daugiau vietos, Klodai, - pasakė Torougudas, lyg pusė šiaurinio Meino gyventojų nebūtų šiurpę nuo Hero tą vasarą.

- Žinai, tavo teisybė, - atsakė savo keistu akcentu Klodas.

Jis užsisakė dar vieną bokalą, išgėrė, vėl atsirūgo. Baras dūzgė kaip dūzgęs. Keli žmonės riktelėjo Klodą, tas linktelėjo ar pamojo, tik be šypsenos. Torougudas sakė, kad jis judėjo kaip sapnuodamas. Prie galutinio stalo tęsėsi pokeris. Elkatukas dalijo. Niekas nepasirūpino įspėti, kad Klodas Heras bare... Nors jų stalas buvo vos už dvidešimties pėdų, ir Klodo vardas buvo ne vieną kartą ištartas, keista, kaip jie ramiai tęsė žaidimą, nepaisydami realios grėsmės. Taip ir atsitiko.

Pabaigęs antrą bokalą, Heras atsiprašė Torougudo, pasiėmė savo dvirankį ir nuėjo prie Miulerio stalo. Nuėjo ir ėmė kapoti.

Floidas Koldervudas kaip tik prisipylė sau stiklą ruginio viskio ir statė butelį, kai Klodas atidalijo plaštaką nuo riešo. Koldervudas žvilgtelėjo į savo ranką ir subliovė: ji tebelaikė butelį, bet su kūnu ją jungė tik kremzlė ir išdrikusios venos. Pirštai atsigniaužė nuo butelio ir šleptelėjo ant stalo kaip negyvas voras. Kraujas kriokė iš riešo.

Prie baro kažkas šūktelėjo alaus, kitas paklausė šeimininko, Džonesis vardu, ar jis ir toliau šviesina plaukus. "Niekada nešviesinau", - suriko Džonesis; jis labai didžiavosi savo plaukais.

- Viena prostitutė pas Makortį šnipštelėjo, kad tavo mikas apžėlęs baltais kaip sniegas plaukais, - pasakė kažkuris vyrukas.

- Ji melavo, - atšovė šeimininkas.

- Nagi, nuleisk kelnes, visi pažiūrėsim, - pasiūlė medkirtys Folklendas, kuris su Egbertu Torougudu prieš Klodui ateinant traukė burtus, kam vaišinti. Tai sukėlė visuotinį juoką.

Už jų klykė Floidas Koldervudas. Keli vyrukai, parimę ant baro, atsigręžė, kad pamatytų, kaip Klodas suleidžia savo kirvį į Tinkerio Makačerono galvą. Tinkeris buvo stambus vyras, žylančia juoda barzda. Jis kilstelėjo ir vėl sukniubo krauju plūstančiu veidu. Heras truktelėjo kirvapentę iš jo galvos. Tinkeris vėl ėmė stotis, ir tada Heras kirto į nugarą. Buvo toks garsas, kalbėjo Torougudas, lyg išvertus šlapius skalbinius ant kilimo. Makačeronas sudribo ant stalo, atversdamas savo kortas.

Kiti žaidėjai suriko. Koldervudas neužsičiaupdamas bandė užspausti dešinės rankos arteriją. Staglis Grenjeris turėjo daiktą, kurį Torougudas pavadino "patranka" (t.y. pistoletą dėkle po pažastimi), ir nesėkmingai dabar jo graibėsi. Edis Kingas bandė stotis ir apvirto su kėde aukštielninkas. Pakilti buvo per vėlu - jį apžergė Klodas, užsimojęs kirviu virš galvos. Kingas sucypė gindamasis rankomis:

- Prašau, Klodai, aš vos prieš mėnesį vedžiau!

Kirvis nusileido ir prasmego Kingo pūzre. Kraujas trykštelėjo iki "Dolerio" lubų. Edis ėmė raitytis ant grindų. Klodas truktelėjo savo įnagį iš jo pilvo, kaip įgudęs medkirtys ištraukia iš sutrešusio rąstigalio: kiek atgal ir truputį pirmyn, kad atsileistų šlapias medis. Tada vėl užsimojo, ir Edis nutilo. Bet Klodas nesijautė atsiskaitęs. Jis ėmė rantyti lavoną kaip kaladę į pliauskas.

Prie baro imta svarstyti, kokia šįmet bus žiema. Vernonas Stančfildas, fermeris iš Palmyros, pranašavo šiltą žiemą - šlapias ruduo iščiulpia žiemos sniegą, toks jo argumentas. Alfis Nogleris, turėjęs fermą prie Noglerio plento Deryje (dabar jos nėra; ten, kur Alfis augino pupeles ir žirnius, šiuo metu driekiasi šešių eilių autostrados atšaka), prieštaravo. Jo nuomone, ši žiema turėtų būti atšiauri. Ant moharo vikšrų jis matęs net aštuonis žiedelius - negirdėtas skaičius! Kažkas pažadėjo ledą, kitas - purvą. Buvo prisimintas 1901-ųjų uraganas. Džonesis siuntė bokalus ir dubenėlius su kiaušiniais. Už nugarų netilo riksmai ir kraujas tekėjo upeliais.

Šitoje pokalbio su Egbertu Torougudu vietoje aš išjungiau diktofoną ir paklausiau:

- Kaip? Norit pasakyti, kad nežinojote, kas vyksta, arba tiesiog netrukdėte?

Torougudo smakras atsirėmė į maistu apdrėbtą liemenę. Antakiai suruko. Pauzė mažame, ankštame, vaistais kvepiančiame senuko kambarėlyje užsitęsė taip ilgai, kad jau ketinau pakartoti klausimą. Bet jis atsakė:

- Taip, mes žinojom. Bet tai neturėjo reikšmės. Kaip ir politika kokia. Aha, kaip tik taip. Miestelio reikalas. Geriausia palikti politikuoti žmonėms, kurie tą išmano, o tvarkyti miestelio reikalus - žinovams. Į tokius dalykus eiliniams geriau nesikišti.

- Jūs kalbate apie likimą ir tiesiog nedrįstate to įvardyti? - staiga pasiteiravau aš. Klausimas man tiesiog išsprūdo, ir aš net nesitikėjau, kad Torougudas, sukriošęs beraštis senis, atsakys... bet jis nė kiek nenustebęs atsakė.

- Jo. Gal ir taip.

Kol vyrai prie baro šnekučiavosi apie orą, Klodas Heras kapojo. Staglis Grenjeris pagaliau apnuogino savo ginklą. Kirvis kaip tik leidosi dar vieno Edžio Kingo gabalo, kurių ir taip buvo nemaža. Grenjerio iššauta kulka atšoko nuo penties.

Elkatukas atsistojo ir ėmė trauktis atbulas. Jis tebelaikė kaladę; kortos slydo iš apačios ir sklendė ant grindų. Klodas puolė. Elkatukas ištiesė rankas. Staglis dar kartą šovė - apsiriko bent per dešimt pėdų.

- Stok, Klodai, - pasakė Elkatukas. Torougudui pasirodė, kad jis mėgino šypsotis. - Manęs ten nebuvo. Aš čia nieko dėtas.

Heras suurzgė.

- Aš buvau Milinokete, - jo balsas darėsi verksmingas. - Aš buvau Milinokete, prisiekiu savo motina! Klausk ko nori, jei netiki maniiii...

Klodas iškėlė varvantį kirvį, o Elkatukas sviedė likusias kortas jam į veidą. Ašmenys švilpdamos nusileido. Elkatukas išsilenkė. Kirvis įsmigo į lentas, kuriomis buvo iškalta galinė "Sidabro dolerio" siena. Auka bandė bėgti. Klodas išlupo kirvį iš sienos ir šniojo jam per kulkšnis. Elkatukas nusivertė. Staglis Grenjeris vėl šovė į Herą. Šįkart jam labiau pasisekė. Jis taikė į bepročio galvą, o kulka įsmigo į Hero šlaunį.

Tuo metu Elkatukas karštligiškai šliaužė prie durų, nieko nematydamas per užkritusius plaukus. Heras vėl užsimojo kriokdamas, ir po mirksnio pjuvenomis išbarstytomis grindimis pasišokinėdama nuriedėjo galva su išsikišusiu liežuviu, sukąstu dantų. Ji sustojo atsitrenkusi į medkirčio, vardu Vornis, aulinį. Vornis leisdavo savo dienas "Doleryje" ir dabar buvo tiek prisilupęs, kad jautėsi kaip laivo denyje. Jis nežiūrėdamas nuspyrė šalin galvą ir riktelėjo Džonesiui pripilti jam dar vieną alaus.

Elkatukas nušliaužė dar tris pėdas, švirkšdamas iš kaklo krauju, kol atsisveikino su šiuo pasauliu. Liko Staglis. Heras metėsi prie jo, bet Stagliui pavyko pasiekti tualetą ir užsirakinti.

Heras riaumodamas ir stenėdamas, taškydamasis putomis iš burnos, įsilaužė kirviu vidun. Staglio ten nebuvo, nors vėsus drėgnas kambariukas neturėjo langų. Valandėlę Heras pastovėjo ten nuleidęs galvą, kruvinom raumeningom rankom ir sugriaudėjęs staiga nuplėšė triskylės viršų. Dar spėjo išvysti Staglio batus, dingstančius už sutrūnijusios grindjuostės. Staglis Grenjeris pasileido Eksčeinžo gatvele kliokiant lietui, visas išsidirbęs nuo kulnų iki ausų, rėkdamas, kad žudo. Jis išliko gyvas po "Sidabro dolerio" skerdynių, vienintelis, bet tris mėnesius pasiklausęs juokelių apie savo pabėgimo būdą, lenkė Derį iš tolo.

Heras išžirgliojo iš tualeto ir atsistojo nuleidęs galvą, pasistatęs priešais save kirvį kaip bulius po puolimo. Apsitaškęs nuo galvos iki kojų krauju, jis sunkiai alsavo.

- Uždaryk duris, Klodai, šūdai nosį riečia, - paprašė Torougudas. Klodas numetė kirvį ant grindų ir padarė kaip prašomas. Paskui nuėjo prie kortų stalo, kur žaidė jo aukos, pakeliui nuspyręs pasimaišiusias Edžio Kingo kojas. Atsisėdo ir susiėmė rankomis galvą. Prie baro žmonės toliau šnekučiavosi ir gėrė. Po penkių minučių prisijungė naujų, tarp jų ir trys

ar keturi šerifo padėjėjai (jiems vadovavo Lalo Macheno tėvas, kuris, pamatęs tą vaizdelį, gavo širdies smūgį ir buvo išgabentas pas gydytoją Šratą). Klodą Herą išvedė. Jis buvo klusnus ir apskritai atrodė nepabudęs iš sapno.

Tą naktį visi Eksčeinžo ir Beikerio gatvelių barai virškino žmogžudystę. Kilo suprantamas įniršis, ir užsidarius barams per septyniasdešimties vyrų būrys patraukė į kalėjimą ir teismo rūmus. Nešėsi deglus ir žibintus. Buvo vyrų su šautuvais, kiti nešėsi kirvius, peilius.

Grafystės šerifas iš Bengoro nepasirodė iki kitos dienos dvyliktos, tad jo ten nebuvo, o Gusas Machenas gulėjo Šrato ligoninėje. Du padėjėjai, žaidę kontoroje kribidžą, pasiskubino išsinešdinti, išgirdę artėjant minią. Girti įsilaužė vidun ir ištempė Klodą Herą iš vienutės. Jis per daug nesipriešino: atrodė susimąstęs, abejingas.

Jie nunešė žudiką ant pečių kaip futbolo didvyrį Kanalo gatve ir po sena guoba, palinkusia virš Kanalo, nulinčiavo.

- Jis visai nesipriešino, - pasakė Egbertas Torougudas. Tai buvo vienintelis linčo atvejis šitoje Meino dalyje, kaip liudija šaltiniai. Ir, matyt, neverta net sakyti, kad šito nebuvo Derio "News". Daugelis tų, kurie ramiai siurbčiojo, kai Klodas švaistėsi kirviu "Sidabro doleryje", kabino jį po guoba. Po vidurnakčio nuotaikos pasikeitė.

Uždaviau Torougudui paskutinį savo klausimą: ar nepastebėjo jis kokio nors nepažįstamo veido tą dieną? Kas jį nustebino, atrodė keista, juokinga? Ką nors, kas galbūt gėrė prie baro tą popietę, kai prasidėjo skerdynės, arba jau po pusiaunakčio, kai kilo mintis apie linčą?

- Gal ir mačiau, - atsakė seniokas. Jis buvo pavargęs, akys merkėsi, dar kiek ir užparps. - Labai seniai viskas buvo, labai seniai, misteri.

- Bet jūs kažką prisiminėte?

- Prisimenu, galvojau, kad Bengore, matyt, bus atvažiavęs cirkas, - pasakė Torougudas. - Tą naktį gėriau alų "Kruviname kibire". Jis per šešias duris nuo "Dolerio". Ten buvo vyrukas toks... juokingas... vertėsi salto ir kūliu... žongliravo taurėmis... triukus darė... dėjo prie kaktos dešimtcentinius, ir jie ten pasilikdavo... juokinga, suprantate...

Kaulėtas jo smakras vėl atsirėmė į krūtinę. Jis ketino nusnausti man bežiūrint. Lūpų kampuose, susiraukusiuose kaip bobutės piniginė, ėmė pokšėti seilių burbuliukai.

- Dar mačiau porakar nuo tad, - burbtelėjo Egbertas. - Tikriausiai neprasta pasilinksmino tą naktį... kad vėl užklysta.

- Taip. Seniai čia sukiojasi, - pritariau.

Jis atsakė tyliu knarkimu. Torougudas užmigo krėsle prie lango, šalia išrikiuotų vaistų buteliukų ir tūtelių - senatvės garbės sargybos. Aš išjungiau savo diktofoną ir tiesiog likau sėdėti, valandėlę žiūrėdamas į šitą keistą laiko keliauninką nuo 1890-ųjų, kuris prisiminė laikus be automobilių, elektros, lėktuvų, Arizonos valstijos. Penivaisas buvo ten, nuvedė į dar vieną kraupų aukojimą, dar vieną iš ilgo Derio istorijos aukojimų są-

rašo. Šitas, 1905-ųjų rugsėjo, įžiebė siaubo laikotarpį, apvainikuotą velykiniu Kitčenerio fabriko sprogimu.

Tai sukelia įdomių klausimų (ir gyvybiškai svarbių, mano įsitikinimu). Kuo konkrečiai TAS maitinasi, pavyzdžiui? Žinau, kad kai kurie vaikai buvo apgraužti - bent jau apkandžioti - bet tikriausiai būtent mes TĄ pastūmėjome taip elgtis. Be abejo, mes visi vaikystėje buvome išmokyti, kad pabaisa nusitempia auką į tamsų mišką suėsti. Gal mes negalime įsivaizduoti nieko blogiau? Bet juk, po teisybei, monstrai gyvena tikėjimu, tiesa? Aš padariau neginčijamą išvadą: maistas gali palaikyti gyvybę, bet galios šaltinis yra tikėjimas, o ne maistas. O kas gali absoliučiai atsiduoti tikėjimui geriau už vaiką?

Bet iškyla problema: vaikai auga. Bažnyčioje galia pratęsiama ar atkuriama periodiškais ritualiniais veiksmais. Ir Deryje, atrodo, galia pratęsiama ir atkuriama taip pat. Ar negali būti, kad TAS ginasi paprastu faktu, jog užaugę vaikai arba netenka tikėjimo, arba suserga savotišku dvasiniu ir vaizduotės artritu?

Taip. Manau, paslaptis glūdi čia. Jei aš dabar paskambinsiu, kiek jie prisimins? Kiek tikės? Tiek, kad baigtume šitą košmarą amžiams ar kad užtektų palydėti galvas? Jie yra išrinktieji - tą aš žinau. Kiekviena šio ciklo žmogžudystė yra iššūkis. Mes dukart vos neužmušėm TO ir įvijom į irštvą tamsiuose tuneliuose ir dvokiančiuose požemiuose po miestu. Ir, atrodo, TAS žino dar vieną paslaptį; nors TAS nemirtingas (ar beveik nemirtingas), mes - ne. TAM tereikėjo palaukti, kol tikėjimo aktas, padaręs mus galimais TO budeliais ir galios šaltiniais, pasidarys nebeįmanomas. Dvidešimt septyneri metai. Laikotarpis, per kurį TAS galbūt nusnaudė ir atgavo jėgas. Pabudęs TAS bus toks pats, o trečdalio mūsų gyvenimo kaip nebūta. Mūsų šansų sumažėjo, mūsų tikėjimas stebuklais, įgalinantis stebuklus egzistuoti, nusidėvėjo kaip blizgantys batai po dienos vaikščiojimo.

Kamgi mus kviesti atgal? Kodėl neleidus mums tiesiog išmirti? Todėl, kad mes vos TO neužmušėme, kad išgąsdinome. TAS trokšta keršto.

Ir dabar, kai mes nebetikime Santa Klausu, Dantų fėja, Jonuku ir Gretute ir troliu po tiltuku, TAS pasiruošęs mus sutikti. “Grįžkit, - sako TAS. - Grįžkit namo, baikim savo reikalus Deryje. Atsineškit savo marmuro rutulėlius ir jo-jo! Pažaisim! Sugrįžkit ir pažiūrėsim, ar prisimenate patį paprasčiausią dalyką: ką reiškia būti vaiku, apsiginklavusiu tikėjimu ir todėl drebančiu dėl tamsos”.

Dėl šito paskutinio punkto duodu tūkstantį procentų: aš bijau. Nežmoniškai bijau.

5 DALIS

ČIUDO RITUALAS

Šito nereikia daryti. Drėgmė
supūdė uždangą. Tinklo akys
sutrūkinėjo. Išplėšk vidurius
iš mašinos, nebestatyk daugiau
tiltų. Per kokį orą tu
lėksi jungti žemynų? Tegu žodžiai
krenta bet kaip - kliudys
meilę įkypai. Tai bus retas
išbandymas. Jie pernelyg daug nori išgelbėti,
potvynis jau padarė savo darbą.

Viljamas Karlosas Viljamsas
"Petersonas"

Žiūrėk ir įsimink. Štai toji žemė -
Toli toli už fabrikų ir už laukų.
Nebūkštauk, drąsiai ženk pro juos taku.
O ten paklausk - dirvos derlingos ir miškų.
Girdi? Ką žemė sako tau nūnai?
Ji užimta: ne tavo čia namai.

Karlas Šapiro
"Paskaita tremtiniams apie klajones"

Devynioliktas skyrius
PER NAKTINĮ BUDĖJIMĄ

1

Derio viešoji biblioteka, 1 : 15

Kai Benas Henskomas baigė pasakojimą apie sidabro šratus, draugai dar norėjo pasišnekėti, bet Maikas užsispyrė, kad visi pailsėtų. "Užteks kol kas", - pasakė jis, bet atrodė, kad kam jau kam, o jam tai tikrai užtenka. Beverlė pagalvojo, kad išvargintu ir sulysusiu veidu jis panašus į psichinį ligonį.

- Bet mes dar nebaigėme, - pasakė Edis. - O kas buvo toliau? Aš niekaip negaliu prisiminti...

- Maikas t-t-teisus, - tarė Bilas. - Mes p-prisiminsime arba ne. Tikiuosi, kad prisiminsime. Prisiminėme, ką reikėjo.

- Tai, kas gali mums padėti? - spėjo Ričis.

Maikas linktelėjo.

- Rytoj susitiksime, - jis žvilgtelėjo į laikrodį. - Tiksliau, dar šiandien.

- Čia? - paklausė Beverlė.

Maikas iš lėto papurtė galvą.

- Siūlau susitikti Kanzaso gatvėje. Ten, kur Bilas slėpdavo dviratį.

- Mes eisime į Barensą, - krūptelėjo Edis.

Henlonas vėl linktelėjo.

Valandėlę draugai susižvalgė tylomis. Tada Bilas ėmė stotis ir kiti padarė tą patį.

- Noriu, kad visi būtumėte šiąnakt labai atsargūs, - įspėjo Maikas. - TAS buvo čia; TAS gali pasirodyti, kad ir kur jūs būtumėt. Bet šitas susitikimas mane padrąsino, - jis pasisuko į Denbrą. - Sakyčiau, kad mums gali pasisekti, kaip manai, Bilai?

Bilas mąsliai palingavo.

- Taip. Aš irgi manau tą patį.

- TAS tą irgi žino, - tęsė Maikas, - ir stengsis paimti vadžias į savo rankas.

- Ką daryti, jei TAS pasirodytų? - paklausė Ričis. - Užspausti nosį, užsimerkti ir triskart apsisukus galvoti geras mintis? O gal padulkinti stebuklingų miltelių TAM į veidą? Užtraukti seną Elvio Preslio dainelę? Ką?

Maikas papurtė galvą.

- Jeigu galėčiau patarti, neliktų problemų, tiesa? Žinau tik tiek, kad yra antra jėga - bent jau buvo tada, kai buvome vaikai - kuri nori, kad liktume gyvi ir įvykdytume savo misiją. Gal ji tebėra, - Henlonas gūžtelėjo. Judesys buvo toks nuvargęs. - Aš jau nesitikėjau kelių iš jūsų sulaukti šį vakarą. Matant jus gyvus ir sveikus, grįžta viltis.

Ričis pažiūrėjo į savo laikrodį.

- Ketvirtis po pirmos. Kaip laikas bėga geroj kompanijoj, ar ne, Kupeta?

- Pyp-pyp, Riči, - šyptelėjo Benas.

- Eisi su manimi į viešbutį, Beverle? - paklausė Bilas.

- Gerai, - ji vilkosi savo paltuką. Biblioteka atrodė neįprastai tyli, šešėliuota, gąsdinanti. Bilas pajuto, kaip paskutinės dvi dienos prislegia jį, užgriūna iš nugaros. Gerai, kad tai būtų nuovargis, netgi būtų nuostabu, bet buvo kas kita: jausmas, kad jis byra, sapnuoja, kad jį apniko paranojos haliucinacijos. Jausmas, kad jį stebi. "Gal manęs čia net nėra, - pagalvojo jis. - Gal aš daktaro Sjuardo psichiatrinėje ligoninėje kartu su Renfildu. Jis su savo musėmis, aš - su monstrais, abu įsitikinę, kad vakarėlis tęsiasi, ir išsipustę iki ausų, tik ne frakais, o tramdomaisiais marškiniais".

- O tu, R-Riči?

Ričis papurtė galvą.

- Aš suteiksiu malonę Kupetai ir Kaspbrakui palydėti mane namo, - atsakė jis. - Ar ne, bičai?

- Žinoma, - sutiko Benas. Jis žvilgtelėjo į Beverlę, prisiglaudusią prie Bilo, ir širdį nudiegė beveik pamirštas skausmas. Kažkoks prisiminimas iškilo, beveik apčiuopiamas, ir vėl nuplaukė.

- O kaip tu, M-M-Maikai? - paklausė Bilas. - Eisi su manim ir Beve?

Henlonas papurtė galvą.

- Man reikia...

Jį nutraukė kurtinantis Beverlės klyksmas. Kupolas pasigavo jį, aidas išnešiojo po visus užkaborius.

Bilas atsigręžė, Ričis išmetė striukę, kurią ėmė nuo kėdės atlošo, skimbtelėjo Edžio rankos kliudytas tuščias džino butelis.

Beverlė traukėsi nuo jų atkišusi rankas, baltu kaip popierius veidu. Akys perregimuose violetiniuose šešėliuose buvo išsiplėtusios. "Mano rankos! - suriko ji. - Rankos!"

- Kas... - pradėjo Bilas ir tada pamatė lašant kraują pro drebančius Beverlės pirštus. Jis žengė artyn, ir karštis lyžtelėjo jo paties rankas. Nelabai skaudėjo; taip kartais maudžia seniai užgijusią žaizdą.

Seni randai, pasirodę delnuose dar Anglijoje, atsivėrė ir ėmė kraujuoti. Apsidairęs jis pamatė Edį Kaspbraką, kvailai dėbsantį į savo delnus. Jie irgi kraujavo. Kaip ir Maiko. Ričio. Ir Beno.

- Mes to neišvengsim, tiesa? - paklausė Beverlė. Ji pravirko. Bibliotekos tyloje atrodė, kad verkia visas pastatas. Bilas pagalvojo, jog ilgiau paklausęs šito garso išprotėtų. - Dieve, padėk mums, mes pasmerkti tam, - ji nubraukė ranka tekančią nosį, ir ant grindų nutiško dar daugiau kraujo.

- G-g-greitai! - šūktelėjo Bilas ir suspaudė Edžio delną.

- Ką.....

- Greičiau!

Denbras ištiesė ranką ir netrukus į ją įsikibo Bevė. Ji tebeverkė.

- Taip. - pratarė Maikas. Atrodė apsnūdęs... ar apsvaigęs. - Taip, taip ir yra. Viskas prasideda iš naujo, tiesa, Bilai? Viskas kartojasi...

- T-taip, a-atrodo.

Maikas paėmė Edžio ranką, o Ričis - Beverlės. Valandėlę Benas tik žiūrėjo į juos kaip sapnuodamas, paskui ištiesė savo kruvinus delnus ir stojo tarp Ričio ir Maiko. Ratas užsidarė.

(Čiudas, tai čiudo ritualas, ir Vėžlys negali mums padėti)

Bilas bandė surikti, bet gerklė neišleido jokio garso. Jis matė, kaip užvirsta Edžio galva, įsitempia kaklo gyslos. Bevės klubai spazmiškai truktelėjo dukart kaip per orgazmą, trumpą ir stiprų, tarsi pistoleto pokštelėjimas... Maiko burna keistai išsitempė, lyg jis būtų juokęsis ir vaipęsis vienu metu. Bibliotekos tyloje atsilapojo ir trinktelėjo durys. Periodikos skyriuje bevėjis uraganas išnešiojo žurnalus. Kerolės Daner kabinete įsijungė "IBM" spausdinimo mašinėlė ir atspausdino:

jiskelia
kumščiusprieš
basliusirsakomatąsvaiduoklius
jiskeliakumščiusprieš

Volelis užsikirto. Mašinėlė zvimbtelėjo ir atsiraugėjo, lyg viduje trūktų vietos. Antrame stelaže okultinių knygų lentyna staiga pasviro, išmėtydama Edgarą Keisą, Nostradamą, Čarlzą Fortą ir apokrifus ant grindų.

Bilas pajuto tvinkstančią galią. Veik nejautė erekcijos ir pasišiaušusių ant galvos plaukų. Rato galia buvo neįtikėtina.

Visos bibliotekos durys unisonu užsitrenkė.

Prieštvaninis laikrodis už registracijos stalo cvaktelėjo kartą.

Viskas baigėsi nepaprastai staiga, tarsi kas nors būtų išjungęs mygtuką.

Draugai paleido vienas kito rankas kaip apkvaitę. Nė vienas nepratarė žodžio. Galios pojūčiui atslūgus, Bilas pasijuto pasmerktas. Jis nužvelgė blyškius, įsitempusius bičiulių veidus, paskui nuleido akis į savo rankas. Delnai liko ištepti krauju, bet Steno Uriso įpjautos butelio šuke 1958 metų rugpjūtį žaizdos užsitraukė, liko tik baltos randų virvelės. Denbras pagalvojo: "Tada mes paskutinįkart buvome septyniese. Steno nebėra, miręs. Ir tai paskutinis kartas, kai mes kartu šešiese... Žinau, jaučiu tai".

Beverlė drebėdama prisispaudė prie jo. Bilas apglėbė ranka. Visų žibančios akys žiūrėjo prieblandoje į jį, šalia švietė tuščių butelių, taurių, kupinų peleninių salelė.

- Užteks, - kimiai pratarė Bilas. - Pakaks malonumų šiam vakarui. Šokius surengsim kitą kartą.

- Aš prisiminiau, - pasakė Beverlė. Ji žvelgė į Bilą išplėstomis akimis. - Aš prisiminiau viską. Kaip tėvas sužinojo apie jus. Bėgimą. Bauersą, Krisą ir Haginsą. Kaip aš bėgau. Tunelis... paukščiai... TAS... Aš viską prisiminiau.

- Taip, - pritarė Ričis. - Aš taip pat.

Edis linktelėjo.

- Pompavimo stotis...

- Ir kaip Edis... - pratęsė Bilas.
- Skirstykimės, - nutraukė Maikas. - Pailsėkim. Jau vėlu.
- Einam su mumis, Maikai, - pasiūlė Beverlė.
- Ne. Man reikia užrakinėti. Ir užsirašyti keletą dalykų... susitikimo akimirkų, taip sakant. Ilgai netruksiu. Eikite.

Būrelis pasuko durų link daug nekalbėdamas. Bilas su Beve, Edis, Ričis ir Benas paskui juos. Bilas palaikė Bevei duris, ta sumurmėjo padėką. Kai ji išėjo ant plačių granito laiptų, Bilas nusistebėjo, kokia jauna, trapi ji atrodo... Išsigando, kad vėl ją ima įsimylėti. Jis bandė galvoti apie Odrą, bet Odra atrodė taip toli. Ji dabar miega jų namuose Flyte, o pienininkas jau pradeda savo maršrutą.

Derio dangus vėl užsitraukė debesimis. Pažeme vijosi tiršto rūko gniutulai. Toliau tamsoje rymojo aukšti siauri Derio Bendruomenės rūmai. "Kiek kartų ėjau į Bendruomenės rūmus, ėjau vienas", - pagalvojo Bilas. Jam teko užgniaužti laukinį juoką. Žingsniai rodėsi nepaprastai garsūs. Beverlės ranka palietė Bilo delną, ir jis dėkingai ją paėmė.

- Viskas prasidėjo mums dar nepasiruošus, - pasakė ji.
- K-kažin, ar m-mes išvis k-k-kada nors pasiruošim.
- Tu galėtum, Didysis Bilai.

Jos rankos prisilietimas buvo nuostabus ir būtinas. Bilas antrą kartą gyvenime pasvajojo paliesti jos krūtis - bus matyti dar nepasibaigus šitai ilgai nakčiai. Jos pilnesnės, moteriškesnės... ir ranka užčiuops plaukus ant Veneros kauburėlio. Bilas mąstė: "Aš mylėjau tave, Beverle... Aš myliu tave. Benas mylėjo... ir tebemyli. Mes mylėjom tave tada... mylim ir dabar. Ir ačiū Dievui, nes tai prasideda. Atgal kelio nėra".

Žvilgtelėjęs atgal, išvydo biblioteką per pusę kvartalo. Ričis su Edžiu ant pirmo laiptelio. Benas apačioje, žiūri į juos. Rankos sukimštos į kišenes, pečiai gunktelėję, per rūką jis vėl vienuolikmetis. Jei Bilas būtų galėjęs pasiųsti jam mintį, ji būtų tokia: "Tai nesvarbu, Benai. Meilė svarbu, rūpestis... tai neišsipildantis troškimas. Galbūt tik to tereikia mums visiems leidžiantis iš žydros į juodą. Menka paguoda, tikiu, bet geriau negu jokios".

- Mano tėvas žinojo, - staiga ištarė Beverlė. - Vieną dieną grįžau iš Barenso, o jis jau žinojo. Aš niekad nesakiau, kaip jis kalbėdavo man įsiutęs?
- Kaip?
- "Aš susirūpinęs tavimi, Beve". Štai kaip. "Nejuokais susirūpinęs", - ji nusijuokė ir sudrebėjo vienu metu. - Manau, jis norėjo mane nuskriausti, Bilai. Tai yra... jis mušė mane ir anksčiau, bet paskutinį kartą buvo kitaip... Jis buvo... apskritai keistas žmogus. Aš mylėjau jį. Mylėjau karštai, bet...

Ji žiūrėjo į Bilą lyg lauktų, kad tas atsakys už ją. Bet Bilas tylėjo; tą anksčiau ar vėliau turėjo ištarti ji pati. Melas ir savęs apgaudinėjimas darėsi nepageidaujama našta.

- Nekenčiau jo taip pat, - ištarė ji ir konvulsiškai įsikibo į Bilą. - Aš dar niekada gyvenime to niekam nesakiau. Maniau, kad Dievas užmuš vietoj, jei ištarsiu balsu.

- Tai pasakyk dar kartą.

- Ne, aš...

- Nagi. Skaudės, bet laikas išpjauti tą skaudulį. Sakyk...

- Aš nekenčiau savo tėvo, - pasakė ji ir užsikūkčiojo. - Aš nekenčiau, bijojau jo, nekenčiau, niekada negalėjau jam įtikti, tikrai nekenčiau, bet ir mylėjau.

Bilas sustojo ir prisispaudė ją... Bevės rankos liguistai apsikabino. Ašaros drėkino kaklą. Jį jaudino stangrus ir sultingas moters kūnas. Jis atsargiai atsitraukė nuo jos nenorėdamas, kad ji pajustų jo erekciją... bet Bevė vėl prisispaudė.

- Mes visą rytą ten praleidome, - kalbėjo ji. - Žaidėme liestynes ar kažką tokio. Nekalto. Net nesikalbėjome apie TĄ... nors paprastai kiekvieną dieną prisimindavome. Pameni?

- Taip, - atsakė Bilas... - Kažkiek, taip. Tą prisimenu.

- Buvo apsiniaukę... tvanku. Pražaidėme visą rytą. Grįžau namo apie pusę dvyliktos. Pamaniau, išsimaudžiusi po dušu pasidarysiu sumuštinių ir suvalgysiu dubenėlį sriubos. Mano tėvai abu dirbo. Bet jis buvo namie. Jis

2

Meino gatvės galas, 11 : 30

švystelėjo ją per visą kambarį, nespėjusią įeiti pro duris. Riksmą nutraukė toks smūgis į sieną, kad net pečiai nutirpo. Bevė nuvirto ant įdubusios sofos, karštligiškai dairydamasi aplinkui. Lauko durys užsitrenkė. Priešais jas stovėjo tėvas.

- Aš susirūpinęs tavimi, Beve, - pasakė jis. - Kartais būnu nejuokais susirūpinęs. Tu tai žinai. Sakiau tau, tiesa? Kurgi ne.

- Tėtuk, kas...

Jis lėtai artėjo prie Bevės per svetainę mąsliu, liūdnu, negailestingu veidu. Jai nesinorėjo matyti paskutinės išraiškos, bet ji nusėdo kaip purvas ramiame vandenyje. Tėvas užsigalvojęs trynė dešinės rankos krumplius. Jis vilkėjo savo uniformą, ir Beverlė pastebėjo, kad auliniai palieka pėdsakus ant mamos kilimo. “Man reikės jį išsiurbti, - nerišliai svarstė ji, - išsiurbti. Jei po šito liks jėgų siurbti. Jei jis...”

Ten buvo purvas. Juodas purvas. Galva išgąstingai suūžė. Ji buvo Barense su Bilu, Ričiu, Edžiu ir kitais. Barense yra vietelė tokio juodo, klampaus purvo, kuriuo aplipę tėvo batai; ji apžėlusi skeletų baltumo augalais, Ričio vadinamais bambuku. Pučiant vėjui, jie nykiai šnarėjo kaip šamanų būgnai. Negi jos tėvas buvo Barense? Negi tėvas...

Pliaukšt!

Smarkiai atsivedėjęs Mašas smogė dukrai į veidą. Jos galva taukštelėjo į sieną. Užkišęs nykščius už diržo jis žiūrėjo į Bevę su mirtinai atšiauriu smalsumu. Per jos lūpų kamputį nutekėjo šilto kraujo srovelė.

- Matau, tu augi, - pasakė jis, ir Bevė laukė, ką jis dar pasakys, bet apsiriko. Tai buvo viskas...

- Tėtuk, apie ką tu kalbi? - tyliu drebančiu balsu paklausė Beverlė.

- Jeigu pameluosi man, gyvos nepaliksiu, Beve, - pagrasino tėvas, ir ją apėmė siaubas pamačius, kad jis žiūri ne į ją, o į paveikslą ant sienos virš sofos. Mintimis ji nuklydo į laikus, kai jai buvo ketveri. Ji sėdi su mėlynu plastmasiniu laivuku ir muilu vonioje, o tėvas, toks didelis ir toks mylintis, klūpo šalia, apsirengęs pilkomis pikė kelnėmis ir dryžuotais marškiniais, viena ranka kempine trina jai nugarą, o kita laiko apelsinų limonado stiklinę. Ir sako: "Leisk man dirstelti į tas ausytes, Beve, tavo mamai reikia bulvyčių vakarienei". Beverlė prisimena save kikenančią, žvelgiančią į tą kiek niūroką veidą, kuris jai atrodė amžinas.

- Aš... aš nemeluosiu, tėtuk, - suvapėjo ji. - Kas atsitiko? - tėvas išnyko ašarų sraute.

- Buvai Barense su bernų gauja?

Širdis nutirpo, žvilgsnis vėl užkliuvo už purvu aplipusių batų. Tas juodas, lipnus purvas. Giliau paėjus nebeišlupdavai savo sportbačio ar batelio... O Ričis su Bilu tikino, kad giliau jis virsta liūnu.

- Aš pažaidžiu ten ka...

Pliaukšt! Vėl nusileido delnas su kietomis nuospaudomis. Bevė surikо iš skausmo ir baimės. Tėvo išvaizda ją baugino, o dar labiau - nugręžtas žvilgsnis. Kažkas buvo ne taip. Jis darosi baisus... O kas, jeigu jis ruošiasi ją užmušti? Kas, jei...

(o ne, baik, Beverle, jis tavo TĖVAS, O TĖVAI nežudo savo DUKTERŲ)

jis nesusivaldys? Jei...

- Ką tu leidai jiems daryti su savimi?

- Aš? Ką... - ji nesuprato, apie ką tėvas kalba.

- Nusimauk kelnes.

Mergaitė dar labiau sutriko. Visi tėvo žodžiai atrodė be ryšio. Mėginant jį suprasti, darėsi bloga..... kone pykino.

- Ką?.. Kodėl...

Kumštis pakilo, Bevė loštelėjo.

- Nusimauk, Beve. Aš noriu pasižiūrėti, ar tu neliesta.

Prieš akis iškilo naujas, dar keistesnis vaizdas. Ji matė save traukiančią džinsus žemyn, o su jais ir vieną koją. Tėvas vaikosi ją po kambarį rėkdamas: "Aš žinojau, kad tu paliesta! Žinojau! Žinojau", o ji bando ištrūkti, šokuodama viena likusia koja.

- Tėtuk, aš nežinau, kas...

Ranka šį kartą ne smogė, o sugriebė. Pasiutusia jėga suspaudė jos petį. Bevė suklykė. Tėvas pakėlė ją ir pirmą kartą pažiūrėjo tiesiai į akis. Tai, ką ji ten išvydo, privertė vėl suklykti. Ten buvo... tuščia. Tėvo neliko. Ir

Beverlė staiga suvokė, kad šį apsnūdusį rugpjūčio rytmetį ji namuose viena su TUO. Nebuvo to tiršto, prisotinto galios ir nepridengto blogio jausmo, kurį ji jautė Neibolto gatvėje prieš pusantros savaitės - TAS kažkaip buvo atmieštas prigimtiniu tėvo žmogiškumu, - bet TAS buvo čia, veikė per jos tėvą.

Elas Mašas pastūmė ją. Mergaitė atsitrenkė į kavos staliuką, užkliuvo ir nusirito su riksmu ant grindų... *Štai kaip tai vyksta,* - pagalvojo ji. - *Papasakosiu Bilui, jis supras. TAS yra visur Deryje. TAS tiesiog... tiesiog užpildo tuščias vietas, štai ir viskas".*

Ji apsivertė. Tėvas artinosi. Bevė traukėsi nuo jo atbula, krentančiais ant akių plaukais.

- Žinau, kad ten buvai, - kalbėjo tėvas. - Man pasakė. Nepatikėjau. Nepatikėjau, kad mano Bevė trankosi su gauja bernų. Šį rytą pats įsitikinau. Mano Bevė ir taboras bernų. Dar neturi dvylikos, o jau su bernais! - paskutinė mintis, matyt, vėl užvirino kraują, srove perėjo per prakaulų kūną. - Dar neturi dvylikos! - suriko jis ir spyrė jai į klubą, priversdamas Bevę suklykti. Šito fakto, minties ar dar nežinia ko tėvas nusičiupo kaip alkanas šuva mėsos gabalą. - Dar neturi dvylikos! Dar neturi dvylikos! Dar neturi DVYLIKOS!

Spyrė. Beverlė nusirito į šoną. Jie jau buvo virtuvėje. Jo gumbatis užkliudė stalčių po virykle, skambtelėjo ir džerkštelėjo puodai.

- Nebėk tu nuo manęs, Beve, - kalbėjo jis. Apsigalvok, nes bus dar blogiau. Patikėk manim. Patikėk savo tėčiu. Tai rimta. Trainiotis su berniukais, velniažin ką leisti su savim išdarinėti neturint dvylikos - ne juokai, Dievas mato, - jis čiupo ją ir pastatė ant kojų.

- Tu graži mergaitė, - pasakė. - Daugybė žmonių trokšta pasidžiaugti gražia mergaite. Daugybė gražių mergaičių tik ir trokšta, kad jomis pasidžiaugtų. Tavimi tie berniukai žaidė, Beve?

Dabar Beverlė suprato, ką TAS įkišo į tėvo galvą... jei tik ta mintis ten nekiurksojo visą laiką, ir TAS tiesiog pasinaudojo įrankiais, kurie taip ir laukė savo valandos.

- Ne, tėtuk. Ne, tėtuk...

- Mačiau tave rūkant! - subliovė jis. Šį kartą jis plojo delnu taip, kad ji nusvirduliavo iki virtuvinio stalo ir sudribo siaubingai trinkteldama stuburgalį. Druskinė ir pipirinė nukrito ant grindų. Pipirinė sudužo. Prieš akis sužydo juodos gėlės ir dingo. Garsai atrodė kurtinantys. Bevė pamatė tėvo veidą. Kažką tėvo veide. Jis žiūrėjo jai į krūtinę. Staiga ji pajuto, kad palaidinukė atsisegusi, o ji be liemenėlės, nes turėjo tik vieną, fizinio lavinimo pamokoms. Mintys nuklydo į namą Neibolto gatvėje, kai Bilas davė jai savo marškinėlius. Ji jautė, kad plonas trikotažas prastai slepia jos krūtis, bet atsitiktiniai draugų žvilgsniai jos netrikdė, tai atrodė visiškai natūralu. O Bilo žvilgsnis buvo daugiau negu natūralus - atrodė šiltas ir trokštamas, o ne pavojingas.

Dabar jos siaubas sumišo su kaltės jausmu. Ar jos tėvas toks blogas? Argi ji

(tavim tie berniukai žaidė)
nieko nepagalvojo? Nepagalvojo bloga? Nieko, apie ką jis dabar kalba?
Tai ne tas pats! Tai ne tas pats, ne tai
(tavim tie berniukai žaidė)
kaip jis žiūri į mane dabar! Ne tas pats!
Beverlė susikišo palaidinę į vidų.
- Beve?
- Tėtuk, mes tik žaidėme. Daugiau nieko. Mes žaidėme... mes... mes... nieko panašaus... nieko blogo nedarėme. Mes...
- Aš mačiau tave rūkančią, - pakartojo tėvas artindamasis. Žvilgsnis nuslydo krūtine ir siauromis lygiomis dukters lūpomis. Staiga jis užplėšė aukštu mokinuko balsu, išgąsdinusiu ją dar labiau:
- Mergaitė, kuri kramto gumą, rūkys! Mergaitė, kuri rūkys, gers! Mergaitė, kuri gers, visi žinom, ką darys!
- *AŠ NIEKO NEDARIAU!* - suriko Beverlė, kai tėvo pirštai nusileido jai ant pečių. Jis nespaudė dabar. Rankos buvo švelnios. Tai ir klaikiausia.
- Beverle, - pasakė jis kategoriškai, apimtas savo idiotiškos logikos, - aš mačiau tave su berniukais. Tai pasakyk man, ką veikia mergaitė su berniukais tuose bruzgynuose, jei ne duodasi?
- Palik mane ramybėje! - išrėkė Bevė. Iš gelmių, kurių ji net neįtarė turinti, plūstelėjo pyktis. Pyktis įžiebė melsvai geltoną liepsną galvoje. Tai gąsdino. Ji visada bijojo tėvo, visą laiką jis ją gėdijo ir skaudino. - Palik pagaliau mane ramybėje!
- Kaip tu kalbi su savo tėčiu, - pasakė Elas Mašas. Atrodė kiek sutrikęs.
- Aš nedariau to, ką tu sakai! Niekada!
- Galbūt. Gal ir nedarei. Aš patikrinsiu ir įsitikinsiu. Žinau kaip. Nusimauk kelnes.
- Ne.
Tėvo akys išsiplėtė, apie ryškiai žydrą rainelę pasirodė gelsvas žiedas.
- Ką tu pasakei?
- Sakiau, ne, - jo akys buvo įsmeigtos į dukterį ir tikriausiai matė jos žvilgsnyje rusenantį pyktį ir aršų nepaklusnumo plyksnį. - Kas tau pasakė?
- Beeeve.....
- Kas tau pasakė, kad mes ten žaidžiame? Vienas nepažįstamasis? Žmogus, apsirengęs oranžine ir sidabro spalva? Su pirštinėm? Ar jis nepriminė klouno, net jei toks nebuvo? Koks jo vardas?
- Beve, tu baigsi...
- Ne, tu baigsi, - atkirto ji.
Tėvas vėl užsimojo, tik jau ne delnu, o kumščiu - pasiruošęs ką nors sulaužyti. Beverlė išsilenkė. Kumštis prašvilpė virš galvos ir šniojo į sieną... Elas sustūgo ir paleido dukrą iš rankų, kai apžiojo skaudančius krumplius. Mergaitė skubiai nutipeno į šoną.

- Grįžti čionai!

- Ne, - pasakė ji. - Tu nori mane nuskriausti. Aš myliu tave, tėtuk, bet nekenčiu, kai tu toks. Daugiau taip nebus. TAS verčia tave šitaip elgtis, bet tu leidiesi TO valdomas.

- Nesuprantu, ką tu čia mali, - atkirto tėvas, - bet geriau jau ateik čia. Daugiau tavęs neprašysiu.

- Ne, - atšovė Beverlė ir vėl pravirko.

- Neversk manęs eiti ir atsivesti, Beve. Tada tai aš tau nepavydžiu. Eik čia.

- Pasakyk, iš ko sužinojai, - pasakė ji, - ateisiu.

Elas puolė ją tokiu katinišku vikrumu, kad net ir laukusi to Bevė vos išsisuko. Ji truktelėjo virtuvės durų rankeną tiek, kad galėtų prasmukti, ir pasileido koridoriumi lauko durų link. Lėkė apimta panikos, kaip lėks nuo misis Kerš po dvidešimt septynerių metų. Tėvas atsitrenkė kūnu į duris, užtrenkė jas ir dabar laužėsi per vidurį.

- *TUOJAU PAT GRĮŽK ČIA, BEVE!* - subliovė jis, atlupdamas duris ir vydamasis.

Paradinės durys buvo užsklęstos. Ji grįžo per užpakalines. Viena drebančia ranka Bevė krapštėsi prie spynos, kita nesėkmingai tampė rankeną. Už nugaros iš virtuvės sustūgo tėvas;

(nusimauk kelnes, kale)

žvėries riksmas. Mergaitė pasuko rankeną, ir durys atsilapojo. Sunkiai kvėpuodama ji žvilgtelėjo per petį ir pamatė tėvą už nugaros, tiesiantį į ją rankas, iššiepusį savo geltonus arkliškus dantis.

Ji nėrė pro plyšį, pajutusi be laimikio nuslystančius tėvo pirštus. Bevė nuskriejo keletą žingsnių, susverdėjo ir nusirito betoniniu takeliu, nubraukdama abiejų kelių odą.

- *GRĮŽTI NAMO, KOL NENUDYRIAU TAU SKŪROS!*

Elas Mašas lipo laiptais. Mergaitė pašoko ant kojų perplėštais džinsais,

(nusimauk kelnes)

keliai srūva krauju. Atsigręžė: niūrus vyras chaki uniforma, su grandine prie diržo pririštu raktų ryšuliu, plevėsuojančiais plaukais atsiveja. Bet akys ne jo, ne to, kuris trynė jai nugarą ir sprigteldavo į pilvą, nes rūpinosi, labai rūpinosi ja. Ne tas, kuris kartą bandė supinti jai kasas, kai ji buvo septynerių, supainiojo kažkaip ir paskui kartu su ja juokėsi iš į visas puses styrančių kuokštų. Ne tas, kuris suplakdavo tokį kiaušinių gėrimą su cinamonu sekmadienį, kad už ketvirtį dolerio net panašaus negausi Derio ledainėje. Ne tėvas, jos gyvenimo vyras, vyriškas pradas be jokios seksualinės priemaišos. Akys ne jo. Ji matė aklą žudiką. Matė TĄ.

Bevė bėgo. Bėgo nuo TO.

Misteris Paskalis nustebęs pažiūrėjo nuo savo pievelės, kur laistė žolę ir vienu metu klausė "Red Sox" žaidimo per portatyvinį imtuvą. Zinermanų vaikai stovėjo prie senutėlio "Hudsono Horneto", kurį įsigijo už dvidešimt penkis dolerius ir beveik kasdien plovė. Vienas su žarna, kitas su kibiru pamuilių. Abiejų žandikauliai atvipo. Iš antro aukšto kyštelėjo

misis Denton galva su smeigtukais lūpose. Ant kelių gulėjo vienos iš šešių dukrų suknutė, kiti adiniai - krepšyje ant grindų. Mažasis Larsas Teramenijus greitai patraukė savo vežimėlį nuo šaligatvio ir liko stovėti ant džiūstančios Bako Paskalio pievutės. Jis pravirko, kai Bevė, vieną rytą kantriai mokiusi jį užsirišti batų raištelius taip, kad jie neatsirištų, klykdama pralėkė pro šalį. Po sekundės koneveikdamas ją praplumpsėjo jos tėvas. Trimetis Larsas, kuris po dvylikos metų užsimuš motociklu, išvydo kažką siaubinga ir nežmogiška misterio Mašo veide. Tris savaites po to jį kankino košmarai. Jis sapnavo, kaip misteris Mašas virsta voru.

Beverlė bėgo. Daugiau neabejojo, kad tai reiškia jai gyvybę. Jei tėvas dabar pagautų, kaimynai negelbėtų. Kartais žmonės Deryje keistai elgėsi. Net nebūtina skaityti laikraščių ar žinoti miestelio istoriją. Pagavęs ją, tėvas arba pasmaugs, mirtinai primuš arba užspardys. Kai viskas bus baigta, kas nors ateis jo suimti ir uždaryti į kamerą kaip Edžio Korkorano patėvį, ir jis ten sėdės apsiblausęs ir į nieką nereaguojantis.

Ji bėgo į senamiestį, pakeliui sutikdama vis daugiau žmonių. Jie spoksojo į ją, paskui į jos tėvą nustebę, kai kurie - susidomėję. Ne daugiau. Pažiūrėdavo ir nueidavo savo keliu. Bevei ėmė trūkti oro.

Ji perbėgo Kanalą kaukšėdama per cementą, kai iš kairės dungsėjo sunkiomis medinėmis tilto trinkomis automobiliai. Kairėje, pro akmeninį puslankį žemėn leidosi Kanalas. Bevė staiga metėsi skersai Meino gatvės, negirdėdama signalų ir stabdžių cypimo. Bėgo, nes toje pusėje Barensas. Iki ten beveik mylia, ir jai kažkaip reikia atsiplėšti nuo tėvo stačiame Ap Mailo kalvos šlaite (arba dar statesnėje šoninėje gatvelėje). Daugiau nebuvo kur.

- *GRĮŽK, KALE TU, PERSPĖJU AŠ TAVE!*

Pasiekusi šaligatvį kitoje gatvės pusėje, ji dirstelėjo per petį, švysteldama rausvų plaukų kupeta. Jos tėvas bėgo per gatvę nė kiek nepaisydamas automobilių kaip ir ji. Veidas buvo raudonas, prakaituotas.

Beverlė įsuko į skersgatvį už sandėlių. Tai buvo į Ap Mailo kalvą išeinančių pastatų užpakalinė dalis. Gatvelė buvo siaura, grįsta, užgriozdinta krūvomis dvokiančių šiukšlių konteinerių ir dėžių. Akmenys buvo aplipę dievai žino kokiomis šiukšlėmis ir atliekomis. Kvapų raizgalynė: pakenčiami, aštrūs ar nepakeliami... ir visi liudijo mėsą ir skerdynes. Debesimis zvimbė musės. Iš pravirų durų kai kur girdėjosi kraują stingdantis kaulų pjūklų džeržgimas. Jos kojos slidinėjo nelygiais akmenimis. Klubu užkliudė vieną šiukšlių konteinerį, ir žemėn išvirto kaip mėsingos džiunglių gėlės į popierius susukti žarnokų guzai.

- *TU GRĮŠI, VELNIAI RAUTŲ, PAS MANE, BEVE! GIRDI! NEDARYK BLOGIAU, NEGU YRA, MERGŠE!*

Du vyrai ilsėjosi Kiršnerio pakavimo cecho tarpduryje, kimšdami storus sumuštinius, pasidėję priešpiečių dėžutes šalimais.

- Tavo padėtis apgailėtina, mergyt, - švelniai pasakė vienas. - Atrodo, teks eiti su tėtušiu į malkinę.

Kitas nusijuokė.

Tėvas artėjo. Ji girdėjo sunkius žingsnius ir alsavimą visai už nugaros. Kairėje, ant aukštos tvoros lėkė juodas šešėlio sparnas.

Staiga Mašas suriko iš netikėtumo ir įsiučio, kai slystelėjus kojai išsitiesė ant grindinio. Akimirksniu pašokęs ant kojų, jis jau nerėkė grasinimų, tik nesuprantamai kriokė savo pyktį, kai darbininkai prie durų žvengė, pliaukšėdami viens kitam per nugarą.

Skersgatvis kryptelėjo į kairę... ir Bevė paknopstom sustojo iš nusivylimo išsižiojusi. Kelią užstojo šiukšliavežė. Neliko net devynių colių iš šono pralįsti. Motoras birzgė. Per triukšmą girdėjosi prislopintas pokalbis iš vairuotojo kabinos. Dar vieni priešpiečiauja. Buvo be trijų keturių minučių dvylikta, netrukus teismo rūmų laikrodis ims mušti pusiaudienį.

Tėvas vėl vijosi, artėjo. Mergaitė atsitūpė ir ėmė šliaužti alkūnėmis ir nubrozdintais keliais po mašina. Išmetamųjų dujų ir sušvinkusios mėsos kvapas ėmė ją tąsyti. Išloštas atstumas sutrumpėjo: dabar jai teko ropštis slidžiais nuo srutų ir šiukšlių akmenimis. Beverlė judėjo pirmyn, nors prilietusi nugarą prie įkaitusio išmetamojo vamzdžio turėjo sukąsti lūpas, kad nesuriktų.

- Beverle? Tu čia? - kiekvieną žodį pertraukė uždusęs kvėptelėjimas. Ji grįžtelėjo ir sutiko tėvo žvilgsnį, kai tas pasilenkė po automobiliu.

- Palik... mane ramybėje! - išspaudė mergaitė.

- Tu *kalė,* - atsakė tėvas kimiu balsu. Jis atsigulė sužvanginęs raktais ir ėmė stumtis iš paskos groteskiškais plaukimo judesiais.

Išsirangiusi iš po vairuotojo kabinos, Beverlė įsikibo už milžiniškos padangos - pirštai susmigo į glitėsius - ir prisitraukė. Susimušusi užpakalį į buferį ji vėl pasileido bėgti Ap Mailo kalvos kryptimi. Palaidinė ir džinsai aplipę atliekomis ir klaikiai dvokiantys. Bevė žvilgtelėjo atgal ir pamatė, kaip tėvo rankos kyšteli iš po mašinos priekio kaip vaikystės pabaisos nagai iš palovio.

Greitai, net nepamąsčiusi, ji nėrė tarp Feldmano sandėlio ir brolių Trekerių priestato. Šita atkarpa, per daug siaura vadinti skersgatviu, buvo užversta sudaužytomis dėžėmis, prižėlusi piktžolių ir saulėgrąžų ir, žinoma, pripilta šiukšlių. Beverlė įsmuko po dėžių krūva ir susirietė. Po kelių sekundžių pro gatvelę Ap Mailo kalvos pusėn praplumpsėjo tėvas.

Beverlė atsistojo ir nuskubėjo į kitą gatvelės pusę. Ji baigėsi tinklo tvora. Mergaitė užsikabarojo ja, peršoko ir pateko į Derio teologinės seminarijos valdas. Ji kirto dirbtinės žolės kiemelį, apsuko namą. Kažkas viduje vargonais grojo klasiką. Garsai, rodės, įsispraudžia ramiame ore.

Kanzaso gatvę nuo seminarijos skyrė aukšta tvora. Ji žvilgtelėjo per ją ir kitame gale pastebėjo stovintį tėvą. Sunkiai alsuodamas, patamsėjusiomis palaidinės pažastimis jis dairėsi, įsispendęs rankas į šonus. Raktų ryšulys žybčiojo saulėje.

Beverlė stebėjo jį irgi tankiai kvėpuodama. Gerklėje tvinksėjo pulsas. Smarkiai troškino, o smarvė nuo drabužių pykino. *Jeigu mane pavaizduotų dabar humoro skiltyje, nuo manęs eitų tos smarvės uodegos,* - pagalvojo ji.

Tėvas iš lėto pasuko seminarijos link.

Maldauju, Viešpatie, aš negaliu toliau bėgti. Padėk man, Dieve. Neleisk jam mane surasti.

Jis pėdino šaligatviu pro dukterį, susirietusią už tvoros.

Dieve mieliausias, neleisk jam mane užuosti!

Mašas neužuodė, gal todėl, kad po slystelėjimo skersgatvyje ir šliaužimo po šiukšliaveže pats atsakančiai dvokė. Praėjo. Ir nutolo žemyn Ap Mailo kalva.

Beverlė lėtai išsitiesė. Drabužiai - aplipę šiukšlėmis, veidas suodinas, nugarą, kur prisilietė prie įkaitusio išmetamojo vamzdžio, skauda. Bet fiziniai pojūčiai blanko prieš chaosą galvoje. Jautėsi nuslydusi nuo pasaulio krašto, kur negalioja žmogiško elgesio dėsniai. Neįsivaizdavo, kaip grįš namo; bet negalėjo įsivaizduoti, jog gali negrįžti. Ji nepakluso savo tėvui, metė iššūkį jam...

Bevė ginė tą mintį, nes pagalvojus darėsi silpna, sutraukdavo pilvą. Ji mylėjo tėvą. Ar vienas iš Dešimties įsakymų nesako: "Gerbk savo tėvą ir motiną?" Taip. Bet ten buvo ne jis. Ne jos tėvas. Tiesą sakant, ten buvo visiška jo priešingybė. Apsišaukėlis. TAS...

Netikėtas klausimas privertė ją pašiurpti: ar tai atsitinka ir kitiems? Kas nors panašaus? Ji turi perspėti draugus. Jie įskaudino TĄ, ir dabar tikriausiai TAS daro viską, kad šitai daugiau nepasikartotų. Ir tikrai, kur dar Bevė galėjo eiti? Jie vieninteliai draugai. Bilas žinos, ką daryti. Bilas patars jai, pasiūlys viltį.

Bevė nužingsniavo iki seminarijos vartelių ir dirstelėjo pro kampą į Kanzaso gatvę. Tėvas tikrai nuėjo. Ji pasuko dešinėn ir patraukė Barenso pusėn. Tikriausiai neras nė vieno - priešpiečiauja namuose. Tačiau ji galės nusileisti į slėptuvę ir atgauti pusiausvyrą. Bevė paliks langutį atvirą pasišviesti, gal net pavyks numigti. Išvargęs kūnas ir įtemptos smegenys godžiai nusičiupo šitos minties. Taip, pamiegoti būtų nuostabu.

Nunarinusi galvą, ji paliko paskutinius namus ant šlaito ir įžengė į Barensą, Barensą, kur, kad ir kaip sunku patikėti, ją patykojo ir šnipinėjo tėvas.

Savaime suprantama, kad ji negirdėjo žingsnių užpakalyje. Berniukai dėjo nežmoniškas pastangas likti nepastebėti. Kartą juos jau paliko su ilga nosimi, šįkart jie neketina to leisti. Jie be garso artėjo prie Bevės. Raugas su Viktoru plačiai išsišiepę. Henris - bereikšmiu susikaupusiu veidu. Jo galva buvo nešukuota, styrojo kuokštais. Žvilgsnis toks pat lakstantis kaip Elo Mašo namie. Vienas purvinas pirštas prispaustas prie lūpų - ššš!

Tą vakarą Henris be perstojo artinosi prie psichinės bedugnės, žengė tiltu, kuris tolydžio siaurėjo. Tądien, kai jis leido Patrikui Hoksteteriui save glamonėti, tiltelis virto lynu. Šįryt lynas pokštelėjo. Jis išlėkė pusnuogis į kiemą ir pažvelgė į dangų. Vaiduokliškas nakties mėnulis tebekabojo ten, ir jam bežiūrint šviesulys virto išsišiepusia kaukole. Henris parpuolė ant kelių prieš tą veidą, apimtas siaubo ir susijaudinimo. Vaiduokliški

balsai sklido iš mėnulio. Jie keitėsi, kartais susiliedavo į tylų, nesuprantamą veblenimą... bet jis jautė, kad visi balsai yra vienas balsas, vienas protas. Tas balsas liepė susirasti Raugą su Viktoru ir būti ties Kanzaso ir Kostelo gatvės kampu vidurdienį. *Tu žinosi, ką toliau daryti,* - pasakė tas balsas. Ir kaip tik ten pasimaišė šita mergšė. Henris laukė nurodymų. Atsakymas pasigirdo mažinant atstumą iki Bevės. Šįkart ne iš mėnulio, o iš kanalizacijos grotelių, kurias reikėjo praeiti. Balsas buvo tylus, bet aiškus. Raugas su Viktoru žvilgtelėjo lunatikų akimis į groteles, paskui į Beverlę.

- Užmuškit ją, - įsakė balsas iš kanalizacijos.

Henris Bauersas įkišo ranką į džinsų kišenę ir išsiėmė siaurą devynių colių daikčiuką su dramblio kaulo imitacija inkrustuotomis kriaunomis. Šito meno šedevro gale blizgėjo chromo galvutė. Henris spustelėjo ją. Iš rankenos iššovė šešių colių ašmenys. Pametėjo peilį delne. Ir paspartino žingsnį. Blausiais žvilgsniais Viktoras ir Raugas padarė tą patį, kad neatsiliktų.

Beverlė jų neišgirdo, ne; ne tai privertė ją atsigręžti, kai Henris Bauersas buvo už kelių žingsnių, - susikūprinęs, su lediniu šypsniu lūpose Henris buvo negirdimas kaip indėnas. Tai buvo jausmas, pernelyg aiškus ir stiprus, kad būtų nuneigtas, jausmas

3

Derio viešoji biblioteka, 1 : 55

jog esi stebimas.

Maikas Henlonas padėjo tušinuką ir nužvelgė tamsų bibliotekos vestibiulio kupolą. Matė lempų-gaublių metamas šviesos saleles, prieblandoje susiliejančias knygas, metalinius laiptus, grakščiai užsiranganĉius į saugyklas. Viskas buvo savo vietose.

Tačiau jis netikėjo, kad yra vienas. Jau nebe.

Draugams išėjus, Maikas sutvarkė viską kaip įpratęs. Dirbo kaip autopilotas, mintys už milijonų mylių, dvidešimt septynerių metų. Ištuštino pelenines, išmetė tuščius butelius (užvertė juos šiukšlių sluoksniu, kad nepritrenktų Kerolės), grąžinamas skardines sudėjo į dėžę už savo stalo. Tada sušlavė Edžio sukultą džino butelį.

Aptvarkęs stalą nuėjo į periodikos skyrių, surinko išlaksčiusius žurnalus. O mintyse tuo tarpu perkratinėjo bičiulių pasakotas istorijas, ypač tai, kas liko nepasakyta. Jiems atrodo, kad viską prisiminė. Bilas su Beverle gal ir taip... jei TAS leis. 1958-aisiais nebuvo laiko pasiruošti. Jie vien kalbėjo be galo be krašto, tą jų kalbėjimą pertraukė tik akmenų mūšis ir grupinio heroizmo aktas Neibolto gatvėje. Gali būti, kad kalbomis viskas būtų ir pasibaigę. Bet rugpjūčio 14 dieną Henris su savo sėbrais tiesiog įvijo juos į kanalizacijos vamzdžius.

Tikriausiai man reikėjo priminti tai, - priekaištavo sau Maikas, dėdamas paskutinę krūvelę žurnalų į vietą. Kažkas sulaikė - veikiausiai Vėž-

lio balsas. Iš dalies jis, iš dalies tas cikliškumo pojūtis. Ir tai gali pasikartoti iš naujo nenusakomu iš anksto būdu. Rytoj jis uždės žibintus ant angliakasių šalmų. Toje pačioje spintoje guli susukti ir surišti gumyte vandentiekio ir kanalizacijos brėžiniai. Bet, kai jie buvo vaikai, visi jų neiškepti ir perkepę planai liko sau, ir galiausiai jie tiesiog buvo suginti į požemius, įstumti į dvikovą. Ar tai vėl pasikartos? Tikėjimas ir galia, priėjo išvadą jis, yra susiję tarpusavyje. O gal tiesa dar paprastesnė? Kad joks tikėjimo aktas neįmanomas, kol nesi šiurkščiai įstumiamas į pačią dalykų esmę, kaip kūdikis, paleistas be parašiuto į pasaulį iš motinos gimdos? Kai krenti, esi priverstas patikėti parašiutu, egzistencija, tiesa? O traukti žiedą, kai jau krenti žemėn, - tai paskutinis pripažinimas.

Jėzau Kristau, aš kaip juodasis Fultonas Šynas, - pagalvojo Maikas ir nusijuokė.

Maikas valė, tvarkė, mintyse žinodamas, kad baigęs viską bus toks pavargęs, jog neįstengs grįžti namo pamiegoti keletą valandų. Bet apsitvarkęs pasijuto budrus kaip niekada. Todėl jis nuėjo į vienintelę rakinamą saugyklą už savo kabineto, atsirakino grotuotas duris ir įėjo. Ši saugykla buvo nedegi, suprantama, kai uždarytos ir užrakintos arkinės durys. Čia buvo saugomi vertingi pirmieji leidiniai su seniai mirusių autorių autografais (tarp jų "Mobi Dikas" ir Vitmeno "Žolės lapai"), istorinė medžiaga apie miestą ir asmeninės kelių ar keleto Deryje dirbusių rašytojų bibliotekos. Maikas tikėjosi, jei viskas baigsis gerai, įtikinti Bilą padovanoti savo rankraščius Derio viešajai bibliotekai. Eidamas pro trečią stelažų eilę, uosdamas pažįstamus bibliotekos dulkių, pelėsių ir gelstančio popieriaus kvapus, Henlonas mąstė: "Tikriausiai ir mirsiu su bibliotekos kortele vienoje rankoje ir "PRATĘSTA" antspaudu kitoje. Ką gi, yra ir blogesnių variantų".

Pusiaukelėje jis stabtelėjo. Tarp Friko "Senasis Deris" ir Mičedo "Derio istorija" buvo įgrūsta nudriskusi knygelė su Derio istorijų ir jo paties svarstymų atkarpomis. Įkišta giliai, ji buvo beveik nepastebima iš priekio. Specialiai neieškodamas nepastebėtum.

Maikas pasiėmė ją ir grįžo prie stalo, už kurio vyko senų bičiulių susitikimas. Kiek užtruko gesindamas šviesas ir rakindamas grotelių duris. Jis atsisėdo ir pervertė primargintus lapus mąstydamas, koks keistas šitas raštiškas parodymas: pusiau istorija, pusiau skandalas, pusiau dienoraštis, pusiau išpažintis. Maikas neberašė datų joje nuo balandžio 6-osios. Greitai reikės naujos knygelės, pagalvojo jis, pasklaidęs kelis likusius tuščius lapus. Prisiminė Margaretos Mitčel "Vėjo nublokšti" rankraštį, krūveles ranka išmargintų knygelių. Tada atkimšo savo parkerį ir užrašė "gegužės 31", praleidęs porą eilučių nuo paskutinio įrašo. Padelsė valandėlę, apžiūrinėdamas tuščią biblioteką, paskui ėmė rašyti viską, kas nutiko per paskutines tris dienas. Pradėjo nuo skambučio Stenliui Urisui.

Penkiolika minučių tyliai rašė, paskui dėmesį ėmė kažkas blaškyti. Stabčiojo vis dažniau. Į mintis lindo nukirsta Steno Uriso galva šaldytuve, kruvina Steno galva išžiodyta burna, pilna plunksnų, krentanti iš šal-

dytuvo, atsiritanti jo link. Maikas per jėgą nuginė tą vaizdą ir ėmė rašyti toliau. Po penkių minučių atsitiesė, apsidairė įsitikinęs, kad pamatys atsiritant tą galvą klaikiomis stiklinėmis kaip elnio iškamšos akimis per juodai raudoną grindų šachmatų lentą.

Nieko. Jokios galvos, jokių garsų, išskyrus prislopintą jo širdies būgnijimą.

Laikas susiimti, Miki. Čia juk haliucinacija. Nieko daugiau.

Bet tai nepadėjo. Žodžiai ėmė sprūsti, mintys birti fragmentais. Ėmė slėgti sprandą. Ir kuo toliau, tuo labiau.

Esu stebimas.

Jis padėjo tušinuką ir pakilo nuo stalo.

- Ar čia yra kas nors? - šūktelėjo, balsas grįžo aidu iš kupolo. Maikas apsilaižė lūpas ir pabandė dar kartą: - Bilai?.. Benai?

- Bilai-ai-ai... Benai-ai-ai...

Staiga Maikas panoro grįžti namo. Paprasčiausiai pasiims užrašus su savimi. Jau tiesė ranką paimti... ir išgirdo tylius, sliūkinančius žingsnius.

Jis vėl apsižvalgė. Šviesos balas gaubė tamsėjančios šešėlių lagūnos. Nieko daugiau... nesimato, bent jau. Palaukė smarkiai mušančia širdimi.

Žingsniai vėl pasigirdo. Šįkart Maikas nustatė, iš kur. Stiklinis koridorius, jungiantis vaikų ir suaugusių bibliotekas. Iš ten. Kažkas...

Patyliukais Maikas nuėjo prie registracijos stalo. Durys į koridorių buvo atlapotos, įremtos mediniais pleištais. Jis galėjo žvilgtelti vidun. Tenai pasimatė kažkas, primenantis kojas, ir vieną kraupią sekundę jis pagalvojo, ar tik nebus ten Stenas; pagaliau išlįs iš šešėlio su savo paukščių enciklopedija, išbalusiu veidu, violetinėmis lūpomis, supjaustytomis rankomis. *Atėjau galų gale,* - pasakys Stenas. - *Užtrukau šiek tiek, kol atsikasiau, bet atėjau...*

Dar žingsnis, ir Maikas matė aiškiai: batai ir apspurusios medvilninių kelnių klešnės. Išblukę mėlyni siūlai karo ant nuogų kauliukų. Virš tų kauliukų, beveik šešių pėdų aukštyje žibėjo akys.

Jis perbėgo pirštais stalo paviršių, neatitraukdamas žvilgsnio nuo tų akių. Rankos užčiuopė medinės dėžutės kampą - pratęstos kortelės. Mažesnė dėželė - sąvaržėlės ir gumytės. Aptikusios kažką metalinį, suspaudė. Tai buvo peilis laiškams atplėšti su žodžiais "JĖZUS GELBSTI" ant kriaunų. Niekutis, atėjęs paštu iš baptistų Malonės bažnyčios kaip labdara. Maikas nelankė pamaldų jau penkiolika metų, bet Malonės baptistai buvo motinos bažnyčia, ir jis nusiuntė jiems penkis dolerius - tiek, kiek pajėgė. Jis ruošėsi peiliuką išmesti, bet tas taip ir liko šitos stalo pusės (Kerolės pusė visada buvo pedantiškai tvarkinga) kuitalynėje.

Maikas suspaudė jį ir gręžė akimis tamsų koridorių.

Žingsnis... dar vienas. Dabar sudribusios kelnės matėsi iki kelių. Jau galėjo matyti figūrą, kuriai tos kojos priklausė: stambi, nerangi. Pečiai apvalūs. Plaukai nešukuoti. Figūra beždžioniška.

- Kas tu esi?

Figūra liko stovėti, tyrinėdama jį...

Dar vis išsigandęs, Henlonas nugalėjo stingdančią mintį, jog ten gali būti prisikėlęs Stenas Urisas, ištrauktas randų ant delnų iš kapo kaip zombis iš Hamerio siaubo filmų. Kad ir kas ten, tai ne Stenas.

Figūra žengė dar žingsnį, ir dabar arčiausiai koridoriaus kabanti lempa apšvietė džinsų juosmenį.

Staiga Maikui pasidarė aišku. Jis jau žinojo, dar neišgirdęs naktinio svečio balso.

- Labas, nigeri, - tarė figūra. - Mėtysi akmenis? Nori žinoti, kas nunuodijo tavo nutriušusį šunpalaikį?

Dar vienas žingsnis, ir šviesa krito ant Henrio Bauerso veido. Jis sustorėjo ir išdribo. Oda turėjo nesveiką lajaus atspalvį, žandai nukaro, apaugo šeriais, kuriuose žila maišėsi perpus su juoda. Banguotos raukšlės - trys grioveliai - įsirėžė kaktoje virš tankių antakių. Kitos raukšlės paėmė į kabutes putlias lūpas. Mažos niekingos akytės, įspaustos bespalviuose mėsos maišuose. Pasruvusios krauju, abejingos. Tai buvo veidas žmogaus, kuriam metai atitinka dvejus, kuriam trisdešimt devyneri prilygo septyniasdešimt trejiems. Bet kartu tai buvo dvylikamečio berniūkščio veidas. Henrio drabužiai buvo dar žali nuo kažkokių krūmų, kuriuose jis slapstėsi tą dieną.

- Tai nesiruoši pasisveikinti, nigeri? - paklausė Henris.

- Sveikas, Henri, - Maikas suvokė, kad jau dvi dienas neklausė radijo, net laikraščių nebuvo paėmęs, - pamiršo savo kasdieninį ritualą. Per daug įvykių. Per daug reikalų.

Blogai.

Bauersas išėjo iš koridoriaus ir stovėjo dėbsodamas į Maiką kiaulės akutėmis. Lūpos nenusakomai išsišiepė, apnuogindamos išpuvusius dantis.

- Balsai, - pasakė jis. - Ar tu kada nors girdi balsus, nigeri?

- Kieno balsus, Henri? - Henlonas susidėjo rankas už nugaros kaip mokinukas, pakviestas deklamuoti, ir perėmė peiliuką iš kairės į dešinę. Senutėlis laikrodis, padovanotas Horto Miulerio 1923-aisiais, iškilmingai tiksėjo bibliotekos tyloje.

- Iš mėnulio, - atsakė Henris. Jis įsikišo ranką į kišenę. - Girdisi iš mėnulio. Daugybė balsų, - jis nutilo, susiraukė ir papurtė galvą. - Daugybė, bet iš tikro vienas. TO balsas.

- Ar matei TĄ, Henri?

- Aha, - patvirtino Bauersas. - Frankenšteinas. Nutraukė Viktorui galvą. Turėjote girdėti. Kaip milžinišką užtrauktuką nusegė. Tada puolė Raugą. Raugas susiėmė su TUO.

- Tikrai?

- Aha. Taip aš pabėgau.

- Tu palikai jį mirti.

- Nedrįsk taip kalbėti! - Henrio skruostai blyškiai išraudo. Jis paėjo du žingsnius į priekį. Kuo labiau jis tolo nuo praėjimo į vaikų biblioteką, tuo jaunesnis atrodė Maikui. Tas pats niekšiškas Henrio veidas ir dar kai kas:

vaikas, išauklėtas bepročio Bačo Bauerso nugyventoje fermoje. - Nedrįsk! TAS būtų ir mane nužudęs!

- O mūsų nenužudė.

Bauerso akys piktdžiugiškai plykstelėjo.

- Dar ne. Bet nužudys. Jei tik TAM paliksiu kurį iš jūsų, - jis ištraukė ranką iš kišenės. Tai buvo siauras namų darbo daikčiukas, inkrustuotas dramblio kaulo imitacija. Mažytis chromo mygtukas blizgėjo viename šito meno kūrinio gale. Henris nuspaudė jį. Iš rankenos iššoko šešių colių ašmenys. Pametėjęs peilį delne, Bauersas ėmė judėti prie registracijos stalo jau greičiau.

- Žiūrėk, ką aš radau, - kalbėjo jis. - Žinau, kur ieškoti, - vienas raudonas vokas groteskiškai mirktelėjo. - Žmogus iš mėnulio pasakė, - Henris vėl atkišo savo dantis. - Šiandien slapsčiausi. Susistabdžiau pakeleivingą vakare. Senis. Smogiau. Užmušiau tikriausiai. Mečiau mašiną Niūporte. Ties Derio riba išgirdau tą balsą. Pažiūrėjau į kanalizacijos šulinį. Ten buvo šitie drabužiai. Ir peilis. Mano senasis peilis.

- Tu kai ką pamiršti, Henri.

Išsišiepęs Bauersas tik papurtė galvą.

- Mes ištrūkome ir tu ištrūkai. Jei TAM reikia mūsų, reikia ir tavęs.

- Ne.

- Manau, taip. Gal tu ir dirbai už TĄ, bet TAS ne itin myli saviškius, tiesa? TAS pasiglemžė abu tavo draugus, o kai Raugas su TUO kovojo, tu sprukai. Bet dabar tu grįžai. Ir, atrodo, tu esi TO nesuvestų sąskaitų dalis, Henri. Aš neabejoju.

- Ne!

- Galbūt pasirodys tau Frankenšteinu. Arba vilkolakiu? Vampyru? Klounu? O gal, Henri, tu pamatysi, kaip TAS iš tikro atrodo. Mes matėme. Nori, papasakosiu? Nori...

- Užsičiaupk! - suriko Bauersas ir puolė Henloną.

Maikas pasitraukė ir pakišo koją. Henris užkliuvo, nučiuožė nudėvėtomis plytelėmis kaip šaškė. Galva stuktelėjo į stalo, prie kurio nevykėliai pasakojo savo istorijas, koją. Valandėlę jis apstulbo, peilis iškrito iš rankos.

Maikas puolė paskui jį, puolė peilio. Tą momentą jis galėjo pribaigti Henrį: įbesti "JĖZUS GELBĖS" peilį į sprandą ir iškviesti policiją. Bus šioks toks triukšmas, ne daugiau - tik ne Deryje, kur keisti ir siaubingi dalykai - kasdienybė.

Jį sulaikė supratimas, per staigus, kad būtų sąmoningas, jog nužudęs Henrį atliktų TO užsakymą, lygiai kaip Henris dabar, užpuldamas Maiką. Ir dar kai kas, tas pavargusio išgąsdinto vaiko, pamesto ir užauginto nuodingoje dirvoje dėl nežinomos priežasties, veidas. Henris užaugo veikiamas Bačo Bauerso beprotystės radiacijos; jis priklausė TAM anksčiau, negu apie TĄ sužinojo.

Todėl užuot įsmeigęs peiliuką į atidengtą Henrio kaklą, Maikas suklupo peilio. Jis pasisuko rankoje - atrodo, pats savaime - ir pirštai sugniau-

žė ašmenis. Skausmo nesijautė, tik iš trijų pirštų į randuotą delną kliūstelėjo kraujas.

Henlonas atšoko. Henris apsivertė ir vėl sugriebė ginklą. Maikas pakilo ant kelių, ir abu sustojo šitaip vienas priešais kitą, abu kraujuodami: Maiko - pirštai, Henrio - nosis. Henris krestelėjo lašelius į tamsą.

- Atrodėte tokie drąsūs! - kimiai išrėkė jis. - Mižniai, štai kas jūs! Mes būtume sumalę jus atviroje kovoje!

- Nuleisk peilį, Henri, - tyliai ištarė Maikas. - Aš iškviesiu policiją. Atvažiuos ir vėl išveš tave į Džuniper Hilą. Už Derio būsi saugus.

Henris bandė kažką kalbėti, nesisekė. Norėjo pasakyti šitam šlykščiam suskiui, kad jis nebus saugus nei Džuniper Hile, nei Los Andžele ar Timbuktu lietaus miškuose. Anksčiau ar vėliau pakils baltas ir šaltas mėnulis, pasigirs balsai ir mėnulio veidas virs TUO, burbančiu, kikenančiu, įsakinėjančiu. Jis nurijo lipnaus kraujo guzą.

- Jūs niekada nesimušėte atvirai!

- O jūs? - paklausė Maikas.

- Tu sumautasšūdinasnigeribenkartoišpera! - sustaugė Henris ir vėl smogė Maikui.

Maikas loštelėjo, kad išvengtų aklo, nerangaus puolimo, neišlaikė pusiausvyros ir nuvirto ant nugaros. Henris vėl kliudė stalą, atšoko, pasisuko ir sugavo Maiko ranką. Henlonas švystelėjo peiliuku laiškams ir pajuto, kaip geležtė lenda į užpuoliko dilbį. Henris suriko, bet užuot paleidęs dar labiau suspaudė gniaužtus. Jis užvirto ant Maiko; ant akių krito plaukai, kraujas iš sugurintos nosies lipo per storas lūpas.

Henlonas stengėsi įsiremti keliu jam į šoną ir atsispirti. Henris švystelėjo peilį lanku. Visi šeši coliai sulindo į Maiko šlaunį. Sulindo lengvai kaip į kremo tortą. Bauersas ištraukė ašmenis, varvančius krauju, ir, riktelėjęs iš skausmo ir pastangų, Maikas atstūmė jį į šoną.

Jis pašoko ant kojų, bet Henris buvo pirmesnis, ir per atsitiktinumą Maikas išvengė kito aklo puolimo. Koja gąsdinančia srove tekėjo kraujas, tvenkėsi bate. *Jis kliudė mano arteriją. Jėzau, ne juokai. Kraujas visur. Ant grindų. Iš batų nieko neliks, velnias, o pirkau tik prieš du mėnesius...*

Pūkšdamas kaip bulius, Henris vėl puolė. Maikas atšoko į šoną ir smeigė savo ginklu. Metalas perrėžė Henrio sutrintus marškinius ir perpjovė skersai šonkaulius. Henris pratrūko vėl:

- Tu susmirdęs nigeri! Ką tu padarei!

- Mesk peilį, Henri, - pasakė Maikas.

Už nugaros pasigirdo kikenimas. Henris grįžtelėjo... ir nežmogišku balsu suriko, susiėmęs rankomis už žandų kaip įsižeidusi sena auklė. Maiko žvilgsnis nukrypo į abonementinį stalą. Pasigirdo vibruojantis “šliommm”, ir iš už stalo iššoko Steno Uriso galva. Į nukirstą lašantį kaklą buvo įtaisyta spyruoklė. Veidas baltas nuo grimo. Ant skruostų raudoni skaistalų brūkšniai. Ten, kur buvo akys, žydėjo didžiuliai oranžiniai bumbulai. Šita Steno galva svyravo ant spyruoklės pirmyn ir atgal kaip

milžiniška saulėgrąža prie namo Neibolto gatvėje. Iš burnos pasigirdo spigus pašaipus balsas:

- Užmušk jį, Henri! Užmušk tą nigerį, tą juodčkį, užmušk jį, užmušk, UŽMUŠK JĮ!

Maikas pasisuko į Henrį liūdnai pagalvojęs, kad nelaimėlis buvo apgautas, ir svarstydamas, kieno galvą šį pavasarį išvydo Henris. Steno? Viktoro Kriso? O gal savo tėvo?

Henris sustaugė ir puolė Maiką, mosuodamas peiliu kaip siuvamoji mašina.

- A, nigeri! - rėkė jis. - A, nigeri! A, nigeri!

Maikas žengė atatupstas, Henrio perdurta koja kluptelėjo, pargriaudama jį ant grindų. Ta koja buvo kaip apmirusi. Atrodė šalta, svetima. Žvilgtelėjęs žemyn, Henlonas pastebėjo, kad jo kreminiai bateliai virto skaisčiai raudonais.

Henrio ašmenys plykstelėjo priešais nosį.

Maikas atkišo "JĖZUS GELBĖS" peiliuką, kai Henris pakartojo bandymą atakuoti. Bauersas užlėkė ant jo kaip vabzdys ant smeigtuko. Šiltas kraujas aptėškė Maiko ranką. Kažkas trakštelėjo, ir kai Maikas atitraukė ranką, jo ginklo teliko pusė. Kita pusė styrojo Henrio pilve...

- A! Nigeri! - sustūgo Bauersas, suimdamas geležtės galiuką. Kraujas kriokė jam per pirštus. Spoksojo į juos netikėdamas. Galva ant spyruoklės veriančiai suspigo ir nusikvatojo. Netekęs jėgų, apatiškas Maikas atsigręžė į ją ir pamatė Raugo Haginso galvą - galvos formos šampano kamštį su Niujorko "Jankių" kepurėle, pasukta į užpakalį. Jis sudejavo. Tolimas garsas atsimušė jo ausyse. Jis sėdėjo šilto kraujo klane. *Jeigu neužveršiu kojos, man galas.*

- Aaaaaaaaaaaaaa! Niiiiiigeeeee! - sukriokė Henris. Suspaudęs savo krauju plūstantį pilvą viena ranka, kita - peilį, jis nušlitinėjo durų link. Puldinėjo kaip girtas po salę. Užkliudė kėdę, nuvertė. Ranka nušlavė ant žemės laikraščių šūsnį. Pasiekė duris, atstūmė alkūne ir išnyko tamsoje.

Maiko sąmonė blėso. Jis graibėsi apie diržo sagtį mediniais pirštais. Pagaliau atsegė ir ištraukė iš kilpučių. Apjuosė po kirkšnim ir stipriai suveržė. Laikydamas galą viena ranka, Maikas pradėjo šliaužti prie stalo. Telefonas ten. Neaišku, kaip jį pasieks, bet dabar nesvarbu. Pirmiausia reikia iki ten nusikasti. Pasaulis bangavo, mirgėjo, blėso po pilkomis bangomis. Maikas iškišo liežuvį ir skaudžiai sukando. Staigus skausmas grąžino pasaulį į vietą. Henlonas pasijuto tebespaudžiąs peiliuko rankeną ir nušveitė ją į šoną. Štai, pagaliau ir abonementinis stalas, aukštas kaip Everestas.

Maikas pakišo po savimi sveikąją koją ir atsistūmė įsikibdamas laisvąja ranka į stalo kraštą. Lūpas iškreipė skausmo grimasa. Akys pasruvo ašaromis. Bet atsistoti pavyko. Stovėjo kaip gandras ir tempė prie savęs telefoną. Ant šono buvo priklijuoti trys numeriai: gaisrinės, policijos ir ligoninės. Drebančiu pirštu tarsi per dešimt mylių Maikas surinko ligoni-

nės numerį: 555-3711. Kai pasigirdo signalas, užsimerkė... ir vėl išsprogino išgirdęs klouno Penivaiso balsą.

- Sveikas, nigeri! - riktelėjo Penivaisas; spigus juokas stiklu susmigo Maikui į ausį. - Ką pasakysi? Kaip sekasi? Manau, kad tau galas, kaip sakai? Henris neblogai susitvarkė! Nori baliono, Miki? Nori baliono? Kaip tu? Ei!

Maikas pasuko veidą į senąjį laikrodį, Miulerio laikrodį, ir visai nenustebo vietoj ciferblato išvydęs savo tėvo veidą, pilką ir susiraukšlėjusį nuo vėžio. Akys buvo užvirtusios, bolavo tik baltymai. Staiga tėvas iškorė liežuvį ir laikrodis ėmė mušti.

Maikas paleido ranką nuo stalo šono. Susverdėjo ant sveikosios kojos ir vėl įsikibo. Ragelis siūbavo ant laido kaip hipnotizuotojo amuletas. Diržą nulaikyti darėsi nepaprastai sunku.

- Linkėjimų tau, biče! - džiugiai šūktelėjo Penivaisas iš siūbuojančio mikrofono. - Čia būti žuvų karalius! Aš būti žuvų karalius Deryje, taip, šitas yra tikras. Pritari man, berniuk?

- Jeigu kas nors girdite, - sukranksėjo Maikas, - tikras balsas už to, kurį aš girdžiu, padėkite man. Aš esu Maiklas Henlonas, aš Derio viešojoje bibliotekoje. Aš mirtinai sužeistas ir plūstu krauju. Jei jūs ten, aš negirdžiu jūsų. Man neleidžia jūsų girdėti. Maldauju, paskubėkite.

Jis atsigulė ant šono ir susirietė kaip gemalas. Dukart apsuko diržą apie dešinę ranką ir susikaupė laikyti jį įtemptą, kai pasaulis plaukė, paskendęs pilkuose baliono formos vatiniuose debesyse.

- Ei, tu, kaip gyvuoji? - riktelėjo Penivaisas iš siūbuojančio ragelio. - Kaip gyvuoji, šlykštus juočki? Svei

4

Kanzaso gatvė, 12 : 20

... ka, kale, - pasakė Henris Bauersas.

Beverlė sureagavo akimirksniu, puldama į kojas. Tokios greitos reakcijos nė vienas nesitikėjo. Ji tikrai būtų atsiplėšusi... jei ne plaukai. Henris sugavo už sruogos ir grąžino atgal. Jis šiepėsi jai į veidą. Iš jo tvoskė karštas, dvokiantis kvapas.

- Sveika, - pakartojo jis. - Kurgi trauki? Dar pažaisti su savo debilais draugeliais? Aš nupjausiu tau nosį ir sumaitinsiu. Kaip tau patiktų?

Beverlė muistėsi. Henris juokėsi ir tąsė už plaukų jos galvą. Rugpjūčio saulėje pavojingai plykstelėjo peilis.

Netikėtai supypsino automobilis.

- Ei! Ei! Ką jūs, berniukai, darote? Paleiskite tą mergaitę.

Už gerai išsilaikiusio 1950 metų "Fordo" sėdėjo pagyvenusi dama. Ji sustojo prie bordiūro ir iškišo galvą pro šoninį langą. Supykęs nuoširdus jos veidas pirmą kartą pažadino Viktorą Krisą iš apdujimo, ir jis nervingai žvilgtelėjo į Bauersą.

- Ką...

- Padėkite! - suspigo Beverlė. - Jis turi peilį! Peilį!

Senutės pyktis virto susirūpinimu, nuostaba ir baime kartu.

- Ką jūs darote, berniukai? Nagi, paleiskite!

Kitoje gatvės pusėje, matė aiškiai Beverlė, iš šezlongo savo verandoje atsistojo Herbertas Rosas, priėjo prie turėklų ir persisvėrė. Veidas buvo tuščias kaip Raugo Haginso. Jis sulankstė savo laikraštį, apsisuko ir tyliai grįžo į namą.

- Paleiskite ją! - spigiai suriko moteriškė.

Henris iššiepė dantis ir puolė prie mašinos, tempdamas su savimi Bevę už plaukų. Ji užkliuvo, suklupo ant vieno kelio ir buvo tiesiog nuvilkta. Skausmas darėsi nepakeliamas. Jautė, kad kuokštai plaukų išsirauna su šaknimis.

Senutė suklykė ir skubiai užsuko šoninį lango stiklą. Henris smogė, bet peilis nuslydo per stiklą. Moters koja atleido stabdį, ir "Fordas" trūkčiodamas, trankydamasis į bordiūrą, nuriedėjo Kanzaso gatve. Henris nusivijo, tįsdamas mergaitę su savimi. Viktoras apsilaižė lūpas ir apsižvalgė. Raugas užsismaukė Niujorko "Jankių" beisbolo kepurę ir įbedė pirštą į ausį nieko nesusigaudydamas.

Bevė pamatė baltą moters veidą, užspaudžiant vairuotojo ir keleivio durų spyneles. "Fordo" variklis birzgė ir kosėjo. Henris spyrė į užpakalinį žibintą.

- Nešdinkis iš čia, sukriošus kale!

Sucypė padangos, kai dama nuspaudė akceleratorių. Pasimaišęs sunkvežimis išsuko į šoną, kad neatsitrenktų, supypsino. Henris vėl atsigręžė į Beverlę su šypsena, o ji nutaikė vieną sportbatį tiesiai jam į šakymą.

Agonijos grimasa pasirodė Bauerso veide. Peilis iškrito iš rankos ant šaligatvio. Pirštai paleido plaukus (paskutinį kartą peštelėję), ir Henris pritūpė neįstengdamas surikti, susiėmęs už mašnelės. Tarp pirštų karojo kuokštai jos raudonų plaukų, ir akimirksniu siaubas virto karšta neapykanta. Bevė atsikrenkštė ir spjovė Bauersui ant kaktos.

Tada apsisuko ir nubėgo.

Raugas parisnojo keletą metrų paskui. Tada su Viktoru nuėjo prie Henrio, kuris nustūmė draugus, nepaleisdamas tarpkojo; jau ne pirmą kartą šią vasarą ten įspirtas.

Jis pasilenkė ir sugraibė peilį.

-... skui, - suinkštė.

- Ką, Henri? - susirūpinęs paklausė Raugas.

Henris atgręžė į jį tokio klaikaus skausmo ir liguistos, atviros neapykantos kupiną veidą, kad Haginsas loštelėjo.

- Sakau... pa... skui! - išspaudė jis ir ėmė šokčioti bei paknopstom vytis Beverlę, nepaleisdamas rankų.

- Mes dabar jos nepagausim, Henri, - neramiai bandė atkalbėti Viktoras. - Juk tu vos paeini.

- Mes pagausime ją, - sušvokšdė Bauersas. Viršutinė lūpa pakilo ir įsitempė kaip įerzinto šuns. Prakaito lašai kabojo ant kaktos ir varvėjo įkaitusiais žandais. - Būtinai pagausim. Nes aš žinau, kur ji bėga. Bėga į Barensą susitikti su savo debilais

5

Derio viešbutis 2 : 00

- ... draugais, - pasakė Beverlė.

- Hmmm? - Bilas žvilgtelėjo į ją. Mintys buvo toli. Jie ėjo susikibę rankomis, tyla tarp jų buvo iškalbingesnė už žodžius. Jis nugirdo tik paskutinį žodį. Už kvartalo per rūką spingsojo "Derio" viešbučio žiburiai.

- Sakiau, kad jūs buvote mano geriausi draugai. Vieninteliai, kuriuos aš tada turėjau, - ji šyptelėjo. - Susidraugauti man visada sunkiai sekasi, nors turiu vieną Čikagoje. Draugė, vardu Kėja Makol. Manau, tau ji patiktų, Bilai.

- Tikriausiai. Aš ir pats nepuolu į draugystes, - nusišypsojo Denbras. - Kadaise man užteko vien jūsų, - Bevės plaukuose matė rūko perliukus, žavėjosi šviesos aura apie jos galvą. Akys liūdnai žvelgė į jo.

- Man dabar kai ko labai trūksta, - pratarė Beverlė.

- Ko g-gi?

- Tavo bučinio, - atsakė ji.

Bilas prisiminė Odrą ir pirmą kartą pagalvojo, kad ji nepaprastai panaši į Beverlę. Gal tas panašumas suteikė drąsos pasisiūlyti palydėti Odrą namo tam Holivudo vakarėliui baigiantis, per kurį jie susipažino. Pervėrė skaudus kaltės jausmas... ir jis suspaudė Beverlę, savo vaikystės draugę, glėbyje.

Bučinys buvo stiprus, karštas ir saldus. Krūtys spaudėsi po atsagstytu jo švarku, klubai prisiglaudė prie jo, nutolo... ir vėl prisiglaudė. Kai klubai atsitraukė antrą kartą, Bilas panardino abi rankas į jos plaukus ir prisispaudė prie jos... Pajutusi jo erekciją, Bevė atsidususi prigludo skruostu prie jo kaklo. Bilo odą suvilgė šiltos, užgniaužtos ašaros.

- Eime, - pasakė ji, - greičiau.

Bilas suėmė jos ranką, ir abu nuėjo į viešbutį. Vestibiulis buvo senas, užgriozdintas gėlėmis, bet nepraradęs žavesio. Apstatymas devynioliktojo amžiaus. Tokią valandą jis buvo tuščias, tik gilėliau kambarėlyje neaiškiai matėsi susikėlęs kojas ant stalo priešais televizorių administratorius. Bilas paspaudė trečio aukšto mygtuką virpančiu pirštu. Susijaudinimas? nervai? kaltė? ar viskas kartu? O taip, žinoma, ir beprotiškas džiaugsmas ir siaubas taip pat. Tai nelabai malonus mišinys, bet būtinas. Jis nuvedė Beverlę koridoriumi iki savo kambario, neaiškiai suvokdamas, kad jei jam lemta būti neištikimam, tai turi atsitikti jo, o ne jos kambaryje. Jis prisi-

minė Siuzaną Brauni, savo pirmą agentę ir pirmąją meilužę, kai dar neturėjo dvidešimties.

Apgaudinėju. Apgaudinėju savo žmoną. Bilas bandė išmesti tai iš galvos, bet mintis buvo vienu metu reali ir nereali. Viską nustelbė namų ilgesys, senamadiškas atitrūkimo jausmas. Dabar Odra jau bus atsikėlusi, verda kavą, sėdi už virtuvės stalo su chalatu, galbūt apžiūrinėja raukšleles ar skaito Diko Francio romaną.

311 kambario spynoje trakštelėjo raktas. Nuvažiavę į Beverlės kambarį penktame aukšte, būtų radę šviečiančią lemputę ant telefono aparato; televizorių žiūrintis administratorius būtų perdavęs jai žinią paskambinti draugei Kėjai į Čikagą (po trečio nervingo Kėjos skambučio jis pagaliau įjungė signalą), ir visi įvykiai būtų pakrypę kita vaga: prašvitus penketukas jau neišvengtų Derio policijos... Bet jie nuėjo į Bilo kambarį - kaip buvo lemta, matyt.

Durys atsidarė. Jie įėjo, Bevė žiūrėjo žvilgančiomis akimis, nuraudusi, tankiai besikilnojančia krūtine. Bilas apsikabino ir paniro į teisumo jausmą, jausmą, kad praeities ir dabarties ratas neišardomai susilydo. Jis nerangiai užtrenkė duris, ir Beverlė nusijuokė jam į lūpas.

- Mano širdis... - pasakė ji ir uždėjo Bilo ranką ant kairės krūties. Po šitu stangriu, iš proto varančiu minkštumu dundėjo varikliukas.

- Tavo š-š-širdis...

- Mano širdis.

Jie gulėjo ant lovos nenusirengę, bučiavosi. Bevės ranka nuslydo po Bilo marškiniais, vėl ištrūko. Ji perbėgo pirštais per sagų eilę, stabtelėjo ties juosmeniu... ir jau leidosi jo akmeniniu. Raumenys, kurių jis net neįtarė turįs, įsitempė ir suvirpo slėpsnyse. Bilas atitraukė lūpas ir nuslinko nuo jos kūno.

- Bilai?

- Turiu s-s-stabtelėti m-m-minutėlę, - pasakė jis. - Arba paleisiu į k-kelnes kaip v-vaikas.

Ji vėl tylutėliai nusijuokė ir žiūrėdama į jį paklausė:

- Ar tikrai taip? Ar tu turi slaptų minčių?

- Slaptų minčių, - pasakė Bilas. - Aš visada jų turiu.

- O aš ne. Nekenčiu jo...

Bilas pažiūrėjo į draugę surimtėdamas.

- Aš net nežinojau daug ko iki užvakar, - tęsė Beverlė. - O, ne, žinojau, pasąmonėje tikriausiai. Jis muša ir įžeidinėja. Ištekėjau už jo, nes... nes mano tėvas nerimavo dėl manęs. Kad ir kaip stengiausi, kėliau jam susirūpinimą. Ir žinau, kad jis palaikytų Tomą. Nes Tomas irgi manimi visada susirūpinęs. Nejuokais susirūpinęs. Ir kol kas nors manimi rūpinasi, aš saugi. Daugiau negu saugi. Tikra, - ji ramiai žiūrėjo į Bilą. Palaidinukė išsipešė iš kelnių, apnuogindama pilvo juostą. Bilui norėjosi jį pabučiuoti. - Bet tai nebuvo tikra. Tai buvo košmaras. Būti Tomo žmona yra kaip grįžti į košmarą. Kodėl taip yra, Bilai? Kodėl žmogus pats, savo noru sugrįžta į košmarą?

- V-vienintelė p-priežastis, kurią galiu su-sugalvoti, yra ta, kad ž-žmonės grįžta surasti savęs.

- Košmaras čia, - pasakė Bevė. - Košmaras Deryje. Tomas toks mažytis su juo palyginus. Dabar geriau jį perprantu. Nekenčiu savęs už tuos metus, praleistus su juo... Tu nežinai... ką jis vertė mane daryti, o, ir aš mielai tą dariau, nes, supranti, jis rūpinosi manimi. Verkdavau... nors kartais būdavo per daug gėda. Supranti?

- Ne, - atsakė jis ir suėmė Bevės rankas. Ji prisispaudė. Akys blizgėjo, bet ji neverkė. - Daug kas suklysta. Bet tai ne e-e-egzaminas. Tiesiog tu darei, ką g-galėjai.

- Noriu pasakyti, kad aš neapgaudinėju Tomo ir nekerštauju tavimi jam. Man tai bus natūralu, normalu ir miela. Bet aš nenoriu skaudinti tavęs, Bilai. Arba įpainioti, dėl ko vėliau gailėsies.

Bilas pamąstė apie tai, rimtai ir smarkiai apsvarstė. Bet keista frazė "jis kelia kumščius ir t.t." įkyriai ėmė lįsti į galvą. Diena buvo ilga. Maiko skambutis ir pakvietimas į "Rytų nefritą" atrodė buvę prieš šimtą metų. Tiek istorijų. Tiek atsiminimų kaip nuotraukų iš Džordžio albumo.

- D-d-draugai n-neapgaudinėja vienas k-k-kito, - pasakė jis ir palinko virš Bevės... Lūpos susiglaudė, ir jis ėmė sagstyti jos palaidinukę. Moters ranka apkabino kaklą ir prisiglaudė jį arčiau, kai kita atsisegė kelnes ir nutraukė jas žemyn. Valandėlę Bilo delnas glostė šiltą pilvuką, prislopintas šūksnis - jos kelnaičių neliko, po to švelnus stumtelėjimas, ir Bevė pati nukreipė jį.

Kai Bilas įsiskverbė, Beverlė išsirietė ir sumurmėjo:

- Būk mano draugas... aš myliu tave, Bilai.

- Aš taip pat tave myliu, - pasakė jis, šypsodamasis pro nuogą jos petį. Jie pradėjo palengva. Kai Bevė pagreitino, Bilas pasijuto šlapias nuo prakaito. Sąmonė ėmė blėsti, koncentruotis į susiliejimą. Moters poros atsivėrė, paskleisdamos malonų muskuso kvapą.

Beverlė pajuto artėjant orgazmą. Ji aktyviai siekė jo nė sekundę neabejodama, kad jis ateis. Jos kūnas staiga apmirė, rodės, pakilo į viršų, bet ne orgazme; su Tomu ir kitais dviem meilužiais prieš Tomą ji nebuvo pasiekusi tokios viršūnės. Bevė suvokė, kad tai nebus paprastas orgazmas; tai bus bomba. Ji truputį nusigando... bet kūnas vėl pagavo ritmą. Bevė staiga pajuto kietą Bilo kūną: jis staiga sukietėjo kaip ta dalis joje, ir tą mirksnį ji krito... pradėjo kristi; malonumas buvo toks viską apimantis kaip agonija, išgriovusi nežinomus šliuzus, ir ji įsikando Bilui į petį, kad užgniaužtų riksmą.

- O, Dieve mano, - atsiduso Bilas, ir nors niekada taip ir neįsitikino, Bevei pasirodė, kad jis verkia. Jis atsilošė, lyg norėdamas atsitraukti. Ji mėgino nusiteikti tam netekties ir tuštumos momentui, ir tada Bilas vėl įėjo su jėga. Ji vėl pajuto orgazmą - neįtikėtinas jai dalykas, ir vėl atsivėrė atminties durys, purptelėjo paukščiai, tūkstančiai paukščių ant kraigų, telefono linijų, Derio pašto dėžučių, pavasariniai paukščių būriai balandžio danguje. Skausmas sumišo su malonumu, tyliu, koks tylus atrodo pava-

sario dangus. Tylus fizinis skausmas ir tylus fizinis malonumas susilydė su keistu sutvirtinimo pojūčiu. Ji kraujavo... ji... ji...

- Jūs visi? - staiga suriko ji išplėtusi akis.

Šįkart Bilas tikrai paliko ją, bet per atradimo šoką ji vargiai pajuto.

- Kas? Beverle? Ar viskas ge...

- Jūs visi? Aš mylėjausi su jumis visais?

Bilas pritrenktas, išsižioja... ir staiga supranta. Bet priminė ne ji, - net per savo susijaudinimą Bevė tai matė. Denbras prisiminė pats.

- Mes...

- Bilai? Kas tai?

- Tai buvo t-tavo būdas mus išgelbėti, - pasakė jis. Akys taip žaižaravo, kad kėlė jai šiurpą. - Beverle, ar t-t-tu su-supranti? Tai buvo t-t-t-tavo būdas mus išgelbėti! Mes visi... bet mes... - jis atrodė išsigandęs, sutrikęs.

- Dabar prisimeni viską iki galo? - paklausė Bevė.

Jis palengva papurtė galvą.

- D-d-detalių ne... Bet... - draugo veidas atrodė nejuokais išsigandęs. - Tai, ką aš prisimenu tiksliai, yra noras ištrūkti iš ten. Nesu t-tikras... Beverle, aš nesu tikras, kad suaugusieji tai gali pakartoti.

Ji ilgai žiūrėjo į jį be žodžių, paskui atsisėdo ant lovos krašto. Jos kūnas buvo glotnus ir dailus, stuburo linija menkai pastebima prieblandoje, kai ji palinko nuimti puskojinių. Ant peties krito plaukai. Bilas pagalvojo, kad prieš aušrą vėl jos norės, ir kaltės jausmą užglostė tik niekingas pasiteisinimas, jog Odra už okeano. *Įmesk dar vieną monetą į automatą,* - pagalvojo Bilas. - *Šita dainelė vadinasi "Neskauda širdies dėl to, ko nežinai". Bet kažkur skauda. Gal erdvėje tarp žmonių.*

Beverlė atsistojo ir atlenkė lovą.

- Eikim miegoti. Mums reikia miego. Abiems.

- G-g-gerai, - tikrai buvo gerai. Užvis labiausiai dabar norėjosi išsimiegoti... tik ne vienam, ne šiąnakt... Paskutinis šokas praėjo neįtikėtinai greitai, bet dabar jis jautėsi baisiai pavargęs, išsunktas. Realybė darėsi panaši į sapną, ir nepaisant kaltės jausmo, jis jautėsi saugus. Bus galima pagulėti šalia, nusnausti jos glėbyje. Norėjosi Bevės šilumos ir draugiškumo. Abu seksualiai susijaudinę, bet dabar tai daugiau jų neskaudins.

Bilas nusimovė savo kojines, nusimetė marškinius ir įsmuko šalia jos. Bevė prisispaudė degančiomis krūtimis, ilgos kojos buvo vėsios. Bilas apglėbė ją, galėdamas palyginti - jos kūnas buvo ilgesnis už Odros, pilnesnė krūtinė ir klubai. Bet tai buvo mielas kūnas.

Su tavim turėjo būti Benas, brangioji, - migdamas pagalvoji jis. - *Taip turėjo iš tikro būti. Kodėl taip neatsitiko, Benai?*

Nes tada buvai tu ir dabar esi tu, tik tiek. Nes kas sukasi, visada grįžta į tą patį. Taip, rodos, sakė Bobas Dylanas... o gal Ronaldas Reiganas. Ir galbūt aš čia, nes Benui vieninteliui priklauso lydėti damą namo.

Beverlė prisispaudė, ne gosliai (nors prieš nugrimzdama į sapną nudžiugo pajutusi Bilo erekciją), tiesiog trokšdama jo kūno šilumos. Ji pati

jau beveik snaudė. Jos laimė čia, su juo, po šitiek metų tikra laimė. Žinojo, nes jautė kartų prieskonį. Ši naktis, gal dar antras kartas ryt rytą. Paskui jie nusileis į kanalizaciją kaip kadaise ir suras savąjį TĄ... Ratas sutankės, dabartiniai jų gyvenimai persilies su vaikyste; jie virs beprotiškos Mėbijaus juostos veikėjais.

Arba liks ten, apačioje, mirti.

Ji apsivertė. Bilo ranka švelniai suėmė krūtį. Bevei nereikėjo bijoti užmigti ir galvoti, ar staiga ta ranka nesusispaus į kumštį.

Mintys ėmė trūkinėti. Kaip visada, prieš nugrimzdama į miegą, ji išvydo ryškų gėlių kilimą - jūras siūbuojančių po žydru dangumi žiedų. Po jo - kritimo pojūtis. Tas pojūtis kartais ją išbudindavo vaikystėje šlapią nuo prakaito, patemptomis verksmui lūputėmis. Psichologijos vadovėlyje ji perskaitė, kad vaikai neretai sapnuoja krentą.

Šįsyk ji nepakirdo, jautė šiltą ir jaukų Bilo rankos svorį, delną ant krūties. Pagalvojo, kad jei jau krenta, krenta ne viena.

Paskui ji pasiekė žemę ir ėmė bėgti: šitas keistas sapnas greitai sukosi. Ji vijosi, persekiojo miegą, tylą, gal net laiką. Metai lėkė. Skriejo. Jeigu apsigręži ir imi vytis savo vaikystę, reikia rimtai pasipustyti padus. Dvidešimt devyneri, kai ji nusidažė sruogelėmis plaukus (greičiau). Dvidešimt dveji, įsimylėjo futbolininką, vardu Gregas Maloris, kuris vos neišprievartavo jos per brolijos vakarėlį (greičiau, greičiau). Šešiolika, prisigėrė su dviem draugužėm Mėlynosios paukštės kalno apžvalgos aikštelėje Portlende. Keturiolika... dvylika...

... greičiau, greičiau, greičiau...

Ji užmigo pasiekusi dvylika, sugavusi juos, peršokusi per atminties užtvarą, kurią TAS pastatė visiems jiems (plaučiams per miegus tai buvo kaip šaltas rūkas). Tada įbėga į vienuoliktuosius metus, lekia, bėga kaip pabaidyta, bėga susiremti su velniu, grįžteli atgal, žvilgteli

6

Barensas, 12 : 40

per petį, ar nepamatys jų kepurnėdamasi pylimu žemyn. Jokio pėdsako, kol kas. Gerai ji jam “įtaisė”, kaip kartais sakydavo tėvas... ir, prisiminus tėvą, vėl plūstelėjo kaltės ir liūdesio banga.

Ji žvilgtelėjo po siūbuojančiu tiltuku, vildamasi rasti ten pririštą Silverį, bet jo nebuvo. Tik žaislų, kurių jie nesivargino nešioti namo, slėptuvė. Ji pasuko į keliuką, atsigręžė ir..... ant pylimo išniro Raugas su Viktoru, iš šonų prilaikydami Henrį kaip indėnų sargyba Rendolfo Skoto filme. Henris buvo klaikiai išblyškęs. Jis rodė į ją. Viktoras su Raugu padėjo jam keberiotis šlaitu. Iš po kojų biro žemės ir žvyras.

Beverlė žiūrėjo į juos kaip užkerėta, paskui apsisuko ir spruko per upelį, pamiršusi Beno brastą, taškydama sportbačiais purslus. Uždususi įsu-

ko į takelį. Jautė, kaip virpa kojų raumenys. Jau netoli. Slėptuvė. Jeigu ją pasieks, galbūt išsigelbės.

Ji bėgo takeliu, šakos dar labiau nurausvino jos skruostus, viena, pataikiusi į akį, privertė ašaroti. Ji metėsi į dešinę, prasibrovė pro krūmus ir išnėrė į laukymę. Durys ir langelis atlapoti, sklinda rokenrolas. Išgirdęs ją artinantis, išlindo Benas Henskomas. Vienoje rankoje laikė mėtinių saldainių, kitoje - Arčio komiksą.

Pamatęs Beverlę tokią, nustėro. Kitomis aplinkybėmis ji keltų juoką...

- Beve, kas, po galais...

Bet ji nesivargino atsakinėdama. Už jos jau visai arti šlamėjo krūmai, pasigirdo tyli komanda. Atrodo, kad Henris atsigavo. Todėl ji tiesiog įšoko pro duris, švystelėjusi ne tik šiukšlėmis, bet ir lapais bei visokiais šapais apkibusia uodega.

Benas pamatė ją leidžiantis kaip 101-ąjį desantinį ir išnyko nuo liuko taip greit, kaip pasirodė. Beverlė šoko, jis nerangiai ją sugavo.

- Uždaryk viską, - iškošė ji. - Paskubėk, Benai, dėl Dievo meilės! Jie artinasi!

- Kas?

- Henris su draugais! Henris išprotėjo, jis su peiliu...

To berniukui pakako. Numetė saldainius ir knygą. Sustenėjęs užvėrė liuką. Jis buvo aplipdytas velėna, o vyriai vis dar laikė pakankamai gerai. Keli velėnos gabalai atšoko, ir viskas. Beverlė ant pirštų galiukų uždarė langelį. Jie liko tamsoje.

Beverlė susirado Beną ir liguistai įsikibo. Po sekundės Benas ją irgi apkabino. Jie abu klūpojo. Staiga Bevė pašiurpo supratusi, kad Ričio tranzistorius vis dar groja kažkur tamsoje, Litl Ričardas plyšoja “Mergaitė nieko negali padaryti”.

- Benai... radijas... išgirs...

- O Dieve!

Jis stuktelėjo mergaitę masyviu klubu, vos nepargriovęs. Bevė išgirdo, kaip aparatas nukrenta ant žemės. “Mergaitė nieko negali padaryti, jei vyrai sustoja ir spokso”, - su kimiu entuziazmu pranešė jiems Litl Ričardas. ”Negali! - antrino ansamblis. - Nieko negali!” Benas irgi sunkiai kvėpavo. Abu švokšdė kaip garvežiai. Trakštelėjimas... ir tyla.

- Velnias, - tarstelėjo Benas. - Sumaliau visai. Ričis pasius, - jis ieškojo jos tamsoje. Ranka palietė jos krūtį ir atsitraukė it nudeginta. Beverlė ištiesė rankas, sugavo už marškinių ir prisitraukė arčiau.

- Beverle, ką...

- Ššš!

Jis nutilo. Jie sėdėjo apsikabinę, užvertę galvas į viršų. Tamsa nebuvo aklina. Siauras šviesos ruoželis žymėjo liuką, kiti trys - langelį. Vienas iš šių trijų buvo ganėtinai platus spinduliui įlįsti. Beliko tik melsti, kad anie nepastebėtų.

Beverlė išgirdo juos artinantis. Žodžiai nesuprantami... paskui visai aiškūs. Ji smarkiau apglėbė Beną.

- Jeigu ji nubėgo į bambukyną, nesunkiai rasim pėdsakus, - kalbėjo Viktoras.

- Jie žaidžia šičia, - atšovė Henris. Balsas įsitempęs - per vargą spaudžia žodžius. - Bugersas Talijendas sakė. Ir kai mėtėmės akmenimis, iš čia atėjo.

- Taip, žaidžia karą, dar ką nors, - pritarė Raugas.

Staiga virš jų sudundėjo žingsniai. Velėnos stogas vibravo. Ant Bevės veido pabiro žemės. Vienas, du ar net visi trys stovėjo ant slėptuvės. Jai suspaudė pilvą; turėjo sukąsti dantimis aimaną. Benas didele ranka prispaudė jos veiduką prie savo peties, o pats žiūrėjo į viršų svarstydamas, ar anie susipras... ar ir taip jau žino, tik apsimetinėja.

- Jie turi kažkokią slėptuvę, - kalbėjo Henris. - Man Bugersas sakė. Kažkokį lizdą ar kažką panašų. Vadina jį klubu.

- Aš jiems užklubinsiu, jei taip nori, - pasakė Viktoras. Ir Raugas griausmingai nusižvengė.

Bum, bum, bum virš galvos. Šįkart stogas susiūbavo daugiau nei įprastai. Aišku, jie tą pastebės. Normali žemė šitaip nesiūbuoja.

- Pasižiūrėkim prie vandens, - pasiūlė Henris. - Lažinuos, kad ji ten.

- Gerai, - sutiko Viktoras.

Bum, bum. Žingsniai tolo. Beverlė tyliai atsiduso su palengvėjimu pro sukąstus dantis... ir išgirdo Henrį sakant: “Tu lik čia ir stebėk taką, Raugai”.

- Gerai, - atsakė Raugas ir ėmė žirglioti pirmyn atgal, kartais nulipdamas, kartais vėl užlipdamas ant slėptuvės stogo. Žemės toliau biro. Benas su Beverle žiūrėjo vienas į kitą dėmėtais, purvinais veidais. Beverlė užuodė ne vien dūmus, bet ir salsvą šiukšlių dvoką. “Nuo manęs”, - nelinksmai pagalvojo ji. Bet ji dar labiau apsikabino draugą. Jo gabaritai staiga pasirodė labai malonūs, raminantys, ji džiaugėsi, kad jo tiek daug. Jis pradėjo vasaros atostogas gal kaip bailus storuliukas, bet dabar jis ne toks. Kaip ir visi jis pasikeitė. Jeigu Raugas aptiktų juos čia, Raugas gali likti smarkiai nustebintas.

- Aš jiems užklubinsiu, jei taip nori, - pakartojo Raugas ir sukrizeno. Raugo Haginso juokas buvo storas, pamėkliškas. - Užklubinsiu, jei taip nori. Gerai. Ir dar kaip gerai.

Bevė pajuto, kaip Beno pilvas ima spazmingai trukčioti, jis traukė orą ir salvėm leido jį iš plaučių. Ji išsigando, ar tik draugas nepradeda verkti, bet geriau įsižiūrėjusi į jo veidą suprato, kad jis kovoja su juoku. Jo akys, pasruvusios ašaromis, pagavo Bevės žvilgsnį, juokingai užvirto ir nukrypo į šoną. Blyškioje šviesoje ji įžiūrėjo kone violetinį Beno veidą nuo pastangų nesuprunkšti.

- Užklubinsiu, o užklubinsiu, - pasakė Raugas ir sudribo pačiame stogo viduryje. Šį kartą jis pavojingai sudrebėjo, grasinančiai trakštelėjo viena sąspara. Stogas buvo apskaičiuotas išlaikyti velėną... o ne dar šimtą šešiasdešimt svarų Haginso svorio.

Jeigu nenulips, užvirs tiesiai mums ant galvų, - pagalvojo Bevė ir užsikrėtė juoko bacila. Ji lipo lauk atodūsiais ir inkštimu. Jau įsivaizdavo, kaip atlapoja langelį ir smagiai stukteli į kuprą kikenančiam ir veblenančiam po nosim Haginsui. Nebeištvėrusi Bevė įsikniaubė Benui į krūtinę.

- Ššš, - sušnypštė Benas. - Dėl Dievo meilės, Beve...

Traaakšt. Jau garsiau.

- Ar išlaikys? - šnipštelėjo ji.

- Jeigu nepers, - atsakė Benas, ir tą pačią akimirką Raugas paleido vieną bent trijų sekundžių tiradą. Porelė dar labiau susispaudė, gniauždama vienas kito juoką. Bevei taip suskaudo širdį, kad ji išsigando širdies smūgio.

Tada jie išgirdo, kaip Henris šaukia Raugą.

- Kas? - subliovė tas atsistodamas su dundesiu, pažėręs žemių Benui ir Bevei ant galvų. - Kas, Henri?

Henris kažką suriko. Beverlė nugirdo tik "krūmai" ir "krantas".

- Gerai! - sumykė Raugas ir nužengė nuo stogo. Paskutinį kartą trakštelėjo ramsčiai, ant Beverlės kelių nusileido skiedra. Ji nustebusi pakėlė ją.

- Dar penkios minutės, - tyliai šnipštelėjo Benas, - ir būtų amen.

- Girdėjai, kaip iššovė? - sukikeno Beverlė.

- Kaip trečiasis pasaulinis karas, - pasakė Benas irgi nebelaikydamas juoko.

Buvo taip gera jo negniaužti, ir vaikai juokėsi iš širdies, kad ir pašnibždomis.

Paskui, pati netikėdama, kad taip atsitiks (ir visiškai ne dėl taip susiklosčiusių aplinkybių), Beverlė pasakė:

- Ačiū už eilėraštį, Benai.

Benas iškart nustojo juoktis ir atsargiai į ją pasižiūrėjo. Išsitraukęs purviną nosinę, lėtai ėmė valytis veidą.

- Eilėraštį?

- Haiku. Haiku ant atviruko. Juk tu jį atsiuntei, tiesa?

- Ne, - atsakė Benas. - Aš nesiunčiau tau haiku. Nes jeigu toks berniukas - storas kaip aš - padarytų tai, mergaitė tikriausiai tik pasijuoktų iš jo.

- Aš nesijuokiau. Man jis pasirodė nuostabus.

- Niekad negalėčiau parašyti nieko nuostabaus. Bilas gal. Tik ne aš.

- Bilas parašytų, - sutiko Bevė. - Bet jis niekada neparašys taip gražiai. Ar paskolinsi nosinę?

Benas padavė savo nosinę, ir ji ėmė šluostyti savo veidą kuo rūpestingiausiai.

- Kaip tu sužinojai, kad tai aš? - galiausiai paklausė Henskomas.

- Nežinau. Kažkaip.

Beno gerklę konvulsiškai suspaudė. Jis pasižiūrėjo į savo rankas.

- Tuo aš nenorėjau nieko pasakyti.

Beverlė liūdnai pažvelgė į jį.

- Jau geriau to nesakytum. Antraip tu visiškai sugadinsi man dieną. Žinok, ji ir taip jau nekokia.

Nepakėldamas akių nuo savo rankų, berniukas vos girdimai ištarė:

- Aš norėjau tau pasakyti, kad myliu tave, Beve, bet aš nenoriu nieko sugadinti.

- Nesugadinsi, - atsakė ji apkabindama. - Man dabar labai reikia meilės.

- Bet juk tau labiau patinka Bilas.

- Gal ir taip, bet tai nesvarbu. Jei mes būtume dideli, tada gal ir turėtų reikšmę. Bet ir tu man labai patinki. Jūs esate vieninteliai mano draugai. Aš tave taip pat myliu, Benai.

- Ačiū, - atsakė jis. Nutilo, paskui pasiryžo. Netgi galėjo atlaikyti Bevės žvilgsnį. - Tai aš parašiau eilėraštį.

Valandėlę jie pasėdėjo tylėdami. Beverlė jautėsi saugi. Apsaugota. Tėvo veidas ir Henrio peilis nebeatrodė tokie gąsdinantys šitaip sėdint. Saugumo jausmą buvo sunku nusakyti, o ji ir nebandė, nors vėliau ji galės nustatyti jo šaltinį: ji buvo rankose vyro, pasiryžusio už ją numirti be mažiausios dvejonės. Bevė tiesiog tai žinojo; tai jautėsi aromate, kurį skleidė jo kūnas ir į kurį ji galėjo atsakyti.

- Kiti turi sugrįžti, - staiga atsitokėjo Benas. - O jeigu juos pagaus?

Beverlė įsitempė tarsi iš snaudulio pažadinta. Prisimena, kad Bilas pakvietė Maiką Henloną kartu priešpiečiauti. Ričis ketino pavaišinti Steną sumuštiniu. O Edis pažadėjo parnešti savo "Parčėzi" lentą. Jie netrukus grįš, net neįtardami apie Henrį ir jo draugužius.

- Turim juos įspėti, - pasakė ji. - Henriui ne vien manęs reikia.

- O jei mes išlįsim ir jie grįš...

- Taip, bet mes bent žinom, kad jie čia, o Bilas ir kiti - ne. Edis net negali bėgti, ranka sulaužyta.

- Dieve mano, - atsiduso Benas. - Reikia rizikuoti.

- Taip, - Bevė nurijo seiles ir žvilgtelėjo į laikroduką. Tamsoje sunku įžiūrėti, bet panašu, kad yra truputis po pirmos. - Benai...

- Kas?

- Henris tikrai išprotėjo. Jis kaip tas vaikas iš "Mokyklos džiunglių". Jis norėjo nužudyti mane, o anie du jam padėjo.

- O, ne, - pasakė Benas. - Henris išprotėjęs, bet ne tiek. Jis tik...

- Ką tik? - paklausė Beverlė. Ji prisiminė Henrį su Patriku automobilių kapinėse. Tuščią Henrio žvilgsnį.

Benas neatsakė. Mąstė. Aplinkybės pakito, ar ne? Kai pakliūvi į tas permainas, sunkiau jas pastebėti. Reikia atsitraukti, kad matytum... na, bent pamėgintum. Mokslo metams baigiantis jis bijojo Henrio, bet tik todėl, kad jis didesnis ir kad chuliganas, - nei iš šio, nei iš to griebs pirmaklasį, užlauš indėniškai ranką ir paleis verkiantį. Tik tiek. Bet jis supjaustė Benui pilvą. Per akmenų mūšį Henris sprogdino bombas žmogui į veidą. O juk jomis galima užmušti. Ir nesunkiai užmušti. Pasikeitė išvaizda,

atrodo beveik kaip apsėstas. Rodės, dabar turi nuolat jo saugotis, kaip saugaisi tigrų ir nuodingų gyvačių džiunglėse. Ir pripratai prie to, kad net nebeatrodo neįprasta. Bet Henris iš tikro beprotis, tiesa? Taip. Benas turėjo progą įsitikinti paskutinę mokslo metų dieną, bet nenorėjo nei tikėti tuo, nei prisiminti. Čia ne toks dalykas, kuriuo norisi tikėti. Staiga toptelėjo mintis, stipri kaip įsitikinimas, šalta kaip spalio purvas. TAS naudojasi Henriu. Gal ir kitais, bet tada per Henrį. O tada Bevė teisi. Jau ne nekalti rankų laužymai ar smūgiai per kaklą, kai misis Duglas skaito savo knygą už stalo, ne stumdymas aikštelėje, kad nusibrozdintum kelius. Jeigu TAS naudojasi juo, tada Henris panaudos peilį.

- Viena senutė pamatė, kad mane muša, - tęsė Beverlė. - Tada Henris puolė ją. Spyrė į automobilio žibintą.

Tai privertė Beną smarkiai sunerimti. Jis instinktyviai kaip dauguma vaikų suprato, kad jie gyvena žemiau suaugusiųjų regėjimo ir mąstymo lauko. Kai dideli pasišokinėdami eina gatve, galvodami apie darbą, susitikimus, mašinų pirkimą ir kitokius dalykus, jie niekada nepastebi vaikų, žaidžiančių "klases", karą, gaudynes ar slėpynes. Chuliganai kaip Henris gali kiek nori mušti vaikus, kol nesimaišo po akimis. Daugių daugiausia praeinantis suaugusysis pasakys "gal baigsi" ir nušvilpiniuos toliau, net neatsigręžęs pasižiūrėti, ar tas peštukas pakluso. O chuliganas palauks, kol suaugęs dings už kampo... ir vėl darys, ką pradėjęs. Atrodo, dideli mano, jog tikras žmogaus gyvenimas prasideda tik jam užaugus penkias pėdas.

Jeigu Henris puolė kažkokią moteriškę, jis įsiveržė į tą regėjimo lauką. O tai geriau už viską liudija, jog jis tikrai išprotėjo.

Beverlė perskaitė Beno akyse tikėjimą ir nusiramino. Nereikės pasakoti, kaip misteris Rosas susilankstė laikraštį ir paprasčiausiai nuėjo į namą. Nenorėjo to pasakoti. Tai buvo per daug klaiku.

- Eikim į Kanzaso gatvę, - pasakė Benas ir staigiai atlapojo liuką. - Pasiruošk bėgti.

Jis išlindo lauk ir apsidairė. Laukymėje buvo tylu. Šalimais teškeno Kenduskegas, čiulbėjo paukštelis, dundėjo į stotį dyzelinis garvežys. Daugiau nieko negirdėjo ir pasidarė neramu. Geriau jau būtų išgirdęs, kaip brukasi per bruzgynus Henrio kompanija. O dabar nieko.

- Lįsk, - pasakė ir padėjo Beverlei išlipti. Ji irgi neramiai apsižvalgė, šukuodama pirštais plaukus ir iš pasišlykštėjimo patempdama lūpą.

Benas paėmė ją už rankos, ir jie ėmė brautis per krūmus gatvės link.

- Geriau nelįsti į taką.

- Ne, - pasakė Beverlė, - reikia paskubėti.

Berniukas parodė, kad sutinka.

Jie išniro į keliuką ir nuskubėjo į Kanzaso gatvę. Kartą ji užkliuvo už akmens ir

7

Seminarijos teritorija, 2 : 17

pargriuvo sunkiai ant mėnulio pasidabruoto keliuko. Šūktelėjo iš netikėtumo, suskilusį betoną aptaškė kraujas, juodas nelyginant vabalo. Henris ilgai kaip užburtas žiūrėjo į jį, paskui apsidairė.

Kanzaso gatvė tyli, namai užrakinti ir tamsūs, šviečia tik gatvės žibintai.

A. Štai kanalizacijos grotelės.

Prie vieno metalinio virbo pririštas balionas su išsišiepusiu veidu. Balionas plaikstėsi silpname vėjyje.

Henris pakilo, prispaudęs lipnią ranką prie pilvo. Nigeris neblogai jį apdorojo, bet Henris neliko skolingas. O ne, sere. Dėl nigerio Henris jautėsi ir dar kaip gerai.

- Nepasisekė vargšui, - sumurmėjo Henris ir nusvirduliavo pro balioną. Delną vėl suvilgė šiltas kraujas. - Galas, sutvarkiau vieną suskį. Visus sutvarkysiu. Žinos, kaip mėtytis akmenimis.

Pasaulis ėmė ristis bangomis, milžiniškomis bangomis, kaip tos, kurias rodo prieš kiekvieną "Havajai 5-0"seriją per palatos televizorių;

(pričiupk juos Danai, cha-cha, gerai, po šimts, duoda tas Džekas)

ir Henris galėjo, Henris galėjo, Henris galėjo beveik

(girdėti, kaip tie Oahu vaikinai pasiekia keterą ir atsikrato

(atsikratokratokrato

(pasaulio realumo. "Kanalas". Jūreiviškos dainos. Pameni "Kanalą"? "Kanalas" buvo klasė. "Sunaikinimas". Beprotiškas juokas pradžioje. Kaip Patriko Hoksteterio. Susmirdęs pedas. Patvarkė save ir kiek man)

jis suprato, kad turi

(velnias, geriau negu gerai, tai tiesiog PUIKU, tai tiesiog NEŽMONIŠKAI PUIKU

(gerai Kanale atsijunk dink o tai ne mano vaikinai pagauna bangą ir

(šauna

(šaunašaunašauna

(ant bangos ir lekia ketera su manimi šauna

(liniją šauna pasaulį, bet palieka)

ausį savo galvoje: ji tebeklausė to "šliommm"; akį savo galvoje: ji tebematė kylančią ant spyruoklės Viktoro galvą, krauju nuraudusiais skruostais, akiduobėmis ir kakta.

Henris dėbtelėjo į kairę ir pamatė, kad namus pakeitė aukšta juoda tvora. Virš jos dungsojo siauras, aukštas Teologijos seminarijos statinys. Languose nė švieselės. Seminarija išleido paskutinius abiturientus 1974-ųjų birželį. Tą vasarą jos durys užsivėrė, ir dabar čia ėjo tik po vieną... ir tik gavus paskalininkių klubo, vadinančio save Derio istorine bendruomene, leidimą.

Henris priėjo taką, kuris vedė iki paradinių durų. Jis buvo užtvertas sunkia grandine su metaliniu ženklu: "ĮEITI DRAUDŽIAMA DERIO POLICIJOS VALDYBOS ĮSAKYMU".

Henrio koja užkliuvo, ir jis vėl žnegtelėjo ant šaligatvio. Priekyje iš Houthorno į Kanzaso gatvę įsuko automobilis. Žibintai skrodė kelią. Henris ilgai dėbsojo į šviesas, kol įžiūrėjo, kad tai policijos automobilis.

Jis prašliaužė po grandinės apačia ir nuslinko į kairę, tad dabar jį užstojo gyvatvorė. Naktinė rasa maloniai gaivino įkaitusį veidą. Jis gulėjo ant pilvo, sukiojo drėkindamas abu skruostus, galvą ir gėrė kiek pajėgė.

Policijos mašina praplaukė pro šalį, nesulėtinusi greičio.

Staiga įsižiebė sirenos lempos, karpydamos tamsą padrikais mėlynais šviesos pliūpsniais. Tuščiose gatvėse sirenos buvo nereikalingos, bet Henrį apkurtino netikėtas kurtinantis kniaukimas.

Pagautas, aš pagautas, - vebleno jo smegenys... kol suprato, kad policija tolsta Kanzaso gatve. Po valandėlės pragariškas veriantis garsas pripildė naktį iš pietų pusės. Henris įsivaizdavo milžinišką šilkinį katiną, šokantį iš tamsos. Žalios akys, žvilgantis kailis - TAS nauju pavidalu grįžta jo, grįžta jį sužiaumoti.

Pamažu (tik kai veriantis kauksmas ėmė tolti) jis suvokė, kad tai buvo greitoji, lekianti paskui policijos automobilį. Henris gulėjo drebėdamas ant šlapios žolės, per šaltos dabar, kovodamas

(džim pusbroli bim pusbroli rokenrolas klėty viščiukai kokioj klėty kieno klėty mano)

su pykinimu. Bijojo, kad pradėjęs vemti išvems visas žarnas... o dar penki jo laukia.

Greitoji ir policija. Kur jos nulėkė? Į biblioteką, žinoma. Nigeris. Bet jie pavėlavo. Aš sutvarkiau jį. Todėl galit išjungti sirenas, berniukai. Jis jų nebeišgirs. Jis tiek pat gyvas kiek žibintas. Jis...

Ar tikrai?

Henris aplaižė sukepusias lūpas sausu liežuviu. Jeigu negras būtų miręs, sirenos nestaugtų. Jei nebūtų jų iškvietęs. Tad gal - tik gal - nigeris dar gyvas.

- Ne, - sušvogždė Henris. Jis apvirto ant nugaros ir ėmė žiūrėti į dangų, į milijonus žvaigždžių. TAS iš ten, jis žino. Iš to dangaus.

TAS

(atlėkė iš kosmoso su aistra Žemės moterims atlėkė apiplėšti visų moterų ir išprievartauti visus vyrus ei Frenkai ar tik nenorėjai pasakyti apiplėšti visus vyrus ir išprievartauti moteris vertas šito šou, kvaily, tu ar Jėzus? Viktoras taip sakydavo ir to užteks)

atėjo iš erdvės tarp žvaigždžių. Žiūrint į žvaigždėtą dangų, kūnas ėjo pagaugais: toks didelis, toks juodas. Per daug lengva įsivaizduoti, kad jis virsta kruvinai raudonu, per lengva įsivaizduoti Veidą iš ugnies linijų...

Henris užsimerkė, drebėdamas ir sukryžiavęs ant pilvo rankas galvojo: *Nigeris negyvas. Kažkas išgirdo ir pakvietė policiją patikrinti, va ir viskas.*

O kam tada greitoji?

- Užsičiaupk, užsičiaupk, - sudejavo Bauersas. Grįžo senas įniršis; jis prisiminė, kaip jie vis palikdavo jį nieko nepešusį anais laikais, o tie seni laikai dabar atrodė taip arti ir tokie gyvi. Prisiminė, kaip kiekvieną kartą, patikėjęs savo sėkme, jis paleisdavo juos iš rankų. Taip buvo ir tą dieną, kai Raugas pastebėjo mergšę, bėgančią Kanzaso gatve į Barensą. Jis atsimena, o taip, puikiai tą atsimena. Kaip neprisiminsi, įspirtas į kiaušus. Tą vasarą taip buvo ne kartą.

Henris atsisėdo gūždamasis nuo žarnas pervėrusio skausmo.

Viktoras su Raugu padėjo nusileisti į Barensą. Jis skubėjo, kiek leido nepakeliamas skausmas slėpsnyse. Atėjo laikas viską baigti. Jie pasiekė takelį į laukymę, iš kurios kaip voratinklio gijos į šonus sklaidėsi penkios ar šešios atšakos. Taip, čia žaista vaikų, nereikia būti detektyvu, kad pastebėtum. Saldainio popierėlis, juostelė. Keletas lentelių ir pjuvenų krūvelė, lyg čia kažkas būt buvę statyta.

Prisimena, kaip stovėjo aikštelės viduryje ir košė medžius, ieškodamas jų slėptuvės. Radęs būtų įlipęs, suradęs mergiotę, perpjovęs jai gerklę, o paskui glostęs jos spenelius švelniai, kol jie nustotų judėję.

Bet slėptuvės nesimatė. Nerado jos nei Viktoras su Raugu. Pažįstamas nusivylimas ėmė spausti gerklę. Palikęs Raugą saugoti laukymę, su Viktoru nubėgo paieškoti pėdsakų prie upelio. Ir čia tos kekšės nesimatė. Pasilenkė paimti akmens ir

8

Barensas, 12 : 55

sviedė toli pasroviui supykęs ir nusivylęs.

- Kur, po velnių, ji pasidėjo? - įsakmiai paklausė jis, atsisukdamas į Viktorą.

Tas lėtai papurtė galvą.

- Nežinau. Tu kraujuoji.

Henris pažiūrėjo žemyn ir pamatė tamsią, ketvirtuko dydžio dėmę džinsų klyne. Skausmą pakeitė įkyrus maudimas, bet trumpikės atrodė per ankštos. Kiaušiniai ištino. Įtūžis mazgais įsirėžė į širdį. Čia jos darbas.

- Kur ji? - sušnypštė Viktorui.

- Nežinau, - abejingu balsu pakartojo Krisas. Stovėjo kaip užhipnotizuotas, gavęs saulės smūgį, lyg nesuvokdamas, kur jis. - Pabėgo tikriausiai. Dabar gali būti prie Senojo Iškyšulio.

- Ne, - atšovė Henris. - Ji slepiasi. Jie čia turi slėptuvę. Gal ne medyje, kur nors kitur.

- Kur?

- Aš ne-ži-nau! - sustaugė Henris, ir Viktoras atšlijo.

Bauersas stovėjo Kenduskege, šaltas vanduo ritosi per jo sportbačių galus, dairėsi. Akys užkliuvo už cilindro, kyšančio iš pylimo už dvidešimties pėdų pasroviui, - pompavimo stoties. Jis išlipo iš vandens ir nupė-

dino arčiau, pajutęs nenusakomą nuolankią baimę. Oda tarytum įsitempė, akys išsiplėtė, įstengdamos matyti daugiau ir toliau; rodės, galėjo jausti, kaip mažyčiai plaukeliai ausyse pakyla ir ima judėti it dumbliai pasroviui.

Iš pompavimo stoties sklido tylus gaudimas, tolėliau, virš Kenduskego, iš pylimo kyšojo vamzdis. Srutų upelis tekėjo į vandenį.

Henris palinko virš apvalaus cilindro dangčio.

- Henri, - nervingai pašaukė Viktoras. - Henri? Ką tu darai?

Henris nesiklausė. Jis prikišo akį prie vienos skylės, bet išvydo tik tamsą. Tada prikišo ausį.

- Palauk...

Atplaukė balsas iš juodumos, ir Henris pajuto, kaip kūno temperatūra krenta iki nulio, venos ir arterijos suledėja į varveklius. Bet su šitais pojūčiais užplūdo veik nepažįstamas jausmas: meilė. Jo akys išsiplėtė. Klouniška šypsena išrietė lūpas. Tai balsas iš mėnulio. Dabar TAS pompavimo stotyje... vamzdžiuose.

- Palauk... stebėk...

Jis palaukė, bet daugiau nieko neatsitiko, tik ritmingai migdančiai ošė mechanizmai. Jis grįžo prie smalsiai apžiūrinėjančio jį Viktoro. Henris nekreipė į jį dėmesio ir pašaukė Raugą. Tas atplumpsėjo.

- Čionai, - pasakė jis.

- Ką mes čia darysim, Henri? - paklausė Raugas.

- Lauksim. Stebėsim.

Jie nušliaužė prie laukymės ir susėdo. Henris pamėgino atplėšti savo kelnaites nuo kiaušinių, bet skausmas buvo nepakeliamas.

- Henri, ką... - pradėjo Haginsas.

- Ššš!

Raugas klusniai nutilo. Henris turėjo cigarečių, bet nevaišino. Nenorėjo, kad ta kalė užuostų dūmus, jei ji čia. Galėjo paaiškinti, bet nebuvo reikalo. Balsas pasakė vos du žodžius, o viskas pasidarė aišku. Kam pasitenkinti vien ta kale, jei gali prispausti visus septynis šiknius?

Jie laukė ir stebėjo. Viktoras su Raugu, atrodė, užmigo atviromis akimis. Ilgai laukti neprireikė, bet Henris spėjo daug ką permąstyti. Kaip šįryt jis rado peilį, pavyzdžiui. Ne tą patį, kurį turėjo prasidėjus atostogoms, tas kažkur nusimetė. Šitas buvo daug šaunesnis.

Jis atėjo paštu.

Savotišku.

Jis stovėjo prieangyje, žiūrėdamas į sudaužytą išklerusią pašto dėžutę, ir svarstė, ką mato. Dėžutė buvo nukarstyta balionais. Du buvo pririšti prie kabliuko, kur laiškanešys kartais pakabindavo siuntinius, kiti - ant žymeklio. Raudoni, geltoni, mėlyni, žali. Tarytum koks cirkas naktį pravažiavo Vitčemo gatve ir paliko savo antspaudą.

Priėjęs prie dėžutės, Henris ant balionų išvydo veidus, - veidus vaikų, kurie šią vasarą nepaliko jo ramybėje, kurie tik ir šaipėsi iš jo kiekviename žingsnyje.

Jis spoksojo į šitus vaiduoklius išsižiojęs, o balionai vienas po kito sproginėjo. Tai gerai. Atrodė, kad jis priverčia juos susprogti vos pagalvojęs, nužudo mintimis.

Dėžutė staiga atsidarė. Henris priėjo ir dirstelėjo vidun. Nors laiškanešys čia neužsukdavo anksčiau pietų, Bauersas nenustebo radęs plokščią kvadratinį paketą. Ištraukė. Adresas: "MR.HENRIUI BAUERSUI, RED # 2, DERIS, MEINAS". Ten netgi buvo atgalinis adresas: MR.ROBERTAS GRĖJUS, MEINAS".

Jis atlupo paketėlį, nesivargindamas pakelti nukritusį popierių. Viduje buvo balta dėžutė. Henris atidarė. Ant vata iškloto dugno gulėjo atlenkiamas peilis. Jis parsinešė jį namo.

Tėvas gulėjo savo lovoje bendrame miegamajame, apsuptas tuščių alaus skardinių. Pilvas užvirtęs ant geltonų kelnių. Henris atsiklaupė prie jo, klausydamas knarkimo ir garso vibracijos kvėpuojant, stebėdamas, kaip jo arkliškos lūpos prunkščia su kiekvienu iškvėpimu.

Henris priglaudė peilio galą prie drūto tėvo kaklo. Tėvas sukrutėjo ir vėl paskendo pagirių sapne. Henris laikė peilį šitaip beveik penkias minutes, žvilgsnis buvo apsiblausęs, mąslus, kairio nykščio pagalvėlė glostė mygtuką. Pasigirdo balsas iš mėnulio, sušnibždėjo kaip pavasarinis šiltas vėjas, užslėpęs savyje šalčio ašmenis, suzvimbė kaip suerzintų širšių lizdas, įkalbinėjo kaip užkimęs politikas.

Viskas, ką tas balsas sakė, Henriui pasirodė puiku, ir jis nuspaudė sidabrinį mygtuką. Žudikiškai trakštelėjo spyruoklė peilio viduje, ir šeši coliai ašmenų susmigo Bačui Bauersui į kaklą. Smigo lengvai kaip šakutė į gerai iškepusio viščiuko krūtinėlę. Kruvinas peilio galiukas iššoko kitoje kaklo pusėje.

Bačo akys atsimerkė. Jis dėbsojo į lubas. Išsižiojo. Kraujas nubėgo per lūpų kampučius ausų link. Ėmė gargti. Ant lūpų išaugo kraujo burbulai ir sprogo. Viena ranka sugriebė Henrio kelį ir konvulsiškai suspaudė. Henris nesipriešino. Ranka nukrito. Po sekundės garsai nutilo. Bačas Bauersas buvo negyvas.

Henris ištraukė peilį, nuvalė jį į purviną tėvo paklodę ir vėl sulenkė, kol trakštelėjo spyruoklė. Pažiūrėjo į tėvą be didelio susidomėjimo. Balsas apsakė jam dienos darbą, kol klūpojo įrėmęs rankeną į Bačo kaklą. Viską paaiškino. Todėl jis nuėjo į kitą kambarį skambinti Raugui ir Viktorui.

Dabar jie čia, visi trys, ir nors mašnelę smarkiai skaudėjo, atsikišęs peilis priekinėje kelnių kišenėje maloniai ramino. Jautė, kad tuoj prasidės skerdynės. Ateis likusieji baigti žaisti savo vaikiškų žaidimų, ir tada paplūs kraujas. Balsas iš mėnulio išdėstė jam viską, kol klūpojo prie tėvo, ir pakeliui į miestą Henris negalėjo atlupti akių nuo blyškaus vaiduokliško disko danguje. Jis įsitikino, kad ten tikrai žmogus - šiurpus, švytintis vaiduokliškas veidas su skylėmis vietoj akių ir saldžia šypsena, kuri, rodės, beveik siekia skruostikaulius. TAS kalbėjo

(mes čia apačioje plaukiame Henri mes visi plaukiame ir tu plauksi)

visą kelią. “Nužudyk juos visus, Henri,” - sakė pamėkliškas balsas iš mėnulio, ir Henris suprato, apie ką jis. Jis jautė tą patį. Henris visus juos, savo kankintojus, nužudys, ir tada išnyks jausmas, kad jis pralaimi, kad neišvengiamai žengia į didesnį pasaulį, kuriame nesugebės diktuoti savo sąlygų, kaip diktuoja Derio pradinės žaidimų aikštelėje, pasaulį, kuriame tas sorulis, nigeris arba ta mikčiojanti beždžionė augs, o jis tik darysis vyresnis.

Nužudys aliai vieną, ir tada balsai - vidiniai ir tas iš mėnulio - paliks jį ramybėje. Išskers visus, grįš namo ir atsisės prieangyje su suvenyriniu japonišku kardu ant kelių. Išgers tėvo “Reingoldą”. Ir pasiklausys radijo, tik ne beisbolą. Beisbolas - nuobodybė. Jis klausysis rokenrolo. Nežinodamas to (niekas nepasikeistų, jei ir žinotų), Henris buvo tos pačios nuomonės kaip nevykėliai vienu klausimu: rokenrolas yra gerai. Turim vištų klėty, kieno klėty, kokioj klėty, mano klėty. Tada viskas bus kaip reikiant, viskas bus puiku, tiesiog jėga, o kas bus po to - nesvarbu. Balsas juo pasirūpins, jautė Bauersas. Jei pasirūpini TUO, TAS pasirūpina tavimi. Tokios Derio taisyklės.

Bet vaikus reikėjo sulaikyti, nedelsiant, šiandien pat. Balsas taip sakė.

Henris išsitraukė savo naująjį peilį iš kišenės, apžiūrėjo, pavartė, gėrėdamasis spindulio žaismu ant chromuoto paviršiaus. Staiga Raugas sugriebė už rankos ir sušnypštė:

- Tu tik pažiūrėk, Henri! Čia tai bent! Tu tik pažiūrėk!

Henris pažiūrėjo ir akimirksniu viską suprato. Aikštelės gabalas pakilo stebuklingai, atidengdamas augančią tamsos riekę. Vieną sekundę jis nutirpo pagalvojęs, jog tai to balso savininkas... juk TAS iš tikro gyvena kažkur po miestu. Bet išgirdęs žemių girgždesį vyriuose atsitokėjo. Jiems nepavyko rasti slėptuvės medyje, nes tokios ir nebuvo.

- O Dieve, aš stovėjau tiesiai ant jų, - išstenėjo Raugas, o kai Beno galva pasirodė kvadratinėje angoje, jis truktelėjo pirmyn. Henris sugavo ir sugrąžino atgal.

- Tai mes juos paleisim, Henri? - paklausė Viktoras, kai Benas lindo laukan.

- Paleisim, - atsakė Henris, nenuleisdamas akių nuo nekenčiamo tešliaus. *Dar vienas mėgėjas pasispardyti. Aš taip spirsiu į tavo kiaušus, kad galėsi nešioti vietoj auskarų, pūzre. Pamatysi.* - Nesijaudink.

Tešlius padėjo tai kalei išlįsti. Ji neramiai apsidairė, ir vieną mirksnį Bauersui pasirodė, kad Bevė pažiūrėjo tiesiai į jį. Bet žvilgsnis nuslydo į šoną. Paskui porelė pasišnibždėjo tarpusavyje ir dingo bruzgynuose.

- Einam, - sukomandavo Henris, kai šakų pliaukšėjimo ir traškėjimo beveik nebesigirdėjo. - Paseksim juos. Tik per daug nesiartinkit ir tyliai. Man reikia visų.

Trijulė kirto pievelę kaip žvalgai, susilenkę, bėgiojančiomis į šonus akimis. Raugas stabtelėjo prie slėptuvės.

- Sėdėjau tiesiai jiems virš galvų, - su pagarbia nuostaba pasakė.

Henris nekantriai mostelėjo jam neatsilikti.

Pasirinko takelį, nes taip tyliau. Pusiaukelyje į Kanzaso gatvę beveik prieš nosį išlindo storulis su ta mergše, susikibę už rankučių (*Kaip saldu,* - pagalvojo Henris susižavėjęs).

Laimei, buvo nugara į savo persekiotojus ir nesidairė atgal. Henris, Viktoras ir Raugas sustingo, paskui atsitraukė į krūmų šešėlius. Netrukus Benas su Beverle virto lapuose šmėkščiojančiais drabužių lopinėliais. Trejetas ėmė sekti... atsargiai. Henris vėl išsiėmė peilį ir

9

Henris gauna ratus, 2 : 30

paspaudė chromo mygtuką rankenoje. Iššoko ašmenys. Jis svajingai apžiūrėjo juos mėnesienoje. Maloniai krito blanki šviesa. Henris negalėjo pasakyti, kiek valandų. Jis balansavo ant realybės ribos.

Sąmonę pasiekė kažkoks tolydžio augantis garsas. Automobilio variklis. Privažiavo arčiau. Henrio akys išsiplėtė tamsoje. Stipriau sugniaužė peilį laukdamas, kol mašina pravažiuos.

Bet ji nepravažiavo. Pririedėjo prie seminarijos šaligatvio ir sustojo neišjungusi variklio. Perkreipęs lūpas (pilvas sukietėjo, pasidarė tvirtas kaip lenta, kraujas sunkėsi pro pirštus kaip lipni klevų sula ankstų balandį) jis atsiklaupė ir palenkė gyvatvorės šakas. Dabar jau matė automobilio formą ir žibintų šviesas. Policija? Delnas suspaudė peilį, atsileido, suspaudė, atsileido, suspaudė, atsileido...

Siunčiu tau ratus, Henri, - sušnibždėjo balsas iš mėnulio. - *Savotišką taksi, jei nori aiškiau. Pagaliau juk tave dar reikia pristatyti į viešbutį. Laikas bėga.*

Balsas plonai sukikeno ir nutilo. Tik žiogai liko čirpti ir burzgė automobilis. *Garsas kaip duslintuvo,* - išsiblaškęs pagalvojo Bauersas.

Jis nerangiai atsistojo ir grįžo į seminarijos keliuką. Nužvelgė automobilį. Ne policijos: be plafono ant stogo ir forma ne ta. Forma... sena.

Henris vėl išgirdo kikenimą... o gal tik vėjo gūsį.

Jis išlindo iš gyvatvorės šešėlio, prašliaužė po grandine, atsistojo ir nuėjo prie tuščiąja eiga dirbančio automobilio, kuris tartum egzistavo juodai baltoje mėnulio šviesos ir neįžvelgiamos tamsos nuotraukoje. Henris atrodė baisiai: marškinėliai juodi nuo kraujo, juo permirkę džinsai beveik iki kelių. Veidas - balta dėmė po valdišku "ežiuku".

Pasiekęs gatvę, Bauersas dirstelėjo į automobilį, bandydamas pažinti vairuotoją. Bet pirmiau jis pažino automobilį - tą patį, kurį tėvas prisiekinėjo vieną dieną nusipirkti, 1958-ųjų "Plimutą Fjuri". Jis buvo baltai raudonas, ir Henris žinojo (negi neatsiklausė tėvo?), kad po kapotu V-8 327 variklis. Galingumas - 255 arklio jėgų, gali pasiekti septyniasdešimt mylių greitį per devynias sekundes, riaumodamas savo keturių cilindrų varikliu. "Aš gausiu tą automobilį, o kai numirsiu, galėsite jame palaidoti", - mėgo sakyti Bačas... tik, savaime suprantama, jis taip jo ir negavo, ir

valstybė palaidojo jį, uždariusi Henrį, kliedintį ir rėkaujantį apie kažkokius monstrus, į beprotnamį.

Jeigu viduje jis, bijau, kad negalėsiu pasinaudoti šita paslauga, - pagalvojo Henris, spausdamas peilį, sverdėdamas pirmyn ir atgal, tyrinėdamas figūrą už vairo.

Tada atsilapojo keleivio durelės, salone įsižiebė šviesa ir vairuotojas atsigręžė į jį. Tai buvo Raugas Haginsas. Veidas - karantis puvėsis. Vienos akies nebuvo, o pro skylę pergamentiniame skruoste juodavo dantys. Ant galvos atvirkščiai užmaukšlinta Niujorko "Jankių" kepuraitė, ta pati, kurią dėvėjo savo mirties dieną. Snapelis apaugęs pilkai žalsvais pelėsiais.

- Raugai! - suriko Henris, ir agonija persmelkė jo pilvą, priversdama dar surikti.

Raugo negyvos lūpos išsitempė į šypsnį, atkišdamos pilkšvas bekraujes dantenas. Jis pamojo kviesdamas sėsti.

Henris padvejojo, nušlitinėjo prie "Fjurio" grotelių, viena ranka palietė "V" formos emblemą, kaip vaikystėje, kai tėvas nusivesdavo į Bengoro parodų rūmus pasižiūrėti šitos mašinos. Priėjus prie automobilio, pasidarė taip silpna, kad teko nusitverti durelių. Jis stovėjo nunarinęs galvą ir švokšdė. Galiausiai silpnumas praėjo, atsitraukė bent jau, ir Bauersui pavyko apeiti automobilio dureles ir nukristi ant sėdynės. Skausmas suspaudė vidurius, ir kraujas vėl trykštelėjo į delną. Priminė šiltus drebučius. Jis užvertė galvą ir sugriežė dantimis. Skausmas kiek nuslopo.

Durelės užsitrenkė pačios. Šviesa užgeso. Supuvusi Raugo ranka atleido stabdį. Balti krumplių mazgai švietėsi pro pūvančią mėsą.

"Fjuris" ėmė leistis Kanzaso gatve Ap Mailo kalvos link.

- Kaip sekasi, Raugai? - išgirdo Henris savo balsą. Tai, žinoma, kvaila, Raugo negali čia būti, nes negyvėliai nevairuoja mašinų, bet nieko kito jis nesugalvojo.

Raugas neatsakė. Vienintelė įsmegusi akis sekė kelią. Dantys kraupiai blizgėjo pro skylę Henrio pusėje. Henris blankiai suvokė, kad nuo draugelio atsakančiai trenkia. Tiesą sakant, nuo senio Raugo tvoskė kaip nuo supuvusių pomidorų pintinės.

Atsilapojo panelio stalčiukas, stukteldamas Henriui kelius. Mažytė lemputė apšvietė nugertą "Texas Driver" butelį. Bauersas išsiėmė jį, atidarė ir nurijo gerą gurkšnį. Jis nuplaukė it vėsus šilkas ir užsiliepsnojo kaip lava skrandyje. Henris suvirpo visu kūnu, sudejavo... ir pasijuto geréliau, tvirčiau susirišęs su pasauliu.

- Dėkui, - pasakė jis.

Raugas pasuko galvą į jį. Gyslos sugirgždėjo kaip netepti vyriai. Haginsas valandėlę stebėjo savo nerege akimi, ir Henris netikėtai susiprato, kad ir iš draugo nosies mažai kas likę. Atrodo, jog kažkam ji buvo parūpusi. Šuniui galbūt. Arba žiurkėms. Čia jau panašiau į tiesą. Tuneliai, kuriais jie tądien vijosi tuos vaikus, knibždėjo žiurkių.

Lygiai taip pat iš lėto Raugas nusisuko į kelią. Henris apsidžiaugė. Tas Raugo žvilgsnis, na, nelabai mielas. Jame atsispindėjo kažkas. Priekaištas? Pyktis? Kas?

Už šito automobilio vairo miręs berniukas.

Henris pažvelgė į pašiurpusias savo rankas. Dar truktelėjo iš butelio. Šįkart ne taip degina, ir šiluma plačiau pasklido.

"Plimutas" nusileido Ap Mailo kalva ir ėmė suktis žiedu pagal laikrodžio rodyklę... tik kad tokiu paros metu nebuvo kitų automobilių; visi šviesoforai virto oranžinėmis blykstėmis, taškančiomis tuščias gatves ir uždarinėtus pastatus šviesos pliūpsniais. Buvo taip tylu, kad Henris galėjo girdėti trakšint perjungiklius kiekvienoje lempoje... o gal tik įsivaizdavo?

- Nenorėjau palikti tavęs tąkart, Raugai, - pasakė Henris. - Na, jei netyčia taip pamanei.

Gyslų girgždesys. Raugas vėl svilina savo vienintele įkritusia akimi. Lūpos virto šiurpiu šypsniu, atkišusiu pilkai juodas dantenas, apaugusias savais pelėsiais. *Kokia šita šypsena?* - svarstė Bauersas, kol automobilis švilpė Meino gatve pro "Fryzą" iš vienos pusės ir "Nenės" užkandinę su "Aladino" kino teatru iš kitos. *Atlaidi? Bičiuliška? Ar sakanti, kad turiu atsiteisti, atsiteisti su tavimi, Henri, už tai, kad palikai mudu su Viku? Kokia?*

- Turi suprasti, kaip ten buvo, - ištarė Henris ir nutilo. Kaip ten buvo? Galvoje vėlėsi viskas, maišėsi kaip mozaikos detalės Džuniper Hilo poilsio kambaryje ant stalo. O tikrai, kaip ten viskas buvo? Jie pasekė storulį su mergiūkšte iki Kanzaso gatvės ir liko krūmuose stebėti, kaip anie ropščiasi pylimu. Jeigu būtų dingę iš akių, visi trys baigtų slapstytis ir tiesiog pultų vytis: du geriau negu išvis nieko, o kita - su laiku.

Bet jie niekur nedingo. Jie atsirėmė į tvorą ir kalbėjosi žvalgydamiesi į gatvę. Retkarčiais atsigręždavo patikrinti skardžio į Barensą, bet Henris neleido savo šutvei iškišti nosies.

Dangus, prisimena jis, apsiniaukė, iš rytų vėjas nešė debesis, oras apsunko. Po pietų turėjo imti lyti.

O kas toliau? Kas...

Kaulėta išdžiūvusi ranka suspaudė jo dilbį, ir Henris suriko. Jis vėl buvo pradėjęs smegti į tą minkštą pilkumą, bet kraupus Raugo prisilietimas ir riksmo sukeltas skausmas sugrąžino realybėn. Henris apsidairęs išvydo Raugo veidą per porą colių nuo savojo; jis įkvėpė ir iškart pasigailėjo. Senis Raugas tikrai prašosi į žemę. Henris vėl prisiminė supuvusius pomidorus, užmestus kokiame nors daržinės kampe. Jį sutąsė.

Staiga Henris prisiminė galą - Raugo ir Viktoro galą. Kaip kažkas išniro iš tamsos, kai jie stovėjo kanalizacijos šulinyje su grotelėmis virš galvų, svarstydami, kuria atšaka toliau sukti. Kažkas... Henris negalėjo pasakyti kas. Kol Viktoras nesuklykė: "Frankenšteinas! Frankenšteinas!" Ir tikrai, ten buvo Frankenšteinas su kyšančiais iš kaklo varžtais ir giliu siūlės randu kaktoje. Atžlegsėjo batais kaip vaikiškomis kaladėlėmis.

- Frankenšteinas! - suklykė Vikas. - Fra... - ir tada Viko galvos neliko, Viko galva nuskriejo per šachtą ir, stuktelėjusi į akmeninę sieną, žnegtelėjo ant žemės. Pavandenijusios geltonos monstro akys įsmigo į Henrį, ir Henris suakmenėjo. Peilis iškrito, ir šiltas upeliukas nutekėjo jo kojomis.

Baidyklė puolė prie jo, ir Raugas... Raugas...

- Klausyk, žinau, kad pabėgau, - pasakė Henris. - Nereikėjo taip elgtis. Bet... bet...

Raugas tik žiūrėjo toliau.

- Aš pasimečiau, - sušnibždėjo Bauersas, lyg norėtų pasakyti savo senam bičiuliui, kad ir jis nukentėjo. Skambėjo nerimtai, kaip pasakymas "Na taip, žinau, kad buvai nužudytas, Raugai, bet man, įsivaizduok, po nykščio nagu įlindo pašinas!" Bet tada buvo nekas... tikrai nekas. Jis blaškėsi po tą dvokiančios tamsos pasaulį valandas, kol, prisimena, nepradėjo rėkti. Kažkur pargriuvo - krito iš aukštai, net spėjo pagalvoti: "O kaip gerai, po sekundės būsiu negyvas ir visa tai baigsis" - ir atsidūrė srauniame vandenyje. Po Kanalu, spėjo jis. Paskui išėjo į prietemą, nusiyrė iki kranto ir pagaliau išlipo iš Kenduskego už kokių penkiasdešimt jardų nuo tos vietos, kur po dvidešimt šešerių metų nuskęs Adrianas Melonas. Henris paslydo, nugriuvo, stuktelėjo galvą, apalpo. Kai atsigavo, buvo jau tamsu. Kažkaip sugebėjo išsigauti į 2-ąjį kelią, susistabdė mašiną ir pasiekė namus. O ten jau laukė policija.

Bet tai buvo vėliau, o tuo metu Raugas iššoko priešais Frankenšteiną, ir Henris prieš puldamas į kojas dar spėjo pamatyti, kaip monstras nusmaukė kairį Raugo skruostą iki kaulo. Bet dabar Raugas grįžo ir kaip tik į kažką rodo.

Henris apsižiūrėjo, kad jie sustojo priešais "Derio" viešbutį, ir staiga viskas paaiškėjo. Tai vienintelis likęs tikras viešbutis Deryje. 58-aisiais Eksčeinžo gatvės gale dar buvo "Rytinė žvaigždė" ir "Keliautojo poilsis" Torolto gatvėje. Jų neliko atnaujinant miestą (Henris žinojo tai, mat kasdien su susidomėjimu skaitė Derio "News" Džuniper Hile). Liko tik "Derio" viešbutis ir keletas nakvynės namiūkščių užmiestyje.

Štai kur jie, - pagalvojo jis. - *Čionai. Visi, kas liko. Miega ir sapnuoja dangiškus migdolus... o gal kanalizacijos vamzdžius. Aš juos sutvarkysiu. Sutvarkysiu vieną po kito.*

Jis vėl išsiėmė "Texas Driver" butelį ir gurkštelėjo. Šiltas kraujas lašėjo jam ant kelių, po užpakaliu sėdynė buvo lipni, bet vynas - gerai, vynas leido tai pamiršti. Žinoma, geriau būtų burbonas, bet "Draiveris" geriau negu nieko.

- Klausyk, - pasakė jis Raugui, - atleisk, kad pabėgau. Net nežinau, kodėl taip pasielgiau. Prašau... nepyk.

Haginsas prabilo pirmą ir paskutinį kartą, bet balsas buvo ne jo. Balsas, kuris sklido iš pūvančios Raugo gerklės, buvo gilus, galingas ir šiurpus. Henris suinkštė. Tai buvo balsas iš mėnulio, klouno balsas, balsas, kurį jis girdėdavo sapnuodamas vamzdžius ir latakus su šniokščiančiu vandeniu.

- Užsičiaupk ir sutvarkyk juos, - pasakė balsas.
- Žinoma, - suverkšleno Henris, - taip, gerai, aš mielu noru, nesirūpink...

Jis grąžino butelį į vietą. Ten rado sulankstytą raštelį. Ištiesė jį, palikdamas kraujo atspaudus kampuose. Viduryje lapelio skaisčiai raudonavo užrašas:

ATMINTINĖ NUO PENIVAISO!

Žemiau rūpestingai išspausdinta didžiosiomis raidėmis:

BILAS DENBRAS	311
BENAS HENSKOMAS	404
EDIS KASPBRAKAS	609
BEVERLĖ MAŠ	518
RIČIS TOZIJERIS	217

- Jų kambarių numeriai. Tas tai gerai. Sutaupys laiko. Ačiū, Ra...

Bet Raugas buvo dingęs. Vairuotojo sėdynė buvo tuščia. Liko gulėti tik Niujorko "Jankių" kepuraitė su pelėsiais apaugusiu snapeliu. Ir kažkokia lipni masė ant pavarų rankenos.

Bauersas dėbsojo į tuščią sėdynę, ir pulsas sutankėjo... pasirodė, kad jis girdi judant kažką ant užpakalinės sėdynės. Jis atlapojo dureles ir per skubėjimą kone išvirto ant šaligatvio. Apėjo "Fjurį" iš tolo.

Judėti buvo sunku: kiekvienas žingsnis draskė pilvą. Bet jis pasiekė taką ir sustojo priešais aštuonių aukštų plytų pastatą, kurį vienintelį, be bibliotekos ir "Aladino" bei seminarijos, prisiminė iš anų laikų... Dauguma viršutinių aukštų langų buvo tamsūs, bet matinio stiklo burbulai, suvystyti į sunkaus rūko aureoles, blankiai apšvietė pagrindinį įėjimą.

Henris patraukė tarp jų, petimi atsistūmė duris.

Vestibiulis miegojo. Grindys buvo išklotos išblukusiu turkišku kilimu. Didžiulis paveikslas ant lubų, sukarpytas sijų stačiakampių, vaizdavo scenas iš Derio miškų kirtimo. Tarp apkrautų sofų ir krėslų kiurksojo didžiulis tylus židinys. Už grotelių pamestas tikras beržinis rąstigalis - viešbučio židinys nebuvo butaforinė seniena. Iš vazonų tryško augalai. Suveriamos stiklinės durys į barą ir restoraną buvo užrakintos. Iš pagalbinių patalpų tyliai birbė televizorius.

Henris nutykino vestibiuliu. Kelnės ir marškiniai sukepė nuo kraujo. Kraujas įsismelkė į rankų raukšleles, nutekėjo skruostais ir nudažė kaktą kaip indėnų karo dažai. Akys spingsojo akiduobėse. Atsitiktinis praeivis būtų klykdamas iš siaubo sprukęs šalin. Bet jo nebuvo.

Lifto durys atsivėrė, vos paspaudus mygtuką "į viršų". Bauersas pasižiūrėjo į popierėlį, paskui į aukštų mygtukus. Padvejojęs jis spustelėjo 6, ir durys užsidarė. Tyliai suūžė mechanizmas, kai liftas ėmė keltis.

Galima pradėti nuo viršaus ir leistis žemyn.

Henris prisišliejo prie sienos užmerkęs akis. Lifto ūžesys ramino. Kaip pompavimo mašinos kanalizacijos šuliniuose. Ta diena, - ji vis lindo jam į galvą. Kaip viskas atrodė iš anksto surežisuota, o jie tarytum tik vaidino skirtąją rolę. Kaip Vikas su Raugu atrodė lyg apkvaitę nuo narkotikų... Jis prisimena.....

Liftas skausmingai krestelėjęs sustojo. Durys prasiskyrė. Henris išėjo į tylų koridorių (ir vėl augalai, vijokliai, šlykštūs žali voratinkliai, nesinori jų liesti - per daug primena tai, kas karojo ten, tamsoje). Henris pasitikrino popierėlyje. Kaspbrakas 609-ame. Jis pasuko į tą pusę pasiramstydamas ranka į sieną. Liko kraujo juosta, nutrūkstanti tik priartėjus prie vijoklių (Henriui koktu darėsi nuo jų). Alsavimas buvo karštas, sausas.

Štai čia. Henris išsiėmė atlenkiamą peilį, suvilgė liežuviu suskirdusias lūpas ir pabeldė į duris. Nieko. Vėl pabeldė, garsėliau.

- Kas ten? - balsas užsimiegojęs. Gerai. Jis bus su pižama, gerai neišsibudinęs. O kai atsivers durys, Henris smeigs peilį tiesiai į duobutę kakle, neapsaugotą vietelę tiesiai po Adomo obuoliu.

- Pasiuntinukas, sere, - atsakė Bauersas. - Žinutė nuo žmonos. - *Ar Kaspbrakas turi žmoną? Gal ir kvailai leptelėjau.* Jis įsitempęs laukė. Žingsniai. Šlepečių čiužesys.

- Nuo Mairos? - *atrodo sunerimęs. Gerai. Po kelių sekundžių dar ne taip sunerims.* Henrio dešiniame smilkinyje ritmingai tuksėjo pulsas.

- Tikriausiai, sere. Čia nėra vardo. Tiesiog parašyta, kad nuo žmonos.

Tylos sekundė, paskui metalinis atkabinamos grandinėlės žvangesys. Išsišiepęs Henris nuspaudė peilio mygtuką. Čekšt. Priglaudęs ašmenis prie skruosto, laukė. Girdėjo, kaip atsisuka spynos velkė. Po mirksnio jis suleis peilį į plonytį suskio kakliuką. Laukia. Durys atsidarė, ir Edis

10

Nevykėliai kartu, 13 : 20

pamatė iš Kostelo turgaus išsukančius Steną su Ričiu. Abu čiulpė ledus ant pagaliuko.

- Ei! - riktelėjo jis. - Ei, palaukit!

Jie atsigręžė, Stenas pamojavo. Edis pasileido prie jų, kiek pajėgė greičiau, o tai nebuvo labai greitai. Viena ranka buvo įmūryta į gipsą, kita spaudė "Parčėzi" lentą.

- Ką tu pasakysi, Edi? Ką tu pasakysi, berniuk? - pareiškė Ričis oriu banguojančiu Džentelmeno iš Pietų balsu (kuris kaip joks kitas priminė Foghorną Leghorną iš "Varner Brothers" multifilmų). - Na, tik pažiūrėk, tu man pažiūrėk... ranka berniuko sulaužyta! Stenai, tu pažiūrėk, ranka berniuko sulaužyta! Aiman... būk toks geras, panešėk jo lentutę!

- Aš pasinešiu, - pasakė atgaudamas kvapą Edis. - Duosit palaižyti, a?

- Tavo mama būtų prieš, - liūdnai atšovė Ričis ir ėmė valgyti savo porciją spėriau. Jis ką tik pasiekė šokoladą viduje, mėgstamiausią ledų dalį.

- Mikrobai, vaikine! Ir žinai... žinai, gali užsikrėsti mikrobais, jei valgysi po kito!

- Surizikuosiu, - atšovė Edis.

Nenorom Tozijeris atkišo savo ledus... ir atitraukė, vos draugui spėjus porą kartų lyžtelėti.

- Gali pabaigti mano, jei nori, - pasakė Stenas. - Man netelpa po priešpiečių.

- Žydai mažai valgo, - informavo Ričis. - Čia jų religijos dalis, - visi trys draugiškai žingsniavo Kanzaso gatvės ir Barenso link. Deris atrodė apimtas tingaus popietės snaudulio. Dauguma namų langų, kuriuos jie praėjo, buvo užtrauktomis užuolaidomis. Pievelėse mėtėsi žaislai, it jų šeimininkus paskubomis būtų pašaukę iš lauko ir suguldę pietų miego. Vakaruose dundėjo griaustinis.

- Tikrai? - paklausė Steno Edis.

- Ne, Ričis tampo tave už nosies, - atsakė Urisas. - Žydai valgo kaip normalūs žmonės, - jis parodė į Ričį. - Kaip jis.

- Žinai, tu negražiai elgiesi su Stenu, - pasakė Edis Ričiui. - Įdomu, kaip tau patiktų, jeigu kas nors pliurptų visokias nesąmones vien todėl, kad tu katalikas?

- O, katalikai dar ne tą padaro, - atsakė Tozijeris. - Tėtis kartą sakė, kad Hitleris buvo katalikas, o nužudė milijonus žydų. Teisybė, Stenai?

- Taip, atrodo, - sutiko Stenlis. Jis atrodė sutrikęs.

- Mano mama pasiuto, kai tėtis taip pasakė, - tęsė Ričis. Prisiminimas sukėlė šypsnį. - Visiškai paa-siuto. Be to, mes, katalikai, turėjome inkviziciją, visokius kablius ir prietaisėlius nykščiams išsukioti. Man visos religijos atrodo keistos.

- Man irgi, - tyliai pritarė Stenas. - Mes nesame ortodoksai ar kažkas panašaus. Kitaip sakant, mes valgome kiaulieną. Net nelabai žinau, ką reiškia būti žydu. Gimiau Deryje, kartais nuvažiuojame į Bengoro sinagogą per Džom Kipurą*, bet... - jis truktelėjo pečiais.

- Kiaulieną? - susirūpino Edis. Jie su mama buvo metodistai.

- Žydai ortodoksai nevalgo kiaulienos, - paaiškino Stenas. - Toroje parašyta, kad negalima valgyti to, kas šliaužioja po purvą arba vandenyno dugnu. Negaliu pasakyti tiksliai. Todėl kiaulės draudžiamos, langustai taip pat. Bet mano tėvai juos valgo. Aš irgi...

- Kaip keista, - pasakė Edis ir nusijuokė. - Niekad negirdėjau apie religiją, kuri nurodinėja, ką valgyti. Paskui dar ims įsakinėti, kokias dujas pirkti.

- Košerines dujas, - pasakė Stenas ir pats prunkštelėjo. Nei Ričis, nei Edis nesuprato, kas jį taip prajuokino.

- Turi sutikti, Steni, kad tai labai keista, - tarė Ričis. - Keista, kad negali valgyti dešros, jei jau esi žydas.

---

* Yom Kippur - Atpirkimo diena, žydų šventė rugsėjį ar spalį, kai visą dieną pasninkaujama ir sinagogoje meldžiama nuodėmių atpirkimo.

- Taip? O tu ar valgai mėsą penktadieniais?

- Žinoma, ne! - pasipiktino Ričis. - Negalima valgyti mėsos penktadieniais, nes... - jis šyptelėjo. - A, aišku, dabar supratau, kur lenki.

- Ar katalikai tikrai paklius į pragarą, jei valgys mėsą penktadieniais? - susidomėjo Edis, visai pamiršęs, kad prieš dvi kartas jų giminė buvo prisiekę lenkai katalikai ir valgyti mėsą penktadieniais jiems buvo tas pats, kas išeiti į gatvę neapsirengus.

- Žinai ką, Edi, - pasakė Ričis, - nemanau, kad Dievas pasiųs mane į peklą vien todėl, kad užsimiršęs sušveičiau sumuštinį penktadienio priešpiečiams, bet kam rizikuoti? A?

- Neverta, - sutiko Edis. - Bet tai atrodo... - "Taip kvaila", norėjosi pasakyti jam, bet tada jis prisiminė istoriją, kurią sekmadieninėje "Mažųjų garbintojų" mokyklėlėje papasakojo misis Portlait. Kartą blogas berniukas pavogė nuo padėklo komunijos duonos ir įsikišo kišenėn. Grįžęs namo įmetė į unitazą pasižiūrėti, kas atsitiks. Staiga vanduo nusidažė skaisčiai raudonai. Tai buvo Kristaus kraujas, pasakė ji, ir jis pasirodė berniukui todėl, kad jis įvykdė labai negerą darbą, vadinamą ŠVENTVAGYSTE. Tai buvo perspėjimas, jog įmetus Jėzaus kūną į tualetą, nemirtinga siela pasmerkiama pragaro pavojui.

Iki tolei Edis mėgo komunijos apeigą, kurioje jam buvo leista dalyvauti tik nuo praėjusių metų. Metodistai vietoj vyno vartoja vynuogių sultis, o ostiją atstoja šviežios minkštos baltos duonos kubeliai. Edžiui patiko priimti maistą ir gėrimą kaip religinės apeigos dalį. Bet po misis Portlait pasakojimo pagarbi ritualo baimė virto kažkokiu gąsdinančiu, netgi kraupiu aktu. Siekti duonos reikalavo nepaprasto drąsos sukaupimo, Edis visada bijojo elektros šoko... ar, dar blogiau - kad duona delne staiga pakeis spalvą, virs raudona, ir bažnyčioje nugriaudės nežemiškas balsas: "Nevertas! Nevertas! Pasmerktas pragarui! Pasmerktas pragarui!" Dažnai priėmus komuniją ryklė susirakindavo, oras imdavo šniokšti pro gerklę, ir Edis su panišku nekantrumu laukdavo, kada baigsis palaiminimas ir galės išbėgęs į vestibiulį patraukti iš aspiratoriaus.

Nebūk toks kvailas, - pasakė Edis kartą sau paūgėjęs. - *Tai tik pasakojimas, o misis Portlait jokia šventoji. Mama sakė, kad ji išsiskyrė Kiteryje ir lošia bingo "Santa Marijoje" Bengore, o tikri krikščionys nelošia, tikri krikščionys palieka lošimą pagonims ir katalikams.*

Visa tai atrodė pakankamai logiška, bet jo neįtikino. Pasakojimas apie ostiją, pavertusią vandenį unitaze krauju, kėlė susirūpinimą, kankino, net miegoti neleido. Vieną naktį net šovė mintis, kad geriausia būtų pačiam įmesti šventintos duonos į tualetą ir pažiūrėti, kas atsitiks.

Bet tokiam bandymui pritrūko drąsos. Sveika nuovoka nebūtų išlaikiusi pikta lemiančio kraujo debesies, skleidžiančio kaltinimą ir prakeikimą. Jis negalėjo laužyti magiško užkeikimo: *Štai mano kūnas, imkite, valgykite, štai mano kraujas, kurį praliejau už tave ir už visus.*

Ne, jis niekada to nebandė.

- Atrodo, kad visos religijos keistos, - pasakė pagaliau Edis. Bet galingos, pridūrė mintyse, magiškos... ar tai irgi ŠVENTVAGYSTĖ? Jis prisiminė padarą iš Neibolto gatvės ir pirmą kartą pamatė beprotišką paralelę - vilkolakis juk irgi išlipo iš tualeto.

- Jetau, atrodo, kad visi miega, - pasakė Ričis, nerūpestingai sviesdamas tuščią ledų popierėlį į lataką. - Kada nors matėte tokią tylą? Negi visi išėjo į Bar Harborą?

- E-e-ei, v-vyručiai! - pasigirdo Bilo balsas už nugarų. - Pa-palaukite!

Edis atsigręžė, kaip visad nudžiugintas Didžiojo Bilo balso. Jis mynė Silverį pro Kostelo aveniu kampą, aplenkęs Maiką, nors Maiko "Schwinn'as" buvo beveik naujas.

- O-je-jo, Silveri, VARYYYK! - suriko Bilas. Jis praskriejo pro juos mažiausiai dvidešimt mylių per valandą greičiu, tratėdamas į stipinus sukištomis kortomis. Paskui jis pasuko pedalus į kitą pusę ir cypdamas sustojo. Padangos paliko žavingą juostą.

- Mikčius Bilas! Na, kaip tu, berniuk? Ach sakyk, sakyk tu man, kaip sekasi, berniuk? - pratrūko Ričis.

- G-g-gerai, - atsakė Bilas. - B-Beno ar B-B-Beverlės nematėte?

Pasivijo ir Maikas. Veidas buvo nusėtas prakaito lašiukais.

- Tai kokį greitį pagaliau pasiekia šitas dviratis?

Bilas nusijuokė.

- T-t-tiksliai net ne-nežinau. L-labai g-g-greitas.

- Nemačiau jų, - atsakė Ričis. - Veikiausiai ten kur nors. Burkuoja. "Š-bum, š-bum... ja-da-da-da-da-da-da... tu svajonė, širdele".

Stenas Urisas suraukė nosį.

- Jis pavydi, - šnipštelėjo Ričis Maikui. - Žydai nemoka dainuoti.

- P-p-p-p...

- Pyp-pyp, Riči, - aplenkė Bilą Ričis, ir visi nusikvatojo.

Netrukus vėl visi traukė į Barensą. Maikas su Bilu stūmė savo dviračius. Gyvas pokalbis nutilo. Edis Bilo veide pastebėjo nerimo šešėlį ir pagalvojo, kad šita tyla taip pat jį veikia. Ričis tik pajuokavo, bet iš tikro atrodė, jog visas Deris išpėdino į Bar Harborą visai dienai... Gatve nepravažiavo jokia mašina, nepraskubėjo pro šalį jokia senutė su pirkinių vežimėliu.

- Tikrai tylu, a? - nutraukė pauzę Edis, bet Bilas tik linktelėjo.

Jie perėjo gatvę į Barenso pusę ir pamatė Beną su Beverle, lekiančius priešais ir kažką rėkiančius. Edį pritrenkė Beverlės išvaizda. Ji visad buvo tokia švarutė ir tvarkinga, švarūs plaukai rūpestingai surišti į uodegą. Dabar ji, rodės, aplipusi viso pasaulio šiukšlėmis. Akys liguistai išplėstos. Skruostas perdrėkstas. Džinsai išvolioti kažkokioje smirdalynėje, palaidinė perplėšta.

Už jos, kretėdamas pilvu, pūškavo Benas.

- Negalim eiti į Barensą, - dusdama išpyškino Beverlė. Anie... Henris... Viktoras... ten kažkur... peilį... jis turi peilį...

- L-lėčiau, - pasakė Bilas, iš karto ir be ypatingų pastangų perimdamas iniciatyvą. Jis nužvelgė pribėgantį Beną iškaitusiais skruostais ir sunkiai pompuojančia krūtine.

- Ji sako, kad Henris išprotėjo, Didysis Bilai, - pasakė Benas.

- Velnias, tai nori pasakyti, kad jis kada nors buvo sveiko proto? - paklausė Ričis ir nusispjovė pro dantis.

- U-užsičiaupk, Ri-Riči, - nutildė jį Bilas ir pasisuko į Beverlę. - P-pasakok.

Edžio ranka nuslydo į kišenę ir pačiupinėjo aspiratorių. Jis nežinojo, kuo tai baigsis, bet nuojauta nieko gera nežadėjo.

Tvardydamasi kiek įstengė, Beverlė sugebėjo perteikti sutrumpintą istoriją - versiją, kuri prasidėjo nuo tada, kai Henris su Viktoru ir Raugu pagavo ją gatvėje. Apie tėvą neužsiminė, jai buvo nežmoniškai gėda.

Kai ji baigė, Bilas pastovėjo valandėlę susigrūdęs rankas į kišenes, nuleistu smakru, atrėmęs Silverio rankenas į krūtinę. Draugai laukė, kartkartėmis mesdami baukštų žvilgsnį į turėklą, skiriantį gatvę nuo šlaito krašto. Edis neaiškiai suvokė, kad tai bus galas. Štai ką reiškė dienos tyla, ar ne? Jausmas, tarsi visas miestas pakilo ir išėjo, palikęs tuščius pastatų lukštus.

Ričis mąstė apie nuotrauką Džordžo albume, kuri netikėtai atgijo.

Beverlė galvojo apie savo tėvą, tuščias jo akis.

Maikas prisiminė paukštį.

Benas galvojo apie mumiją ir tą išsikvėpusio cinamono kvapą.

Stenas Urisas mąstė apie džinsus, pajuodusius, varvančius, ir baltas kaip popierius rankas.

- E-e-e-einam, - pagaliau prakalbo Bilas. - L-le-lei-džiamės a-apačion.

- Bilai... - pradėjo Benas. Veidas susirūpinęs. - Beverlė sako, kad Henris iš tikro išprotėjo. Jis nori nužudyti...

- T-t-tai ne jų, - atsakė Bilas, mosteldamas į durklo formos žalią pleištą jiems iš dešinės ir apačioje: krūmus, išmėtytas giraites, bambukus, vandens blykstes. - T-tai ne jų n-n-nuosavybė, - jis niūriai nužvelgė draugus. - M-man n-n-nusibodo jų bi-bi-bijoti. Mes s-sutriuškinome juos a-a-akmenų mū-mūšyje, ir, jei r-reikės, vėl sumušime.

- Bet, Bilai, - įsikišo Edis, - jeigu ten ne vien jie?

Denbras pasisuko į Edį, ir tas pavargęs ištįsęs veidas privertė jį krūptelėti. Tame veide buvo kažkas gąsdinančio, o kas būtent, Kaspbrakas suprato tik po susitikimo bibliotekoje, praėjus daug daug metų: tai buvo veidas berniuko, stovinčio ant pamišimo ribos, kuris gal net neturėjo daugiau sveikos nuovokos ir už savo veiksmus atsakė ne daugiau negu Henris. Tačiau iš tų paklaikusių iš siaubo akių žiūrėjo tikrasis... įpykęs ir pasiryžęs Bilas.

- Na, o k-k-kas gi t-tada?

Niekas jam neatsakė. Griaustinis trinktelėjo arčiau. Edis pakėlė galvą ir pamatė atskubančius iš vakarų audros debesis. Jau merks, kaip sakydavo motina.

- D-d-dabar pa-paklausykite manęs. N-nė vieno ne-ne-neverčiu eiti k-kartu. J-jūsų r-r-reikalas.

- Aš eisiu su tavim, Bilai, - tyliai pasakė Ričis.

- Aš irgi, - pratarė Henskomas.

- Aišku, - gūžtelėjo Maikas.

Beverlė su Stenu taip pat prisijungė. Edis apsisprendė paskutinis.

- Geriau jau neik, Edi, - pasakė Ričis. - Tavo ranka, supranti, ne geriausios formos.

Edis atsisuko į Bilą.

- M-man jo r-reikia, - pareiškė Bilas. - E-eisi su m-m-manimi, E-E-Edi. Aš t-tavimi pa-pa-pasirūpinsiu.

- Ačiū, Bilai, - pasakė Edis. Pavargęs, liguistas draugo veidas staiga pasirodė labai mielas... ir numylėtas. Jis pajuto susižavėjęs. *Aš galėčiau už jį numirti tikriausiai, jei paprašytų. Kokia tai galia? Jeigu ji verčia tave atrodyti taip, kaip Bilas dabar, matyt, ne tokia gera jau ta galia.*

- Taip, Bilas turi ginklą kraštutiniam atvejui, - pasakė Ričis. - Biologines bombas, - jis pakėlė kairę ranką, o dešine pavėdavo po pažastimi. Benas su Maiku prunkštelėjo. Edis nusišypsojo.

Čia pat driokstelėjęs griaustinis privertė vaikus pašokti ir susimesti į krūvelę. Kilo vėjas, šiureno šiukšles. Juodas debesis užtraukė blyškų saulės diską, ir jo neliko. Vėjas buvo žvarbus, gildė nuogą Edžio ranką. Jis sudrebėjo.

Bilas pasižiūrėjo į Steną ir netikėtai paklausė:

- Ar turi savo p-p-pa-paukščių k-knygą, Stenai?

Urisas paplekšnojo per šoninę kišenę.

Tada Bilas nužvelgė visus.

- L-leidžiamės į a-apačią.

Jie lipo žemyn vorele, tik Bilas laikėsi šalia Edžio kaip žadėjęs. Dviratį leido stumti Ričiui. Nusileidęs pritvirtino Silverį nuolatinėje vietoje po tilteliu. Jie stovėjo krūvoje ir dairėsi.

Artėjanti audra ne tik kad netemdė, bet ir neatnešė prieblandos. Bet šviesa pasikeitė, daiktai rymojo be šešėlių, aiškūs, lyg iškalti. Edis pajuto stingdančią baimę ir nuojautą pilve, suvokęs, kodėl šviesa pasirodė jam pažįstama - tokia pati buvo Neibolto gatvės 29-ajame name.

Akinantis žaibas išgraviravo dangų ir privertė krūptelti. Jis susiėmė ranka veidą ir pasijuto skaičiuojąs: vienas... du... trys... Tada nugriaudėjo vienišas kaip M-80 fejerverko sprogimas ir vaikai dar arčiau susiglaudė.

- Šįryt visai nežadėjo lietaus, - pastebėjo Benas. - Laikraštyje prognozavo kaitrą ir debesis.

Maikas tyrinėjo dangų. Virš galvos blyškiai melsvoje jūroje, įsitvyrojusioje jiems su Bilu išėjus iš Denbrų namų po priešpiečių, grūdosi sunkūs juodakiliai laivai.

- Greitai eina, - pasakė jis. - Dar nemačiau, kad audra taip greitai eitų. - Ir lyg patvirtindamas driokstelėjo griaustinis.

- E-e-einam, - pasiūlė Bilas, - p-paliksim E-E-Edžio “Parčėzi” l-l-lentą s-s-slėptuvėje.

Būrelis pajudėjo takeliu, išmintu nuo to įvykio sąvartyne. Bilas su Edžiu ėjo vorelės priešakyje, braukdami pečiais plačialapes šakas. Kiti iš paskos. Vėjas vėl ūžtelėjo, pašiaušdamas ir sučežindamas krūmus. Atokiau kraupiai sutratėjo kaip džiunglių būgnai bambukai.

- Bilai? - tyliai pašaukė Edis.

- Kas?

- Maniau, kad taip būna tik filmuose, bet... - Edis nelinksmai nusijuokė. - Jaučiuosi, lyg kažkas mane sektų.

- A, jie t-t-tikrai č-čia, - atsakė Bilas.

Edis nervingai apsižvalgė ir prisispaudė savo lentą arčiau. Jis

11

Edžio kambarys, 3 : 05

atidarė duris siaubo filmo pabaisai.

Krauju apsitaškiusi figūra galėjo būti tik Henris Bauersas. Henris atrodė kaip lavonas, išlipęs iš kapo. Veidas - suakmenėjusi neapykantos ir nuožmumo kaukė. Dešinė ranka pakelta prie smakro, ir kai Edis išsprogines akis pajėgė vėl įkvėpti, ji šovė į priekį, ir šviesa nuslydo peilio ašmenimis.

Nė mirksnio nesvarstęs (nebuvo kada, sekundė dvejonės būtų atsiėjusi gyvybę), Edis trenkė durimis. Jos nukreipė žudikišką peilio kursą per colį nuo Edžio kaklo.

Ranka, prispausta prie staktos, trakštelėjo. Henris tyliai sudejavo. Pirštai atsileido. Peilis barkštelėjo ant grindų. Edis nuspyrė jį po televizoriumi.

Henris įsirėmė į duris. Bauersas svėrė bent šimtu svarų daugiau, ir Edis buvo nusviestas kaip skudurinė lėlytė. Kelius pakirto lovos kraštas, jis nuvirto ant jos. Henris įėjo į kambarį ir užtrenkė duris. Suko spyną, kai Edis atsisėdo smaugiama spazmų gerkle.

- Gerai, pede, - pasakė Henris. Akys nukrypo į grindis, naršydamos peilio. Jo nesimatė. Edis apčiuopė ant naktinio stalelio porą butelių “Perje” vandens, užsakyto iš anksto tą pačią dieną. Šitas pilnas, aną ištuštino prieš eidamas į biblioteką, nes nuo įtemptų nervų suėmė smarkus rėmuo. “Perje” padeda virškinimui.

Kai nepastebėjęs ginklo Henris ėmė artintis prie jo, Edis suėmė žalią kriaušės formos butelį už kaklelio ir sudaužė į staliuką. “Perje” putodamas ir šnypšdamas nuplovė visus vaistų buteliukus, kurie ten buvo.

Henrio marškiniai ir kelnės buvo sunkūs nuo pradžiūvusio ir visai šviežio kraujo. Dešinė ranka dabar karojo keistu kampu.

- Pedalas, - sušvogždė Bauersas, - parodysiu, kaip mėtytis akmenimis.

Jis puolė prie lovos ir griebė Kaspbraką, kuris vis dar nelabai suvokė, kas čia vyksta. Nuo tada, kai atidarė duris, nepraėjo ir keturiasdešim-

ties sekundžių. Henris siekė jo. Edis smeigė aštriu nudaužto butelio kakliuku. Šukė išpjovė iš dešinio užpuoliko skruosto diržą ir kliudė akį.

Henris be garso suriko ir atsitraukė. Perpjauta akis, lašanti gelsvu skysčiu, pakibo iš akiduobės. Žandas prapliupo krauju. Edžio riksmas buvo garsesnis. Jis pakilo nuo lovos ir ėmė artintis prie Henrio, padėti tikriausiai, kai Bauersas vėl puolė. Kaspbrakas gynėsi žalio stiklo šuke kaip špaga, ir šįkart ji giliai susmigo į kairę Henrio ranką, sulindo į pirštus. Kliūstelėjo naujo kraujo. Henris sugargė, visai kaip žmogus, bandantis atsikrenkšti, ir švystelėjo Edį dešine.

Edis atsitrenkė į rašomąjį stalą. Kairė ranka po juo kryptelėjo, ir jis visu svoriu ant jos užgulė. Plykstelėjo skausmas. Edis pajuto, kaip kaulas išsiskiria senojo lūžio vietoje, ir turėjo sukąsti dantis, kad sulaikytų agonišką riksmą.

Šešėlis užgožė šviesą.

Virš jo svirduliuodamas stovėjo Henris Bauersas. Keliai sulinko. Kairė ranka varvino kraują ant Edžio chalato.

Edis laikė "Perje" kaklelį atkišęs, ir kai Henrio keliai visai atsipalaidavo, įrėmė kamštuką sau į krūtinkaulį. Henris kaip medis driokstelėjo žemėn, pasismeigdamas ant šukės. Edis pajuto trupant savo ranką, kuri vis dar buvo po juo. Naujo skausmo iešmas pervėrė kūną. Šiltas skystis liejosi ant jo. Edis jau nesusigaudė, ar tas kraujas jo, ar Bauerso.

Henris trukčiojo kaip išmestas ant kranto upėtakis. Batai ritmingai daužėsi į kilimą. Iš jo burnos tvoskė puvėsių kvapas. Paskui Henris išsitempė ir nusirito. Iš pilvo groteskiškai styrojo butelio kaklelis, lyg išdygęs iš ten.

- Gag, - sugargė Henris ir nutilo amžiams. Žiūrėjo į lubas. Edžiui pasirodė, kad jis galbūt negyvas.

Jis kovojo su silpnumo bangomis, grasinančiomis panardinti į alpulį. Pakilo ant kelių, atsistojo. Kai ranka švystelėjo į priekį, nauja skausmo banga išblaivė truputį. Šniokšdamas, trokšdamas Edis pasiekė naktinį stalelį. Ištraukė savo aspiratorių iš gazuoto vandens balos, įsikišo į burną ir nuspaudė gaiduką. Nusipurtė nuo skonio, paskui dar kartą spustelėjo. Atsigręžė į kūną ant grindų - negi ten Henris? Ar gali būti? Yra. Pasenęs, "ežiukas" daugiau žilas negu juodas, kūnas nutukęs, išbalęs, išpurtęs, ir vis dėlto tai Henris. Ir Henris negyvas. Galų gale Henris...

- Gag, - kriuktelėjo Henris ir atsisėdo. Rankos graibė ore turėklų, kurie buvo jam vienam matomi. Iškabinta akis lašėjo, apatinis vokas išvirto ant skruosto. Henris apsidairė, pamatė Edį, prisispaudusį prie sienos, ir pamėgino stotis.

Henris išsižiojo, kraujas pliūptelėjo iš gerklės. Jis vėl sudribo.

Spurdančia širdimi Kaspbrakas sugraibė telefoną, bet įstengė tik numušti jį nuo stalo ant lovos. Suspaudė jį ir surinko O. Telefonas skambėjo, skambėjo, skambėjo.

Nagi, - ragino mintyse Edis, - *ką ten darai, čiurini? Prašau pakelt sumautą ragelį!*

Skambutis netilo. Edis nepaleido akių nuo Henrio, bet kada tikėdamasis naujo bandymo atsistoti. Kraujas. O Viešpatie, kiek kraujo.

- Budintis, - atsiliepė užsimiegojęs suirzęs balsas.

- Paskambinkit į misterio Denbro kambarį, - pasakė Edis. - Nedelsdami, - kita ausimi jis klausėsi garsų koridoriuje. Ar labai girdėjosi? Ar neims belstis ir klausinėti, kas čia darosi?

- Ar jūs tikrai norite, kad paskambinčiau? - pasitikslino tarnautojas. - Dabar dešimt po trijų.

- Taip! - Edis kone rėkė. Ranka, laikanti ragelį, konvulsiškai trukčiojo. Kitoje įkyriai zyzė širšių lizdas. Ar tik Henris nepajudėjo vėl? Ne, tikrai ne.

- Gerai jau, gerai, - nusileido budintysis. - Nurimkite, bičiuli.

Trakštelėjimas, paskui kimus kambario telefono skambutis. *Prieik, Bilai, prieik, prieik...*

Netikėta kraupi mintis nutvilkė Edį. O jei Henris pirmiau aplankė Bilą? Ar Ričį? Beną? Bevę? Arba užsuko į biblioteką iš pradžių? Henris tikrai kažkur buvo apsilankęs; jei nebūtų jo prieš tai kažkas aptvarkęs, dabar ant kilimo gulėtų Edis su peiliu, styrančiu iš gerklės taip pat, kaip kyšo "Perje" kakliukas iš Bauerso pilvo. O jeigu Henris užsuko pas visus ir aptiko juos beginklius ir gerai nepabudusius kaip jį? Gal jie visi negyvi? Mintis buvo tokia klaiki, kad Edis būtų ėmęs klykti, jei Bilo telefonas tylėtų.

- Maldauju, Didysis Bilai, - šnibždėjo Kaspbrakas. - Prašau, būk ten.

Ragelį kažkas pakėlė, ir neįprastai atsargus Bilo balsas pasakė:

- Alio?

- Bilas, - ištarė Edis... vos ne verkšlendamas. - Ačiū Dievui, Bilas.

- Edi? - Bilo balsas valandėlei nutolo, kažkam aiškindamas, su kuo kalba. Paskui vėl garsiai: - Kas atsitiko, Edi?

- Čia Henris Bauersas, - pasakė Edis. Vėl pažvelgė į kūną ant grindų. Ar nesujudėjo? Šįkart tikrai sunkiai sekėsi save tuo įtikinti. - Bilai, jis atėjo čia... aš jį nužudžiau. Jis turėjo peilį. Atrodo... - Edis pritildė balsą. - Atrodo, kad tai tas pats peilis, kurį turėjo aną kartą. Prisimeni?

- P-p-prisimenu, - niūriai atsakė Bilas. - Edi, paklausyk manęs. Noriu, kad tu

12

Barersas, 13 : 55

g-g-grįžtum ir pakviestum čia B-B-Beną.

- Gerai, - sutiko Edis ir nuskuodė atgal. Jie artėjo prie laukymės. Griaustinis draskėsi apniauktame danguje, vėjas aimanavo krūmokšniuose.

Benas priėjo išlindus į aikštelę. Liukas, juodas vaiduokliškas kvadratas žalumoje, buvo atidarytas. Upelis kaip niekad čiurleno aiškiai, ir Bilą apėmė neabejotinas įsitikinimas: tą garsą, šitą vietą jis mato vaiko aki-

mis paskutinį kartą. Jis giliai įtraukė žemės, oro, salsvo šiukšlyno, rūkstančio kaip neryžtingas vulkanas, kvapą. Nulydėjo būrį paukščių Senojo Iškyšulio link. Žvilgtelėjo į kunkuliuojančius debesis.

- Kas yra? - paklausė Benas.

- K-kodėl jie nebandė mūsų pa-pagauti? Jie č-čia. E-E-Edis t-t-teisus. Aš juos ja-aučiu.

- Taip, - sutiko Henskomas. - Gal jie tiek kvaili, jog mano, kad mes grįšime į slėptuvę. Tada mus užspeis.

- Ga-ga-gali būti, - pasakė Bilas ir jį suėmė bejėgiškas pyktis dėl savo mikčiojimo, per kurį negalėjo greitai kalbėti. Bet tikriausiai to, ką jautė, nebūtų ir taip galėjęs išsakyti - kaip jis beveik mato Henrio Bauerso akimis, kaip, stovėdami skirtingose barikadų pusėse ir valdomi priešingų jėgų, jie pasidarė labai artimi.

Henris laukė, kad jie stos į kovą.

Ir bus nužudyti.

Galvoje plykstelėjo balta šviesa. Jie taps žudiko, šiurpinančio Derį po Džordžo mirties, aukomis - visi septyni. Kūnai bus rasti arba ne. Tai priklausys nuo to, ar TAS saugos Henrį ir Raugą su Viktoru. Taip. Kitiems, šitam miestui mes būsime žudiko aukos. Ir tai tiesa, nesuprantamu būdu tai yra tiesa. TAS trokšta mūsų mirties. Henris yra įrankis, kad TAM nereikėtų pasirodyti. Aš būsiu pirmas veikiausiai... Beverlė su Ričiu galėtų sulaikyti kitus, arba Maikas, bet Stenas išsigandęs, Benas irgi, nors jis, atrodo, stipresnis už Steną. Edis sulaužyta ranka. Ir ko aš juos čia atsivedžiau? Dieve! Ko?

- Bilai? - nekantriai pašaukė Benas. Kiti prisijungė prie jų netoli slėptuvės. Griaustinis sudrebino dangų, vėjas įsismarkavo lapijoje. Blyškioje žaibo šviesoje kuždėjosi bambukai.

- Bilai... - dabar jau Ričis.

- Ššš! - žaižaruojantis karštligiškas žvilgsnis visus nutildė. Bilas žvelgė į krūmus, į Kanzaso gatvės pusėn nusiranganti takelį ir pajuto, kaip sąmonė tarytum pakyla į aukštesnį lygmenį. Neliko mikčiojimo, atrodė, kad mintys plūsta pašėlusiu intuicijos srautu, viskas tarsi artėja prie jo.

Džordžas viename gale, mes su draugais - kitame... Ir tada tai baigsis (vėl)

vėl, taip, vėl, nes taip buvo anksčiau, ir pabaigoje visada turi būti didžiulė auka, baisus įvykis, kuris tai sustabdytų, ir aš nežinau, iš kur galiu tai žinoti, bet žinau... o jie... jie...

- Jie leis tam į-įvykti, - sumurmėjo Bilas, aklai įsistebeilijęs į tako galiuką. - Ž-ž-žinoma leis.

- Bilai? - maldaudama pašaukė Beverlė. Vienoje pusėje stovėjo smulkutis ir pedantiškas Stenas su mėlynais teniso marškinėliais ir chaki kelnėmis. Bevei iš kitos pusės stovėjo Maikas, įsmeigęs į Bilą akis, it skaitytų jo mintis.

Jie leis tam įvykti, kaip visada leidžia, paskui viskas nurims, grįš į seną vagą, TAS... TAS

(miega)
miegos... arba nulįs į savo guolį žiemai kaip lokys... o tada vėl viskas iš naujo, ir jie... žmonės žino... žino, kad taip turi būti, todėl TAS ir egzistuoja.

- Aš a-a-a-aaa...

O prašau Dieve prašau Dieve jis kelia kumščius prašau Dieve prieš baslius leisk man pasakyti baslius ir sako o Dieve Viešpatie LEISK MAN ĮSTENGTI KALBĖTI!

- Aš a-a-atsivedžiau jus č-čia, n-n-n-nes n-n-niekur nėra s-s-saugu, - išspaudė Bilas. Apsiseiliojo, kol pasakė. Nusišluostė lūpas ranka. - D-D-Deris yra TAS. S-s-suprantate m-m-mane? - žvilgsnis vėrė draugus; jie truputį atsitraukė, akys liguistai švytėjo. - De-Deris yra T-T-TAS! K-k-kur b-benueitume... kai T-T-TAS p-p-p-a-sieks m-mus, jie n-n-nematys, n-n-negirdės ir n-n-nieko n-n-nežinos, - Bilo žvilgsnis maldavo. - A-ar su-suprantate, k-k-kaip čia y-yra? M-m-mes t-tegalime pa-pamėginti b-baigti, ką p-p-pradėjome.

Beverlė prisiminė misterį Rosą, pakylantį, pasižiūrintį, sulankstantį laikraštį ir ramiausiai išnykstantį už durų. *Jie nematys, negirdės ir nieko nežinos. O mano tėvas*
(nusimauk tas kelnes, kekše)
norėjo mane užmušti.

Maikas pagalvojo apie priešpiečius pas Bilą. Bilo mama buvo paskendusi savo pasaulyje. Rodės, kad per Henrio Džeimso romaną net nepastebėjo berniukų, kurie užsitepė sumuštinius ir sučiaumojo stovėdami prie spintelių. Ričis pagalvojo apie tvarkingus, bet be gyvos dvasios Steno namus. Draugas net kiek nustebo, nes mama priešpiečiams visada būdavo namie. Tomis retomis išimtimis likdavo raštelis, kur būdavo parašyta, kaip ją rasti. Bet šiandien nebuvo jokio raštelio. Mašinos nebuvo ir viskas. “Tikriausiai išvažiavo apsipirkti su savo drauge Debe”, - pasakė truputį sunerimęs Stenas ir sėdo tepti sumuštinių su kiaušinių salotomis. Ričis buvo tai pamiršęs. Iki dabar.

Edis prisiminė mamą. Kai išeidinėjo su savo “Parčėzi” lenta, nebuvo įprastų perspėjimų: “Būk atsargus, Edi, lįsk į kokią nors pastogę, jeigu ims lyti, nežaisk šiurkščių žaidimų, Edi”. Ji paklausė, ar turi aspiratorių, ir pasakė, kada grįžti namo, net neužsiminusi “apie tuos chuliganus”. Tiesiog nuėjo žiūrėti muilo operos, lyg jis neegzistuotų.

Lyg ir neegzistuotų.

Ta pati mintis kilo visiems vaikams: kažkaip prieš priešpiečius visi tapo vaiduokliais.

Vaiduokliais.

- Bilai? - kimiai pratarė Stenas. - Jeigu kirstume kampą? Per Senąjį Iškyšulį?

Bilas papurtė galvą.

- N-n-nemanau. S-s-sugaus ba-ba-bambukyne... p-pelkyne... arba K-K-Kenduskege a-atsiras t-t-tikrų pi-pi-piranijų... ar k-ko k-k-kito.

Kiekvienas savaip įsivaizdavo galą. Benas matė krūmus, virstančius augalais-žmogėdromis. Beverlė įsivaizdavo skraidančias dėles, kaip tos, iš šaldytuvo. Stenas regėjo klampią bambukyno žemę, išvemiančią lavonus vaikų, įtrauktų kemsyno. Maikas Henlonas pagalvojo apie mažus Juros roplius su siaubingomis iltimis, išsilukštenančius iš sutrūnijusio medžio kamieno ir sudraskančius juos į skutus. Ričis matė šliaužiančią akį, krentančią ant jų, lekiančių po geležinkelio estakada. O Edis mintyse jau ropštėsi pylimu ir viršuje pamatė stovintį raupsuotąjį, aplipusį vabalais ir kirminais, tykantį jų.

- Jeigu mums kaip nors pavyktų pabėgti iš miesto, - sumurmėjo Ričis ir krūptelėjo, kai dangus sugriaudėjo neigiamai. Ėmė lašnoti, - kol kas nesmarkiai, paskui vis smarkyn... Žydrynės lopinėlis išnyko kaip nebuvęs. - Būtume saugūs, jei tik pavyktų išsikapstyti iš šito prakeikto miesto.

Beverlė pradėjo sakyti "pyp-py...", ir akmuo, mestas iš krūmų, kliudė Maiko galvą. Jis susverdėjo srūdamas krauju pro tankių garbanų šalmą, ir būtų nukritęs, jei ne Bilas.

- Parodysiu, kaip mėtyti akmenis! - tyčiodamasis riktelėjo Henris iš krūmų.

Bilas matė, kaip bičiuliai karštligiškai dairėsi aplink, pasiruošę išsklisti į šešias puses. O tada viskas bus baigta.

- B-B-Benai! - įsakmiai pašaukė jis.

Benas atsigręžė...

- Bilai, reikia bėgti. Jie...

Iš krūmų atlėkė dar du akmenys. Vienas atsimušė į Steno šlaunį. Jis riktelėjo, daugiau iš netikėtumo negu skausmo. Beverlė išsisuko nuo antrojo. Akmuo atšoko nuo žemės ir nuriedėjo per slėptuvės liuką.

- A-a-ar t-tu pr-p-prisimeni p-p-pirmą d-dieną, kai čia a-a-atėjai? - perrėkdamas griaustinį, sušuko Bilas. - Pa-paskutinę m-m-mokslo di-dieną?

- Bilai... - riktelėjo Ričis.

Denbras mostu jį nutildė, neatitraukdamas akių nuo Beno.

- Aišku, - atsakė Benas, beviltiškai mėgindamas žiūrėti į visas puses. Krūmai dabar pašėlusiai bangavo ir šoko, plakėsi kaip bangos.

- Šulinys, - paaiškino Bilas. - P-pompavimo s-stotis. M-m-mums r-reikia t-t-ten. Nuvesk!

- Bet...

- N-n-nuvesk m-mus te-tenai!

Iš krūmų pasipylė akmenų kruša, Bilas spėjo išvysti Viktoro Kriso veidą, išsigandusį, apkvaitusį ir kartu godų. O tada akmuo kirto į skruostikaulį, ir Maikui atėjo eilė prilaikyti draugą, kad nenukristų. Akimirką Bilas nieko nematė. Skruostas nutirpo. Paskui grįžo skausmas, ir jis pajuto žandu tekant kraują. Berniukas nubraukė jį, suinkštė kliudęs sirpstantį guzą ir pasižiūrėjęs į delną nusivalė ranką į džinsus. Plaukai plaikstėsi vėjyje.

- Pamokysiu tave mėtyti akmenis, mikčiojanti beždžione! - pusiau nusikvatojo, pusiau suklykė Bauersas.

- N-n-nuvesk g-greičiau! - suriko Bilas. Dabar jis suprato, kodėl nusiuntė Edį pakviesti Beną. Jie turėjo nusileisti į tą... būtent tą vienintelę pompavimo stotį, ir tik Benas tiksliai atrinks tikrąją iš daugybės, vienodais tarpais kyšančių abejose upelio pusėse. - T-t-ten ta v-v-vieta! K-k-kelias a-apačion! K-k-kelias pas TĄ!

- Bilai, tu negali to žinoti! - sušuko Beverlė.

Jis įniršęs jai - jiems visiems - nukirto:

- Aš žinau!

Henskomas neryžtingai pastovėjo, laižydamas lūpas ir žiūrėdamas į Bilą. Paskui metėsi per laukymę upelio pusėn. Dangų perskrodė nuostabus violetinio atspalvio žaibas, lydimas grėsmingo griausmo, kad Bilui kojos susipynė. Kumščio dydžio akmuo prašvilpė pro pat nosį ir atsimušė į Beno sėdynę. Berniukas suinkštė iš skausmo ir susiėmė ranka už tos vietos.

- Aa, tešliau! - suspigo Henris tuo pačiu džiugiu ar verksmingu - neaiškiu - balsu. Sušlamėjo ir trakštelėjo šakos. Henris išlindo, kai vanduo ėmė kliokti iš dangaus. Vanduo plovė trumpus Bauerso plaukus, antakius, tekėjo skruostais. Šypsnys atidengė dantenas. - Parodysiu, kaip mėtyti a...

Maikas rado medgalį nuo slėptuvės statybų ir paleido į Henrį. Apsivertęs porą kartų, kaukštelėjo tiesiai Bauersui į kaktą. Jis suriko, pliaukštelėjo į tą vietą kaip žmogus, netikėtai ką gero sugalvojęs, ir žnegtelėjo žemėn.

- B-b-bėgam! P-paskui B-B-Beną!

Vėl sutraškėjo krūmai, išlindo Raugas su Viktoru. Ir su Henriu priešaky puolė paskui nevykėlius.

Vėliau, kai Benas vėl prisiminė tą dieną, bėgimą per bruzgynus atgamino tik epizodiškai. Atsiminė, kad šlapios šakos pliaukšėjo per veidą, šventino šaltu vandeniu, atsiminė, kad žaibai su griaustiniu atrodė nesibaigiantys, o Henrio riksmai grįžti ir stoti į kovą susiliejo su Kenduskego čiurlenimu. Kiekvieną kartą, sulėtinus žingsnį, Bilas niukteldavo pasiskubinti.

O kas, jeigu negalėsiu jos rasti? Nepažinsiu būtent tos pompavimo stoties?

Oras šniokštė iš plaučių, karštas, su kraujo prieskoniu gerkligalyje. Į šoną įsimetė dieglys. Akmens pataikytą vietą perštėjo. Beverlė spėjo, kad Henris su šutve ketina juos nužudyti, ir Benas daugiau tuo neabejojo.

Jis išlėkė ant upelio kranto taip staigiai, kad vargais negalais išlaikė pusiausvyrą. Bet pavasarinio potvynio paplautas skardis neišlaikė, nuslydo, ir Henskomas nučiuožė iki pat vandens. Purvas lindo už atsiraičiusių marškinių ir lipo prie kūno.

Bilas nulėkė iš paskos ir pastatė draugą ant kojų.

Kiti vienas po kito išniro iš krūmų pakrantėje. Ričis su Edžiu paskutiniai, Ričis apkabinęs Kaspbraką per liemenį, krentantys akiniai kabo ant nosies galo.

- K-k-kur? - sušuko Bilas.

Benas pasisuko į kairę, paskui į dešinę, jausdamas, kad kiekviena sekundė nepaprastai brangi. Upelis jau dabar atrodė pakilęs, ir apniukęs dangus nudažė vandenį gąsdinančiu plieno atspalviu. Krantus apaugę krūmokšniai ir kuproti medžiai šoko pagal vėjo dūdelę. Edis pradėjo trokšti.

- K-k-kur?

- Aš ne... - pradėjo Benas ir tada pamatė nulinkusį medį su išplautomis šaknimis. Štai ten jis slėpėsi pirmąją dieną. Numigęs išgirdo Bilo ir Edžio pašnekesį. Tada tie anie atėjo... pamatė... nugalėjo. *Ate, berniukai, tai buvo tikra pyplių užtvanka, patikėkit manimi.*

- Čia! - sušuko jis. - Į tą pusę!

Vėl švystelėjo žaibas, ir šį kartą Benas jau girdėjo jį, zvimbiantį kaip perkrautas traukinio transformatorius. Jis trenkė į medį, ir melsva elektros gyvatė suskaldė kamieną į šipuliukus milžinui dantims pasikrapštyti. Medis baisiai traškėdamas įvirto į upelį, sukėlė į dangų purslus. Benas atgavo kvapą ir užuodė kažką karšta, dvokų ir gaivališka. Ugnies kamuolys nusirito išversto medžio kamienu, švystelėjo ryškiau ir užgeso. Sudundėjo griaustinis ne virš, bet aplinkui juos, lyg būtų patekę po griaustinio gaubtu. Prapliupo lietus čiurkšlėmis.

Bilas stuktelėjo Benui į nugarą, pažadindamas iš tų apmąstymų.

- R-R-ODYK!

Benas šlitinėdamas ir taškydamas vandenį nuskubėjo krantu. Pasiekė išvartą - duobė po šaknimis jau buvo užnešta - perlipo per ją, smigdamas batų galais į šlapią žievę, susidraskydamas rankas iki alkūnių.

Bilas su Ričiu perkėlė Edį per rąstą, Benas sugavo kitoje pusėje. Edis riktelėjo.

- Kaip tu? - sušuko Benas.

- Nieko, - išrėkė Edis stodamasis. Jis ištraukė aspiratorių, bet vos neišmetė jo. Benas pasiskubino sugauti jį, ir Edis dėkingai pasižiūrėjo, kišdamasis aspiratorių į burną.

Persiropštė Ričis, paskui Stenas ir Maikas. Bilas kilstelėjo Beverlę ant medžio, o Benas su Ričiu sugavo iš kitos pusės. Mergaitės plaukai prilipo ant galvos, mėlyni džinsai pajuodo.

Bilas paskutinis prisitraukė ir permetė kojas per kamieną. Henris ir kiti du taškydami vandenį lėkė palei upę. Čiuoždamas nuo medžio Denbras riktelėjo:

- M-m-meskit a-akmenis! A-akmenis!

Pakrantė jais buvo nusėta, o audros išverstas medis buvo puikiausia uždanga. Po sekundės dviejų visi septyni pasitiko Henrio šutvę akmenimis. Jie jau beveik buvo pasiekę medį, ir ataka buvo netikėta. Teko atsitraukti inkščiant iš skausmo ir įniršio, kai akmenys ėmė kapoti veidus, krūtines, rankas ir kojas.

- Pamokyk mus mėtyti akmenis! - riktelėjo Ričis, siųsdamas kiaušinio dydžio akmenį į Viktorą. Šovinys kliudė petį ir atšoko tiesiai į dangų. Kri-

sas subliovė. - Na kaipgis... kaipgis... tik prieik, vaikine! Mes geri mokiniai!

- Ta-aaaip! - sušuko Maikas. - Kaip jums patinka? Kaip jums šitai patinka?

Atsakymo nesulaukė. Pasitraukę per saugų atstumą užpuolikai susimetė pasitarti. Netrukus užsiropštė krantu slysčiodami ir klupinėdami ant šlapios žemės, įsitvėrę šakų, kad išsilaikytų stati.

Ir dingo krūmuose.

- Jie nori mus apeiti, Didysis Bilai, - pasakė Ričis, taisydamasis ant nosies akinius.

- T-t-tai g-g-gerai. E-eik, B-B-Benai. R-rodyk k-k-k-kelią.

Benas nurisnojo palei skardį, stabtelėjo (laukdamas kiekvieną sekundę, kad Henris su draugeliais iššoks tiesiai prieš nosį), ir pamatė pompavimo stotį už dvidešimties jardų pasroviui. Bičiuliai sekė paskui. Kitam krante kyšojo dar vienas cilindras, antras - už keturiasdešimt jardų prieš srovę. Šiedu leido drumsto vandens čiurkšlę į Kenduskegą, o anas vos sruveno. Jis negaudė, pastebėjo Benas. Pompos mechanizmas buvo sugedęs.

Jis susimąstęs... ir nusigandęs žiūrėjo į Bilą.

Bilas pažvelgė į Ričį, Steną ir Maiką.

- M-m-mums r-r-reikia nu-nuimti d-d-dangtį, - pasakė jis. - P-padėkite m-m-man.

Dangtis turėjo rankenas, bet nuo lietaus jos pasidarė slidžios, o dangtis svėrė nemažai. Benas stojo šalia Bilo, tas padarė vietos jam įsikibti. Viduje Henskomas girdėjo lašėjimą - nemalonų, aidintį kaip šulinyje.

- K-K-KELIAM! - sukomandavo Bilas, ir visi penki truktelėjo kartu. Dangtis pajudėjo šlykščiai džergžtelėjęs.

Bęverlė įsikibo šalia Ričio, o Edis traukė sveikąja ranka.

- Viens, du, trys, ir! - skaičiavo Ričis. Dangtis vėl truputį pasistūmė nuo cilindro. Sujuodavo tamsos pusmėnulis.

- Viens, du trys, ir!

Mėnuo papilnėjo.

- Viens, du trys, ir!

Benas stengėsi, kol prieš akis nesumirgo raudoni ratilai.

- Atgal! - riktelėjo Maikas. - Jau, jau krenta!

Vaikai atsitraukė ir stebėjo, kaip didžiulis metalinis dangtis susvyruoja ir nukrenta. Jis išmušė duobę įmirkusioje žemėje ir nusileido dugnu į viršų. Į išmintą žolę išsilakstė vabalai.

- Fu, - pratarė Edis.

Bilas dirstelėjo vidun. Geležiniai laipteliai vedė į apskritą juodo vandens baseinėlį, dabar sujauktą krentančių lietaus lašų. Viduryje ilsėjosi pusiau paskendęs mechanizmas. Į pompavimo stotį iš šoninio vamzdžio sruvo vanduo, ir Bilas pašiurpo pagalvojęs: *Štai ten mums teks lįsti. Vidun.*

- E-E-E-Edi. Į-įsikibk į m-m-mane.

Kaspbrakas žiūrėjo į jį nieko nesuprasdamas.
- A-ant ku-ku-kupros. Laikykis s-sveikąja r-ranka, - Bilas parodė kaip.
Edis suprato, bet neskubėjo.
- Greičiau! - paragino Denbras. - J-jie t-t-tuoj čia bus!
Edis apsikabino draugo kaklą, Stenas su Maiku kilstelėjo, kad jis galėtų apsikabinti kojomis Bilui per pilvą. Kai Bilas nerangiai perkėlė kojas per cilindrą, Benas pastebėjo, kad Edis smarkiai užsimerkęs.
Per lietų girdėjo ir kitką: šaižančios šakos, balsas. Henris, Viktoras ir Raugas. Šlykščiausia pasaulyje trijulė.
Bilas paleido betoninį kraštą ir žingsnelis po žingsnelio ėmė leistis žemyn. Metalinės kopėtėlės buvo slidžios. Edis konvulsiškai užspaudė jam gerklę, ir Bilas pagalvojo, kad dabar praktiškai gali susipažinti, kas ta Edžio astma.
- Aš bijau, Bilai, - sušnibždėjo Edis.
- A-aš irgi.
Jis įsikibo į viršutinį skersinį. Nors Edis smaugė jį ir atrodė, kad pasunkėjo bent keturiasdešimčia svarų, Bilas luktelėjo sekundę pažvelgti į Barensą, Kenduskegą, skubančius audros debesis. Vidinis balsas ramiai pasiūlė gerai apsidaryti, jeigu daugiau netektų išvysti viršutinio pasaulio.
Tad jis apsižvalgė ir ėmė lipti su prisispaudusiu ant nugaros Edžiu.
- Ilgiau neišsilaikysiu, - iškošė Edis.
- Privalai, - atšovė Bilas. - Beveik du-dugnas.
Viena koja paniro į geliantį vandenį. Jis paieškojo pakopos žemiau, surado. Po ja buvo dar viena, ir kopėčios baigėsi. Jis stovėjo iki kelių vandenyje šalia pompos.
Bilas nušoko, virptelėjęs, kai šaltas vanduo sušlapino kelnes, ir paleido Edį. Giliai įkvėpė. Oras ne pats geriausias, bet užtenka, kad ranka nespaudžia gerklės.
Pakėlė galvą į viršų. Cilindro briauna buvo už dešimties pėdų. Likusieji susispietė aplink ir žiūrėjo į juos.
- L-l-leiskitės! - riktelėjo Bilas. - P-po vieną! Greičiau!
Beverlė lengvai permetė koją per kraštą ir įsikibo kopėtėlių. Paskui ją leidosi Stenas. Tada kiti. Ričis liko paskutinis, uždelsęs paklausyti, ar toli Henris su anais dviem.
Iš garso sprendžiant, jie turėjo išnirti kiek kairėliau pompavimo stoties, bet tai nieko nepakeis.
Tada Viktoras subliovė:
- Henri! Čia! Tozijeris!
Ričis apsidairė ir pamatė atlekiančius į jį persekiotojus. Viktoras lėkė pirmas... bet Henris šiurkščiai pastūmė jį iš kelio, kad vargšelis suklupo ant kelių. Henris su peiliu, tikru peiliu kiaulėms skersti. Vanduo lašėjo nuo ašmenų.
Ričis žvilgtelėjo į cilindrą, pamatė Beną su Stenu, padedančius nulipti Maikui, ir perlipo kraštą. Henris suprato jo ketinimus ir suriko. Ričis, klaikiai kvatodamas, sulenkta kaire ranka suėmė dešinę už alkūnės su pakeltu

į dangų kumščiu, rodydamas seniausią pasaulio gestą. Kad Henriui neliktų abejonių, dar atkišo didįjį pirštą.

- Gyvas iš ten neišeisi! - suriko Henris.

- Įrodyk! - nusijuokė Ričis. Jis bijojo leistis į tą betoninę gerklę, bet neįstengė užgniaužti juoko. Ir savo airio policininko balsu sugriaudėjo: - Žinoma, mielasis, sėkmė niekada neapleidžia airių!

Henris paslydo ir čiūžtelėjo šlapia žole vos už dvidešimt pėdų nuo Ričio, iki pusės kyšančio iš cilindro.

- Ei, skystablauzdi! - šūktelėjo Ričis, netverdamas triumfu, ir nusikeberiojo kopėtėlėmis. Skersiniai buvo slidūs, kartą vos išsilaikė. Paskui Bilas su Maiku suėmė ir pastatė į vandenį iki kelių, šalia kitų, glaudžiu ratu apjuosusių aparatą. Ričis visas drebėjo, karščio ir šalčio bangos keitė viena kitą, bet jis negalėjo susilaikyti nesijuokęs.

- Būtum matęs jį, Didysis Bilai, nevėkšla kaip visada, ant kojų nepastovi...

Apskritime viršuje išniro Henrio veidas. Skruostai subraižyti šakų. Burna žiopčiojo, akys blizgėjo.

- Gerai, - riktelėjo jis žemyn. - Žodžiai dusliai atsimušė betoniniame cilindre, ne aidėjo. - Va ir aš. Dabar nepabėgsit.

Jis permetė vieną koją per briauną, surado viršutinį kopėčių skersinį ir atsistojo ant jo abiem.

Bilas garsiai pasakė:

- K-k-ai t-t-tik nu-nusileis p-p-pakankamai ž-ž-žemai, v-visi čiumpam. N-n-nutraukiam. Ir s-s-sutvarkom. S-s-supratote?

- Ta-aip, gubernatoriau, - atraportavo Ričis ir drebančia ranka atidavė pagarbą.

- Supratom, - pasakė Benas.

Stenas mirktelėjo Edžiui, kuris nesusigaudė, kas vyksta, tik tiek, kad Ričis, atrodo, išprotėjo. Jis žvengia kaip pamišęs, kai Henris Bauersas - baisusis Henris Bauersas - žada nusileisti ir pribaigti visus kaip žiurkes lietaus rezervuare.

- Aš pasiruošęs, Bilai! - riktelėjo Stenas.

Henris sustingo ant trečiosios pakopos. Per petį nužvelgė nevykėlius. Pirmą kartą jo veide šmėkštelėjo dvejonė.

Edžiui staiga pasidarė aišku. Jeigu jie išdrįs leistis, turės eiti po vieną. Šokti buvo per aukštai, o dar tos mašinos, o čia jau laukia septyniese.

- N-n-nagi, a-ateik, H-Henri, - maloniai pašaukė Bilas. - K-k-ko t-t-ten de-delsi?

- Tikrai, - pritarė Tozijeris. - Juk norėjai sumušti mažus vaikučius, tiesa? Leiskis, Henri.

- Mes laukiame, - užburkavo Beverlė. - Nemanau, kad tau čia patiks, bet leiskis, jei norisi.

- Ir jei nesi viščiukas, - pridūrė Benas. Ir ėmė cypsėti. Ričis kaipmat prisijungė, ir netrukus cypsėjo visas choras. Pašaipus cypsėjimas ir kudakavimas skardeno ir atsimušinėjo į varvančias drėgnas sienas. Henris žiūrėjo į juos, spausdamas kairėje savo peilį, plytinės spalvos veidu. Užte-

ko trisdešimties sekundžių, ir jis vėl užsirangė į viršų. Nevykėliai palydėjo paniekos šūksniais ir įžeidinėjimais.

- G-g-gerai, - jau tyliau pasakė Bilas. - M-m-mums r-reikia s-s-sulįsti į tą v-vamzdį. G-g-greitai.

- Kodėl? - paklausė Beverlė, bet Bilas nespėjo atsakyti. Vėl pasirodė Henrio veidas ir žemyn nukrito futbolo kamuolio dydžio akmuo. Bevė suklykė, sustenėjęs Stenas patraukė Edį prie lenktos sienos. Akmuo pataikė į surūdijusį pompos korpusą, melodingai skambteldamas, ir atšokęs rėžėsi į sieną, per pusę pėdos nekliudęs Edžio. Betono skeveldra skaudžiai atsimušė jam į skruostą. Akmuo tėškėsi į vandenį.

- G-g-greitai! - pakartojo Bilas, ir visi susigrūdo prie angos į vamzdį. Jo diametras buvo maždaug penkios pėdos. Bilas suleido visus vienas paskui kitą (šmėkštelėjo cirko fragmentas - didžiuliai klounai lenda iš mažytės mašinytės, po daugelio metų jis panaudos šitą detalę "Juoduosiuose slenksčiuose"), pats lindo paskutinis, išsisukęs nuo antro akmens. Paskui pasipylė akmenų lietus, daugiausia žvanginęs pompos korpusą.

Tada akmenys kristi liovėsi, ir žvilgtelėjęs į viršų Bilas pamatė skubiai leidžiantis Henrį.

- G-g-griebkit jį! - suriko jis draugams. Ričis, Benas ir Maikas susispaudė aplink. Ričis pasišokėjo ir sugavo Henrį už kulkšnies. Henris atsigręžė, pakratė koją, lyg bandydamas atsipurtyti įkyraus šunėko - gal terjero ar pekino. Tozijeris įsikibo už pakopos ir pakilęs aukščiau iš tikro suleido dantis į Henrio kulkšnį. Henris sustūgo ir skubiai užsikabarojo į viršų.

- Įkando! - rėkė jis. - Įkando! Tas pideras man įkando!

- Taip, gerai, kad suleido stabligės šį pavasarį! - paerzino Ričis.

- Užmėtykit juos, - riaumojo Henris. - Sulyginkit juos su žeme, ištaškykit jiems smegenis!

Vėl pasipylė akmenys. Berniukai sugužėjo atgal į vamzdį. Maiką kliudė nedidelis akmenukas, jis suėmė ranką krūptelėjęs ir laikė, kol skausmas ėmė slopti.

- Lygiosios, - pratarė Benas. - Jie negali nusileisti, mes negalim užlipti.

- M-mums n-nereikia lipti, - tyliai pasakė Bilas, - jūs tai žinote. M-mums n-niekada da-da-daugiau nereikės lipti.

Visų akyse skausmas ir baimė. Niekas nesiryžo nutraukti tylos.

Iš viršaus nusileido pyktis, atmieštas pašaipa:

- Mes galim čia palaukti visą dieną, mažiai!

Beverlė apsisuko ir dabar žiūrėjo į nuotekų vamzdžio angą. Šviesa staigiai slopo ir matėsi nedaug. Pavyko įžiūrėti betoninį tunelį, trečdalį apsemtą vandens. Dabar jis buvo pakilęs aukščiau negu tik nusileidus. Taip yra todėl, kad šita pompa neveikia ir į Kenduskegą vanduo beveik nesuteka. Klaustrofobija suėmė gerklę, oda pasidarė panaši į flanelę. Jei vanduo labai pakils, jie gali nuskęsti.

- Bilai, tai būtina?

Jis gūžtelėjo. To pakako. Taip, būtina, kas liko? Būti nužudytiems Henrio, Viktoro ir Raugo Barense? Ar kieno kito - dar baisesnio - mies-

te? Ji puikiai atspėjo jo mintį, tame judesyje nebuvo mikčiojimo. Geriau jau eiti pas TĄ. Mesti iššūkį kaip vesterne. Garbingiau. Drąsiau.

Ričis pasakė:

- Apie kokį ritualą tu mums pasakojai, Didysis Bilai? Tą, iš knygos?

- Čiudas,- su vos pastebima šypsena atsakė Bilas.

- Čiudas. - Ričis linktelėjo. - Įsikandi TO liežuvį, o TAS įsikanda tavąjį, taip?

- T-t-teisybė.

- O tada juokini.

Bilas linktelėjo.

- Juokinga, - pasakė Ričis, žvelgdamas į juoduojantį tunelį, - aš neprisimenu nė vieno anekdoto.

- Aš irgi, - sutiko Benas. Krūtinę spaudė siaubas, beveik gniuždantis. Vienintelis dalykas, sulaikantis jį nesėsti tiesiai į vandenį ir neimti verkšlenti, buvo Bilo savitvarda ir... Beverlė. Mieliau mirs negu parodys Bevei, kaip bijo.

- Ar žinai, kur veda šitas tunelis? - pasiteiravo Bilo Stenas.

Bilas papurtė galvą.

- Ar žinai, kaip rasti TĄ?

Berniukas vėl papurtė galvą.

- Pajusim, kai priartėsim, - netikėtai pareiškė Ričis. Giliai įkvėpė. - Jei jau turim, tada eikim.

Bilas linktelėjo.

- E-e-eisiu p-p-pirmas. Tada E-Edis. B-B-Benas. Bevė. S-Stenas. M-M-Maikas. Tu pa-paskutinis, Ri-Riči. K-Kiekvienas įsikabinkit į p-priekyje einančio p-p-petį. Bus tamsu.

- Išeinate? - riktelėjo jiems Henris.

- Norėtume, - sumurmėjo Ričis, - tik neaišku kur.

Jie sustojo kaip neregių procesija. Bilas grįžtelėjo patikrinti, ar visi susikibę. Tada, kiek palinkęs nuo srovės, Bilas Denbras nuvedė savo draugus į tamsą, kur išnyko beveik prieš metus broliukui išlankstytas laivukas.

Dvidešimtas skyrius
RATAS UŽSIDARO

1

Tomas

Tomas Roganas sapnavo velniažin kokias nesąmones. Kad žudo savo tėvą.

Dalis sąmonės nepamiršo, kad tėvas mirė, kai Tomas buvo trečioje klasėje. Na... gal "mirė" - ne visai tas žodis. Arčiau tiesos būtų "nusižu-

dė". Ralfas Roganas sumaišė sau džino ir šarmo kokteilį. Atsisveikinimui, taip sakant. Tomas tapo atsakingas už brolį ir seseris ir atsiimdavo "pėrimu" už kiekvieną prasižengimą.

Todėl jis negalėjo nužudyti savo tėvo... tačiau tame kraupiame sapne jis laikė kažkokią nekaltą rankeną prie tėvo kaklo... tik ji nebuvo jau tokia nekalta, tiesa? Gale buvo mygtukas, ir jį nuspaudus į tėvo kaklą sulįstų geležtė. *Aš neketinu daryti nieko panašaus, nesijaudink, tėti,* - per sapną spėjo pagalvoti jis, ir pirštas spustelėjo mygtuką. Miegančio tėvo akys įsmigo į lubas. Burna prasižiojo, kliūstelėjo kraujas. *Tėti, aš to nedariau!* - suklykė mintyse. Kažkas kitas...

Jis stengėsi prabusti, bet nepajėgė. Geriausia, ką jis galėjo padaryti (vėliau pasirodė, kad tai visai ne geriau), tai nugrimzti į kitą sapną. Šitame jis taškėsi ir šliaužė tamsiu koridoriumi. Kiaušinius maudė, perštėjo subraižytas veidas. Su juo buvo dar kai kas, bet jis įžiūrėjo tik neryškias figūras. Bet tai neturėjo reikšmės. Svarbu, kad kažkur priekyje yra vaikai. Jie turi susimokėti. Juos reikia

(išperti)

nubausti.

Tunelis siaubingai dvokė. Lašėjo kraupiai aidėdamas vanduo. Jo batai ir kelnės permirko. Tie suskiai kažkur priekyje, labirinto raizgalynėje, ir tikriausiai mano, kad

(Henris)

Tomas su savo draugais pasiklys, bet tik juokas ima

(cha-cha iš jūsų visų!)

nes jis turi dar vieną, taip taip, ypatingą draugą, kuris pažymėjo jų kelią...

(mėnuliais-balionais)

kažkokiais šviečiančiais rutuliais, kurie spingsojo kaip senoviniai žibintai. Po vieną kiekvienoje sankryžoje, su rodykle, kur sukti jam ir

(Raugui su Viktoru)

nežinomiems jo draugams. Ir nė karto nesuklaidino, o ne, priekyje girdėjosi anie, aidėjo kliuksintys žingsniai, prislopintas pašnekesys. Jie artėjo, vijosi. O kai pasivys... Tomas žvilgtelėjo žemyn ir pamatė tebelaikąs peilį rankoje.

Jis nusigando - apie panašius dalykus, kaip siela palieka kūną ir įlenda į kieno nors kito, teko skaityti bulvarinėje spaudoje. Ir kūno forma pasirodė kitokia, lyg jis būtų ne Tomas, o

(Henris)

kažkas kitas, jaunesnis. Jis paklaikęs ėmė brautis iš sapno, ir tada raminantis balsas sušnibždėjo į ausį: *Nesvarbu, kada ir kas tu esi. Svarbu, kad Beverlė yra ten, su jais, mielas bičiuli, ir žinai ką? Ji daro kai ką blogiau, negu traukia cigaretes. Žinai ką? Ji dulkinasi su savo senu draugužiu Bilu Denbru! Tikrai! Su mikčiojančiu išsigimėliu! Jie...*

Tai melas! - mėgino surikti Tomas. - *Ji nebūtų išdrįsusi!*

Bet jis žinojo, kad tai tiesa. Ji šniojo diržu jam

(spyrė man)
į kiaušus ir pabėgo, o dabar apgaudinėja jį, šita
(mergšė)
kekšytė tikrai apgaudinėja jį ir, brangūs draugai ir kaimynai, jos laukia visų pėrimų pėrimas; pirmiausia jos, paskui rašinėjančio dragužio. Ir kiekvienam, kuris pasimaišys, atsitiks tas pats.

Jis paspartino žingsnį, nors ir taip jau ėmė dusti. Priešakyje, tamsoje, kybojo dar vienas šviečiantis burbulas - mėnulis-balionas. Priekyje girdėjo žmonių balsus, o tai, kad tie balsai vaikiški, daugiau jam nerūpėjo. Yra taip, kaip sakė tas balsas: nesvarbu kur, kada ir kas. Beverlė ten, ir, o brangūs draugai ir kaimynai...

- Greičiau, jūs, pajudinkite savo subines, - pasakė jis ir net nenustebo, kad balsas buvo ne jo, o berniuko.

Paskui, pasiekęs balioną, atsigręžė ir pirmą kartą pamatė savo palydovus. Abu buvo negyvi. Vienas be galvos. Kito veidas išdrėkstas tarytum milžinišku nagu.

- Skubam kiek galim, Henri, - pasakė berniukas sužalotu veidu, jo lūpos judėjo atskirai, kaip du nesinchroniški gabalai, ir tada Tomas sudraskė sapną į gabalus ir atsipeikėjo ant kažkokios didžiulės tuščios erdvės ribos.

Jis mėgino išlaikyti pusiausvyrą, neišlaikė ir nudribo ant grindų. Nors grindys buvo užklotos kilimu, Tomas skaudžiai susitrenkė sužeistą kelį ir užgniaužė riksmą į ranką.

Kur aš? Po velnių, kurgi aš?

Jis ėmė skirti blyškią baltą šviesą ir vieną baisią sekundę pagalvojo, kad vėl grįžo į sapną ir ją skleidžia tas keistas balionas. Paskui prisiminė, kad paliko vonios duris praviras, neišjungęs šviesos. Jis visada palikdavo lempą degti neįprastoje vietoje: nereikėdavo daužytis blauzdų einant naktį šlapintis.

Realybė grįžo į vietą. Ten buvo sapnas, tik baisiai keistas sapnas. Čia "Holiday Inn". Jis Deryje, Meino valstijoje. Atsekė paskui savo žmoną ir per košmarišką sapną iškrito iš lovos. Štai tiek, nei daugiau, nei mažiau.

Tai nebuvo tik košmaras.

Tomas pašoko, nes žodžiai buvo ištarti prie jo ausies, o ne mintyse. Tai nebuvo jo vidinis balsas - šis šaltas, svetimas... bet kažkoks hipnotizuojantis, keliantis pasitikėjimą.

Jis iš lėto atsistojo, pasiėmė nuo stalelio prie lovos stiklinę vandens, išgėrė. Drebančiais pirštais persibraukė plaukus. Laikrodis ant stalo rodė dešimt po trijų.

Grįžk į lovą. Palauk iki ryto.

Tas svetimas balsas atsakė: *Bet ryte bus daug, per daug žmonių. Be to, gali juos ten užklupti. Šįkart gali būti pirmas.*

Ten? Jis prisiminė sapną: vanduo, lašanti tamsa.

Šviesa staiga sustiprėjo. Jis nenoromis, lyg per prievartą, atsisuko. Išsprūdo dejonė. Ant durų rankenos buvo pririštas balionas. Jis kabojo už

trijų pėdų virvelės. Balionas tviskėjo nelyginant pripūstas vaiduokliškos baltos šviesos, atrodė kaip žaltvykstė pelkynuose, klaidžiojanti tarp medžių, apžėlusių pilkomis samanų virvėmis. Ant baliono buvo strėlė. Kruvinai raudona.

Ji rodė į duris, vedančias į koridorių.

Nesvarbu, kas aš, - ramino balsas, ir Tomas suvokė, kad jis sklinda ne iš jo galvos ar šalia ausies; jis ėjo iš baliono, iš pačios keistos, malonios šviesos vidurio. - *Svarbiausia, kad aš darysiu viską, kad tau pasisektų, Tomai. Noriu pamatyti, kaip ją persi; kaip visus persi. Jie pernelyg dažnai maišėsi mano kely... užteks. Tad paklausyk, Tomai. Klausykis atidžiai. O dabar... sek balioną...*

Tomas klausėsi. Balsas iš baliono paaiškino.

Paaiškino viską.

O paskui išnyko šviesos blyksniu, ir Tomas ėmė rengtis.

2

Odra

Odrą taip pat kankino košmarai.

Ji pakirdo atsisėdusi lovoje. Antklodė susmaukta ties liemeniu, mažytės krūtys kilnojasi su išgąstingu alsavimu.

Kaip ir Tomo jos sapnas buvo painus, kankinantis ir neaiškus. Ji taip pat jautėsi persikėlusi į kitą kūną. Buvo tamsoje su keliais kitais, gniuždė pavojaus nuojauta. Jai norėjosi surikti, kad lenda pavojui į nasrus, maldauti sustoti, paaiškinti jai, kas vyksta... bet asmuo, su kuriuo ji susiliejo, atrodo, tą irgi žinojo ir tikėjo, kad tai būtina.

Ji taip pat jautėsi persekiojama, ir anie jau lipo ant kulnų.

Sapne buvo Bilas, bet jo pasakojimas, kad pamiršo savo vaikystę, įstrigo mintyse, nes sapne Bilas buvo berniukas, dešimties ar dvylikos metų vaikas - ir su kupeta plaukų! Ji laikėsi jam už rankos ir jautė, kad labai jį myli, o eina todėl, kad tvirtai įsitikinusi, jog Bilas, tas Didysis Bilas, apgins ją ir visus kitus, kažkaip išves į dienos šviesą.

O, kaip ji buvo persigandusi!

Jie priėjo tunelių kryžkelę, Bilas sustojo, žiūrėdamas į atšakas, ir tada kitas berniukas, su sugipsuota ranka, fosforuojančia tamsoje, tarė: "Šitas, Bilai. Apatinis".

- T-t-tu t-t-tikras?

- Taip.

Ir tada jie pasuko juo, paskui priėjo duris, mažulytes medines dureles, vos trijų pėdų aukščio, kokias gali rasti tik pasakoje. Ant jų buvo ženklas. Neprisiminė, koks tiksliai, kažkokia keista runa ar simbolis. Bet visas jos išgąstis susitelkė į tą ženklą ir ji ištrūko iš to kito, mergaitės kūno, kad ir kas

(Beverlė... Beverlė)

ji būtų. Odra atsibudo įsitempusi nepažįstamoje lovoje, suprakaitavusi, išplėstais vyzdžiais, šnopuodama it po lenktynių. Delnais palietė kojas, lyg tikėdamasi rasti jas šlapias ir šaltas nuo bridimo vandeniu. Bet jos buvo sausos.

Ji niekaip neatgavo orientacijos. Čia ne namai Topagos kanjone ir ne išnuomotas namas Flyte. Buvo nepažįstama vieta su lova, komoda, dviem kėdėmis ir televizoriumi.

- O Dieve, atsipeikėk, Odra...

Ji šiurkščiai patrynė delnais veidą; vimdantis psichinis svaigulys dingo. Ji Deryje. Deryje, Meine, kur jos vyras užaugo, nors sako neprisimenąs savo vaikystės. Nepažįstama ir ne itin maloni jai vieta, bet nors žinoma. Odra čia todėl, kad Bilas čia, ir ji susitiks su juo rytoj "Derio" viešbutyje. Kad ir kas čia siaubinga vyksta, kad ir ką reiškia tie randai ant jo rankų, jie pasitiks tai kartu. Ji paskambins, pasakys jam, kad yra čia, ir prisijungs. O tada... tada...

Tiesą sakant, ji nelabai žinojo, kas bus tada. Vėl gąsdino svaigulys, jausmas, kad esi niekur. Devyniolikos ji atliko turnė su niekam tikusia trupe, keturiasdešimt nykių spektaklių "Aršenikas ir senas konjakas" keturiasdešimt nykių kaimų ir miestukų. Per keturiasdešimt septynias nykias dienas. Pradėjo "Peabody Dinner" teatre Masačūsetse ir baigė "Sugrok dar kartą, Semai" Sausalite. Ir kažkur viduryje, kokiame nors Vidurio Vakarų miestuke, pavyzdžiui, Aimese Ajovoje, Grand Aisle Nebraskoje ar Džubelyje Šiaurinėje Dakotoje, ji prabudo va šitaip naktį, išsigandusi, kad nebežino, kokiam mieste, kokią dieną ir kodėl atsidūrė. Net jos pačios vardas atrodė netikras.

Dabar jautėsi taip pat. Blogas sapnas peršoko į realybę, ir ji pajuto nevaldomą siaubą. Miestas, rodės, susirango apie ją kaip pitonas. Odra jautė jį, ir jausmai, kuriuos jis kėlė, nebuvo patys geriausi. Ji pasigailėjo nepaklausiusi Fredžio patarimo.

Mintys susikoncentravo į Bilą, įsikibo jo kaip skęstanti moteris lentgalio, gelbėjimo rato ar bet ko, kas

(mes visi plaukiam čia, apačioje, Odra)

plaukia.

Stuburu perbėgo šiurpulys, ir ji sukryžiavo rankas ant nuogos krūtinės. Krūptelėjo, oda pašiurpo. Vieną sekundę pasirodė, kad girdėjo tai tariant balsu, tik jos galvoje. Lyg joje būtų įsitaisęs svetimas.

Ar aš kraustausi iš proto? Viešpatie, nejau?

Ne, - atsakė vidinis balsas. - *Tai tiesiog dezorientacija... ritmo sutrikimas po ilgos kelionės lėktuvu... susirūpinimas dėl vyro. Niekas nekalba tavo galvoje. Niekas...*

- Mes visi plaukiam ten, apačioje, Odra, - pasakė balsas iš vonios. Buvo aiškus ir tikras kaip diena. Ir klastingas. Klastingas, šlykštus ir piktas.
- Tu taip pat plauksi, - pasigirdo kandus kikenimas, kuris tildamas virto užsikišusios kanalizacijos burbuliavimu. Odra suriko... ir užspaudė delnais burną.

- Aš nieko negirdėjau.

Odra ištarė tai garsiai, tikėdamasi, kad tas balsas ims prieštarauti. Bet jis neprieštaravo. Kambaryje buvo tylu. Kažkur toli į naktį sušvilpė traukinys.

Staiga jai taip prireikė Bilo, kad atrodė neįmanoma sulaukti ryto. Ji buvo standartiniame viešbutėlio kambaryje kaip dar trisdešimt devyni, bet staiga to pasidarė per daug. Viskas. Kai jau imi girdėti balsus, to jau per daug. Per daug šiurpu. Atrodė, kad ji vėl smenga į košmarą, iš kurio tik ištrūko. Vienai buvo baisu. *Dar baisiau,* - pagalvojo ji. - *Jaučiuosi mirusi.* Širdis staiga praleido du tvinksnius, priversdama gaudyti orą ir baimingai kostelti. Netikėtai ji pajuto klaustrofobiją savo kūne ir pagalvojo, ar tik šita baimė nebus sukelta banalių fizinių faktorių: jos laukia širdies smūgis. Arba yra dabar.

Širdis grįžo į ritmą, sunkiai.

Odra įjungė lempą šalia naktinio stalelio ir pasižiūrėjo į laikrodį. Dvylika po trijų. Jis miegos, bet dabar tai neturi reikšmės - jai būtina išgirsti vyro balsą. Ji norėjo baigti naktį su Bilu. Šalia jo jos laikrodukas nurims ir grįš į įprastą ritmą. Košmarai išnyks. Bilas pardavinėjo košmarus kitiems toks jo amatas, bet jai teikė tik ramybę. Be to keisto šalto branduolio jo vaizduotėje, jis buvo sutvertas kaupti ir dalyti ramybę. Suradusi "Geltonuosius puslapius", surinko "Derio" viešbučio numerį.

- "Derio" viešbutis.

- Malonėkit paskambinti į misterio Denbro numerį. Misterio Viljamo Denbro.

- Ar tam vyrukui kas nors skambina dieną? - nusistebėjo tarnautojas, ir kol ji sugalvojo paklausti, ką tai turėtų reikšti, jis sujungė. Telefonas sučirškė kartą, antrą, trečią. Odra įsivaizdavo jį, miegantį po antklode, - kyšo tik pakaušis. Ranka išlenda, graibo telefono. Nekart buvo mačiusi tai anksčiau, ir jos lūpose nušvito šypsnys. Jis užgeso, kai skambutis sučirškė ketvirtą... paskui penktą ir šeštą kartą. Per septintą ryšys nutrūko.

- Numeris neatsako.

- Kas čia, po perkūnais, - pasakė dar daugiau nuliūdinta ir išgąsdinta Odra. - Jūs tikras, kad skambinate tuo numeriu?

- Taip, - atsakė tarnautojas. - Misteriui Denbrui prieš penkias minutes skambino vietiniu. Žinau, kad atsakė, nes pulte lemputė užgeso po poros minučių. Tikriausiai nuėjo į to žmogaus kambarį.

- Gerai, tai koks tas numeris?

- Neprisimenu. Atrodo, šeštame aukšte. Bet...

Ji nutrenkė ragelį. Aitrus tikrumas suspaudė širdį. Moteris. Jam paskambimo kažkokia moteris... ir jis nuėjo pas ją. *O dabar kas, Odra? Ką dabar darysim?*

Ėmė kauptis ašaros. Jos kuteno akis ir nosį, raudos kamuoliukas įstrigo gerklėje. Jokio pykčio, kol kas... tik skaudus netekties ir vienišumo jausmas.

Odra, tvardykis. Puoli daryti išvadas. Vidurys nakties, susapnavai blogą sapną, o dabar įtari Bilą kita moterimi. Nebūtinai taip. Dabar tu at-

sisėsi (vis tiek neįstengsi užmigti). Įsijunk šviesą ir pabaik romaną, kurį nusipirkai paskaityti lėktuve. Prisimeni, ką Bilas sako? Puikiausi narkotikai. Knyga-valiumas. Jokių "bijau", jokių "noriu", jokių balsų. Dorotė Sejers ir lordas Peteris, štai išeitis. "Devyni siuvėjai". Užims iki aušros. Tai...

Staiga vonioje užsidegė šviesa; matė juostelę po durimis. Paskui trakštelėjo sklendė ir durys atsilapojo. Odra išplėtė akis ir instinktyviai užsidengė krūtinę. Širdis ėmė blaškytis šonkaulių narvelyje, burnoje atsirado rūgštus adrenalino skonis.

Tas pats balsas storai nutęsė:

- Mes visi čia plaukiame, Odra. - Paskutinis žodis virto pratisu užgniaužtu klyksmu "Odraaaa", kuris vėl virto tuo gurgėjimu, labiau primenančiu kvatojimą.

- Kas ten? - šūktelėjo moteris, traukdamasi prie sienos. *Tai ne mano vaizduotė, o ne, tik nesakykit man, kad...*

Trakštelėjo įsijungdamas televizorius. Odra staiga atsisuko ir išvydo klouną sidabriniu kostiumu ir didžiulėmis oranžinėmis sagomis, kvailiojantį ekrane. Vietoj akių juodavo dvi akiduobės, o kai nupiešta burna labiau prasišiepdavo, ji matė aštrius kaip skustuvas dantis. Jis laikė krauJais plūstančią nukirstą galvą. Nors akys buvo užvirtę ir burna prasižiojusi, Odra nesunkiai pažino Fredžio Fajestouno galvą. Klounas juokėsi ir šoko. Pasuko galvą apie save, ir kraujo lašai užtiško ant vidinės ekrano pusės. Net girdėjosi, kaip jie ten čirška.

Odra bandė suklykti, bet pavyko tik silpnai suinkšti. Ji sugriebė suknelę nuo kėdės atlošo ir savo rankinuką. Išlėkė į koridorių, išbalusi kaip popierius, uždususi, ir užtrenkė duris. Įsispaudusi tarp kojų rankinuką, šmurkštelėjo į suknelę...

- Plauk, - žemas kliuksintis balsas pasigirdo iš apačios, ir Odra pajuto, kaip šalti pirštai paliečia nuogą blauzdą.

Ji vėl be garso suklykė ir atšoko nuo durų. Balti lavono pirštai su violetinėmis dėmėmis vietoje nusilupusių nagų krebždeno šiurkštų vestibiulio kilimą.

Odra užsimetė rankinuko dirželį ir basa nubėgo koridoriumi. Apėmė akla panika, viena mintis - susirasti viešbutyje Bilą. Nesvarbu, kad ir su visu haremu. Ji suras ir lieps išvežti iš šito miesto, kuo toliau nuo nenusakomo padaro, gyvenančio šičia.

Moteris išlėkė į gatvę, aikštelę, karštligiškai dairydamasi savo automobilio. Atmintis užtrumpino, ir ji net negalėjo prisiminti, kuo atvažiavo. A, "Datsunas", tabakinis. Pastebėjusi jį, rymantį iki kapoto tirštame rūke, metėsi artyn. Niekaip negalėjo rasti raktų rankinėje. Kratė viską iš eilės su augančiu nerimu: nosines, kosmetiką, grąžą, akinius nuo saulės, gumos pagalvėles. Nepastebėjo palaikio "LTD" furgono, įremto nosimi į jos automobilį, ir vyro, sėdinčio už vairo. Nepamatė, nei kaip furgono durelės atsidarė ir vyras išlipo, - ji bandė nepasiduoti minčiai, kad "Datsuno" raktelius paliko kambaryje. Ji negali ten grįžti, negali.

Pirštai užčiuopė metalą po mėtinių saldainių dėžute, ir ji suspaudė raktus džiaugsmingai šūktelėjusi. Bet dar spėjo nusigąsti, kad tai jų "Roverio", stovinčio Flyto stoties aikštelėje, raktai, kol užkliudė plastikinę nuomos kortelę. Įkišo raktą į durų spyną ir alsuodama pasuko. Kaip tik tada ant peties nusileido ranka, ir ji suklykė... šįkart garsiai. Kažkur lojimu atsakė šuo, tik tiek.

Kieti kaip plienas pirštai įsikirto skaudžiai ir privertė ją atsisukti. Virš savęs Odra pamatė sutinusį pagiringą veidą. Akys blizgėjo. Kai lūpas ištempė šypsnys, ji pamatė, kad vyro priekinis dantis nuskeltas. Nuolauža styrojo kaip plėšri iltis.

Ji bandė kalbėti, bet nepajėgė. Pirštai smigo vis giliau.

- Ar tik nebūsiu tavęs matęs filmuose? - sušnypštė Tomas Roganas.

3

Edžio kambarys

Beverlė su Bilu be žodžių apsirengė ir paskubomis nuėjo pas Edį. Pakeliui į liftą užpakalyje išgirdo telefoną. Čirškimas buvo vos girdimas.

- Bilai, ne tavo?

- G-gali b-b-būti, - pasakė jis. - Skambina k-kas nors iš kitų tikriausiai. - Bilas paspaudė mygtuką "į viršų".

Duris atidarė Edis blyškiu persikreipusiu veidu. Kairė ranka styrojo kažkaip keistai ir kartu priminė senus laikus.

- Viskas gerai, išgėriau porą darvono. Nelabai skauda, - pasakė Kaspbrakas. Bet buvo ne taip gerai, kaip sakė. Beveik išnykęs lūpų brūkšnys buvo violetinis.

Už draugo nugaros Bilas pastebėjo kūną. Vieno žvilgsnio pakako, kad įsitikintų dviem dalykais: ten tikrai Henris Bauersas ir jis negyvas. Aplenkęs Edį, Bilas priklaupė prie kūno. "Perje" kaklelis giliai susmigo į jo pilvą kartu su marškinių skutais. Akys plačiai atmerktos, stiklinės. Burna, pilna kraujo, iškreipta. Nagai suriesti.

Ant jo krito šešėlis, ir Bilas pakėlė galvą. Ten buvo Beverlė. Ji abejingai žiūrėjo į Henrį.

- Jis visada mus p-p-persekiojo, - pratarė Denbras.

Bevė linktelėjo.

- Jis neatrodo senas. Supranti, Bilai? Jis visai neatrodo pasenęs, - ji grįžtelėjo į Edį, sėdintį ant lovos. Edis atrodo senas, senas ir išvargęs. Ranka bejėgiškai nukritusi ant kelių. - Reikia iškviesti gydytoją Edžiui.

- Ne, - vienu balsu sušuko Bilas su Edžiu.

- Bet jis sužeistas! Jo ranka...

- Viskas taip pat kaip aną k-kartą, - pasakė Bilas. Jis atsistojo ir paėmė ją už rankų. Žiūrėjo į akis. - Jeigu i-išsiduosime... jei į-į-įtrauksime m-m-miestą...

- Jie uždarys mane už žmogžudystę, - tyliai pabaigė Edis. - Arba areštuos mus visus. Sulaikys ar dar ką nors. Tada bus koks nors nelaimingas atsitikimas. Vienas iš tų, būdingų tik Deriui. Gal įkiš mus į cypę, o šerifo padėjėjas užsius ir iššaudys visus. Galbūt mirsime nuo lavonnuodžių arba nuspręsim išsikarti savo vienutėse.

- Edi, tai nesąmonė! Tai...

- Tikrai? - paklausė jis. - Nepamiršk, čia Deris.

- Bet dabar mes suaugę! Tu tikrai manai... juk jis atėjo čia vidury nakties... užpuolė tave...

- Kuo? - pasiteiravo Bilas. - K-kur p-p-peilis?

Bevė apsidairė, nepamačiusi atsiklaupė pasižiūrėti po lova.

- Nesivargink, - tokiu pačiu bespalviu balsu pasakė Edis. - Aš privėriau jo ranką durimis, kai jis mėgino suvaryti peilį į kaklą. Jis iškrito, ir aš nuspyriau po televizoriumi. Dabar jo nėra. Aš jau žiūrėjau.

- B-B-Beverle, s-skambink kitiems, - paliepė Bilas. - Aš pamėginsiu sutvarstyti Edžiui ranką.

Valandėlę pažiūrėjusi į jį, Bevė vėl nukreipė žvilgsnį į lavoną. Policininkui, kuris turi bent kiek smegenų, kambario vaizdas viską pasakytų. Viskas sujaukta. Edžio ranka sulaužyta. Šitas negyvas. Aiški savigyna nuo naktinio įsilaužėlio. Ir tada ji prisiminė misterį Rosą. Rosą, kuris atsistojo, pasižiūrėjo ir sulankstęs laikraštį nuėjo į namą.

Jeigu išduosime... jeigu įtrauksime miestą...

Ji prisiminė Bilą, vaiką, išbalusiu, iškankintu liguistu veidu, sakantį, kad Deris yra TAS. *Suprantate mane?.. Kur benueitume... kai TAS pasieks mus, jie nematys, negirdės ir nieko nežinos. Ar suprantate, kaip čia yra? Mes tegalime pamėginti baigti, ką pradėjome.*

Stovėdama prie Henrio lavono, Beverlė mąstė: *Jie abu sako, kad mes visi vėl virtome vaiduokliais. Kad vėl viskas ima kartotis. Viskas. Vaikas būdama galėjau tai priimti, nes vaikai mažai kuo skiriasi nuo vaiduoklių. Bet...*

- Jūs įsitikinę? - beviltiškai paklausė ji. - Bilai, tu tikras?

Bilas sėdosi ant lovos šalia Edžio, švelniai paliesdamas jo ranką.

- O tu? Po to, kas š-š-šiandien a-atsitiko?

Taip. Atsitiko. Jų susitikimo finalas. Graži dama, jos akyse virtusi ragana

(mano tėfas irgi bufo mano žudikas)

pasakojimų ciklas, lydimas papildomų šou elementų. Visi tie dalykai. Ir vis tiek... vidinis balsas desperatiškai šaukė sustoti, liautis dabar, įvertinti sveika nuovoka, nes antraip dar šią naktį baigs Barense, ieškodami vienos tokios pompavimo stoties ir...

- Nežinau, - atsakė Beverlė. Aš... tiesiog nežinau. Net po visko, kas įvyko, man atrodo, Bilai, kad galėtume iškviesti policiją. Gali būti.

- S-s-skambink ki-kitiems, - paragino jis. - P-pažiūrėsim, k-kaip jiems a-a-atrodo.

- Gerai.

Pirmiausiai ji pasuko Ričiui, tada Benui. Abu sutiko tuojau pat ateiti. Nė vienas net nepaklausė, kas nutiko... Maiko telefoną rado knygoje. Niekas neatsakė, po tuzino skambučių ji padėjo ragelį.

- P-p-patikrink b-b-bibliotekoje, - pasiūlė Bilas. Jis nuėmė trumpus karnizus nuo mažesniojo lango ir dabar stangriai prispaudė juos prie Edžio rankos chalato diržu ir pižamos gabalu.

Bet dar nespėjus surasti bibliotekos numerio, į duris pabeldė. Benas su Ričiu atėjo kartu, Benas su džinsais ir prasagstytais marškiniais, Ričis - su madingomis pilkomis medvilninėmis kelnėmis ir pižamos viršumi. Už akinių po kambarį neramiai naršė akys.

- Viešpatie, Edi, kas atsitiko...

- O Dieve mano! - riktelėjo Benas. Jis pastebėjo Henrį ant grindų.

- T-t-tyliau! - griežtai pasakė Bilas. - Ir duris uždaryk.

Ričis uždarė, nenuleisdamas žvilgsnio nuo kūno.

- Henris?

Henskomas žengė kelis žingsnius prie lavono ir sustojo, tarsi išsigandęs, kad jis gali įkąsti. Jis bejėgiškai žiūrėjo į Bilą.

- T-tu p-p-pasakok, - pasiūlė Edžiui. - P-p-prakeiktas mi-mi-kčiojimas vis s-s-smarkėja.

Edis nusakė, kas įvyko, o Beverlė surado Derio viešosios telefono numerį ir paskambino. Maikas galėjo užsnūsti - gal net turi savo kušetę ten. Ir tikrai nesitikėjo, kad ragelis bus pakeltas per antrą skambutį ir išgirs nepažįstamą balsą.

- Alio.

- Sveiki, - atsakė ji, žiūrėdama į kitus ir ranka tildydama. - Ar galima misterį Henloną?

- Kas prašo? - paklausė balsas.

Bevė suvilgė liežuviu lūpas. Bilas reikliai žiūrėjo į ją. Benas su Ričiu žvalgėsi. Augančio siaubo daigai sujudėjo viduje.

- O jūs kas toks? - atšovė ji. - Jūs ne misteris Henlonas...

- Aš esu Derio policijos viršininkas Endrius Reidmacheris, - prisistatė balsas. - Misteris Henlonas dabar Derio ligoninėje. Jis buvo užpultas ir smarkiai sužeistas. Dabar prašau pasakyti, kas esate? Pavardę.

Bevė daugiau nebegirdėjo. Siaubas tvinko, kėlė ją vis aukščiau. Pilvo, kojų ir kirkšnies raumenys atsileido ir nutirpo, toptelėjo nerišli mintis: *Štai kaip būna, kai smarkiai išgąsdinti žmonės prišlapina į kelnes. Aišku. Tiesiog pasidaro nevaldomi tie raumenys...*

- Ar pavojingai sužeistas? - išgirdo šiugždant savo balsą, o tada Bilas apglėbė per pečius, priėjo Benas ir Ričis, ir ją apėmė begalinis dėkingumas. Ji ištiesė ranką Bilui. Ričis uždėjo savąją ant Bilo, Benas - ant jo. Priėjo Edis ir uždėjo sveikąją ranką ant viršaus.

- Prašom pasakyti savo vardą, - pareikalavo Reidmacheris, ir vieną akimirką mažytis bailiukas, tūnantis joje, užaugintas tėvo ir saugomas vyro, vos neišpylė: *Aš esu Beverlė Maš, skambinu iš Derio viešbučio. Prašau*

atsiųsti čia misterį Nelą. Čia yra vyro, kuris atrodo kaip berniukas, lavonas, ir mes labai bijome.

Bet ji pasakė:

- Aš... bijau, kad negaliu pasakyti. Kol kas.
- Kas jums apie tai žinoma?
- Nieko, - sutriko ji. - Kodėl jums atrodo, kad man žinoma? Dieve mano!
- Jūs tiesiog turite įprotį skambinti į biblioteką pusę keturių nakties, - pasišaipė policininkas, - tiesa? Nieko nebus, panele. Tai užpuolimas ir, sprendžiant pagal vyruko išvaizdą, prieš aušrą tai gali virsti žmogžudyste. Dar kartą klausiu: kas jūs ir ką apie tai žinote?

Užsimerkdama, visa jėga įsikibdama į Bilo ranką, ji vėl paklausė:

- Jis gali mirti? Juk jūs taip sakote ne norėdamas mane pagąsdinti? Jis tikrai gali mirti? Maldauju, pasakykite.
- Jis labai sunkiai sužeistas. Ir jei tai jūsų negąsdina, mis, gaila. Dabar aš noriu sužinoti, kas jūs ir kodėl...

Tarsi sapnuodama ji stebėjo, kaip ranka pajuda ir nuleidžia ragelį ant šakutės. Bevė žvilgtelėjo į grindis ir krūptelėjo kaip pliaukštelėta šalta ranka. Viena Bauerso akis buvo užmerkta. Kita, išdrėkstoji, dėbsojo kaip anksčiau.

Rodės, Henris jai merkia.

4

Ričis paskambino į ligoninę. Bilas nuvedė Beverlę prie lovos, kur ji atsisėdo šalia Edžio, įsmeigusi akis į tolį. Jai atrodė, kad ims verkti, bet ašarų nebuvo. Vienintelis stiprus ir neatidėliotinas noras buvo uždengti Henrį Bauersą. Tas susimokėliškas merkimas buvo nepakeliamas.

Ričis per sekundės dalį virto Derio "News" reporteriu. Jis supranta, kad misteris Maiklas Henlonas, miesto bibliotekos direktorius, buvo užpultas bibliotekoje po darbo. Ar ligoninė galinti suteikti kokių nors žinių apie jo būklę?

Ričis klausėsi linksėdamas.

- Aš suprantu, misteri Kerpaskjanai... jūs rašote su dviem "k"? Taip. Gerai. Ir jūs...

Jis klausėsi tiek įsijautęs į savo vaidmenį, kad užsirašinėjo pirštu nematomame bloknote.

- A-ha... a-ha... taip. Taip, aš supratau. Na, tokiais atvejais kaip šitas mes įvardijame jus kaip "šaltinį". Paskui, vėliau, galime... a-ha... gerai! Labai gerai! - Ričis nuoširdžiai nusijuokė ir nubraukė prakaitą nuo kaktos. Vėl paklausė. - Puiku, misteri Kerpaskjanai. Taip. Aš... taip, aš supratau, K-E-R-P-A-S-K-J-A-N-A-S, aišku! Žydas iš Čekijos, tiesa? Tikrai! Tai... taip neįprasta. Taip, būtinai. Labanaktis. Dėkui.

Jis padėjo ragelį ir užsimerkė.

- Jėzau! - suaimanavo. - Jėzau! Jėzau! Jėzau! - jis tarsi pasiruošė numesti telefoną nuo stalo, bet paskui tiesiog leido rankai nukristi. Nusiėmė akinius ir patrynė juos į pižamos kraštą.

- Jis gyvas, bet sunkios būklės, - paaiškino kitiems. - Henris suraikė jį kaip kalėdinį kalakutą. Peilis kliudė arteriją, ir jis neteko tiek kraujo, kad per plauką liko gyvas. Maikas sugebėjo užsiveržti arteriją kažkuo, nes būtų radę negyvą.

Beverlė pravirko. Verkė kaip vaikas, rankomis užsidengusi veidą. Kurį laiką kukčiojimas ir Edžio švilpimas buvo vieninteliai garsai.

- Ne tik Maikas suraikytas kaip kalėdų kalakutas, - pagaliau pratarė Edis. - Henris atrodė kaip praėjęs dvidešimt turų su Rokiu Bolboa "Virtuvės mene".

- A-ar tu v-vis d-d-dar nori e-e-eiti į po-po-policiją, Beve?

Ant naktinio stalelio buvo dėžutė popierinių nosinių, bet jos virto vientisu gniutulu "Perje" baloje. Beverlė nuėjo į vonią, iš toli aplenkusi Henrį, paėmė rankšluostį ir sudrėkino šaltu vandeniu. Jis maloniai vėsino patinusį veidą. Ji jautė, kad turi vėl mąstyti aiškiai, ne racionaliai, bet aiškiai. Logika pražudys juos, jei bandys ja vadovautis. Tas policininkas. Reidmacheris. Buvo įtarus. Kodėl gi ne? Žmonės neskambina į biblioteką pusę keturių nakties. Spėjo, kad ji kažką slepia. Ką pagalvotų radęs lavoną su styrančiu iš pilvo butelio kakliuku? Kad ji ir dar keturi keliauninkai užsuko į miestą pasimatyti, o šitas vyrukas netyčia įsikišo? Ar ji pati patikėtų šita pasaka, būdama jo vietoje? Ar kas kitas patikėtų? Žinoma, jie gali paremti savo pasakojimą prisipažindami, kad grįžo pribaigti monstro, kuris gyvena kanalizacijoje po miestu. Šitai neabejotinai suteiktų įtaigumo niūriam realizmui.

Bevė išėjo iš vonios ir pasižiūrėjo į Bilą.

- Ne, - pasakė. - Nenoriu į policiją. Edis, atrodo, teisus - mums gali kas nors atsitikti. Kažkas baisaus. Bet ne tai svarbiausia, - ji pažvelgė į visus keturis. - Mes prisiekėme. Prisiekėme. Bilo brolis... Stenas... visi kiti... o dabar Maikas. Aš pasiruošusi, Bilai.

Bilas pasižiūrėjo į kitus.

Ričis linktelėjo.

- Gerai, Didysis Bilai. Pabandykim.

- Reikalai prastesni negu bet kada. Dviem mažiau, - tarė Benas.

Bilas nieko neatsakė.

- Gerai, - Benas linktelėjo. - Ji teisi. Mes prisiekėme.

- E-E-Edi?

Edis vangiai nusišypsojo:

- Tikiuosi, vėl nulaipinsi kopėtėlėmis ant savo kupros, a? Jei jos dar liko.

- Tik šįkart nebus kam mėtyti akmenų, - pastebėjo Bevė. - Visi negyvi. Visi trys.

- Ar dabar, Bilai? - paklausė Ričis.

- T-t-taip. M-m-manau, p-pats laikas.

- Galima, kai ką pasakysiu? - staiga pratarė Benas.

Denbras šyptelėjo.
- V-v-varyk.
- Jūs - geriausi mano draugai, - tarė Henskomas. - Nesvarbu, kuo viskas baigsis. Aš tik... tiesiog norėjau, kad žinotumėt.
Jis permetė visus akimis. Draugai rimtai žiūrėjo į jį.
- Džiaugiuosi, kad jus prisiminiau, - pridūrė. Ričis prunkštelėjo. Bevė sukikeno. Netrukus visi kvatojo, žiūrėdami vienas į kitą kaip senais laikais, nors Maikas ligoninėje, vaduojasi mirtimi ar net miręs, nors Edžio ranka sulaužyta (vėl), nors pats ryto įmygis.
- Kupeta, tu kad pasakysi, - juokdamasis ir šluostydamas akis pasakė Ričis. - Tai jis turėjo tapti rašytoju, Didysis Bilai.
Vis dar šypsodamasis Bilas tarė:
- Šita nata...

5

Jie važiavo išsinuomotu Edžio limuzinu. Vairavo Ričis. Pažeme rangėsi tirštas kaip cigarečių dūmai rūkas, nesiekdamas žibintų. Virš galvos kabojo skaistūs ledukai - pavasario žvaigždės... bet iškišęs galvą pro langą Bilas nugirdo tolumoje dundant vasarišką griaustinį. Kažkur už horizonto telkėsi lietus.
Ričis įjungė radiją, ir pasigirdo Džina Vincent, traukianti "Bi-bop-a-lula". Paspaudęs kitą mygtuką, rado Badį Holį. Trečias spustelėjimas perjungė Edį Kochraną, "Vasaros bliuzą".
- Norėčiau padėti, sūnau, bet tu per jaunas balsuoti, - dainavo sodrus balsas.
- Išjunk, Riči, - paprašė tyliai Beverlė.
Jis siekė išjungti, ir ranka sustingo. "Likite su Ričio Tozijerio "Negyvėlių roko šou"! - perrėkė Edžio Kochrano gitarą spigus klouno kikenimas. - Neliesk mygtukų, pasilik prie roko, jo nerasi čartuose, tik mūsų širdyse, ateikit! Visi, paskubėkit! Išgirsite viiiiisus hitus! Viiisssuuuuus hitus! O jei netikit manim, pasiklausykit šio ryto kapinių pamainos kviestinio didžėjaus Džordžo Denbro! Pilk, Džordži!"
Staiga iš radijo ėmė verkšlenti Bilo brolis:
- Tu išsiuntei mane į lauką, o TAS nužudė! Aš maniau, kad TAS gyvena rūsyje, Didysis Bilai, maniau, kad rūsyje, bet TAS buvo kanalizacijoje, laukė latake ir nužudė mane, o tu leidai TAM mane nužudyti, Didysis Bilai, tu leidai...
Ričis pasuko jungiklį su tokia jėga, kad jis nulūžo ir nukrito ant kilimėlio.
- Rokenrolas per prievartą įkyri, - pasakė jis truputį užsikirsdamas. - Bevė teisi, apsieisim be radijo, ar ne?
Niekas neatsakė. Pakelės žibintai apšvietė blyškų, ramų ir susimąsčiusį Bilo veidą, o kai vakaruose vėl sugriaudėjo, tai išgirdo visi.

6

Barense

Tas pats senas tiltukas.

Ričis sustojo šalia jo. Išlipę visi nuėjo prie turėklo - to paties seno turėklo - ir pažvelgė žemyn.

Tas pats senas Barensas.

Jis atrodė nepaliestas tų dvidešimt septynerių metų. Vienintelis naujas bruožas - magistralė - Bilui atrodė nerealus, kažkoks efemeriškas kaip paveikslai ant stiklo ar užpakalinio plano projekcijos efektas ekrane. Kreivi medeliai ir krūmokšniai plūduriavo banguojančiame rūke, ir Bilas pagalvojo: *Rodos, kaip tik tai turime omenyje, kalbėdami apie atminties pastovumą, apie tai, ką matai tinkamu laiku iš tinkamo kampo, vaizdą, kuris pratrūksta kaip reaktyvinis variklis emocijomis. Matai tai taip aiškiai, kad dalykai, kurie yra tarpe, išnyksta. Jeigu troškimas yra tai, kas užsklendžia ratą tarp pasaulio ir poreikio, tada ratas užsklęstas.*

- E-e-eime, - pasakė jis ir perlipo turėklą. Draugai nusekė žvyro ir akmenų pylimu žemyn. Kai pasiekė apačią, Bilas automatiškai patikrino, ar Silveris vietoje, ir pats iš savęs nusijuokė. Dviratis rymo prie Maiko garažo sienos. Atrodo, Silveriui neliko vaidmens šitame žaidime, nors keista po to, kas atsitiko.

- Nu-nuvesk mus t-tenai, - paprašė Bilas Beno.

Henskomas pasižiūrėjo į jį, ir Bilas perskaitė jo akyse: "Praėjo dvidešimt septyneri metai, Bilai, nesvajok", bet paskui linktelėjo galva ir pasuko į brūzgynus.

Takas, jų takas, seniai apžėlė, ir jiems teko skintis per erškėčių, dagių ir laukinių vynuogių labirintus. Aplink netildami čirškė žiogai, keletas jonvabalių, paskutinių vasaros baliaus svečių, spingsėjo tamsoje. Bilas spėjo, kad vaikai ir dabar čia žaidžia, tik jau pasidarę savus takus ir slaptakelius.

Jie pasiekė laukymę, kurioje kadaise buvo jų klubas, bet toje vietoje vešėjo skurdžios žemaūgės pušaitės.

- Žiūrėkit, - sušnibždėjo Benas ir kirto aikštelę (ji tebebuvo jų prisiminimuose, tik uždengta kitu stiklo piešinio sluoksniu). Jis kažką truktelėjo. Raudonmedžio durys, kurias rado sąvartyno pakrašty ir kuriomis uždengė slėptuvę. Numestos į šoną, jos atrodė neliestos dešimtmečius. Vijokliai tvirtai įsikibę į žemėtą jų paviršių.

- Palik, Kupeta, - sumurmėjo Ričis. - Jos senos.

- Nu-nu-nuvesk mus t-t-ten, B-Benai, - pakartojo Bilas už nugaros.

Ir jie nuėjo Kenduskego link, palikę kairėje laukymę, kurios daugiau nebebuvo. Vandens šniokštimas vis stiprėjo, bet jie vos nesuvirto į Kenduskegą jo nepamatę: susipynusi lapija slėpė skardžio kraštą. Žemė ėmė slysti iš po kaubojiškų Beno bato kulnų, ir Bilas sugriebė jį už apykaklės.

- Ačiū, - pasakė Henskomas.

- De nada. S-s-seniau tu b-būtum nu-nu-nusitempęs mane su s-savimi. D-dabar t-t-tenai?

Benas linktelėjo ir nuvedė juos palei apžėlusį krantą, braudamasis per krūmokšnių raizgalynę ir galvodamas, kaip buvo lengva, kai siekei tik keturias pėdas ir penkis colius ir praeidavai pro daugumą šakų (tiek savo kelyje, tiek savo mintyse) nerūpestingai linktelėjęs. Ką gi, viskas pasikeitė. Mūsų pamoka šiandien, berniukai ir mergaitės: kuo labiau daiktai keičiasi, tuo labiau jie keičiasi. Tas, kuris pasakė, kad kuo labiau daiktai keičiasi, tuo labiau lieka tokie patys, aiškiai kentėjo nuo smarkios silpnaprotystės. Nes...

Koja kažkur užkliuvo ir Benas parpuolė, vos neskėlęs galva į pompavimo stoties betoninį cilindrą. Jis buvo visiškai užžėlęs gervuogynais. Atsistojęs apsičiupinėjo, kad dygliukai sudraskė veidą ir rankas poroje dešimčių vietų.

- Kad ir trijų, - pasakė jis, jausdamas, kaip iš skruosto sunkiasi kraujas.

- Ką? - nesuprato Edis.

- Nieko. - Jis pasilenkė pažiūrėti, už ko užkliuvo. Šaknis tikriausiai.

Bet ten buvo ne šaknis. Tai buvo geležinis dangtis. Kažkas jį nustūmė.

Na, žinoma, - prisiminė Benas. - *Mes nustūmėme. Prieš dvidešimt septynerius metus.*

Bet tai pasirodė keista anksčiau, negu jis pastebėjo blizgant metalą pro rūdis dviem paraleliais dryksniais. Pompa tą dieną neveikė. Anksčiau ar vėliau kas nors turėjo ateiti jos taisyti ir būtų vėl užritęs dangtį.

Benas atsistojo, visi penki susirinko aplink cilindrą ir pasižiūrėjo vidun. Vos girdimai lašėjo vanduo. Daugiau nieko. Ričis atsinešė visus Edžio kambaryje rastus degtukus. Dabar jis uždegė visą knygutę ir įmetė. Vieną mirksnį jie įžiūrėjo drėgną vidinę cilindro rankovę ir girdėjo tylų pompų pulsavimą. Viskas.

- Neatrodo, kad ilgai būtų neveikianti, - neramiai pasakė Ričis. - Nebūtinai turėjo atsitikti š...

- Tai atsitiko visai neseniai, - pareiškė Benas. - Jau po paskutinio lietaus. - Jis paėmė antrą degtukų knygutę iš Ričio, uždegė vieną ir parodė į šviežius įbrėžimus.

- Kažkas po juo yra, - pasakė Bilas, kai Henskomas užgesino degtuką.

- Kas? - pasiteiravo Benas.

- N-n-nežinau. Atrodo pa-panašu į d-d-diržą. Padėk m-man su R-Ričiu apversti.

Jie pakėlė dangtį ir apvertė it milžino monetą. Šįkart degtuką užžiebė Beverlė, ir Benas atsargiai pakėlė rankinuką, gulėjusį po dangčiu. Laikė už dirželio. Beverlė ėmė kratyti degtuką ir žvilgtelėjo į Bilą. Taip ir sustingo, kol liepsna palietė pirštų galiukus, tada aiktelėjusi numetė ir sušuko:

- Bilai? Kas yra? Kas atsitiko?

Bilo akys pasidarė kaip švininės. Traukė prie to odinio krepšelio ilga rankena. Staiga jis prisiminė dainą, kuri grojo per radiją odinės galanterijos parduotuvėje, kai jis pirko šitą rankinę jai. “Sausalito vasaros nak-

tys". Pritrenkiantis sutapimas. Bilo burna perdžiūvo - liežuvis ir žandai pasidarė glotnūs ir sausi kaip chromas. Girdėjo žiogus, matė jonvabalių žiburėlius, traukė nekontroliuojamą žalumą ir galvojo: *Dar vienas triukas, dar viena iliuzija. Ji Anglijoje, ir tai niekingas bandymas, nes TAS išsigandęs, o taip, TAS galbūt jau nebe toks užtikrintas, kaip kviesdamas mus atgal, pagaliau, Bilai, pagalvok logiškai, kiek pasaulyje yra odinių rankinukų su ilga rankena? Milijonas? Dešimt milijonų?*

Gal ir daugiau. Bet tik vienas toks. Šitą jis pirko Odrai "Barbenko galanterijoje" grojant "Sausalito vasaros naktims" pagalbinėse patalpose.

- Bilai? - Beverlės ranka ant peties, purto. Toli. Dvidešimt septynios lygos po vandeniu. Kaip vadinasi grupė, dainuojanti "Sausalito vasaros naktis"? Ričis turėtų žinoti.

- Aš žinau, - ramiai ištarė Bilas į pergąsdintą Ričio veidą ir nusišypsojo. - "Dyzelis". Negirdžiu plojimų.

- Bilai, kas darosi? - sušnibždėjo Tozijeris.

Bilas suriko. Ištraukė degtukus iš Beverlės rankos, uždegė vieną ir atėmė rankinuką iš Beno.

- Viešpatie, Bilai, kas...

Jis atitraukė užtrauktuką ir viską išvertė. Tai, kas iškrito, tiek liudijo Odrą, kad tą akimirką jis jau nebemokėjo surikti. Be nosinaičių, kramtomosios gumos, kosmetikos, jis pamatė "Altoid" mėtinių saldainių skardinę... ir inkrustuotą pudrinę, kurią padovanojo Fredis Fajestounas, kai Odra pasirašė vaidmeniui "Palėpėje".

- M-m-mano ž-ž-žmona tenai, - ištarė jis ir parkritęs ant kelių ėmė kimšti daiktus į rankinę. Jis nubraukė nuo kaktos neegzistuojančią plaukų sruogą, to net nepajutęs.

- Tavo žmona? Odra? - Beverlės veidas sutrikęs, akys išplėstos.

- Jos rankinukas. Jos d-daiktai.

- O Dieve, Bilai, - sumurmėjo Ričis. - To negali būti, pats supranti.

Bilas rado jos krokodilo odos piniginę. Atsegė ir atvertė. Ričis uždegė dar vieną degtuką ir pamatė veidą, pažįstamą iš pustuzinio filmų. Nuotrauka ant Kalifornijos vairuotojo teisių buvo ne tokia žavi, bet visiškai įtikinanti.

- Bet H-H-Henris negyvas, Viktoras su R-R-Raugu taip pat... tai kas ją atsitempė? - jis svilino draugus akimis. - Kas?

Benas uždėjo ranką jam ant peties.

- Geriausia nusileiskim ir išsiaiškinsim, a?

Bilas permetė jį žvilgsniu, lyg nepažinęs draugo, paskui akys prašviesėjo.

- T-taip. E-E-Edi?

- Bilai, man labai gaila.

- Ar u-užsilipsi?

- Ne pirmas kartas.

Bilas pasilenkė, ir Kaspbrakas užsikabino dešine ranka jam už kaklo. Benas su Ričiu kilstelėjo jį, kad galėtų apkabinti kojomis Bilo juosme-

nį. Kai Bilas permetė koją per cilindro briauną, Benas pastebėjo, kad Edžio akys smarkiai užmerktos... ir vieną mirksnį pasivaideno, kad per krūmus braunasi šlykščiausia pasaulyje trijulė. Jis atsigręžė, tikėdamasis išvysti visus tris pro rūką, bet išgirdo tik kylančio vėjo šiurenamus bambukus už ketvirčio mylios. Seni priešai buvo negyvi.

Bilas įsikibo šiurkštaus cemento krašto ir žingsnelis po žingsnelio, pakopa po pakopos ėmė leistis apačion. Konvulsiška Edžio kilpa smaugė. *Jos rankinukas, Dieve brangus, kaip čia pateko jos rankinukas? Nesvarbu. Bet jeigu Tu esi, Dieve, ir klausai maldų, tegu jai nieko neatsitinka, neleisk jai kentėti už tai, ką mes su Beve darėme šiąnakt, arba už tai, ką padariau vieną vasarą vaikystėje... ir ar tai klounas? Ar Bobas Grėjus ją čia atsitempė? Jei taip, tai bijau, kad nepadės jai net Dievas.*

- Aš bijau, Bilai, - plonu balsu pasakė Edis.

Bilo koja pajuto šaltą stovintį vandenį. Jis leidosi į jį, prisimindamas visus pojūčius, drėgmę, klaustrofobiją, kurią kėlė šita vieta... ir, beje, kas jiems atsitiko? Kaip jiems sekėsi šituose tuneliuose ir vamzdžiuose? Kur jie nuėjo ir kaip išsigavo lauk? Viso šito jis negalėjo prisiminti; visos mintys sukosi apie Odrą.

- Aš irgi, - Bilas susilenkė krūptelėjęs, kai šaltas vanduo sušlapino kelnes, ir paleido Edį. Stovėjo iki kelių vandenyje ir žiūrėjo, kaip kiti leidžiasi kopėčiomis.

Dvidešimt pirmas skyrius

PO MIESTU

1

TAS, 1958-ųjų rugpjūtis

Atsitiko kažkas nauja.

Pirmą kartą amžinybėje kažkas nauja.

Prieš visatą buvo tik du dalykai. TAS ir Vėžlys. Vėžlys yra kvailas senas padaras, kuris niekada neišlenda iš savo kiauto. TAS manė, kad Vėžlys galbūt mirė, buvo miręs prieš paskutinį milijardą metų. Net jei ir ne, jis tiesiog kvailas senas daiktas, ir tai, kad Vėžlys išvėmė visatą, nepaneigia jo kvailumo.

TAS pasirodė čia daug vėliau, negu Vėžlys sulindo į savo kiautą. TAS atvyko į Žemę ir rado čia neišsemiamas vaizduotės kasyklas, beveik visai naujas ir stebėtinas. Tokia vaizduotės kokybė garantavo daug maisto. TO dantys smigo į mėsą, sustingusią nuo egzotiškų siaubų ir geidulingų baimių: jie sapnavo nakties pabaisas ir įsiurbiančius purvynus, prieš savo valią išmąstydavo begalines bedugnes.

Tokiomis palankiomis sąlygomis TAS gyveno paprastu ritmu: pabusti pasimaitinti ir užmigti sapnuoti. TAS susisuko gūžtą pagal savo įvaizdį ir su malonumu prižiūrėjo ją negyvomis ugnimis - TO akimis. Deris buvo TO skerdykla, Derio gyventojai - TO avys. Viskas kartojosi.

Dabar... šitie vaikai.

Kažkas nauja.

Pirmą kartą per amžinybę.

Kai TAS išniro Neibolto gatvės name, pasiruošęs visus nužudyti ir truputį sutrikęs, kad anksčiau to padaryti nepavyko (tas sutrikimas, suprantama, buvo pirmas naujas dalykas), atsitiko nenumatyta, neįsivaizduojama, buvo skausmas, riaumojantis skausmas po visą pavidalą, kuriuo TAS pasirodė, ir netgi baimė, nes vienintelis dalykas, bendras TAM ir kvailam senam Vėžliui bei makrokosmo už šito geibaus visatos kiaušinio kosmologijai, yra tai, kad gyvi sutvėrimai privalo paklusti formos, kurią įgauna, dėsniams. Pirmą kartą TAS pajuto, kad sugebėjimas mainyti formą gali ne tik padėti, bet ir pakenkti. Niekad anksčiau nejutęs skausmo, niekad anksčiau nejutęs baimės, TAS pagalvojo, kad gali mirti - o, TO galva prisipildė siaubingo balto sidabro skausmo, ji riaumojo, kniaukė ir bliovė, o vaikams pavyko ištrūkti.

Bet dabar jie grįžta. Įžengė į TO karaliją po miestu; septyni kvaili vaikiščiai aklinėja po tamsą be šviesos ir ginklų. TAS būtinai juos nužudys.

TAS padarė didelį atradimą: daugiau nesinori jokių permainų ir siurprizų. Ir naujų dalykų nesinori. TAS nori pasimaitinti, užmigti, sapnuoti ir vėl maitintis.

Po skausmo ir baimės plykstelėjimo kilo dar viena emocija (visos tikros emocijos buvo naujiena TAM, nors TAS pats buvo didelis emocijų meistras): pyktis. TAS nužudys vaikus, nes jie per stebėtiną atsitiktinumą sužeidė TĄ. Bet pirmiau pakankins, nes jie vieną mirksnį privertė TĄ išsigąsti.

Eikšenkit pas mane, mąstė TAS, klausydamas juos artėjant. Eikšenkit, vaikai, pažiūrėsim, kaip mes čia plaukiame... visi plaukiame.

Bet viena mintis, kad ir kaip atkakliai TAS ginė šalin, nepaliko ramybėje: jeigu viskas priklauso nuo TO (kitaip ir būti negalėjo nuo tada, kai Vėžlys išvėmė visatą ir užsidarė savo kiaute), kaip šio ar kurio nors kito pasaulio sutvėrimas gali apgauti, sužeisti, kad ir nesmarkiai, TĄ? Ar tai įmanoma?

Iš tos minties sekė antra, ne nuojauta, o šalta logika: o jeigu TAS ne vienas, kaip buvo įsitikinęs?

O jeigu yra KITAS?

Dar daugiau, jeigu tie vaikai yra KITO pasiuntiniai?

Jeigu... jeigu...

TAS ėmė drebėti.

Neapykanta buvo nauja. Skausmas buvo nauja. Pasipriešinimas TO užmačioms buvo nauja. Bet baisiausia naujiena yra šita baimė. Ne vaikų, toji praėjo, bet baimė būti ne vieninteliam.

Ne. Nėra jokio kito. Tikrai nėra. Gal dėl to, kad jie yra vaikai, jų vaizduotė įgavo gaivališkos galios, kurios TAS neįvertino. Bet dabar, kad jau grįžta, TAS leis jiems grįžti. Ateis, o TAS suės vieną po kito į makrokosmą... į negyvas TO akių šviesas.

Taip.

Kai jie pasirodys čia, TAS mes juos klykiančius ir pamišusius į negyvas šviesas.

2

Tuneliuose, 2 : 15

Bevė su Ričiu per abudu turėjo gal dešimtį degtukų, bet Bilas neleido jų deginti. Kol kas bent jau buvo prieblanda. Šviesos nedaug, tačiau užteko matyti per keturias pėdas į priekį, ir kol taip eisis, degtukus galima taupyti.

Jis spėjo, kad šviesa patenka pro ventiliacijos angas bordiūruose virš galvų, gal net pro šulinių dangčių skyles. Sunku patikėti, kad jie jau po miestu, bet taip galėtų būti.

Vandens dabar buvo daugiau. Tris kartus pro šalį praplaukė gyvūnų lavonėliai: žiurkė, kačiukas ir išsipūtęs žvilgantis daiktas, kuris galėjo būti švilpikas. Bilas išgirdo kažkurio draugo pasišlykštėjimo murmesį, kai žvėrelis plaukė pro šalį.

Vanduo, kuriuo brido, buvo santykinai ramus, bet idilė turėjo greitai baigtis: ne per toliausiai girdėjosi nuolatinis vandens šniokštimas. Jis stiprėjo, virto nenutrūkstančiu kriokimu. Tunelis suko į dešinę. Jie padarė posūkį, o ten į jų tunelį krito vanduo iš dar trijų vamzdžių. Jie buvo išrikiuoti vertikaliai kaip šviesoforo lempos. Tunelis čia baigėsi. Šviesa buvo kiek ryškesnė. Bilas pakėlė galvą ir suprato, kad jie atsidūrė kvadratinėje akmens šachtoje, maždaug penkiolikos pėdų aukščio. Virš jų buvo kanalizacijos grotelės, ir ant galvų kibirais liejosi vanduo. Priminė primityvų dušą.

Bilas bejėgiškai apžiūrinėjo tris angas. Viršutine sruvo beveik švarus vanduo, tik su lapais, šakelėmis, smulkiomis šiukšlėmis: nuorūkomis, gumos popieriukais ir panašiai. Vidurinis vamzdis leido pilką vandenį. Iš žemiausio tekėjo pilkšvai rusvos srutos.

- E-E-Edi!

Edis atbrido iki jo. Plaukai buvo prilipę prie galvos. Gipsas virto tižia, varvančia mase.

- K-k-kuris?

Jeigu norėjai ką nors pastatyti, klausei Beno, jei nežinojai, kokiu keliu eiti - klausei Edžio. Apie tai nebuvo kalbėta, tiesiog visi žinojo. Jeigu atsiduri nepažįstamoje vietoje ir nori grįžti, iš kur atėjęs, Edis nuves. Sukiosis į kairę ir į dešinę su nesudrumsčiamu tikrumu, kol imdavai klusniai sekti paskui, vildamasis, kad viskas baigsis gerai... taip paprastai ir

būdavo. Bilas pasakojo Ričiui, kad kai jie su Edžiu pradėjo žaisti Barense, jis nuolat bijojo paklysti. Edžio tai visai negąsdino, ir jis išvesdavo abu kaip tik ten, kur pasakydavo. "Jeigu pa-pa-paklysčiau H-Hainesvilio gi-giriose ir su m-manimi būtų E-E-Edis, nesukčiau sau g-g-galvos, - kalbėjo Bilas Ričiui. - Jis tiesiog ž-žino kelią. Mano t-t-tėtis sako, kad yra ž-ž-žmonių, kurių ga-galvose tarsi k-k-kompasas įmontuotas. E-E-Edis vienas iš jų".

- Aš negirdžiu! - suriko Edis.

- Sakau, kuriuo?

- Kas "kuriuo"? - Edis gniaužė savo aspiratorių sveikojoje rankoje ir Bilui pasirodė panašesnis į muskusinę žiurkę negu į vaiką.

- Kuriuo mums e-e-eiti?

- Na, priklauso nuo to, kur mes norim patekti, - pareiškė Kaspbrakas, Bilas vos susilaikė jo neuždusinęs, nors klausimas buvo visai logiškas. Edis įtariai apžiūrinėjo angas. Jie tilptų visose trijose, bet apatinė visai neatrodė jauki.

Bilas pakvietė kitus prieiti arčiau.

- Kur, velniai rautų, yra T-T-TAS?

- Miesto vidury, - išpyškino Ričis. - Tiesiai po miesto centru. Šalia Kanalo.

Beverlė linksėjo. Benas taip pat. Ir Stenas.

- M-M-Maikai?

- Taip, - sutiko jis. - TAS tikrai ten. Šalia Kanalo. Arba po juo.

Bilas vėl pasisuko į Edį.

- K-k-kuris?

Edis nenoriai parodė į žemutinį, ir nors Bilo širdis nukrito, jis visai nenustebo.

- Fu, - nelinksmai pratarė Stenas. - Čia šūdai.

- Mes ne... - pradėjo Maikas ir nutilo. Jis palenkė galvą klausydamasis. Akys išdavė nerimą.

- Kas... - pasakė Bilas, bet Maikas pridėjo prie lūpų pirštą -ššš! Dabar girdėjo ir Bilas: kliuksėjimas. Artėja. Stenėjimas ir tylus murmesys. Henris neketina pasiduoti.

- Greitai, - paragino Benas. - Einam.

Stenas atsigręžė į tunelį, kuriuo atėjo, paskui pažiūrėjo į žemutinį vamzdį ir sukandęs lūpas iškošė:

- Einam. Šūdai nusiplauna.

- Stenas paleido gerą! - riktelėjo Ričis. - Vaka - vaka - va...

- Riči, ar neužsičiaupsi? - sušnypštė Beverlė.

Bilas nuvedė prie vamzdžio, susiraukęs nuo smarvės, ir įsirangė vidun. Kvapas čia srutų, išmatų, bet buvo justi ir kitkas, tiesa? Slogesnis, fatališkesnis kvapas. Jei gyvulio kriuksėjimas turėtų kvapą (ir, spėjo Bilas, jei gyvulys, apie kurį kalbama, maitintųsi tam tikru maistu), jis būtų kaip šitas. *Ką gi, mes einame teisinga kryptimi. TAS būna čia... ir nemažai būna.*

Už dvidešimties pėdų oras pasidarė troškus ir nuodingas. Jis slinko palengva per tyrę, kuri nebuvo purvas. Atsigręžęs per petį pasakė:

- Eik m-m-man iš pa-paskos, E-E-Edi. T-tavęs reikės.

Šviesa prisimerkė, luktelėjusi ir visai išnyko. Jie išėjo

(iš žydrumos)

į juodumą. Bilas slinko per smarvę, jausdamas fiziškai, kas už jos, vieną ranką ištiesęs į priekį ir bet kurią akimirką tikėdamasis užčiuopti šiurkščius gaurus ir tamsoje pamatyti atsiveriančias kaip žalios lempos akis. Mirtis ateis vienu skausmo plyksniu, kai TAS nutrauks galvą nuo pečių.

Tamsa knibždėjo aidinčių, sustiprintų garsų. Už nugaros brido draugai, kartais persimesdami žodžiu. Girdėjosi aiksinčios dejonės ir burbuliavimas. Kartą vimdanti šilta srovė kliūstelėjo tarp kojų, sušlapindama jį iki šlaunų ir pakeldama ant kulnų. Pajuto, kad Edis konvulsiškai įsikimba jam į marškinius, ir tada srovė nuslūgo. Iš voros galo Ričis liūdnai pajuokavo:

- Atrodo, buvom apčiurinti milžino Džolio Gryno, Bilai.

Bilas girdėjo, kaip mažesnių vamzdžių tinkle virš galvų kliūsteli vienodos vandens ir išmatų porcijos. Jis prisiminė pokalbį su tėvu apie Derio kanalizaciją ir pagalvojo: šitas vamzdis skirtas nubėgti vandeniui per smarkias liūtis ir potvynį. Tai, kas čia teka, turi palikti Derį perpompuota į Torolto šaltinėlį arba Penebskotą. Miestas nenori leisti savo mėšlo į Kenduskegą, nes Kanalas ima dvokti. Bet visas vadinamasis "pilkas" vanduo patenka į jį, o kai vamzdžiai nebepajėgia susitvarkyti su nuotekomis, įvyksta potvynis... vienas toks ką tik įvyko. Jei buvo vienas, bus ir antras. Jis neramiai žvilgtelėjo į viršų, nieko nepamatė, bet žinojo, kad vamzdžio viršuje turėtų būti grotelės, šonuose taip pat, ir bet kurią sekundę gali būti...

Jis nepajuto, kad pasiekė vamzdžio galą, kol nenužengė nuo krašto ir mosuodamas rankomis nenulėkė ant pilvo į tirštą masę dviem pėdom žemiau vamzdžio angos. Kažkas cypdamas šmurkštelėjo jo ranka. Jis suriko ir atsisėdo, spausdamas drebančią ranką prie krūtinės, įsitikinęs, kad ja ką tik prabėgo žiurkė: jis pajuto šlykščią beplaukę uodegą.

Bilas pamėgino atsistoti ir stuktelėjo galva į naujojo vamzdžio lubas. Gerai stuktelėjo - vėl parkrito ant kelių, prieš akis suraibuliavo raudoni ratilai.

- A-a-atsargiai! - išgirdo jis save šaukiant. Žodžiai dusliai aidėjo. - Čia krenta! E-Edi! Kur t-t-tu?

- Čia! - Viena Edžio ranka kliudė Bilo nosį. - Padėk man nusileisti! Aš nieko nematau, Bilai! Čia...

Staiga garsus tėėėkšššt! Beverlė, Maikas ir Ričis aiktelėjo unisonu. Dienos šviesoje šita beveik ideali trijų harmonija būtų pasirodžiusi juokinga; tamsoje, kanalizacijoje ji buvo kraupi. Staiga visi puolė pirmyn. Bilas paglėbė Edį, bandydamas apsaugoti jo ranką.

- O Dieve, maniau, kad paskęsiu, - sudejavo Ričis. - Mes panirome... o žmogau, šūdų dušas, nieko sau, galėtų kada nors padaryti klasės ekskursiją, Bilai, galėtume paprašyti misterio Karsono būti vadovu...
- O mis Džimison po to galėtų paskaityti paskaitą apie sveikatą, - drebančiu balsu pridūrė Benas, ir visi spigiai nusijuokė. Juokui nutilus, Stenas pratrūko bejėgiškomis ašaromis.
- Nereikia, žmogau, - pasakė Ričis, apglėbdamas drebančia ranka lipnius draugo pečius. - Visus mus pravirkdysi.
- Viskas gerai! - garsiai pasakė Stenas, vis dar verkdamas. - Galiu pakęsti baimę, bet nekenčiu, kai esu toks purvinas, nekenčiu, kai nežinau, kur aš...
- K-kaip m-m-manai, ar l-liko bent v-v-vienas sausas d-d-degtukas? - paklausė Bilas Ričio.
- Atidaviau savuosius Bevei.
Bilas pajuto ranką tamsoje, spaudžiančią į delną degtukus. Atrodė sausi.
- Laikiau po pažastimi, - pasakė Beverlė. - Turėtų degti. Vis tiek pabandyk.
Bilas išplėšė degtuką iš knygutės ir brūkštelėjo. Plykstelėjo liepsnelė, jis pakėlė ranką. Draugai stovėjo susiglaudę, markstėsi nuo ryškios šviesos. Aptaškyti ir išterlioti jie atrodė labai maži ir labai išsigandę. Už jų matėsi srutų vamzdis, kuriuo ką tik atėjo. Šitas buvo dar mažesnis. Ir iškart skyrėsi į dvi puses. Grindys - po šlykščių nuosėdų sluoksniu. O...
Bilas suinkštė ir nupurtė degtuką, apsvilinusį pirštus. Paklausė vandens čiurlenimo, lašėjimo, retkarčiais šniokštimo, kai vožtuvai nuleisdavo susikaupusį vandenį į Kenduskegą galai žino kaip toli nuo čia. Henrio ir kitų dviejų neišgirdo. Kol kas.
Jis tyliai pratarė:
- M-m-man iš d-d-dešinės yra la-lavonas. Už de-dešimties p-p-pėdų. Manau, k-kad ten gali būti P-P-P...
- Patrikas? - paklausė Beverlė. Balsas svyravo ties isterijos riba. - Ar tai Patrikas Hoksteteris?
- T-t-taip. Ar uždegti a-antrą d-d-degtuką?
- Turėsi, Bilai, - pasakė Edis. - Nepažiūrėjęs į vamzdį, negalėsiu pasakyti, į kurią pusę eiti.
Bilas uždegė. Prie švieselės visi pamatė žalią išpurtusį daiktą, kuris kadaise buvo Patrikas. Lavonas šiepėsi šiurpiai draugiškai, bet tik puse veido; kanalizacijos žiurkės išėdė kitą. Aplink, drėgmės išpūsti iki žodynų storio, plūduriavo vadovėliai iš vasaros mokyklos.
- Viešpatie, - kimiai pratarė Maikas, išsproginęs akis.
- Vėl girdžiu Henrį, - pasakė Beverlė.
Akustika perdavė jos balsą ir aniems, nes Henris kažką subliovė ir vieną mirksnį pasirodė, kad jie visai šalia:
- Mes pagaaaausim juuuuuuuuus...

- Kad ir tuojau pat! - riktelėjo Ričis. Akys žibėjo, gyvai judėjo. - Ateikit, avinai! Čia tikras baseinas! At...

Paskui vamzdyje nuaidėjo tokio beprotiško siaubo ir skausmo klyksmas, kad degtukas iškrito Bilui iš pirštų ir užgeso. Edžio ranka įsikibo į jį, ir Bilas prisispaudė prie draugo, virpančio kaip epušės lapas, o Stenas Urisas prigludo iš kito šono. Klyksmas augo... augo... paskui pasigirdo nepadorus purptelėjimas ir klyksmas liovėsi.

- Kažkas pagavo vieną iš jų, - išskiemenavo Maikas. - Kažkas... kažkokia pabaisa... Bilai, mums reikia iš čia bėgti... prašau...

Bilas girdėjo likusį - ar likusius, per akustiką sunku pasakyti - klampojant ir taškantis tuneliu jų link.

- K-kuriuo k-k-keliu, Edi? - įsakmiai paklausė jis. - Ar ž-ž-žinai?

- Prie Kanalo? - pasitikslino Edis, virpėdamas Bilo glėbyje.

- Taip!

- Į dešinę. Pro Patriką... per jį, - Edis staiga surimtėjo. - Man visai tas pat. Jis buvo vienas iš tų, kurie sulaužė man ranką. Ir dar spjovė į veidą.

- Einam, - paragino Bilas, žiūrėdamas į vamzdį, kuriuo atėjo. - Viena v-vora! Laikykitės v-v-vienas už k-kito, kaip a-anksčiau!

Jis puolė į priekį, braukdamas dešiniu petimi per slidų keraminį vamzdžio paviršių, grieždamas dantimis ir nenorėdamas užlipti ant Patriko... ar į jį.

Vaikai brovėsi gilyn tamsoje, kai aplink juos šniokštė vanduo, o viršuje audra nešė ankstyvas sutemas į Derį. Sutemas, kurios staugė vėju, plyksėjo elektra ir traškėjo virstančiais medžiais, kurie aimanavo priešistorinių sutvėrimų balsais.

3

TAS, 1985-ųjų gegužė

Dabar jie vėl ateina, ir nors viskas vyksta, kaip TAS numatė, grįžo kai kas, ko TAS neplanavo: ta beprotiška erzinanti baimė... KITO nuojauta. TAS nekentė baimės, - atsigręžtų ir suėstų, jei galėtų... Bet baimė tyčiojosi ir neprisileido artyn, todėl TAS galėjo nužudyti ją, tik nužudęs juos.

Ir tai baimei nebuvo jokio pagrindo: jie dabar senesni, iš septynių liko penki. Penki - galios skaičius, bet jis neturi mistiškos talismaninės septynių jėgos. Taip, TO pavaldiniui nepavyko nužudyti bibliotekininko, bet jis mirs ligoninėje. Vėliau, vos tik aušra palies dangaus kraštą, TAS pasiųs sanitarą, kuris sumaišys vaistus, ir bibliotekininkui galas.

Rašytojo žmona su TUO - nei gyva, nei mirusi: jos smegenys nustojo veikti vos išvydus TĄ tikruoju pavidalu, TĄ be kaukių ir kerų, o visi kerai - tai tik atšvaitai, suprantama, atspindintys išsigandusiam stebėtojui baisiausią dalyką, heliografiniai vaizdai, kaip veidrodis, galintis mušti saulės šviesą į išsiplėtusią patiklią akį ir apakinti.

Dabar rašytojo žmonos sąmonė su TUO, TAME, už makrokosmo galo, tamsybėse už Vėžlio, visų kraštų pakrašty.

Ji TO akyje, ji TO sąmonėje.

Ji negyvose šviesose.

O, bet tie kerai nuostabūs. Imkim Henloną, pavyzdžiui. Jis neprisimintų sąmoningai, bet mama tikrai paaiškintų, kaip paukštis atsirado fabriko griuvėsiuose. Kai jis buvo vos šešių mėnesių kūdikis, mama paliko jį vežimėlyje miegantį kieme, o pati nuėjo už namo džiaustyti vystyklų ir šliaužtinukų. Maiko klyksmas privertė grįžti tekiną. Didžiulis varnas buvo nutūpęs ant vežimėlio krašto ir kaip auklių pasakojimų pabaisa kapojo vaiką. Mažylis klykė iš skausmo ir baimės, nepajėgdamas apsiginti nuo lengvą grobį pajutusio plėšrūno. Ji nutrenkė paukštį nuo vežimėlio, o Mikį, su sukapotomis rankytėmis, nuvežė pas daktarą Stilveigoną skiepyti nuo pasiutligės. Maiko smegenys įsiminė mažą kūdikį ir milžinišką paukštį, ir kai TAS pasirodė jam, berniukas vėl pamatė didžiulį paukštį.

Bet kai tarnas, mergaitės iš praeities vyras, atvedė rašytojo žmoną, TAS neužsidėjo jokios kaukės - namuose TAS nesirengia. Tarnas žvilgtelėjo ir krito negyvas nuo šoko pilku veidu, pasruvusiomis krauju, išsiliejusiu smegenyse, akimis. Rašytojo moteris išspaudė galingą išgąstingą mintį - O JĖZAU BRANGUS, TAS YRA MOTERIS - ir išsijungė. Nuplaukė į negyvas šviesas. TAS išlindo iš savo gūžtos ir pasirūpino fizinėmis jos liekanomis - paruošė maistui. Dabar Odra Denbro kabo aukštai, pačiame viduryje buveinės, apnarpliota šilku, nusvirusia ant peties galva, nieko nereginčiomis akimis.

Bet juose vis tiek yra galios. Išsekusios, bet nepranykusios. Jie atėjo būdami vaikai ir kažkaip, ne taip, kaip priklauso, kaip turi būti, kaip gali būti, smarkiai sužeidė TĄ, vos neužmušė, privertė TĄ pasislėpti giliai žemėje, kur TAS gūžėsi iš skausmo ir neapykantos savo keisto kraujo klane.

Ir dar viena naujovė, jei norite: pirmą kartą per savo nesibaigiančią istoriją TAS turėjo planuoti; pirmą kartą TAS išsigando tiesiog pasiimti ką nori iš Derio, savo asmeninės ganyklos.

TAS mėgo maitintis vaikais. Tam būdavo panaudoti netgi suaugusieji, apie tai net neįtariantys. TAS neatsisakydavo ir jų: suaugusieji turi savų siaubų, be to, galima pasinaudoti jų liaukomis - joms atsidarius, paplūsdavo baimės chemikalai ir pasūdydavo mėsą. Bet jų baimės dažniausiai būna pernelyg sudėtingos. Vaikų siaubai paprastesni ir visuomet stipresni. Vaiko baimę galima sujungti į vieną veidą... o jei reikia jauko, - koks vaikas nemyli klouno?

TAS suprato, kad šitie vaikai kažkaip panaudojo TO ginklus prieš TĄ - taip, per atsitiktinumą (žinoma, ne tyčia, tikrai ne vadovaujant KITAM), sujungę septynias neįtikėtinas vaizduotes, ištrėmė TĄ į itin pavojingą zoną. Kiekvienas iš šito septyneto atskirai būtų TO maistas ir gėrimas, ir jeigu jie nebūtų susitikę, TAS būtų išskynęs juos vieną po kito, pritrauktas jų vaizduočių kaip liūtas zebro kvapo. Kartu jie iššifravo pavojingą paslaptį, apie kurią TAS net neįtarė: tikėjimas yra antrasis lazdos galas.

Jeigu yra dešimt tūkstančių viduramžių valstiečių, kurie savo tikėjimu sukuria vampyrus, atsiras vienas, - vaikas tikriausiai, - kuris įsivaizduos baslį jiems užmušti. Bet baslys - tik kvailas medis, smegenys yra kūjis, kuris įkala jį į vampyro kūną.

Bet TAM pavyko ištrūkti, pasislėpti gilumose, o išsigandę ir susijaudinę vaikai nesugalvojo vytis TO, kai TAS buvo beveik beginklis. Jie nusprendė tikėti, kad TAS negyvas arba miršta, ir atsitraukė.

TAS žinojo apie jų priesaiką ir žinojo, kad jie grįš, kaip kad liūtas žino, jog tas zebras vis tiek grįš į įprastą girdyklą. TAS ėmė planuoti dar grimzdamas į miegą. Kai atsibus, TAS bus išgijęs, atsigavęs, o jų vaikystės bus sudegusios kaip septynios vaško žvakės. Jų vaizduočių galia bus išblėsusi ir nusilpusi. Daugiau neįsivaizduos piranijų Kenduskege ir netikės, kad užlipęs ant plyšio laužai motinos nugarą, o jei užmuši nutūpusią dievo karvytę, naktį sudegs namai. Dabar jie tikės draudimu. Dabar jie tikės vynu per pietus - maloniu, bet ne per daug brangiu kaip, tarkim, "Pouilly-Fuisse'83", ir duokit pauostyti, padavėjau. Dabar jie tikės, kad Rolaidas suvartoja keturiasdešimt septynis kartus daugiau savo svorio negu skrandžio sultys. Dabar jie tikės visuomenine televizija, Gariu Hartu, bėgimu, padedančiu išvengti širdies smūgio, atsisakymu nuo mėsos, kad nesirgtų žarnų vėžiu. Jie tikės dr. Rutu, kai kalbama apie gerą dulkinimąsi, ir Džeriu Falvelu, kai nori išlaikyti gerą formą. Su kiekvienais metais jų svajonės mažės. O kai TAS atsibus, pakvies juos atgal, taip, namo, nes baimės kūdikis yra pyktis, o pyktis šaukiasi keršto.

TAS pasikvies ir nužudys juos.

Tik dabar, kai jie artinasi, baimė grįžo. Jie užaugo, vaizduotės atbuko, bet ne tiek, kiek TAS tikėjosi. TAS pajuto nieko gero nežadantį, liūdinantį galios sustiprėjimą, kai seni bičiuliai susitiko, ir pirmą kartą pagalvojo, ar nebus padaręs klaidos.

Bet kam tokios niūrios mintys? Burtai mesti, ir ne visi ženklai blogi... Rašytojas pamišęs dėl savo žmonos, o tai gerai. Rašytojas yra stipriausias, vienintelis, kuris per visus tuos metus grūdino savo smegenis šitam susitikimui, o kai rašytojas gulės negyvas išdrikusiomis žarnomis, kai jų brangiausias "Didysis Bilas" bus miręs, kitus sutvarkyti bus vienas juokas.

TAS gerai pasimaitins... ir vėl veikiausiai nugrims į gelmes. Pasnausti. Šiek tiek.

4

Tuneliuose, 4 : 30

- Bilai! - riktelėjo Ričis aidinčiame tunelyje. Jis skubėjo iš visų jėgų, bet vos stūmėsi. Vaikai būdami, jie ėjo šitu vamzdžiu, vedančiu iš pompavimo stoties Barense, pasilenkę. Dabar jis ropojo, ir kelias atrodė bai-

siai ankštas. Akiniai įkyriai smuko nuo nosies, ir jis nuolat turėjo juos taisytis. Už savęs girdėjo Bevę su Benu.

- Bilai! - subliovė dar kartą. - Edi!

- Aš čia! - nuaidėjo Edžio balsas.

- Kur Bilas? - išrėkė Ričis.

- Priekyje! - atšovė Kaspbrakas. Jis dabar buvo netoliese, bet Ričis daugiau jautė, negu matė jį. - Jis nelauks!

Ričio galva atsimušė į draugo koją. Po sekundės Bevė galva bumbtelėjo Tozijeriui į užpakalį.

- Bilai! - suriko Ričis iš visų plaučių. Vamzdis pagarsino ir skaudžiai smogė garsu į ausis. - Bilai, palauk mūsų! Turime eiti kartu, negi nežinai?

Priekyje tyliai:

- Odra! Odra! Kur tu?

- Velniai rautų, Didysis Bilai! - tyliai riktelėjo Ričis. Akiniai tekštelėjo žemėn. Jis nusikeikė, sužvejojo juos ir vėl užsidėjo varvančius ant nosies. Tada įkvėpė ir užriko:

- Tu pasiklysi be Edžio, avigalvi! Palauk! Palauk mūsų! Girdi mane, Bilai? PALAUK MŪSŲ, PO GALAIS!

Mirtina tyla. Visi užgniaužė kvapą. Girdėjosi tik tolimas lašėjimas; vamzdis šįkart buvo sausas, išskyrus išlikusias kur ne kur balas.

- Bilai! - jis drebančia ranka persibraukė per plaukus, gniauždamas ašaras. - GRĮŽK... ŽMOGAU! PALAUK, PRAŠAU! PRAŠAU!

Visai tyliai atsklido Bilo balsas:

- Aš laukiu.

- Ačiū Dievui už mažas paslaugas, - sumurmėjo Ričis. Bakstelėjo Edį. - Einam.

- Nežinau, kiek pajėgsiu viena ranka, - atsiprašinėdamas pasakė Edis.

- Vis tiek pirmyn, - atsakė Ričis, ir Edis ėmė ropoti.

Išvargęs ar veikiau iškankintas Bilas laukė jų šachtoje su trimis vamzdžiais, išsirikiavusiais šviesoforu. Čia buvo vietos visiems atsistoti.

- Ten. K-Krisas. Ir R-R-Raugas, - pasakė Bilas.

Visi pasižiūrėjo. Beverlė sudejavo, Benas apkabino ją. Raugo Haginso skeletas su sutrūnijusiais skarmalais daugmaž atrodė neliestas. Viktoro palaikams trūko galvos. Bilas apsidairė ir pamatė išsišiepusią kaukolę.

Štai, ko trūksta. Nereikėjo līsti čia, - pagalvojo Bilas ir nusipurtė.

Šita kanalizacijos sekcija buvo nenaudojama. Priežastis Ričiui buvo visai aiški: ekologija. Tuo metu, kai jie atsidėję mokėsi skustis, vairuoti, rūkyti, smagintis ir panašiai, įsikūrė Aplinkos apsaugos agentūra, ir šita AAA nusprendė, kad pompuoti į upes ir upelius išmatas ir net srutas - niuniu-niu. Todėl šita kanalizacijos sistema liko tiesiog trūnyti, o su ja trūnijo ir Viktoro bei Raugo Haginso kūnai. Kaip laukiniai Piterio Peno berniukai Viktoras ir Raugas taip niekad ir neužaugo. Supuvusių marškinėlių ir džinsų, virtusių skudurais, krūvoje gulėjo dviejų berniukų skeletai. Sama-

nos apaugo Viktoro šonkaulių ksilofoną ir erelį ant kareiviško diržo sagties.

- Jie pakliuvo monstrui, - tyliai pratarė Benas. - Jūs prisimenate? Girdėjom.

- Odra negyva, - Bilo balsas buvo bespalvis. - Aš žinau.

- Tu nežinai nieko panašaus! - su tokiu įtūžiu atšovė Beverlė, kad Bilas sumišęs į ją pažiūrėjo. - Tu žinai tik tiek, kad daug žmonių čia mirė, ypač vaikų, - Bevė priėjo ir atsistojo priešais, įsispendusi į klubus rankas, veidas ir rankos buvo išteptos dumblu, plaukuose - purvo sruogos. - Ir tu žinai, kas tai padarė.

- M-man jokiu b-b-būdu nereikėjo pasakoti jai, k-kur aš važiuoju, - kalbėjo Denbras. - Kodėl pasakiau? Kodėl aš...

Beverlės rankos sugriebė Bilo marškinius. Nustebes Ričis stebėjo, kaip ji purto draugą.

- Užteks! Tu žinai, ko čia atėjome! Mes prisiekėme ir padarysime tai! Supranti mane, Bilai? Jei ji negyva, vadinasi, negyva... bet TAS - ne! Dabar mums reikia tavęs. Tau aišku? Mums tavęs reikia! - Bevė jau verkė. - Todėl vesk mus kaip anksčiau, arba nė vienas iš mūsų iš čia neištrūks!

Bilas įsmeigė į ją akis ir tylėjo žiūrėdamas. Ričis pasijuto mintyse raginąs: *Nagi, Didysis Bilai. Na, na...*

Bilas nužvelgė kitus ir linktelėjo.

- E-Edi.

- Aš čia, Bilai.

- A-a d-dar prisimeni, k-kuris v-v-vamzdis?

Edis parodė pro Viktorą ir pasakė:

- Šitas. Atrodo baisiai mažas, tiesa?

Bilas vėl linktelėjo.

- Ar galėsi? Tavo ranka sulaužyta.

- Galėsiu, dėl tavęs, Bilai.

Denbras nusišypsojo - tokios iškankintos, siaubingos šypsenos Ričis nebuvo matęs.

- N-nuvesk mus, E-Edi. Padarykim tai.

5

Tuneliuose, 4 : 55

Ropodamas Bilas priminė sau apie vamzdžio galą, bet jis buvo toks pats netikėtas kaip ir tada. Vieną sekundę ranka slydo per apskretusį vamzdžio dugną, kitą - graibė po orą. Jis pasviro į priekį ir instinktyviai pasisuko, - krito ant peties, skaudžiai trakštelėjęs.

- A-a-atsargiai! - išgirdo save rėkiant. - Čia kraštas! E-E-Edi?

- Aš čia! - Edžio pirštai brūkštelėjo Bilui per kaktą. - Gal padėsi nusileisti?

Bilas apglėbė Edį ir nukėlė, stengdamasis neužgauti sužeistos rankos. Po jo leidosi Benas, Bevė, tada Ričis.

- Gal turi d-d-degtukų, R-Riči?

- Aš turiu, - pasakė Beverlė. Bilas pajuto ranką, spaudžiančią į delną knygutę degtukų. - Čia tik kokie aštuoni ar septyni, bet Benas turi daugiau. Iš kambario.

- Ar laikei juos po p-p-pažastimi Beve?

- Ne, šį kartą, - atsakė Bevė ir apkabino jį tamsoje. Jis smarkiai apglėbė draugę, bandydamas perimti paguodą, kurią ji taip norėjo jam suteikti.

Švelniai išsilaisvinęs Bilas uždegė degtuką. Prisiminimai buvo stiprūs - visi kaip vienas atsigręžė į dešinę. Patriko Hoksteterio palaikai vis dar buvo ten, tarp gremėzdiškų, išsipūtusių daiktų, galėjusių anksčiau būti knygomis. Vienintelis aiškiai išsiskiriantis daiktas buvo dantų puslankis; du ar trys plombuoti.

O šalimais dar kažkas. Blizgantis ratukas, vos įžiūrimas plazdančioje degtuko liepsnelėje.

Bilas nukratė degtuką ir uždegė antrą. Pakėlė radinį.

- Odros vestuvinis žiedas, - pasakė jis. Balsas tuščias, be išraiškos.

Degtukas užgeso...

Tamsoje jis užsimovė žiedą.

- Bilai, - neryžtingai pradėjo Ričis. - Ar bent kiek nutuoki

6

Tuneliuose, 14 : 20

kiek laiko jie klaidžiojo tuneliais po Deriu nuo tada, kai paliko Patriko Hoksteterio kūną, bet Bilas buvo tikras, kad niekada nerastų kelio atgal. Galvoje sukosi tėvo žodžiai: ten galima klaidžioti savaites. Jeigu Edžio krypties nuojauta išnyktų, net nereiktų TAM juos žudyti - maklinėtų po žeme iki mirties... arba, jei patektų į kitą vamzdžių tinklą, nuskęstų kaip žiurkės.

Bet Edžio, rodės, tas nė kiek netrikdė. Retsykiais jis paprašydavo Bilo uždegti degtuką iš mažėjančių jų atsargų, rūpestingai apsidairydavo ir toliau nurodydavo kelią. Sukiojosi veikiausiai kaip šaudavo į galvą. Kartais vamzdžiai buvo tokie aukšti, kad Bilas ir ištiesęs ranką nepasiekdavo viršaus... Kartais tekdavo ropoti, o vienas penkias siaubingas minutes (kurios prilygo penkioms valandoms) jie šliaužė pilvais, išleidę į priekį Edį, neatitraukdami nosies nuo priešakinio kulnų.

Vienintelis dalykas, dėl kurio Bilas absoliučiai neabejojo, buvo tai, kad jie pakliuvo į visiškai nenaudojamą Derio kanalizacijos sistemos dalį. Visi veikiantys vamzdžiai liko toli užpakalyje arba aukštai virš galvų. Vandens šniokštimas nutilo iki tolimo gaudesio. Vamzdžiai buvo senesni, ne degtos keramikos, o iš trapios, į molį panašios medžiagos, kuri ret-

karčiais švirkšteldavo nemaloniai kvepiančią čiurkšlę... Žmogaus išmatų dvokas, tie troškūs salsvi, dusinantys kvapai išnyko, bet juos pakeitė kitas, nuodingas ir senoviškas kvapas. Dar blogiau.

Benui tai priminė mumijos kvapą. Edžiui taip tvoskė nuo raupsuotojo. Ričis pagalvojo, kad taip trenktų seniausias pasaulyje pelijantis ir pūvantis flanelės švarkas, medkirčio švarkas, toks didelis, kad tiktų Polui Bunjanui. Beverlei šitaip visada atsiduodavo tėvo kojinių stalčius. Stenui Urisui šitas kvapas prikėlė klaikų ankstyviausios vaikystės prisiminimą, keistą žydišką atsiminimą, nors jis labai blankiai suvokė savo žydiškumą. Čia tvoskė moliu, suminkytu su aliejumi, ir priminė beakį, beburnį demoną, vardu Golemas, molinį žmogutį, viduramžių žydų persimetėlių garbintą kaip gynėją nuo goimų, kurie plėšė juos, prievartavo moteris ir versdavo bėgti. Maikas pagalvojo, kad tai sausų plunksnų kvapas apleistame lizde.

Kai jie vargais negalais pasiekė siaurojo vamzdžio galą, kaip unguriai išsirangė gruoblėtu paviršiumi į kitą, einantį įstrižai nuo to, kuriame ką tik buvo, pajuto, kad vėl gali atsistoti. Bilas apčiupinėjo, kiek degtukų galvučių liko knygutėje. Keturios. Suspaudė lūpas ir nusprendė nesakyti draugams, kiek mažai jiems trūksta iki visiško aklumo, kol nebus priverstas.

- K-k-kaip e-einasi?

Jie kažką burbtelėjo tamsoje, jis linktelėjo. Jokios panikos, ašarų po Steno. Tai gerai. Bilas surado draugų rankas, ir šitaip pastovėjo krūvoje, imdami ir kartu duodami. Bilas jautė pakilumą, įsitikinimą, kad jie sukuria daugiau negu jų septynių suma; jie apsijungė į daug galingesnę visumą.

Berniukas uždegė vieną degtuką, ir visi pamatė siaurą tunelį, besileidžiantį šiek tiek žemyn. Šito kanalo lubos buvo aptrauktos voratinkliais, kai kurie, vandens nuplauti, karojo sruogomis. Bilą nupurtė atavistinis drebulys. Grindys čia buvo sausos, bet nuklotos senomis samanomis, kažkuo panašiu į lapus, grybelius... arba neįsivaizduojamus krituolius. Toliau išvydo kaulų krūvą ir šūsnį žalių skarmalų. Kadaise, matyt, tai buvo vadinamoji “neapdirbta medvilnė” - darbininkų drabužiai. Bilas įsivaizdavo kokį nors Kanalizacijos ar Vandentiekio departamento darbininką, kuris pasiklydo, nusigavo iki čia ir buvo aptiktas...

Liepsnelė suvirpėjo. Jis pakreipė degtuką žemyn, kad kuo ilgiau degtų.

- Tu ž-ž-žinai, kur m-m-mes patekome? - paklausė jis Edžio.

Tas parodė į šiek tiek lenktą tunelio vamzdį.

- Kanalas ten, - atsakė. - Mažiau negu už pusmylio, nebent tunelis pasisuktų kitur. Dabar mes po Ap Mailo kalva, atrodo. Bet, Bilai...

Degtukas nudegino Bilo pirštus, ir jis leido jam nukristi. Vėl liko tamsoje. Kažkas - Bilui pasirodė, kad Bevė - atsiduso. Bet prieš liepsnelei užgęstant, jis pastebėjo susirūpinimą Edžio veide.

- K-k-kas? K-kas yra?

- Kai sakau, kad mes po Ap Mailo kalva, vadinasi, tikrai taip yra. Mes jau seniai leidžiamės žemyn. Niekas niekada nedaro kanalizacijos tokiame gylyje. Tuneliai tokiame gylyje vadinami šachtomis.

- Kaip manai, kaip giliai mes, Edi? - paklausė Ričis.
- Ketvirtis mylios. Ar daugiau.
- Dieve, pasigailėk mūsų, - sušnibždėjo Beverlė.
- Bet čia tikrai ne kanalizacijos vamzdžiai, - pratarė Stenas už jų. - Galima iš kvapo pasakyti. Dvokia, bet ne kanalizacija.
- Mieliau uostyčiau srutas, - pasakė Benas. - Čia trenkia...
Iš vamzdžio, kurį neseniai paliko, atplaukė riksmas, pastatęs piestu plaukelius Bilui ant sprando. Vaikai susispaudė arčiau, susikibo.
- Pakliūsit jūs man, šunsnukiai. Pakliūsit maaaaan...
- Henris, - atsiduso Edis. - O Dieve, jis tebeseka.
- Manęs tai nestebina, - pareiškė Ričis. - Kai kuriems žmonėms neužtenka protelio baigti.
Jie girdėjo prislopintą alsavimą, batų girgždesį, drabužių šiurenimą.
- kliūūūūūsiiit...
- E-e-einam.
Būrelis patraukė pirmyn, šįkart poromis, išskyrus Maiką, kuris baigė vorelę: Bilas su Edžiu, Ričis su Beve ir Benas su Stenu.
- K-k-kiek H-H-Henris a-atsilieka nuo m-m-mūsų?
- Negaliu pasakyti, Didysis Bilai, - atsakė Edis. - Labai aidi, - balsas pritilo. - Matei kaulų krūvą?
- T-t-taip, - irgi tyliau pasakė Bilas.
- Ten buvo uniforminis diržas. Atrodo, kad ten galėjo būti iš vandentiekio.
- Aš irgi t-t-taip ma-manau.
- Kaip sakai, ar seniai...
- N-n-nežinau.
Edis suspaudė sveikąja ranka Bilo kairę tamsoje.
Maždaug po penkiolikos minučių jie išgirdo kažką prie jų artinantis.
Ričis stabtelėjo visas pašiurpęs. Staiga jis vėl buvo trejų metų. Jis klausėsi trukčiojančio maknojimo - vis arčiau ir arčiau - ir jį lydinčio šnaresio, ir dar nespėjus Bilui užžiebti degtuko, jau žinojo, kas ten.
- Akis! - suriko jis. - Dieve, tai Šliaužianti Akis!
Vieną akimirką kiti nesuvokė, ką mato (Beverlė pagalvojo, kad tėvas surado ją ir čia, Edžiui pasivaideno atgijęs Patriko Hoksteterio lavonas, kažkokiu būdu aplenkęs juos), bet Ričio riksmas, Ričio įsitikinimas suteikė vaizdui formą. Visi išvydo tai, ką matė Ričis.
Gigantiška akis, stiklinė juoda dviejų pėdų skersmens lėliukė rausvai rudoje rainelėje užpildė tunelį. Baltymai išvirtę, išvarstyti raudonų kraujagyslių, kurios ritmingai tvinksėjo. Tai buvo želatininis bevokis beblakstienis košmaras, kuris judėjo šiurkščių čiuptuvėlių pagrindu. Tie čiuptuvai nevikriai grabinėjo nelygų grindinį, todėl prie Bilo degtuko šviesos pasirodė Akis, užsiauginusi klaikius ją nešančius pirštus.
Ji dėbsojo į juos su tuščiu plėšriu godumu. Degtukas užgeso.
Tamsoje Bilas jautė, kaip tie šakutes primenantys čiuptuvėliai glosto jo kulnus, kulkšnis... ir negalėjo pajudėti. Kūnas suakmenėjo. Jautė TĄ

artinantis, tvilkė nuo TO sklindantis karštis, girdėjo kliuksint kraują TO membranose. Įsivaizdavo, koks TAS bus lipnus, kai palies jį, bet negalėjo net surikti. Net kai čiuptuvėliai apsisuko apie jo liemenį, įlindo į džinsų kilputes ir ėmė jį tempti, Bilas neįstengė nei prasižioti, nei priešintis. Kūną apėmė mirtinas snaudulys.

Beverlė pajuto, kaip čiuptuvėlis apsisuka apie ausies kriauklelę ir staiga sužnyba. Plykstelėjo skausmas, ir ji buvo nutempta pirmyn, nepaisant spyriojimosi ir dejonių, lyg senamadiška mokytoja būtų netekusi kantrybės ir imtų tempti į savo kambariuką pasodinti neklaužadą į suolą ir užmaukšlinti nevėkšlos kepurę*. Stenas su Ričiu bandė trauktis, bet nematomų čiuptuvų miškas bangavo ir šiureno aplinkui. Benas įsikibo į Beverlę ir mėgino ją išlaisvinti. Ji paniškai suspaudė jam rankas.

- Benai... Benai, TAS sugavo mane...

- Ne... Palauk... aš ištrauksiu...

Jis truktelėjo iš visų jėgų, ir Bevė suklykė, kai skausmas nudegino ausį ir iš jos pasruvo kraujas. Sausas ir kietas čiuptuvas brūkštelėjo per Beno marškinius, padvejojo, tada skaudžiu mazgu apraizgė petį.

Bilas ištraukė ranką ir smogė į gličią masę. *Akis!* - suklykė jo protas. - *O Dieve, aš įkišau ranką į Akį! Viešpatie! O Dieve mieliausias! Akis! Mano ranka Akyje!*

Jis ėmė gintis, bet čiuptuvai negailestingai vilkosi jį su savimi. Ranka paniro į karštą siurbiančią drėgmę. Iki alkūnės. Bet kurią akimirką jo kūnas gali prisiliesti prie lipnaus paviršiaus. Bilas jautė, kad tada jis iškart pamiš. Jis gynėsi kaip pašėlęs, kita ranka talžydamas čiuptuvus.

Edis stovėjo kaip sapne, klausydamas prislopintų riksmų ir muštynių garsų. Jautė aplink save čiuptuvus, bet kol kas nė vienas jo nepalietė.

Bėk namo! - įsakmiai sušuko balsas mintyse. - *Bėk namo pas mamą, Edi! Gali rasti kelią!*

Tamsoje beviltiškai suriko Bilas, jį palydėjo šlykštus kliuksėjimas ir čežėjimas.

Edžio paralyžius išsisklaidė - TAS bando nusitempti Didįjį Bilą!

- Ne! - subliovė Edis. Tiksliau, suriaumojo. Niekas niekada nepatikėtų, kad toks karingas garsas gali kilti šitokioje siauroje krūtinėje, Edžio Kaspbrako krūtinėje, Edžio Kaspbrako plaučiuose, kurie buvo pažeisti pačios baisiausios astmos Deryje. Jis puolė pirmyn, striksėdamas aklai per čiuptuvus, daužydamas sunkiu gipsu per krūtinę. Jis surado kišenėje aspiratorių.

(rūgštis štai kas skonis kaip rūgšties elemento rūgšties)

Edis atsitrenkė Biliui į nugarą ir nustūmė jį į šoną. Pasigirdo kliuktelėjimas, palydėtas alkano miaukimo, kurį Edis daugiau suvokė galva negu išgirdo. Jis pakėlė aspiratorių.

(rūgštis čia rūgštis man panorėjus tad ryk ją ryk ją)

---

* Mokiniams, kurie darydavo daug klaidų arba tingėdavo mokytis, būdavo uždedama smaila popierinė kepurė.

- ELEMENTŲ RŪGŠTIS, BJAURYBE! - suspigo Edis ir spustelėjo gaiduką. O koja spyrė į akį. Koja įsmigo į drebutinę jos rageną. Į batą kliūstelėjo karštas skystis. Edis ištraukė koją, neaiškiai suvokdamas, kad ji basa.

- SMIRSK IŠ ČIA! ČIULPK, ŠIUKŠLE! VANOK! IŠNYK! MĖŽKIS!

Jis jautė, kaip čiuptuvai liečia jį, bet neryžtingai... Vėl įjungė aspiratorių, nusitaikęs į akį, ir pajuto/išgirdo tą patį miaukimą... tik dabar įskaudintą, nustebusį.

- Muškit! - suriko Edis draugams. - Čia tiesiog sumauta akis! Duokit jai! Girdite mane? Kulk, Bilai! Negailėk bjaurybės! Po velnių, prakeikti pūliai, padarysiu aš iš jūsų bulvių košę, AŠ TURIU SULAUŽYTĄ RANKĄ!

Bilas pajuto, kaip grįžta jėgos. Truktelėjo šlapią ranką iš akies... o paskui atsivedėjęs smogė. Prie jo stojo Benas. Puolė akį kriuktelėjęs iš pasišlykštėjimo ir nuostabos, o tada ėmė bakinti liulantį jos paviršių.

- Paleisk ją! - rėkė jis. - Girdi? Paleisk! Nešdinkis iš čia! Neš-din-kis!

- Čia tik akis! Sumauta akis! - kaip pamišęs klykė Edis. Jis vėl nuspaudė aspiratorių ir pajuto TĄ traukiantis. Čiuptuvėliai atšoko. - Riči! Riči! Duok jai! Čia tik akis!

Tozijeris žengė į priekį, negalėdamas patikėti, kad jis tai daro, kad eina prie baisiausio, siaubingiausio pasaulyje monstro.

Silpnai užsimojęs Ričis vožė kumščiu, ranka ėmė grimzti į akį, tirštą, šlapią, kažkokią kremzlėtą. Pilvą konvulsiškai sutraukė. Pirst! Mintis, kad jis pabezdėjo į akį sugundė pamėginti dar kartą... Vienas smūgis, bet kadangi šią pabaisą pats buvo sukūręs, to užteko. Čiuptuvėlių neliko. TAS ėmė trauktis... ir liko tik Edžio alsavimas bei tylus Bevės verkimas dėl kraujuojančios ausies...

Bilas uždegė trečią iš likusių degtukų, ir vaikai apstulbusiais veidais apžiūrėjo vienas kitą. Nuo Bilo kairės rankos tįso kažkoks pusiau sutirštėjusio kiaušinio baltymo ir snarglių mišinys. Mergaitės kaklu tekėjo kraujas, Beno skruoste liko šviežias įbrėžimas. Ričis lėtai pasitaisė akinius.

- Ar v-v-viskas g-g-gerai? - kimiai pasiteiravo Bilas.

- O tu, Bilai? - paklausė Ričis.

- V-v-viskas, - jis pasisuko į Edį ir mėšlungiškai suspaudė glėbyje. - Ž-žmogau, tu i-i-išgelbėjai m-m-man gy-gyvybę...

- TAS suėdė tavo batą, - pastebėjo Bevė ir linksmai nusikvatojo. - Čia jau nekas.

- Aš nupirksiu tau visą porą, kai iš čia išsigausim, - pasakė Tozijeris, jis patapšnojo draugui per petį. - Kaip tau tai pavyko, Edi?

- Šoviau aspiratoriumi. Apsimečiau, kad ten rūgštis. Jei bloga, supranat, diena, jo skonis visai kaip rūgšties. Puikiai suveikė.

- Aš padarysiu bulvių košę, AŠ TURIU SULAUŽYTĄ RANKĄ, - prisiminė Ričis ir šaižiai nusijuokė. - Neblogai, Edsi. Net visai neblogai, pasakyčiau.

- Nekenčiu, kai vadini mane Edsiu.

- Žinau, - smarkiai apkabindamas pasakė Ričis, - bet kažkam reikia tave grūdinti, Edsi. Kai baigsi nerūpestingą vaikystę ir suaugsi, o taip, mano berniuk, tai pamatysi, kad gyvenimas ne visad toks lengvas!

Edis ėmė spiegti iš juoko.

- Tokio sutriesto balso dar negirdėjau, Riči.

- O tą aspiratorių turėk po ranka, - pasakė Beverlė. - Dar gali prisireikti.

- Ar niekur nesimatė TO, kai uždegėt degtuką? - paklausė Maikas.

- TA-TAS atsitraukė, - rūsčiai tarė Bilas. - Bet mes prie TO artėjam. A-artėjam p-p-prie T-T-TO n-n-namų. Manau, k-kad į-į-įkrėtėm t-truputį.

- Henris ateina, - pasakė Stenas. Balsas buvo tylus, prikimęs. - Vėl girdžiu.

- Judam toliau, - pasiūlė Benas.

Jie taip ir padarė. Tunelis pamažu leidosi žemyn, o tas kvapas, troškus laukinis tvaikas, vis stiprėjo. Kartais Henris priartėdavo, bet dabar jo riksmai buvo tolimi, nesvarbūs. Visus apėmė jausmas, pažįstamas nuo Neibolto gatvės, kad jie artėja prie pasaulio krašto, pereinančio į nenusakomą tuštumą. Bilas juto (nebūtų užtekę žodžių tam apsakyti), kad jie visai netoli tamsios ir pražūtingos Dęrią širdies.

Maikui Henlonui dingojosi, kad jis beveik girdi nesveiką, neritmingą dungsėjimą. Beverlė jautė, kad aplink ją auga pragariška jėga, suvysto, matyt, norėdama atskirti nuo draugų. Ji nervingai sugavo ir suspaudė Bilo ir Beno rankas. Jai pasirodė, kad rankas reikėjo tiesti labai toli, ir ji isteriškai suriko:

- Susikabinkit rankomis! Atrodo, kad mes tolstame vienas nuo kito!

Stenas pirmasis suvokė, kad vėl mato. Oras keistai nežymiai spinduliavo. Iš pradžių jis pamatė savo rankas, įsikibusias į Beną ir Maiką. Tada įžiūrėjo sagas ant purvinų Ričio marškinių ir kapitono Vidurnakčio žiedą - pigų niekutį, sausų pusryčių prizą, kurį Edis mėgo nešioti ant mažylio piršto.

- Ar ir jūs matote? - paklausė Stenas sustodamas. Draugai irgi sustojo. Bilas apsidairė, pirmiausiai suvokęs, kad gali matyti, neaiškiai, bet vis tiek, o paskui - kad tunelis stebėtinai išplatėjo. Jie dabar buvo išgaubtoje patalpoje, laisvai prilygstančioje Samnerio tuneliui Bostone. Didesnėje, turėjo pripažinti jis, geriau apsižvalgęs.

Vaikai užvertė galvas pasižiūrėti į lubas, kurios dabar pakibo penkiasdešimt ar daugiau pėdų ir laikėsi ant gaubtų akmens arkų, primenančių šonkaulius. Dulkėti voratinkliai driekėsi tarp jų. Grindys dabar buvo akmeninės, bet per senoviško purvo sluoksnį eiti buvo tas pats. Išgaubtos sienos stovėjo per penkiasdešimt pėdų.

- Vandentiekis čionai, matyt, visai kvanktelėjo, - pasakė Ričis ir nervingai sukikeno.

- Kaip katedra, - sušnibždėjo Beverlė.

- ,O iš kur eina šviesa? - susidomėjo Benas.

- P-panašu, kad s-sklinda iš s-s-sienų, - pasakė Bilas.

- Man čia nepatinka, - tarė Stenas.

- Einam. H-H-Henris lipa a-ant k-k-kulnų...

Prieblandą perplėšė veriantis kliegsmas, pasigirdo sunkus sparnų gaudimas. Iš tamsos sklendė šešėlis su šviečiančia viena akimi, kita buvo užgesusi.

- Paukštis! - suklykė Stenas. - Saugokitės, Paukštis!

Jis lėkė kaip naikintuvas, suplotas oranžinis snapas žiobčiojo, rodydamas rausvą, minkštą kaip satino pagalvėlė karste, burną.

TAS atakavo Edį.

Snapas prakirto jam petį, ir skausmas tarytum rūgštis išdegino raumenį. Kraujas nutekėjo per krūtinę. Jis suriko, kai plasnojantys sparnai šniojo nesveiko tunelio oro bangą jam į veidą. Paukštis apsisuko. Pikta akis džiugiai žaižaravo sukiodamasi akiduobėje, prigesdama tik kai mirkteldavo vokas ir skaidri plėvelė uždengdavo obuolį. Nagai kibo į Edį. Berniukas rėkdamas išsilenkė, ir jie tik nuslydo per nugarą, skustuvu prapjovę marškinius ir palikę ant menčių kraujo juostas. Edis suklykė ir mėgino nuropoti, bet paukštis vėl grįžo prie jo.

Maikas puolė į priekį, naršydamas kišenę. Ten buvo vienašmenis peiliukas. Kai paukštis vėl nusileido ant Edžio, jis užsimojęs šnirkštelėjo per vieną baidyklės nagą. Įpjovė giliai, iki kraujo. Paukštis atsitraukė ir smigo suglaudęs sparnus kaip kulka. Paskutinę akimirką Maikas krito ant šono, mosteldamas peiliu. Jis nepataikė, ir paukščio snapas smogė į riešą tokia jėga, kad ranka nutirpo ir ėmė dilgčioti - mėlynė, atsiradusi vėliau toje vietoje, nutįso veik iki alkūnės. Peiliukas nulėkė į tamsą.

Paukštis puolė dar kartą, pergalingai klykdamas. Maikas užsikniaubė kūnu ant Edžio ir laukė blogiausio.

Stenas priėjo prie susiglaudusių ant žemės berniukų. Stovėjo mažutis ir tvarkingas, nepaisant purvo dėmių ant rankų ir drabužių, ir netikėtai keistai iškėlė rankas - delnai į viršų, pirštai žemyn. Paukštis vėl sukliegė ir praskrodė Stenui pro šoną, vos už kelių colių, suvėlęs plaukus oro gūsiu. Berniukas atsisuko pasitikti naujo puolimo.

- Aš tikiu rožiniais flamingais, nors nesu nė vieno matęs, - pasakė jis garsiai ir aiškiai. Paukštis suklykė ir metėsi į šoną, lyg Stenas būtų šovęs. - Taip pat ir grifais, ir Naujosios Gvinėjos bei Brazilijos flamingais, - paukštis sukliegė, apsisuko ir klegėdamas ėmė kilti į viršų. - Aš tikiu į plikąjį auksinį erelį! -suriko Urisas jam pavymui. - Net manau, kad kažkur gali gyventi feniksai! Bet aš netikiu tavimi, todėl smirsk iš čia! Nešdinkis! Mėžkis!

Jis tada nutilo, ir tyla atrodė amžina.

Bilas, Benas ir Beverlė priėjo prie Maiko su Edžiu. Jie padėjo Edžiui atsistoti, o Bilas apžiūrėjo žaizdas.

- N-n-negilios, - padarė išvadą, - bet spėju, k-kad v-velniškai s-s-skauda.

- Jis sudraskė mano marškinius į skutus, Bilai, - Edžio skruostuose sužibo ašaros, jis vėl ėmė dusti. Laukinis barbaro balsas dingo, - sunku būtų patikėti jį išvis buvus. - Ką aš pasakysiu mamai?

Bilas šyptelėjo.

- P-pa-asilaikyk a-a-ašaras, k-kai iš čia i-i-i-išeisim. T-truktelk iš a-a-aspiratoriaus, E-Edi.

Edis paklausė patarimo.

- Čia tai buvo geras, - pasakė Ričis Stenui. - Pasiutiškai nuostabu!

Stenas drebėjo.

- Tokio paukščio nėra, va ir viskas. Niekada nebuvo ir nebus.

- Mes jau čia! - suriko užpakaly Henris. Balsas buvo visiško bepročio. Jis juokėsi ir kaukė vienu metu. Atrodė kaip išsmukęs pro įtrūkusį pragaro stogą. - Su Raugu! Mes ateinam ir pričiupsim, driskiai! Nepabėgsit!

Bilas sušuko:

- E-e-eik iš čia, H-H-Henri! K-k-kol dar g-gali!

Vietoj Henrio atsakymo jie išgirdo nykų, nesuprantamą riksmą, žingsnių aidą, ir netikėtai Bilą apakino suvokimas: Henris čia todėl, kad jis tikras, mirtingasis, jo nesulaikysi aspiratoriumi arba paukščių atlasu. Stebuklai neveikia Bauerso. Jis per kvailas.

- B-b-bėgam. T-t-turime nuo jo a-atsiplėšti.

Jie nuskubėjo pirmyn, susikibę už rankų. Edis - plevėsuojančiais marškinių skutais. Toliau buvo šviesiau, tunelis - dar didesnis. Jiems leidžiantis žemyn, lubos nyko begalybėje. Dabar vaikams atrodė, kad jie eina ne tuneliu, o neaprėpiama požemine aikšte priešais ciklopo pilį. Šviesa nuo sienų virto plazdančia gelsvai žalia liepsna. Tvaikas sustiprėjo, jie ėmė jausti vibraciją, bet tai galėjo būti vaizduotės žaismas. Ji buvo nenutrūkstanti ir ritminga.

Tai buvo širdies tvinksėjimas.

- Čia akligatvis! - sušuko Beverlė. - Žiūrėkit! Priekyje siena!

Bet kai jie it skruzdėlytės ant grindinio iš milžiniškų akmenų, didesnių už Besio parką kiekvienas, priėjo arčiau, pasirodė, kad tai ne aklina siena. Joje buvo durys. Nors siena kilo šimtus pėdų į aukštį, durys buvo mažulytės. Ne daugiau trijų pėdų, kaip iš pasakos: ąžuolinių lentų, kryžmai kaustytos metalo strypais. Ir jie iškart suprato, kad durelės padarytos tik vaikams.

Mintyse Benas išgirdo vaiduoklišką bibliotekininkės balsą: “Kas ten trepsi ant mano tiltuko?” Vaikai pąlinksta į priekį, nesenstantis susižavėjimas blizga jų akutėse: ar pabaisa bus nugalėta... ar papietaus?

Ant durų buvo ženklas, priešais - krūva kaulų. Smulkių kaulų. Vienas Dievas žino, kelių vaikų kaulų.

Jie pasiekė TO buveinę.

O ženklas ant durų, kas čia?

Bilui jis pasirodė panašus į popierinį laivelį.

Stenas matė kylantį į dangų paukštį, feniksą tikriausiai.

Maikas išvydo veidą po kapišonu - gal Bačo Bauerso, jei geriau įsižiūrėsi.

Ričis tarėsi matąs akis už akinių.

Beverlei ženklas priminė sugniaužtą į kumštį ranką.

Edis pažino raupsuotojo veidą, įsmegusias akis, raukšlėtą burną - visos ligos, visos negalios įsispaudė šitame veide.

Benas Henskomas pamatė suplėšytų popierėlių kaugę ir pajuto užuodžiąs senų prieskonių kvapą.

Vėliau, Raugo aimanoms tebeskambant ausyse, atsidūręs prieš šitas duris, Henris Bauersas pamatys mėnulį, pilną, sultingą... ir juodą.

- Aš bijau, Bilai, - užsikirsdamas išlemeno Benas. - Ar turime?

Bilas pajudino koja kaulus ir staiga išsėjo juos spyriu. Jis irgi bijo... bet reikia prisiminti Džordžą. TAS nutraukė jam ranką. Kur tie mažyčiai jo kauliukai? Taip, aišku, kad čia.

Jie čia už kaulų savininkus, Džordžį ir visus kitus, tuos, kurie buvo atitempti čia, kurie galėjo būti atitempti ir kurie liko pūti kitur.

- Mes privalome, - tarė Bilas.

- O kas, jei jos užrakintos? - vos girdimai paklausė Bevė.

- N-n-neužrakintos, - pasakė Bilas ir paaiškino, kuo buvo giliai įsitikinęs: - Tokios vietos n-niekada n-n-nerakinamos.

Jis ištiesė ranką ir stumtelėjo duris. Jos atsilapojo liguistos salotinės šviesos tvenkinyje. Tvokstelėjo gyvuliška smarvė, kaip niekad stipri ir galinga.

Vienas paskui kitą vaikai sulindo pro pasakų dureles į TO irštvą. Bilas

7

Tuneliuose, 4 : 59

sustojo it įkastas, o kiti sugriuvo ant jo kaip furgonai, užgesus pirmojo vilkstinėje varikliui.

- Kas yra? - šūktelėjo Benas.

- T-T-TAS buvo č-čia. A-A-Akis. A-atsimenate?

- Aš prisimenu, - atsakė Ričis. - Edis sustabdė savo aspiratoriumi. Apsimetęs, kad ten rūgštis. Pasakė kažką apie bulves. Kažką juokinga, bet dabar tiksliai nepamenu.

- N-n-nieko t-tokio. Mes ne-epamatysime n-n-nieko, ką ta-tada matėme, - pasakė Bilas. Jis uždegė ugnelę ir nužvelgė draugus. Jų veidai fosforavo degtuko šviesoje, fosforavo ir buvo paslaptingi. Ir atrodė labai jauni. - K-kaip s-sekasi, bi-bi-bičiuliai?

- Gerai, Didysis Bilai, - atsakė Edis, bet jo veidas buvo ištįsęs nuo skausmo. Bilo įtvaras vos laikėsi. - O tu kaip?

- I-i-irgi, - pasakė Denbras ir užgesino degtuką, kol veidas neišdavė ko kito.

- Kaip tai atsitiko? - pasiteiravo Bevė, liesdama jo ranką tamsoje. - Bilai, kaip ji galėjo?..

- Aš p-pasakiau m-m-miesto pa-pavadinimą. Ji a-atskrido iš pa-paskos. Vi-vidinis b-b-balsas kuždėjo, k-kad neprasitarčiau. B-bet aš n-n-neklausiau, - jis bejėgiškai papurtė galvą. - Bet net jei ji a-atvažiavo į D-Derį, niekaip n-nesuprantu, kaip ji pa-pateko š-šičia. Jeigu atsitempė ne H-H-Henris, t-tai kas t-tada?

- TAS, - pasakė Benas. - TAS nebūtinai atrodo baisiai, juk žinom. Galėjo pasirodyti ir pasakyti, kad tu pakliuvai į bėdą. Atsivedė ją čia, kad... palaužtų tave, tikriausiai. Kad netektum drąsos. Tu, Didysis Bilai, visada buvai mūsų drąsa.

- Tomas? - tyliu abejojančiu balsu pratarė Beverlė.

- K-kas? - Bilas uždegė dar vieną degtuką.

Ji žiūrėjo į jį nuoširdžiai išsigandusi.

- Tomas. Mano vyras. Jis irgi žinojo. Bent jau man atrodo, kad jam paminėjau Derį, kaip tu Odrai. Aš... aš nežinau, jis ar ne jis tai padarė. Bet tada jis buvo užsiutęs ant manęs.

- Viešpatie, kas čia, muilo opera, kur visi anksčiau ar vėliau išeina į sceną? - nusistebėjo Ričis.

- Ne muilo opera, - iškankintu balsu pasakė Bilas, - šou. Cirkas. Bevė išvažiavo ir ištekėjo už Henrio Bauerso. Kai ji sugrįžo čia, ką jam ten veikti? Pagaliau tikrasis Henris padarė tą patį.

- Ne, - paprieštaravo Beverlė. - Ištekėjau ne už Henrio. Už savo tėvo.

- Jeigu jis tave mušė, koks gi skirtumas? - paklausė Edis.

- P-p-prieikit arčiau, - pašaukė Bilas.

Visi priėjo. Bilas ištiesė į šonus rankas ir įsikabino į sveikąją Edžio ir Ričio rankas. Jie sustojo ratu, kaip kadaise, kai jų buvo daugiau. Edis pajuto kažkieno ranką ant savo pečių. Jausmas šiltas, raminantis ir toks pažįstamas.

Bilą apėmė galios pojūtis, jau anksčiau pažintas, ir nerimas, kad viskas tikrai pasikeitė. Galia nė iš tolo neprilygo anai, virpėjo ir geso kaip žvakės liepsna skersvėjy. Tamsa aplink atrodė tirštesnė ir arčiau. Jis užuodė TĄ. *Šituo keliu,* - mąstė jis, - *ne per toliausiai yra durys su ženklu. Kas buvo už tų durų? Tai vienintelis dalykas, kurio negaliu prisiminti. Prisimenu, kaip sugniaužiau kumštį, kad pirštai nedrebėtų, prisimenu pastūmęs duris. Netgi pamenu šviesos upę, užtelėjusią lauk, ir kad ji atrodė kaip gyva, lyg būt buvę fluorescencinės gyvatės, o ne šviesa. Prisimenu kvapą, beždžionių narvo kvapą. O toliau... nieko.*

- Ar k-k-as nors p-p-prisimenate, kas TAS b-b-buvo iš t-tikro?

- Ne, - atsakė Edis.

- Man rodos... - pradėjo Ričis, o tada Bilas kone išgirdo, kaip draugas tamsoje purto galvą. - Ne.

- Ne, - tarė Beverlė.
- A-ha, - įsiterpė Benas. - Tai vienintelis fragmentas, kurio negaliu atsiminti. Kas buvo TAS... ir kaip mes TĄ nugalėjome.
- Čiudas, - pasakė Beverlė. - Juo mes nugalėjome. Tik nepamenu, ką tai reiškia.
- Stokit š-šalia m-manęs ir aš a-a-atsistosiu greta jūsų, b-b-bičiuliai.
- Bilai, - pašaukė pakuždomis Benas. - Kažkas ateina.
Bilas paklausė. Išgirdo netvirtus, klupinėjančius žingsnius, artėjančius jų link tamsoje... ir išsigando.
- O-O-Odra? - pašaukė jis... ir iškart suprato, kad ten ne ji.
Tai, kas klupinėjo linkui jų, priartėjo.
Bilas brūkštelėjo degtuką.

8

Deris, 5 : 00

Pirmas keistas dalykas nutiko tą vėlyvo 1985-ųjų pavasario dieną dvi minutės prieš saulėtekį. Kad suprastum to keistumo mastą, reikėjo žinoti du dalykus, kurie buvo žinomi Maikui Henlonui (gulinčiam ligoninėje be sąmonės, kai aušo). Abu apie baptistų Malonės bažnyčią, stovinčią nuo 1897 metų Vitčemo ir Džeksono gatvių kampe. Bažnyčią vainikavo grakštus baltas smaigas, kiekvienos protestantų varpinės Naujojoje Anglijoje apoteozė. Jo pagrinde iš keturių pusių buvo įmontuoti laikrodžio ciferblatai, o pats laikrodžio mechanizmas buvo pagamintas ir atplukdytas iš Šveicarijos 1898-aisiais. Vienintelis analogas stovi Heiven Vilidžo miesto aikštėje, už keturiasdešimt mylių.
Stivenas Bovis, medienos baronas iš Vakarų Brodvėjaus, padovanojo miestui šitą beveik 17 tūkstančių dolerių vertės laikrodį. Galėjo sau leisti. Jis buvo pasišventęs bažnyčios lankytojas ir keturiasdešimt metų diakonas (kelerius iš jų jis taip pat vadovavo Baltojo padorumo legiono padaliniui). Be to, jis garsėjo karštais pamokslais per Motinos dieną, kurią pagarbiai vadino Motinos Sekmadieniu.
Nuo įmontavimo dienos iki 1985 metų gegužės 31-osios tas laikrodis sąžiningai mušė kas pusvalandį. Su viena išimtimi. Kitčenerio fabriko sprogimo dieną jis nutylėjo vidurdienį. Miesto gyventojai manė, kad dvasininkas Džolinas atjungė laikrodį, norėdamas parodyti, kad žuvusių vaikų gedi bažnyčia. Ir Džolinas niekada nepaneigė šitos versijos, nors tai buvo netiesa. Laikrodis paprasčiausiai nesumušė.
Nesumušė jis ir 1985 metų gegužės 31-osios penktos valandos ryto.
Tuo metu visame Deryje senbuviai atsimerkė ir atsisėdo, negalėdami surasti tam jokios priežasties. Buvo ryjamos tabletės, dedami dantų protezai, uždegamos pypkės ir cigarai.
Senukai įsitempė.

Vienas iš jų buvo Norbertas Kynas, dabar įžengęs į dešimtą dešimtį. Jis prišlepsėjo prie lango ir pasižiūrėjo į brėkštantį dangų. Orų prognozės žadėjo giedrą, bet seni kaulai pranašavo lietų, smarkų lietų. Giliai širdyje įsismelkė baimė; keistas nerimas graužėsi kaip nuodai. Dingtelėjo neapgalvotas Bredlio gaujos pasivažinėjimas į Derį, į septyniasdešimt penkių šautuvų ir pistoletų taikiklius. Po tokio darbo žmogaus viduje palikdavo šilta ir mieguista, tarsi viskas buvo... patvirtinta. Jis nebūtų geriau nusakęs tai, netgi sau. Toks darbas leisdavo žmogui pasijusti nemirtingam, o Norbertas Kynas beveik toks ir buvo. Birželio 24-ąją sueis devyniasdešimt šešeri, o jis dar nužingsniuodavo po trejetą mylių kasdien. Bet dabar jis išsigando.

- Tie vaikai, - pasakė jis, stebeilydamasis pro savo langą ir net nepajutęs, kad kalba. - Kas tiems velnio vaikams? Ką šįkart iškrės?

Egbertas Torougudas, devyniasdešimt vienerių, buvęs "Sidabro doleryje" tąkart, kai Klodas Heras sugrojo kirviu "Negyvėlių maršą" keturiems vyrams, pabudo, atsisėdo ir sugargė. Jis sapnavo Klodą, tik Klodas atėjo jo, ir kirviui nusileidus Torougudas pamatė sukapotą ir trūkčiojantį kampe save patį.

Kažkas negera, - neaiškiai suvokė drebėdamas visais savo prišlapintais pantalonais. - *Kažkas velniškai negera.*

Deivas Gardneris, 1957-aisiais radęs sudarkytą Džordžo Denbro kūnelį ir naujo ciklo pradžioje netekęs sūnaus, atsimerkė lygiai penktą ir pagalvojo net nepatikrinęs laikrodžio ant biuro: bažnyčios laikrodis nemušė... kas nutiko? Suėmė liguista baimė. Deivas metams bėgant praturtėjo: 1965-aisiais nusipirko batų parduotuvę centre, dabar turėjo antrą Derio prekybos miestelyje, o trečia buvo Bengore. Staiga visa tai, dėl ko jis pradirbo visą gyvenimą, pasirodė pastatyta ant kortos. *Kodėl?* - suriko jis mintyse, žiūrėdamas į miegančią žmoną. *Kodėl, kad tave šimtas, drebi? Vien todėl, kad tas laikrodis nemušė?* - Atsakymo nebuvo.

Jis atsikėlė ir priėjo prie lango, patempdamas pižamos kelnes. Danguje nerimo iš vakarų traukiantys debesys, ir Deivo susirūpinimas augo. Pirmą kartą po daugelio metų jis pasijuto galvojąs apie riksmą, ištraukusį jį į priemenę, ir sukniubusią figūrėlę geltonu lietpalčiu. Jis nužvelgė slenkančius debesis ir pasakė sau: "Mes pavojuje. Visi. Deris".

Policijos galva Endrius Reidmacheris, įsitikinęs, jog padarė viską, kad išaiškintų naują vaikų žudynių seriją Deryje, stovėjo savo namo priemenėje, užsikišęs nykščius už diržo, ir žvelgdamas į dangų pajuto keistą jaudulį. Kažkas turi atsitikti. Visų pirma, pils kaip iš kibiro. Bet tai dar ne viskas. Jis krūptelėjo... ir taip jam stovint, uodžiant žmonos kepamo karbonado kvapą pro praviras duris, pirmieji lietaus pinigėliai pajuodino šaligatvį priešais šitą jaukų Reinoldo gatvės namą, o virš Besio parko sugriaudėjo perkūnas.

Reidmacherį vėl nukrėtė šiurpulys.

9

Džordžis, 5 : 01

Bilas pakėlė degtuką... ir suspigo kaip paklaikęs.

Jo link šliupsėjo tuneliu Džordžas, tas pats Džordžas su iškruvintu geltonu lietpalčiuku. Viena rankovė karojo tuščia. Vaiko veidas buvo baltas kaip sūris, o akys žvilgėjo sidabru. Jos įsmigo į Bilo veidą.

- Mano laivelis! - atsimušė tunelyje nusiminęs Džordžio balsas. - Aš negaliu jo rasti, Bilai, visur išieškojau, bet neradau, o dabar aš negyvas ir tai tavo kaltė, tavo kaltė, TAVO KALTĖ...

- Dž-Dž-Džordži! - išrėkė Bilas. Jautė, kaip sąmonė plyšta, atitrūksta nuo inkaro.

Džordžas prišlitinėjo prie jo, ir dabar viena, likusi, ranka pakilo prie Bilo, balti pirštai suriesti kaip paukščio... Nagai buvo purvini ir aštrūs.

- Tavo kaltė, - sušnibždėjo Džordžas ir išsišiepė. Dantys, virtę iltimis, žiobčiojo kaip spąstai meškoms. - Tu mane išsiuntei į lauką ir tai... tavo... kaltė.

- N-n-ne, Dž-Dž-Džordži! - suriko Bilas. - A-a-aš ne-nežinojau...

- Užmušiu tave! - išrėkė Džordžis, ir iš jo nasrų riksmą palydėjo šuniškų garsų mišinys: inkštimas, skalijimas ir kaukimas. Savotiškas juokas. Bilas dabar jau užuodė, užuodė pūvantį Džordžą... Tai buvo rūsio dvokas, sukumpusio geltonakio monstro, tykančio paleisti berniuko žarnas, kvapas.

Džordžo dantys tarkštelėjo. Susiglaudė kaip viens į kitą atsimušę biliardo rutuliai. Geltoni pūliai ėmė lašėti iš akių ir ristis veidu... ir degtukas užgeso.

Biliui pasirodė, kad draugai dingsta, pabėga. Žinoma, palieka jį vieną. Atstums jį, kaip atstūmė tėvai, nes Džordžas teisus: tai jo kaltė. Netrukus ta vienintelė ranka sugniauš gerklę, o iltys suplėšys jį; taip bus teisinga. Jis pasiuntė brolį mirti, visą brandų gyvenimą rašė apie tos išdavystės siaubą (o, kiek drabužių jam užvilko, ne mažiau, negu TAS sukūrė sau kaukių, bet po jais visais slėpėsi tik Džordžas, bėgantis į gatvę su parafinuotu laivuku). Dabar reikia susimokėti.

- Tu nusipelnei mirties už tai, kad nužudei mane, - sušnibždėjo Džordžas. Jis buvo visai šalia. Bilas užsimerkė.

Geltona šviesa nutvieskė tunelį, ir Denbras praplėšė akis. Ričis laikė degtuką.

- Pulk TĄ, Bilai! - sušuko jis. - Dėl Dievo meilės! Nugalėk!

Ką jūs čia veikiate? Jis žiūrėjo į draugus sutrikęs. Pasirodo, jie neišlakstė. *Kaip čia yra? Kaip tai galėjo būti po to, kai jie matė, kaip šlykščiai jis užmušė savo brolį?*

- Pulk TĄ! - klykė Beverlė. - O Bilai, pulk. Tik tu gali jį įveikti! Prašau...

Džordžas buvo per penkias pėdas. Jis staiga iškišo savo liežuvį, nusėtą grybelinėmis ataugomis. Bilas vėl suriko.

- Užmušk TĄ, Bilai! - sušuko Edis. - Tai ne tavo brolis! Nužudyk, kol jis mažas! Pribaik DABAR!

Džordžas kryptelėjo sidabrines akis į Edį, ir Edis nusirito prie sienos lyg pastumtas. Bilas stypsojo kaip užkerėtas ir žiūrėjo į artėjantį brolį, Džordžą, vėl po tų metų, Džordžą, kuris buvo iš pradžių ir kuris bus gale, o taip, jis girdi lietpalčio šiurenimą, Džordžui artėjant, girdi batukų sagtelių žvangesį ir užuodžia šlapius lapus, tarytum po lietpalčiu Džordžo kūnas būtų iš šlapių lapų, lyg koja kaliošiukuose būtų lapų gniutulas. Taip, lapų žmogus, tikrai, tai Džordžas, jis yra supuvęs balionas, o kūnas - sutrešę lapai, kartais užkemšantys kanalizacijos vamzdžius po liūties.

Pasigirdo slopus Beverlės klyksmas

(jis kelia kumščius)

- Bilai, maldauju, Bilai...

(prieš baslius ir sako)

- Mes paieškosim laivuko kartu, - pasakė Džordžas. Tiršti geltoni puvėsiai, apsimestinės ašaros, varvėjo per jo skruostus. Jis siekė Bilo, palenkęs galvą į šoną, atkišdamas iltis.

(matąs vaiduoklius matąs vaiduoklius matąs vaiduoklius JIS MATO)

- Surasim, - tarė Džordžas, ir Denbras užuodė TO kvapą, suvažinėtų greitkelyje gyvūnėlių trūnėsius. - Jis čia, viskas čia plaukia, ir mes plauksime, Bilai, visi plauksime...

Šalta Džordžo ranka suspaudė Bilo kąklą.

- ... plauksime...

- Jis kelia kumščius prieš baslius! - suriko Bilas. Balsas buvo žemas, nepažįstamas, ir Ričį nutvieskė prisiminimas, kad draugas mikčiojo tik savo balsu, o kai apsimeta kuo kitu, niekada neužsikirtinėja.

Džordžio šmėkla atšoko inkšdama, gindamasi užsidengė ranka veidą.

- Gerai! - džiugiai suspigo Ričis. - Gerai, Bilai! Pulk TĄ! Pulk! Pirmyn!

- Jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius! - sugriaudėjo Bilas. Jis žengė paskui pamėklę. - Tu vaiduoklis! Džordžas žino, kad aš nenorėjau jo pražudyti! Mano tėvai apsiriko! Jie suvertė viską man, o tai netiesa! Girdi mane!

Šmėkla staiga apsisuko, cypdama kaip žiurkė. Ėmė tižti ir tekėti iš po lietpalčio. O ir drabužis, atrodė, lydosi, geltonomis dėmėmis teka. TAS keitė savo pavidalą, virto amorfišku.

- Jis kelia kumščius prieš baslius, kalės vaike! - suriko Bilas Denbras. - Ir sako matąs vaiduoklius! - jis stvėrė TĄ, bet pirštai įsmigo į geltoną lietpaltį, kuris daugiau nebebuvo drabužis. Jis suėmė keistą šiltą masę, kuri tirpo po pirštais, vos juos sugniaužus. Jis pargriuvo ant kelių. Tada suinkštė Ričis, liepsnai aplaižius nagus, ir jie vėl nugrimzdo į tamsą.

Bilo krūtinėje ėmė augti kažkas, deginantis, dusinantis, tvilkantis kaip dilgėlės. Jis prisitraukė prie krūtinės kelius, vildamasis nuslopinti ar palengvinti skausmą. Džiaugėsi, kad tamsu, kad kiti nemato jo agonijos.

Ištrūko drebanti aimana. Paskui antra, trečia.

- Džordžai! - suriko jis. - Džordžai, atleisk! Aš niekada tau n-n-nelinkėjau b-b-blogo!

Tikriausiai reikėjo pasakyti dar kažką, bet jis nepajėgė. Tada pravirko išsitiesęs ant nugaros, užsidengęs ranka akis, prisiminęs laivelį, nenutylantį lietaus barbenimą į savo kambario langus, prisiminęs vaistus ir nosines ant naktinio staliuko, silpnumą kūne ir maudulį galvoje, prisiminęs Džordžą, jį labiausiai: Džordžą su savo geltonu lietpalčiuku ir kapišonu.

- Džordžai, atleisk! - išspaudė Bilas pro ašaras. - Prašau man atleist, ATLEISK...

Paskui aplinkui atsirado draugai, jo draugai, niekas neuždegė degtuko. Kažkuris, gal Beverlė, Benas ar Ričis apkabino. Jie buvo kartu, ir tą valandėlę tamsa pasirodė maloni.

10

Deris, 5 : 30

Iki pusės šešių ryto lietus įsismarkavo. Meteorologai per Bengoro radijo stotį išreiškė savo nuostabą ir atsiprašė žmonių, kurie pagal vakarykštes prognozes suplanavo piknikus ar išvykas. Staigi permaina, mielieji, tiesiog vienas iš keistų oro kaprizų, kurie kartais susiformuoja Penebskoto slėnyje per gąsdinančiai trumpą laiką.

Per "WZON'ą" meteorologas Džimas Vitas nusakė tai, ką pavadino "neįtikėtinai išsivysčiusia" žemo slėgio sistema. Švelniai pasakyta. Diapazonas - nuo debesuota Bengore, su lietumi Hempdene, dulksna Heivene iki lietinga Niūporte. O Deryje, vos už trisdešimties mylių nuo Bengoro centro - liūtis. Važiuojantys 7-uoju keliu pasijuto plaukią vandeniu, vietomis net aštuonių colių gylio, o už Rulino fermų susitvenkęs įduboje vanduo pavertė magistralę praktiškai nepravažiuojama. Jau prieš šešias dauba buvo iš abiejų pusių apstatyta oranžiniais "Apylanka" ženklais.

Tie, kurie laukė po pastoge Meino gatvėje pirmojo autobuso į darbą, žvelgė per Kanalo krantinę į neįtikėtinai pakilusį upelį. Potvynio nebus, suprantama; visi su tuo sutiko. Vanduo dar turėjo palypėti ketvertą pėdų iki 1977-ųjų vandens lygmens, o ir tada nebuvo potvynio. Bet vanduo kliokė be perstojo, griaustinis draskėsi pažeme besivelkančiais debesimis. Vanduo upeliais čiurleno nuo Ap Mailo kalvos, riaumojo latakais ir kanalizacijos vamzdžiais.

Tvano nebus, sutiko visi, bet nerimo šešėlis buvo kiekviename veide.

Be ketvirčio šešios ant platformos šalia apleisto Trekerių sunkvežimių parko violetiniu liepsnos kamuoliu virto transformatorinė, apspjaudydama susiraičiusio metalo atplaišomis skiedromis dengtą stogą. Vienas metalo gabalas nukirto aukštos įtampos laidą, kuris garankščiuodamasis ir spjaudydamas kibirkštimis kaip gyvatė nukrito ant stogo. Skiedros pagavo ugnį nepaisant pilančio lietaus, ir netrukus depas liepsnojo. Elektros kabe-

lis nukrito nuo stogo ant gyvatvorės, juosusios kadaise vaikų beisbolo aikštelę. Derio gaisrinės automobilis pirmą kartą tą dieną išvyko po šešių dvi minutės, o prie Trekerių buvo 6 : 09. Pirmuoju ekipažu atvažiavo Kalvinas Klarkas, vienas iš Klarkų dvynių, su kuriuo Benas, Beverlė, Ričis ir Bilas lankė mokyklą. Trečias žingsnis nuo automobilio buvo paskutinis: Kalviną akimirksniu nutrenkė elektra. Jo liežuvis atsikišo, o guminis gaisrininko apsiaustas ėmė svilti. Pakvipo miesto sąvartyne deginamomis padangomis.

Po šešių penkios minutės Merito gatvės Senajame Iškyšulyje gyventojai pajuto kažką panašų į požeminį sprogimą. Nuo lentynų pabiro lėkštės, nulakstė paveikslai. Po minutės visi Merito gatvės tualetai sprogo išmatų ir šlapimo geizeriais, lyg kas nors būtų perjungęs ekskrementų pompavimo kryptį Barense. Kai kuriais atvejais sprogimas buvo toks galingas, kad lubose liko skylės. Moteris, vardu Ana Stiuart, žuvo vietoje, kai su ekskrementų čiurkšle iš unitazo išlėkė senas krumpliaratis. Jis pramušė dušo duris ir perskrodė gerklę, kai nelaimingoji muilinosi galvą. Praktiškai ji liko be jos. Krumpliaratis buvo iš Kitčenerio fabriko ir pateko į kanalizaciją beveik prieš tris ketvirčius amžiaus. Kita moteris žuvo tualete, kartu su išmatomis išsiveržus metano dujoms. Vargšė sprogo su visu tualetu, skaitydama "Bananinės respublikos" katalogą.

6 : 19 žaibas trenkė į vadinamąjį Bučinių tiltą, vedantį per Kanalą į Besio parką. Nuolaužos pakilo aukštai į orą ir sukrito į sraunų vandenį.

Vėjas kilo. Pusę septynių vėjomatis teismo rūmų vestibiulyje užregistravo penkiolika mylių per valandą, po penkiolikos minučių jis siekė dvidešimt keturias mylias per valandą.

6 : 46 savo palatoje pabudo Maikas Henlonas. Sąmonės grįžimas buvo kaip lėtas tirpimas - ilgą laiką atrodė, kad jis sapnuoja. Jei taip, tai buvo keistas sapnas - nerimo sapnas, pasakytų senas jo gydytojas, profesorius Dokas Abelsonas. Nebuvo aiškios priežasties nerimui, bet jis vis tiek buvo, tuščias kambarys, regis, rėkte rėkė apie gresiantį pavojų.

Galiausiai jis pasijuto nubudęs. Tuščias kambarys buvo ligoninės palata. Virš galvos kabojo du buteliai: vienas skaidraus skysčio, kitas - tamsiai raudonas. Kraujas. Maikas pastebėjo blankų televizoriaus stačiakampį, pritvirtintą prie sienos, išgirdo nesiliaujantį lietaus pliaupimą į langą.

Maikas pamėgino pakrutinti kojas. Viena lengvai judėjo, dešinė net nekrustelėjo. Pojūčiai ta koja buvo visai atbukę, ir jis suprato, kad ji stangriai sutvarstyta.

Po truputį grįžo atmintis. Jis sėdo rašyti savo užrašų, ir užpuolė Henris Bauersas. Šūvis iš praeities. Jie susikibo ir...

Henris! Kur jis nuėjo? Pas kitus?

Maikas pagraibė skambučio. Jis buvo užsimetęs viršugalvyje, ir Henlonas surado tada, kai atsidarė durys. Jose stovėjo sanitaras. Dvi chalato sagos buvo neužsegtos, plaukai susivėlę. Jis žvelgė užsimiegojusiu Beno Kėzio veidu. Ant kaklo kabojo šventojo Kristoforo medalikėlis. Net

ir ne visai atsigaivaliojęs Maikas iškart jį pažino. 1958-aisiais Deryje buvo nužudyta šešiolikmetė, Šerilė Lamonika. Mergina turėjo keturiolikmetį brolį Marką, čia stovėjo jis.

- Markas? - silpnai ištarė Henlonas. - Man reikia pasikalbėti su tavimi.

- Ššš, - nutildė sanitaras. Jo ranka buvo kišenėje. - Jokių kalbų.

Jis įėjo į kambarį, ir kai sustojo kojūgalyje, Maikas sustingo, pamatęs tuščią Marko Lamonikos žvilgsnį. Jo galva buvo nežymiai palenkta, lyg klausantis tolimos melodijos. Jis ištraukė ranką iš kišenės. Joje buvo švirkštas.

- Jūs tuoj užmigsite, - pasakė Markas ir ėmė artintis.

11

Po miestu, 6 : 49

- Ššš! - netikėtai suriko Bilas, nors be žingsnių nebuvo jokio kito garso.

Ričis uždegė degtuką. Tunelio sienos atsitraukė, ir jie atrodė visai mažulyčiai šitoje erdvėje po miestu. Jie susiglaudė, ir Beverlė pajuto svaigų *déjà-vu* jausmą, apžiūrinėdama milžiniškus grindinio akmenis ir voratinklius. Jie jau arti. Arti.

- Ką tu girdi? - paklausė ji Bilo, bandydama aprėpti visur, kol liepsnelė Ričio rankose neužgeso, ir bijodama naujo siurprizo, tykančio ar atlekiančio iš tamsos. Kam nors Rodaną? Ateivį iš nykaus filmo su Sigurni Vyver? Gigantišką žiurkę su oranžinėmis akimis ir sidabro kapliais? Nieko, tik troškus tamsos kvapas ir tolimas vandens, plūstančio vamzdžiais, gaudesys.

- K-k-kažkas blogai, - pratarė Bilas. - Maikui...

- Maikui? - paklausė Edis. - Kas Maikui?

- Aš irgi jaučiu, - pasakė Benas. - Ar... Bilai, ar jis mirė?

- Ne, - atsakė Bilas. Žvilgsnis buvo apsiblausęs, nutolęs, bereikšmis - pavojus susitelkė į gynybinę kūno pozą. - Jis... J-j-jis... - Bilas nurijo seiles. Gerklėje sausai spragtelėjo. Akys išsiplėtė. - O, ne!..

- Bilai? - išsigandusi suriko Beverlė. - Bilai, kas yra? Kas?..

- Su-su-susikibkim už r-rankų! - sustaugė Bilas. - G-g-greitai!

Ričis metė degtuką ir sugriebė draugo ranką. Beverlė suėmė kitą, o savąją padavė Edžiui. Tas silpnai paėmė sulaužyta ranka. Benas sujungė ratą, įsikibęs Ričiui ir Edžiui.

- Siųsk jam mūsų galią! - suriko Bilas keistu krūtininiu balsu. - Siųsk mūsų galią, kad ir kas Tu būtum, siųsk jam mūsų galią! Dabar! Dabar! Dabar!

Beverlė pajuto, kaip kažkas palieka juos ir lekia Maikui. Galva ekstazėje ėmė kretėti, o Edžio švokšdimas susiliejo su šniokščiančiu kanalizacijos vamzdžiais vandeniu.

12

- Tuojau, - tyliai pasakė Markas Lamonika. Jis atsiduso kaip žmogus, jaučiantis artėjant orgazmą.

Maikas maigė iškvietimo mygtuką. Girdėjo nerimstantį skambutį seselių kambaryje toliau koridoriumi, bet niekas neskubėjo. Jam dingtelėjo šiurpus įtarimas, kad visos sėdi ten, skaito rytinius laikraščius, geria kavą, klauso jo skambučio, bet negirdi, arba girdi, tik neatsako, ateis vėliau, po laiko, nes taip Deryje įprasta. Deryje kai kurių dalykų geriau nematyti ir negirdėti... kol jie nesibaigia.

Maikas paleido iškvietimo mygtuką.

Sanitaras pasilenkė virš jo, sužvilgo švirkšto adata. Šventojo Kristoferio medalikėlis hipnotiškai švytavo, kai Markas nutraukė antklodę.

- Tiesiai čia, - sušnibždėjo. - Į krūtinę, - ir vėl atsiduso.

Staiga Maikas pajuto tvinkstant jėgą, kažkokią primityvią jėgą, pripildančią kūną įtampos. Jis įsitempė, pirštai konvulsiškai išsiskėtė. Akys išsiplėtė. Maikas krioktelėjo, ir gąsdinantis paralyžius išnyko kaip pliaukštelėjus antausį.

Dešinė ranka šovė naktinio staliuko link. Čia buvo plastmasinis ąsotėlis ir sunki kafeterijos stiliaus stiklinė. Pirštai sugniaužė stiklą. Lamonika pajuto permainą; mieguista pasitenkinimo šviesa dingo iš akių. Ją pakeitė susirūpinimas ir sąmyšis. Jis kiek atsilošė, o tada Maikas pakėlė stiklinę ir sutrupino į Marko veidą.

Lamonika suriko ir žengė atatupstas, paleidęs švirkštą iš rankų. Delnai uždengė supjaustytą veidą; kraujas sruvo riešais ir taškė baltą jo chalatą.

Jėga išnyko taip greitai, kaip atsirado. Maikas tuščiai spoksojo į šukes ant lovos, ligoninės pižamą ir kraujuojančią savo ranką. Išgirdo lengvus šlepečių žingsnius koridoriumi.

Dabar jos ateina, - pagalvojo jis. - *O taip, laikas. O kai išeis, kas dar pasirodys? Koks kitas lankytojas?*

Kai ramiai klausiusios pašėlusio Henlono skambučio seserys suvirto į kambarį, Maikas užsimerkė ir meldėsi, kad viskas pasibaigtų. Meldėsi už draugus, kurie dabar kažkur po miestu, meldėsi, kad jiems pavyktų tai pabaigti.

Jis nežinojo tiksliai, kam meldžiasi... bet vis tiek meldėsi.

13

Po miestu, 6 : 54

- Jam v-v-viskas g-gerai, - pagaliau ištarė Bilas.

Benas nežinojo, kiek laiko jie stovėjo susikibę tamsoje. Atrodė, kad pajuto kažką... tarsi kažkas būtų atitrūkęs nuo jų rato, o vėliau sugrįžęs. Bet kur tai nuėjo, jei išvis nuėjo, ir ką padarė, jis nežinojo.

- Tu tikras, Didysis Bilai? - paklausė Ričis.

- T-t-taip, - Bilas paleido Ričio ir Beverlės rankas. - Bet mums reikia pa-pabaigti t-tai kuo g-greičiau. E-einam.

Jie nuėjo. Ričis arba Bilas kartkartėmis uždegdavo degtuką. *Nebėra tos ankstesnės galios,* - mąstė Benas. - *Bet dalis juk liko, tiesa? Čiudas. Ką tai reiškia? Ir kas buvo TAS iš tikro? Koks TO tikrasis veidas? Net jei neužmušėme, smarkiai sužeidėme TĄ. Kaip?*

Salė, kuria jie ėjo (daugiau negalima vadinti tuneliu), vis augo ir augo. Žingsniai aidėjo. Benas prisiminė kvapą, sunkų zoologijos sodo tvaiką. Ir degtukų daugiau nereikėjo - atsirado šviesa ar tolydžio stiprėjantis vaiduokliškas švytėjimas. Šitoje pelkių prieblandoje jo draugai atrodė kaip gyvi lavonai.

- Priešaky siena, Bilai, - pasakė Edis.

- Aš ži-ži-žinau.

Benas pajuto, kaip širdis ima smarkiau mušti. Burnoje pasidarė rūgštu, galvą ėmė mausti. Pasijuto nerangus ir išsigandęs. Pasijuto storas.

- Durys, - sušnibždėjo Beverlė.

Taip, štai jos. Kartą, prieš dvidešimt septynerius metus, jiems tereikėjo palenkti galvas, kad įeitų. Dabar teks visai susikūprinti ar įropoti keliais. Jie užaugo, o čia paskutinis, jei dar reikėjo, įrodymas.

Pulso vietos kakle ir riešuose pasidarė karštos, išsipūtusios nuo kraujo; Beno širdis ėmė plazdėti. Karvelio pulsas, sumetė jis ir apsilaižė lūpas.

Ryški salotinė šviesa tvoskė pro durų apačią, tirštas pluoštas smelkėsi pro raitytą rakto skylutę, - rodos, galėjai nukirsti.

Ant durų buvo tas pats ženklas, ir kiekvienas jame matė ką kita. Beverlė išvydo Tomo veidą. Bilui pasirodė nukirsta Odros galva, įsmeigusi į jį tuščią kaltinantį žvilgsnį. Edis pažino kaukolę su sukryžiuotais kaulais - nuodų simbolį. Ričis - barzdotą degenerato Polo Bunjano veidą, žudikiškai primerktomis akimis. O Benui pasirodė Henris Bauersas.

- Bilai, ar mums užteks jėgos. Ar pajėgsime? - paklausė jis.

- Aš n-n-nežinau, - atsakė Bilas.

- O kas, jei jos užrakintos? - tyliai paklausė Beverlė; Tomo veidas vaipėsi jai.

- N-neužrakintos. T-tokios v-v-vietos n-niekada nerakinamos, - Denbras pastūmė duris (teko pasilenkti). Jos atsilapojo liguistos salotinės šviesos tvenkinyje. Trenkė gyvuliškas tvaikas, praeities tvaikas, virtęs dabartimi, siaubingai gyvas, gaivališkas.

Riskis, rate, - toptelėjo Bilui, ir jis atsigręžė į draugus. Tada atsistojo keturpėsčias. Tą patį padarė Beverlė, tada Ričis ir Edis. Benas atsiklaupė paskutinis, nuo senovinio grindinio kūnas nuėjo pagaugais. Kai pralindęs pro staktą išsitiesė klaikiai mirgančioje šviesoje, kuri, regis, rangėsi varvančiomis sienomis kaip gyvatės, paskutiniai prisiminimai smogė kūju.

Jis suriko susverdėdamas, ranka užsiimdamas už kaktos, ir pirma nerišli mintis buvo: *Nenuostabu, kad Stenas nusižudė! O Viešpatie, kaip norėčiau būti jo vietoje!* Tokios pačios suakmenėjusio siaubo ir suvokimo

išraiškos buvo ir draugų veiduose, kai paskutinėje spynoje pasisuko paskutinis raktas.

Paskui suklykė ir prisispaudė prie Bilo Beverlė, nes TAS nusileido gazine savo tinklo užuolaida - košmariškas Voras iš už laiko ir erdvės, Voras iš už liguistos sąmonės sukurtų klaikiausių pragaro vaizdinių.

Ne, - šaltai atkirto Bilas, - *ir net ne Voras, bet šitas pavidalas ne iš mūsų galvų, tiesiog mūsų sąmonėje tai arčiausiai*

(negyvų šviesų)

tikrojo TO pavidalo.

TAS buvo kokių penkiolikos pėdų aukščio ir juodas kaip bežvaigždė naktis. Kojos buvo kultūristo šlaunies storio. Akys švietė piktais rubinais, išvirtusiais iš akiduobių, pripildytų kažkokio lašančio chromo spalvos skysčio. Atsikišę žiauturai žiobčiojo, taškydami putų dribsnius. Suakmenėjęs iš siaubo, balansuojantis ant išprotėjimo ribos Benas abejingai pastebėjo, kad tos putos gyvos: jos paliesdavo akmenim grįstas grindis, o tada pasklisdavo į plyšius kaip vienaląsčiai primityviausi organizmai.

Bet TAS yra kažkas kita, yra kažkokia baigtinė forma, kurią aš beveik įžiūriu kaip judančio už kino ekrano žmogaus siluetą, kažkoks kitas pavidalas, tik aš nenoriu jo pamatyti, maldauju, Viešpatie, neleisk man pamatyti TO...

Bet tai nesvarbu, tiesa? Jie mato, ką jie mato, ir Benas suvokė, kad TAS yra įkalintas šitame pavidale, Voro pavidale, bendru neprašytu ir neaiškios kilmės jų susitarimu. Prieš šitą TĄ jiems reikės kautis, kad nugalėtų arba žūtų.

Sutvėrimas spiegė ir miaukė, ir Benas įsitikino, kad girdi dvigubą garsą: savo galvoje, o po dalies sekundės - ausyse. *Telepatija,* - pagalvojo jis. - *Aš skaitau TO mintis.* TO šešėlis - apvalus kiaušinis - bėgo senovine šitos patalpos, amžinos TO irštvos, siena. TO kūnas buvo apžėlęs šiurkščiais šeriais ir turėjo geluonį, nesunkiai galintį perverti žmogų. Skaidrus skystis lašėjo nuo jo galo, ir Benas pastebėjo, kad jis taip pat gyvas: kaip ir seilės, nuodai slėpėsi grindų plyšiuose. TO geluonis, taip... bet po juo groteskiškai išvirtęs pilvas, kone besivelkantis žeme, kai TAS pakeitė kryptį ir artėjo prie vado, Didžiojo Bilo.

Čia kiaušinių maišelis, - suspigo Beno sąmonė. - *Kad ir kas būtų už to, ką mes matom, viena bent jau aišku: TAS yra moteriškos giminės ir nėščias... TAS buvo nėščias jau tada, ir nei vienas iš mūsų, išskyrus Steną, o Jėzau, TAIP, tai Stenas, Stenas, ne Maikas, suprato, Stenas pasakė mums... Štai kodėl turėjome grįžti viską metę, nes TAS yra moteriškos giminės, laukiasi kažkokio neįsivaizduojamo išperos... ir TO laikas atėjo.*

Neįtikėtina, bet Bilas Denbras žengė TO pasitikti.

- Bilai, ne! - suriko Beverlė.

- G-g-grįžk a-atgal! - įsakė Bilas jai neatsigręždamas. O tada paskui jį jau bėgo Ričis, šaukdamas vardu, ir Benas pajuto savo kojas judant. Priekyje atsirado įsivaizduojamas pilvas, ir Henskomas mielai sutiko tą

viziją. *Turiu vėl virsti vaiku,* - nerišliai vapėjo mintyse. - *Tik taip liksiu neišprotėjęs. Turiu vėl tapti vaiku... priimti tai. Kaip nors.*

Bėga. Rėkia Bilo vardą. Jaučia, kad kartu bėga ir Edis, maskatuodamas sulaužyta ranka. Chalato diržas, kuriuo buvo aptvarstęs Bilas, velkasi grindimis. Edis išsitraukęs aspiratorių. Atrodė kaip pamišęs išgeibęs banditas su kažkokiu keistu pistoletu.

Benas išgirdo Denbrą staugiant:

- Tu n-n-nužudei mano brolį, s-s-suknista KALE!

Tada TAS šoko piestu priešais Bilą, paskandino jį savo šešėlyje. Benas girdėjo godų miaukimą, pažvelgė į pražūtingas raudonas akis... ir vieną mirksnį išvydo pavidalą už šito pavidalo: pamatė šviesas, begalinį šliaužiantį plaukuotą daiktą išvien iš šviesos, oranžinės šviesos, negyvos šviesos, kuri tyčiojosi iš gyvenimo.

Antrą kartą prasidėjo ritualas.

Dvidešimt antras skyrius
ČIUDO RITUALAS

1

TO irštvoje, 1958

Tai Bilas juos suvienijo, kai tas milžiniškas juodas voras kabarojosi nuo savo tinklo, keldamas nuodingą vėją, sušiaušusį jiems plaukus. Stenas suklykė kaip kūdikis išvirtusiomis rudomis akimis ir nagais perdrėskė sau skruostus. Benas traukėsi atatupstas, kol masyvi sėdynė atsitrenkė į sieną durų kairėje. Šalta ugnis nudegino per kelnes, ir jis kaip sapnuodamas atsitraukė. Šito, suprantama, negali būti, tai tiesiog baisiausias pasaulio košmaras. Jis pajuto, jog negali pakelti rankų. Atrodė, kad prie jų parišti svarsčiai.

Ričio žvilgsnį prikaustė tinklas. Šen bei ten, įsukti į šilkines gijas, kurios judėjo kaip gyvos, kabojo sudūlėję apėsti kūnai. Jam pasirodė, kad netoli lubų pažino Edį Korkoraną, nors kūnas buvo be rankų ir kojų.

Beverlė su Maiku susigūžė kartu lyg Jonukas ir Gretutė girioje ir sustingę stebėjo, kaip voras pasiekia grindis ir ropoja prie jų, o kartu su TUO siena slenka iškraipytas šešėlis.

Bilas, aukštas, liesas berniukas, purvu ir išmatomis išterliotais marškinėliais, kurie kadaise buvo balti, džinsais su atvartais ir purvu apkepusiais sportbačiais, atsigręžė į draugus. Plaukai buvo užkritę ant kaktos, akys kibirkščiavo. Jis nužvelgė juos tartum nematydamas ir pasisuko į vorą. Ir, o siaube, ėmė eiti TO link; ne bėgo, greitai žingsniavo sulenkęs rankas ir sugniaužęs kumščius.

- T-t-tu n-n-nužudei mano b-brolį!

- Ne, Bilai! - suspigo Beverlė, išsilaisvino iš Maiko glėbio ir nubėgo paskui Bilą, plasnodama raudonais plaukais. - Neliesk jo! - suriko ji vorui. - Nedrįsk jo paliesti!

Velnias! Beverle! - šūktelėjo mintyse Benas ir netrukus pats bėgo, kliuksėdamas pilvu. Jis jautė šalia savęs lekiant Edį, suspaudusį savo aspiratorių kaip pistoletą.

Tuo metu TAS iššoko prieš beginklį Bilą iškėlęs kojas; Bilas paskendo TO šešėlyje. Benas sugriebė Beverlės petį. Ranka nuslydo. Ji atsigręžė, žvilgsnis kaip laukinės, dantys iššiepti.

- Padėk jam! - suriko ji.

- Kaip? - šūktelėjo Benas. Jis puolė prie voro, išgirdo godų TO miaukimą ir pažvelgęs į begalines pragariškas akis išvydo kitą pavidalą, dar baisesnį negu voras. Beprotystės šviesą. Ryžtas atslūgo... bet jo prašė Bevė. Bevė, o jis ją myli.

- Po galais, palik Bilą ramybėje! - išrėkė jis.

Po akimirkos gavo tokį niuksą į nugarą, kad vargiai išsilaikė ant kojų. Tai buvo Ričis. Nors ašaros ritosi per skruostus, jis buvo išsišiepęs iki ausų.

- Duokim jai, Kupeta! - suspigo Ričis. - Čiudas! Čiudas!

Jai, - apstulbo Benas. - *Negi jis pasakė "jai"?*

O garsiai paklausė:

- Gerai, bet kas tai yra? Kas yra Čiudas?

- Kad aš žinočiau! - riktelėjo Ričis ir nulėkė prie Bilo.

TAS kažkaip prisėdo ant užpakalinių kojų. Priekinės mosavo ore virš Denbro galvos. Ir Stenas Urisas, priverstas sekti draugus, nors kiekviena kūno dalelė tam priešinosi, pamatė, kad Bilas spokso į TĄ. Jo žydros akys, įsmeigtos į nežmogiškas oranžines TO akis, iš kurių tryško klaiki negyva šviesa. Stenas sustojo suvokęs, kad prasidėjo Čiudo ritualas.

2

Bilas Tuštumoje (tada)

- *kas tu ir ko pas mane atėjai?*

- *Aš esu Bilas Denbras. Tu žinai, kas aš ir kodėl aš čia. Tu nužudei mano brolį, ir aš atėjau nužudyti Tavęs. Tu išsirinkai ne tą auką, kale.*

- *aš amžina. Aš esu Pasaulių Ėdikė.*

- *Taip? Na tai kas? Ką gi, pietavai paskutinį kartą, sese.*

- *tu bejėgis, štai čia jėga, pajusk ją, vaikigali, o tada cypsėk, kad atėjai nužudyti Amžinosios. Manai, kad matai mane? Matai, ką leidžia tavo protas. Nori pamatyti Mane? Ateik tada! Ateik gi, vaike!*

Įmestas...

(jis)

Ne, ne įmestas, iššautas, iššautas kaip gyva kulka, kaip žmogus-šovinys Šraino cirke, kuris atvyksta į Derį kiekvieną gegužę. Jis buvo pakel-

tas ir nuneštas per voro salę. *Tai vyksta tik mintyse!* - suriko sau Bilas. - *Mano kūnas stovi akis į akį su TUO, būk drąsus, čia tik vaizduotės apgaulė, būk drąsus, būk tikras, stovėk, stovėk...*

(kelia)

Su riksmu bloškiasi į juodą drėgną tunelį, išklotą yrančiomis, trupančiomis penkiasdešimties, šimto, tūkstančio, milijono ar milijardo - kas žino - senumo plytomis, skrieja mirtinoje tyloje pro sankryžas, kai kurias užlietas virpančia žalsva šviesa, kitas - apšviestas vaiduokliškos baltos šviesos iš balionų, trečias aklinai tamsias. Jis lekia tūkstančio mylių per valandą greičiu pro žmonių ir gyvūnų kaulų krūvas, skrodžia vėjo tunelį kaip reaktyvinė ietis, dabar šiek tiek į viršų, tik ne į šviesą, o į titanišką tamsą

(kumščius)

ir teškiasi į akliną juodumą. Juoduma visur, ji yra kosmosas ir visata, o šitos juodumos grindys kietos, kietos kaip šlifuotas ebonitas. Ir jis čiuožia jomis ant pilvo it šaškė lenta. Jis ant amžinybės grindų, o amžinybė yra juoda.

(prieš baslius)

- baik, kodėl tu taip kalbi? Tai tavęs neišgelbės, kvailas berniūkšti.

ir sako matąs vaiduoklius!

- liaukis!

jis kelia kumščius prieš baslius ir sako matąs vaiduoklius!

- liaukis! liaukis! Aš reikalauju, įsakau, kad baigtum!

Nepatiko, a?

O mintyse: *Jeigu tik įstengčiau pasakyti tai garsiai, nemikčiodamas, išsklaidyčiau šitą iliuziją...*

- tai ne iliuzija, kvailas berniūkšti, tai amžinybė, Mano amžinybė, ir tu pasiklydai joje, pasiklydai amžiams, niekad nesurasi kelio atgal; tu dabar amžinas ir pasmerktas klaidžioti tamsoje... kai susitiksi su Manimi akis į akį...

Bet ten buvo dar kažkas. Bilas jautė, kažkaip užuodė tai: kažkieno didelio buvimas tamsoje. Pavidalas. Baimės neliko, tik viską apimantis pagarbus susižavėjimas. Čia buvo galia, sustabdžiusi TO galią, ir Bilui liko tik melsti: *Prašau, prašau, kad ir kas Tu esi, prisimink, kad aš toks mažas...*

Jis puolė prie jo ir pamatė didžiulį Vėžlį, kurio kiautas buvo sudėstytas iš švytinčių spalvų. Sena roplio galva išlindo iš kiauto, ir Bilas pajuto paniekinančią TO nuostabą. O Vėžlio akys buvo malonios. Bilui jis pasirodė seniausias už viską, ką galėjo įsivaizduoti, daug daug senesnis už TĄ, kuris gyrėsi esąs amžinas.

Kas tu?

- aš Vėžlys, sūnau. Aš sukūriau visatą, bet nekaltink manęs už tai, man skaudėjo pilvą.

Padėk man! Prašau padėt man!

- aš nesikišu į šituos reikalus.

Mano brolis...

- turi savo vietą makrokosme; energija amžina, tai turėtų suprasti net toks vaikas kaip tu.

Dabar Bilas lėkė pro Vėžlį, ir nepaisant milžiniško greičio, gruoblėtas Vėžlio šonas tęsėsi be galo. Tai priminė važiavimą traukiniu, kai į priešingą pusę švilpia kitas, toks ilgas, kad tarytum visai sustoja ar net ima riedėti atgal. Bet kai prabilo Vėžlys, TO balsas visai nublanko. Vėžlys kalbėjo Bilo mintyse, ir berniukas pajuto, kad dar yra ir KITAS, KAŽKAS KITAS už šitos tuštumos. Tas KAŽKAS tikriausiai buvo Vėžlio, kuris tik stebėjo, ir TO, kuris tik ėdė, sutvėrėjas. Tas KITAS buvo jėga už visatos, galia už visų kitų galių, visko autorius.

Staiga jam pasirodė, kad supranta: TAS ketina išgrūsti jį per kažkokią sieną visatos pakrašty, į kažkokią kitą vietą,

(kurią tas senas Vėžlys pavadino makrokosmu)

kur TAS gyvena iš tikro, kur TAS egzistuoja kaip titaniškas tviskantis branduolys, kuris to KITO smegenyse galėjo būti menkiausia smiltelė. Bilas pamatys TĄ, apsinuoginusį, beformį griaunančios šviesos pavidalą, ir pats bus arba iš pasigailėjimo sunaikintas, arba gyvens amžinai šitame plėšriame begaliniame, beformiame, niekad nepasisotinančiame sutvėrime.

Prašau padėt man! Dėl kitų...

- turi pats sau padėti, sūnau

Bet kaip? Prašau, pasakyk man! Kaip? Kaip? KAIP?

Dabar jis pagaliau pasiekė užpakalines Vėžlio kojas; pakako apžiūrėti neaprėpiamą jo kūną, pakako laiko nusistebėti sunkiais jo kojų nagais - jie buvo melsvai gelsvi ir kiekviename matėsi po galaktiką.

Prašau, tu esi geras, aš jaučiu ir tikiu, kad tu geras, maldauju tavęs... padėk man!

- tu jau žinai. yra tik Čiudas ir tavo draugai.

Prašau, ach prašau

- sūnau, turi kelti kumščius prieš baslius ir sakyti matąs vaiduoklius... daugiau neturiu ką pridurti. jei jau įmaklini į šitokį kosmologinį mėšlą, tenka išmesti instrukcijas.

Vėžlio balsas ėmė tilti. Bilas dabar buvo už jo, skriejo į tamsą, juodesnę už juodumą. Vėžlio balsą permušė, nugalėjo piktdžiugiškas Esybės veblenimas, Esybės, Voro, TO, kuris nubloškė jį į šitą aklą tuštumą, balsas.

- kaip tau čia patinka, mažasis drauge? patinka? gera? ar duosi devyniasdešimt aštuonis balus už gerą ritmą? ar jauti jį savo liaukose ir linguoji į kairę ir dešinę? kaip tau patiko mano draugas Vėžlys? maniau, kad tas senas smirdžius seniai užvertė kanopas, bet ir taip iš jo ne kažin ką išpešei, negi tikėjaisi pagalbos?

ne ne ne jis kelia ne jis k-k-k-k-k-elia ne

- liaukis lemenęs! laiko liko nedaug, pakalbėkim, kol dar galim. papasakok apie save, mažasis drauge... pasakyk, ar miela tau šita šalta tamsa? kaip didžioji kelionė į niekur? palūkėk, kol išsimuši, mažasis drau-

ge! palauk, kol išsimuši pas Mane! palūkėk! palauk negyvų šviesų! pažvelgsi ir išprotėsi... bet gyvensi... gyvensi... ir gyvensi... jose... Manyje.

TAS nesveikai sukvatojo, ir Bilas pajuto, kad TO balsas kartu ir slopsta, ir telkiasi, lyg TAS būtų pralaužęs savo pavidalą... ir švilpęs į jį. Ar tai tikrai vyksta? Taip. Jam atrodė, kad taip. Nes anksčiau balsai skambėjo sinchroniškai, ir šitas, pas kurį jis lėkė, buvo visiškai svetimas, - taip priebalsių neištartų jokia žmogiška gerklė. *Negyvų šviesų balsas,* - pagalvojo Bilas.

- *laiko mažai, pakalbėkim, kol dar galim.*

Žmogiškas TO balsas tilo kaip Bengoro radijo stotys, važiuojant į pietus. Suėmė klaikus siaubas. Netrukus jis neteks sugebėjimo sveika nuovoka bendrauti su TUO... ir iš TO juoko, viso nežemiško TO džiūgavimo Bilas suvokė, kad šito ir buvo siekta. Ne vien nusiųsti ten, kur iš tikro egzistuoja TAS, bet ir nutraukti jų psichinę komunikaciją. Jei taip nutiks, jis bus visiškai sunaikintas. Prarasti šį ryšį, vadinasi, amžiams prarasti išsigelbėjimo galimybę; tą jis suprato iš savo tėvų elgesio su juo. Tai buvo vienintelis dalykas, ko išmokė jų šaltumas.

Palikti TĄ... ir artėti prie TO. Pirma atrodė svarbiau. Jeigu TAS norėjo vaikus suryti, įčiulpti ar ką kita, kodėl TAS neišsiuntė jų visų čia? Kodėl tik jį?

Todėl, kad TAS norėjo atsikratyti Voro formos, štai kodėl. Kažkaip Voras-TAS ir TAS, vadinamas negyvomis šviesomis, susiję. Tai, kas buvo šitoje tamsoje, galėjo būti nepažeidžiama čionai ir niekur kitur... bet TAS taip pat buvo žemėje, Deryje, fiziniu pavidalu... o tai, kas turi fizinę formą, gali būti sunaikinta.

Bilas skriejo per tamsą tolydžio greitėdamas. *Kodėl tokia stipri nuojauta, kad TO kalbos tik blefas, miglos pūtimas? Kam tai? Kaip čia yra?*

Jam pasirodė... tik pasirodė, kad supranta.

“Yra tik Čiudas”, - pasakė Vėžlys. O jeigu tikrai? Jei jie įsikąstų vienas kito liežuvį, ne fiziškai, o psichiškai, dvasiškai? Ir jeigu TAM pavyktų nutėkšti Bilą pakankamai toli į tuštumą, užtektinai arti amžinosios TO esmės, ritualas pasibaigtų? TAS atsiplėštų, nužudytų jį ir liktų nugalėtojas.

- *neblogai, sūnau, bet netrukus bus per vėlu*

TAS bijo! Bijo manęs! Bijo mūsų visų!

... sklendžia, jis sklendžia, o priekyje, jautė, yra siena, tamsoje, begalybės pakraštyje, o už jos kitas pavidalas, negyvos šviesos...

- *nekalbėk su manimi, sūnau, nekalbėk sau, TAS atsiplėšia. įsikąsk, jei nori, jei drįsti, jei gali būti drąsus, jei atlaikysi... įsikąsk, sūnau!*

Bilas įsikando, ne dantimis - minčių dantimis.

Nuleidęs balsą, pakeitęs jį (pakeitęs, tiesą sakant, savo tėvo balsu, nors nužengs į kapus to taip ir nesužinojęs; kai kurios paslaptys, laimei, niekad nebūna atskleistos) ir giliai įkvėpęs, Bilas suriko:

- JIS KELIA KUMŠČIUS PRIEŠ BASLIUS IR SAKO MATĄS VAIDUOKLIUS. DABAR PALEISK MANE!

Jis pajuto galvoje klykiant TĄ iš nusivylimo ir įtūžio... Baimės ir skausmo taip pat. TAS nepratęs, kad kas nors vyktų ne pagal TO valią; taip niekada nebūdavo, iki paskutinių TO egzistencijos momentų TAS net neįtarė, kad tai įmanoma.

Bilas pajuto TĄ raitantis šalia, ne traukiantį, bet stumiantį, mėginantį ištrūkti.

- KELIA KUMŠČIUS PRIEŠ BASLIUS, PASAKIAU!

- BAIK!

- GRĄŽINK MANE ATGAL! TU PRIVALAI! AŠ ĮSAKAU! AŠ REIKALAUJU!

TAS vėl sustūgo, skausmo girdėjosi daugiau - galbūt iš dalies todėl, kad visą savo ilgą egzistenciją mitęs skausmu TAS nepatyrė jo pats.

TAS vėl mėgino jį atstumti, atsikratyti, aklai ir su užsispyrimu siekdamas pergalės. TAS stūmė... bet Bilas pajuto, kaip jo greitis sulėtėjo ir iškilo groteskiškas vaizdas: TO liežuvis, aptrauktas gyvomis seilėmis ištįso kaip tampri guminė juosta, sutrūkinėjo, kraujavo. Matė save, įsikandusį į to liežuvio galiuką, pamažu trumpinantį jį, šlapiu nuo pūlingų išskyrų, TO kraujo, veidu. Dusdamas TO tvaike, jis laikėsi įsikibęs, nepaleido iš aklo skausmo ir pykčio besimuistančio TO.

(Čiudas, tai Čiudas, laikykis, būk drąsus, pasitikintis, atmokėk už savo brolį, savo draugus; tikėk, tikėk visais tais dalykais, kuriais tikėjai, tikėk, kad pasakęs policininkui, jog pasiklydai, būsi saugiai sugrąžintas namo, kad yra Dantukų fėja, kuri gyvena milžiniškoje emalio pilyje, ir yra Santa Klausas už šiaurinio poliaus, su elfų komanda gaminantis žaisliukus, ir kad kapitonas Vidurnaktis yra tikras, taip, nors Kalvino ir Cisės Klarkų vyresnysis brolis Karltonas sako, jog tai vaikų pasakėlės; tikėk, kad mama su tėčiu vėl tave pamils, kad gali būti drąsus ir žodžiai vėl laisvai liesis; neliks nevykėlių, slapstynių uždengtoje duobėje, vadinamoje klubu, ašarų Džordžo kambaryje, nes tu negalėjai jo apginti ir nežinojai, patikėk savimi, patikėk savo aistros karščiu)

Staiga jis ėmė kvatoti tamsoje, ne isteriškai, o su nuostaba ir palengvėjimu.

- PO GALAIS, AŠ TIKIU VISU TUO! - suriko jis, ir tai buvo tiesa. Net būdamas tik vienuolikos, jis pastebėjo, kad dalykai kartais keistai apsiverčia. Aplinkui sutvisko šviesa. Jis ištiesė rankas virš galvos, pakėlė veidą į viršų ir staiga pajuto plūstančią galią.

TAS vėl sustūgo... ir Bilas lėkė tuo pačiu keliu atgal, įsikibęs vaizdo, kad dantys giliai suleisti į keistą TO liežuvio raumenį. Skriejo per tamsą, purvu aplipusių sportbačių raišteliai plevėsavo kaip pergalės vėliavos, tuštuma švilpė pro ausis.

Jis praskrido pro Vėžlį, įtraukusį galvą į kiautą. Jo balsas buvo duslus ir iškraipytas, lyg pats kiautas buvo už amžinybės.

- neblogai, sūnau, bet pribaigčiau TĄ dabar. neleisk TAM ištrūkti. energija linkusi sklaidytis, žinai? ką gali padaryti vienuolikos, niekada nepakartosi vėliau.

Vėžlio balsas tolo, tolo, tolo. Liko tik švilpianti tamsa, ciklopiško tunelio anga... amžių ir puvėsių kvapai... voratinklio gijos, braukiančios per veidą kaip supuvusios šilko užuolaidos apsėstame name, mirga plytos... sankryžos, dabar tamsios, balionai-mėnuliai dingę, o TAS klykia, klykia:

- paleisk mane, aš niekada daugiau negrįšiu, paleisk MANE, SKAUDA, SKAUDA, SKAAAAAAA

- Kelia kumščius! - kaip paklaikęs sušuko Bilas.

Priekyje matėsi šviesa, tik dabar slopstanti, plazdanti kaip sutirpus vaškui... ir tada jis išvydo save tarp kitų, susikibusių rankomis viena linija. Iš šonų stovėjo Edis ir Ričis. Matė sulinkusį savo kūną atlošta galva, žiūrintį į Vorą, kuris sukiojosi ir muistėsi kaip dervišas, milžiniškos dygios kojos trinksi į grindis, nuo geluonies varva nuodai.

TAS riaumoja mirties agonijoje.

Taip Bilas nuoširdžiai tikėjo.

Tada jis šlumšteli į savo kūną kaip beisbolo kamuolys į pirštinę tokia jėga, kad paleidžia draugų rankas, suklumpa ir nučiuožia per grindis iki voratinklio. Automatiškai ranka palietė jo gijas ir nutirpo, it būtų priširkšta novokaino. Pati gija buvo sora kaip telefono kabelis.

- Neliesk, Bilai! - suriko Benas, ir Bilas atplėšė ranką. Ant delno liko žaizda. Ji prisipildė kraujo. Vaikas pašoko ant kojų, neatitraukdamas žvilgsnio nuo Voro.

TAS šliaužė, rėpliojo į temstančios patalpos gilumą. Kelias liko nužymėtas juodo kraujo klanais; kažkaip jų dvikova išdraskė TO vidurius šimtuose vietų.

- Bilai, voratinklis! - sušuko Maikas. - Saugokis!

Jis atšoko ištempęs kaklą, kai nuo sienų ėmė kristi tartum storos mėsingos gyvatės voratinklio gijos. Vos pasiekusios akmenim grįstas grindis, išskysdavo ir susigerdavo į plyšius. Tinklas trūkinėjo, laisvindamas savo grobį. Vienas į kokoną suvytas kūnas žnegtelėjo ant žemės kaip supuvęs moliūgas.

- Voras! Kur TAS? - suriko Bilas.

Girdėjosi skausmingas miaukimas ir riksmas priešakyje, ir jis spėjo, kad TAS slenka tuo pačiu tuneliu, į kurį buvo įstūmęs jį... bet ar TAS ketina grįžti, kur ketino nusiųsti Bilą, ar pasislėpti, kol jie iš čia išeis? Slenka mirti? Ar išsigelbėti?

- Viešpatie, šviesa! - suriko Ričis. - Šviesa dingsta! Kas atsitiko, Bilai? Kur tu buvai? Manėm, kad tu negyvas!

Proto kertelėje Bilas žinojo, kad tai netiesa: jeigu jie tikrai būtų palaikę jį mirusiu, būtų išsilakstę kaip pabaidyti, o TAS be vargo būtų juos surankiojęs vieną po kito. Galbūt tiksliau būtų pasakyti, kad jie manė, jog jis miręs, bet tikėjo, kad gyvas.

Mums reikia įsitikinti! Jeigu TAS merdėja arba grįžo ten, iš kur atėjo, kur yra kita TO dalis, tai gerai. Bet jeigu TAS tik sužeistas? Kas, jei atsigaus? Kas...

Steno klyksmas perplėšė mintis kaip stiklo šukė. Prieblandoje Bilas pamatė, kad viena iš tų voratinklio gijų nukrito Stenui ant peties. Maikas Bilą aplenkė. Jis ištraukė berniuką iš po voratinklio, kuris išplėšė gabalą Steno marškinėlių.

- Grįžtam! - sušuko Benas jiems. - Pasitraukim, jis krenta! - ir suėmęs Beverlę už rankos, nutempė prie vaikiškų durelių, o Stenas tuo tarpu atsistojo, apsidairė blausiomis akimis ir įsikibo į Edį. Abu puolė paskui Beną su Beve, palaikydami vienas kitą, slopstančioje šviesoje slinkdami kaip šmėklos.

Viršuje trūkinėjo, iro voratinklis. Lavonai mieguistai švytavo ore kaip pernokusios slyvos. Tinklas gabalais krito nelyginant sutrešusios virvinės kopėčios ir katėmis šnypšdamas lydėsi.

Maikas Henlonas nardė tarp jų, kaip vėliau nardys tarp priešininkų komandos gynėjų aukštosios mokyklos futbolo varžybose. Su juo bėgo Ričis. Neįtikėtina, bet jis kvatojo, nors plaukai styrojo kaip dygliakiaulės spygliai. Prieblanda tirštėjo.

- Bilai! - šūktelėjo Maikas. - Einam! Nešdinamės iš čia!

- Kas, jeigu TAS gyvas? - atšovė Bilas. - Turime vytis, Maikai! Turime įsitikinti!

Nuo lubų atplyšo ir nusklendė parašiutu tinklas. Maikas sugriebė Bilo ranką ir per jėgą ištempė.

- TAS negyvas! - patvirtino prisijungęs prie jų Edis. Jo akys karščiavo, oras švokšdė iš gerklės, krentantys voratinklio siūlai paliko aibę randų ant jo gipso. - Aš girdėjau, TAS miršta, iš gero gyvenimo tokių garsų neleidi, TAS dvesia, aš įsitikinęs!

Iš tamsos išniro Ričio rankos ir stipriai apkabino. Jis energingai ėmė tempti draugą su savimi.

- Aš irgi girdėjau - TAS miršta, Didysis Bilai! TAS miršta... o tu nemikčioji! Nė trupučio! Kaip tau pavyko? Po galais, kaip?..

Bilo galva kunkuliavo. Nepakeliama našta nusileido nuovargis. Neprisiminė, kada dar buvo taip pavargęs... bet galvoje tolo Vėžlio balsas: “Aš pribaigčiau TĄ dabar, neleisk TAM ištrūkti... ką gali padaryti vienuolikos, niekada nepakartosi vėliau”.

- Bet mums reikia įsitikinti...

Šešėliai susikibo rankomis, ir stojo aklina tamsa. Bet prieš tai jam pasivaideno, kad Beverlės veide liko menka abejonė... o ir Steno akyse. Net ir dingus šviesai, niūriai šnypštė krisdami voratinklio draikalai.

3

Bilas Tuštumoje (dabar)

- tai tu vėl čia, mažasis bičiuli! o kas nutiko tavo plaukučiams? tu plikas kaip biliardo rutulys! gaila! kokie liūdnai trumpi žmonių gyvenimai! kiekvienas gyvenimas - idioto sukurtas pamfletas! tu-tu ir taip toliau.

- Aš vis dar Bilas Denbras. Tu nužudei mano brolį, nužudei Steną ir mėginai užmušti Maiką. Ir pasakysiu tau štai ką: šįkart nesustosiu, kol viskas bus baigta.

- Vėžlys buvo kvailas, per kvailas meluoti. jis pasakė tiesą, brangusis... būna tik viena proga... tu sužeidei mane... nustebinai. daugiau tas nepasikartos. tai Aš pašaukiau tave grįžti. Aš.

Tu pašaukei, bet ne TU vienintelis

- tavo draugužis Vėžlys... mirė prieš keletą metų. senas idiotas purptelėjo savo kiaute ir mirtinai užduso galaktika ar dviem. baisiai liūdna, kaip manai? bet ganėtinai pikantiška. verta aprašyti Riplio "Norit tikėkit, norit ne", mano nuomone. tai sutapo su tavo rašymo krize. turėjai pajusti, mažasis bičiuli.

Aš vis tiek tuo netikiu.

- o, tu patikėsi... pamatysi. šį kartą, mažasis drauge, pamatysi viską, įskaitant negyvas šviesas.

Jis jautė, kad TO balsas kyla, riaumoja ir dunda, - pagaliau susipažino su visu TO įniršiu ir paklaiko iš siaubo. Jis siektelėjo TO sąmonės liežuvio koncentruodamasis, desperatiškai mėgindamas atgauti vaikiško tikėjimo mastą ir iš anksto turėdamas pripažinti, kad TAS nemelavo: aną kartą TAS buvo nepasiruošęs. Šį kartą... na, jeigu pasikvietė ir ne vienas pats, tai neabejotinai laukė.

Tačiau...

Bilas pajuto skaidrų skambantį savo paties įtūžį, kai akys susitiko su TO akimis. Jautė TO randus, jautė, kad TAS buvo smarkiai sužeistas ir tebėra toks.

Ir kai TAS sviedė jį, kai jis pajuto esąs išmestas iš savo kūno, sukoncentravo visas savo jėgas įsikibti į TO liežuvį... *ir nepataikė sukąsti.*

4

Ričis

Kiti keturi kaip suparalyžiuoti stebėjo. Tai buvo pakartojimas to, kas buvo anuomet... iš pradžių. Voras, kuris, regis, sugavo Bilą ir ketino sudoroti, staiga suakmenėjo. Bilo akys įsmigo į jo rubinus. Atsirado kontaktas, kontaktas už jų vaizduotės ribų. Bet jie jautė kovą, valių susirėmimą.

Ričis dirstelėjo į naują tinklą ir pastebėjo pirmą skirtumą.

Tarp pusiau apsėstų supuvusių kūnų, pačioje palubėje, kampe buvo dar vienas, ir Ričis neabejojo, kad dar šviežias, gal net gyvas. Beverlė nesidairė, - žvilgsnis buvo prikaustytas Bilo ir Voro, - bet išgąstis netrukdė Ričiui nusistebėti abiejų moterų panašumu. Jos plaukai ilgi ir rausvi. Akys išplėstos, bet stiklinės, nieko nematančios. Seilių srovelė nutekėjusi iš lūpų kampučio per smakrą. Ji buvo pririšta prie vienos iš pagrindinių

gijų per liemenį ir rankas plonu voratinkliu taip, kad karojo suriesta. Kojos buvo basos.

Ričis po ja išvydo antrą kūną, niekad nematytą vyrą... bet galva užfiksavo pasąmoninį panašumą į Henrį Bauersą. Kraujas sunkėsi iš nepažįstamojo akiduobių, lūpos buvo aplipusios kraujo puta. Jis...

Tada Beverlė suklykė:

- Kažkas negerai! Atsitiko kažkas negera, darykit ką nors, dėl Dievo meilės, DARYKIT ką nors...

Ričio žvilgsnis nusileido ant Bilo ir Voro... ir jis pajuto/išgirdo monstro juoką. Bilo veidas neįprastai išsitempė. Oda įgavo pergamento geltonumo kaip senuko. Akys subolavo.

O Bilai, kur tu?

Staiga iš Bilo nosies suputojo kraujas. Lūpos žiojosi mėgindamos suklykti... ir dabar Voras vėl jį puolė. TAS sukosi, kišdamas geluonį.

TAS nori nužudyti jį... jo kūną... kol sąmonė kažkur kitur. TAS nori išsiųsti jį amžiams. TAS ima viršų... Bilai, kur tu? Dėl Dievo meilės, kur tu?

Kažkur, vos girdimai iš neįsivaizduojamos tolybės išgirdo Bilo riksmą... ir žodžius, nesuprantamus, bet nepaprastai aiškius ir

(Vėžlys miręs o Dieve Vėžlys tikrai miręs)

beviltiškus.

Bevė vėl suklykė ir užsispaudė ausis, tarsi gindamasi nuo to tylančio balso. Voro geluonis pakilo, tada Ričis šoko prie pabaisos, išsišiepęs iki ausų, ir sugriaudėjo gryniausiu airio policininko balsu:

- No, no, brangi merguželė! Ką, po šimts pyp-kių, susiruošėm daryti? Mesk tuos pokštus, o tai pakasysiu uodegą!

Voras nustojo juoktis, ir Ričis pajuto kylančią pykčio ir skausmo audrą TO galvoje. *Pataikiau!* - pagalvojo jis nudžiugęs. - *Sužeidžiau, kaip jums patinka, sužeidžiau TĄ, ir žinot ką? AŠ TURIU TO LIEŽUVĮ! BILAS PALEIDO JĮ, BET KOL TO DĖMESYS NUKRYPO, SUGAVAU AŠ...*

Paskui savo riksmu, laukinių bičių spiečiumi, TAS išplėšė Ričį iš kūno ir sviedė į tamsą, mėgindamas ištrūkti. Ką gi, stengiasi neblogai. Siaubas perliejo Ričį, o tada jį pakeitė kosminio absurdo jausmas. Jis prisiminė, ką Beverlė išdarinėjo su jo jo-jo, "migdė", "vedė šuniuką pasivaikščioti", rodė "kelionę apie pasaulį". O štai jis, Ričis, yra Žmogus Jo-Jo, o liežuvis - jo virvelė. Na taip, bet to nepavadinsi "šuniuko vedžiojimu", veikiau "voro vedžiojimu", ir jeigu tai nejuokinga, tai kas tada juokinga?

Ričis nusijuokė. Nelabai mandagu juoktis pilna burna, bet vargu ar kas nors čia skaito "Mis Manieros".

Tai vėl prajuokino, ir jis įsikando smarkiau.

Voras sustūgo ir purtėsi kaip pašėlęs; išstaugė savo pyktį dėl netikėtumo: manė, kad TAM iššūkį gali mesti tik rašytojas, o čia dabar tas vyras, žvengiantis kaip berniūkštis, įsikando, kai TAS buvo visai nepasirengęs.

Ričis pajuto slystąs.

- pakentėk, senjohita, esim kahtu ahba nepahduosiu bilietuko, kuhie visi laimingi, prisiekiu savo motuše.

Dantys susminga, šįkart giliau. Ir kraują stingdantis skausmas, kai TO iltys sukanda jo liežuvį. Vis tiek baisiai juokinga. Net ir tamsoje, lekiant paskui Bilą, pasilikus vienintelį ryšį su savo pasauliu - monstro liežuvį, net raudono skausmo nuo šitų ilčių išpūsta galva - viskas atrodė velniškai juokinga. Pasižymėkit, mielieji. Ir patikėkit, kad diskžokėjus gali skristi.

Ir jis skrido. Ričis lėkė nematyta tamsa, kokios net neįtarė esant, keliavo kone šviesos greičiu, purtomas kaip žiurkė terjero. Priekyje pajuto kažką, kažkokį neaprėpiamą lavoną. Ar ne Vėžlį Bilas paminėjo? Tikriausiai. Čia tik kiautas, tuščias lukštas. Už jo driekėsi tamsa.

Tikrai švilpiu šviesos greičiu, - pasamprotavo Ričis, ir vėl apėmė laukinis noras kikenti.

bilai! bilai! girdi mane?

- jo nebėra, jis negyvose šviesose, paleisk mane! PALEISK!

(Riči?)

Neįtikėtinai toli, begalinėje juodumoje,

bilai! bilai! čia aš! kibkis! dėl Dievo meilės, kibkis

- jis miręs, jūs visi mirę, jūs per seni, kaip nesuprantate? dabar paLEISK!

ei, kale, niekas niekad ne per senas rokenrolui

- PALEISK MANE!

nunešk mane pas jį, gal paleisiu

Riči

- arčiau, jau arčiau, ačiū Dievui...

štai ir aš, Didysis Bilai! Gelbėtojas Ričis! Išgelbėsiu tavo kvailą makaulę! Skolingas nuo to karto Neibolto gatvėje, pameni?

- paLEISK!

TAM buvo nejuokais prastai, ir Ričis suprato, kaip visiškai netikėtai užklupo TĄ nepasirengusį; vargšas manė, kad turės reikalų tik su Bilu. Ką gi, neblogai. Visai neblogai. Ričiui nerūpėjo užmušti TĄ dabar, jei TĄ išvis galima užmušti. Bet Bilas gali būti nužudytas ir, atrodo, laiko liko nedaug, visai nedaug. Bilas artėja prie kažkokio mirtino siurprizo, apie kurį geriau negalvoti.

Riči, ne! Grįžk atgal! Čia visko pabaiga! Negyvos šviesos!

panašu kaip pasukti pašėlusį ahklį viduhnakty, senjohe... kur tu, aukseli? šyptelk, kad pamatyčiau, kur tu!

Staiga greta skriejo Bilas

(iš kairės? dešinės? čia nebuvo pusių)

iš kažkurios pusės. O priešais jį nenumaldomai artėjo tai, kas išsekino Ričio juoką. Tai buvo riba, kažkoks nepažįstamas, negeometrinis pavidalas, kuris jam buvo nesuvokiamas. Bet smegenys perdirbo jį, kaip perdirbo ir pavertė TĄ Voru, ir Ričis įsivaizdavo tai kaip kolosalią pilką sieną iš suakmenėjusių stulpų. Tie stulpai tįso be galo į apačią ir viršų kaip nar-

velio grotos. O nuo jų tviskėjo akla šviesa. Ji plazdėjo ir žaižaravo, šypsojosi ir urzgė. Šviesa buvo gyva.

(negyvos šviesos)

Daugiau negu gyva: ji kunkuliavo jėga - magnetizmu, gravitacija ar kažkuo kitu. Ričis jautėsi vėtomas ir mėtomas lyg šapelis kalnų upokšnyje. Jis jautė šviesą godžiai ropojant veidu... ir ta šviesa mąstė.

Čia TAS, TAS, TO esmė.

- paleisk mane, tu pažadėjai paLEISTI

žinau, bet kartais, širdele, pameluoju, - mama už tai karšdavo kailį, o tėtis tik pro ausis nuleisdavo

Ričis jautė, kad Bilas sprūsta, nyra į vieną sienos tarpą, jautė pragariškus šviesos pirštus, ištiestus į jį, ir desperatiškai dar kartą pamėgino sugauti jo ranką.

- Bilai! Savo ranką! Duok man ranką! SAVO RANKĄ DUOK, PO GALAIS! RANKĄ!

Bilo ranka, gniaužiantys pirštai, šovė iš tamsos, o ta gyva ugnis rangėsi ir sukiojosi ant Odros vestuvinio žiedo runomis, maurų ženklais: ratais, kryžiais, žvaigždėmis, svastikomis, sukibusiais grandine žiedais. Bilo veidas irgi buvo tarytum ištatuiruotos tos šviesos. Ričis išsitempė kiek pajėgė, klausydamas TO riksmo ir dejonių.

(Nepataikiau, o Dieve! jis prasmegs ten)

Tada Bilo pirštai palietė Ričį, ir Ričis sugniaužė juos delne. Bilo kojos įskriejo pro tarpą tarp suakmenėjusių strypų, ir vieną klaikią akimirką Tozijeris suprato, kad mato kiekvieną jo kaulą, arteriją ir kapiliarą, lyg Bilas būtų įlindęs į stipriausią pasaulyje rentgeno aparatą. Ričis pajuto, kaip įsitempia jo rankos raumenys, peties sausgyslės traška ir dejuoja prieš tą milžinišką spaudimą.

Sukaupęs visas savo jėgas, jis suriko:

- Trauk mus atgal! Trauk, arba pribaigsiu! Aš... aš mirtinai tave užkalbėsiu!

Voras suinkštė, ir Ričis pajuto storą botagą apsivejant apie kūną. Rankos per skausmą nejautė. Pirštai nusilpo, ir Bilo delnas ėmė slysti.

- Laikykis, Didysis Bilai!

- Laikausi, Riči! Laikausi!

Gerai, - niūriai pagalvojo Ričis, - *nes galėtum vaikščioti dešimt milijardų mylių ir nerasti anei vieno sumauto mokamo tualeto.*

Jie švilpė atgal, beprotiška šviesa geso, virto briliantukų eilute ir visai užsimerkė. Jie šniokštė per tamsą it torpedos. Ričis, sukandęs TO liežuvį dantimis ir sugniaužęs skaudančia ranka Bilo riešą. Vėžlys išnyko po mirksnio.

Ričis pajuto artėjant koridorių į realųjį pasaulį (nors daugiau tikriausiai niekada negalės laikyti jo tikrai "realiu"; įsivaizduos jį tik kaip dekoracijas, prilaikomas lynų... lynų, primenančių voratinklio gijas). *Viskas gerai,* - pagalvojo jis. - *Mes grįšime. Mes...*

TAS paskutinįkat pamėgino ištrūkti: staugdamas daužėsi, purtė ir staugė. Ir Ričis pajuto, kad dantys atsileidžia. Išgirdo pergalingą TO riaumojimą ir susikoncentravo laikytis... bet TAS toliau slydo. Ričis sukando liežuvį mėšlungiškai, tik tas, regis, ėmė skysti, virsti plona voratinklio gija.

- *Padėkit!* - suriko Ričis. - *Aš paleidžiu! Padėkit! Kas nors!*

5

Edis

Edis blankiai suvokė, kas ten vyksta; šiek tiek jautė, šiek tiek matė, tačiau kaip per tankią čadrą. Kažkur Bilas su Ričiu veržiasi atgal. Jų kūnai čia, o visa kita - esmė - toli.

Jis matė, kaip Voras apsisuko persmeigti Bilo savo geluonimi, kaip iššoko Ričis, šaukdamas tuo juokingu airio policininko balsu... tik Ričis per tuos metus smarkiai ištobulėjo - kalbėjo grynai kaip misteris Nelas kadaise.

Voras atsigręžė į Ričį, ir Edis išvydo nenusakomas TO raudonas akis virstant iš akiduobių. Ričis vėl suriko, tik jau Pančo Vanilos balsu, ir Kaspbrakas pajuto, kaip Voras suriaumoja iš skausmo. Benas kimiai aiktelėjo, kai atsivėrė senieji TO randai. Kraujas, juodas kaip žalia nafta, kliūstelėjo iš jų. Ričis pradėjo sakyti dar kažką... ir jo balsas ėmė tolti, tilti kaip estradinės dainos galas. Galva užvirto, akys įsmigo į TO akis. Voras vėl suakmenėjo.

Bėgo laikas - Edis net neįsivaizdavo kiek. Ričis su Voru spoksojo vienas į kitą; Edis jautė tarp jų ryšį, jautė tolimą pašnekesį ir emocijas. Nežinojo nieko tiksliai, tik tonus ir pustonius.

Bilas gulėjo susmukęs ant grindų, nosis ir ausys kraujavo, pirštai trukčiojo, ištįsęs veidas kreidinis, akys užmerktos.

Voras dabar plūdo krauju keliose vietose, smarkiai sužeistas, bet vis dar neapsakomai gyvybingas, ir Edis pagalvojo: *Ko mes čia stypsome? Galime pulti TĄ, kol Ričis atitraukė dėmesį! Kodėl niekas nesijudina, dėl Dievo meilės?*

Jis jautė laukinį triumfą; tas jausmas buvo grynesnis, aštresnis. Arčiau. *Jie grįžta!* - norėjosi sušukti, bet gerklė buvo perdžiūvusi, susigniaužusi. *Jie grįžta!*

Tada Ričio galva ėmė lėtai svyruoti. Kūnas tarytum ėmė raibuliuoti drabužiuose. Akiniai nuslydo ant nosies galo... ir sudužo į akmenines grindis.

Voras krūptelėjo, brūkštelėjo dygliuotomis kojomis žemę. Edis išgirdo džiugų TO riksmą, ir po sekundės Ričis sugriaudėjo jo galvoje:

(padėkite! Aš paleidžiu! Padėkite kas nors!)

Edis puolė į priekį, krapštydamas iš kišenės aspiratorių, iškreiptu veidu, sunkiai per adatos skylutę traukdamas orą. Mintyse prapliupo ašaroti motina: “Nesiartink prie to daikto, Edi! Neik arčiau! Nuo to susirgsi vėžiu!”

- Užsičiaupk, ma! - suspigo Edis iš paskutiniųjų. Voras pasuko galvą garso pusėn, paleisdamas iš akių Ričį.

- Štai! - išstenėjo Edis. - Štai, paragauk šito!

Jis puolė nuspaudęs aspiratoriaus gaiduką, ir vieną akimirką grįžo visas jo vaikiškas pasitikėjimas vaistais, vaistais, kurie gali viską, kurie pagelbsti jam, kai nuskriaudžia dideli berniukai, kai parbloškia žemėn į atostogas skubančių klasiokų būrys arba kai reikėdavo prasėdėti prie brolių Trekerių aikštelės, nes į ją žengti užgindavo motina. Tai geri, stiprūs vaistai, ir šokęs ant Voro, uosdamas šlykštų nuodingą TO kvapą, užtvindytas TO įniršio ir pasiryžimo nušluoti juos visus nuo žemės paviršiaus, nutaikė aspiratorių tiesiai į vieną kruviną akį.

Išgirdo - pajuto TO staugimą, - ne pykčio šį kartą, vien skausmo, veriančio skausmo. Pamatė, kaip garas nusėda lašiukais ant raudono obuolio, lašeliai pabąla ir ima skęsti, kaip skęstų karbolio rūgštis. Edis mato, kad milžiniška TO akis ištyžta ir susileidžia kaip užperėto kiaušinio baltymas. Šlykščia kraujo, pūlių ir puvėsių srove ima žliaugti per akiduobės kraštą.

- Sugrįžk, Bilai! - išspaudė Edis, kiek liko kvapo, ir trenkė TAM. Pragaištingas karštis nukepino jį, pajuto siaubingą karštą drėgmę ir suvokė, pataikęs į Voro gerklę.

Edis vėl nuspaudė aspiratorių tiesiai pabaisai į gerklę, į dvokiančią ryklę, ir kūne plykstelėjo skausmo sprogimas kaip sunkaus peilio smūgis - TO žandikauliai susiglaudė ir išplėšė jam ranką iš peties.

Kaspbrakas nugriuvo ant grindų, rankos strampas švirkštė krauju. Jis neaiškiai pajuto, kad netvirtai stojasi ant kojų Bilas, kad svirduliuoja ir šlitinėja prie jo kaip girtas po ilgos sunkios nakties Ričis.

- *edsi...*

Toli. Nesvarbu. Su krauju tekėjo lauk visas pyktis, visas skausmas, visos baimės, nelaimės ir klaidos. Tikriausiai dabar miršta, bet jautėsi... o Viešpatie, toks skaidrus, toks krištolinis kaip ką tik išvalytas langas, ir dabar praleidžia žaviai gąsdinančią nematytos aušros šviesą; šviesą, o Dieve, idealią šviesą, kuri nuskaidrina dabar kažkur horizontą.

- *edsi o Dieve bilai benai kas nors jis neteko rankos, savo...*

Jis pakėlė akis į Beverlę, ji verkė. Ašaros sruvo per išteptus skruostus, kai ji kišo po juo ranką. Edis matė, kad ji nusivilkusi palaidinukę ir mėgina sustabdyti kraują, šaukdamasi pagalbos. Tada jis pasisuko į Ričį ir aplaižė lūpas. Tolsta, vis tolsta. Vis skaidrėja tuštėdamas, visos priemaišos išteka, kad jis būtų skaidresnis ir ta šviesa galėtų laisvai trykšti per jį. Jeigu būtų laiko, jis pasimelstų už tai ir paliudytų: "Neblogai. Visai neblogai". Bet pirmiausia reikia pasakyti ką kitą.

- Riči, - sušnibždėjo jis.

- Ką? - Ričis ant kelių, beviltiškai žiūri į akis.

- Nevadink manęs Edsiu, - pasakė Kaspbrakas ir nusišypsojo. Jis pakėlė kairę ranką ir palietė draugo skruostą. Ričis verkė. - Tu žinai, aš... aš... - Edis užsimerkė galvodamas, kaip pabaigti, ir mąstydamas apie tai mirė.

6

Deris, 7 : 00 - 9 : 00

Prieš septynias ryto vėjas Deryje pasiekė trisdešimt septynias mylias per valandą, gūsiai neretai siekdavo keturiasdešimt penkias. Haris Bruksas, Nacionalinės orų prognozės apžvalgininkas, dirbantis Tarptautiniame Bengoro oro uoste, sunerimęs paskambino į NOP būstinę Augustoje. Vėjas, perdavė jis, pučia iš vakarų tokiais keistais puslankiais, kokių jam neteko matyti... Ir jam vis labiau kyla įtarimas, kad tai neįprasto pobūdžio uraganas, iš esmės laikąsis Derio ribų. Po septynių dešimt Bengoro radijas perdavė pirmus įspėjimus dėl stichinės nelaimės. Brolių Trekerių transformatorinės sprogimas paliko be elektros Derį nuo Kanzaso gatvės iki Barenso. 7 : 17 ant "Nakties apuoko" parduotuvės Merito ir Iškyšulio gatvių kampe užvirto barzdotas klevas. Senasis šeimininkas Raimondas Fogartis buvo užmuštas krentančio alaus šaldiklio. Tai buvo tas pats Raimondas Fogartis, kuris, kaip Pirmosios metodistų bažnyčios Deryje dvasininkas, atliko Džordžo Denbro laidotuvių apeigas 1957-ųjų spalį. Klevas nuplėšė pakankamai laidų, kad be elektros liktų visas senasis Iškyšulys ir naujas, madingas Šerburn Vudso rajonas už jo. Baptistų bažnyčios varpinės laikrodis neišmušė nei šešių, nei septynių. Po septynių dvidešimt, po trijų minučių, kai išvirto senasis klevas, laikrodis sumušė trylika kartų. Po minutės mėlynas žaibas trenkė į smaigą. Hiterė Libi, dvasininko žmona, kaip tik tada žvilgtelėjusi pro virtuvės langą, pasakojo, kad bokštas "sprogo, lyg būtų prikimštas dinamito". Balti lentgaliai, sijų ir laikrodžio gabalai pažiro į gatvę. Degančias atplaišas užgesino vanduo, kriokiąs iš dangaus kaip per tropinę liūtį. Gatvės, besileidžiančios šlaitu į senamiesčio prekybinį rajoną, putojo ir šniokštė. Kanalas po Meino gatve ėmė ritmingai griausti, versdamas žmones bailiai žvalgytis. 7 : 25, kai kurtinantis bažnyčios bokšto sprogimas dar aidėjo po Derio užkampius, šlavėjas, kuris ateidavo į "Volio kurortą" apsitvarkyti kiekvieną rytą, išskyrus sekmadienį, išvydo kai ką, kas privertė jį su klyksmais išlėkti į gatvę. Tas vyrukas, kuris buvo alkoholikas nuo pirmojo semestro Meino universitete, kitaip sakant, jau vienuolika metų, už darbą gaudavo grašius. Tikruoju atlyginimu, suprantama, buvo teisė ištuštinti po nakties likusius bokalus. Ričis Tozijeris gal net būtų prisiminęs jį: tai buvo Vincentas Karuzas Talijendas, geriau penktokams pažįstamas kaip Bugersas Talijendas. Tą apokaliptinį rytą atvėžlinęs į darbą (šiaip ne taip nusigavęs į tą rajoną), jis išvydo visus septynis alaus kranus - tris "Bado", du "Naraganseto", vieną "Šlico ("Volio" girtuokliams geriau žinomo kaip "Slicas") ir vieną "Miller Lite", nusilenkiančius rankenėlėmis, lyg paklusus septynioms nematomoms rankoms. Alus kliūstelėjo auksinės putos srovelėmis. Vincas puolė, pamiršęs visus vaiduoklius ir šmėklas, kai šitokie turtai ėmė kriokti į kanalizaciją. Paskui jis sustojo kaip įkastas išsprogusiomis akimis, ir tuščioje aludėje pasigirdo paklaikęs riksmas. Alus užleido vietą

kraujo čiurkšlėms. Kraujas tekėjo į chromuotą kriauklę, perpildė ją, pasileido upeliukais per barą. Dabar iš kranų ėmė lįsti plaukai ir mėsos gabaliukai. Bugersas stebėjo tai kaip užkerėtas, neįstengdamas dar kartą surikti. Paskui pasigirdo prislopintas bumbtelėjimas, kai po prekystaliu sprogo alaus statinė. Visos durelės atsilapojo. Žalsvi dūmai kaip po burtininko triuko ėmė veržtis lauk. Vincentas užtektinai prisižiūrėjo ir nieko nelaukęs išmovė į gatvę, kuri dabar buvo virtusi tikru kanalu. Jis tėškėsi ant užpakalio, atsistojo ir išgąstingai grįžtelėjo atgal. Vienas baro langas iššovė. Pro šlavėjo galvą prazvimbė šukių spiečius. Po sekundės - antras. Ir vėl Talijendas stebuklingai liko nepaliestas... bet apsisprendęs, kad pats laikas aplankyti seserį Istporte. Jis ilgai nedelsė, ir pagal pastarojo kelionę iš Derio būtų galima parašyti visą sagą... bet užteks pasakyti, kad jam pavyko išsigauti iš miesto. Kiti nebuvo tokie laimingi. Aloizijus Nelas, kuriam ne per seniausiai sukako septyniasdešimt septyneri, sėdėjo su žmona savo namo svetainėje ir žiūrėjo į audros draskomą Derį. Po septynių trisdešimt dvi jį pakirto infarktas. Praėjus savaitei, jo žmona pasakos savo broliui, kad Aloizijus išmetė kavos puodelį, išsitempė išplėtęs akis ir suriko: “No, no, brangi mergužėle! Ką, po šimts pypkių, susiruošėm daryti? Mesk tuos pokštus, nes pakasysiu uodegą...” Paskui jis nukrito nuo kėdės ir sutrupino po savimi puodelį. Mauryna Nel, žinojusi, kaip kaprizijosi jo širdelė paskutinius trejus metus, iškart suprato, kad viskas baigta, ir atsagsčiusi jam apykaklę nubėgo paskambinti tėvui Makdauelui. Bet telefonas neveikė. Kaukė kaip policijos sirena ir tiek. Todėl, net ir žinodama, kad už šitą šventvagystę galbūt teks atsakyti prieš šventąjį Petrą, nusprendė pati suteikti jam paskutinę apeigą. Buvo įsitikinusi, sakė ji broliui, kad Dievas tikrai supras, jei nesupras šventasis Petras. Aloizijus buvo geras vyras ir žmogus, o jei ir gėrė per daug, tai kaltas tas vis prasikišantis airis jame. Be vienuolikos minučių aštuntą keletas sprogimų sudrebino Derio prekybos miestelį ant Kitčenerio griuvėsių. Niekas nežuvo, nes parduotuvės atsidarydavo dešimtą, o penkių šlavėjų brigada turėjo pasirodyti tik aštuntą (tokį rytą, beje, keli išvis nepasirodė). Ekspertų komanda vėliau atmetė sabotažo versiją. Jie spėjo - ne itin tvirtai - kad sprogimus sukėlė vanduo, pakliuvęs į miestelio elektros sistemą. Kad ir kaip būtų, ten dar ilgai niekas nevažiuos apsipirkti. Vienas sprogimas iššovė žiedų su deimantais, apyrankių, perlų vėrinių, vestuvinių žiedų ir “Seiko” laikrodžių fejerverką. Muzikinis automatas nušvilpė rytiniu koridoriumi ir nusileido fontane priešais “J.C.Penney’s”, kur paskubomis sugrojo gabaliuką iš “Meilės istorijos”. Tas pats sprogimas padarė skylę “Baskin-Robbins” ledainėje šalimais, ir visos trisdešimt viena ledų rūšys virto spalvota ledų upe, kuri pasipylė grindimis. “Sears” nugriaudėjęs sprogimas atplėšė ir nuskraidino kaip aitvarą stogo gabalą; jis nusileido už tūkstančio jardų, gražiai perskrodęs fermerio Brento Kilgalono siloso bokštą. Šešiolikmetis fermerio sūnus išlėkė su mamos fotoaparatu. Vėliau “National Enquirer” sumokėjo berniukui už nuotrauką šešiasdešimt dolerių, už kuriuos jo motociklas gavo naujas padangas. Trečiasis sprogimas pražiodė

"Hit or Miss", ir automobilių aikštelę nuklojo degantys marškiniai, džinsai, apatiniai. Paskutinis sprogimas suplėšė banko filialą kaip sugedusių konservų dėžutę. Dalis stogo irgi nušvilpė. Apsaugos sirena nutilo tik atsijungus nepriklausomai maitinimo sistemai po keturių valandų. Į dangų pakilo skolos kontraktai, depozitų blankai, skolų pažymos ir išnyko su vėjo gūsiu. Pinigai taip pat: daugiausiai dešimties ir dvidešimties banknotai; juos palydėjo penkių ir penkiasdešimties bei šimtinių būrelis. Anot banko pareigūnų, išplaukė per 75 tūkstančius dolerių... Vėliau, po banko viršūnių krizės kai kas prisipažins, - neoficialiai, suprantama, - kad išskraidė mažiausiai du šimtai tūkstančių. Rebeka Polson iš Heiven Vilidžo rado penkiasdešimtinę po durų kilimėliu, dvi dvidešimtines paukštidėje, o šimto dolerių kupiūra prilipo prie ąžuolo kieme. Su vyru tuos pinigus įmokėjo už savo automobilį. Daktaras Heilas, dabar jau pensininkas, pragyvenęs Vakarų Brodvėjuje beveik penkiasdešimt metų, žuvo lygiai aštuntą ryto. Daktaras mėgo girtis, kad kasdien jau 25-erius metus nueina dvi mylias pro Derio parką ir Pradinę mokyklą. Niekas jo nesulaikydavo: nei lietus, nei šlapdriba, nei kruša ar minusinė temperatūra. Jis išsiruošė įprastu maršrutu ir gegužės 31-osios rytą, nepaisydamas susirūpinusios savo ekonomės perspėjimų. Paskutiniai žodžiai, pasakyti per petį einant pro paradines duris buvo: "Nebūk tokia kvaila, Hilda. Paprasčiausias lietus. Būtum mačiusi, kas darėsi 57-aisiais! Tada tai buvo audra!" Kai daktaras Heilas vėl pasuko į Vakarų Brodvėjų, priešais Miulerių namą kaip raketa pakilo šulinio dangtis. Jis nurėžė galvą gerajam daktarui taip staigiai ir švariai, kad tas dar paėjo trejetą žingsnių, kol sukniubo negyvas ant šaligatvio.

O vėjas vis stiprėjo.

7

Po miestu, 16 : 15

Edis vedė juos tamsiais tuneliais valandą ar pusantros, kol daugiau nustebęs negu išsigandęs prisipažino, kad pasiklydo pirmą kartą gyvenime.

Vanduo ir toliau gurgėjo vamzdžiais, bet per tokią siaubingą akustiką nebuvo įmanoma pasakyti, ar garsai sklinda priekyje, ar užpakalyje, kairėje ar dešinėje, viršuje ar apačioje. Degtukų nebuvo. Jie pasiklydo tamsoje.

Bilas buvo išsigandęs... smarkiai išsigandęs. Pokalbis su tėvu jo dirbtuvėse vis lindo į galvą. *Devyni svarai brėžinių staiga kažkur išgaravo... Noriu pabrėžti, kad niekas nežino, kur ir kodėl visi tie prakeikti vamzdžiai eina. Kai jie veikia, niekam nerūpi. Kai ne, trys ar keturi vargšai iš vandentiekio turi išknisti, kuri pompa sugedo ar kodėl užsikišo latakas... Ten tamsu, dvokia, laksto žiurkės. To jau užtenka, kad laikytumeisi nuo jų atokiau, bet svarbiausia, kad gali pasiklysti. O taip jau yra atsitikę.*

Atsitikę anksčiau. Atsitikę anksčiau. Atsitikę...

Be abejo. Kad ir ta krūva kaulų ir medvilninių skudurų, kurią jie praėjo pakeliui į TO irštvą, pavyzdžiui.

Bilas pajuto kylant paniką ir vijo ją nuo savęs. Ji atsitraukė, bet vangiai. Kaip gyva ji plėšėsi, draskėsi, bandė ištrūkti. O dar tas neatsakytas klausimas, pribaigė jie TĄ ar ne? Ričis, Maikas ir Edis sako, kad taip. Bet jam nepatiko tas abejonės šešėlis Beverlės veide ir Steno žvilgsnyje prieš šviesai užgęstant.

- Tai ką dabar darysim? - paklausė Stenas. Bilas išgirdo tame balse drebantį mažą berniuką ir suprato, kad klausimas skirtas jam.

- Taip, - pritarė Benas. - Ką? Velnias, kaip norėčiau turėti žibintuvėlį... ar ben žva... žvakę, - Bilui pasirodė, kad girdėjo gniaužiamą verksmą. Tai išgąsdino užvis labiausiai. Benas būtų pritrenktas tai sužinojęs, bet Bilui jis atrodė kietas ir atkaklus, ramesnis už Ričį ir ne taip lengvai pasiduodantis kaip Stenas. Jeigu Benas beveik palūžo, jų laukia dideli nemalonumai. Bilo mintys grįždavo ne prie santechniko kaulų, o Tomo Sojerio ir Bekės Tečer, pasiklydusių Makdugalo olose. Jis kratėsi tų minčių, tačiau jos patyliukais vėl sugrįždavo.

Nerimą kėlė dar kai kas, ką buvo per sunku aprėpti pavargusio berniuko protui. Galbūt minties paprastumas buvo to priežastis: jie tolo vienas nuo kito. Įsipareigojimas, išlaikęs kartu visą vasarą, buvo įvykdytas. Jie pasiekė TĄ ir nugalėjo. TAS gali būti miręs, kaip mano Ričis su Edžiu, arba taip sužeistas, kad miegos šimtus, tūkstančius ar dešimtis tūkstančių metų. Jie išvydo TĄ, pamatė be paskutinės kaukės ir tikrai buvo baisu, bet kartą tokį pamačius, fizinis pavidalas gąsdino ne taip, - TAS neteko pagrindinio savo ginklo. Šiaip ar taip, jie visi buvo matę vorų. Jie buvo keisti ir šlykštūs, vargu ar kuris nors iš jų galės žiūrėti į juos

(jeigu kada nors iš čia ištrūks)

nenukrėstas šiurpo. Bet voras viso labo tik voras. Gali būti, kad nuėmus siaubo kaukę, neliks nieko, su kuo žmogaus smegenys negalėtų susitaikyti. Ta mintis teikė viltį. Su viskuo, išskyrus

(negyvas šviesas)

tai, kas ten buvo, o gal net ir su ta neapsakoma gyva šviesa, tykančia ant makrokosmo slenksčio. Negyvos šviesos ir kelionė tamsa ėmė dilti iš atminties. Bet ne tai svarbiausia. Svarbiausia mintyse, o ne ant liežuvio, buvo jausmas, kad draugystė irsta... irsta, o jie vis dar tamsoje. Tas KITAS per jų draugystę galėjo padaryti juos kažkuo daugiau negu paprasti vaikai. Bet jie vėl tampa tik vaikais. Bilas juto tą patį, ką jautė visi.

- Kas dabar, Bilai? - paklausė Ričis tiesiai.

- Aš n-n-nežinau, - ištarė Bilas. Mikčiojimas vėl grįžo. Jį girdėjo pats, girdėjo draugai, ir Bilas stovėjo tamsoje, uodė lapojančios panikos kvapą, svarstydamas, kiek truks, kol kas nors - Stenas, tikriausiai Stenas - neišlaikys ir pratrūks: "O kodėl tu nežinai? Tu mus čia įtraukei!"

- O kaip Henris? - susirūpino Maikas. - Jis dar čia, a?

- O Jėzau, - beveik sudejavo Edis. - Aš visai jį pamiršau. Aišku, kad čia, ir tikriausiai pasiklydo kaip ir mes, ir bet kada galime jį susitikti... Jėzau, Bilai, negi tau niekas neateina į galvą? Tavo tėtis čia dirba! Negi visai nieko nesugalvoji?

Bilas paklausė tolimo vandens gaudimo ir pabandė sugalvoti ką nors, ko Edis - visi - reikalavo. Nes tikrai, tai jis atsivedė juos čia ir jo pareiga iš čia išvesti. Minčių nebuvo. Jokių.

- Turiu idėją, - tyliai ištarė Beverlė.

Tamsoje Bilas išgirdo garsą, kurio negalėjo iš karto nusakyti. Tylus, nebaisus šiurenimas. Paskui jau pažįstamas garsas... užtrauktuko. *Ką?*.. - paklausė savęs ir suprato. Ji nusirengia. Dėl kažkokios priežasties Beverlė nusirenginėja.

- Ką tu darai? - paklausė Ričis sutrikęs, ir žodis užsikirto ties paskutiniu skiemeniu.

- Aš žinau kai ką, - kalbėjo mergaitė tamsoje. Bilui balsas pasirodė labiau suaugusios. - Žinau, nes tėvas pasakė. Žinau, kaip vėl sujungti visus. O jeigu nesusijungsime, niekada iš čia neištrūksime.

- Ką? - apstulbęs ir išsigandęs paklausė Benas. - Apie ką tu kalbi?

- Apie tai, kas amžiams mus sujungs. Tai, kas parodys...

- N-n-ne, B-B-Beverle! - sušuko staiga supratęs, viską supratęs Bilas.

- Kas parodys, kad aš jus visus myliu, - baigė Beverlė, - kad jūs esate vieninteliai mano draugai.

- Apie ką ji k... - pradėjo Maikas.

Bevė ramiai nutraukė jį:

- Kuris pirmas? Manau

8

TO gūžtoje, 1985

jis miršta, - šniurkšėjo Beverlė. - TAS nukando jam ranką... - ji tiesėsi prie Bilo, bet Bilas atstūmė ją.

- TAS vėl bėga! - suriaumojo jis jai. Kraujas prikepo ant jo lūpų ir smakro. - E-e-eime! Riči! B-B-Benai! Šį k-kartą t-t-tikrai ją p-pribaigsime!

Ričis atgręžė į save Bilą, pažiūrėjo kaip į beviltiškai kliedintį ir pasakė:

- Bilai, mums reikia pasirūpinti Edžiu. Turime užveržti ranką, išnešti iš čia.

Bet Beverlė dabar sėdėjo pasiguldžiusi Kaspbrako galvą ant kelių ir glostė ją. Ji sugavo jo žvilgsnį.

- Eik su Bilu, - pasakė. - Jeigu leisi Edžiui mirti už nieką... jei TAS grįš po dvidešimt penkerių, penkiasdešimties ar net dviejų tūkstančių metų, prisiekiu... aš vaidensiuos tavo vėlei. Eik!

Ričis valandėlę žiūrėjo į draugę netikėdamas. Ir pajuto, kad jos veidas netenka kontūrų, virsta blyškiu mėnuliu augančiuose šešėliuose. Šviesa geso. Tai įtikino.

- Gerai, - pasakė jis Bilui. - Šįkart paseksim.

Benas stovėjo už voratinklio, kuris vėl ėmė irti. Jis matė viršuje siūbuojant figūrą ir meldėsi, kad Bilas nepakeltų akių.

Bet kai tinklas ėmė kristi gabalais, Bilas pasižiūrėjo.

Pamatė kabančią kaip senas girgždantis liftas Odrą. Ji nukrito dešimt pėdų, pašvytavo, staiga smuko dar penkiolika. Veidas nesikeitė. Porcelianinės žydros akys buvo išsiplėtusios, basos kojos siūbavo kaip švytuoklės. Plaukai krito ant pečių. Burna pravira.

- ODRA! - suriko Bilas.

- Bilai, einam! - pašaukė Benas.

Aplinkui pleišėjo ir krito ant grindų voratinklio lynai. Ričis staiga griebė Bilą per liemenį ir metė per dešimties pėdų aukščio tinklo akį.

- Eik, Bilai! Pirmyn! Eik!

- Ten Odra! - beviltiškai priešinosi Denbras. - T-ten ODRA!

- Kad ir pats popiežius, - niūriai nukirto Ričis. - Edis negyvas, ir mes pribaigsim TĄ, jei dar gyva. Šįkart baigsim iki galo, Didysis Bilai. Odra gyva ar mirusi. Dabar einam!

Bilas pasvyravo, ir mintyse ėmė blyksėti vaikų, mirusių vaikų veidai, kaip nuotraukos iš Džordžo albumo. MOKYKLOS DRAUGAI.

- G-g-gerai. E-einam. A-atleisk man, V-V-Viešpatie.

Abu su Ričiu perbėgo tinklą ir prisijungė prie Beno kitoje pusėje. Tada tinklas krito. Jie lėkė paskui TĄ, o Odra svyravo kokone penkiolika pėdų nuo akmens grindų, pririšta prie yrančio tinklo.

9

Benas

Jie sekė kraujo pėdsakais - naftos juodumo kraujo balomis, tekančiomis ir nykstančiomis grindų tarpuose. Bet kai grindys ėmė kilti link pusmėnulio formos angos salės gale, Benas pastebėjo kai ką nematyta: kiaušinių taką. Kiekvienas buvo juodas ir gruoblėtu lukštu, stručio kiaušinio dydžio. Nuo jų sklido karšta šviesa. Benas išvydo, kad jie pusiau permatomi: viduje rangėsi juodi gyviai.

TO vaikai, - pagalvojo jis su pasidygėjimu. - *Neišnešioti vaikai! Dieve! Dieve!*

Ričis su Bilu sustojo ir bukai įsistebeilijo į kiaušinius.

- Eikite! Eikite! - paragino Benas. - Aš jais pasirūpinsiu. Pribaikit TĄ!

- Gaudyk! - riktelėjo Ričis ir pametėjo Henskomui degtukus.

Benas sugavo. Bilas su Ričiu nuskubėjo į priekį. Benas palydėjo juos nykstančioje šviesoje. Paskui draugai įsmuko į angą ir išnyko. Tada jis pažvelgė į pirmąjį kiaušinį, į juodą, vabzdį maldininką primenantį siluetą jame, ir ryžtas ėmė sklaidytis. *Tai... ne, vaikinai, to jau per daug. Per klaiku. Jie tikrai nusibaigs ir be jo; juk jie ne sudėti, o tiesiog iškritę.*

Bet TO laikas jau buvo netoli... ir jei bent vienas iš jų išgyvens... bent vienas...

Sukaupęs visą drąsą, sukaupęs mirštantį blyškų Edžio veidą, Benas nuleido vieną kaubojišką batą ant kiaušinio. Jis pliūkštelėjo kaip dvokianti placenta. Ir per grindis vangiai mėgino sprukti žiurkės dydžio voras. Beno galvoje pasigirdo spigus miaukimas, kaip pjūklo džyravimas.

Benas pasivijo jį medinėmis kojomis ir užmynė. Jautė, kaip sutraška ir sutyžta voro kūnelis po kulnu. Gerkle pakilo gumulas, ir Benui nepavyko susitvardyti. Išsivėmęs pasukiojo kulną, ištrindamas padarą į akmenis, ir garsai galvoje nutilo.

Kiek jų? Tų kiaušinių? Ar tik neskaičiau, kad vorai sudeda tūkstančius... ar net milijonus? Tiek nesutraiškysiu neišprotėjęs...

Privalai. Privalai. Pirmyn, Benai... darykim tai kartu!

Jis priėjo prie antro kiaušinio ir padarė tą patį. Viskas kartojosi: trakštelėjimas, vimdanti smarvė, coup de grace*. Trečias. Dar vienas. Dar. Iš lėto artėja prie juodos skylės, kurioje pradingo draugai. Pasidarė visiškai tamsu, Beverlė ir pleišėjantis tinklas liko užpakalyje. Benas vis dar girdėjo jo šnaresį. Tamsoje kiaušiniai atrodė kaip blyškūs akmenys. Kiekvienąkart traiškydamas Benas užžiebdavo degtuką ir spėdavo sužiūrėti, kur sprunka voras, kol liepsnelė neužgesdavo. Jis neįsivaizdavo, ką darys tada, kai baigsis degtukai, o priekyje lauks eilė kiaušinių su nenusakomu gemalu.

10

TAS, 1985

Vejasi.

TAS jautė juos artėjant, vejantis, ir TO baimė augo. Galbūt TAS visai neamžinas, - kada nors juk reikia pripažinti. Blogiausia, kad TAS jautė savo palikuonių mirtį. Trečiasis iš šitų nekenčiamų berniukų-vyrų sekė TO gimdymo taku ir pusiau paklaikęs iš pasišlykštėjimo traiškė vieną kiaušinį po kito.

Ne! - suvaitojo TAS sverdėdamas į šonus, jausdamas, kad gyvybė teka per šimtus žaizdų, ne mirtinų, bet skausmingų ir sulaikančių TĄ. Viena koja karojo ant mėsos gabalo. TAS nebeturėjo vienos akies. Viduje viskas buvo suirę nuo kažkokių nuodų, kuriuos prakeiktas berniukas-vyras sušvirkštė į gerklę.

O jie vis dar seka, mažina atstumą. Kaip tai atsitiko? TAS inkštė ir miaukė, o pajutęs persekiotojus visai čia pat, galėjo padaryti tik viena - kautis.

---

* coup de grace - veiksmas, kuriuo baigiama tai, kas nuolat blogėjo, arba žmogaus ar gyvūno nužudymas, kad nesikankintų.

11

Beverlė

Kol prieblandą visiškai pakeitė tamsa, ji pamatė, kad Bilo žmona krenta dar dvidešimt pėdų ir įstringa vėl. Odra ėmė sukiotis, ilgi raudoni plaukai draikėsi į šalis. *Jo žmona,* - pagalvojo Bevė. - *Bet aš buvau pirmoji jo meilė, ir net jeigu jam atrodė, kad kuri kita moteris buvo pirmoji, tai tik todėl, kad jis pamiršo... pamiršo Derį.*

Paskui ji liko visai viena su drikstančio tinklo garsais ir nurimusiu Edžiu. Bevė nenorėjo jo paleisti, nenorėjo, kad veidas nusileistų ant pragaištingų šitos vietos grindų. Todėl ji laikė Edį ant sulenktos ir jau beveik nutirpusios alkūnės ir glostė plaukus nuo drėgnos kaktos. Ji pagalvojo apie paukščius... tikriausiai atsiminimai nuo Steno, vargšo Steno, kuris negalėjo šito pakelti.

Visi... visiems aš buvau pirmoji meilė.

Bevė mėgino prisiminti tai, nes apie tai buvo gera galvoti šitoje tamsoje, kur negalima atpažinti garsų. Taip ji jautėsi ne tokia vieniša. Iš pradžių nesisekė - įkyriai lindo paukščių vaizdas - varnai, krankliai, varnėnai, pavasario paukščiai, pasirodantys iš kažkur, kol gatvės žliaugia polaidžio vandeniu ir šešėliuose niūriai tūno paskutinio purvino sniego lopai.

Atrodė, kad jie visada pasirodo apniukusią dieną, ir tu stebiesi, iš kur tie paukščiai išlindo. Staiga jie pripildo Derį savo gyvu klegėjimu. Jie būriuojasi ant telefonų laidų ir Vakarų Brodvėjaus viktorijinio stiliaus kraigų, spaudžiasi ant televizijos antenos virš "Volio kurorto", užpildo plikas šlapias Meino gatvės guobų šakas. Susirenka, patarška spigiais kaimiečių, susirinkusių žaisti bingo, balsais, o paskui, tarsi pagal žmogaus ausiai nesugaunamą signalą, vienu metu pakyla, užtemdydami dangų... ir nusileidžia kur nors kitur.

Taip, tie paukščiai grįžta todėl, kad man buvo gėda. Tai tėvas vertė mane gėdytis, o galbūt ir TAS. Gali būti.

Paskui paukščius grįžo pats prisiminimas, tik blankus ir nerišlus. Gal toks ir liks amžiams. Ji...

Mintys nutrūko, kai ji suprato, kad Edis

12

Meilė ir aistra, 1958 rugpjūčio 10

ateina prie jos pirmas, nes jis bijo labiausiai. Jis ateina ne kaip tos vasaros draugas ar meilužis, bet kaip dar prieš trejus ar ketverius metus ėjo pas mamą, ieškodamas paguodos. Jis nesitraukia nuo jos glotnaus nuogumo, ir iš pradžių Bevei pasirodo, kad jis net nepajuto jo. Edis dreba, o tamsa tokia, kad net apglėbusi Beverlė jo nemato, ir jei ne gipsas, berniukas būtų ne daugiau realesnis už vaiduoklį.

- Ko tu nori? - klausia jis.

- Tu turi įkišti savo daiktą į mane, - atsako mergaitė.

Jis bando ištrūkti, bet ji nepaleidžia, ir Edis pasiduoda. Beverlė išgirsta kažkieno, tikriausiai Beno, atodūsį.

- Beve, aš negaliu to padaryti. Nežinau kaip...

- Tai nesunku. Bet tau reikia nusirengti, - ji pagalvoja apie sunkumus su gipso ištraukimu iš rankovės ir apsigalvoja. - Kelnes.

- Ne, aš negaliu! - bet Beverlei atrodo, kad dalis jo gali ir nori, nes Edis nebedreba, o ji jaučia kažką mažą ir kietą spaudžiantis prie jos pilvuko.

- Gali, - pasako ji ir patraukia jį žemyn. Po nugara ir kojomis sausa kieta žemė. Tolimas vandens kriokimas migdo ir ramina. Ji apkabina Edį. Tą akimirką įsikiša griežtas kaltinantis tėvo veidas

(noriu pažiūrėti, ar tu neliesta)

ir ji suneria rankas draugui ant kaklo, priglaudžia šilkinį skruostą prie jo veido, o kai berniukas švelniai paliečia jos mažytes krūtis, ji atsidūsta ir pirmą kartą pagalvoja: Čia Edis. *Ji prisimena vieną liepos dieną - ar tai buvo tik prieš mėnesį? - kai į Barensą atėjo tik Edis su visa krūva komiksų knygelių. Jie praskaitė kartu visą popietę, kaip Mažoji Lulu rinko žemuoges ir patekdavo į visokiausius nuotykius ir apie raganą Heizelę. Gera buvo.*

Ji galvoja apie paukščius, tiksliau, apie kovus ir varnėnus, kurie grįžta pavasarį, o jos rankos paliečia Edžio diržą, atsega jį, o Edis tvirtina vėl, kad negalės to padaryti, o ji žino, kad jis galės, ir dabar jaučia ne gėdą ar baimę, o keistą triumfą.

- Kur? - klausia berniukas, ir tas kietas daiktas atkakliai stumiasi tarp kojų.

- Čia.

- Beve, aš nukrisiu ant tavęs! - šūkteli Edis, ir oras ima skausmingai šniokšti jam iš gerklės.

- Man atrodo, kad taip ir turi būti, - atsako ji, prilaiko ir pakreipia jį. Edis stumiasi per greitai, ir ją nutvilko skausmas.

- Sssss! - įtraukia oro Bevė ir prikanda lūpą, o galvoje vėl paukščiai, pavasario pranašai, užtūpę namų stogus ir vienu šūviu pakimbantys po žemais kovo debesimis.

- Beverle? - neramus Edžio balsas. - Ar viskas gerai?

- Lėčiau, - paprašo ji. - Bus lengviau kvėpuoti.

Berniukas paklūsta, ir netrukus ima alsuoti greičiau, bet ne todėl, supranta Bevė, kad jam blogai.

Skausmas išnyksta. Staiga jis sugreitina, nurimsta, suakmenėja ir išleidžia garsą, kažkokį garsą. Mergaitė jaučia, kad tai jam ypatinga, visiškai nepatirta, kažkas panašaus į... skrydį. Ji pasijunta galinga: joje suveša pakilus triumfo jausmas. Ar tai to jos tėvas bijojo? Ką gi, gali būti! Šitame akte yra galios, pančius sutraukančios galios. Bevė nejaučia jokio fizinio malonumo, bet ją apima savotiška ekstazė. Ji jaučia artumą.

Edis priglaudžia veidą jai prie kaklo, o ji apsikabina. Berniukas verkia. Ji nepaleidžia. Juos jungusi dalis ima slopti. Nepalieka jos, bet traukiasi, mažėja.

Kai draugo kūnas atsitraukia, ji atsisėda ir paliečia jo veidą.

- Ar tu?

- Ką aš?

- Kas turėjo būti. Nežinau tiksliai.

Edis purto galvą; ji jaučia savo ranka.

- Aš nemanau, kad tai buvo visai tas... žinai, kaip dideli berniukai sako. Bet tai... tai buvo tikrai kažkas, - jis sako tyliai, kad kiti negirdėtų. - Aš myliu tave, Beve.

Sąmonė čia atsijungė trumpam. Tikriausiai buvo ir daugiau pasakyta: kai kas pašnibždomis, kai kas garsiai, bet ji to neprisiminė. Nesvarbu. Ar reikės įkalbinėti kiekvieną iš eilės? Taip, tikriausiai. Tai neturi reikšmės. Jie turėjo būti įkalbinti į šitą esminę pasaulio ir begalybės grandį, į vienintelę vietą, kur kraujas paliečia amžinybę. Tai nesvarbu. Svarbu tik meilė ir aistra. Čia, šioje tamsoje, pati geriausia vieta. Bent jau už kitas geresnė.

Prie jos prieina Maikas, paskui Ričis, ir viskas kartojasi. Atsiranda malonumo pojūtis, blankus karštis jos vaikiškoje lytyje, ir ji užsimerkia, kai ateina Stenas. Galvoja apie paukščius, pavasarį ir paukščius, mato juos, vėl ir vėl, užpildančius vienu metu išrengtus žiemos medžius, tuos plėšriausio metų laiko šauklius, mato iš naujo juos kylančius, sparnų plakimąsi, ir mąsto: "Po mėnesio kiekvienas vaikas Derio parke turės aitvarą ir saugosis, kad jų virvelės nesusipintų". Galvoja: "Štai ką reiškia skristi".

Su Stenu, kaip ir su kitais, pasikartojo negailestingas nykimo, traukimosi pojūtis, kartu su tuo, ko jiems reikėjo iš šito akto, kažkuo ypatingu, bet iki galo nepatirtu.

- O tu? - klausia ji vėl, ir nors gerai nežino, kas būtent "tai" yra, ji supranta, kad Stenas nepatyrė.

Po ilgokos pauzės prieina Benas.

Jis dreba visu kūnu, bet tai ne baimės drebulys, kurį jautė Urisas.

- Beverle, aš negaliu, - sako jis balsu, kuris turi skambėti įtikinamai, bet išeina priešingai.

- Gali. Aš jaučiu.

Ji tikrai jaučia. Jo kietumo daugiau; daugiau jo paties. Ji jaučia tai po švelniu pilvo stumtelėjimu. Dydis sukelia smalsumą, ir Bevė prisiliečia prie iškilumo. Benas sudejuoja jai prie kaklo, ir nuo jo kvėpavimo kūnas pašiurpsta. Pirmą kartą nutvilko tikras karštis - jausmas jos viduje pasidarė labai didelis, ji suvokia, kad per didelis

(ir ar jis ne per didelis, ar tilps joje?)

ir per daug subrendęs jai. Kaip Henrio bomba, neskirta vaikams; jis gali sprogti ir išsprogdinti tave. Bet ne vieta ir ne laikas nuogąstauti: čia

meilė, aistra ir tamsa. Jeigu jie nepabandys pirmųjų dviejų, tikrai liks su paskutiniąja.

- Beverle, ne...

- Taip.

- Aš...

- Parodyk man, kaip skristi, - ramiai paprašė ji, pajutusi šiltus lašelius ant skruosto ir kaklo, kai Benas pravirko. - Parodyk, Benai.

- Ne...

- Jeigu sukūrei eilėraštį, parodyk. Liesk mano plaukus, jei norisi. Viskas gerai.

- Beverle... aš... aš...

Jis nebedreba, - visas purtosi. Bet ne iš baimės - jo dalis pranašauja skausmą. Ji galvoja apie

(paukščius)

jo veidą, mielą, garbingą, atvirą veidą, ir žino, kad tai ne baimė; tai jo troškimas, gili aistra, vos vos sulaikoma, ir ji vėl pajunta galią, panašią į skrydį, žvilgsnį žemyn į paukščius ant stogų, ant televizijos antenos, paukščius kaip žemėlapyje; aistra, o taip, štai kas, meilė ir aistra išmoko skraidyti.

- Benai! Taip! - surinka ji staiga, ir Benas sminga.

Ji pajunta skausmą, vieną mirksnį pasijunta sutraiškyta. Tada jis pasiremia delnais, ir tas pojūtis išnyksta.

Jis didelis, o taip - skausmas daug giliau, negu pasiekė Edis. Bevei tenka sukąsti lūpą ir galvoti apie paukščius, kol deginimas pranyksta. O tada ji paliečia jo lūpas vienu pirštu, ir berniukas sudejuoja.

Karštis sugrįžta, jos galia perbėga Benui, ir Beverlė mielai perleidžia ją ir eina jos pasitikti. Apėmė supimo jausmas, nuostabus saldumas priverčia ją bejėgiškai muistytis galva, ir pro sukąstas lūpas ištrykšta dejonė. Štai skrydis, štai, o meile, o aistra, o, tai nenuneigiama, tai sieja, duoda, uždaras ratas: rišti, duoti... skristi.

- O Benai, mielasis, taip, - šnibžda ji, jausdama, kaip prakaitas išmuša veidą, jausdama jų jungtį, kažką tvirtai vietoje, kaip visą amžinybę su apverstu aštuonetu iš šonų. - Aš tave be galo myliu, brangusis.

Ir ji pajuto, kad kažkas prasideda, kažkas, apie ką šnabždančios ir kikenančios tualete mergaitės nė nenutuokia; jos tik aikčiojo, koks nuostabus turėtų būti tas seksas, ir Beverlė suvokia, kad daugumai tai atrodo nesuprantamas ir nerealizuotas monstras. Jos vadina aktą TUO. Ar tu užsiiminėsi TUO, ar tavo sesuo ir jos vaikinas užsiiminėja TUO, ar tėvas su mama dar mėgaujasi TUO. Kaip jos niekada neužsiiminės TUO, kurgi ne - visos penktokės būsimos senmergės, ir Beverlei pasidaro aišku, kad nei viena net neįtarė apie šitai... šitą pabaigą, ir ji vos susitvardė nesurikusi dėl to atradimo, nes draugai pagalvotų, kad jai labai skauda. Ji užsidengia burną ranka ir sukanda. Ji supranta spigų Gretos Bovi ir Selės Miuler juoką; o argi jie, visi septyni, nesikvatojo visą šitą ilgiausią savo gyvenimo vasarą? Juokiesi, nes tai, kas baisu ir nežinoma, yra kartu ir

juokinga. Juokiesi ir verki vienu metu, kaip mažylis prisiartinus keliaujančio cirko klounui, žinodamas, kad turėtų būti juokinga... bet yra ir nežinoma, pripildyta nepažįstamos amžinos galios.

Sukąsta ranka nesulaiko ašarų, ir ji gali tik rėkti į tamsą "taip, taip, taip!", kad parodytų jiems - ir Benui - savo pritarimą.

Fantastiški skrydžio vaizdai mišo su kimiu kovų ir varnėnų klegesiu, virto nuostabiausia pasaulio muzika.

Ji skrenda, kyla, ir ta jėga dabar ne su ja ar juo, o tarp abiejų, Benas surinka, ji jaučia jo virpančias rankas, išsiriečia, pasiduoda jo spazmams, jo prisilietimui, absoliučiam artumui tamsoje. Jie išsimuša į gyvenimo šviesą kartu.

Paskui viskas baigiasi, jie vienas kito glėbyje, berniukas nori kažką pasakyti, tikriausiai kvailai atsiprašyti, taip sugriaudamas jos prisiminimus, užkraudamas pančius, todėl Bevė nutildo jį bučiniu ir atstumia.

Prie jos ateina Bilas.

Jis irgi bando kažką pasakyti, bet liežuvis visiškai pinasi.

- Patylėk, - sako mergaitė, tvirta savo pažinime, bet pasijutusi išvargusi. Išvargusi ir visa šlapia. Vidus ir šlaunys limpa, tikriausiai todėl, kad Benas iš tikro baigė, arba todėl, kad ji kraujuoja. - Viskas bus gerai.

- T-t-t-tu ti-ti-tikrai į-į-įsitikinusi?

- Taip, - atsako ji ir suneria rankas jam ant kaklo, uodžia nuo prakaito sudrėkusius jo plaukus. - Tikrai.

- A-a-ar t-t-tai... ar t-t-t...

- Šššš...

Tai ne tas pats, kas su Benu; aistra, bet ne tokia. Būti su Bilu yra geriausia visko pabaiga. Jis švelnus, jautrus ir savaip ramus. Ji jaučia jo aistrą, bet ji pažabota susirūpinimo ja, galbūt todėl, kad tik ji ir Bilas suvokia, koks baisus šitas aktas ir kad apie tai nebus galima sakyti nei kam nors kitam, nei prisiminti tarpusavyje.

Nustebinta staigaus pakilimo ji spėjo pagalvoti: "O! Tai nutiks dar kartą, kažin ar galėsiu pakelti..."

Mintis nušlavė absoliutus malonumas, ir ji išgirdo Bilo šnabždesį: "Aš myliu tave, Beve, aš myliu tave, visada mylėsiu", - jis kartojo tai be galo ir nė trupučio nemikčiojo.

Ji prispaudžia Bilą prie savęs ir taip lieka susiglaudę skruostais.

Jis atsitraukia be žodžių, Beverlė lieka viena, lėtai velkasi drabužius jausdama maudimą, kurio jie, būdami vyrai, niekada nepajus, malonumą ir palengvėjimą, kad viskas jau pasibaigė. Tenai dabar tuščia, ir nors jai gera, kad jos kūnas vėl priklauso jai, tuštumas gimdo keistą melancholiją, kurios ji nepajėgi išreikšti... tik gali palyginti su plikais medžiais po baltu žiemos dangumi, tuščiais medžiais, laukiančiais juodų pavasario paukščių - sniego mirties pranašų.

Ji suranda draugus apgraibomis.

Valandėlę tvyro tyla, o kai pasigirsta balsas, Bevė visai nenustemba, kad tai Edis.

- Atrodo, kad pasukome du kartus į dešinę, o turėjome eiti į kairę. Jėzau, žinojau tai, bet buvau toks suprakaitavęs ir susimakalavau...

- Tu makaluojiesi visą savo gyvenimą, Edsi, - sako Ričis. Balsas malonus. Panikos gaidelių nė kvapo.

- Mes dar keliose vietose sukom ne ten, - tęsia Edis, nekreipdamas į jį dėmesio, - bet tai blogiausia. Jeigu grįžtume ten, tikriausiai pasiseks išlįsti.

Jie nerangiai susirikiuoja eile su Edžiu priešakyje. Už jo, ant peties uždėjusi ranką, Beverlė, paskui Maikas. Jie vėl ima eiti, šįkart jau sparčiau. Edis daugiau neabejoja.

Mes grįžtame namo, *- mąsto Beverlė, ir iš džiaugsmo bei palengvėjimo suvirpa kūnas.* Taip, namo. Ir tai puiku. Mes įvykdėme užduotį, dėl kurios čia atėjome, todėl galime grįžti ir vėl būti paprasčiausiais vaikais. O argi tai ne puiku?

Ji suvokia, kad vanduo srūva visai netoliese.

Dvidešimt trečias skyrius
IŠĖJIMAS

1

Deris, 9 : 00 - 10 : 00

Po devynių dešimt Deryje užfiksuotas penkiasdešimt penkių mylių per valandą vėjo greitis su gūsiais iki septyniasdešimties. Vėjomačio rodyklė teismo rūmuose pakilo ties aštuoniasdešimt vienos mylios per valandą atžyma, tada nukrito iki nulio. Vėjas nulupo prietaisą nuo stogo ir nusviedė į darganotą prieblandą. Kaip ir Džordžo Denbro laivelio jo daugiau niekas nematė. Pusę dešimtos įvyko tai, kas Derio vandentiekio departamento įsitikinimu buvo neįmanoma: Derio senamiestis užtvindytas pirmą kartą po 1958 metų rugpjūčio, kai dauguma senų latakų užsikimšo arba buvo perpildyti. Be ketvirčio dešimt iš abiejų Kanalo pusių automobiliais ir furgonais ėmė važiuoti vyrai paniurusiais veidais. Po 1957 metų spalio vėl prisiminti smėlio maišai. Arka, pro kurią po trijų centrinių senamiesčio gatvių sankryža žemyn leidosi Kanalas, buvo užpildyta kone iki pat viršaus. Meino, Kanalo ir Ap Mailo kalvos gatvės buvo nepravažiuojamos, o tie, kurie brido kelti krantinės, po kojomis jautė drebant grindinį. Ta vibracija nesiliovė, ir vyrai džiaugėsi perėję į šiaurinę senamiesčio dalį, kuo toliau nuo to daugiau jaučiamo negu girdimo gaudimo. Haroldas Gardneris šūktelėjo Alfredui Zitneriui, turėjusiam nekilnojamo turto agentūrą vakarinėje miesto dalyje, ar tik neįgrius gatvės. Zitneris atsakė, kad greičiau jau pragaras suledės. Haroldas įsivaizdavo, kaip Adolfas Hit-

leris ir Judas Iskariotas atrodytų su pačiūžomis, ir vėl puolė tampyti maišų su smėliu. Vanduo vos per tris colius nesiekė cementinės krantinės viršaus. Barense Kenduskegas jau išlipo iš krantų, ir apie pusiaudienį vešli augmenija ir reti medeliai kyšojo iš klampaus dvokiančio ežero. Vyrai plušo stabteldami tik kai smėlio atsargos baigėsi... o tada, po dešimties dešimt, suakmenėjo nuo baisaus traškėjimo. Haroldas Gardneris prisipažino vėliau savo žmonai, kad palaikęs tai pasaulio pabaiga. Žemėje prasmego dar ne senamiestis - vandentiekio bokštas. Vienintelis tikras to įvykio liudininkas buvo Endrius Kynas, Norberto Kyno anūkas, bet tą rytą jis sutraukė tiek "Kolumbijos raudonųjų", jog pirma pamanė regįs haliucinaciją. Jis trainiojosi lietaus merkiamomis Derio gatvėmis nuo aštuonių, kaip tik nuo tada, kai daktaras Heilas buvo perkeltas atlikti medicinos praktikos į dangų. Jis permirko iki paskutinio siūlelio (išskyrus dviejų uncijų kapšiuką su kanape po pažastimi), bet visai to nejuto. Endrius pasiekė Memorialinį parką ir išsprogino akis iš netikėtumo. Ir jeigu jos neapgaudinėja, bokštas dabar pasviro kaip sumautas Pizos bokštas ant visų makaronų dėžučių. "Oho!" - šūktelėjo Kynas, kai bokštas ėmė traškėti; akys dar labiau išvirto, lyg būtų ant kietai suspaustų spyruoklyčių. Bokšto pasvirimo kampas vis didėjo, kai jis stypsojo ten prilipusiais prie kojų džinsais, o nuo galvos raiščio tiesiai į akis žliaugė vanduo. Viename milžiniško vandens bokšto šone ėmė pokšėti baltos lentos... ne, ne visai pokšėti; šaudyti, būtų tiksliau. Ir dvidešimt pėdų nuo akmeninio pamato pasirodė plyšys. Pro ten ėmė trykšti vanduo. Dabar traškėjo siena iš senamiesčio pusės. Bokšte pasigirdo sprogimai, ir Endrius pamatė jį judant nelyginant milžiniško laikrodžio rodyklę nuo dvylikos iki pirmos, po to antros. Kanapės maišiukas iškrito Kynui iš pažasties už marškinių ir įstrigo prie diržo. To jis nepajuto. Stovėjo kaip pakerėtas. Sugaudė metalas - bokšto viduje vienas po kito trūkinėjo trosai kaip didžiausios pasaulyje gitaros stygos, ištempti, kad cilindras geriau laikytų vandens spaudimą. Bokštas sviro vis labiau, lūžo ir trūkinėjo lentos bei gontai.

- PO ŠIIIIMTS! - suriko Endrius Kynas, bet jį užgožė bokšto driokstelėjimas ir trijų ketvirčių milijono galonų vandens riaumojimas iš prasižiojusio šono. Pilka banga būtų nušlavusi liudininką, jeigu jis būtų stovėjęs nuokalnėje. Bet Dievas saugo girtus, vaikus ir atsakančiai apkvaišusius: Endrius stovėjo ten, iš kur viskas matėsi kaip ant delno, o neužtiško nė vienas lašelis.

- ČIA TAI BENT SPECEFEKTAI! - sušuko vaikinas, kai vandens masė nušliaužė parku, nubraukdama pakeliui saulės laikrodį, prie kurio mažas berniukas, vardu Stenas Urisas, dažnai stebėjo paukščius su savo tėvo žiūronais.

- STIVENAS SPILBERGAS NAGUS NUSIGRAUŽTŲ!

Paukščių maudyklę ištiko tas pats. Endrius dar matė ritantis pjedestalą po dubens ar dubenį po pjedestalo, paskui jie dingo iš akių. Klevų ir beržų juosta, skirianti parką nuo Kanzaso gatvės, buvo pervažiuota kaip degtukų cilutė kėglių rutulio. Jie nusinešė su savimi šnypščiančius elektros laidus.

Vanduo išsiliejo į gatvę, išplito, pasidarė panašesnis į vandenį, o ne šiurpią kietą sieną, nubraukusią saulės laikrodį, paukščių maudyklę, medžių juostą. Bet dar užteko jėgos suversti keletą Kanzaso gatvės namų į Barensą. Jie pasidavė siaubingai lengvai, dauguma net nesugriuvo. Endrius Kynas pažino tarp jų Karlo Masensiko namus. Misteris Masensikas buvo jo šeštos klasės mokytojas, tikras ciuckis. Kai namas persirito per slėnio kraštą, Endrius suvokė, kad viename lange dar dega žvakė. Tada suabejojo, ar tik nesapnuoja viso šito, įvertinant jo būklę. Iš Barenso pasigirdo sprogimas ir ūžtelėjo geltonos liepsnos kamuolys, kai kažkieno dujinis žibintas pataikė pramušti degalų talpą. Endrius spoksojo į Kanzaso gatvę, kur prieš keturiasdešimt sekundžių markstėsi eilutė vidutinės klasės namų. Dabar ten Miręs miestas, patikėk, širdele. Jų vietoje telkšojo dešimt baseinų-rūsių. Kynas dar kartą norėjo pareikšti savo nuomonę šitu klausimu, bet daugiau negalėjo surikti. Atrodo, kad jo triūba užsikišo. Diafragma ištižo. Tada pasigirdo sunkus dungsėjimas, lyg milžinas trinksėtų savo auliniais per laiptų pakopas. Tai vandentiekio bokštas, gigantiškas baltas cilindras, laistydamas vandens likučius, ritosi nuokalnėn. Stori lynai, turėję jį laikyti, švilpė ir kirto per žemę kaip plieno bizūnai, toje vietoje palikdami griovelius, kaipmat prisipildančius lietaus. Tada išsižiojusiam Endriui bežiūrint bokštas pakilo į orą. Pasirodė, kad jis taip ir sustingo ten - siurrealistinis paveikslas tiesiai nuo guminių beprotnamio sienų - išdužusiais langais, iškarusiais rėmais, per plyšius kliaukiančiu vandeniu, vis dar blyksinčiu įspėjamuoju žibintu ant stogo, kol galiausiai driokstelėjo visu ilgiu į gatvę. Kanzaso gatvė ir taip nesiskundė vandens stygiumi, o dabar jis ėmė šniokšti į senamiestį Ap Mailo kalva. "Ten juk buvo namai", - pagalvojo Endrius Kynas, ir jėgos apleido jo kojas. Jis žnegtelėjo ant patižusios žemės ir spoksojo į akmeninį pamatą, ant kurio visą jo gyvenimą stovėjo vandens bokštas. Mąstė, ar kas nors tuo patikės.

Ir nežinojo, ar patikės pats.

2

Galas, 1985 gegužės 31, 10 : 02

Bilas su Ričiu pamatė, kaip TAS apsisuka, žiopčiodamas žiauturais, sveikoji akis įsminga į juos, ir Bilas suprato, kad TAS išeikvojo savo šviesos šaltinį kaip koks jonvabalis. Likusi šviesa mirgėjo ir blaustėsi, - TAS buvo smarkiai sužeistas. TO mintys zyzė ir aidėjo

(paleiskite mane! paleiskit, ir turėsite viską, ko norite - pinigus, pasisekimą, laimę, galią - aš galiu tai duoti)

jo galvoje.

Bilas žengė į priekį tuščiomis rankomis, įbedęs akis į Voro vienintelę. Viduje ėmė augti jėga, ji apgaubė jį, pavertė rankas įtemptomis stygomis, pripildė kumščius savarankiškos galios. Šalia atsistojo išsišiepęs Ričis.

(galiu grąžinti tavo žmoną - tai mano ir tik mano galioje - ji neprisimins nieko, kaip ir jūs septyni neprisiminėte)

Jie arti, labai arti dabar. Bilas dabar uodė TO tvaiką ir netikėtai pašiurpo prisiminęs, kad taip trenkė visas Barensas, o jiems atrodė, jog kalta kanalizacija, užteršti šaltiniai ir smilkstantis sąvartynas... bet argi tai viskas, ką jie manė? Tai buvo TO smarvė ir tik ji buvo stipriausia Barense, nors tvyrojo visame Deryje kaip smogas. Žmonės neužuodė jos, kaip žvėrių gardų valytojai po kažkiek laiko neužuodžia smarvės ir net nesupranta, ko lankytojai rauko nosis.

- Abu, - burbtelėjo Bilas Ričiui, ir Ričis linktelėjo nepaleisdamas iš akių Voro, kuris dabar nuo jų traukėsi, pagaliau įremtas į kampą.

(negaliu duoti amžino gyvenimo, bet palietus man, jūs gyvensite labai ilgai - du, tris, gal net penkis šimtus metų... aš galiu padaryti jus Žemės viešpačiais, jeigu tik paleisite, paleisite mane, paleisite...)

- Bilai? - kimiai paklausė Tozijeris.

Su kylančiu, tvinkstančiu riksmu Bilas puolė į priekį. Ričis lėkė šalia. Jie abu smogė dešiniais kumščiais, bet Bilas suprato: tai jų sujungta jėga, sutvirtinta KITO galia; tai buvo atsiminimų ir aistros jėga, be viso to, tai buvo meilės ir nepamirštos vaikystės jėga.

Voro staugimas pripildė Bilo galvą, atrodo, garino smegenis. Kumštis įsmigo į liulančią drėgmę, paskui ranka iki peties. Jis ištraukė ją, pasruvusią juodu krauju. Iš žaizdos kliūstelėjo pūliai.

Ričis stovėjo beveik po sužalotu TO kūnu, pasruvusiu žaižaruojančiu krauju, klasikine boksininko poza, mosuodamas kumščiais.

Voras siekė jų savo kojomis. Viena brūkštelėjo Bilui per šoną, praplėšė marškinius, nubraukė odą. TO geluonis bejėgiškai daužėsi į grindis. TO staugimas kaip variniai varpai plėšė Bilo galvą. Monstras nerangiai pasilenkė kąsti, o Denbras ne tik kad nesitraukė, bet puolė visu kūnu kaip gyva torpeda. Jis įlėkė į to nasrus kaip gynėjas, nuleidęs pečius, tiesiu taikymu.

Iš pradžių dvokiantys TO viduriai tiesiog tempėsi lyg tinklas, kuris jį atmuš paskui atgal. Su neišrėktu riksmu Bilas skynėsi smarkiau, darbuodamasis rankomis ir kojomis. Ir prasimušė. Jį permerkė karštas skystis. Bėgo per veidą, į ausis. Bilas purškė jį per nosį.

Jis vėl buvo tamsoje, iki pečių konvulsiškai trukčiojančiame TO kūne. Užimtose ausyse ritmingai mušė klak - KLAK - klak - KLAK būgnas, būgnas, lydintis paradą, kai į miestą atvyksta cirkas su būriu išsigimėlių ir besivaipančių klounų.

Širdis.

Bilas girdėjo skausmingą Ričio riksmą, virtusį aimana ir staiga nutrūkusį. Bilas dūrė suspaustais kumščiais gilyn. Duso, rangėsi pulsuojančiame TO žarnų maiše.

Klak - KLAK - klak - KLAK...

Jis grūdo rankas į vidurius, plėšė, traukė, naršė garso šaltinio, trokšdamas be oro.

Klak - KLAK - klak - KLAK...

Ir štai ji jo rankose, didžiulis gyvas spurdantis delnuose daiktas

(NE NE NE NE NE NE)

- Taip! - suriko Bilas dusdamas, skęsdamas. - Taip! Pabandykim šitai, kale! PABANDYKIM! PATINKA! GERA? A?

Jis suspaudė delnuose tvinksintį guzą ir sugniaužė pirštus visa jėga. Pasigirdo agoniškas skausmo ir baimės riksmas, ir TO širdis sprogo Bilo rankose, pasruvo upeliukais tarp pirštų.

Klak - KLAK - klak - KLA

Riksmas tyla, rimsta. TO kūnas susitraukė apie Bilą kaip šlapia odinė pirštinė. Paskui atsileido. Jis pajuto, kad TO kūnas linksta, pamažu leidžiasi ant šono. Bilas kepurnėjosi lauk, pusiau praradęs sąmonę.

Didžiulis šlykščios mėsos kalnas žnegtelėjo ant šono, kojos dar rangėsi ir trukčiojo, čiupinėjo tunelio sienas ir mėšlungiškai graibė grindis.

Bilas nušlitinėjo į šoną, gaudydamas orą ir krenkšdamas klaikią TO smarvę. Užkliuvo ir parpuolė ant kelių.

Ir aiškiai išgirdo to KITO balsą; Vėžlys gal ir miręs, bet jo kūrėjas - ne.

- Sūnau, tu tikrai gerai padirbėjai.

Paskui viskas nutilo. Išblėso galia. Jis pasijuto silpnas, palaužtas, paklaikęs. Grįžtelėjęs pamatė trukčiojantį Voro lavoną.

- Riči! - sugargė kimiu balsu. - Riči! Kur tu, žmogau?

Jokio atsako.

Šviesa dingo. Mirė kartu su Voru. Bilas sužvejojo išteptų marškinių kišenėje paskutinę degtukų dėžutę. Štai jie, bet degti nenori, permirkę krauju.

- Riči! - pašaukė dar, pradėdamas raudoti. Jis ėmė ropoti tamsoje, rankomis čiuopdamas kelią. Pagaliau viena užkliudė kažką, kas silpnai atsiliepė į prisilietimą. Rankos ėmė čiuopti... ir sustojo, palietusios Ričio veidą.

- Riči! Riči!

Jokio atsakymo. Šlitinėdamas tamsoje, Bilas pakišo vieną ranką po draugo nugara, kita suėmė per kelius ir netvirtai patraukė su našta atgal.

3

Deris, 10 : 10 - 10 : 15

Dešimtą nuolatinė vibracija po Derio senamiesčio gatvėmis virto griausmingu riaumojimu. Vėliau Derio "News" parašys, kad požeminės tunelio atramos, neišlaikiusios tokio vandens kiekio, paprasčiausiai sugriuvo. Tačiau buvo žmonių, nesutikusių su ta nuomone. "Aš ten buvau, todėl žinau, - aiškins Haroldas Gardneris savo žmonai. - Ne šiaip sau Kanalo atramos sugriuvo. Ten buvo žemės drebėjimas, štai kas. Pragariškas drebėjimas".

Kad ir kaip ten būtų, rezultatas tas pats. Kai griaudėjimas dar sustiprėjo, ėmė drebėti langų stiklai, byrėti nuo lubų tinkas ir į bendrą chorą įsi-

jungė sijų ir pamatų girgždesys. Plyšiai išvagojo "Meičeno" plytinį fasadą plėšrių nagų žymėmis. Lynas, laikęs "Aladino" šatrą, trūko, ir ta sudribo vidury gatvės. Ričardo skersgatvis už Centro gatvės vaistinės pateko į geltonų plytų krušą, kai ėmė byrėti 1952 metais statytas Brajano Doudo namas. Į orą pakilo didžiulis gelsvų dulkių kamuolys, ir vėjas pasigavo jį kaip vualį.

Tą pačią akimirką sprogo Polo Bunjano statula miesto centre. Atrodė, kad senas dailės mokytojos pažadas jį susprogdinti buvo ne tuščiažodžiavimas. Išsišiepusi barzdota galva nušvilpė į dangų. Viena koja išsitiesė į priekį, kita - atgal, lyg Polas taip karštai stengėsi padaryti špagatą, kad neišlaikęs suplyšo. Statulos kūnas išlakstė šrapneliu, o kirvio pentis, pakilusi į orą, perkirto Bučinių tilto stogą, paskui dugną.

Ir tada, po dešimties dvi minutės Derio senamiestis tiesiog sugriuvo.

Dauguma vandens iš bokšto šliūkštelėjo per Kanzaso gatvę į Barensą, tačiau tonos nusileido Ap Mailo kalva žemyn. Galbūt tai buvo paskutinis lašas, perpildęs stiklinę... o gal ten tikrai buvo žemės drebėjimas, kaip tvirtina Gardneris. Meino gatve nubėgo plyšiai. Siauri iš pradžių... tada ėmė žiotis kaip alkanos burnos, ir pasigirdo niekuo neslopinamas Kanalo kriokimas. Viskas ėmė drebėti. Neoninė iškaba prie Šorčio suvenyrų parduotuvės nulėkė ant gatvės ir nugrimzdo tris pėdas po vandeniu. Po akimirkos pati parduotuvė, stovėjusi šalia "Misteris Knygius", ėmė smegti. Badis Angstromas pirmasis pamatė tai. Jis kumštelėjo Alfredui Zitneriui, kuris žvilgtelėjo, išsižiojo, o tada stuktelėjo Haroldą Gardnerį. Per kelias sekundes visi darbai baigėsi. Vyrai iš abiejų Kanalo pusių stovėjo išsproginę akis į senamiestį, merkiami lietaus, identiškomis siaubo ir nuostabos išraiškomis. Pasirodo, kad suvenyrų krautuvėlė buvo pastatyta ant milžiniško lifto, kuris dabar buvo iškviestas į apačią. Ji grimzdo į tvirtą betoną solidžiai ir oriai. Kai ji sustojo, atsiklaupęs į balą galėjai užeiti vidun per ketvirto aukšto langą. Vanduo šniokštė aplink pastatą, ir netrukus ant stogo pasirodė pats šeimininkas, mojuodamas gelbėti jį. Paskui jis buvo nušluotas, kai kontorų pastatas, kurio pirmajame aukšte glaudėsi "Misteris Knygius", taip pat susmigo į žemę. Nelaimei, jis smigo ne tiesiai žemyn; jis pakrypo (ir tikrai vieną mirksnį priminė sumautą Pizos bokštą, tą, kuris ant visų makaronų dėžučių). Statinys palinko, iš viršaus ir šonų pabiro plytos. Kelios pataikė Šorčiui. Haroldas Gardneris dar spėjo pamatyti, kaip jis ėmė trauktis susiėmęs rankomis už galvos, o tada trys viršutiniai aukštai kaip blynai nuslydo ant suvenyrų krautuvėlės. Šortis dingo. Kažkas nuo smėlio maišų riktelėjo, o tada viskas sumišo griuvimo triukšme. Vyrai virto iš kojų arba paknopstom krito nuo Kanalo. Haroldas Gardneris matė, kaip du priešingose Meino gatvės pusėse stovintys pastatai pasilenkė it dvi ponios, besitariančios prie kortų stalelio, vos nesiliesdami stogais. Vanduo šniokštė ir plūdo. Paskui netikėtai namai abiejose pusėse prarado svorio centrą ir virto ant gatvės - Šiaurės rytų bankas, batų parduotuvė, "Eivio tabakas", Bailio užkandinė, Bandlerio muzikos įrašų centras. Tik kad ten tos gatvės jau nebebuvo. Grindinys ištį-

so kaip guma, o paskui supoškėjo asfalto gabalais. Haroldas pamatė, kaip salelė trijų gatvių sankryžoje dingsta iš akių po vandens geizeriu, ir staiga suprato, kas jų laukia.

- Reikia iš čia nešdintis! - suriko jis Elui Zitneriui. - Viskas tuoj bus po vandeniu! Elai! Tuoj viską užtvindys!

Elas Zitneris nerodė ženklų, kad išgirdo. Stovėjo lunatiko ar giliai užhipnotizuoto veidu. Stovėjo permirkusiu raudonai-mėlynai languotu lietpalčiu, atsegiotais vasarinukais su mažyčiu krokodiliuku kairėje pusėje, su mėlynomis kojinėmis, kurių šonuose buvo išmegztos sukryžiuotos golfo lazdos, ir batais guminiais padais. Stebėjo savo asmeninius milijono dolerių indėlius, smengančius į žemę, kitus tris ar keturis milijonus - draugų, su kuriais lošė pokerį, žaidė golfą, slidinėjo Reindželyje. Staiga jo gimtasis miestas, Deris Meino valstijoje, po galais, niekuo nesiskiria nuo to susmirdusio miesto, kur visokio plauko imigrantai plukdo žmones ilgomis plonomis kanojomis. Vanduo riaumojo ir virė aplink dar stovinčius namus. Kanalo gatvė baigėsi juoda krantine priešais putojantį ežerą. Todėl visai nenuostabu, kad Zitneris Haroldo neišgirdo. O kiti priėjo tos pačios išvados: tiek visko prikritus į vandenį, gero nelauk. Kai kurie metė laikytus rankose maišus ir puolė į kojas. Haroldas Gardneris buvo iš pirmųjų, todėl dar gyvas. Kitiems ne taip pasisekė arba buvo centrinėje Kanalo, kurio gerklė dabar buvo užgrūsta tonomis asfalto, betono, plytų, tinko, stiklo ir maždaug keturių milijonų dolerių vertės prekių asortimentu, zonoje. Kanalas ūžtelėjo, išsiveržė iš betoninės rankovės, nunešdamas žmones ir smėlio maišus. Haroldas įsikalė, kad vanduo nori jį pačiupti: kad ir kiek skubėjo, tas neatsiliko. Galiausiai jis išsigelbėjo įsiropštęs į apželusį pylimą. Kartą grįžtelėjęs per petį, pamatė vyrą, kuris pasirodė Rodžeris Lenerdas, Haroldo kredito sąjungos vyriausiasis finansininkas, mėginantį užvesti automobilį “Kanalo” universalinės aikštelėje. Per vandens šniokštimą ir vėjo stūgavimus Haroldas girdėjo mašinytės variklio kranksėjimą, net kai lygus juodas vanduo ėmė semti panelį. Tada griausmingai surikęs Kenduskegas išlipo iš krantų ir nušlavė “Kanalo” universalinę kartu su Rodžerio Lenerdo raudonąja mašina. Haroldas ėmė ropštis aukštyn, kabindamasis į šakas, šaknis, viską, kas atrodė pakankamai tvirta, kad išlaikytų jo svorį. Kuo aukščiau, štai svarbiausia. Kaip pasakytų Endrius Kynas, tą rytą Haroldas Gardneris tikrai buvo aukštumoje. Už jo toliau griuvo Derio senamiestis. Garsas buvo toks, kaip per artilerijos susišaudymą.

4

Bilas

- Beverle! - suriko jis. Nugara ir rankos buvo vienas tvinksintis skaudulys. Dabar Ričis svėrė ne mažiau penkių šimtų svarų. “Tai paleisk jį, - šnibždėjo balsas mintyse. - Jis miręs, velniškai gerai žinai, tai kodėl jo nepalieki?”

Bet jis neturi, negali to padaryti.
- Beverle! - sušuko dar kartą. - Benai! Kas nors!
Jis galvojo: *Čia yra vieta, kur TAS nusviedė mane ir Ričį, tik mes buvome giliau... kur kas giliau. Kas ten buvo? Aš imu pamiršti tai...*
- Bilai? - Beno balsas, drebantis ir susijaudinęs, visiškai netoliese. - Kur tu?
- Čia, bičiuli. Laikau Ričį. Jis... sužeistas.
- Pasakok toliau, - Benas buvo dar arčiau. - Pasakok, Bilai.
- Mes nužudėme TĄ, - ištarė Bilas, artindamasis į draugo balsą. - Pribaigėme kalę. O jeigu Ričis miręs...
- Miręs? - aiktelėjo sunerimęs Benas. Čia pat... ir tada ranka iš tamsos grybštelėjo Bilo nosį. - Kaip suprasti "miręs"?
- Aš... jis...
Dabar jie kartu laikė Ričį.
- Aš nematau jo, - pabaigė Bilas. - Tai blogiausia. Aš n-n-negaliu jo ma-ma-matyti!
- Riči! - suriko Benas ir papurtė jį. - Atsipeikėk, Riči! Nagi, po galais! - Henskomo balsas drebėjo. - RIČI! KELSIES TU AR NE?
Tamsoje pasigirdo suirzęs mieguistas Tozijerio balsas:
- Gerai jau, gerai, Kupeta. Gerai. Nėra čia ko riaumoti...
- Riči! - suriko Bilas. - Riči, kaip tu?
- Ta kalė nutėškė mane, - sumurmėjo pavargusiu, ne visai atsipeikėjusio balsu Ričis. - Pataikiau kietai nusileisti. Tai viskas... viskas, ką prisimenu. Kur Bevė?
- Šituo keliu, - pasakė Benas ir greitai papasakojo apie kiaušinius. - Sutraiškiau šimtą. Manau, kad visus.
- Meldžiuosi, kad tikrai, - tarė Ričis. Atrodė žvalesnis. - Paleisk mane, Bilai. Paeisiu pats... Ar tik vanduo ne garsiau?
- Taip, - pasakė Denbras. Jie stovėjo tamsoje susikibę rankomis. - Kaip galva?
- Skauda velniškai. Kas nutiko, kai aš atsijungiau?
Bilas perpasakojo viską, kiek galėjo prisiversti.
- Ir TAS negyvas, - džiūgavo Ričis. - Tu tikras, Bilai?
- Taip, - atsakė tas. - Šį kartą tikrai į-įsitikinęs.
- Ačiū Dievui. Palaikyk mane, Bilai, išsivemsiu.
Bilas palaikė, ir nerukus jie galėjo grįžti. Po kojomis vis kažkas sutraškėdavo; voro kiaušinių kevalai, spėjo Bilas, ir nukrėtė šiurpulys. Gera žinoti, kad eini ta kryptimi, bet dar geriau, kai nematai liekanų po kojomis.
- Beverle! - suriko jis. - Beverle!
- Čia...
Jos balsas toli, visai užgniaužtas nuolatinio vandens kriokimo. Jie artėjo vis pasitikslindami kryptį. Kai pagaliau pasiekė Bevę, Bilas pasiteiravo degtukų. Ji padavė pusę dėžutės. Liepsnelė nušvietė būrelį vaiduoklių - Beną, apglėbusį sulinkusį, pramuštu smilkiniu Ričį, Beverlę su Ed-

žio galva ant kelių. Tada pasisuko į kitą pusę. Odra gulėjo susirietusi ant akmenų grindinio, nusukta į kitą pusę galva. Tinklas buvo beveik nutirpęs nuo jos.

Ugnelė nudegino pirštus, ir Bilas paleido degtuką iš rankų. Tamsoje neapskaičiavo atstumo, užkliuvo už žmonos ir vargais negalais išsilaikė neparkritęs.

- Odra! Odra, ar g-g-girdi mane?

Jis pasodino moterį. Tada surado po plaukais pulsą kakle. Yra: lėti, ramūs tvinksniai...

Kai užžiebė antrą degtuką, pastebėjo susitraukiant jos vyzdžius. Bet tai tik nesąmoninga reakcija; žvilgsnis nepasikeitė net ir prikišus degtuką visai prie veido, kad net oda paraudo. Ji gyva, bet į nieką nereaguoja. Velnias, dar blogiau. Ji katatoniniame šoke.

Antras degtukas nusvilino pirštus. Bilas užgesino jį.

- Bilai, man nepatinka vandens garsas, - pasakė Benas. - Mums reikia išsigauti iš čia.

- Kaip mes tą padarysim be Edžio? - burbtelėjo Ričis.

- Padarysim, - pasakė Bevė. - Bilai, Benas teisus. Reikia pasiskubinti.

- Aš paimu ją.

- Žinoma. Nedelskime.

- Į kurią pusę?

- Tu žinosi, - tyliai ištarė Beverlė. - Tu užmušei TĄ. Tu žinosi, Bilai.

Jis paėmė Odrą, kaip visai neseniai Ričį, ir prisijungė prie kitų. Laikyti ją rankose buvo klaiku: Odra priminė kvėpuojančią vaškinę figūrą.

- Kur, Bilai? - paklausė Benas.

- Aš n-n-neži...

(tu žinosi, tu užmušei TĄ, tu žinosi)

- Ką gi, e-eime. Pamėginkim čia. Beverle, g-g-gaudyk šituos, - jis padavė jai degtukus.

- O Edis? - pasiteiravo Beverlė. - Turime išnešti iš čia.

- K-kaip? - sutriko Bilas. - B-Beve, v-viskas čia ima griūti.

- Mes turime jį iš čia išnešti, - nesutiko Ričis. - Einam, Benai.

Abudu šiaip taip pakėlė Edžio kūną. Beverlė pašvietė kelią iki durelių. Bilas prakišo Odrą, nepaleisdamas ant grindų. Ričis su Benu išnešė Kaspbraką.

- Paguldykite jį, - pasakė Beverlė. - Jis gali likti čia.

- Čia taip tamsu, - sukūkčiojo Ričis. - Žinai... taip tamsu. Edsis... jis...

- Taip, tikrai, - pritarė Benas. - Galbūt jam čia lemta likti. Tikriausiai lemta.

Vyrai nuleido draugą ant žemės, Ričis pabučiavo į skruostą. Tada pasisuko į Beną.

- Tu tikras?

- Taip. Einam, Riči.

Ričis atsistojo ir pasisuko į duris.

- Prakeikta kalė! - riktelėjo ir spyrė į duris. Durys garsiai užsitrenkė.

- Kam tu taip? - paklausė Bevė.
- Nežinau, - atsakė Tozijeris, nors puikiausiai žinojo. Jis atsigręžė per petį tą mirksnį, kai Beverlės laikomas degtukas užgeso.
- Bilai... ženklas ant durų?
- Kas jam? - supūkštė Bilas.
- Jo nebėra.

5

Deris, 10 : 30

Stiklinis koridorius, skyręs suaugusiųjų biblioteką nuo vaikų, staiga sprogo akinančiu šviesos kamuoliu. Vėduokle pažiro stiklai pro vėjo minkomų, lankstomų medžių guotą aplink biblioteką. Bet kas gyvas nebūtų atlaikęs tokios šukių krušos, bet nei viduje, nei lauke nieko nebuvo. Biblioteka tą dieną išvis nebuvo atidaryta. Tunelis, visada taip žavėjęs Beną Henskomą vaikystėje, niekada nebus atstatytas; visas miestas buvo taip nuniokotas, kad atrodė papraščiau palikti dvi atskiras bibliotekas. Miesto taryboje neatsirado nė vieno, kuriam būtų buvusi aiški to koridoriaus paskirtis. Tik Benas sugebėtų paaiškinti, jog jis buvo ten todėl, kad galėtum stypsoti bėgančia nosimi šaltą sausio vakarą, judinti sušalusius pirštus pirštinėse ir žiūrėti, kaip zuja apgaubti šiltos šviesos žmonės be paltų. Galėtų papasakoti... bet šito neišklosi atsistojęs tarybos posėdyje... nepaaiškinsi, kad stovėdamas šaltoje tamsoje išmoksti mylėti šviesą. Štai kaip, o faktai tokie: stiklo koridorius sprogo dėl neaiškių priežasčių, nieko nesužeidė (o tai jau laimė, nes po rytinio uragano buvo suskaičiuota šešiasdešimt septyni negyvi ir per tris šimtus dvidešimt sužalotų) ir niekada nebuvo perstatytas. Po 1985 metų gegužės 31-osios, norėdamas patekti iš suaugusiųjų bibliotekos į vaikų, turėjai pereiti per lauką. O jeigu buvo šalta, lijo ar snigo, turėjai apsirengti.

6

Išėjimas, 1985 gegužės 31 10 : 54

- Palaukit, - išspaudė Bilas. - Duokit man... atsipūsti.
- Duok man ją, - vėl pakartojo Ričis. Jie paliko Edį prie voro gūžtos, ir apie tai nė vienas nenorėjo kalbėti. Bet Edis buvo miręs, o Odra - dar gyva, fiziškai bent jau.
- Aš pats, - sušvogždė Denbras.
- Nesąmonė. Šitaip gausi širdies smūgį. Leisk man padėti. Didysis Bilai.
- Kaip tavo g-galva?
- Skauda, - atsakė Ričis. - Nenukrypk nuo temos.

Pagaliau Bilas nusileido. Galėjo būti blogiau, Odra buvo aukšta moteris, paprastai svėrusi šimtą keturiasdešimt svarų. Bet vaidmuo, kuris jai teko "Palėpėje", buvo jaunutės merginos, paimtos įkaite psichopato, laikiusio save politiniu teroristu. O kadangi Fredis Fajestounas pirmiausia ketino filmuoti visus "Palėpės" epizodus, Odrai teko griežta paukštienos-sūrio-varškės-žuvies dieta, ir ji prarado dvidešimt svarų. Bet kai kliuvinėji tamsoje ketvirtį mylios (arba pusę, o gal net tris ketvirčius, galai žino), tas šimtas dvidešimt atrodė per du šimtus svarų.

- A-ačiū t-tau, - pasakė Bilas.

- Nėra už ką. Paskui tavo eilė, Kupeta.

- Pyp-pyp, Riči, - atsakė Benas, ir Bilas nenoromis šyptelėjo. Pavargusi tai buvo šypsena, liūdna, bet geriau negu jokios.

- Kur dabar, Bilai? - pasiteiravo Beverlė. - Tas vanduo dabar šniokščia garsiau negu anksčiau. Visai nenorėčiau čia nuskęsti.

- Dabar tiesiai, toliau - kairėn, - atsakė Bilas. - Gal paėjėkime greičiau?

Jie ėjo pusvalandį, Bilas parinkdavo kryptį. Vandens šniokštimas vis artėjo, kol, atrodė, apsupo juos. Bilas pasuko už kampo, viena ranka braukdamas per drėgnas plytas, ir staiga pasijuto stovįs vandenyje. Srovė buvo negili ir srauni.

- Duok man Odrą, - pasakė jis pūškuojančiam Benui. - Dabar prieš srovę, - Henskomas atsargiai perdavė moterį draugui, kuris užsivertė ją ant peties kaip gaisrininkas. Kad bent būtų protestavusi... sujudėjusi... bent ką padariusi... - Kaip degtukai, Beve?

- Liko ne kažin kiek. Gal kokie šeši. Bilai... ar tu žinai, kur eini?

- Manau, kad t-t-taip, - atsakė jis. - Pirmyn.

Jie pasuko už kampo paskui Bilą. Vanduo putojo apie jo kulnus, paskui kulkšnis, šlaunis. Šniokštimas virto nuolatiniu riaumojimu. Tunelis, kuriuo jie ėjo, visą laiką drebėjo. Vienu metu Bilui pasirodė, kad srovė neleis eiti toliau, bet jie aplenkė vamzdžio atšaką, iš kurios į jų tunelį žliaugė lietaus vanduo, ir srovė atslūgo, nors vandens vis daugėjo. Jis...

Aš mačiau vandenį iš to vamzdžio! Mačiau!

- Ei! - suriko jis. - Ar j-j-jūs ką nors matote?

- Jau geras penkiolika minučių šviesėja, - šūktelėjo atgal Beverlė. - Kur mes esame, Bilai? Žinai?

"Maniau, kad žinau", - vos neatsakė Bilas.

- Ne! Einam!

Jam atrodė, kad turėtų artėti prie betonu sukaustytos Kenduskego atkarpos, vadinamos Kanalu... ten, kur jis palenda po senamiesčiu ir iškyla Besio parke. Bet čia šviesa, šviesa, o iš kur ta šviesa Kanale po miestu? Bet kuo toliau, tuo labiau šviesėjo.

Bilas nejuokais susirūpino dėl Odros. Rūpesčių kėlė ne srovė, - ji atslūgo, - bet gylis. *Netrukus aš ją plukdysiu,* - pagalvojo jis. Jis matė Beną sau iš kairės ir Beverlę iš dešinės, šiek tiek pasukęs galvą - Ričį už Beno. Eiti darėsi vis sunkiau. Tunelio dugnas dabar buvo užpiltas kažkokio-

mis nuolaužomis, panašu, kad plytų. O priekyje kažkas kyšojo iš vandens, lyg grimztantis laivagalis.

Benas nusikapanojo iki jo, šiurpdamas nuo šalto vandens. Į veidą plaukė įmirkusi cigarų dėžutė. Nustūmęs ją į šoną, Henskomas išgriebė kyšantį iš vandens daiktą. Akys išsiplėtė. Pasirodo, kad tai didžiulė reklama. Jis perskaitė "AL", žemiau "ATEIT", ir staiga viskas paaiškėjo.

- Bilai! Riči! Beve! - jis juokėsi iš nustebimo.

- Kas ten, Benai? - šūktelėjo Beverlė.

Benas išlupo ženklą abiem rankom iš vandens. Metalas sudžeržgė, kliudęs tunelio sieną. Dabar visi galėjo perskaityti: "ALADINA", apačioje "ATGAL Į ATEITĮ".

- Čia "Aladino" šatra, - pasakė Ričis. - Kaip...

- Gatvė įsmego, - sušnibždėjo Bilas. Akys išsiplėtė, pakilo aukštyn. Toliau iš viršaus buvo dar šviesiau.

- Ką, Bilai?

- Kas, po perkūnais, atsitiko?

- Bilai? Bilai? Kas...

- Ach tie latakai! - karštai sušuko Bilas. - Tie seni latakai! Buvo dar vienas potvynis! Ir, atrodo, šį kartą...

Jis ėmė stumtis į priekį, laikydamas Odrą pakėlęs. Benas, Bevė ir Ričis nuskubėjo iš paskos. Po penkių minučių Bilas pakėlė galvą ir išvydo mėlyną dangų. Jis žiūrėjo pro plyšį tunelio lubose, nusirangiusį bent 70 pėdų nuo tos vietos, kur jis stovėjo. Priekyje vanduo buvo nusėtas salelėmis ir archipelagais: plytų krūvomis, "Plimuto" sedano užpakaliniu kapotu ir atviru baku, parkometru, girtai parimusiu į tunelio sieną su degančiu užrašu "pažeidėjas". Eiti nebebuvo įmanoma: išmėtyti kalnai ir kalneliai grasė sulaužyti kojas. Vanduo švelniai teliuskavo pažastis.

Švelniai, - pagalvojo Bilas. - *Bet prieš porą, gal net vieną valandą būtume grūmęsi už savo gyvybes.*

- Kas čia per velnias, Didysis Bilai? - paklausė Ričis. Jis stovėjo Bilui iš kairės ir nustebęs žvalgėsi pro įtrūkimą tunelio lubose. *Tik tai ne kokios lubos,* - pagalvojo Bilas. - *Čia Meino gatvė. Buvo.*

- Manau, kad didžioji dalis Derio senamiesčio dabar Kanale ir plaukia Kenduskėgu. Netrukus pasieks Penebskotą, tada Atlanto vandenyną ir išnyks platybėse. - Ar negalėtum man padėti, Riči? Atrodo, kad nepajėgiu...

- Aišku, - nutraukė Ričis. - Aišku, Bilai. Ko dar klausi.

Jis perėmė Odrą iš Bilo. Šitoje šviesoje Bilas matė ją geriau negu norėjosi: blyškumas, užmaskuotas, bet nepaslėptas po purvo ir sukepusio kraujo sluoksniu. Akys plačiai atmerktos ir be jokios išraiškos. Plaukai krito šlapiomis sruogomis. Ji niekuo nesiskyrė nuo tų pripučiamų lėlių, pardavinėjamų Niujorko "Malonumų dėžėje" arba Ryperio kelyje Hamburge. Vienintelis skirtumas: lėtas, ritmingas kvėpavimas... o ir tas galėjo būti dirbtinis.

- Kaip mes iš čia išlipsime? - paklausė jis Ričio.

- Paprašyk Beno, kad pakeltų. Iškelsite Bevę, o tada kartu - tavo žmoną. Benas kilstels mane, o paskui jau ištrauksim dviese Beną. O tada parodysiu, kaip surengti tinklinio turnyrą tūkstančiui seserijos merginų.

- Pyp-pyp, Riči.

- Pyp-pyp tavo užpakalį, Didysis Bilai.

Nuovargis ritosi ritmingomis bangomis. Jis sugavo Beverlės žvilgsnį ir suturėjo valandėlei. Ji nežymiai jam linktelėjo, o Bilas atsakė jai šypsena.

- Palaikysi mane, B-B-Benai?

Benas, kuris irgi atrodė išsunktas, linktelėjo. Per vieną jo skruostą driekėsi gilus įdrėskimas.

- Kaip nors, - atsakė jis.

Jis šiek tiek susikūprino ir sunėrė pirštus. Bilas atsistojo koja ant jo rankų ir pasišokinėjo. To neužteko. Benas kilstelėjo rankas, ir Bilas įsikibo įtrūkusio tunelio stogo. Prisitraukė. Pirmas daiktas, kurį išvydo, buvo baltai oranžinis barjeras. Toliau - ūžianti minia. Už jos keistai patrumpinta "Fryzo" universalinė. Užteko mirksnio suprasti, kad parduotuvė pusiau susmigusi į Kanalą. Viršus buvo pavojingai palinkęs virš gatvės kaip blogai sukrautų knygų krūva.

- Žiūrėkit! Žiūrėkit! Ten kažkas gatvėje!

Kažkokia moteris rodė pirštu į išlindusią iš plyšio Bilo galvą.

- Meldžiu Dievo, kad būtų dar kas nors!

Ji metėsi į priekį, bet policininkas suturėjo pagyvenusią moteriškę su kaimietiškai užrišta ant galvos skarele.

- Ten nesaugu, misis Nelson. Juk žinote. Gatvė bet kada gali įlūžti.

Misis Nelson, - pagalvojo Bilas. - *Prisimenu jus. Jūsų sesuo kartais pasaugodavo Džordžą.* Jis iškėlė ranką ją nuraminti, moteris atsakė kilsteldama savąją. Bilą apėmė palengvėjimas ir viltis.

Jis apsigręžė ir atsigulė ant asfalto, stengdamasis išlyginti svorį kaip ant plono ledo. Siekė žemyn Bevės. Toji įsikibo už riešų, ir Benas paskutinėmis valios pastangomis pakėlė ją į viršų. Ilgai slapsčiusis saulė iškišo nosį pro skystus debesis ir viską apšvietė. Beverlė pažvelgė į dangų, sugavo Bilo žvilgsnį ir nusišypsojo.

- Aš myliu tave, Bilai, - ištarė. - Ir meldžiuosi, kad ji atsigautų.

- A-ačiū tau, Beve, - atsakė Denbras, ir švelni jo šypsena privertė ją apsiašaroti. Jiedu apsikabino, o būrelis žmonių, susispietusių už barjero, palydėjo tai plojimais. Derio "News" reporteris padarė nuotrauką. Ji pasirodė birželio pirmosios numeryje, kuris išėjo Bengore, nes vanduo sunaikino "News" presus. Antraštė buvo pakankamai paprasta ir teisinga, tad Bilas laikė tą iškarpą savo piniginėje ilgus metus: IŠSIGELBĖJUSIEJI. Viskas ir pakankamai.

Deryje buvo be šešių vienuolika.

7

Deris, vėliau tą pačią dieną

Stiklinis koridorius tarp vaikų ir suaugusiųjų bibliotekų sprogo pusę vienuoliktos, o po trijų minučių lietus liovėsi. Ne nurimo, o liovėsi, staiga, lyg Kažkas Iš Ten būtų užsukęs kranelį. Vėjas ėmė rimti jau anksčiau, bet išnyko taip nelauktai, kad žmonės žvalgėsi sunerimę ir įtariai. Nutilo visai kaip 747-ojo varikliai, kai lėktuvas saugiai sustoja prie vartų. Saulė pirmą kartą kyštelėjo 10 : 47. Apie pusiaudienį dangus visiškai išsigiedrijo ir prasidėjo karšta diena. Prieš pusę keturių "Secondhand Rose, Secondhand Clothes" termometro stulpelis užfiksavo aukščiausią prasidedančio sezono temperatūrą - 29°C. Žmonės blaškėsi gatvėmis kaip zombiai, daug nešnekėdami. Veidai pastebimai vienodi: kvaila nuostaba, kuri būtų buvusi juokinga, jeigu nebūtų apgailėtina. Po pietų į Derį suvažiavo ABC, CBS, NBC ir CNN korespondentai, ir naujienų žurnalistai pakiš savo versiją, padarys ją įtikinamą... nors yra žmonių, kurie pasakytų, kad realybė yra labai nepatikima, ne tvirtesnė kaip burė, ištempta ant voro gijas primenančių lynų. Kitą rytą Deryje pasirodys "Today" vedantieji Brajentas Gamblas ir Vilardas Skotas. Gamblas paims interviu iš Endriaus Kyno. "Visas vandens bokštas subyrėjo ir nusirito nuo kalno, - pasakys Endrius. - O, tai bent buvo. Jei suprantate, ką noriu pasakyti. Stivenas Spilbergas būtų nagus nusikramtęs, suprantate? Ei, televizoriuje jūs man atrodėte didesnis". Matyti save ir savo kaimynus per televizorių - jau realu. Tai leidžia aprėpti šitą neaprėpiamą dalyką. Tai buvo NEĮPRASTA AUDRA, po kelių dienų nekrologai prisipildys ŽUDIKO URAGANO AUKOMIS. Tai iš esmės buvo BAISIAUSIA PAVASARINĖ AUDRA MEINO ISTORIJOJE. Visos šitos, kad ir baisios, antraštės padėjo pamiršti įvykio keistumą... "Keistumas" - per silpnai pasakyta. "Beprotiškumas" būtų tiksliau. Matant save per televizorių, viskas grįžta į normos rėmus. Bet prieš sulekiant informacijos varnams, deriečiai slampinėjo, negalėdami patikėti savo akimis, po sugriuvusias, purvu užneštas gatves. Taip deriečiai, nesikalbėdami, retkarčiais ką pakeldami ir vėl nusviesdami šalin, bandė išsiaiškinti, kas įvyko per paskutines septynias aštuonias valandas. Vyrai stovėjo Kanzaso gatvėje, rūkė, žvelgė į apvirtusius savo namus Barense. Kita minia stovi prie baltai oranžinės užtvaros ir žiūri į juodą skylę, kur iki dešimtos ryto buvo senamiestis. Sekmadienio laikraštis išėjo su antrašte "MES ATSTATYSIME, - PRISIEKIA DERIO MERAS". Gal taip ir bus. Kol kelias savaites Miesto taryba ginčijosi, nuo ko pradėti atstatymo darbus, milžiniškas krateris ramiai sau plėtėsi. Po keturių dienų nuo audros į duobę įvirto Bengoro hidroelektrinės valdyba. Dar po trijų dienų ją nusekė "Skraidanti būda", garsėjusi visame Rytų Meine savo dešrainiais. Tai vienur, tai kitur pratrūkdavo kanalizacija. Ypač kentėjo Senasis Iškyšulys, ir žmonės ėmė iš ten keltis. Birželio 10-ą vyko pirmosios arklių lenktynės Besio parke. Pirmasis bėgimas buvo numatytas aštuntą

vakaro ir visiems pakėlė nuotaiką. Bet kai žirgai pasuko į finišo tiesiąją, sugriuvo dalis lauko tribūnų ir bent šeši žmonės nukentėjo. Tarp jų buvo Foksis Foksvortas, valdęs "Aladiną" iki 1973-ųjų. Foksis praleido ligoninėje dvi savaites dėl sulaužytos kojos ir pradurtos sėklidės. Kai jį išrašė, senukas nutarė apsigyventi pas seserį Samervorte, Niū Hampšyre.

Jis buvo ne vienintelis. Deris byrėjo.

8

Jie žiūrėjo, kaip sanitaras užtrenkia galines duris ir grįžta į priekinę sėdynę. Greitoji ėmė kilti į kalną. Ričis, rizikuodamas savo gyvybe ir galūnėmis, sustabdė mašiną ir įkalbėjo suirzusį vairuotoją paimti Odrą. Ją teko guldyti ant grindų.

- Dabar ką? - paklausė Benas. Apie akis buvo rudi ratilai ir tamsus purvo žiedas aplink kaklą.

- Grįžtu į viešbutį ir m-miegosiu š-šešiolika valandų, - pasakė Bilas.

- Aš taip pat, - pritarė Ričis. Jis su viltimi žvilgtelėjo į Bevę. - Gal rastumėt cigariuką, miela ledi?

- Ne, - atsakė Beverlė. - Panašu, kad vėl mesiu rūkyti.

- Visai nebloga mintis.

Visi keturi ėmė palengva lipti į kalną.

- B-b-baigta, - ištarė Bilas.

Benas linktelėjo.

- Padarėm tai. Tu padarei, Didysis Bilai.

- Visi kartu, - pasakė Beverlė. - Kaip norėčiau, kad galėtume išnešti Edį. Trokštu labiau už viską.

Jie pasiekė Viršutinės Meino ir Pointo gatvės kampą. Šniokščiančiu upeliu laivelį plukdė berniukas raudonu lietpalčiu ir žaliais gumbačiukais. Jis pakėlė galvą, pamatė draugų žvilgsnius ir džiugiai pamojavo. Bilas prisiminė, kad tai tas pats berniukas su riedlente, tas pats, kurio draugas Kanale matė Nasrus. Jis nusišypsojo ir priėjo prie vaiko.

- D-dabar viskas g-gerai, - pasakė.

Berniukas rimtai jį patyrinėjo ir šyptelėjo. Šypsnys giedras ir viltingas.

- Aha, - sutiko jis. - Aš irgi taip manau.

- Prisiekiu savo s-s-subine.

Vaikas nusikvatojo.

- Būsi atsargus su t-ta riedlente?

- Na, ne, - atšovė berniūkštis, ir šįkart nusijuokė Bilas. Jis nuslopino norą pakedenti mažylio plaukus - kad neįsižeistų - ir grįžo prie kitų.

- Kas jis toks? - paklausė Ričis.

- Draugas, - atsakė Denbras. Susikišo rankas į kišenes. - Prisimeni, kaip mes tada išlindome?

Beverlė palinksėjo galva.

- Edis nusivedė mus atgal į Barensą. Tik kažkaip baigėme kitoje Kenduskego pusėje. Senojo Iškyšulio pusėje.

- Tu ir Kupeta nukėlei pompavimo stoties dangtį, - pasakė Ričis Biliui, - nes daugiausiai svėrėte.

- Taip, - sutiko Henskomas. - Tikrai. Saulė irgi buvo išlindusi, tik beveik pažeme.

- Aha, ir mes tada buvome visi, - pasakė Bilas.

- Nieko nėra amžino, - atsiduso Ričis, žvelgdamas žemyn nuo kalno. - Kad ir tai, pavyzdžiui.

Jis ištiesė savo rankas. Plonyčiai randai delnuose buvo išnykę. Beverlė pasižiūrėjo į savo rankas, paskui Benas ir Bilas. Visų purvinos, bet be žymių.

- Nieko nėra amžino, - pakartojo Ričis. Jis pakėlė akis į Bilą, ir tas pamatė, kaip ašaros iš lėto skinasi kelią purvinu draugo veidu.

- Gal tik meilė, - ištarė Benas.

- Ir aistra, - pridūrė Beverlė.

- O draugai? - paklausė Bilas ir nusišypsojo. - Kaip tu manai, Plerpa?

- Jo, - išsišiepė Ričis, trindamas akis. - Na jo, raikia api tai pamislinti, vaike; na jo, jo, raikia pamislinti.

Bilas ištiesė rankas, ir jie valandėlę stovėjo susikibę, - septyni, sumažinti iki keturių, bet vis dar ratu. Jie žiūrėjo vienas į kitą. Benas dabar taip pat verkė. Ir šypsojosi.

- Aš taip jus visus myliu, - pasakė jis. Jis kietai sugniaužė Bevės ir Ričio delnus, o tada paleido. - Ar nereikėtų paieškoti ko nors perkąsti? Ir paskambinti Maikui. Pasakyti, kad viskas gerai.

- Gehai mąstai, senjoh, - pritarė Ričis. - Kahtais vis pagalvoju, kad toli vahysi. Kaip sakai, Didysai Bili?

- Aš sakau: eik po velnių.

Jie įžengė į viešbutį kvatodami, ir kai Bilas stūmė stiklines duris, Beverlė išvydo tai, ko niekam nepasakojo, bet niekad nepamiršo. Vieną sekundę ji pamatė jų atspindžius, tik ne keturių, o šešių. Edis žengė už Ričio, o Stenas su įprasta šypsenėle už Bilo.

9

Išėjimas/Prieblanda, 1958 rugpjūčio 10

Saulė, paplotas raudonas kamuolys, kabo ant horizonto ir barsto karščiuojančią šviesą virš Barenso. Vienas geležinis cilindro dangtis truputį kilsteli, nusileidžia, vėl kilsteli ir ima slysti.

- S-s-s-tumk, B-Benai, jis t-traiško man petį...

Dangtis ima slysti greičiau, palinksta ir nukrenta į krūmokšnius. Vienas paskui kitą išsiropščia septyni vaikai, žvalgosi, markstosi kaip pelėdos. Atrodo tarytum niekada nematę dienos šviesos.

- Taip tylu, - sušnibžda Beverlė.

Vieninteliai garsai - vandens šniokštimas ir migdantis vabzdžių dūzgesys. Audra baigėsi, bet Kenduskegas dar labai patvinęs. Arčiau miesto, netoli tos vietos, kur upelis įspraustas į korsetą ir pavadintas Kanalu, vanduo išsiliejo iš krantų, bet tai menkniekis, - pamanykit, keletas šlapių rūsių. Šį kartą.

Stenas paeina į šoną; jo veidas sutrikęs, mąslus.

Bilas apsidairo ir pirmiausia pagalvoja, kad Stenas surado mažytį lauželį ant kranto. Toks pirmas įspūdis; nuo raudono blyksnio akys markstosi. Bet kai Stenas pakelia ugnelę ir pasikeičia šviesos kampas, Bilas supranta, kad tai tik kokakolos butelis, kažkieno nusviestas į upelį. Jis žiūri, kaip draugas suima jį už kaklelio ir trinkteli į kyšantį iš žemės akmenį. Butelis sudūžta, ir Bilas pajunta, kad dabar jau visi žiūri į susikaupusį ir rimtą berniuką, vartantį šukes. Pagaliau Urisas išsirenka siaurą stiklo juostelę. Vakarėjanti saulė siunčia nuo jos raudonus atšvaitus, ir Bilas vėl pagalvoja: "Kaip ugnelė".

Stenas pakelia į Bilą akis, ir tas staiga viską supranta. Jis prieina prie draugo ištiesęs delnus, Stenas traukiasi į vandenį. Jo paviršiumi išsilaksto čiuožikai ir kaip mažytė vaivorykštė kitame krante ant meldų tupi laumžirgis. Pradeda bosu kurkti varlė, kai Stenas paima jo kairę ranką ir prapjauna odą iki kraujo, o Bilas nustėrsta: čia tiek daug gyvybės!

- Bilai?

- Žinoma, abi.

Stenas įpjauna kitą delną. Peršti. Kažkur ėmė šaukti lėlys. Jo balsas ramus, taikus. Bilas galvoja: Tas lėlys žadina mėnulį.

Jis pasižiūri į kraujuojančias rankas, apsidairo. Visi čia: Edis su mėšlungiškai sugniaužtu aspiratoriumi, Beno masyvus pilvas boluoja pro skutais virtusius marškinius, Ričis keistai apnuogintu be akinių veidu, tylus ir rimtas Maikas, jo paprastai putlios lūpos suspaustos į brūkšnį. Ir Beverlė pakelta galva, plačiomis gyvomis akimis, dailiais, kad ir suteptais, plaukais.

Mes visi. Mes visi kartu čia.

Jis žvelgia į juos, įdėmiai žvelgia paskutinį kartą, nes nuojauta šnibžda, jog daugiau niekad nesusirinks visi kartu, visi septyni. Niekas nešneka. Beverlė ištiesia rankas, netrukus prieina arčiau Ričis su Benu. Paskui Maikas ir Edis. Stenas paženklina vieną po kito, kai saulė slepiasi už horizonto, ir raudona pašvaistė ima blankti į rausvą. Vėl surinka lėlys, Bilas pastebi pirmas rūko draiskanas virš vandens ir pasijunta visko dalele. Apie tai jis nutylės, kaip Beverlė niekam neprasitarė apie dviejų vyrų, kurie vaikystėje buvo jos draugai, atspindį stikle.

Sudejuoja vėjo pakibinti medžiai ir krūmokšniai, ir Bilas pagalvoja, kad šitos mielos vietos niekada nepamirš. Miela vieta, jie visi mieli, kiekvienas atskirai nuostabus. Lėlys vėl švelniai nutęsia, berniukas pajunta, kad ir pats gali uždainuoti ir išnykti prieblandoje, lyg drąsiai galėtų pakilti į orą.

Bilas žiūri į Beverlę, ir draugai jam šypsosi. Ji užsimerkia ir ištiesia į šonus rankas. Bilas paima už kairės, Benas už dešinės. Šiltas jos kraujas maišosi su jo krauju. Netrukus visi sukimba į tą ratą.

Stenas nekantraudamas ir su baime žiūri į Bilą.

- P-prisiekite man, kad g-g-grįšite. Prisiekite, kad grįšite, jei T-T-TAS ne-nemirė.

- Prisiekiu, - pasakė Benas.

- Prisiekiu, - Ričis.

- Taip... prisiekiu, - tai Bevė.

- Prisiekiu tau, - murma Maikas Henlonas.

- Taip. Prisiekiu, - išspaudžia trokšdamas Edis.

- Aš irgi prisiekiu, - šnibžda Stenas, bet jo balsas trukčioja ir žvilgsnis nudelbtas į žemę.

- Aš p-p-prisiekiu.

Viskas, baigta. Bet jie dar lieka kurį laiką šitaip stovėti, jausdami jėgą, sukurtą bendro kūno. Šviesa nudažo jų veidus blyškiomis spalvomis; saulės nebėra, ir saulėlydžio dangus gęsta. Vaikai stovi ratu, kai į Barensą atslenka tamsa, užpildo takelius, kuriais jie braidė šitą vasarą, aikšteles, kuriose žaidė liestynes ir karą, slaptas vieteles palei upelį, kur susėsdavo pasvarstyti vaikiškų rūpesčių, sutraukti Beverlės cigarečių ar tiesiog patylėti, lydėdami debesų atspindžius vandeniu. Dienos akis merkėsi.

Tada Benas paleidžia rankas. Kažką bando sakyti, papurto galvą ir nueina. Jį pasiveja Ričis, paskui Beverlė kartu su Maiku. Niekas nešneka, užlipa pylimu į Kanzaso gatvę ir paprasčiausiai išsiskirsto kas sau. Ir kiek Bilas prisimena po dvidešimt septynerių metų, jie taip niekad ir nesusitiko visi. Keturi - dažnai, kartais penki, vieną ar du kartus net šeši. Bet septynių nebuvo niekad.

Bilas išeina paskutinis. Jis ilgai stovi parimęs į baltą barjerą ir žvelgia žemyn į Barensą, kol pirmosios žvaigždės išsisėja po vasaros dangų. Stovi po mėliu virš juodumos ir žiūri, kaip slėnis skęsta tamsoje.

Daugiau nesinorės čia žaisti, *- pagalvoja ir staiga nustemba, kad mintis neatrodo baisi ar liūdna - priešingai: nuostabiai atpalaiduojanti.*

Dar kiek parymo, paskui apsisuka ir patraukia namo tamsiu šaligatviu, susikišęs rankas į kišenes, dirsčiodamas į jaukiai užlietus šviesa namus.

Po kvartalo ar dviejų jis paspartina žingsnį, prisiminęs vakarienę... o arčiau namų ima švilpiniuoti.

DERIS:

PASKUTINĖ INTERLIUDIJA

“Okeanas šiais laikais - tai ištisas laivynas, ir vargu ar pavyko nesusidurti su kokiu nors per jį plaukiant. Tai tik kirtimas, - pasakė misteris Mikoberis, žaisdamas savo akiniais. Atstumas yra visiškai suvokiamas.”

Čarlzas Dikensas
“Deividas Koperfildas”

Bilas buvo prieš dvidešimt minučių ir atnešė man šitą knygelę. Kerolė rado ją ant bibliotekos stalo ir perdavė jo paprašyta. Maniau, kad Reidmacheris bus ją paėmęs, bet, matyt, nenorėjo kišti prie jos rankų.

Bilas vėl mikčioja vis mažiau, bet vargšelis paseno ketveriais metais per keturias dienas. Pasakojo, kad rytoj išrašys Odrą iš ligoninės (kurioje aš dabar guliu), kad nugabentų į Bengoro Psichinės sveikatos institutą. Fiziškai ji jaučiasi puikiai: nežymūs sumušimai ir įdrėskimai jau gyja. O psichiškai...

- Pakeli jos ranką, taip ir lieka iškelta, - sakė Bilas. Jis sėdėjo prie lango, sukiojo dietinio limonado skardinę rankose. - Kol kas nors nenuleidžia. Refleksai liko, tik labai lėti. Elektroencefalograma rodo smarkiai iškreiptą alfa bangą. Ji k-k-katatoniniame šoke, Maikai.

Aš pasakiau:

- Turiu idėją. Gal nelabai vykusi. Jei taip, sakyk tiesiai.

- Kokią?

- Aš čia lieku dar savaitę. Užuot gabenęs Odrą į Bengorą, geriau apsigyvenk pas mane. Praleisk su ja savaitę. Pakalbėk, net jeigu ji neatsako. Ar ji... valdosi?

- Ne, - niūriai atsakė Bilas.

- Ar galėsi, turiu omeny, norėsi..

- Norėsi prižiūrėti ją? - Bilas nusišypsojo taip skausmingai, kad man teko minutėlei nusukti žvilgsnį. Taip šypsojosi mano tėvas, kai pasakojo apie Bačą Bauersą ir vištas.

- Taip. Tiek tai aš sugebėsiu.

- Neįkalbinėsiu tavęs nekreipti į tai dėmesio, kai aiškiai nesi tam pasiruošęs, - pasakiau, - bet prašau nepamiršk, kad pats pripažinai, jog tai, kas įvyko, buvo iš anksto nulemta. Taip pat ir tai, kas yra Odrai.

- Aš t-turėjau neprasižioti, kur v-važiuoju.

Kartais geriausia nieko neatsakyti; tą aš ir padariau.

- Gerai, - pagaliau tarė Bilas. - Jeigu tu tikrai...

- Tikrai. Namų raktai daiktų saugojimo kameroje. Šaldytuve rasi porą “Delmonico” steikų. Gal tai irgi iš anksto nulemta.

- Ji valgo tik švelnų maistą ir s-skystu pavidalu.

- Ką gi, - pasakiau įsitvėręs šypsenos, - galgi atsiras proga pašvęsti. Ten yra puikaus vyno butelis. “Mondavi”. Vietinis, bet geras.

Bilas priėjo ir suspaudė man ranką.

- Dėkui tau, Maikai.

- Nėr už ką, Didysis Bilai.

Jis paleido mano ranką.

- Ričis grįžo į Kaliforniją šįryt.

Aš linktelėjau.

- Palaikysit ryšį?

- G-galbūt. Iš pradžių bent jau. Bet... - jis ramiai žvelgė į mane. - Tai vėl atsitiks, atrodo.
- Pamiršime?
- Taip. Beje, regis, tai jau prasidėjo. Kol kas tik smulkmenos. Detalės. Vėliau sustiprės.
- Gal taip ir geriausia.
- Gal, - Bilas pažvelgė pro langą, vis dar gniaužydamas savo skardinę ir galvodamas apie savo plačiaakę, tylią ir vangią žmoną. Katatonija. Panašu į užsitrenkiančių ir užsirakinančių durų trakštelėjimą. Jis atsiduso. - Gali būti.
- Benas, Beverlė?
Jis atsigręžė į mane ir nusišypsojo puse lūpų.
- Benas pakvietė ją važiuoti į Nebraską su juo, ir ji sutiko, bent jau kuriam laikui. Žinai apie jos draugę Čikagoje?
Aš linktelėjau. Beverlė papasakojo Benui, o Benas persakė man vakar. Švelniai tariant (su ironija), Beverlės nupasakotas vyro paveikslas buvo ne visai tikslus. Fantastiškasis Tomas paskutinius ketverius metus laikė ją emociniuose, dvasiniuose, kartais net fiziniuose gniaužtuose. Nuostabusis Tomas atsidangino čia išmušęs informaciją iš vienintelės artimos Bevės draugės.
- Sakė po dviejų savaičių sugrįšianti į Čikagą paskelbti apie jo dingimą. Tomo, turiu galvoje.
- Neblogai sugalvota, - pasakiau. - Niekam nepavyks jo rasti čia. - "Ir Edžio taip pat," - pagalvojau, bet nepasakiau.
- Tikrai kad ne. Ir kertu lažybų, kad su ja skris Benas. Žinai ką? Visiškai nesuprantama.
- Ką?
- Man atrodo, kad ji iš tikro neprisimena, kas nutiko Tomui.
Aš išverčiau akis.
- Ji pamiršo arba pamiršinėja, - tęsė Bilas. - O aš nebegaliu prisiminti, kaip atrodė įėjimas. Įėjimas į TO urvą. Bandau prisiminti ir išeina visai juokingi dalykai: į galvą lenda ožiukai ant tiltelio. Iš knygutės "Trys Bilio ožiukai". Juokinga, tiesa?
- Jie aptiks Tomo Rogano pėdsakus Deryje, - pasakiau. - Paliko po savęs kalną popierių. Nuomojo automobilį, pirko bilietus į lėktuvą.
- Nesu tuo įsitikinęs, - paprieštaravo Bilas, prisidegdamas cigaretę. - Spėju, kad susimokėjo už bilietą grynais ir pasakė netikrą pavardę. O mašiną arba pirko, arba pasivogė.
- Kodėl?
- O, Maikai. Negi manai, jog trenkėsi tokį kelią, kad per užpakalį užplotų?
Mūsų žvilgsniai susitiko, ir tada jis pakilo.
- Klausyk, Maikai...
- Kur trumpa ten trūksta, - pasakiau, - kaip nors išgyvensiu.

Jis nusijuokė iš širdies, o kai surimtėjo, pasakė:

- Ačiū už plotą, Miki.

- Nesiruošiu prisiekinėti, kad tai padės. Kiek man žinoma, manasis namelis neturi jokių gydomųjų savybių.

- Na... tai pasimatysim, - tada jis padarė keistą, bet, prisipažinsiu, mielą dalyką. Pabučiavo man į skruostą. - Telaimina tave dievas, Maikai.

- Viskas gali susitvarkyti, Bilai. Neprarask vilties. Gali susitvarkyti.

Jis nusišypsojo ir linktelėjo, bet abiejų galvose buvo vienas žodis: katatonija.

1985 birželio 5

Benas su Beverle užsuko šiandien atsisveikinti. Jie neskrenda - Benas išnuomojo didžiulį "Kadilaką", ir jiedu keliaus neskubėdami. Iš jų žvilgsnių, kai žiūri vienas į kitą, matosi, statau visą savo pensiją, kad jei dar nesimyli dabar, tikrai mylėsis iki Nebraskos.

Beverlė apkabino mane, palinkėjo kuo greičiau pasveikti ir pravirko.

Benas irgi apglėbė, trečią ar ketvirtą kartą paklausė, ar rašysiu. Pažadėjau, kad tikrai rašysiu, ir ketinu... bent jau kol kas. Nes šįkart tai prasidėjo ir man.

Aš imu pamiršti.

Kaip Bilas pastebėjo, kol kas tik smulkmenas, detales. Bet panašu, kad tuo nesibaigs. Gali pasirodyti, jog po mėnesio ar metų šita knygelė vienintelė primins man, kas atsitiko Deryje. Nenustebčiau, jeigu ir žodžiai patys imtų blukti, kol bloknotėlis liktų toks pat švarus, kokį pirkau "Fryzo" kanceliarijos skyriuje. Kvaila mintis, dieną net atrodo paranojiška... bet, žinot, nemigos valandomis atrodo visiškai logiška. Tas užmaršumas... mane apima panika, bet kartu tai nuostabiai atpalaiduoja. Tai labiau už viską įtikina mane, kad jie tikrai užmušė TĄ, kad nereikia žmogaus, kuris budėtų ir lauktų naujo ciklo pradžios.

Tylus nerimas ir nepaaiškinamas palengvėjimas. Aš linkęs rinktis palengvėjimą, nors ir nepaaiškinamą.

Skambino Bilas, kad su Odra susikraustė pas mane. Jokių pasikeitimų.

- Visada tave prisiminsiu, - taip pasakė Beverlė prieš išeidama.

Man pasirodė, kad jų akys rodo ką kita.

1985 birželio 6

Įdomus straipsnis šiandienos "News" pirmame puslapyje. Antraštė: "Uraganas privertė Henlį atsisakyti statybų". Minėtasis Henlis yra Timas Henlis, multimilijonierius, įsisukęs į Derį septintojo dešimtmečio pabaigoje. Tai Henlis ir Zitneris organizavo konsorciumą, atsakingą už Derio

prekybinio miestelio statybas (pastarasis, buvo rašoma kitame to paties puslapio straipsnyje, visiškai nurašytas į nuostolius). Timas Henlis svajojo pamatyti, kaip auga ir klesti Deris. Aišku, tas noras buvo iš dalies savanaudiškas, bet tik iš dalies: Henlis nuoširdžiai troško gero miestui. Tai, kad jis staiga sustabdo visus plėtimosi planus, man sukėlė keletą minčių. Savaime aišku, kad Henlio širdis Deriui atšalo. Ir spėju, kad prekybinio miestelio sugriovimas nuvarė jį į bankrotą.

Straipsnyje tvirtinama, kad Henlis ne vienintelis. Ir kiti galimi ir esami investitoriai peržiūri savo planus dėl Derio ateities. Žinoma, Elui Zitneriui nebėra dėl ko kvaršinti galvos, - Dievas išleido jį į pensiją, kai įsmuko senamiestis. O kiti, Henlio pasekėjai, dabar susidūrė su rimta problema: kaip atstatyti miestą, kurio penkiasdešimt procentų po vandeniu?

Manau, kad po ilgos vaiduokliškos egzistencijos Deris miršta... kaip peržydėjusi šunvyšnė.

Skambinau po pietų Bilui Denbrui. Odra nesikeičia.

Prieš valandą surinkau dar vieną numerį - Ričiui Tozijeriui į Kaliforniją. Jo atsakiklis pasitiko mane “Creedence Clearwater Revival” muzika. Tos mašinos mane visada išveda iš kantrybės. Aš palikau savo vardą, telefoną ir pasvyravęs pridūriau, jog tikiuosi, kad jis galės nešioti kontaktines linzes vėl. Kai jau ketinau dėti ragelį, Ričis pats pakėlė ragelį ir sušuko: “Mikis! Kaip kruti?” Jo balsas buvo malonus ir šiltas... bet jautėsi nustebimo gaidelės. Kalbėjo kaip žmogus, netikėtai pastebėjęs, kad nemoka parašyti savo vardo.

- Sveikas, Riči, - pasisveikinau. - Nieko, po truputį.

- Gerai. O ar labai skauda?

- Nieko jau. Praeina. Užtat niežti baisiai. Būsiu velniškai dėkingas, kai jie nuims tvarsčius nuo šonkaulių. Beje, man patinka “Creedence”.

Ričis nusijuokė.

- Cha, o čia ne “Creedence”, čia “Rokenrolo mergaitės” iš naujojo Fogarčio albumo. “Centerfield” vadinasi. Girdėjai tokį?

- Nea.

- Turėtum įsigyti, dalykas. Visai kaip... - jis nutilo. - Kaip senais laikais, - baigė.

- Paieškosiu, - pažadėjau ir tikrai ketinu. Man visada patiko Džonas Fogartis. O “Žalioji upė” yra mano mėgstamiausia visų laikų daina. “Grįžk namo prieš pat saulėlydį”,- dainuojama ten.

- Kaip Bilas?

- Jiedu su Odra prižiūri mano mamą, kol aš čia.

- Tai gerai, - patylėjęs paklausė: - Nori, pasakysiu vieną suknistai keistą dalyką, seni?

- Žinoma, - atsakiau. Ir puikiai žinojau, ką jis pasakys.

- Supranti... Sėdžiu, vadinasi, aš studijoje, klausau naujų “Cashbox” įrašų, einu pasiimti kopijos, skaitau pastabas... žodžiu, čia du kalnai visokio šlamšto, ir man prireiks mėnesio viskam peržiūrėti. Todėl atsakiklis įjungtas, bet garsas paliktas, kad galėčiau atsakyti į man reikalingus skam-

bučius, o įkyruoliams palieku taukšti į magnetofoną. O tau leidau tiek prakalbėti todėl...

- Kad iš pradžių nenumanei, kas aš toks.
- Teisingai, kad tave kur! Iš kur sužinojai?
- Mes vėl imame viską pamiršti. Tik dabar jau visi.
- Miki, ar tikrai?
- Kokia Steno pavardė? - paklausiau.

Kitoje linijos pusėje įsitvyrojo tyla, ilga pauzė. Joje girdėjosi iš Omahos ar Rutveno Arizonoje kalbanti moteris. Klausiau karštų padėkų už sausainius kaip kosmonautas, paliekantis saulės sistemą sudegusios raketos kapsulėje.

Tada Ričis netvirtai spėjo:

- Manau, kad Andervudas, bet juk ji nežydiška, a?
- Urisas.
- Urisas! - šūktelėjo Ričis su palengvėjimu ir sutrikęs. - Viešpatie, kaip nekenčiu, kai žodis sukiojasi ant liežuvio galo, o prisiminti negaliu. Kas nors išsitraukia žaidimą “Trivial Pursuit”, o aš sakau: “Atleiskit, bet man vėl trisdešimt treji, tad bėgsiu namo, gerai? Bet tu vis tiek atsimeni, Miki. Kaip ir anksčiau.
- Ne. Pasižiūrėjau į adresų knygutę.

Vėl ilga pauzė. Tada:

- Tu neprisimeni?
- Nea.
- Nei velnio?
- Nei velnio.
- Tada viskas tikrai baigta, - pasakė jis, ir palengvėjimas jo balse buvo nuoširdus.
- Aš irgi taip manau.

Vėl tose myliose tarp Meino ir Kalifornijos stojo tyla. Manau, mes abu galvojome tą patį: tikrai viskas, ir po šešių savaičių ar mėnesių mes visiškai neprisiminsime vienas kito. Baigta, ir tai kainuoja mūsų draugystę ir Edžio su Stenu gyvybes. Aš beveik pamiršau juos, supranti? Kad ir kaip baisiai skambėtų, aš beveik pamiršau Steną su Edžiu. Edis sirgo astma ar chroniška migrena? Te prasmegsiu, jeigu pamenu, nors linkstu prie migrenos. Pasiklausiu Bilo. Jis žinos.

- Ką gi, perduosi linkėjimus Bilui ir jo žaviajai žmonelei, - apsimestinai lengvai pasakė Ričis.
- Būtinai, Riči, - atsakiau užsimerkdamas ir trindamas savo kaktą. Jis dar atsimena, kad Bilo žmona Deryje... bet ne jos vardą ir kas jai nutiko.
- Jei būsi Los Andžele, turi mano numerį. Susitiksim, paplepėsim.
- Žinoma, - man ašaros ėmė kauptis akyse. - Ir tu, jeigu pasisuktum į šitą pusę, visada laukiamas.
- Miki?
- Aš čia.
- Aš myliu tave, seni.

- Aš taip pat.
- Gerai. Įsikalk į makaulę.
- Pyp-pyp, Riči.

Jis nusijuokė.

- Jo, jo. Užsirašyk ant kaktos, Maikai. Ant kaktos, mano berniuk.

Ir padėjo ragelį. Aš taip pat. Tada atsilošiau į pagalves ir ilgai neatsimerkiau.

1985 birželio 7

Policijos viršininkas Endrius Reidmacheris, perėmęs valdžią iš Bortono septintojo dešimtmečio pabaigoje, nebegyvas. Tai buvo keistas nelaimingas atsitikimas, kurio aš niekaip negaliu susieti su tuo, kas vyko Deryje... kas ką tik baigėsi Deryje.

Bendras policijos stoties ir teismo rūmų pastatas stovi visai šalia susmegusios į Kanalą miesto dalies. Ir nors jis liko savo vietoje, klodų pasislinkimas arba potvynis nepastebimai pakenkė konstrukcijoms.

Reidmacheris užsibuvo savo kabinete iki vėlyvo vakaro, rašoma laikraštyje, kaip ir kiekvieną dieną po audros ir potvynio. Policijos šefo kabinetas iš trečio aukšto kadaise pakilo į penktąjį, kaip tik po palėpe, kur buvo saugomos senos bylos ir beverčiai miesto reliktai. Viena iš tų senienų buvo valkatų kėdė, kurią jau anksčiau aprašiau šiuose puslapiuose. Pagaminta iš geležies, ji svėrė mažiausiai keturis šimtus svarų. Pastatas smarkiai nukentėjo per gegužės 31-osios liūtį, ir, matyt, palėpės grindys išskydo (laikraščio versija). Kad ir kaip ten būtų, valkatų kėdė nukrito iš palėpės tiesiai ant Reidmacherio, palinkusio prie raportų. Jis žuvo vietoje. Įlėkęs policininkas Briusas Andynas rado jį po rašomojo stalo nuolaužomis, dar laikantį parkerį.

Vėl skambinau Bilui. Odra mėgina valgyti kietą maistą, kitokių permainų nėra. Aš paklausiau jo, kas kankino Edį: astma ar migrena?

- Astma, - net nesuabejojo jis. - Ką, neprisimeni jo aspiratoriaus?
- Žinoma, - atsakiau ir tikrai prisiminiau, bet tik Bilui priminus.
- Maikai?
- Taip?
- Kokia jo pavardė?

Aš žvilgtelėjau į užrašų knygutę ant staliuko, bet nepakėliau jos.

- Negaliu tiksliai prisiminti.
- Panašu į Kerkorianą, - spėliojo Bilas sutrikęs, - bet ne visai tokia. Tu turi viską užsirašęs, tiesa?
- Taip.
- Ačiū Dievui už tai.
- Nekilo kokių minčių dėl Odros?
- Viena, - atsakė, - bet tokia idiotiška, kad net nenoriu šnekėti.
- Tikrai?

- Aha.
- Gerai.
- Maikai, baisu, ar ne? Šitaip pamiršti?
- Taip, - sutikau. Iš tikro.

1985 birželio 8

Raitonas, kuris turėjo pradėti statybas Deryje liepą, paskutinę minutę jas perkėlė į Vatervilį. Redakcijos skiltis "News" pirmajame puslapyje išreiškė savo nusivylimą... ir jei teisingai perskaičiau tarp eilučių - išgąstį.

Manau, jog žinau, ką Bilas sugalvojo. Jam reikia paskubėti, kol burtai dar neapleido šitos vietos. Jei dar neapleido. O tai, ką laikiau paranoja, pasitvirtino. Vardai ir adresai mano užrašų knygelėje blunka. Rašalas pasidarė toks, lyg būčiau rašęs prieš penkiasdešimt ar septyniasdešimt penkerius metus. Pastebėjau prieš keturias dienas. Esu tikras, kad rugsėjį jų visai neliks.

Tikriausiai turėčiau juos saugoti perrašinėdamas. Bet žinau, kad viskas vis tiek išsitrins ir netrukus virs dailyraščio pratimu kaip ir sakinio perrašinėjimas. "Aš daugiau niekada nesimėtysiu popieriaus gniužuliukais per pamoką" penkis šimtus kartų. Aš perrašinėsiu nieko nereiškiančius vardus dėl priežasties, kurios nebegaliu prisiminti.

Tegu bus, kaip bus.

Bilai, nedelsk... tik būk atsargus!

1985 birželio 9

Pabudau vidurnaktį iš klaikaus košmaro, kurio negaliu prisiminti, pabudau apimtas panikos, dusdamas. Susiradau iškvietimo mygtuką, bet neįstengiau jo paspausti. Vaidenosi, kad į skambutį atsakys Markas Lamonika su hipo... arba Henris Bauersas su durklu.

Čiupau savo užrašų knygutę ir paskambinau Benui Henskomui į Nebraską... Telefonas buvo dar šiek tiek įžiūrimas. Norėtum. Išgirdau telefonų kompanijos įrašą, kad tokio numerio abonentas išsikėlęs.

Benas buvo storas ar ramstėsi lazda?

Pragulėjau akių nesumerkęs iki aušros.

1985 birželio 10

Man pranešė, kad rytoj galėsiu keliauti namo.

Paskambinau Bilui ir pasakiau. Tikriausiai norėdamas jį paskubinti. Bilas yra vienintelis, kurį aš puikiai prisimenu, ir esu įsitikinęs, kad jis taip pat prisimena tik mane. Matyt todėl, kad dar Deryje.

- Gerai, - pasakė jis. - Iki rytdienos išnykstam tau iš akių.
- Kaip tavo idėja?
- A. Atrodo, kad metas išbandyti.
- Būk atsargus.

Bilas nusijuokė ir pasakė miglotą frazę:
- Tu negali būti atsargus ant r-riedlentės, žmogau.
- Kaip man sužinoti, ar pasisekė, Bilai?
- Sužinosi, - atsakė jis ir padėjo ragelį.

Mano širdis su tavimi, bičiuli, nesvarbu, kaip baigsis. Mano širdis su jais visais, ir manau, kad net ir pamiršę vienas kitą, prisiminsime sapnuose.

Atrodo, kad mano dienoraštis baigiasi. Ir manau, kad tai liks viso labo dienoraštis, o Derio senų keistenybių ir paslapčių istorija neišeis iš šitų puslapių. Aš džiaugiuosi, ir jeigu mane tikrai išleis rytoj, pats metas pagalvoti apie naują gyvenimą... nors koks jis bus, dabar man dar neaišku.

Aš mylėjau jus, bičiuliai, juk žinote.

Labai jus mylėjau.

EPILOGAS

BILAS DENBRAS NUGALI VELNIĄ (II)

Aš pažinojau nuotaką: ji jodinėjo poniu;
Aš pažinojau nuotaką: ji vaikščiojo po molą.
Aš pažinojau nuotaką: ji su draugais puotavo;
Aš pažinojau nuotaką: ji šoko rokenrolą.

Nikas Lavis

Negali būti atsargus su riedlente, dėde.

Kažkoks berniukas

1

Vasaros vidurdienis.

Bilas stovi nuogas Maiko Henlono miegamajame ir apžiūrinėja savo liekną kūną veidrodyje ant durų. Plika galva blizga šviesoje, kuri krenta pro langą ir meta jo šešėlį ant grindų ir sienos. Krūtinė neapžėlusi, klubai ir šlaunys kaulėti, bet apvilkti raumenų virvėmis. *Taip,* - mąsto jis, - *nėra abejonių, tai suaugusiojo kūnas. Štai pilvukas nuo per daug gerų steikų, "Kirin" alaus butelių, užkandžių prie baseino su roibeno ar prancūzišku padažu vietoj salotų lėkštės. Sėdmenys sudribo, seni Bilai. Dar gali išmesti tūzą, jei ne per daug pagėręs ir ką nors įžiūri, bet jau nepalėktum paskui kaip septyniolikos. Tavo branduoliai nusvirę, kaip tik tokiam amžiui. Veide raukšlės, kurių neturėjai septyniolikos... Po galais, jų nebuvo pirmoje tavo autorinėje nuotraukoje, kur tu taip stengeisi pasirodyti žinąs kai ką... kažką. Tu per senas tam sumanymui, mielas Bili. Abu užsimušite.*

Jis apsimovė trumpikes.

Jeigu būtume taip manę, niekada nebūtume padarę to... to ką padarėme.

Taip, jis iš tikrųjų neprisimena, ką būtent jie padarė ir kaip Odra gavo katatoninį šoką. Bilas žinojo, ką turi padaryti dabar, ir tai, kad jei nepadarys dabar, pamirš tą visam laikui taip pat. Odra sėdėjo apačioje, Maiko krėsle, sukritusiais ant pečių plaukais, atkakliai žiūrėjo televizorių, kuriame dabar rodė "Dolerių medžiotojus". Ji nekalbėjo ir judėjo tik vedama.

Čia kas kita. Tu tiesiog per senas, bičiuli. Patikėk.

Ne.

Tada dvėsk Deryje. Būta čia ko.

Bilas užsimovė kojines, apsirengė džinsus ir berankovius marškinius, nusipirktus Bengore vakar. Marškinėliai buvo ryškiai oranžiniai, ant krūtinės užrašas: KUR, PO GALAIS, DINGO DERIS? Atsisėdęs ant Maiko lovos, tos pačios, kuria visą savaitę dalijosi su šilta, bet ne gyvesne už lavoną žmona, užsirišo sportinius batelius, kuriuos taip pat parsivežė iš Bengoro.

Atsistojo ir dar kartą apžiūrėjo save veidrodyje. Matė pusamžį vyriškį, įlindusį į vaikiškus drabužius.

Atrodai idiotiškai.

Koks vaikas atrodo kitaip?

Tu ne vaikas. Mesk tai iš galvos!

- Velniop, pašokim rokenrolą, - tyliai pasakė Bilas ir išėjo iš kambario.

2

Sapnuose po kelerių metų jis visada palieka Derį vienas, saulei leidžiantis. Miestas ištuštėjęs, visi išsikraustę. Teologinė seminarija ir

viktorijiniai namai Vakarų Brodvėjuje juoduoja po palšu dangumi. Kiekvienas matytas saulėlydis susilieja į šitą.

Jis girdi aidinčius betonu savo žingsnius. O daugiau tik vaiduokliškas vandens kriokimas latakais.

3

Bilas išvarė Silverį į kiemą, atrėmė ant kojelės ir dar kartą patikrino padangas. Priekinė gera, bet užpakalinę galima įspausti. Pasiėmęs Maiko parūpintą pompą pripūtė. Tada patikrino kortas ir segtukus. Ratai tratėjo kaip kulkosvaidis - garsas, kurį Bilas prisimena iš vaikystės. Tvarka.

Tu išprotėjai.

Galbūt. Pamatysim.

Jis vėl grįžo į Maiko garažą, susirado tepalo ir sutepė grandinę ir krumpliaratį. Tada atsistojo, apžiūrėjo Silverį ir spustelėjo signalo kriaušę. Geras garsas. Jis linktelėjo ir grįžo į namą.

4

Ir jis vėl regi visas tas vietas, nepaliestas kaip tada: gremėzdiškas plytinis fortas, Bučinių tiltas, išrašinėtas įsimylėjusių paauglių, pasiruošusių savo aistra sukrėsti pasaulį, o vėliau tapusių draudimo agentais, automobilių pardavėjais, padavėjomis ir kosmetologėmis; mato Polo Bunjano statulą kruvino saulėlydžio fone ir netvirtą baltą tvorą, skiriančią Kanzaso šaligatvį nuo Barenso. Mato juos tokius, kokie buvo, kokie visada liks galvos kertelėje... ir širdis suspurda iš meilės ir siaubo.

Paliekame, paliekame Derį, mąsto jis. Mes paliekame Derį, ir jeigu tai būtų užrašyta, iki knygos pabaigos būtų vos keletas puslapių. Pasiruoškite įkišti ją į lentyną ir pamiršti. Saulė leidžiasi, ir be mano žingsnių tik vanduo vamzdžiuose. Dabar laikas

5

“Dolerių medžiotojus” pakeitė “Laumės ratas”. Odra nejudėdama sėdi priešais televizorių, akys nenukrypsta nuo ekrano. Elgesys nepasikeitė, net kai Bilas išjungė televizorių.

- Odra, - pasakė jis, prieidamas ir paimdamas už rankos. - Eime.

Ji nepajudėjo. Jos ranka gulėjo Bilo delne kaip šiltas vaškas. Jis nukėlė kitą ranką nuo Maiko kėdės ir pastatė žmoną ant kojų. Šįryt aprengė ją taip, kaip apsirengė pats: “Levi’s” džinsai ir balta palaidinukė. Ji būtų visai žavi, jei ne tas tuščias žvilgsnis.

- E-eime,- pakartojo jis ir nusivedė pro Maiko virtuvę laukan. Odra ėjo pati... nors tikriausiai būtų nukritusi nuo priemenės laiptelių, jeigu Bilas

nebūtų apglėbęs per liemenį ir palydėjęs žemyn. Bilas privedė ją prie savo Silverio ryškioje vidurdienio saulėje. Odra sustojo, aklai žiūrėdama į Maiko garažo šoną.

- Lipk, Odra.

Nejuda. Bilas kantriai perkėlė žmonos koją per užpakalinį ratą, ir dabar ji stovėjo apsižergusi bagažinę. Bilas švelniai spustelėjo pakaušį, tada moteris atsisėdo.

Jis apsižergė Silverio rėmą ir kulnu atlenkė kojelę. Jau siekė atgal Odros rankų sukryžiuoti sau per juosmenį, bet nespėjo - jos šmurkštelėjo kaip dvi išgąsdintos pelytės ir susikabino.

Bilas pažvelgė žemyn į tas rankas, ir širdis smarkiai sumušė; tiek pat kakle, kiek krūtinėje. Tai pirmas savarankiškas Odros judesys per visą savaitę... pirmas savarankiškas veiksmas po To įvykio, kas ten buvo.

- Odra?

Jokio atsakymo. Jis mėgino pasukti kaklą ir pasižiūrėti į ją, bet negalėjo. Liko tik rankos ant juosmens, nagai su likučiais raudono lako, užtepto protingos, gyvos, talentingos, jaunos moters mažame Anglijos miestelyje.

- Važiuosim pasivažinėti, - pasakė Bilas ir ėmė minti dviratį Palmerio alėjos link, klausydamas žvyro gurgždesio po ratais. - Noriu, kad laikytumeis, Odra. Aš... važiuosiu greitai.

Jeigu neimsi drebinti kinkų.

Jis prisiminė vaiką, sutiktą Deryje dar tada, kai Tai vyko. "Negali būti atsargus su riedlente", - pasakė jis.

Teisingiau nebuvo pasakyta, vaike.

- Odra? Pasiruošei?

Atsakymo nėra. *Ar tik rankos nesukibo truputį tvirčiau? Tikriausiai suvoki trokštamą kaip realybę.*

Jis privažiavo gatvę ir pažvelgė į dešinę. Palmerio alėja suka tiesiai į Viršutinę Meino gatvę, iš kur kairėje nuokalnė į senamiestį. Žemyn. Ir greičiau. Nuo to vaizdo nukrėtė šiurpas ir nerami mintis *(seni kaulai lengvai lūžta, mielas Bili)* kyštelėjo galvoje, bet akimirksniu išnyko neperskaityta. Bet... Bet ne vien baimė, tiesa? Taip. Dar ir troškimas... jausmas, apėmęs matant tą berniuką su riedlente po pažasčia. Noras skrieti, jausti švilpiant pro šalį vėją, kai nežinai, puoli jį ar nuo jo bėgi, tiesiog judėti. Skristi.

Nerimas ir troškimas. Visas skirtumas tarp realybės ir norų. Skirtumas tarp suaugusiojo, apskaičiuojančio kainą, ir vaiko, kuris užšoka ir lekia. Tarp jų ištisas pasaulis. Bet ne tiek daug skirtumų. Broliai, iš tikro. Taip jautiesi, kai lydintis automobilis privažiuoja pirmąją trasos atžymą, nuo kurios prasideda tikros lenktynės.

Nerimas ir troškimas. Ko tu nori ir dėl ko bijai tai išbandyti. Kur buvai ir kur nori nuvykti. Kažkas iš rokenrolo dainos apie norą turėti merginą, mašiną, namą, sustoti. O Viešpatie, padėk tai ištverti.

Bilas užsimerkė, jausdamas švelnų nejudrų žmonos svorį už savęs, jausdamas priekyje kalną ir savo širdį krūtinėje.

Būk drąsus, pasitikintis, ryžtingas.

Jis vėl ėmė stumti Silverį.

- Nori pašokti rokenrolą, Odra?

Tyla. Viskas gerai. Jis pasiruošęs.

- Tada laikykis.

Jis ėmė minti. Įsibėgėti buvo sunku. Silveris pavojingai susverdėjo. Odros svoris pusiausvyros nepridėjo... Tačiau ji turėjo balansuoti, gal nesąmoningai, antraip jie iš karto griūtų. Bilas atsistojo ant pedalų, maniakiškai spausdamas rankenas, galva užvirto į dangų, kakle įsitempė gyslos.

Tėkšies čia pat gatvėje, suskaldysi jos ir savo kaukoles.

(ne varyk Bilai varyk varyk varyk kalės vaike)

Jis suko pedalus stačias, jautė kiekvieną cigaretę, per dvidešimt metų surūkytą, savo pakilusį kraujospūdį ir skubančią širdį. *Velniop ją!* - pagalvojo jis ir iš beprotiško susijaudinimo išsišiepė.

Kortų tarškesys, iš pradžių atskiras taukšėjimas, virto tratėjimu. Naujutėlės - geras smagus garsas. Bilas pajuto vėjuką kutenant pliką pakaušį ir dar labiau išsišiepė. *Tai aš darau šitą vėją,* - pagalvojo, - *minkydamas šitus prakeiktus pedalus.*

Artėjo "Stop" ženklas alėjos gale. Bilas ėmė stabdyti... o tada (šypsena vis platėjo, vis daugiau atidengė dantų) vėl paspaudė.

Nepaisydamas ženklo, Denbras nėrė kairėn, į Viršutinę Meino gatvę virš Besio parko. Vėl žmonos svoris apgavo, bet šiaip taip pavyko negriūti ant šono. Dviratis susverdėjo, gulstelėjo, paskui vėl išsitiesino. Vėjas jau stipresnis, vėsina išrasojusią kaktą, garina prakaitą, švilpia pro ausis, kažkuo primindamas vandenyno ošimą kriauklėje, nors iš tikrųjų niekam neprilygstamas. Šitas garsas tikrai pažįstamas berniūkščiui su riedlente. *Bet yra garsas, tau nepasiekiamas, vaike,* - pagalvojo Bilas. - *Daiktai yra linkę keistis. Tai bjaurus triukas, tad būk pasiruošęs.*

Mina greičiau, su greičiu grįžta pusiausvyra. Iš kairės kaip nugriuvęs kolosas Polo Bunjano griuvėsiai.

Bilas suriko:

- O-je-jo, Silveri, VARYYYYK!

Odros rankos suspaudė pilvą, ji prigludo jam prie nugaros. Bet neliko noro gręžiotis ir žiūrėti į ją dabar... jokio noro ir reikalo. Prakaulus plikis, užsikniaubęs ant vairo, kad sumažintų oro pasipriešinimą, ima minti dar greičiau, visa gerkle kvatodamas. Žmonės gręžiojasi, kai jiedu skrieja pro parką.

Dabar Viršutinė Meino gatvė ėmė leistis nuokalnėn, ir vidinis balsas įtikinėjo, kad, nesustabdęs dabar, vėliau nebegalės, paprasčiausiai įlėks į nugrimzdusias liekanas to, kas kadaise buvo trijų gatvių sankryža, kaip šikšnosparnis iš pragaro ir užmuš abu.

Bet užuot stabdęs, jis vėl ėmė minti, kad dviratis lėktų dar greičiau. Dabar jie skriejo žemyn, priekyje artėjo baltai oranžiniai barjerai, puodai su rūkstančiomis Vėlinių žvakelėmis, žymintys duobės kraštą, ir pastatų stogai kaip bepročio vaizduotės vaisiai.

- O-je-jo, Silveri, VARYYYK! - suriko Denbras, netverdamas iš džiaugsmo, ir nėrė stačia galva į neišvengiamą, nesvarbu, kas tai, paskutinį kartą pajutęs, kad Deris - jo miestas ir kad jis gyvas po tikru dangumi, o daugiau - tik troškimas, troškimas, troškimas.

Jis skriejo žemyn Silveriu, lėkė nugalėti velnio.

6

palikti.

Išeini, ir apima noras atsigręžti, pažiūrėti atgal, kai blanksta saulėlydis, pamatyti tą atšiaurų Naujosios Anglijos dangaus ruoželį paskutinį kartą: kalvas, vandentiekio bokštą, Polą su kirviu ant peties. Bet tikriausiai negerai gręžiotis - taip sakoma. Prisiminkit, kas nutiko Loto žmonai. Geriau nesidairyti. Geriau tikėti, kad būsi laimingesnis kitur, kur benueisi, - ir gali būti; kas pasakė, kad taip nebūna? Ne visi laiveliai, kurie nuplaukia į tamsą, daugiau neišvysta saulės ar kito vaiko rankutės. Jeigu gyvenimas ko ir moko, tai moko, kad yra tiek daug laimingų pabaigų, kad netikinčio Dievu žmogaus protu galima smarkiai suabejoti.

Tu išeini paskubomis, kai saulė ima leistis, mąsto Bilas sapne. Štai kaip. Ir jei spėji dar ką nors pagalvoti, tai prisimeni vaiduoklius... vaikų, sustojusių vandenyje ratu saulei leidžiantis, vaikų, susikibusių už rankų, tokiais jaunais, suprantama, veidais, bet ryžtingais... ryžtingais pakankamai, kad taptų, kuo tapo užaugę; ryžtingais pakankamai, kad suprastų, jog užaugę vėl turės tapti, kuo yra dabar, ir mėginti suprasti paprastą mirtingumą. Ratas užsidaro, ratas sukasi, ir tai viskas.

Tau nebūtina gręžiotis, kad pamatytum tuos vaikus; tavo galvoje jie visada bus priešai, visada gyvens su tavimi, mylės kartu. Jie nebūtinai geriausia tavo dalis, bet kartą jie buvo viso to, kuo esi dabar, šaltinis.

Vaikai, aš myliu jus. Aš karštai jus myliu.

Tad paskubėk, važiuok iš Derio, kai tirpsta paskutinė šviesa, išvažiuok iš Derio, iš prisiminimų... bet ne nuo troškimų. Tai lieka, tai viso, kuo mes buvome ir kuo vaikai būdami tikėjome, žiedas, tai švietė mūsų akyse, net kai pasiklydome ir naktį kaukė vėjas.

Važiuok ir pasistenk šypsotis. Susirask rokenrolą per radiją ir ženk į gyvenimą su visa drąsa, kurią gali sukaupti, ir tikėjimu, kiek pajėgi sutelkti. Pasitikėk, būk drąsus, ryžtingas.

Visa kita yra tamsa.

7

- Ei!
- Ei, misteri, jūs...
- Žiūrėk!
- Prakeiktas kvailys su...

Žodžiai praslysta pro ausis, bereikšmiai kaip vėliavėlių plazdėjimas arba paleisti balionai. Va ir barjerai palei nuosmūkos kraštą; jis gali užuosti degančio žibalo kvapą. Matė išžiotą tamsą gatvės vietoje, girdėjo šniokščiantį apačioje vandenį ir nusijuokė iš to garso.

Bilas kryptelėjo Silveriu į kairę taip staiga, kad koja net brūkštelėjo per vieną užtvarą. Silverio ratai stovėjo per tris colius nuo krašto ir manevruoti jau neliko kur. Priešais vanduo išgraužė visą gatvę ir pusę šaligatvio priešais juvelyrinę parduotuvę. Barjerai atitvėrė tai, kas liko iš šaligatvio.

- Bilai? - tai Odra, balsas mieguistas, prikimęs. Kaip ką tik pabudus iš gilaus sapno. - Bilai, kur mes? Ką mes darome?

- O-je-jo, Silveri! - suriko Bilas ir pasuko surūdijusį savo gargarą tiesiai į užkardą, pastatytą taip, kad neužstotų parduotuvės vitrinos. - O-JE-JO, SILVERI, VARYYYYK!

Silveris rėžėsi į barjerą mažiausiai keturiasdešimt mylių per valandą, ir tas išlakstė: buomas į vieną pusę, atramos - į kitą. Odra suspigo ir taip suspaudė Bilą, kad užgniaužė jam kvapą. Meino, Kanalo ir Kanzaso gatvių tarpduriuose ir šaligatviuose sustojo žmonės ir ėmė žiūrėti, kuo viskas baigsis. Dviratis užšoko ant išplauto šaligatvio. Bilas jautė šonu braukiąs per parduotuvės sieną. Paskui sudrebėjo užpakalinis ratas, ir jis suprato, kad šaligatvis už jų griūva... bet taip įsibėgėję jie užskrido ant tvirto pagrindo. Bilas apsuko apverstą šiukšlių konteinerį ir šovė į gatvę. Sucypė stabdžiai. Matė artėjantį didžiulį sunkvežimį, bet negalėjo susilaikyti nesijuokęs. Jis pralėkė tarpą, kur po sekundės dalies atsiras sunkvežimis. Ką gi, laiko per akis!

Su riksmais, trykštančiomis iš akių ašaromis Bilas spaudė Silverio kriaušę klausydamas, kaip kiekvienas spigus pypsėjimas įsiveržia į skaisčią dienos šviesą.

- Bilai, tu mus abu užmuši! - šūktelėjo Odra nusigandusi, bet vis tiek juokėsi.

Bilas vėl vikstelėjo dviračiu, ir šį kartą Odra pasilenkė su juo, kad suvaldyti Silverį būtų lengviau, kad šią trumputę akimirką suaugtų su juo, trys gyvi sutvėrimai.

- Tu taip manai? - šūktelėjo jai atgal.

- Žinau! - riktelėjo Odra ir suėmė per šakumą, kur tęsėsi tvirta ir maloni erekcija. - Tik nesustok!

Jis negalėjo nieko pakeisti. Silverio greitis pats krito į kalną, kortų tratėjimas virto pavieniais šūviais. Bilas sustojo ir atsisuko. Moteris buvo išblyškusi, plačiai atsimerkusi, matyt, iš baimės ar sutrikimo... bet pabudusi, gyva ir besijuokianti.

- Odra, - ištarė juokdamasis kartu Bilas. Padėjo jai nulipti nuo dviračio, atrėmė jį į plytų sieną ir suspaudė žmoną glėbyje. Bučiavo kaktą, jos akis, jos skruostus, lūpas, kaklą, krūtis.

Odra glaudė jį prie savęs.

- Bilai, kas čia vyko? Prisimenu, kad išlipau iš lėktuvo Bengore, o daugiau - ničnieko. Ar tau nieko neatsitiko?
- Ne.
- O man?
- Taip, dabar.
Odra atstūmė jį, kad galėtų pasižiūrėti.
- Bilai, ar tu dar mikčioji?
- Ne, - atsakė Bilas ir pabučiavo. - Mikčiui galas.
- Amžiams?
- Taip, - pasakė jis. - Manau, jog šįkart amžiams.
- Tu kažką sakei apie rokenrolą?
- Nežinau. Ar tikrai?
- Aš myliu tave, - pratarė Odra.
Jis linktelėjo ir nusišypsojo. Kai šypsojosi, atrodė labai jaunas, nors ir su plike.
- Aš irgi tave myliu. Ir kas gali būti svarbiau?

8

Jis pabunda, negalėdamas prisiminti tiksliai, ką sapnavo, tik tiek, kad sapne vėl buvo vaikas. Paglosto miegančios ir sapnuojančios savo malonius sapnus žmonos glotnią nugarą, mąsto, kaip gerai būti vaiku, bet neblogai būti ir suaugusiu, kai gali atskleisti vaikystės paslaptis... tikėjimus ir troškimus. "Parašysiu apie tai vieną dieną", - nutaria Bilas ir supranta, jog tai tik svajonė auštant. Bet gera apie tai mąstyti skaidrioje ryto tyloje, mąstyti, kad vaikystė turi savų mielų paslapčių ir patvirtina mirtingumą, o tas mirtingumas nusako drąsą ir meilę. Mąstyti, jog į priekį žiūrėti galima tik atsigręžus atgal, ir kiekvienas gyvenimas yra savarankiška nemarumo imitacija: ratas.

Štai tokias mintis audžia Bilas Denbras tais ankstyvais rytais, kai beveik prisimena savo vaikystę ir draugus, su kuriais ja dalijosi.

Stephen King

TAS

Romanas

Redaktorius J.Vabuolas
Dailininkas A.Šimakauskas

Formatas 84x108 1/32. Popierius ofsetinis. Garnitūra 10 p.
SL Nr. 929. Ofsetinė spauda 14,5 sąl.sp.l.
Užsakymo Nr. 321 Kaina sutartinė.
Išleido "Eridanas", 3009 Kaunas, Partizanų 4.
Tel. 79-78-37, 73-39-67.
Spausdino Adomo Jakšto spaustuvė,
Girelės 22, 4320, Kaišiadorys.

DAUGIAMILIJONINIS BESTSELERIS

Buvę vaikystės draugai, dabar solidžią padėtį visuomenėje užimantys keturiasdešimtmečiai, vykdydami duotą priesaiką, sugrįžta į gimtąjį Derį, kuriame ima kartotis prieš daugelį metų vykęs košmaras. Lemtingame susidūrime su antgamtiniu TUO fatališkai persipina žmonių likimai, praeitis ir dabartis, realybė ir magija...